

Journal of Roi Kaensarn Academi

ISSN 2697-5033 (Online)

ปีที่ 7 ฉบับที่ 6 มิถุนายน 2565

Vol. 7 No. 6 June 2022

Journal of Roi Kaensarn Acadami

ISSN 2697-5033 (Online)

ปีที่ 7 ฉบับที่ 6 ประจำเดือนมิถุนายน 2565

วัตถุประสงค์

Journal of Roi Kaensarn Acadami เป็นวารสารวิชาการ ราย 1 เดือน (ปีละ 12 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม, ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 3 มีนาคม, ฉบับที่ 4 เมษายน, ฉบับที่ 5 พฤษภาคม, ฉบับที่ 6 มิถุนายน, ฉบับที่ 7 กรกฎาคม, ฉบับที่ 8 สิงหาคม, ฉบับที่ 9 กันยายน, ฉบับที่ 10 ตุลาคม, ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน, และ ฉบับที่ 12 ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ด้านศาสนา ปรัชญา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่นๆ

บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน พิจารณาดีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ Journal of Roi Kaensarn Acadami ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะของกองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ เริ่มตั้งแต่ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 เป็นต้นไป

- ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
- ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
- ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
- ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
- ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
- ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
- ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
- ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
- ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
- ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
- ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
- ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

เกณฑ์การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบข้อมูลของผู้เขียนบทความ เช่น ชื่อหรือประวัติการทำงาน และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review)

บทความที่ส่งมาขอเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความของวารสาร และต้องให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้

ทฤษฎีและความคิดเห็นของผู้เขียนบทความ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือทฤษฎีความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

เจ้าของ

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

บกจ.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index>

E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

บรรณาธิการ

ดร.ธีรดนัย กัปโก

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา

ผศ.ดร.อุทัย สติมัน

ผศ.ดร.ภูมิภควัชร ภูมิพงศ์คชศร

ผศ.ดร.วินิจ ผาเจริญ

ผศ.ดร.ญาณกร โท้ประยูร

ผศ.ดร.โยตะ ชัยวรรณกุล

พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร.

พระมหาพิสิฐ วิสิษฐบุญโญ, ดร.

ดร.จิตาภา เรมมีศรีสุข

ดร.สมพงษ์ เกษานุช

ดร.รุ่งโรจน์ สรรสระบุญ

ดร.ธันยรัตน์ จันทรทรงพล

ดร.จันทนา อุดม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยสยาม

สถาบันรัชต์ภาคย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

รศ.ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ

รศ.ดร.ศิวัช ศรีโกคางกุล

รศ.ดร.พรชัย เจดามาน

รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ

ผศ.ดร.กุลจิรา รักษนคร

ผศ.ดร.วิเชียร แสนมี

ผศ.ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง

ผศ.ดร.อภิญวัณน์ โพธิ์सान

ผศ.ดร.สมศักดิ์ จันทรผ่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ผศ.ดร.เสกสรรค์ สนวา
ผศ.ดร.ภูมิภควัธน์ ภูมิพงศ์คชสร
พระปลัดสมชาย ปโยโค,ดร.
พระมหาพิสิฐ วิสิษฐบุญโญ,ดร.
ดร.เกษสุตา โภคานิตย์
ดร.สมพงษ์ เกษานุช
ดร.สมควร นามสีฐาน
ว่าที่ร้อยตรี ดร. สุริยะ หาญพิชัย
ดร.ภาณุวัฒน์ กิตติกรวรรณธ์ รัตนพิมลพลแสน
ดร.ลักขณา อินทร์บึง
ดร.ปรัชญา มีโนนทองมหาศาล
ดร.รัชดา ภัคดียิ่ง
ดร.กิตติพงษ์ พิพิธกุล
ดร.สาคร มหาหิงค์
ดร.อดิสร หนันคำจร

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
นักวิชาการอิสระ
วิทยาลัยพิษณุพนธ์
นักวิชาการอิสระ

ผู้จัดการวารสาร

นางสาวนิรารรณ บุตรจันทร์

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

สารบัญ

บทความวิจัย

- ➔ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร 1
ศรีสุตา แสงไกร, ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และ กัญมน อินทุสุต
- ➔ การสร้างสรรค์การแสดงประกอบแสง สี เสียง ชุด “เมืองโบราณทวารวดี เรื่องเล่า วิถีชนดง ละคร” 17
ธีรดา นุ่มเจริญ
- ➔ การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู 34
สรารัฐ พรหมแสง, ชาญยุท หาญชนะ, นัสพงษ์ กลิ่นจำปา และ ดนัย ลามคำ
- ➔ สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 47
พัชนียา ราชวงษ์ และ อำนวย ทองโปร่ง
- ➔ การศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร 66
ณัฐพร ละม้ายแข และ ทศนะ ศรีปัดดา
- ➔ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 77
ศิริรัตน์ อินดี
- ➔ การศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของ สถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 92
รชานนท์ เพ็งแดง และ จิตติมา วรรณศรี
- ➔ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยการจัดการเรียนรู้ แบบห้องเรียน กลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 105
เมธาวี ปัญญาจันทร์สว่าง และ สุรัตนา อติพัฒน์
- ➔ ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขต ชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง 117
ฝนทิพย์ หาญชนะ และ ศักุทธิ์ ศิลาลาย

- ➔ ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจกับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด 134
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
สุพัตรา กลิ่นนาวุฒิ, นิพนธ์ วรรณเวช และ สาโรจน์ เผ่าวงศากุล
- ➔ การศึกษาบทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของ 148
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1
สกุลรัตน์ พรหมกลิ้ง และ นงลักษณ์ ใจฉลาด
- ➔ หลักสูตรการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาการประถมศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้ศตวรรษ 160
ที่ 21 สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดอุดรธานี
สุภัตรา สาขา, อิสระ ทับสีสด, คทาวัธ ชาตศักดิ์ยุทธ์ และ อุษณีย์ เขนยทิพย์
- ➔ **Participation in Waste Management of Undergraduate at Rajamangala** 174
University of Technology Thanyaburi
Korntouch Kosidphokin
- ➔ การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจ วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง **At the** 183
Weekend ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่
5 โรงเรียนวัดมาบโพธิ์
เกษณีย์ กลุ้มศิลป์ และ อรุณช ลิ้มศิริ
- ➔ การศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูตามสถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา (**Covid-19**) ของ 194
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1
ศิริกุล แสงศรี และ ศิริกุล แสงศรี
- ➔ การศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคม 205
พลิกผัน (**Disruptive**) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 2
นิริวดี แพร่วฒนะสุข และ สุภาวดี ลาภเจริญ
- ➔ แนวทางการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของ 224
โรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี
เขต 1
ศิริกัญญา ศิริเลิศ, สกักรพร เชาวนชัย และ วิทยา จันทศิริลา
- ➔ การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบล 236
หนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู
ศุภวัฒน์ พรหมแสง และ ชาญยุทธ หาญชนะ

- ➔ การพัฒนาแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาไทยสำหรับ นักเรียน 248
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - ระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 6

บัวลักษณ์ เพชรงาม

- ➔ องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์โรงเรียน 262
มัธยมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย

อนุรัตน์ ขำจันทร์ และ สติรพร เขาวนชัย

- ➔ การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา ยุคดิจิทัล 273
ในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครสวรรค์

ปวิตร ศรสุรินทร์, นิรดา เวชฎาลักษณ์ และ จารุวรรณ นาดัน

- ➔ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน 288
ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

กัญญาภัทร คำชม และ จิตติมา วรรณศรี

- ➔ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการใช้เทคโนโลยีในการ 300
จัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 2

วรรณวรรณ อินทร์ชู และ จิตติมา วรรณศรี

- ➔ ภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขต 312
เบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

พรทิพย์ อันสีเมือง และ สุภาวดี ลาภเจริญ

- ➔ คุณภาพการให้บริการตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรม อำเภอโพธาราม จังหวัด 329
สกลนคร

คึกชัย บัวทองจันทร์ และ ชาญยุท หาดูชนะ

- ➔ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูกับแรงจูงใจในการ 341
ปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

ชนิภา สุวรรณพัฒน์ และ บุญเลิศ ธาณรัตน์

- ➔ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก 358
จังหวัดสกลนคร

สงบ สีเลา และ สุปิ่น สมสาร

- ➔ การวิเคราะห์องค์ประกอบของการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายนอก ที่พักอาศัยของ 369
ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร

วณัฐพงศ์ เบญจพงศ์

➔ Development a Board Game : The Fruit-Veggie Wonderlands Game, 382
Nutrition Education Tools For Elementary School Students

Sujarinee Sangwanna, Weerasak Seelarat, Teerapap Panklai

➔ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อ 390
พัฒนานักศึกษาคู่มือคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ, กฤษ ลิขิตระกุล และ จิรพันธุ์ ศรีสมพันธุ์

บทความวิชาการ

➔ เปรียบเทียบการแปลงเป็นนามวลีของภาษาไทยและภาษาจีน 409
ชญญารักษ์ ตามัย

➔ การพัฒนาภาพลักษณ์ทัวร์ช้างไทยเพื่อความบันเทิงในการท่องเที่ยว 419
ปัญญาดา นาดี และ ณัฐพร เชื้อรัมย์

ภาคผนวก 433

ความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร
**Teachers' Opinions on Management Skills of Institution Administrators in
the schools under Bangna District Office, Bangkok**

ศรีสุดา แสงไกร,
ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และ กัลยมน อินทุสุต
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
**Srisuda Sangkrai,
Pawida Tarasrisutti and Kanyamon Indusuta**
Ramkhamhaeng University, Thailand
Corresponding Author, E-Mail: srisuda.0742@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิ การศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ โดยกลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2564 จำนวน 160 คน จากการเปิดตารางของ Cohen, Manion and Morrison เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percent) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และการเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé's post hoc comparisons method)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์และทักษะด้านเทคนิค อยู่ในระดับมากที่สุด และทักษะด้านความคิดรวบยอด อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร พบว่า

2.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษามีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

2.2 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานและวิทยฐานะมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

คำสำคัญ : ทักษะการบริหารจัดการ; ผู้บริหารสถานศึกษา; ความคิดเห็นของครู

Abstracts

The purposes of this research were to study and compare teachers' opinions on management skills of institution administrators in the schools under Bangna District Office, Bangkok to classified by educational background, work experience and academic standing, by the samples of instruction practice teachers in the schools under Bangna District Office, Bangkok since academic years, 2021 of 160 persons, from opening table by Cohen, Manion, and Morrison. The tool using to collect data is questionnaire rating scale 5. The statistical index use for research are frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and One-way Analysis of variance, and Scheffé's post hoc comparisons method. The research results were as follows,

1. Teachers' opinions on management skills of institution administrators in the schools under Bangna District Office, Bangkok by overview is at the highest level. Considering each side, interpersonal skills and technical skills are at the highest level and conceptual skills is at a high level

2. The comparison result of teachers' opinions on management skills of institution administrators in the schools under Bangna District Office, Bangkok was found that;

2.1 Teachers' opinions on management skills of institution administrators in the schools under Bangna District Office, Bangkok, classifying by educational background. By overview and each side, there is not difference.

2.2 Teachers' opinions on management skills of institution administrators in the schools under Bangna District Office, Bangkok, classifying by work experience and academic standing. By overview and each side, there is a significant difference.

Keywords: Management skills; School administrators; Teacher's opinions

บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของคน ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมายและเทคโนโลยีประกอบกับประชากรมากขึ้น ซึ่งมีผลต่อหน่วยงานต่างๆ ต้องปรับให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง สามารถตอบสนองความต้องการของการศึกษาของประชาชนในประเทศ เพื่อการขับเคลื่อนให้มีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในหน่วยงานนั้น การบริหารและการจัดการองค์การให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้นั้นปัจจัยที่ถือว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญต่อการจัดการที่จะช่วยให้องค์การสามารถบริหารงานได้อย่างสัมฤทธิ์ผล สำหรับทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษานั้น จำเป็นทักษะสำคัญต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เป็นกระบวนการใช้ความรู้และความสามารถในการดำเนินกิจกรรมการบริหารงานตามภารกิจหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้บริหารอย่างเต็มศักยภาพให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยอาศัยทรัพยากรบุคคล และกระบวนการบริหารอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการบริหารจัดการ ในการใช้ความรู้ความสามารถดำเนินกิจกรรมการปฏิบัติงานในสถานศึกษาตามภารกิจ และตามกระบวนการบริหาร สามารถพัฒนาตนเองให้มีความชำนาญในการบริหารจัดการให้ ถูกต้อง รวดเร็ว และก้าวหน้ายุคเทคโนโลยี เพื่อให้การปฏิบัติงานในสถานศึกษาบรรลุตาม วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล แต่อย่างไรก็ตามยังพบปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาขาดทักษะการบริหารจัดการที่ดี ไม่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ขาดความรู้ ความสามารถในด้านวิชาการที่มุ่งไปยังผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ไม่ทันต่อเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลจึงทำให้ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน และจากการวิพากษ์ของสื่อมวลชน แสดงถึงว่าผู้บริหารขาดทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ต่อครู ผู้รับบริการ ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เป็นต้น

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาและเปรียบเทียบทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารในสถานศึกษาที่จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและครู สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อวางแผนการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ปรับปรุงทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2564 จำนวน 310 คน และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 160 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตบางนา กรุงเทพมหานคร ประเภมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มี 36 ข้อคำถาม

2.1 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item – Total Correlation) พบว่า ได้ค่า 0.40 - 0.88

2.2 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .978

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ขออนุญาตจากผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

3.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลและส่งแบบสอบถามผ่าน Google Form

3.3 รวบรวมข้อมูลแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ผลในโปรแกรมสำเร็จรูป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเพื่อประมวลข้อมูลในตอนต้นที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ มาแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 การหาค่าความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

4.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร เมื่อเปรียบเทียบวุฒิการศึกษาใช้สถิติค่าที (t-test) แต่ถ้าเปรียบเทียบประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 จึงนำค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่มาทำการทดสอบโดยวิธีของเชฟเฟ่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร โดยได้สังเคราะห์แนวคิดที่สอดคล้อง เพื่อนำมาจัดทำกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังภาพที่ 1

ตัวแปรอิสระ

1. วุฒิการศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ
 - ปริญญาตรี
 - สูงกว่าปริญญาตรี
2. ประสบการณ์ทำงาน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ
 - น้อยกว่า 5 ปี
 - 5 - 10 ปี
 - มากกว่า 10 ปีขึ้นไป
3. วิทยฐานะ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ
 - ไม่มีวิทยฐานะ
 - ชำนาญการ
 - ชำนาญการพิเศษ

ตัวแปรตาม

- ความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร
1. ทักษะด้านความคิดรวบยอด
 2. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์
 3. ทักษะด้านเทคนิค

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน

ทักษะการบริหารจัดการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ทักษะด้านความคิดรวบยอด	4.49	.60	มาก
2. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์	4.58	.58	มากที่สุด
3. ทักษะด้านเทคนิค	4.57	.58	มากที่สุด
รวม	4.55	.55	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน และระดับมาก 1 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.58$) ทักษะด้านเทคนิค ($\bar{X} = 4.57$) และทักษะด้านความคิดรวบยอด ($\bar{X} = 4.49$)

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

ตาราง 2 ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน

ทักษะการบริหารจัดการ	วุฒิการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญา			
	(n = 160)		(n = 160)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ทักษะด้านความคิดรวบยอด	4.46	.62	4.56	.54	-1.071	.286
2. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์	4.52	.62	4.67	.47	-1.728	.086
3. ทักษะด้านเทคนิค	4.53	.58	4.63	.59	-1.059	.292
รวม	4.50	.56	4.62	.51	- 1.323	.177

*p < .05

จากตาราง 2 พบว่า ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์สอนโดยภาพรวมและรายด้าน

ทักษะการบริหารจัดการ	ประสบการณ์การทำงาน			F	P
	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป		
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$		
1. ทักษะด้านความคิดรวบยอด	4.21	4.60	4.57	5.74*	.004
2. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์	4.23	4.68	4.68	9.23*	.001
3. ทักษะด้านเทคนิค	4.28	4.65	4.65	5.91*	.003
รวม	4.24	4.64	4.63	7.78*	.001

*p < .05

จากตาราง 3 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé's post hoc comparisons method)

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป
	$\bar{X}$		
1. น้อยกว่า 5 ปี	4.21		
2. 5-10 ปี	4.60	*	
3. มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.57	*	

*p < .05

จากตาราง 4 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี และครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวิทยฐานะโดยภาพรวมและรายด้าน

ทักษะการบริหารจัดการ	วิทยฐานะ			F	P
	ไม่มีวิทยฐานะ	ชำนาญการ	ชำนาญการพิเศษ		
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$		
1. ทักษะด้านความคิดรวบยอด	4.33	4.58	4.60	3.199*	.043
2. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์	4.34	4.70	4.65	5.398*	.005
3. ทักษะด้านเทคนิค	4.40	4.68	4.62	4.110*	.018
รวม	4.38	4.65	4.62	4.687*	.011

*p < .05

จากตาราง 5 พบว่า ครูที่มีวิทยฐานะต่างกันมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's post hoc comparisons method)

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม จำแนกตามวิทยฐานะ

วิทยฐานะ	ไม่มีวิทยฐานะ	ชำนาญการ	ชำนาญการพิเศษ
	$\bar{X}$		
1. ไม่มีวิทยฐานะ	4.39		
2. ชำนาญการ	4.70	*	
3. ชำนาญการพิเศษ	4.65		

*p < .05

จากตาราง 6 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการ มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา มากกว่าครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ และครูที่ไม่มีวิทยฐานะ ส่วนครูที่มีวิทยฐานะอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์และทักษะด้านเทคนิค อยู่ในระดับมากที่สุด และทักษะด้านความคิดรวบยอด อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารมีทักษะพื้นฐานในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง จึงทำให้ผู้บริหารมีเทคนิควิธีในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้กับครูได้หลากหลาย ทั้งนี้ผู้บริหารพัฒนาความเป็นผู้นำด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีในวิชาชีพประพฤติปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง ทั้งกาย วาจา ใจ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสำคัญกับทุกคนโดยสร้างความร่วมมือกับกลุ่ม ทำให้ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจ ความชำนาญเกี่ยวกับเทคนิควิธีการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เป็นที่ปรึกษาในการปฏิบัติงานให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา อีกทั้งมีศิลปะในการเจรจาโน้มน้าวในการเตรียมความพร้อมให้เกิดผลดีในการปฏิบัติงาน มีความเมตตาและให้โอกาสกับบุคลากร ให้ความเสมอภาคกับทุกคนเท่าเทียมกันมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สร้างแรงจูงใจให้กับบุคคลปฏิบัติงานอย่างเต็มตามศักยภาพ สามารถประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยความชำนาญ มีการวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย โดยใช้สื่อเทคโนโลยีเข้ามาใช้อย่างรวดเร็วให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ในปัจจุบันและเหมาะสมกับกิจกรรม จึงทำให้ครูเกิดความพึงพอใจและมีความคิดเห็นในทักษะการบริหารงานจัดการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ไปในทิศทางที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัย อิศรา หาญรักษ์ (2564 : 12-18) ได้ศึกษาเรื่องทักษะการบริหารงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารงานของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนประสิทธิผลโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้วิจัยอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ทักษะด้านความคิดรวบยอดตามความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก เนื่องจากทักษะด้านความคิดรวบยอดของผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีบทบาทสำคัญในการนำนโยบายจากหน่วยเหนือทุกระดับมาศึกษา วิเคราะห์ สถานการณ์และแนวโน้มทั้งด้านการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ เพื่อนำมาปรับกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารจะต้องคิดอย่างมีกลยุทธ์สามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตามคำสั่งของสำนักการศึกษามาประชุม วางแผน ลงสู่การปฏิบัติงานตามขอบข่ายงานในการจัดการศึกษาในเรื่องหลักสูตรในทุกช่วงชั้น สามารถดำเนินการให้บรรลุตามหลักสูตรได้ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาประจำปีของโรงเรียน ครอบคลุมโครงการ/กิจกรรม มีทักษะความคิดรวบยอดในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามนโยบายในการพัฒนาครู ผู้เรียน เพื่อรองรับการประกันคุณภาพในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครอง ชุมชน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยจัดทำเป็น SAR ในทุกปีการศึกษา จึงทำให้ครูมีความคิดเห็นที่ดีในทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ทักษะด้านความคิดรวบยอด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแคทซ์ (Katz) (อ้างอิงใน : มณฑาทิพย์ นามนุ. 2561 : 33) ทักษะด้านความคิดรวบยอด มีความสำคัญต่อผู้บริหารสถานศึกษาในการมองเห็นภาพรวมขององค์ประกอบย่อยๆ ภายในองค์กร สามารถที่จะผสมผสานเชื่อมโยงส่วนต่างๆ ขององค์การให้เข้ามาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มองเห็นจุดด้อยขององค์กรที่จะมีผลกระทบต่อส่วนอื่นๆ ภายในองค์กรและนำมาพัฒนาด้านองค์การอื่น ๆ ธุรกิจอื่น ๆ ด้านนโยบาย สังคม การเมือง ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี บุราคร (2560 : 75) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา กลุ่ม 6 ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา กลุ่ม 6 ด้านความคิดรวบยอด อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกรสร เจริมทอง (2561 : 78) ได้ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 32 ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่เป็นกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความคิดรวบยอด อยู่ในระดับมาก

1.2 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ตามความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ถือเป็นอีกหนึ่งแนวทางในการบริหารจัดการที่ทำให้ครูมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีมีเมตตาให้โอกาสกับบุคลากรในการทำงาน เช่น การ

มอของขวัญวันเกิด การแสดงความยินดีในโอกาสต่างๆ การแสดงความเสียใจในงานศพ เป็นต้น ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของครูในการพัฒนาการเรียนการสอน เสริมสร้างความร่วมมือในการทำงานเป็นทีมภายในสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย จึงทำให้ครูมองเห็นบทบาทของผู้บริหารด้านมนุษยสัมพันธ์ในการบริหารคนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีศักยภาพมากที่สุด ผู้บริหารประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุคลากรในเรื่องของวัฒนธรรมขององค์กร ได้แก่ การเคารพ การสื่อสาร การแต่งกาย การปฏิบัติตนในวันสำคัญ เป็นต้น ซึ่งการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจะส่งผลให้การดำเนินงานต่างๆเป็นไปอย่างราบรื่นในทุกด้าน ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุณิสสา แพทย์พิพัฒน์ (2564 : 1-6) ได้ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์กับทีมร่วมแรงร่วมใจ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์กับโครงสร้างสนับสนุนชุมชน มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศรา หาญรักษ์ (2564 : 12-18) ได้ศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารงานของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนพบว่า ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ทักษะด้านเทคนิคตามความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษานั้นต้องมีเทคนิควิธีการต่างๆ ในการบริหารจัดการสถานศึกษาไปในทิศทางที่กำหนด ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองกับงานทั้ง 4 ฝ่ายได้อย่างชัดเจน เพราะงานแต่ละฝ่ายต้องมีโครงสร้างในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีการวางแผน กำหนดนโยบายและทิศทางของสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและบริบทของสถานศึกษา โดยผู้บริหารต้องศึกษาบริบท นำมาวิเคราะห์ หาแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการโครงการ/กิจกรรม ที่สนองต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้บริหารสามารถจัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบตามโครงสร้างที่สถานศึกษากำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายน่าสนใจในการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี เข้ามาใช้อย่างรวดเร็ว เหมาะสมกับกิจกรรมนั้นๆ ผู้บริหารเข้ารับการพัฒนาอบรมเทคนิควิธีการปฏิบัติงานใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโลก จึงทำให้ครูมีความคิดเห็นที่ดีต่อทักษะด้านเทคนิคในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร เพื่อประสิทธิภาพของงานสามารถดำเนินการได้อย่างคล่องตัวและรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุณิสสา แพทย์พิพัฒน์ (2564 : 1-6) ได้ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ทักษะด้านเทคนิควิธีการกับทีมร่วมแรง

ร่วมใจ ทักษะด้านเทคนิควิธีกับโครงสร้าง สนับสนุนชุมชน มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศรา หาญรักษ์ (2564 : 12-18) ได้ศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะด้านเทคนิค อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี และครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความเข้าใจในบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถเห็นการบริหารจัดการได้อย่างชัดเจนของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ผู้บริหารปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ จนเกิดรูปธรรมตามเป้าหมาย การปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นนักพูดที่มีศิลปะและเป็นนักฟังที่ดีในด้านผู้นำทางวิชาการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีความเพียรพยายาม มุ่งมั่นอดทน ทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นผู้นำทางการพัฒนาโดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีวิสัยทัศน์ คิดหาวิธีการใหม่ ๆ ท้นต่อเหตุการณ์ปัจจุบันในการทำงานให้งานบรรลุตามเป้าหมาย สามารถสั่งการให้ผู้ปฏิบัติหรือครูปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา สนองความคาดหวังของสถานศึกษา ชุมชน ทั้งยังเป็นผู้มีทัศนคติในเชิงบวกกับเพื่อนร่วมงาน บริหารสถานศึกษาด้วยวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล แน่วแน่ มั่นคง ในการพัฒนาสถานศึกษาให้พัฒนาไปในทางที่ดี สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับครูและบุคลากรต่างๆ ในการประสานงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภัสสร สุขสวัสดิ์ (2560 : 89) ได้ศึกษาทักษะการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายลุ่มน้ำพอง สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามวุฒิการศึกษาต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑาทิพย์ นามนุ ได้ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ระดับการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุกร วรณวัฒน์ (2564 : 4-7) ได้ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษาผลการวิจัยพบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน จะได้รับประสบการณ์ในเรื่องของการทำงานที่สามารถเกิดขึ้นได้แตกต่างกัน อันเป็นผลเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน และการมอบหมายงานที่ต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่าส่วนใหญ่จะสามารถวิเคราะห์งาน และสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของงานในสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และสามารถเลือกพิจารณาได้สมเหตุสมผล ดังนั้น จึงทำให้ครูที่มีประสบการณ์มากกว่าเห็นถึงทักษะการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา หรือเห็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารที่แตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า และเกิดความเข้าใจในทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ทั้งในทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านเทคนิค ของผู้บริหารสถานศึกษา และพื้นฐานความคิดย่อมมีความแตกต่างกัน ตามความรู้ ความสามารถ ทักษะของครู กล่าวคือ บุคคลจะให้ความคิดเห็นต่อรูปแบบพฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ย่อมจะต้องเกิดจากความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ในการทำงานต่างๆ เพื่อให้เกิดแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน อีกทั้งประสบการณ์ในการทำงานมีระยะเวลาไม่เท่ากัน ก็อาจส่งผลทำให้มีความคิดเห็นถึงทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ว่ามีบทบาทมากและน้อยตามประสบการณ์ของครูตามไปด้วย ประกอบกับการที่ครูได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ และทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารในการเป็นผู้นำ หรือความสามารถในการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดการยอมรับของครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่าเกิดขึ้นได้แตกต่าง จึงมีความคิดเห็นและรับรู้ได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการบริหารจัดการสูงกว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี บุราคร (2560 : 75) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา กลุ่ม 6 จำแนกตามประสบการณ์ ผลการวิจัยพบว่า ในการปฏิบัติงานมีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณฐกร วรณวัฒน์ (2564 : 4-7) ได้ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดารัตน์ เหมาะสมาน (2561 : 78) ทำวิจัยเรื่องการศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร พบว่า แตกต่างกัน ทั้งนี้ครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน อาจได้รับการพัฒนางานที่แตกต่างกัน ได้รับความรู้จากการศึกษาอบรมในวิชาชีพเฉพาะ

ด้านของตนเองเป็นพิเศษ จึงทำให้เกิดขอบเขตของความรู้ที่ลึกซึ้งและเพิ่มขึ้น และสามารถนำสิ่งที่ได้ศึกษาเพิ่มเติมมาพัฒนาตนเองและพัฒนางานที่รับผิดชอบ ซึ่งผู้บริหารมีผลงานเชิงประจักษ์สามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้เรียนมาใช้ในการพัฒนางานด้านการจัดการศึกษาได้อย่างรอบด้าน และยังได้รับประสบการณ์จากการทำงาน การฝึกอบรม สัมมนา การพัฒนาวิชาชีพในการทำวิทยฐานะ ซึ่งครูโดยส่วนมากจะเข้ารับการประเมินวิทยฐานะเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ครูสามารถเข้าใจบทบาทและทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหาร และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน อันเป็นผลที่เกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ พัฒนางานที่ต่างกัน และการมอบหมายงานที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงทำให้ครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการเห็นถึงทักษะการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างจากครูที่ไม่มีวิทยฐานะและครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ทั้งในทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์และทักษะด้านเทคนิคของผู้บริหารสถานศึกษาและพื้นฐานของความคิดแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกันตามความรู้ ความสามารถ ย่อมจะต้องเกิดจากความรู้ความเข้าใจและบทบาทหน้าที่ อีกทั้งวิทยฐานะมีตำแหน่งไม่เท่ากันก็อาจส่งผลทำให้มีความคิดเห็นถึงทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหาร ว่ามีบทบาทมากและน้อยตามประสบการณ์ของครูตามไปด้วย ประกอบกับการที่ครูได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้เห็นถึงทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารในการนำนโยบายมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและสั่งการมอบหมายงานได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดการยอมรับของครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการแตกต่าง จึงมีความคิดเห็นและรับรู้ได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการบริหารจัดการสูงกว่าครูที่ไม่มีวิทยฐานะและครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอิศรา หาญรักษ์ (2564 : 12-18) ได้ศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ที่มีสถานภาพตำแหน่งแตกต่างกัน มีความเห็นแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ทักษะด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารสถานศึกษาควรพิจารณาความดีความชอบของผู้ใต้บังคับบัญชา โดยใช้เกณฑ์ที่เหมาะสม

1.2 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญให้ความสำคัญให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเท่าเทียมกัน และเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล

1.3 ทักษะด้านเทคนิค ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการหาวิธีการต่างๆ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารด้านอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในกรุงเทพมหานคร

2.2 ควรศึกษาทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในกรุงเทพมหานคร ที่ส่งผลต่อทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านเทคนิค โดยเก็บข้อมูลเชิงลึก เช่น จากการสัมภาษณ์ การจัดกลุ่มสนทนา เพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบทักษะการบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียนของรัฐและผู้บริหารโรงเรียนเอกชน เพื่อเปิดมุมมองที่แตกต่างกันและนำมาศึกษาแนวทางการพัฒนาได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- ไกรสร เจียมทอง. (2561). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ณัฐกร วรรณวัฒน์ และ ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2564). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประภัสสร สุขสวัสดิ์. (2560). *ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายลุ่มน้ำพองสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น*. การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มณฑาทิพย์ นามนุ. (2561). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- สุดารัตน์ เหมาะสมาน. (2561). *การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุนิสา แพทย์พิพัฒน์. (2564). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- อัญชลี บุราคร. (2560). *ความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา* กลุ่ม 6. การค้นคว้าอิสระศษ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อิสรา หาญรักษ์. (2563). *ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครพนม. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 9 (35), 277-288*

การสร้างสรรคการสดงประกอบแสง สี เสียง ชุด “เมืองปุมานทวารวดี
เรื่องเล่า วิถีชนดงละคร”

**The Creation of a Light And Sound Entertainment “Maungpurana
Dvaravati Raunglao Vithichon Donglakhon**

ธีรตา นุ่มเจริญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Theerata Numcharoen

Phranakhon Rajabhat University, Thailand

E-mail : Theerata.n@pnru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างสรรคการสดงและเพื่อศึกษากระบวนการจัดการการสดงประกอบแสง สี เสียง ชุด “เมืองปุมานทวารวดี เรื่องเล่า วิถีชนดงละคร” เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ซึ่งมีทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ของคนในชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่ภาครัฐและภาคเอกชนที่ให้การสนับสนุน และการสนทนากลุ่มของชาวบ้านดงละคร การสังเกตจากการลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) นำข้อมูลทั้งหมดมาศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาประวัติความเป็นมาและสรุปเป็นอัตลักษณ์ของเมืองโบราณดงละครและการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักแสดงและผู้ชมการสดงประกอบแสง สี เสียง ชุด เมืองปุมานทวารวดี เรื่องเล่า วิถีชนดงละคร โดยใช้แบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า

1. การสร้างสรรครูปแบบการสดงประกอบแสง สี เสียง ชุดนี้ ผู้วิจัยมีแนวทางการสร้างสรรค โดยใช้ทฤษฎีนาฏยประดิษฐ์ของสุรพล วิรุฬห์รักษ์และแนวคิดเกี่ยวกับการสดงประกอบ แสง สี เสียง มีขั้นตอนการสร้างสรรค 7 ขั้นตอน บทการสดง นำโดยนำข้อมูลจากการศึกษาประวัติความเป็นมา เรื่องเล่า ตำนานโบราณสถาน สถานที่สำคัญ ประเพณีและวัฒนธรรมที่สำคัญ ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติ ที่มาเรียบเรียงเป็นบทละครตามรูปแบบการจัดทำบทการสดง แสง สี เสียง แบ่งออกเป็น 4 องค์มาจากข้อมูลมาเรียบเรียงเป็นบทละครตามรูปแบบการจัดทำบทการสดง แสง สี เสียง ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ ได้แก่ องค์ที่ 1 แหล่ง

วัฒนธรรม เมืองโบราณทวารวดี องค์ที่ 2 ตำนานแว่วเสียงมโหรีปี่พาทย์ ตำนานเมืองลับแล องค์ที่ 3 วัฒนธรรม
เก่าแก่สืบสานประเพณีท้องถิ่น และองค์ที่ 4 แหล่งความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ

2. กระบวนการจัดการแสดงประกอบแสง สี เสียง ชุด “เมืองโบราณทวารวดี เรื่องเล่า วิถีชนดงละคร” มี
กระบวนการในการจัดการ ดังนี้ ขั้นตอนการเตรียมการจัดการแสดง ขั้นตอนดำเนินการ ขั้นตอนการแสดงจริง และขั้นตอนการ
ประเมินการสร้างสรรค์

คำสำคัญ : การแสดงประกอบแสง สี เสียง; อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม; เมืองโบราณดงละคร

Abstracts

This research aims to create a performance with light and sound in the “Muang Purana Dvaravati Raunglao Vitichon Dong Lakhon” and to study the process of management of light and sound performances on the “Muang Purana Dvaravati Raunglao Vitichon Dong Lakhon” . It is mixed Method research which includes both qualitative research, collecting data from related document studies, in-depth Interview of people in the community, village philosophers, government and private sector officials to support and a group discussion of the villagers of Dong Lakhon. The Observation from field survey and field study, carry all the data to study and content analysis to find the history and summarize as the identity of the ancient city of Dong Lakhon. The quantitative research satisfies the actors and the audience for the performances with light and sound, the Muang Purana Dvaravati Raunglao Vitichon Dong Lakhon, was analyzed by using a questionnaire and the data were analyzed by computer processing using a packaged program.

The results showed that

1. The creation of a light and sound entertainment in this set. The researcher has a creative approach by using Suraphon Wirunrak's theory of Choreography and the concept of light and sound performance with 7 creative steps. The script of the performance with light, sound, and sound the “Muang Purana Dvaravati Raunglao Vitichon Dong Lakhon” , is led by taking information from the study of history, narratives, legends, ancient sites, landmarks, traditions and important cultures as well as natural resources that came to be compiled into a play according to the style of the script for the light, color and sound performance. Divided into 4 acts from the information and compiled into a play according to the style of the light, color and sound performance, which consists of 4 acts, namely Act 1, Cultural Sites, Mueang Purnadvaravati Act 2, the legend of the sound of Mahori Piphat The legend of the secret city, Act 3, the old culture inheriting local traditions, and Act 4, the source of abundance with natural assets.

2. The process of organizing a performance with light, sound, and sound series, “ Muang Purana Dvaravati Raunglao Vitichon Dong Lakhon” , has the following management processes: step by step real show stage and creative assessment stage.

Keywords: Light and Sound Entertainment, Cultural Identity, Muang Purana Dong Lakhon

บทนำ

การสร้างสรรคานาฏศิลป์ เกิดจากความต้องการพัฒนารูปแบบและองค์ประกอบของการแสดงต่าง ๆ ให้สามารถดำรงอยู่ภายใต้บริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย และความต้องการให้เกิดความมั่งคั่งทางด้านทางศิลปวัฒนธรรมอันแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองในชาติ จนเกิดเป็นวิวัฒนาการรูปแบบการแสดงที่มีความหลากหลายตามลักษณะของความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนอาชีพและสภาพสิ่งแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่นอันจะเป็นตัวกำหนดลักษณะนาฏศิลป์ในแต่ละท้องถิ่นนั้น ๆ จึงเกิดเป็นนาฏยสร้างสรรค์ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า นาฏยประดิษฐ์ ซึ่งเป็นการทำงานที่ครอบคลุมปรัชญา เนื้อหา ความหมาย ท่ารำ ท่าเต้น การแปรแถว การตั้งซุ่ม การแสดงเดี่ยว การแสดงหมู่ การกำหนดดนตรีเพลง เครื่องแต่งกาย ฉาก และส่วนประกอบอื่น ๆ ที่สำคัญ ในการทำให้นาฏศิลป์ชุดหนึ่งสมบูรณ์ตามที่ตั้งใจไว้ (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2547 : 225) การสร้างสรรคานาฏศิลป์สามารถกระทำได้หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น การสร้างสรรค์เป็นชุดการแสดง รำ ละคร เพื่อตอบสนองความต้องการของนาฏศิลป์ผู้สร้างงานหรือในปัจจุบัน นาฏศิลป์ถูกนำมาเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่เป็นสื่อกลางในการเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรม ให้ผู้ชมเกิดความรู้ความเข้าใจและยังได้รับความเพลิดเพลินในการชมอันเป็นการบูรณาการสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รูปแบบการแสดงที่เรียกว่า การแสดงประกอบแสง สี เสียง อันประกอบไปด้วยการแสดงที่หลากหลายรวมอยู่ในการแสดงชุดเดียว

การแสดงประกอบแสง สี เสียง (Dramatic Light and Sound Show) ในประเทศไทยมีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 เกิดขึ้นจากกรมศิลปากรร่วมกับกองทัพเรือจัดแสดงขึ้นที่วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร ตามนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว และต่อมาเมื่อผู้ให้ความสนใจ ทำให้การแสดงประเภทนี้เป็นที่แพร่หลายมากขึ้น และมีการจัดขึ้นอีกหลายแห่งจนถึงปัจจุบัน ลักษณะเด่นของการแสดงแสง สี เสียง คือ เป็นการแสดงซึ่งเน้นความยิ่งใหญ่ตระการตาของระบบแสง สี ดนตรีและเสียงประกอบ โดยส่วนมากมุ่งเน้นการนำเสนอเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ภาพลักษณ์ วัฒนธรรมวิถีความเป็นอยู่ และประเพณีของชุมชนนั้น ๆ เป็นหลัก โดยอาศัยบทประพันธ์และมีผู้บรรยายถ่ายทอดเรื่องราวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ โดยใช้สถานที่ที่สำคัญต่าง ๆ เป็นฉากประกอบการแสดง ซึ่งทำให้ผู้ชมสามารถเข้าถึงความจริงผสานกับจินตนาการ ทำให้เกิดความเข้าใจและอรรถรสในการฟังและชม ในปัจจุบันมีแหล่งโบราณสถานที่นิยมจัดให้มีการแสดงประกอบแสง สี เสียงอยู่หลายแห่ง

เมืองโบราณดงละคร ตั้งอยู่ในตำบลดงละคร อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ซึ่งเป็นพื้นที่บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร สาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ได้รับงบประมาณโครงการศาสตร์พระราชทานเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ไร่ปี 2562 ซึ่งเมืองโบราณดงละครนี้ เป็นโบราณสถานแห่งหนึ่ง จากหลักฐานพบว่าเป็นเมืองเก่าสมัยทวารวดี ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของชาติ ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 52 ตอนที่

75 เมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2478 ลำดับที่ 12 แต่เดิมชาวบ้านเรียกเมืองนี้ว่าเมืองลับแล มีตำนานเล่าขานเกี่ยวกับเมืองลับแล และบางแห่งกล่าวว่า ในเวลากลางคืนจะได้ยินเสียงดนตรีวงมโหรีแว่วมาจากในเมืองกลางป่า คล้ายกับว่ามีการเล่นละครในวัง จึงเรียกว่าดงละคร หมายถึงมาเล่นละครในดง ส่วนอีกแห่งก็กล่าวว่า เดิมเมืองนี้น่าจะเรียกว่า ดงนคร หมายถึงนครที่อยู่ในดง แต่นานเข้าจึงเรียกเพี้ยนกลายเป็น ดงละคร ซึ่งจากตำนาน ความเชื่อ และความเป็นโบราณสถาน นอกจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทำให้เมืองโบราณที่เป็นที่น่าสนใจแล้ว ชุมชนเมืองโบราณดงละครแห่งนี้ ยังมีอัตลักษณ์ทางประเพณีและวัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติที่น่าใจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะ พิษณุไพร มะยงชิด มะปรางหวาน ผลไม้ขึ้นชื่อของเมืองดงละคร ผู้วิจัยมีความตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นและอัตลักษณ์ของชุมชนดงละคร อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก จึงมีความสนใจทำวิจัยสร้างสรรค์โดยใช้นาฏศิลป์เป็นสื่อกลางในการสื่อสารเรื่องราวของเมืองโบราณดงละครให้ออกมาในรูปแบบการแสดงประกอบแสง สี เสียง นำเสนอความเป็นมาและความสำคัญของศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โบราณสถาน และอัตลักษณ์ของท้องถิ่นของเมืองโบราณดงละคร เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในการเผยแพร่เรื่องราวดังกล่าวให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศได้ทราบถึงความสำคัญ อันจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างสรรค์การแสดงประกอบแสง สี เสียง ชุด “เมืองโบราณทวารวดี เรื่องเล่า วิถีชนดงละคร”
2. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการการแสดงประกอบแสง สี เสียง ชุด “เมืองโบราณทวารวดี เรื่องเล่า วิถีชนดงละคร”

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาประวัติศาสตร์และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเมืองโบราณตำบลดงละคร อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก เพื่อสร้างสรรค์การแสดงประกอบ แสง สี เสียง เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ซึ่งมีทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ของคนในชุมชน ประชาชนชาวบ้าน เจ้าหน้าที่จากภาครัฐ และภาคเอกชนที่ให้การสนับสนุน และการสนทนากลุ่มของชาวบ้านดงละครและการสังเกตจากการลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนาม(Field Study) เพื่อศึกษาถึงเรื่องประวัติความเป็นมาเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์และสรุปเป็นอัตลักษณ์ของเมืองโบราณดงละคร และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักแสดงและของผู้ชมการแสดงประกอบแสง สี เสียง

ชุด เมืองโบราณทวารวดี เรื่องเล่า วิถีชนดงละคร โดยใช้แบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การคัดเลือกพื้นที่วิจัยใช้การสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposeful random sampling) ตำบลดงละคร อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ด้วยเหตุผล สำคัญคือ เป็นพื้นที่ให้บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ตามลักษณะของการให้ข้อมูลทางด้านวิจัย ประกอบด้วย 1) ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนดงละคร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนดงละคร อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) คือ นักปราชญ์หรือผู้รู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนดงละครเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 20 ปี ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และประวัติความเป็นมาของชุมชนดงละคร จำนวน 10 คน และกลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนดงละคร 2) ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์การแสดง ได้แก่ ผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้มีภูมิรู้ทางทุนวัฒนธรรมของชุมชนดงละคร อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ที่อาศัยอยู่ในชุมชนดงละครเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 20 ปี ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และประวัติความเป็นมาของชุมชนดงละคร จำนวน 5 คน และกลุ่มที่ตรวจสอบด้านสร้างสรรค์การแสดงประกอบ แสง สี เสียง คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ ดนตรี และการละคร จำนวน 5 คน และการวิจัยเชิงปริมาณ กำหนดกลุ่มประชากร คือ ผู้ชมที่เข้าร่วมชมการแสดงประกอบ แสง สี เสียง ชุด เมืองโบราณทวารวดี เรื่องเล่า วิถีชนดงละคร จำนวน 400 คน กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการคัดเลือกหรือการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ในระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้เท่ากับ 200 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง 2. แบบสนทนากลุ่ม และ 3. แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยใช้กระบวนการในการวิเคราะห์โดยนำข้อมูลที่ได้อาจำแนกแยกประเด็นตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และตรวจสอบความถูกต้อง การจัดการข้อมูล นำข้อมูลที่ได้อาลดทอนข้อมูล (data reduction) เพื่อกรองเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่ทำการศึกษาวิจัยจัดเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นการศึกษาวิจัย เพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วยการตีความ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ตามวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดรูปแบบการแสดงข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) นำข้อมูลทั้งหมดมาศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำมาจัดเรียงหมวดหมู่ตามลำดับขั้นตอน เพื่อตอบความมุ่งหมายของการวิจัย และนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์มาสร้างสรรค์เป็นการแสดงประกอบ แสง สี เสียง ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้กำหนดการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) และวิเคราะห์ โดยหาค่า Mean ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นของชุมชนดงละคร

1.1 ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น เรื่องเล่า/ตำนาน วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น เชื้อชาติ อาชีพ/การดำรงชีวิตและทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ของชุมชนดงละคร จากเอกสารหลักฐานทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม

1.2 วิเคราะห์และสังเคราะห์อัตลักษณ์ท้องถิ่นของชุมชนดงละคร จากการถอดบทเรียน

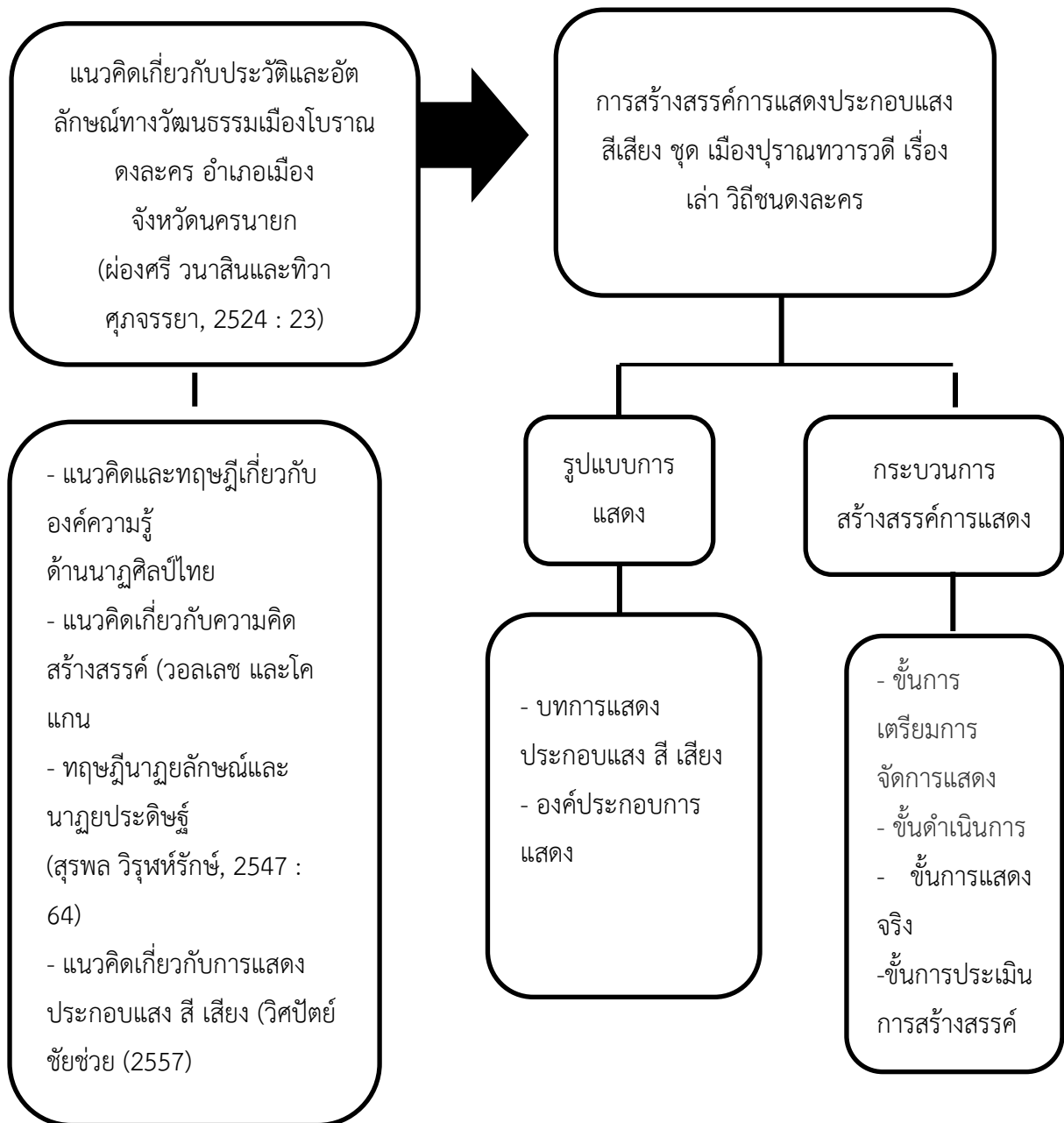
1.3 สรุปผลการรวบรวมอัตลักษณ์ท้องถิ่นของชุมชนดงละคร และการคัดเลือกอัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อเป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบการแสดงประกอบแสง สี เสียง ชุด เมืองโบราณทวารวดี เรื่องเล่า วิถีชนดงละคร ใช้ทฤษฎีนาฏยลักษณ์และนาฏยประดิษฐ์และแนวคิดรูปแบบการสร้างสรรค์การแสดงประกอบ แสง สี เสียง นำเสนอนาฏศิลป์สร้างสรรค์จากอัตลักษณ์ท้องถิ่นต่อผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีและนาฏศิลป์และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 นำเสนอการแสดงต่อสาธารณชนบนพื้นที่เมืองโบราณดงละคร อำเภอเมือง จังหวัดนครนายกและประเมินผลการแสดงประกอบแสง สี เสียง ชุด เมืองโบราณทวารวดี เรื่องเล่า วิถีชนดงละคร

ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลการวิจัยและจัดทำรูปเอกสารรูปเล่ม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การสร้างสรรค์รูปแบบการแสดงประกอบแสง สี เสียง ชุด เมืองโบราณทวารวดี เรื่องเล่า วิถีชน ดงละคร

การสร้างสรรค์รูปแบบการแสดงประกอบแสง สี เสียง ชุดนี้ ผู้วิจัยมีแนวทางการสร้างสรรค์ โดยใช้
ทฤษฎีนาฏยประดิษฐ์ของสุรพล วิรุฬห์รักษ์และแนวคิดเกี่ยวกับการแสดงประกอบแสง สี เสียง ซึ่งอธิบาย
ขั้นตอนการสร้างสรรค์ ได้ ดังนี้

1) การคิดให้มีนาฏยศิลป์

การสร้างสรรค์รูปแบบการแสดงประกอบ แสง สี เสียง เกิดจากความต้องการของชุมชนในตำบล
ดงละคร อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ที่จะนำเสนอเรื่องเล่า ตำนานของเมืองโบราณดงละคร ผ่านการแสดง
สร้างสรรค์ สื่อสารให้ผู้ชมเกิดความเข้าใจในประวัติความเป็นมาของโบราณสถาน วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น

2) กำหนดความคิดหลัก

ความคิดหลักของการแสดงประกอบแสง สี เสียง คือ การสังเคราะห์อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของ
ตำบลดงละคร รวมทั้งจุดเด่นของพื้นที่ตำบลดงละคร มาพัฒนาให้เกิดเป็นศิลปะการแสดงบอกเล่าเรื่องราวด้าน
ประวัติศาสตร์ของเมืองโบราณดงละคร วัฒนธรรมประเพณีที่น่าสนใจ ตลอดจนการนำเสนอ
ทรัพยากรธรรมชาติหรือของของดีของตำบลดงละคร

3) การประมวลข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากการศึกษา เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของตำบลดงละคร จาก
เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการจัดการประชุม การสนทนากลุ่ม และการลงพื้นที่เก็บข้อมูล
พื้นที่ตำบลดงละคร และนำข้อมูลที่ได้มาประมวลข้อมูล มาวิเคราะห์แยกเป็นประเด็นที่สำคัญ

4) การกำหนดขอบเขต

จากการประมวลข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลทั้งหมดมานำเสนอต่อตัวแทนชุมชนดงละคร เพื่อ
คัดเลือกข้อมูลที่สำคัญกำหนดเป็นขอบเขตในการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการแสดง ซึ่งจากการประชุมได้
ข้อสรุปของขอบเขต ดังนี้

4.1) ขอบเขตด้านเนื้อหาในการจัดทำละคร ได้แก่ เรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เมือง
โบราณดงละคร เรื่องเล่า ตำนาน เกี่ยวกับที่มาของชื่อดงละคร ประเพณีแห่ข้าวพันก้อน และทรัพยากรธรรมชาติ
ของท้องถิ่น ได้แก่ ดอกบุญนาค มะยงชิดและ มะปรางหวาน

4.2) ขอบเขตด้านนักแสดง นักแสดงในการแสดงประกอบแสง สี เสียง กำหนดเป็นเด็กและ
คนในชุมชนดงละครเป็นหลัก

4.3) ขอบเขตเวลาในการแสดง กำหนดความยาวของการแสดงตามหลักของการแสดง
ประกอบแสง สี เสียง คือ 45 นาที และเนื่องจากผู้แสดงเป็นเด็กและผู้สูงอายุที่ไม่เคยแสดงมาก่อน

5) กำหนดรูปแบบ

รูปแบบการแสดงประกอบแสง สี เสียง เป็นการแสดงในรูปแบบการแสดงประกอบ แสง เสียง (Dramatic light & sound) ซึ่งเป็นการแสดงเรื่องราวอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตำบลดงละคร อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยนำเสนอผ่านเทคนิคการใช้แสง สี เสียง ประกอบกับการใช้สถานที่เมืองโบราณดงละครเป็นฉากใน มีรูปแบบการแสดงอื่นๆ ประกอบ ดังนี้

- 5.1) การแสดงละคร ซึ่งใช้ประกอบการเล่าเรื่อง โดยใช้ท่าทางตามธรรมชาติในการแสดง
- 5.2) การแสดงจินตลีลาประกอบการบรรยายระหว่างการดำเนินเรื่อง
- 5.3) การแสดงระบำเพื่อขยายความในบทละคร
- 5.4) การแสดงกลองยาวซึ่งเป็นการแสดงพื้นบ้าน

6) การกำหนดองค์ประกอบอื่น ๆ

การกำหนดองค์ประกอบของการแสดงประกอบ แสง สี เสียง ชุด เมืองโบราณทวารวดี เรื่อง เล่า วิถีชนดงละคร ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการแสดงจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจกำหนดเป็นองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

- 6.1) เครื่องแต่งกาย แบ่งออกตามลักษณะของการแสดง คือ
 - เครื่องแต่งกายนักแสดงระบำ เป็นเครื่องแต่งกายที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่ตามชุดการแสดงที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น
 - เครื่องแต่งกายนักแสดงที่ได้รับบทบาทเป็นคน เป็นเครื่องแต่งกายที่หาได้ง่าย ที่มีอยู่แล้ว สามารถนำมาใช้ในการแสดงได้ เครื่องแต่งกาย

- 6.2) เพลง ดนตรีและบทร้องประกอบการแสดงเพลง คือ เพลงประกอบการแสดงที่ประพันธ์ขึ้นมาใหม่ให้สอดคล้องกับการแสดงสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้น ทำนองเพลงร่วมสมัยบรรเลงประกอบ และเพลงที่สื่อถึงการแสดงท้องถิ่น

- 6.3) อุปกรณ์และฉากประกอบการแสดง ประกอบด้วย ตุ๊กตาห่อผ้าเป็นเด็กทารกและห่อผ้าสำหรับเป็นห่อทองจำนวน 2 ห่อ พานใส่ข้าวสำหรับขบวนแห่ ดอกไม้ ธูป เทียน โต๊ะตั้งเครื่องบวช อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดงเป็นสิ่งที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของดงละคร ซึ่งได้แก่ ดอกบุนนาค ผลมะยมชิดมะปรางหวาน ไม้สอย ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่จำลองขึ้นมาให้มีลักษณะคล้ายกับของจริง ส่วนฉากในการแสดงเป็นฉากพื้นที่บริเวณเมืองโบราณดงละคร

7) การออกแบบนาฏศิลป์

เมื่อผู้วิจัยได้วางแนวทางในการสร้างสรรค์การแสดงประกอบแสง สี เสียง ชุด เมืองโบราณทวารวดี เรื่องเล่า วิถีชนดงละคร ตามหลักนาฏศิลป์ประดิษฐ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงนำมาสร้างเป็นบทละครและกำหนดองค์ประกอบในการแสดง ดังนี้

7.1) บทละคร

บทการแสดงประกอบแสง สี เสียง ชุด “เมืองโบราณทวารวดี เรื่องเล่า วิถีชนดงละคร” ผู้วิจัยได้ประพันธ์บทการแสดงประกอบแสง สี เสียง ชุดนี้ จากการศึกษาประวัติความเป็นมา เรื่องเล่า ตำนาน โบราณสถาน สถานที่สำคัญ ประเพณีและวัฒนธรรมที่สำคัญ ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีความเป็นอัตลักษณ์ของชาวตำบลดงละครและนำมาเรียบเรียงเป็นบทละครตามรูปแบบการจัดทำบทการแสดง แสง สี เสียง ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ ได้แก่

องค์ที่ 1 แหล่งวัฒนธรรม เมืองโบราณทวารวดี

กล่าวถึงประวัติศาสตร์ของเมืองโบราณดงละคร ที่ปรากฏหลักฐานตั้งแต่สมัยทวารวดี โดยเป็นการเล่าเรื่องผ่านตัวละครประกอบมีคำบรรยาย จำลองเหตุการณ์ที่ชาวเมืองเดินทางสู่ศาสนสถานเพื่อประกอบพิธีบูชา และมีการแสดง ระบำนาฏยบูชาทวารวดี

องค์ที่ 2 ตำนานแว่วเสียงมโหรีปีพาทย์ ตำนานเมืองลับแล

ตำนานเมืองดงละคร โดยตำนานดังกล่าวมีเรื่องเล่าแบ่งออกเป็น 3 ตำนาน ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องราวและตำนานดงละครจากเอกสารและการสนทนากลุ่มของคนในชุมชนดงละคร เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นตำนานที่คนในชุมชนมีความเห็นว่าจะสอดคล้องมากที่สุดมานำเสนอในรูปแบบการแสดงละคร ประกอบด้วยตำนานของการได้ยินเสียงมโหรีปีพาทย์ที่แว่วมาจากในป่า จึงเป็นที่มาของ ชื่อ “ดงละคร” และตำนานเมืองลับที่เชื่อมโยงมาสู่วัดหนองทองทราย อันเป็นศาสนสถานสำคัญของเมืองดงละคร

องค์ที่ 3 วัฒนธรรมเก่าแก่สืบสานประเพณีท้องถิ่น

นำเสนอวัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญของชาวดงละคร ได้แก่การแสดงกลองยาวและประเพณีแห่ข้าวพันก้อน

องค์ที่ 4 แหล่งความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ

กล่าวถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในตำบลดงละคร ที่ประกอบได้ด้วยดอกบุนนาคที่เป็นดอกไม้ประจำตำบลดงละคร ในอดีตที่ตำบลดงละครจะมีดอกบุนนาคเป็นจำนวนมากและสรรพคุณของดอกบุนนาคก็มีประโยชน์มากมาย ผู้วิจัยได้นำสรรพคุณของดอกบุนนาคประพันธ์ผ่านบทร้องในการแสดง ชุดระบำลีลามภาบุนนาค และตำบลดงละครยังมีผลไม้ที่ขึ้นชื่อได้แก่ มะยงชิดมะปรางหวานที่ได้ชื่อว่าเป็นมะยงชิดที่อร่อยที่สุด ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ออกเป็น ระบำมะยงชิดมะปรางหวาน

7.2) องค์ประกอบในการแสดง

กำหนดองค์ประกอบของการแสดงประกอบ แสง สี เสียง ชุด เมืองโบราณทวารวดี เรื่อง เล่า วิถีชนดงละคร ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการแสดงจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจกำหนดเป็นองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

องค์ที่ 1 แหล่งวัฒนธรรม เมืองโบราณทวารวดี

1) กลวิธีการแสดงและทำรำ การแสดงองค์ที่ 1 มีกลวิธีการแสดงและทำรำ ดังนี้

1.1) การแสดงท่าทางตามธรรมชาติของมนุษย์ โดยสมมติสถานการณ์จำลองเป็นการดำรงชีวิตตามวิถีชาวบ้าน มีการทำท่าทางการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า และมีเด็ก ๆ วิ่งเล่น และแสดงท่าทางการละเล่นของเด็ก

1.2) การแสดงขบวนแห่ ของนักแสดง ที่สมมติตัวละครเป็นนางในมารำถวายสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ณ บริเวณศาสนพิธีแห่งนี้ (เมืองโบราณดงละคร)

1.3) การแสดงชุด ระบำ นาฏยบูชาทวารวดี ประกอบด้วยนักแสดงจำนวน 12 คน แสดงบทบาทสมมติเป็นนางละครหรือนางในมารำถวายสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ณ บริเวณศาสนพิธีแห่งนี้ (เมืองโบราณดงละคร)

2) เครื่องแต่งกาย เครื่องแต่งกายของนักแสดงในองค์ที่ 1 นี้ ประกอบด้วย

2.1 ชาวบ้าน ประกอบด้วย นักแสดงที่เป็นชาวบ้านหญิงแต่งกายด้วยผ้าโจงกระเบน และหม่มผ้าแถบ การแต่งกายนี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้เนื่องจากการแสดงของชุมชนซึ่งสามารถใส่ชุดที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น แต่ให้ใกล้เคียงกับเครื่องแต่งกายที่ออกแบบไว้ให้มากที่สุด

2.2 นักแสดงชุดนาฏยบูชาทวารวดี การแต่งกายชุดนาฏยบูชาทวารวดี เป็นเครื่องแต่งกายที่สร้างสรรค์ขึ้นจากแนวความคิดทางประวัติศาสตร์เมืองดงละครที่เกิดขึ้นสมัยทวารวดี

3) นักแสดง นักแสดงในองค์ที่ 1 นี้ ประกอบด้วย

- นักแสดงที่เป็นชาวบ้าน ไม่จำกัดจำนวน เนื่องจากการแสดงชุดนี้ เป็นการแสดงที่เน้นรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับการแสดงในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านชุมชนดงละคร เข้าร่วมการแสดงเป็นหญิง จำนวน 6 คน และใช้นักแสดงเด็กชายที่ร่วมแสดงในการแสดงระบำมะยมชิดมะปรางหวานเข้าร่วมแสดงจำนวน 6 คน รวมเป็น 12 คน

- นักแสดงระบำนาฏยบูชาทวารวดี เป็นเยาวชนกลุ่มสืบสานตำบลดงละคร เพศหญิงจำนวน 12 คน

4) เพลง ดนตรีและบทร้องประกอบการแสดง

เพลง ดนตรีและบทร้องประกอบการแสดงในองค์ที่ 1 นี้ เป็นการใช้เสียงบันทึกประกอบการแสดง ประกอบด้วยทำนองเพลงดนตรีร่วมสมัย มีการสอดแทรกเสียงพิเศษ (Sound Effect) และเพลงระบำนาฏยบูชาทวารวดี ซึ่งประพันธ์ขึ้นมาใหม่ โดย อาจารย์ กฤษฎา นุ่มเจริญ อาจารย์สาขาปี่พาทย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ โดยได้รับแนวคิดจากทำนองเพลงไทยสำเนียงมอญเพื่อให้สอดคล้องกับสมัยทวารวดี โดยการประพันธ์เพลง แบ่งออกเป็น 4 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 เพลงร่วมมอญ

ช่วงที่ 2 เพลงนาฏยบูชาทวารวดี 2 ชั้น

ช่วงที่ 3 เพลงนาฏยบูชาทวารวดีชั้นเดียว

ช่วงที่ 4 เพลงร่ำมอญ

ดนตรีประกอบการแสดง ในการแสดงชุดนี้ คือ วงปี่พาทย์ ซึ่งประกอบไปด้วย ฆ้องวงใหญ่ ฆ้องวงเล็ก กลอง ตะโพน เครื่องประกอบจังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง ฉาบ กรับ และได้เพิ่ม ตะโพนมอญ เปิงมาง และปี่มอญ บทร้องประกอบการแสดง ระบำนาฏยบูชาทวารวดี เป็นระบำที่ไม่มีบทร้อง

5) อุปกรณ์และฉากประกอบการแสดง

อุปกรณ์ประกอบการแสดง ประกอบด้วย เครื่องมือเครื่องใช้ที่หาได้ง่ายสำหรับนำเข้ามาฉาก เช่น ตะกร้า ชะลอม ตะกร้อ เป็นต้น ส่วนฉากที่ใช้ประกอบการแสดง เป็นฉากคือโบราณสถานเมืองโบราณดงละคร

องค์ที่ 2 ดำเนินแนวเสียงมโหรีปี่พาทย์ ดำเนินเมืองลับแล

1) กลวิธีการแสดงและทำรำ การแสดงองค์ที่ 2 มีกลวิธีการแสดงและทำรำ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1.1) กลวิธีการแสดงแบบการแสดงละครเวทีและใช้ท่าทางการแสดงเป็นท่าทางธรรมชาติ โดยตัวละครจะใช้ท่าทางตามธรรมชาติ ซึ่งมีตัวละครหลัก คือ ตัวละครที่มีบทบาทและความสำคัญในองค์นี้ๆ ซึ่งในการแสดงครั้งนี้ มีตัวละครหลักจำนวน 2 ตัวละคร คือ นายพรานและหญิงสาวที่เป็นภรรยาในองค์ที่ 2 เรื่อง ดำเนินเมืองลับแล

1.2) การแสดงท่าทางของสัตว์ ซึ่งเป็นตัวละครประกอบในการแสดง คือ ตัวละครที่ช่วยส่งเสริมให้การแสดงสมจริงได้แก่ ตัวละครที่ สิงสาราสัตว์

2) เครื่องแต่งกาย

นายพราน สวมเสื้อ ผ้าโจงกระเบน มีผ้าคาดเอว หญิงสาวภรรยา นายพราน สวมเสื้อแขนกระบอก นุ่งผ้าซิ่น ผ้าคลุมมวย สวมเครื่องประดับ (เครื่องแต่งกายของหญิงสาวภรรยา นายพราน เป็นเครื่องแต่งกายที่หาได้ง่าย ที่มีอยู่แล้ว สามารถนำมาใช้ในการแสดงได้) และตัวประกอบ ที่เป็นสิงสาราสัตว์ จะแต่งกายเป็นสัตว์ชนิดต่างๆ ซึ่งในการแสดงครั้งนี้ ได้นำเครื่องแต่งกายที่มีอยู่เดิมแล้วมาใช้ในการแสดง

3) นักแสดง

นายพราน เป็นชาย รูปร่างกำยำ อายุประมาณ 25 ปี ขึ้นไปมีความสามารถในการแสดงและการร้องเพลง ภรรยา นายพราน เป็นหญิงสาว อายุไม่เกิน 20 ปี มีทักษะในการแสดง และตัวละครประกอบ คือ ตัวละครที่ช่วยส่งเสริมให้การแสดงสมจริง ได้แก่ ตัวละครที่เป็นสัตว์ต่างๆ

4) เพลง ดนตรีและบทร้องประกอบการแสดง

เพลง ดนตรีและบทร้องประกอบการแสดง ประกอบไปด้วย ขับเสภาบทอาชยาน เพลงร่วมสมัย ประกอบการร้องตามทำนองของตัวละคร เพลงร่วมสมัยที่นำมาตัวต่อเป็นทำนองเพลงประกอบการแสดง (background Music)

5) อุปกรณ์และฉากประกอบการแสดง

อุปกรณ์ในการแสดงขององค์ที่ 2 นี้ ประกอบด้วย ตุ๊กตาห่อผ้าเป็นเด็กทารกและห่อผ้าสำหรับเป็นห่อทองจำนวน 2 ห่อ ส่วนฉากประกอบการแสดงนั้น แสดงภาพฉายผ่านจอโปรเจกเตอร์เป็นภาพป่า

องค์ที่ 3 วัฒนธรรมเก่าแก่สืบสานประเพณีท้องถิ่น

1) กลวิธีการแสดงและทำรำ

การแสดงองค์ที่ 3 มีกลวิธีการแสดงและทำรำ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การแห่กลองยาวในขบวนแห่ข้าวพันก้อนและการแสดงละครโดยใช้ท่าทางธรรมชาติ แสดงการจัดพิธีกรรมในพิธีแห่ข้าวพันก้อน

2) เครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายในการแสดงองค์นี้ ผู้แสดงจะสวมใส่เสื้อแขนกระบอกสีขาว ห่มสไบทับและนุ่งผ้าซิ่นยาวกรอมเท้า ซึ่งเป็นลักษณะการแต่งกายของชาวลาวเวียง ตามที่มาของประเพณีแห่ข้าวพันก้อน ซึ่งชาวลาวเวียงในตำบลดงละครเป็นผู้นำเข้ามา

3) นักแสดง เป็นชาวบ้านดงละคร ประกอบด้วย เด็ก วัยรุ่น และผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นชาวบ้านชุมชนดงละคร

4) เพลง ดนตรีและบทร้องประกอบการแสดง แบ่งออกเป็น 2 ช่วงคือ

4.1) เป็นการแสดงกลองยาว ใช้เครื่องดนตรีเป็นวงกลองยาวประกอบการแสดง

4.2) ทำนองเพลงร่วมสมัยเพลง เต๋ยโง้ง ประกอบการแสดง (background Music) ระหว่างการจัดสถานที่ในประเพณีแห่ข้าวพันก้อน

5) อุปกรณ์และฉากประกอบการแสดง ประกอบด้วย พานใส่ข้าวสำหรับขบวนแห่ ดอกไม้ รูป เทียน โต๊ะตั้งเครื่องบูชา

องค์ที่ 4 แหล่งความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ

1) กลวิธีการแสดงและทำรำ การแสดงองค์ที่ 4 มีกลวิธีการแสดงและทำรำ ดังนี้

1.1) การแสดงจินตลีลาประกอบการบรรยาย 2 ช่วง คือ บทบรรยายเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติของเมืองดงละคร

1.2) การแสดงระบำลีลาผกาบุษราคัม เป็นการแสดงประเพณีระบำประกอบบทร้องเกี่ยวกับสรรพคุณของดอกบุษราคัม เป็นการประดิษฐ์ท่ารำตามเนื้อร้อง ด้วยพื้นฐานการใช้ท่ารำนาฏยศัพท์และภาษาทำนานาฏศิลป์

1.3) การแสดงระบำมะยมขิดมะปรางหวาน เป็นลักษณะเป็นการแสดงพื้นเมืองมีท่าทางการแสดงที่ไม่เน้นความประณีตอย่างนาฏศิลป์ไทย การแสดงท่ารำเป็นท่าทางขั้นตอนและวิธีการปลุกมะยมขิดมะปรางหวานตั้งแต่ขั้นตอนปลุกจนถึงขั้นสอยผลมะยมขิดมะปรางหวาน

2) เครื่องแต่งกาย

2.1) นักแสดงจินตลีลาประกอบการบรรยายเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของดอกบุนนาค ผู้แสดงจะแต่งกายด้วยผ้าพันอกสีทองและสวมกระโปรงสีขาวยาวกรอมเท้า เหล้าผมมวยทัดดอกบุนนาค

2.2) นักแสดงจินตลีลาประกอบการบรรยายเกี่ยวกับมะยมขิดมะปรางหวาน ผู้แสดงจะแต่งกายด้วยเสื้อแขนกระบอกสามส่วน ห่มสไบ นุ่งโจงกระเบน เหล้าผมมวยทัดดอกไม้

2.3) นักแสดงระบำลีลาฟกาบุนนาค แต่งกายด้วยเสื้อทรงแขนหมูแฮม (เสื้อสมัย ร. 5) มีผ้าบาดป่าจากด้านซ้าย นุ่งโจงกระเบน สวมถุงน่องสีขาว และสวมเครื่องประดับ ได้แก่ สร้อยทอง สร้อยมุก ต่างหู และเข็มขัดมุก

2.4) นักแสดงระบำมะยมขิด มะปรางหวาน

ชาย – แต่งกายด้วยเสื้อแขนกุด สีเหลืองทอง โจงกระเบนสีเขียว มีผ้าคาดเอว

หญิง – แต่งกายด้วยเสื้อลูกไม้ สีเหลือง โจงกระเบนสีเหลืองทอง และสวมเครื่องประดับ

ได้แก่ สร้อยทอง ต่างหู และเข็มขัด

3) นักแสดง

3.1) นักแสดงจินตลีลา เป็นผู้มีความสามารถด้านการแสดงจินตลีลาประกอบเพลง

3.2) นักแสดงระบำลีลาฟกาบุนนาคและระบำมะยมขิดมะปรางหวาน เป็นนักแสดงเยาวชน กลุ่มสืบสานศิลปวัฒนธรรมตำบลดงละคร

4) เพลง ดนตรีและบทร้องประกอบการแสดง

เพลงประกอบการแสดง ระบำลีลาฟกาบุนนาค เป็นเพลงไทยเดิมที่มีอยู่แล้วมาประกอบขึ้นเป็นเพลงใหม่ โดยอาจารย์กฤษฎา นุ่มเจริญ อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นผู้บรรจเพลง บางออกเป็น 4 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 เพลงรัวฉิ่ง ช่วงที่ 2 อ่านทำนองเสนาะและร้องเพลงเชื้อ 2 ชั้น ช่วงที่ 3 เพลงต้นวรเชษฐ์และช่วงที่ 4 เพลงเร็ว ดนตรีประกอบการแสดง ในการแสดงชุดนี้ คือ วงปี่พาทย์ ซึ่งประกอบไปด้วย ฆ้องวงใหญ่ ฆ้องวงเล็ก กลอง ตะโพน เครื่องประกอบจังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง ฉาบ กรับ บทร้องประกอบการแสดง ระบำลีลาฟกาบุนนาค บรรยายถึงสรรพคุณของดอกบุนนาค

เพลงประกอบการแสดงระบำมะยมขิด มะปรางหวาน เป็นเพลงที่ประพันธ์ขึ้นมาใหม่ โดยอาจารย์กฤษฎา นุ่มเจริญ อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ดนตรีประกอบการแสดง ดนตรีประกอบการแสดง ในการแสดงชุดนี้ คือ วงปี่พาทย์ ซึ่งประกอบไปด้วย ฆ้องวงใหญ่ ฆ้องวงเล็ก กลอง ตะโพน เครื่องประกอบจังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง ฉาบ กรับ บทร้องประกอบการแสดง ระบำมะยมขิด มะปรางหวาน บรรยายคุณค่าของมะยมขิด มะปรางหวาน ในฐานะที่เป็นผลไม้สำคัญของตำบลดงละคร

5) อุปกรณ์และฉากประกอบการแสดง คือ รมประดับดอกไม้หรือเป็นช่อดอกบนนาครีก็ได้ ส่วนระบำมะยงชิด มะปรางหวาน ผู้หญิงจะกระเดียดกระจาตมะยงชิดและผู้ชายจะถือตะกร้อสอยมะยงชิด

กระบวนการจัดการแสดงประกอบแสง สี เสียง ชุด “เมืองปรางทวารวดี เรื่องเล่า วิถีชนดงละคร”

กระบวนการจัดการแสดงประกอบแสง สี เสียง ชุด “เมืองปรางทวารวดี เรื่องเล่า วิถีชนดงละคร” มีกระบวนการในการจัดการ ดังนี้

ขั้นการเตรียมการจัดการแสดง ผู้วิจัยได้ประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลดงละคร และวัฒนธรรมจังหวัดนครนายกและทีมงานจัดการประชุม เรื่องการจัดเตรียมงานและสถานที่ในการจัดการแสดง ผู้วิจัยจัดประชุมทีมงานเพื่อแบ่งหน้าที่ในการดำเนินงานเป็นฝ่ายต่างๆ

ขั้นดำเนินการ คือ การดำเนินกิจกรรมต่างๆ หลังจากที่ได้วางแผนงานแล้ว โดยการหาข้อมูลพื้นฐานด้านอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตำบลดงละคร โดยวิธีการจัดการสนทนากลุ่มย่อย เพื่อค้นหาและนำข้อมูลที่ได้ไปสร้างท่าบทรละคร การจัดสร้าง ซ้อมการแสดงทั้งการแสดงย่อยและการซ้อมใหญ่ โดยในขั้นดำเนินการนี้จะต้องมีการจัดประชุมเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อรายงานอุปสรรคและปัญหาต่างๆ เพื่อจะได้ปรึกษาหาข้อแก้ไข

ขั้นการแสดงจริง ผู้วิจัยร่วมกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครนายก และองค์การบริหารส่วนตำบลดงละคร ได้ร่วมกับจัดการแสดงประกอบแสง สี เสียง ชุด เมืองปรางทวารวดี เรื่องเล่า วิถีชนดงละคร ณ โบราณสถานหมายเลข 1 เมืองโบราณดงละคร

ขั้นการประเมินการสร้างสรรค์ การแสดงประกอบ แสง สี เสียง เมื่อทำการแสดงสู่ธารณะชน ณ เมืองโบราณดงละคร ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจระดับความพึงพอใจของผู้ชมที่มีต่อการแสดงประกอบแสงสีเสียง ฯ จำนวน 200 คน พบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้ชมต่อการแสดงประกอบแสงสีเสียง ชุด เมืองปรางทวารวดี เรื่องเล่า วิถีชนดงละคร ในภาพรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D = 0.78) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านเครื่องแต่งกาย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$, S.D 0.82) เป็นลำดับแรก รองลงมา ด้านท่ารำและการแสดง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D = 0.81) ด้านนักแสดง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D = 0.76) ด้านเพลง ดนตรีและบทร้องประกอบการแสดง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D = 0.76) ด้านอุปกรณ์และฉากประกอบการแสดง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D = 0.74) และ ด้านที่มาของการแสดง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D = 0.72) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การสร้างสรรค์รูปแบบการแสดงประกอบแสง สี เสียง ผู้วิจัยได้ประพันธ์บทการแสดงประกอบแสง สี เสียง ชุดนี้ จากการศึกษาประวัติความเป็นมาและอัตลักษณ์ของเมืองโบราณดงละคร นำมาเรียบเรียงเป็นบทละครตามรูปแบบการจัดทำบทการแสดง แสง สี เสียง ซึ่งประกอบไปด้วย ส่วนประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1. ลำดับการแสดง 2. ลักษณะนาฏการ 3. คำบรรยาย 4. เสียงประกอบ 5. แสง และ 6. วัสดุสี น้อยครบุรี, (2560 : 43) ที่พบว่ากระบวนการทำที่เป็นทำรามาตรฐานผสมผสานทำที่เลียนแบบจากภาพจำหลักจากอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง กระบวนการจัดการการแสดงประกอบแสง สี เสียง ชุด “เมืองโบราณทวารวดี เรื่องเล่าวิถีชนดงละคร” มีกระบวนการในการจัดการตามขั้นตอนตั้งแต่ ขั้นตอนเตรียมการจัดการแสดง ขั้นตอนการขึ้นการแสดงจริง และขั้นตอนการประเมินการสร้างสรรค์การแสดงประกอบ แสง สี ตามขั้นตอนในการผลิตการแสดง ที่ต้องใช้เวลาในการพัฒนาระยะหนึ่งจึงจะสามารถสังเคราะห์ องค์ประกอบต่างๆ เข้าเป็นหนึ่งเดียว การผลิตการแสดงแบ่งระยะการผลิตออกเป็นตอน คือ ระยะเตรียมการ ระยะดำเนินการ ระยะการแสดงจริง และระยะประเมินผล (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2547 : 274-277) แต่ทุกขั้นตอนของการจัดการแสดงประกอบแสง สี เสียงนี้ เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการตัดสินใจ ซึ่งเน้นพื้นฐานความจริงของข้อมูล ความพึงพอใจของนักแสดงและผู้ชมมากกว่าความสุนทรีย์ทางด้านศิลปะเพียงอย่างเดียว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1 เมืองโบราณดงละคร เป็นเมืองสำคัญทางประวัติศาสตร์ ประกอบไปด้วยประวัติศาสตร์ และ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สำคัญ ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าสนใจ หากนำมาสังเคราะห์และจัดเรียงเป็นเรื่องราวใหม่ ก็จะสามารถนำมาสู่การสร้างสรรค์การแสดงประกอบแสง สี เสียง ได้อีกหลากหลาย

1.2 การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ โดยเฉพาะสิ่งที่เป็นข้อมูลสำคัญทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่ จะต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวัง กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจึงเป็นสิ่งที่ควรนำมาใช้ประกอบการดำเนินงาน เพื่อให้ให้เกิดความผิดพลาดของข้อมูลอันจะกระทบต่อความรู้สึกของคนในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ประเทศไทยยังมีพื้นที่ที่เป็นแหล่งประวัติศาสตร์สำคัญ ประเพณีและวัฒนธรรม รวมทั้งคนไทยมีภูมิปัญญาที่น่าสนใจ การทำข้อมูลทั้งหมดมาสังเคราะห์และนำเสนอรูปแบบของการแสดงจะทำให้เกิดผลดีในด้านการประชาสัมพันธ์พื้นที่ สามารถจะมาบูรณาการกับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยววิถีวิถี ได้ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- วิลาสินี น้อยครบุรี. (2560). *การจัดการแสดง แสง เสียง ชุด “พนมรุ้งมหาเทวาลัย”*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2547). *หลักการแสดงนาฏศิลป์ปริทรรศน์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู
**The Operation by the Role and Duty of Public Health Volunteers for the
Villages in Nong Bua Sub-District Of Muang District
in Nong Bua Lamphu Province**

สรารุท พรหมแสง, ชาญยุทธ หาญชนะ,

นัสพงษ์ กลิ่นจำปา และ ดนัย ลามคำ

วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

Sarawut Promsang, Chanyut Hanchana,

Nuspong Glinjumpa and Danai Lamkham

Pitchayabundit College, Thailand

Corresponding Author, E-Mail: nuspong.ggg@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุข 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือประชากรในเขตพื้นที่ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane. 1973 : 125) ได้จำนวน 375 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนาได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมานได้แก่ T-test และ F-test สำหรับการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ผลการวิจัยพบว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.92$, S.D.= 0.50) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการปรับพฤติกรรมสุขภาพ โดยทำตนเป็นแบบอย่างและสร้างพฤติกรรมสุขภาพในชุมชน ($\bar{X} = 4.05$, S.D.= 0.77) รองลงมาคือด้านการดูแลสิทธิประโยชน์หลักประกันสุขภาพและสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.96$, S.D.= 0.72) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้าน

* วันที่รับบทความ: 30 ธันวาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ 7 กุมภาพันธ์ 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 8 กุมภาพันธ์ 2565

Received: December 30, 2021; Revised: February 7, 2022; Accepted: February 8, 2022

การให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชน (จากประสบการณ์ตนเองหรือผู้ที่อยู่ในความดูแล) ($\bar{X} = 3.88$, S.D.= 0.72) ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมพบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่ ควรมีการจัดทำเวทีประชาคมเพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาวางแผน และแก้ไขปัญหา

คำสำคัญ : การปฏิบัติงาน; บทบาทหน้าที่; อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

Abstracts

The main objectives of this research were to study the roles and duties of public health volunteers in Nong Bua Subdistrict Village, Muang District, Nong Bua Lamphu Province. The sample group used in this research was the population in Nong Bua Sub-district, Muang District, Nong Bua Lamphu Province. Using the formula of Taro Yamane (Ymane. 1973 : 125), a total of 375 people were obtained. It is a questionnaire consisting of 3 parts: statistics used in data analysis. are descriptive statistics, i.e. number, percentage, mean, and standard deviation for the general data of the sample. Inferential statistics were T-test and F-test for comparing the level of performance of roles and duties of public health volunteers in Nong Bua Sub-District Village, Muang District, Nong Bua Lamphu Province. classified by gender, age, educational level and occupation.

The results showed that the performance according to the roles and duties of the public health volunteers in Nong Bua Subdistrict Village, Mueang District, Nong Bua Lamphu Province Overall, it was at a good level ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.50) and when considering each aspect It was found that the side with the highest mean was health behavior adjustment by acting as a model and creating health behaviors in the community ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.77), followed by the aspect of taking care of health insurance benefits and public health in the villages ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.72) and the aspect with the mean. The least is the aspect of providing public health services to the people. (from own experience or those in their care) ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.72) The results of comparing the level of performance of roles and duties of the village health volunteers in Nong Bua Sub-district, Mueang District, Nong Bua Lamphu Province classified by sex, age, educational level and occupation. Overall, it was found that people of different ages Opinions on the performance of roles and duties of the village health volunteers in Nong Bua Subdistrict, Mueang District, Nong Bua Lamphu Province The difference was statistically significant at the 0.05 level. education level and different professions Opinions on the performance of roles and duties of the village health volunteers in

Nong Bua Subdistrict, Mueang District, Nong Bua Lamphu Province No different. Recommendations The guidelines for the development of the implementation of the roles and duties of the village health volunteers in Nong Bua Sub-district, Muang District, Nong Bua Lamphu Province should be set up a community forum to allow people in the community to participate in finding planning problems. and fix the problem.

Keywords : Operations; Roles and Duties; Village Health Volunteers

บทนำ

การสาธารณสุขมูลฐานเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชน เกิดขึ้นมาจากความพยายาม ของรัฐบาลทุกประเทศทั่วโลกที่จะให้บริการสาธารณสุขที่จำเป็นแก่ประชาชนทั้งบุคคล ครอบครัว ชุมชน โดยการให้ชุมชนมีความสามารถในการที่จะแก้ไขปัญหาสาธารณสุขเบื้องต้นได้ด้วยตนเอง ภายใต้ข้อจำกัดทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน โดยตั้งเป้าหมายเพื่อพัฒนาไปสู่การกินดีอยู่ดี ของประชาชนทุกคนและเพื่อเป้าหมายการมีสุขภาพดีถ้วนหน้าในปี พ.ศ. 2543 (เพ็ญศรี เปลี่ยนขำ ,2542 : 24) ด้วยประการนี้รัฐจึงได้นำเอานโยบายด้านการสาธารณสุขมูลฐานบรรจุลงใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) พร้อมทั้งจัดตั้งคณะกรรมการ สาธารณสุขมูลฐานขึ้นในปี พ.ศ. 2520 จุดประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อรับผิดชอบต่อนโยบายทางด้าน สาธารณสุขพื้นฐาน และเร่งระดมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสาธารณสุขมูลฐานชุมชน ในรูปแบบของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทำหน้าที่สำคัญในฐานะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง (Change agent) ด้านพฤติกรรมสุขภาพอนามัย การสื่อสารสาธารณสุข การแนะนำการเผยแพร่ความรู้ การวางแผน และประสานกิจกรรมพัฒนาสาธารณสุขตลอดจน ให้บริการสาธารณสุขด้านต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมสุขภาพ การเฝ้าระวังป้องกันโรค การช่วยเหลือ รักษาพยาบาลเบื้องต้น โดยใช้ยาและเวชภัณฑ์ตามขอบเขตที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การส่งต่อผู้ป่วยไปรับบริการบริการ การฟื้นฟูสภาพและจัดกิจกรรมพัฒนา สาธารณสุขมูลฐานในหมู่บ้านและชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการสาธารณสุขมูลฐาน, 2540 : 15-16) ในปัจจุบันอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้ทวีบทบาทและมีความสำคัญมาก ยิ่งขึ้น เนื่องจากการดำเนินชีวิตของประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก ปัญหาสุขภาพของคนไทย ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ความสลับซับซ้อนมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนด้านสุขภาพ คือ ประชาชนเสียชีวิตเนื่องจากโรคไม่ติดต่อมากขึ้น เช่น โรคมะเร็ง โรคหัวใจ และหลอดเลือด อุบัติเหตุ เบาหวาน เป็นต้น ซึ่งสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับ สุขภาพกายและจิตส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสม ปัญหาจากสังคม และ ปัญหาจากสภาพแวดล้อม โรคใหม่ ๆ และการบริการสาธารณสุขยังไม่ทั่วถึง รวมถึงข้อจำกัด ในการตอบสนองความต้องการของประชาชน

เนื่องจากการขาดบุคลากรทางการแพทย์ในการรักษา โดยจากสถิติในปี พ.ศ. 2553 พบว่า มีแพทย์ขึ้นทะเบียนสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแพทยสภา จำนวน 26,162 คน โดยปฏิบัติงานในประเทศ จำนวน 35,789 คน หรือคิดเป็นอัตราส่วนต่อประชากร 1: 2,428 คน ในขณะที่ความต้องการของประเทศควรเป็น 1: 1,500-1,800 คน ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้รัฐจะต้องเร่งผลิตบุคลากรทางการแพทย์ให้เพียงพอ ต่อความต้องการรวมถึงผลักดันและสนับสนุนให้มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมากขึ้น เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของแพทย์ด้วยการให้บริการด้านสาธารณสุขมูลฐาน การป้องกันและ ควบคุมโรค การรักษาพยาบาลเบื้องต้น เป็นต้น แต่จากสภาพชีวิตที่เปลี่ยนไปทำให้การปฏิบัติ หน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากขาด การประสานงานที่ดีในการดำเนินงาน ขาดแรงจูงใจ ขาดความต่อเนื่องสม่ำเสมอ และส่วนใหญ่ ยังไม่เห็นความสำคัญของงานสาธารณสุขมูลฐาน จึงไม่ให้ความสำคัญในการพัฒนาชุมชน อีกทั้งการปฏิบัติงานยังต่ำกว่าความคาดหวังของประชาชนผู้รับบริการ ดำเนินการให้บริการ สาธารณสุขพื้นฐานแก่ประชาชนในหมู่บ้านตามองค์ประกอบงานสาธารณสุขมูลฐาน 14 กิจกรรมหลัก รวมถึงการค้นหา วางแผนและแก้ไขปัญหาสาธารณสุขในชุมชนร่วมกัน แต่จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าประชาชนในบางพื้นที่ของตำบลหนองบัวยังไม่ค่อยรับรู้ถึงบทบาท ในการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเท่าที่ควร เนื่องจากเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้านบางคนยังขาดการปฏิสัมพันธ์กับประชาชน อีกทั้งการให้บริการ สาธารณสุขมูลฐานต่าง ๆ จากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านยังไม่ทั่วถึง ทำให้ประชาชน ไม่ได้รับประโยชน์ด้านสาธารณสุขอย่างเต็มที่ รวมถึงสภาพความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ และชุมชนที่ขยายเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน ได้ส่งผลให้เกิดปัญหาสุขภาพต่าง ๆ มากมาย เกิดการเคลื่อนย้ายโรคเนื่องจากคนชนบทย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำงานในเมือง หรือแม้กระทั่งการเกิดโรคระบาดสายพันธุ์ใหม่ ๆ รวมถึงโรคติดต่อที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ก็กลายเป็นปัญหา สุขภาพเรื้อรังที่จะต้องได้รับการดูแล เหล่านี้ได้ส่งผลให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและเครือข่ายต้นสังกัดต้องเตรียมพร้อมรับมือกับปัญหาดังกล่าวมากขึ้นและอย่างทันท่วงที พร้อมกันนั้น จะต้องมีการปรับเปลี่ยนการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านใหม่เพื่อให้ การบริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทัวถึง มุ่งสู่เป้าหมายการมีสุขภาพดีถ้วนหน้า และสนองตอบ ต่อแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 11 ที่ว่า “ประชาชนทุกคนมีสุขภาพดี ร่วมสร้างระบบสุขภาพ พอเพียง เป็นธรรม นำสู่สังคมสุขภาวะ” ด้วย เหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่ปฏิบัติจริงและตามความคาดหวังของ ประชาชน รวมถึงข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่ประชาชนต้องการจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยมีความมุ่งหมายจะนำเสนอผลการศึกษาที่ได้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาและปรับใช้กับหน่วยงานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านสาธารณสุขพื้นฐาน แก่ประชาชนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จากประชากรจำนวน 5,813 คน โดยใช้แนวคิดการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (1973 : 125) (อ้างอิงใน บุญชม ศรีสะอาด 2538 : 40) และการกำหนดความคลาดเคลื่อน 5% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 375

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบไปด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตามการรับรู้และความคาดหวังของประชาชน ตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู แบ่งได้เป็น 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการปรับพฤติกรรมสุขภาพ โดยทำตนเป็นแบบอย่าง และสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ในชุมชน, ด้านการดูแลสิ่งแวดล้อม ป้องกันและเฝ้าระวังควบคุม, ด้านการบริหารจัดการวางแผน แก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน, ด้านการสื่อสารสาธารณสุขระหว่างเจ้าหน้าที่และประชาชน ในหมู่บ้านหรือชุมชน, ด้านการประสานงานกับบุคคล องค์กรและเครือข่าย, ด้านการดูแล สิทธิประโยชน์, ด้านหลักประกันสุขภาพและสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้าน, ด้านการให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชน, ด้านการปฏิบัติงานที่ศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน (ศสมช.) หรือสถานที่ที่กำหนดของหมู่บ้าน, มีหลักเกณฑ์ในการให้คะแนน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้มีการพัฒนาการให้บริการด้านสาธารณสุขมูลฐาน และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการให้บริการด้านสาธารณสุขมูลฐาน และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบล เพื่อกำหนดกรอบเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถาม
2. จัดทำแบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามที่ต้องการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ให้ครบถ้วนและครอบคลุมเนื้อหา
3. ผู้วิจัยทำการตรวจสอบเครื่องมืออีกครั้งหนึ่งในขั้นตอนนี้ตรวจสอบความ ครบคลุมของเนื้อหา ความเข้าใจของภาษา ความเข้าใจตรงกันของคำถาม
4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน 3 ท่าน และนำเครื่องมือที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Content Validity) โดยคำนวณหาค่า IOC โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 เป็นต้นไป เป็นข้อที่นำไปใช้ได้
6. นำแบบสอบถามที่ได้จากการปรับปรุงแก้ไขของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรในเขตตำบลหนองภัยศูนย์ อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 30 คน
7. วิเคราะห์แบบสอบถาม โดยวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก (Cronbach's Alpha Coefficient) (ทองใบ สุตขารี, 2549 : 131) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.921 ถือว่าแบบสอบถามใช้ได้
8. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้นำแต่ละหมู่บ้าน จำนวนทั้งหมด 8 หมู่บ้าน เพื่อขอความอนุเคราะห์การลงพื้นที่เก็บข้อมูลวิจัย และประชาสัมพันธ์ตอบแบบสอบถามการวิจัย ตามวันและเวลาที่นัดหมาย
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามซึ่งได้จัดเตรียมไว้แล้วนำไปส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองตามที่ได้นัดหมายไว้แล้ว เพื่อแนะนำตัวพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย ขออนุญาตเก็บข้อมูล แจกแบบสอบถามการวิจัยและขอรับกลับในวันเดียวกันด้วยตนเอง
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และลงรหัสเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูล ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าและทดสอบสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

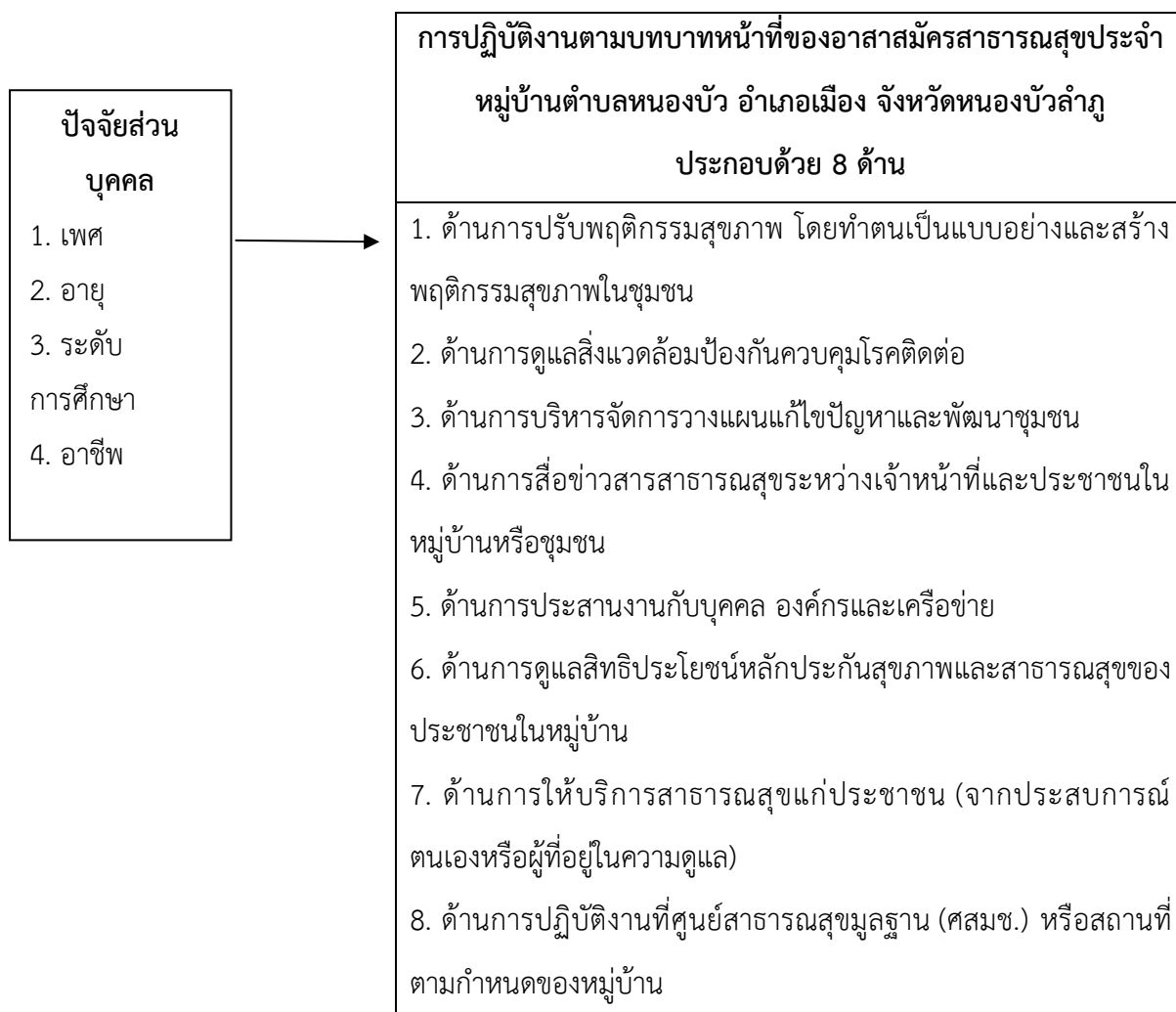
1. สถิติพรรณนา ได้แก่ 1.1 จำนวน (n) 1.2 ค่าร้อยละ (Percentage) 1.3 ค่าเฉลี่ย และ 1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ของประชาชนในเขตตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และแสดงสรุปจำนวน เป็นประเด็นสำคัญ สำหรับข้อเสนอแนะตอนที่ 3 เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบปลายเปิด

2. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่

2.1 สถิติ t-test ใช้ทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปร 2 ตัวแปร สำหรับการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามเพศ

2.2 สถิติ F-test (One way ANOVA) โดยการทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป และหากพบว่ามี ความแตกต่างรายคู่เกิดขึ้น ผู้ศึกษาต้องทำการทดสอบต่อไปว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน และแตกต่างกันอย่างไร ตามวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's method) สำหรับการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 59.73 และเป็นเพศหญิง จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 40.27 อายุอยู่ระหว่าง 40 – 49 ปี จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มากกว่า 60 ปีขึ้นไป จำนวน 16 คิดเป็นร้อยละ 4.27 มีระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 39.47 รองลงมาคือ มัธยมศึกษา จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 33.07 และน้อยที่สุดคือสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 10 คน คิดเป็น

ร้อยละ 2.67 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 49.07 รองลงมาคือรับจ้างทั่วไป จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 19.47 และน้อยที่สุดคือข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67

2. การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.92$, $S.D.=0.50$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการปรับพฤติกรรมสุขภาพ โดยทำตนเป็นแบบอย่างและสร้างพฤติกรรมสุขภาพในชุมชน ($\bar{X}=4.05$, $S.D.=0.77$) รองลงมาคือด้านการดูแลสิทธิประโยชน์หลักประกันสุขภาพและสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้าน ($\bar{X}=3.96$, $S.D.=0.72$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชน (จากประสบการณ์ตนเองหรือผู้ที่อยู่ในความดูแล) ($\bar{X}=3.88$, $S.D.=0.72$) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดัง

2.1 ด้านการปรับพฤติกรรมสุขภาพ โดยทำตนเป็นแบบอย่างและสร้างพฤติกรรมสุขภาพในชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.05$, $S.D.=0.77$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 1. การทำตนเป็นแบบอย่างในด้านการดูแลสุขภาพและสร้างพฤติกรรมสุขภาพในชุมชนของ อสม. ($\bar{X}=4.15$, $S.D.=0.95$) รองลงมาคือ ข้อ 3. การเป็นแกนนำในการส่งเสริมสุขภาพคนในชุมชนของ อสม. ($\bar{X}=4.03$, $S.D.=0.93$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 2. การชักชวนคนในหมู่บ้านเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมสุขภาพของ อสม. ($\bar{X}=3.99$, $S.D.=0.86$)

2.2 ด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมป้องกันควบคุมโรคติดต่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.92$, $S.D.=0.66$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 4. การเป็นผู้รณรงค์ลดปัญหาโลกร้อนของ อสม. ($\bar{X}=3.99$, $S.D.=0.81$) รองลงมาคือ ข้อ 6. การเป็นผู้เฝ้าระวังและป้องกันปัญหาสาธารณสุขในหมู่บ้านของ อสม. ($\bar{X}=3.92$, $S.D.=0.86$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 5. การเป็นผู้ป้องกันและควบคุมโรคติดต่อของ อสม. ($\bar{X}=3.84$, $S.D.=0.79$)

2.3 ด้านการบริหารจัดการวางแผนแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.91$, $S.D.=0.68$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 9. การมีส่วนร่วมช่วยพัฒนาสาธารณสุขในชุมชนและหมู่บ้านของ อสม. ($\bar{X}=4.00$, $S.D.=0.84$) รองลงมาคือ ข้อ 7. การปฏิบัติและแก้ไขปัญหางานตามแผนการดำเนินงานของ อสม. ($\bar{X}=3.89$, $S.D.=0.76$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 8. การร่วมวางแผนในการจัดทำแผนสุขภาพ จัดหางบประมาณ จัดกิจกรรมสุขภาพ และประเมินผลตามโครงการในแผนสุขภาพตำบล ของ อสม. ($\bar{X}=3.83$, $S.D.=0.80$)

2.4 ด้านการสื่อสารสารสนเทศระหว่างเจ้าหน้าที่และประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.95$, $S.D.=0.95$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ

11. การเป็นผู้แจ้งข่าวสารความเคลื่อนไหวในกิจกรรมสาธารณสุขให้ประชาชนในหมู่บ้านรับทราบของ อสม. ($\bar{X}=4.01$, S.D.= 0.80) รองลงมาคือ ข้อ 10. การเป็นผู้แจ้งข่าวสารการเกิดโรคร้ายแรงและโรคระบาดในท้องถิ่นให้เจ้าหน้าที่และประชาชนในหมู่บ้านรับทราบของ อสม. ($\bar{X}=4.00$, S.D.= 0.85) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 12. การเป็นผู้แจ้งนัดหมายให้ประชาชนในหมู่บ้านมารับบริการด้านสาธารณสุขของ อสม. ($\bar{X}=3.86$, S.D.= 0.84)

2.5 ด้านการประสานงานกับบุคคล องค์กรและเครือข่าย โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.86$, S.D.= 1.07) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 14. การร่วมกิจกรรมจิตอาสากับเครือข่ายอื่น เช่น การพาหมอนามัยออกเยี่ยมบ้าน ดูแลคนในชุมชนร่วมกับทีมหมอนามัย ของ อสม. ($\bar{X}=3.88$, S.D.= 1.79) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 13. การประสานงานกับทีม อสม. ในตำบลหนองบัวอำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู และภาคีเครือข่ายของ อสม. ประจำหมู่บ้าน ($\bar{X}=3.85$, S.D.= 0.86)

2.6 ด้านการดูแลสุขภาพสิทธิประโยชน์หลักประกันสุขภาพและสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.86$, S.D.= 1.07) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 15. การเป็นแกนนำในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์ทางด้านสาธารณสุขของ อสม. ($\bar{X}=4.06$, S.D.= 0.80) รองลงมาคือ ข้อ 16. การให้คำแนะนำประชาชนในหมู่บ้านด้านการดูแลสุขภาพของ อสม. ($\bar{X}=3.92$, S.D.= 0.82) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 17. การให้ความรู้กับประชาชนในหมู่บ้านด้านการเข้าถึงสิทธิประโยชน์สุขภาพและการเข้าถึงบริการสาธารณสุขของ อสม. ($\bar{X}=3.88$, S.D.= 0.93)

2.7 ด้านการให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชน (จากประสบการณ์ตนเองหรือผู้ที่อยู่ในความดูแล) โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.85$, S.D.= 0.66) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 21. การตรวจวัดความดันโลหิตให้กับประชาชนในหมู่บ้านของ อสม. ($\bar{X}=3.93$, S.D.= 0.88) รองลงมาคือ ข้อ 18 .การเป็นผู้ให้การรักษายาบาลเบื้องต้นของ อสม. ($\bar{X}=3.86$, S.D.= 0.91) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 22. การตรวจหาน้ำตาลในปัสสาวะและเลือดให้กับประชาชนในหมู่บ้านของ อสม. ($\bar{X}=3.80$, S.D.= 0.97)

2.8 ด้านการปฏิบัติงานที่ศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน (ศสมช.) หรือสถานที่ตามกำหนดของหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.88$, S.D.= 0.72) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 24. การเข้าร่วมประชุมประจำเดือนกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลของ อสม. ($\bar{X}=3.95$, S.D.= 0.90) รองลงมาคือ ข้อ 23. การปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน หรือสถานที่ตามกำหนดเป็นประจำของ อสม. ($\bar{X}=3.87$, S.D.= 0.89) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 25. การตรวจหาน้ำตาลในปัสสาวะและเลือดให้กับประชาชนในหมู่บ้านของ อสม. ($\bar{X}=3.82$, S.D.= 0.86)

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมพบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่

1. จัดทำกิจกรรมเป็นตัวอย่างแก่ประชาชนในหมู่บ้าน บ้านปลอดลูกน้ำยุงลาย และจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตแก่ผู้สูงอายุในโอกาสที่เหมาะสม
2. ควรมีการพัฒนาเสริมทักษะของการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพให้กับอาสาสมัครสาธารณสุข เช่น พัฒนาศักยภาพด้านการให้สุศึกษาการเป็นผู้นำชุมชนการจัดทำแผนการทำงานเป็นทีมการบริหารจัดการการเพิ่มระดับความรู้พื้นฐาน
3. ควรจัดให้มีจุดวางแอลกอฮอล์หรือเจลล้างมือ ให้บริการในบริเวณจุดคัดกรองทางเข้า - ออก ของสถานที่พักอาศัยหรือในสถานที่สาธารณะของชุมชน
4. ควรมีการมีการทำประชาคมการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในชุมชน และสำรวจติดตามทุกเดือน
5. ควรมีการจัดทำเวทีประชาคมเพื่อให้ ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา วางแผน และแก้ไขปัญหา

อภิปรายผลการวิจัย

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=3.92$, S.D.= 0.50) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการปรับพฤติกรรมสุขภาพ โดยทำตนเป็นแบบอย่างและสร้างพฤติกรรมสุขภาพในชุมชน ($\bar{X}=4.05$, S.D.= 0.77) รองลงมาคือด้านการดูแลสิทธิประโยชน์หลักประกันสุขภาพและสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้าน ($\bar{X}=3.96$, S.D.= 0.72) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชน (จากประสบการณ์ตนเองหรือผู้ที่อยู่ในความดูแล) ($\bar{X}=3.88$, S.D.= 0.72) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของวิทยา ชินบุตร และคณะ (2564 : 304-318) วิจัยเรื่องบทบาทของอาสาสมัคร

สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในการป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตามนโยบายรัฐบาล อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ที่พบว่า บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในการป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตามนโยบายรัฐบาล อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีการปฏิบัติงานตามบทบาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.39$, S.D. = .573) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีการปฏิบัติงานตามบทบาท ลำดับแรก คือ ด้านการป้องกันโรค อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.43$, S.D. = .586) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.25$, S.D. = .627) ตามลำดับ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ พบว่า อสม. มีการปฏิบัติตามบทบาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.25$, S.D. = .627) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อสม. มีการปฏิบัติตามบทบาทมากที่สุดประเด็น “ทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านสาธารณสุข” ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.59$, S.D. = .560) รองลงมา คือ “ได้พูดคุยแนะนำให้ความรู้แก่ประชาชนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม” อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.47$, S.D. = .645) ส่วนลำดับสุดท้าย คือ “จัดกิจกรรมการออกกำลังกายแก่ประชาชนในชุมชน” อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.94$, S.D. = .912) ด้านการป้องกันโรค พบว่า อสม. มีการปฏิบัติตามบทบาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.39$, S.D. = .573) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อสม. มีการปฏิบัติตามบทบาทมากที่สุดประเด็น “ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประชุม ปฐกษัตริ์ หรือ เพื่อดำเนินการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019” ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.63$, S.D. = .581) รองลงมา คือ “ชักชวนให้เพื่อนบ้านร่วมกันป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019” อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.58$, S.D. = .634) ส่วนลำดับสุดท้าย คือ “เข้าร่วมในการวิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค การดำเนินงานการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019” อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.20$, S.D. = .853) อสม. มีบทบาทด้านการป้องกันโรค อยู่ในระดับมาก (ฉลอง สดประเสริฐ, 2560 : 55)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

1.1 ควรสนับสนุนสื่อความรู้ที่จำเป็นสำหรับการทำงานให้กับอาสาสมัครสาธารณสุขโดยมีเนื้อหาที่เน้นความรู้ที่ สอดคล้องกับสภาพการทำงานในพื้นที่ปฏิบัติงาน

1.2 สำนักงานสาธารณสุขควรร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อวางแผนทำงานร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุขเพื่อดูแลสิทธิประโยชน์ของประชาชนต่อการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค

1.3 ควรมีแนะนำประชาสัมพันธ์เรื่องของสิทธิประโยชน์หลักประกันสุขภาพให้แก่ประชาชน ในหลาย ๆ ช่องทาง

1.4 ควรปรับปรุงและพัฒนาหลักเกณฑ์ระเบียบของทางราชการที่เกี่ยวกับอาสาสมัครสาธารณสุขให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่เป็นไปได้ และเหมาะสมกับสถานการณ์ในยุคปัจจุบัน

1.5 ควรจัดให้มีจุดวางแอลกอฮอล์หรือเจลล้างมือ ให้บริการในบริเวณจุดคัดกรองทางเข้า - ออกของสถานที่พักอาศัยหรือในสถานที่สาธารณะของชุมชน

1.6 ควรมีการพัฒนาเสริมทักษะของการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพให้กับอาสาสมัครสาธารณสุข เช่น พัฒนาศักยภาพด้านการให้สุศึกษาการเป็นผู้นำชุมชนการจัดทำแผนการทำงานเป็นทีมการบริหารจัดการการเพิ่มระดับความรู้พื้นฐาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในตำบลหนองบัวอำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู กับตำบลอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในตำบลหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ว่ามีปัญหาด้านใดบ้าง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ฉลอง สดประเสริฐ. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เขตได้รับผิดชอบเทศบาลตำบล จ.ป.ร. อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.*

ทองใบ สดขารี. (2543). *ทฤษฎีองค์การวิเคราะห์แนวความคิดทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพมหานคร: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.*

เพ็ญศรี เปลี่ยนขำ. (2542). *การสาธารณสุขมูลฐาน. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราวิชาการ ราชภัฏเฉลิม.*

วิทยา ชินบุตร และคณะ (2564) วิจัยเรื่องบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในการป้องกันการระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตามนโยบายรัฐบาล อำเภอมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. 6 (2), 304-318.*

สำนักงานคณะกรรมการการสาธารณสุข. (2540). *การดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการสาธารณสุขมูลฐาน.*

Yamane. (1967). *Taro Statistic : An Introductory Analysis.* New York: Harper & row.

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้
ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1
**The Competency of School Administrators in New Normal Era According
to the Perception of Teachers Under the Office of Saraburi
Primary Educational Service Area 1**

พัชนียา ราชวงศ์ และ อำนวย ทองโปร่ง

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Patchaneeya Ratchawong and Amnuay Thongprong
Ramkhamhaeng University, Thailand
Corresponding Author, E-Mail: pompachy@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ศึกษาและ 2) เปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 278 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของ Cohen, Manion and Morrison แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยผ่านขั้นตอนการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.986 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent) การวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว การทดสอบรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ครูมีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษา

* วันที่รับบทความ: 30 ธันวาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 7 กุมภาพันธ์ 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 8 กุมภาพันธ์ 2565

ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: สมรรถนะผู้บริหาร; การรับรู้; ปกติใหม่

Abstracts

The purposes of this research aimed (1) to study the competency of the school administrators in new normal era according to the perception of teachers under the office of Saraburi Primary Educational Service Area 1 (2) to compare the competency of the school administrators in new normal era according to the perception of teachers under the office of Saraburi Primary Educational Service Area 1, classified by educational level, working experience and school's size. The study sample was consisted of 278 teachers in school under the office of Saraburi Primary Educational Service Area 1 recruited by using the Cohen' random samples which were selected by stratified random sampling. The instrument used to collect the data was a 5-rating scale questionnaire. The discrimination was between 0.80 and 1.00, and the reliability was 0.986. The statistics used in the data analysis were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way analysis of variance (One-way ANOVA) and Scheffe's comparison test.

The research findings were as follows;

1. The overall teachers' perception toward the competency of the school administrators in New Normal era under the office of Saraburi Primary Educational Service Area 1 were at a high level, as a whole aspect.

2. The comparison of Teachers' perception as divided by their educational level, school's size and working experience was statistically significant difference at the level of 0.05.

Keywords: Competency; School Administrator; Perception; New Normal

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน (Disruption) เข้าสู่ความปกติใหม่ (New Normal) ซึ่งเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องจากมีบางสิ่ง มากระทบจนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคยทั้งรูปแบบวิถีปฏิบัติ วิธีคิด วิธีเรียนรู้ วิธีสื่อสาร และวิธีการบริหารจัดการที่เปลี่ยนแปลงไปภายใต้บริบทสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงและรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง เทคโนโลยี รวมไปถึงการศึกษาทุกระดับทั่วโลก กระทรวงศึกษาธิการ ได้ตระหนักถึงความปลอดภัย จึงได้ประกาศให้สถานศึกษาในสังกัดและในกำกับปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ โดยให้สถานศึกษาจัดให้มีการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงการแพร่ระบาดใหม่ ผู้เรียนจำนวน 1.38 พันล้านคนได้รับผลกระทบจาก

การปิดสถานศึกษา (ข้อมูลจาก UNESCO (World Economic Forum, 2020) อ้างถึงใน เทียน ทองแก้ว, 2563 : 1-10) ทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนต้องหยุดชะงัก ผู้เรียนทั่วโลกต้องสูญเสียระยะเวลาการศึกษาและประสบข้อจำกัดในการเข้าถึงการเรียนรู้ ดังที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ตรีนุช เทียนทอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564 : ออนไลน์) ได้กล่าวในที่ประชุม SEAMEO Congress 2021 ว่า การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบต่อการศึกษาและการพัฒนาทางการศึกษา สถานศึกษาจึงต้องมีความตื่นตัวในการจัดการศึกษา และแสวงหาวิธีการรับมือควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาให้แก่ผู้เรียนและผู้สอนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ พัฒนา และเติบโตอย่างต่อเนื่องโดยไม่หยุดชะงัก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 54 วรรคสี่ บัญญัติว่า "การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตนและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ" และหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 จ.ด้านการศึกษา (3) บัญญัติว่า "ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู" ประกอบกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (2560-2579) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษาภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 6 โดยพัฒนาระบบการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะสำหรับตำแหน่งที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเป็นระยะ ๆ เพื่อดำรงไว้ซึ่งความรู้ ความสามารถ ความชำนาญการ หรือความเชี่ยวชาญในตำแหน่งและวิทยฐานะที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้ง มีการบูรณาการอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นให้ผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะในการบริหารสถานศึกษา เป็นผู้นำและบริหารการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับประยุกต์ แก้ไขปัญหา ริเริ่ม พัฒนา คิดค้น ปรับเปลี่ยนและสร้างการเปลี่ยนแปลงในการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ คุณภาพผู้เรียน คุณภาพครู และคุณภาพสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1, 2563 : 34) เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ มีวิสัยทัศน์เป็นองค์กรคุณภาพ ขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ ผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการ ครูปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน สร้างสรรค์พื้นที่เรียนรู้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานความเป็นไทย ได้กำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเกี่ยวกับการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและสถานะที่มีการแข่งขันอย่างรุนแรงในสังคมโลกปัจจุบัน กอปรกับสถานการณ์การแพร่ระบาดใหม่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดการศึกษาโดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก ปรับปรุง

แผนปฏิบัติการให้สอดคล้องเหมาะสมตามสถานการณ์ และมีเป้าประสงค์สำคัญให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำทางความคิด มีคุณลักษณะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงเพื่อสามารถพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญในการขับเคลื่อนระบบการจัดการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ครู และสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จึงมีความสนใจศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยมุ่งหวังว่าผลการศึกษานี้จะสามารถนำไปเป็นข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา พัฒนาคุณภาพการศึกษา และเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 และท้องถิ่นอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 120 โรงเรียน จำนวน 947 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 120 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การเปิดตารางสำเร็จรูปของ Cohen, Manion and Morrison (2011 : 147) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 278 คน แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้น (Strata)

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย แบ่งได้เป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพส่วนบุคคลมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 5 ด้าน รวมเป็น 50 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดตามแบบวัดโดยวิธีของ Likert (พิชามญช์ ลาวชัย, 2562 : 56)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวและขออนุญาตแจกแบบสอบถามจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มอบให้กับผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 120 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดจำนวน 278 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับมา ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จัดระบบข้อมูล ลงรหัสข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษาโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage)

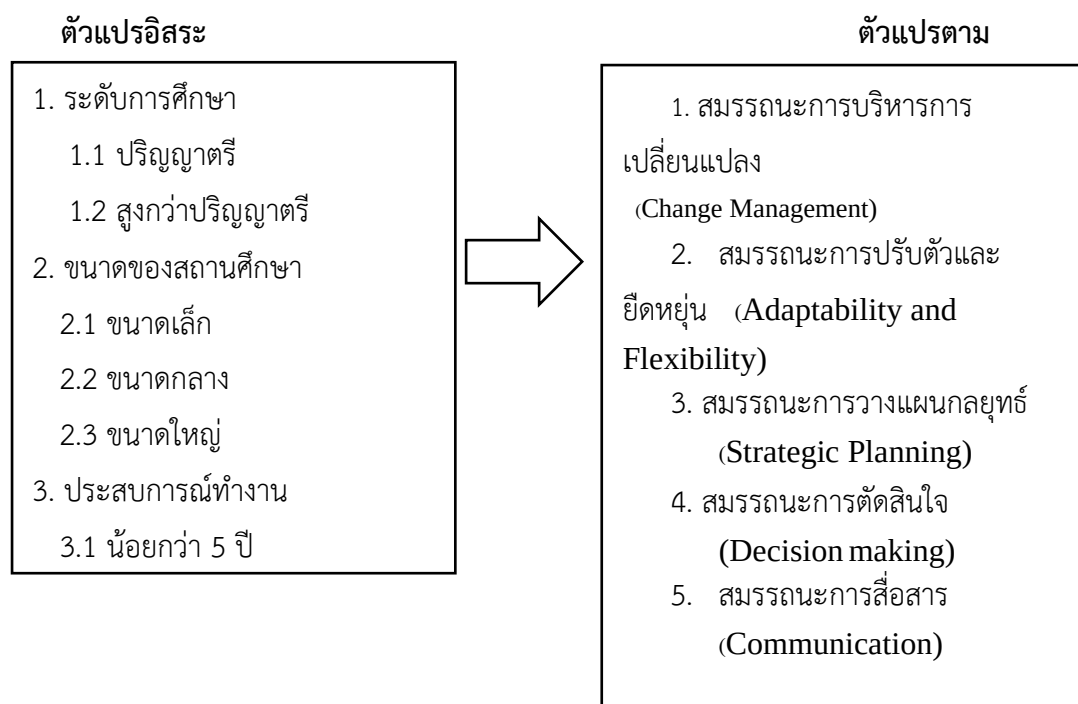
2. ศึกษาการรับรู้ของครูที่มีต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Independent

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ต่างกันต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 วิเคราะห์โดยใช้ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา โดยการสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.,2563 : 54); วิไลพร ศรีอนันต์ (2559 : 89) อัจฉรา สระวาสี (2559 : 217-231); พรพิมล วรโยธา (2560); วัชพงษ์ อัยวงศ์ (2561 : 97); ณัฐธิดา มีจันทร์ (2562); พิชามณัฐ ลาวชัย (2562 : 32); ภิชาพัชญ์ โหนา (2562 : 65); ; นาวัน พิณจ่อภักษ์ (2563 : 1-376); นิธิ เรืองสุขอุดม (2563 : 7); รณรงค์ ศุภรัศมี (2563 : 4-9); ธนพล ใจดี (2563 : 75); พิชญ์สินี โภชนกุล (2564 : 50); เฮลรีเกล แจ็คสัน สโลคัม (2005 : 45); Kin,T.M.,Kareem,O.A. (2019 : 67); Semuel (2021 : 21); Qonita,Heru,Siti (2021 : 855-860) โดยใช้การสังเคราะห์จากเกณฑ์องค์ประกอบที่มีความถี่สูงสุด (ค่าความถี่มากกว่า 6 ขึ้นไป) ตามตารางแสดงออกความถี่ นำมากำหนดตัวแปรตามในการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 5 สมรรถนะ ดังภาพประกอบที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคปกติใหม่ (New Normal)	การรับรู้ของครู (n = 278)		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. สมรรถนะการบริหารการเปลี่ยนแปลง	4.25	0.74	มาก
2. สมรรถนะการปรับตัวและยืดหยุ่น	4.18	0.84	มาก
3. สมรรถนะการวางแผนกลยุทธ์	4.24	0.79	มาก
4. สมรรถนะการตัดสินใจ	4.22	0.85	มาก
5. สมรรถนะการสื่อสาร	4.27	0.83	มาก
รวม	4.23	0.79	มาก

จากตาราง 1 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ สมรรถนะการสื่อสาร ($\bar{x} = 4.27$) รองลงมา คือ สมรรถนะการบริหารการเปลี่ยนแปลง ($\bar{x} = 4.25$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สมรรถนะการปรับตัวและยืดหยุ่น ($\bar{x} = 4.18$)

2. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ตาราง 2 การเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา

สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคปกติใหม่ (New Normal)		ระดับการศึกษา		t		* p ≤ .05	
		ปริญญาตรี		สูงกว่า		Sig	
		(n = 173)		ปริญญาตรี			
				(n = 105)			
		$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1	สมรรถนะการบริหารการเปลี่ยนแปลง	4.14	.79	4.44	.59	-3.435*	0.001
2	สมรรถนะการปรับตัวและยืดหยุ่น	4.08	.90	4.34	.69	-2.452*	0.015
3	สมรรถนะการวางแผนกลยุทธ์	4.14	.88	4.41	.57	-3.003*	0.003
4	สมรรถนะการตัดสินใจ	4.12	.91	4.40	.69	-2.654*	0.008
5	สมรรถนะการสื่อสาร	4.18	.92	4.41	.63	-2.464*	0.014
รวม		4.13	.86	4.40	.61	-2.761*	0.006

จากตาราง 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 3 การเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคปกติใหม่ (New Normal)		ขนาดสถานศึกษา			* p ≤ .05	
					F	
		เล็ก	กลาง	ใหญ่	Sig	
		$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$		
1	สมรรถนะการบริหารการเปลี่ยนแปลง	4.09	4.19	4.44	6.504*	.002
2	สมรรถนะการปรับตัวและยืดหยุ่น	4.04	4.11	4.35	3.814*	.023
3	สมรรถนะการวางแผนกลยุทธ์	4.10	4.20	4.40	4.012*	.019
4	สมรรถนะการตัดสินใจ	4.04	4.26	4.37	4.060*	.018

5	สมรรถนะการสื่อสาร	4.11	4.24	4.42	3.735*	.025
รวม		4.08	4.20	4.39	4.449*	.013

จากตาราง 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ครูที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 การเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

		ประสบการณ์การทำงาน				F	Sig.
		น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	10-20 ปี	20 ปีขึ้นไป		
สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal)		$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$		
1	สมรรถนะการบริหารการเปลี่ยนแปลง	3.99	4.22	4.42	4.54	7.658*	.000
2	สมรรถนะการปรับตัวและยืดหยุ่น	3.94	4.11	4.33	4.53	6.062*	.001
3	สมรรถนะการวางแผนกลยุทธ์	4.03	4.22	4.37	4.50	4.167*	.007
4	สมรรถนะการตัดสินใจ	3.99	4.17	4.37	4.54	5.095*	.002
5	สมรรถนะการสื่อสาร	4.02	4.21	4.41	4.61	6.076*	.001
รวม		3.99	4.19	4.38	4.55	6.036*	.001

จากตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ครูมีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สมรรถนะการสื่อสาร สมรรถนะการบริหารการเปลี่ยนแปลง สมรรถนะการวางแผนกลยุทธ์ สมรรถนะการตัดสินใจ และสมรรถนะการปรับตัวและยืดหยุ่น ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการพัฒนา และผ่านการคัดเลือกเพื่อบรรจุแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนได้รับการพัฒนาด้วยการประเมินวิชาชีพเป็นระยะ ๆ เพื่อดำรงไว้ซึ่งความรู้ ความสามารถ มีสมรรถนะในการบริหารสถานศึกษา เป็นผู้นำและบริหารการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับประยุกต์ แก้ไขปัญหา ริเริ่ม พัฒนา คิดค้น ปรับเปลี่ยนและสร้างการเปลี่ยนแปลงในการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ คุณภาพผู้เรียน คุณภาพครู และคุณภาพสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ (สำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ.206.3/ว10, 2564) ประกอบกับเป้าหมายและยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1, 2563 : 34) ได้กำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้กลยุทธ์ “ผู้บริหารกล้าเปลี่ยนแปลง ปรับมโนทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่” และเป้าประสงค์ด้านการพัฒนาระบบการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมผู้นำทางความคิด และมีคุณลักษณะสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงเพื่อองค์กรอย่างมีคุณภาพ จึงส่งผลให้ความรู้ ความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นที่ประจักษ์ต่อการสัมผัสรับรู้ของครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล วรโยธา (2560 : 76) ที่ศึกษาเรื่อง สมรรถนะที่พึงประสงค์ทางการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลนาสัก อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับสมรรถนะที่พึงประสงค์ทางการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชามณญ์ ลาวชัย (2562 : 66) ที่ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญ์สินี โภชนกุล (2564 : 43) ที่ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครูในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ผลการวิจัยพบว่า ครูมีทัศนะต่อสมรรถนะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถอภิปรายสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

1.1 สมรรถนะการสื่อสาร พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสื่อสารสั่งการและมอบหมายงานไปยังครูและบุคลากรได้อย่างชัดเจน สื่อสารอย่างเป็นกัลยาณมิตรในการชี้แนะ ให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งสนับสนุนสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมและทันสมัยจึงส่งผลให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นระบบ มีประสิทธิภาพและได้ผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังเล็งเห็นความสำคัญของการสื่อสารเพื่อสร้างเครือข่าย มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอผ่านการประชาสัมพันธ์ และช่องทางสื่อสารในรูปแบบใหม่ที่หลากหลายสอดคล้องกับสภาวะการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด เฮลริเกิล, แจ็คสัน และสโลคัม (Hellriegel, Jackson, and Slocum, 2005 : 6-26 อ้างถึงใน นิธิ เรืองสุขอุดม, 2563 : 65) ได้กล่าวว่า การสื่อสารถือเป็นรากฐานที่สำคัญของสมรรถนะด้านอื่น ๆ ของผู้บริหาร เนื่องจากในการทำงานผู้บริหารต้องอาศัยการทำงานของบุคลากร การที่จะให้งานสัมฤทธิ์ผลได้นั้นผู้บริหารจะต้องสื่อสารให้ผู้อื่นทราบและเข้าใจได้อย่างชัดเจนผ่านความสามารถในการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในรูปแบบการสื่อสารที่เป็นทางการ การสื่อสารไม่เป็นทางการและการเจรจาต่อรอง สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญ์สินี โกชนกุล (2564 : 43) ที่ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครูในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการสื่อสารของสมรรถนะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชามณซ์ ลาวชัย (2562 : 65) ที่ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ด้านสมรรถนะในการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก

1.2 สมรรถนะการบริหารการเปลี่ยนแปลง พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงความมุ่งมั่นและกระตือรือร้นในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรได้พัฒนาศักยภาพ แสดงทักษะและความสามารถของตนเองได้อย่างต่อเนื่องเหมาะสม เพื่อเตรียมพร้อมรับต่อความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มัทนา วังนอมศักดิ์ และวรกาญจน์ สุขสดเขียว (2563 : 21-24) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องเผชิญหน้ากับความเปลี่ยนแปลงและจำเป็นต้องมีแนวทางการบริหารความเปลี่ยนแปลงเพื่อลดผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้น จึงได้เสนอบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงและการบริหารจัดการความเปลี่ยนแปลง โดยเป็นผู้ประเมินสถานการณ์ (situation assessor) ผู้ริเริ่มการเปลี่ยนแปลง (change initiator) ผู้สื่อสาร (communicator) ผู้อำนวยการความสะดวก (facilitator) ผู้สร้างขวัญกำลังใจ

(motivator) และผู้ดูแลรักษา (curator) สอดคล้องกับงานวิจัยของ นาวัน พิณจ่อภิรักษ์ (2563 : 66) ที่ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการปฏิบัติสมรรถนะด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล วรโยธา (2560 : 65) ที่ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะที่พึงประสงค์ทางการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลนาสัก อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะที่พึงประสงค์ทางการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิชาพัชญ์ โทนา (2562 : 43) ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 พบว่า สมรรถนะด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

1.3 สมรรถนะการวางแผนกลยุทธ์ พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่มีเป้าหมายและทิศทางในการกำหนดแผนตามเป้าหมายการบริหารงานได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐและหน่วยงานต้นสังกัด สามารถบริหารจัดการโครงการและทรัพยากรต่าง ๆ ได้สอดคล้องกับแผนที่วางไว้ ครูบุคลากรสามารถปฏิบัติได้จริงและสามารถบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ ส่งเสริมครูและบุคลากรให้มีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดและร่วมวางแผน พร้อมทั้งมีการกำกับติดตามการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุตามแผนได้ อย่างเป็นระบบสอดคล้องบริบทการเปลี่ยนแปลง ประเมินและเชื่อมโยงสถานการณ์หรือประเด็นทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นแผนกลยุทธ์ขององค์กรเพื่อผลสัมฤทธิ์และประโยชน์ที่ยั่งยืน จึงทำให้ครูมีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 สมรรถนะการวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เฮลริเกิล, แจ็คสัน และสโลคัม (Hellriegel, Jackson, and Slocum, 2005 : 6-26) กล่าวว่า การวางแผนและการบริหารจัดการ เป็นความสามารถของผู้บริหารในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการแก้ปัญหา นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้น โดยมีการวางแผนกำหนดแนวทางการดำเนินงาน จัดลำดับความสำคัญของงาน และมอบหมายความรับผิดชอบให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง สามารถจัดสรรทรัพยากรและบริหารการเงินและงบประมาณ รวมถึงการติดตามและประเมินผลโครงการ เพื่อให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้และภายในเวลาที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลพร ศรีอนันต์ (2559 : 89) ที่ศึกษาเรื่อง สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจังหวัดนครปฐม ด้านการวางแผนและการบริหารจัดการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล วรโยธา (2560 : 87) ที่ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะที่พึงประสงค์ทางการบริหารงานของผู้บริหาร

สถานศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลนาสัก อำเภอสวี จังหวัดชุมพร พบว่า สมรรถนะที่พึงประสงค์ทางการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการวางแผนกลยุทธ์ อยู่ในระดับมาก

1.4 สมรรถนะการตัดสินใจ พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ ตัดสินใจอย่างเป็นระบบขั้นตอนบนพื้นฐานข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบันมาประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงเป้าหมายของสถานศึกษาเป็นหลัก มีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง และมีการติดตาม ประเมินผลการตัดสินใจแก้ปัญหาเพื่อนำผลมาพัฒนาการบริหารอย่างต่อเนื่องในสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง จึงทำให้ครูมีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 สมรรถนะการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy and Miskel (2008 : 325 อ้างถึงใน ปฐมสุข สีลาดเลา, 2560 : 25) กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นความรับผิดชอบหลักของผู้บริหารทุกคน ประกอบด้วย การตระหนักถึงปัญหาและนิยามปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา สร้างเกณฑ์ในการแก้ปัญหา พัฒนาแผนหรือกลยุทธ์ในการแก้ปัญหา และการดำเนินการตัดสินใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล วรโยธา (2560 : 76) ที่ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะที่พึงประสงค์ทางการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลนาสัก อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะที่พึงประสงค์ทางการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นาวัน พินิจอภิรักษ์ (2563 : 328-342.) ที่ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ด้านการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

1.5 สมรรถนะการปรับตัวและยืดหยุ่น พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่แสวงหาความรู้และพัฒนาศักยภาพตนเองสม่ำเสมอและต่อเนื่อง สามารถยอมรับ ปรับตัว ยืดหยุ่น พร้อมเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างทันที่ทันที่ แสวงหาความรู้และพัฒนาศักยภาพตนเองสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เปิดกว้างการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้เกิดกับองค์กร ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรบนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคล และพร้อมสนับสนุนให้ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อปรับตัวและยืดหยุ่นกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม จึงทำให้ครูมีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 สมรรถนะการปรับตัวและยืดหยุ่น อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ

แนวคิดของ รณรงค์ ศุภรัตน์ (2563 : 4-9) กล่าวว่า โลกที่ปั่นป่วน (Disruptive World) มีสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีบางอย่างที่เกิดขึ้นก็ยังคงอยู่ บางอย่างเกิดขึ้นแล้วก็หายไปอย่างรวดเร็ว เพราะถูกแทนที่จากเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นตามมาผู้บริหารจึงต้องมีความตระหนักรู้และมีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งต้องเปิดใจที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวอย่างไม่หยุดนิ่ง มีความกระหายที่จะเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาตามที่ Steve Jobs เคยกล่าวไว้ว่า "Stay hungry, stay foolish" เพื่อที่ตัวเองจะได้รู้เท่าทันสถานการณ์รอบตัวและสามารถนำมาปรับใช้ในการบริหารงานภาครัฐ รวมทั้งจะต้องผลักดันและส่งเสริมคนในองค์กรให้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล วรโยธา (2560 : 77) ที่ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะที่พึงประสงค์ทางการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลนาสัก อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะที่พึงประสงค์ทางการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการปรับตัวและการยืดหยุ่น อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญ์สินี โภชนกุล (2564 : 47) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาระดับสมรรถนะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครูในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครู ความสามารถในการปรับตัว อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มพูนความรู้ มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยจนมีความเชี่ยวชาญในหลักการและทฤษฎี อีกทั้งสามารถบริหารจัดการด้านความคิดอย่างเป็นระบบ มีความเข้าใจในการแสดงความสามารถทักษะ และพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาในบริบทต่าง ๆ ตลอดจนบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง สามารถนำความรู้ไปปรับประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อาจได้รับความไว้วางใจและได้รับโอกาสในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา ได้รับผิดชอบงานฝ่ายบริหารหรืองานที่สูงกว่าระดับปฏิบัติการที่ต้องอาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญมากกว่า ส่งผลให้ครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) สูงกว่าครูในระดับการศึกษาปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยพัชร ทองเดช (2560 : 656) ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสภวิทยาเขตบูรพาสระบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสหวิทยาเขตบูรพาสระบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธนพล ใจดี (2563 : 76) ที่ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหาร
สถานศึกษาตามการรับรู้ของครู โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ กลุ่ม 2 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาต่างกัน

2.2 ครูที่ปฏิบัติการสอนในขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหาร
สถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1
โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารใน
สถานศึกษาขนาดใหญ่มีความพร้อมในด้านบุคลากร ความพร้อมด้านทรัพยากร สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี
โครงสร้างองค์การและโครงสร้างการบริหารเป็นระบบ ส่งผลให้การบริหารจัดการคุณภาพได้สอดคล้องกับ
สภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลงได้มากกว่าและผู้บริหารกระตือรือร้น มุ่งมั่นในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อ
นำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สะท้อนถึงโอกาสในการแสดงความรู้ความสามารถในการ
บริหารจัดการงานในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพ ในทางตรงกันข้าม ผู้บริหาร
สถานศึกษาขนาดเล็กที่มีนักเรียน 120 คนลงมานั้น มักประสบข้อจำกัดทั้งปัจจัยทั้งภายในและภายนอก
ปัญหาอัตรากำลังครู ขาดแคลนทรัพยากร โครงสร้างองค์การและการบริหารมีความซ้ำซ้อน การระดม
ทรัพยากรไม่มีประสิทธิภาพ ด้วยข้อจำกัดที่มีอยู่ในขนาดสถานศึกษาที่ต่างกัน อาจเป็นอุปสรรคต่อการแสดง
ศักยภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาได้ การแสดงศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาจึงสะท้อนถึง
การรับรู้ของครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่มีต่อความสามารถในการบริหารและพัฒนา
สถานศึกษาในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมลรัตน์
ศรีสำอาด (2557 : 80-89) ที่ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะหลักทางการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาตาม
ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะหลัก
ทางการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอนาแก
จังหวัดนครพนม จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยัง
สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชพงษ์ อัยวงศ์ (2561 : 97) ที่ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผล
ต่อประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหาร
โรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค
ปกติใหม่ (New Normal) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและ
รายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูที่มีประสบการณ์ในการ
ปฏิบัติงานมาก มีการการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน ประชุม อบรม สื่อสารกับทั้งหน่วยงาน ผู้บริหาร

สถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และบุคลากรต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ และสามารถนำมาปรับประยุกต์ในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญการของตนเองได้ และอาจได้รับความไว้วางใจจากผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จึงทำให้ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาก สามารถรับรู้และเข้าใจสถานการณ์ พฤติกรรมแต่ละบุคคล และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ รวมถึงสมรรถนะของผู้บริหารได้โดยอาศัยเวลาหรือประสบการณ์ที่ได้สั่งสมมา มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล วรโยธา (2560 : 76) ที่ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะที่พึงประสงค์ทางการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลนาสัก อำเภอสวี จังหวัดชุมพร พบว่า ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ทางการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลนาสัก อำเภอสวี จังหวัดชุมพร มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยพัชร ทองเดช (2560 : 98) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสหวิทยาเขตบูรพาสระบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตบูรพาสระบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สมรรถนะการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาควรรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู บุคลากร ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านการสื่อสารในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ PLC เพื่อหาแนวทางการแก้ไขและพัฒนาาร่วมกัน
2. สมรรถนะการบริหารการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารงานแบบกระจายอำนาจ โดยเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจและมอบหมายงานตามความถนัดของครูและบุคลากรอย่างเหมาะสม
3. สมรรถนะการวางแผนกลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดลำดับความสำคัญในการวางแผนอย่างเป็นระบบผ่านกระบวนการคุณภาพ PDCA มีการวางแผนวิฤติเพื่อรองรับสภาวะการเปลี่ยนแปลง
4. สมรรถนะการตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรคิดและตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการใหม่ๆ อย่างสร้างสรรค์และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าเพื่อประโยชน์ส่วนตน

5. สมรรถนะการปรับตัวและยืดหยุ่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีสภาวะทางอารมณ์ที่มั่นคงกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ปรับตนเองพร้อมกับยืดหยุ่นในเจตคติ เข้าใจความต่างและพฤติกรรมระหว่างบุคคล

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1
3. ควรศึกษาสมรรถนะผู้บริหารกับการบริหารวิชาการในสถานศึกษาวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). “ตรีนุช” ร่วมชิมิโอะ ประกาศจุดยืนพัฒนาเยาวชนยุคอัลฟ่า. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2565. แหล่งที่มา: <http://moe360.blog/2021/>
- เทียน ทองแก้ว. (2563). การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่: ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19. วารสารครูสภาวิทยากร. 1 (2), 1-10.
- ธนพล ใจดี. (2564). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน ขนาดใหญ่พิเศษ กลุ่ม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. วารสารร้อยแก่นสาร, 6 (5), 69-79.
- นาวัน พินิจอภิรักษ์. (2563). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์. 8 (2), 328-342.
- นิธิ เรืองสุขอุดม. (2563). สมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปฐมสุข สีสาดเลา. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิชญ์สินี โภชนกุล. (2564). การศึกษาสมรรถนะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามทักษะของครูในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 15 (3), 109-130.

- พรพิมล วรโยธา. (2560). สมรรถนะที่พึงประสงค์ทางการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลนาสัก อำเภอสวี จังหวัดชุมพร. *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8*. 1593-1604.
- พิกามญช์ ลาวชัย. (2562). สมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- ภิกษาพัชญ์ โทนา. (2562). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- มัทนา วังถนอมศักดิ์, และวรกาญจน์ สุขสดเขียว. (2564). ผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารความเปลี่ยนแปลง. *วารสารวิชาการวิทยาลัยแสงธรรม*, 13 (2), 5-25.
- รณรงค์ ศุภรัตน์. (2563). สมรรถนะหลักสำหรับนักบริหารระดับสูงภาครัฐของไทยในศตวรรษที่ 21. *วารสารข้าราชการ, สำนักงาน ก.พ.*, 62 (2), 4-9
- วัชพงษ์ อัยวงศ์. (2561). สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*.
- วิมลรัตน์ ศรีสำอางค์. (2557) . สมรรถนะหลักทางการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*. 5 (2), 80-89.
- วิไลพร ศรีอนันต์. (2559). *สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลโรงเรียนเอกชนจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1. (2563). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563*. สระบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.). *คู่มือแนวทางการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ พศ 2563-2565*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- หทัยพัชร ทองเดช (2560). การศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสหวิทยา เขตบูรพาสระบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต4. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- อัจฉรา สระवास. (2559). การพัฒนารูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารการศึกษา. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*. 4 (2), 217-231.

- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research methods in education* (7th Ed.). New York: Routledge.
- Hellriegel, Don, Jackson, Susan E. and Slocum, John W. (2005). *Management: A Competency-Based Approach (10th ed.)* Singapore: Thomson South Western.
- Kin, T. M., & Kareem, O. A. (2019). *School leaders' competencies that make a difference in the era of Education 4.0: A conceptual framework*. International Journal of Academic Research Business and Social Sciences, 9(5), 214–225.
- Qonita Rahmi, Heru Santosa, Siti Zulaikha. (2021). Managerial Competency Model for the Management of Equality Educational Institutions in the Global Era. *Al- Ishlah: Journal Pendidikan, August* , 13 (2), 855-860.
- Semuel R. Olayvar. (2021). *School Heads' New Normal Leadership and Its Influence on Collaborative School Culture*. International Journal of Academic Multidisciplinary Research (IJAMR), 5

การศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร
**The Strategic Management Processes of Administrators in the Secondary
Educational Service Area Office Phichit**

ณัฐพร ละม้ายแข และ ทศนะ ศรีปัตตา

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Natthaporn Lamaikhae and Tatsana Sripadta
Naresuan University, Thailand
Corresponding Author, Email: natthaporn.l@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำแนกตามเพศ และประสิทธิภาพการทำงาน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ครูจำนวน 278 คน ได้มาจากรีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test independent samples)

ผลการวิจัย พบว่า

1. การศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกชั้น เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ชั้นการกำหนดกลยุทธ์ ชั้นการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ชั้นการประเมินและควบคุมกลยุทธ์ และชั้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

2. การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำแนกตามเพศ และประสิทธิภาพการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: กระบวนการ; การบริหารเชิงกลยุทธ์; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstracts

The purposes of this research were to study and compare the strategic management processes of administrators in the secondary educational service area office Phichit. The sample group consisted of 278 teachers selected by stratified random sampling. The research instrument was a 5-level estimation scale questionnaire with content validity between 0.67-1.00 and reliability of 0.98. The data were analyzed by mean, standard deviation and t-test independent samples.

The research findings were as follows:

1. The strategic management processes of administrators in the secondary educational service area office Phichit, was overall and each individual aspect at a high level, strategy formulation, strategy implementation, strategy evaluation and control and environmental scanning.
2. The comparison of the strategic management processes of administrators in the secondary educational service area office Phichit, classified by sex and working experience, overall, not significantly differences.

Keywords: Processes; Strategic Management; Administrators

บทนำ

สภาพการจัดการศึกษาของไทยเรานั้น จากอดีตจนถึงปัจจุบันมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องรวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงตัวผู้บริหารระดับสูง มีการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายในขณะที่มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือผู้บริหารสูงสุดของประเทศ ในปัจจุบันการจัดการศึกษาของไทย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่พิจารณาเสนอ นโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐาน และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบและ ประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อีกทั้งกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกัน คุณภาพการศึกษา พ.ศ.2563 ในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 2 เมษายน 2563 กำหนดไว้ชัดเจนว่า ให้ สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา โดยได้กำหนดเป้าหมาย หลักการ เนื้อหา กระบวนการจัดทำ และบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่สถานศึกษาต้องคำนึงและนำไปปฏิบัติ ภายใต้การส่งเสริมสนับสนุน และร่วมพัฒนาจากสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งแผนพัฒนาการจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือจำเป็นของสถานศึกษาในการ สื่อสารกระบวนการดำเนินการให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องภายในสถานศึกษาได้ยึดเป็นแนวทางที่ชัดเจนสำหรับ การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในองคาพยพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดย แผนพัฒนาการจัดการศึกษาสะท้อนการขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินการตามวิสัยทัศน์และพันธกิจที่เป็น นันทามติของผู้ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผู้รับโอกาสของการจัดการศึกษาและผู้ส่งเสริม

สนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามเจตนารมณ์ ที่กำหนดไว้ตามกฎหมายทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563 : 5)

การบริหารจัดการเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งการบริหารถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย โดยมีผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหาร เพราะผู้บริหารเป็นผู้วิเคราะห์สภาพปัญหาของสถานศึกษา กำหนดทิศทางการทำงาน วางแผนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีเป้าหมายความสำเร็จที่ชัดเจนและมีความมุ่งมั่นที่จะไปสู่เป้าหมาย โดยการทุ่มเทพลังกายและความคิดอย่างเต็มความสามารถ มีภาวะผู้นำ มีความคิดริเริ่ม รอบรู้ และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล สอดคล้องกับ วินัย ดิสงส์ และถวัลย์ มาศจรัส (2553 : 5) กล่าวว่า ผู้บริหารที่ดีที่เป็นผู้บริหารมืออาชีพจึงจำเป็นต้องมีแรงจูงใจที่จะต้องคิดค้น และสร้างสรรค์วิธีการบริหารที่มีทิศทางชัดเจน มีกรอบของการปฏิบัติที่สามารถทำได้จริง และเหมาะสมกับระยะเวลา ทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ คือการบริหารเชิงกลยุทธ์นั่นเอง

การบริหารเชิงกลยุทธ์สู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาเป็นนวัตกรรมขบวนการทางองค์กร (Organizational process Innovation) ทางการบริหาร ซึ่งเป็นขบวนการที่เพิ่มประสิทธิภาพและขีดความสามารถของการจัดการองค์กรให้สูงขึ้น เพื่อให้องค์กรเกิดการพัฒนา ภายใต้แนวคิดการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) โดยเฉพาะในสถานศึกษาซึ่งเป็นองค์กรไม่หวังผลกำไรก็สามารถบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ได้ เพื่อให้การดำเนินการเชิงกลยุทธ์ประสบผลสำเร็จสอดคล้องกันทั้งกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ซึ่งเน้นการนำกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ที่มีอยู่ไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุตามเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ซึ่งสรุปได้ดังนี้ การสร้างแผนแม่แบบในการเปลี่ยนแปลงจะต้องมีการประเมินสถานการณ์ขององค์กร เพื่อให้เห็นช่องว่างของความแตกต่างระหว่างองค์กรในปัจจุบันกับองค์กรที่ควรจะเป็นในอนาคต หลังจากนั้นจะต้องมีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคขององค์กร เพื่อที่จะนำจุดแข็งขององค์กรมาผลักดันการพัฒนาองค์กร โดยมีกลไกการควบคุมทิศทางที่แน่นอน โดยเน้นที่เป้าหมายขององค์กรเป็นหลัก สาเหตุที่องค์กรจะต้องมีการพัฒนาเพื่อช่วยให้หน่วยงานมีภาวะเบียดน้อยลง และให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาจัดอุปสรรคในการติดต่อสื่อสาร มุ่งเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร และสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของ สนับสนุนให้ทำงานร่วมกันระหว่างแผนกเพื่อเป้าหมายขององค์กรที่สูงขึ้น (เบญจมาศ ต้นสูงเนิน, 2561 : 319)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ได้จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 เพื่อสรุปผลการดำเนินงานตามจุดเน้นและนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ในรอบปีที่ผ่านมาและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานและสาธารณชนทั่วไปได้รับทราบ ซึ่งจากผลการติดตาม ประเมินผลการบริหารจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 1 การบริหารจัดการที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับ ดี แต่มีผลการพิจารณาในประเด็นที่ 3 การใช้แผนเป็น

เครื่องมือในการบริหารและการจัดการศึกษา อยู่ในระดับ พอใช้ และมีผลการพิจารณาในประเด็นที่ 6 การนำผลการดำเนินงานมาพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษา อยู่ในระดับ ปรับปรุง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41, 2563 : 56) ทำให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการกำหนดวางแผนและดำเนินการตามแผน อีกทั้งไม่มีการนำผลการดำเนินงานของปีที่ผ่านมา มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งประเด็นข้อบกพร่องดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

จากสภาพปัญหาและสาเหตุต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารโดยตรง เพื่อให้การบริหารประสบความสำเร็จจึงต้องมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่เป็นจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคมาวิเคราะห์หาสาเหตุ ร่วมกันกำหนดกลยุทธ์นำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ และต้องมีการติดตามประเมินและควบคุมเพื่อให้เกิดการบริหารที่เป็นระบบและมีคุณภาพ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดการกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร อันจะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหาร และเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตรให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร
2. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งหมด 989 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งหมด 278 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเทียบตารางเครจซ์มอร์แกน และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random

Sampling) ตามสัดส่วนของครูแต่ละโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
พิจิตร

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามการศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ และประสบการณ์การทำงาน ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งออกเป็น 4 ชั้น รวมทั้งสิ้น 38 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับนี้ไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ปรากฏว่าได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และนำแบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์ เก็บรวบรวมข้อมูล
2. ส่งแบบสอบถามพร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยการส่งหนังสือและแบบสอบถามทางไปรษณีย์แนบของพร้อมติดแสตมป์ เพื่อให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่งคืนทางไปรษณีย์ จำนวน 30 โรงเรียน รวม 278 ฉบับ
3. ติดตามแบบสอบถาม โดยติดต่อจากผู้รับผิดชอบของแต่ละโรงเรียน ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 249 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.56

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

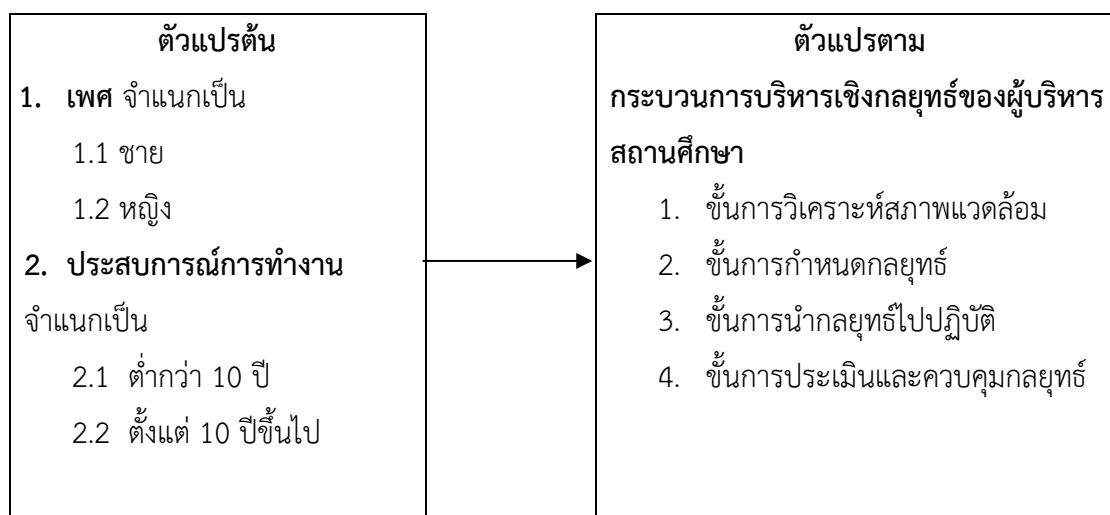
ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

- 4.51-5.00 หมายถึง มีกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง มีกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง มีกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายถึง มีกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับน้อย

- 1.00-1.50 หมายถึง มีกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับน้อยที่สุด
3. เปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้
- 3.1 เปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าที (t-test independent samples)
- 3.2 เปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าที (t-test independent samples)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาพิจิตร ผู้วิจัยได้สังเคราะห์การกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ตามแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งสามารถสรุปเป็นกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาพิจิตร ประกอบด้วย 4 ขั้น คือ ขั้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ขั้นการกำหนดกลยุทธ์ ขั้นการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และขั้นการประเมินและควบคุมกลยุทธ์ ดังภาพประกอบ

แผนภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ในภาพรวม

ข้อ	กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา	จำนวนครู (n=249)		ระดับการบริหาร เชิงกลยุทธ์
		$\bar{x}$	S.D.	
1	ขั้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม	4.27	0.49	มาก
2	ขั้นการกำหนดกลยุทธ์	4.33	0.50	มาก
3	ขั้นการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	4.33	0.46	มาก
4	ขั้นการประเมินและควบคุมกลยุทธ์	4.31	0.51	มาก
รวมเฉลี่ย		4.31	0.44	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น พบว่า ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ขั้นการกำหนดกลยุทธ์ และขั้นการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ($\bar{x}=4.33$) รองลงมา ได้แก่ ขั้นการประเมินและควบคุมกลยุทธ์ ($\bar{x}=4.31$) และขั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ขั้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ($\bar{x}=4.27$)

2. การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำแนกตามเพศ โดยพิจารณาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ ค่าที (t-test independent samples) แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำแนกตามเพศ ในภาพรวม

ข้อ	กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ชาย (n=86)		หญิง (n=163)		t-test	Sig.
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1	ขั้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม	4.19	0.41	4.32	0.52	1.980*	.049
2	ขั้นการกำหนดกลยุทธ์	4.23	0.43	4.37	0.52	2.292*	.023

3	ขั้นการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	4.27	0.39	4.36	0.50	1.434	.153
4	ขั้นการประเมินและควบคุมกลยุทธ์	4.35	0.45	4.29	0.53	0.940	.348
รวมเฉลี่ย		4.26	0.36	4.33	0.47	1.371	.172

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำแนกตามเพศ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายชั้น พบว่า ขั้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และขั้นการกำหนดกลยุทธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ในภาพรวม

ข้อ	กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	ต่ำกว่า 10 ปี (n=109)		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป (n=140)		t-test	Sig.
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1	ขั้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม	4.19	0.53	4.34	0.44	2.413*	.017
2	ขั้นการกำหนดกลยุทธ์	4.33	0.54	4.32	0.46	.209	.835
3	ขั้นการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	4.26	0.48	4.38	0.45	2.020*	.044
4	ขั้นการประเมินและควบคุมกลยุทธ์	4.24	0.53	4.37	0.48	2.018*	.045
รวม		4.26	0.48	4.35	0.40	1.685	.094

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงานในภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายชั้น พบว่า ขั้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ขั้นการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และขั้นการประเมินและควบคุมกลยุทธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้น พบว่า อยู่ในระดับมากทุกชั้น เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ชั้นการกำหนดกลยุทธ์ ชั้นการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ชั้นการประเมินและควบคุมกลยุทธ์ และชั้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของสถานศึกษา กำหนดกรอบและทิศทางที่ชัดเจน ซึ่งเป็นการตัดสินใจและการกำหนดวางแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสภาพปัจจุบัน สามารถตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา โดยการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติจริงกับผลการดำเนินงานที่ต้องการ อีกทั้งช่วยลดความเสี่ยงและเป็นการสร้างความพร้อมให้แก่สถานศึกษาในการรับมือกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรกฤษณ์ พันธุ์โพคา (2558 : 94) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ พงษ์ดนัย ศรีวิเชียร (2558 : 97) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

2.1 การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำแนกตามเพศ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะ บุคลากรครูเพศชายและเพศหญิงได้มีส่วนร่วมในการกระบวนการวางแผนและดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้เข้าใจภาระงานตามกระบวนการในแต่ละขั้นของการบริหารเชิงกลยุทธ์ ทำให้บุคลากรครูเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตน์มะณี สงวนพฤกษ์ (2558 : 68) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ในการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบล ในอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ดนัย ศรีวิเชียร (2558 : 116) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 10 ปี และครูที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป มีความรู้ความสามารถ และมีส่วนร่วมในการบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษา ทำให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการบริหารเชิงกลยุทธ์อย่างเต็มที่ภายใต้การมีส่วนร่วมของบุคลากรครูทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุวรรณ สุวณโณ (2560 : 76-77) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารเชิงกลยุทธ์ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในโรงเรียนมัธยมสงฆ์ นครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาลีฮะ สาแล (2559 : 129) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหา และแนวทางการดำเนินการตามกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงาน การศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ทั้งในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ควรจัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์แก่ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งขึ้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา
2. สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ควรจัดการประชุมชี้แจงอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในทุกชั้นของกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ เพื่อให้เกิดการเข้าใจในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. ควรศึกษาแนวทางการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จักรกฤษณ์ พันธุ์โพธา. (2558). การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ชาลีฮะ สาแล. (2559). สภาพ ปัญหา และแนวทางการดำเนินการตามกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงาน การศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เบญจมาศ ต้นสูงเนิน. (2561). การบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 2 (1), 319.
- พงษ์คณัย ศรีวิเชียร. (2558). การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- พระสุวรรณ สุณณโณ. (2560). การบริหารเชิงกลยุทธ์ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในโรงเรียนมัธยมสงฆ์ นครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัตน์มะณี สงวนพุกษ์. (2558). กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ในการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบล ในอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ : มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- วินัย ดิสสงค์ และถวัลย์ มาศจรัส. (2553). การบริหารโรงเรียนเชิงกลยุทธ์ ตัวอย่างนวัตกรรมทางการบริหาร และวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ *Best Practices*. กรุงเทพมหานคร: เป็นภาษาและศิลปะ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. (2563). รายงานผลการดำเนินงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. กำแพงเพชรและพิจิตร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น.เอ.รัตนะเทรตตั้ง.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับ
ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

**The Relationship Between School Director Transformational Leadership
and The School Effectiveness under Sukhothai Primary
Educational Service Area Office 1**

ศิริรัตน์ อินดี และ อุดลย์ วังศรีคุณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Sirirat Indee and Adul Wangsrikoon

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

E-mail: sirirat.i@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษา และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ประชากร ได้แก่ สถานศึกษา จำนวน 127 แห่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถานศึกษา จำนวน 97 แห่ง กำหนดผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูวิชาการ จำนวน 194 คน สุ่มโดยวิธีการแบ่งชั้น โดยจำแนกตามอำเภอ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.982 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* วันที่รับบทความ: 7 กุมภาพันธ์ 2565; วันที่แก้ไขบทความ 19 กุมภาพันธ์ 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 23 กุมภาพันธ์ 2565

Received: February 7, 2022; Revised: February 29, 2022; Accepted: February 23, 2022

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ; ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; ผู้บริหารสถานศึกษา; ประสิทธิภาพ

Abstracts

The purposes of this study were to study 1) the school director transformational leadership 2) the school effectiveness and 3) the relationship between the school director transformational leadership and the school effectiveness under Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1. The population consisted of 127 schools. The sample used in the research were 97 schools. The data providers were school directors and academic teachers, totaling 194 people selected by using a stratified random sampling according to district area. The research instrument was a questionnaire with a 5-level estimation scale with an index of consistency (IOC) ranged between 0.80 –1.00 and a reliability of 0.982. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and Pearson correlation coefficient.

The results of this study were the following: 1) The school director transformational leadership under Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1 in overall and in each aspect were at a high level, the highest aspect being the idealized Influence and the lowest aspect being the intellectual stimulation. 2) The school effectiveness under Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1 in overall and in each aspect were at a high level, the highest aspect being the general administration and the lowest aspect being the personnel administration. 3) The relationship between the school director transformational leadership and the school effectiveness under Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1 in overall was positive in a moderate level with the statistical significance at the .01 level.

Keywords: Leadership; Transformational Leadership; School Director; Effectiveness

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยได้เผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในด้านของการศึกษานั้นก็ได้รับผลกระทบเหล่านั้นด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา การบริหารเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับผู้บริหาร ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องมีภาวะผู้นำ และรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 เป็นผู้ที่มิวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถติดต่อสื่อสารในองค์ได้เป็นอย่างดี เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีจรรยาบรรณวิชาชีพ มีบทบาทเหนือบุคคลอื่น สามารถแก้ไขและจัดปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานทำให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย โดยสามารถทำให้ผู้อื่นยอมรับ และสามารถจูงใจ ชักนำ ชี้นำจึงจะนำไปสู่การจัดการและการบริหารสถานศึกษาที่ดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำที่เอื้อต่อการบริหารและจัดการศึกษาในยุคนี้โดยเฉพาะภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ผลการศึกษาและแนวคิดของนักการศึกษาหลายคนได้ให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยเฉพาะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร

สถานศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งที่ส่งผลต่อการดำเนินงานในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผล ผู้บริหารหรือผู้นำที่มีภาวะ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถทำให้ประสิทธิผลของงานและองค์กรสูงขึ้นแม้ว่าสภาพการณ์ขององค์กรจะมีข้อจำกัดต่างๆ เพียงใด ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้จึงเป็นที่สนใจของนักวิชาการทางด้านการบริหารทั้งในวงธุรกิจอุตสาหกรรม การศึกษา รัฐบาล โรงพยาบาล หน่วยงานที่ไม่หวังผลกำไร และหน่วยงานอื่น ๆ นอกจากนี้ได้มีการเสนอว่าควรมีการพัฒนาผู้นำให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 3)

การบริหารสถานศึกษามีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียน การบริหารสถานศึกษาเป็นแหล่งพัฒนาประชากรของประเทศที่สำคัญยิ่ง หากการจัดการบริหารงานในโรงเรียนขาดประสิทธิภาพ ผลผลิตของโรงเรียน คือ นักเรียนที่สำเร็จออกไปย่อมมีประสิทธิภาพต่ำ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาประเทศย่อมล่าช้าตามไปด้วย จึงกล่าวได้ว่า สถานศึกษาจึงมีความสำคัญยิ่งเพราะเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการศึกษา โดยทั่วไป ขอบข่ายความรับผิดชอบของสถานศึกษาในการบริหารและจัดการศึกษามี 4 ด้าน คือ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556 : 33) ดังนั้น ประสิทธิภาพของสถานศึกษาจะเป็นเครื่องบ่งชี้ความสำเร็จของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดีว่าสถานศึกษาได้ดำเนินการบริหารการจัดการประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายเพียงใด ในการดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ประกอบไปด้วยภาระงานใน 4 ด้าน พิจารณาได้จาก 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป ซึ่งพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจะส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยตรงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ด้วยเหตุผลที่ว่า ผู้บริหาร คือ กลไกสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ทั้งนี้ เพราะผู้บริหารมีบทบาท อำนาจและหน้าที่ในการดำเนินการต่าง ๆ ตามนโยบายและเป็นผู้ตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาภายใต้สถานการณ์ และบทบาทหน้าที่ เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการต่อไปได้อย่างราบรื่น และบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ซึ่งหากผู้บริหารมีแนวทางจัดการที่ดีมีมาตรฐาน ย่อมส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จัดเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีภารกิจสำคัญ คือ เป็นหน่วยกำกับ สนับสนุน ส่งเสริมและประสานการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย และได้มาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 มีผลคะแนนต่ำกว่ามาตรฐานในบางกลุ่มสาระ อีกทั้งยังมีบุคลากรที่ต้องปฏิบัติงานไม่ตรงกับความรู้ความสามารถของตนเอง การบริหารงานยังคงมีอุปสรรคเนื่องจากมี

การเปลี่ยนแปลงด้านการบริหารจัดการ ทำให้นโยบายเปลี่ยนตามรัฐบาลด้วย และนโยบายการบริหารงานบุคคลยังไม่กระจายอำนาจสู่สถานศึกษาอย่างแท้จริง บุคลากรขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน ขาดการประสานงานด้านนโยบายและการประชาสัมพันธ์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1, 2561 : 67 – 68) ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สอดคล้องกับ รัตติกรณ์ จงวิศาล (2556 : 105) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องริเริ่มการเปลี่ยนแปลง มีการกระจายอำนาจตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีจุดมุ่งหมาย มีวิสัยทัศน์ และมีความมุ่งมั่นที่ดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ จุดเริ่มต้นของการพัฒนาสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องปรับบทบาทผู้นำให้เป็นผู้สร้างความศรัทธา ความเชื่อมั่น ขับเคลื่อนสถานศึกษาเข้าสู่กระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ท่ามกลางความหลากหลายทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยใช้กระบวนการทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาสถานศึกษา

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนาตนเอง และเสริมสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลสำเร็จ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพและสถานศึกษามีประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของระดับของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 127 แห่ง
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 จำนวน 97 แห่ง โดยใช้ตารางการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610) และกำหนดผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 97 คน และครูวิชาการ จำนวน 97 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 รวมทั้งสิ้น 194 คน และสุ่มโดยวิธีการแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกตามอำเภอ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ แบบสอบถามลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ เกี่ยวกับตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ เกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยเป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ เกี่ยวกับระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยเป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัยคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในการเก็บข้อมูลประกอบการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

2. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้รูปแบบออนไลน์ (Google Form) เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยส่งแบบสอบถามจำนวนทั้งหมด 194 ฉบับ พบว่า ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์คืน 194 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและทำการลงรหัสสถานศึกษา จำนวน 97 แห่ง โดยมีขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยใช้สถิติหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) แล้วนำค่าที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2560 : 121) ดังนี้

0.81 - 1.00 หมายความว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับ สูง

0.61 - 0.80 หมายความว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับ ค่อนข้างสูง

0.41 - 0.60 หมายความว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับ ปานกลาง

0.21 - 0.40 หมายความว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับ ค่อนข้างต่ำ

0.01 - 0.20 หมายความว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับ ต่ำ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ในตอนต้นผู้วิจัยจึงใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

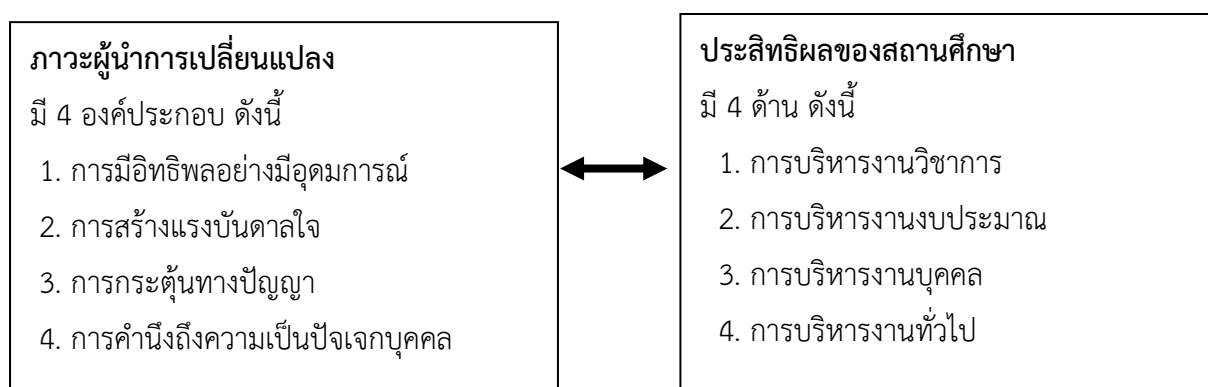
1. ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)

2. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r_{xy})

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ยึดแนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของแบสและอวอลิโอ (Bass and Avolio, 1994 : 203) และแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาตามขอบข่ายการบริหารงานของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556 : 39-104) สรุปเป็นแนวคิดการวิจัยโดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ดังภาพ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยรวม

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
	n = 194		ระดับ
	$\bar{x}$	S.D.	
1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.47	0.43	มาก
2. การสร้างแรงบันดาลใจ	4.46	0.51	มาก
3. การกระตุ้นการใช้ปัญญา	4.44	0.57	มาก
4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.45	0.42	มาก
รวม	4.46	0.43	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.46$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{x} = 4.47$) รองลงมา คือ การสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{x} = 4.46$) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{x} = 4.45$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การกระตุ้นการใช้ปัญญา ($\bar{x} = 4.44$)

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยรวม

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
	n = 194		ระดับ
	$\bar{x}$	S.D.	
1. การบริหารวิชาการ	4.35	0.57	มาก
2. การบริหารงบประมาณ	4.37	0.63	มาก
3. การบริหารงานบุคคล	4.26	0.63	มาก
4. การบริหารทั่วไป	4.38	0.60	มาก
รวม	4.34	0.53	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.34$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารงานทั่วไป ($\bar{x} = 4.38$) รองลงมา คือ การบริหารงบประมาณ ($\bar{x} = 4.37$) การบริหารวิชาการ ($\bar{x} = 4.35$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบริหารงานบุคคล ($\bar{x} = 4.26$)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ประสิทธิผลของสถานศึกษา				
	การบริหาร วิชาการ	การบริหาร งบประมาณ	การบริหาร งานบุคคล	การบริหาร ทั่วไป	รวม เฉลี่ย
1.การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	.486**	.484**	.394**	.458**	.526**
2.การสร้างแรงบันดาลใจ	.521**	.512**	.365**	.469**	.538**
3.การกระตุ้นการใช้ปัญญา	.565**	.560**	.315**	.515**	.574**
4.การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	.443**	.481**	.301**	.379**	.463**
รวมเฉลี่ย	.567**	.572**	.394**	.513**	.590**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับปานกลาง ($r = .590^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่ามีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย คือ การกระตุ้นการใช้ปัญญา ($r = .574^{**}$) รองลงมา คือ การสร้างแรงบันดาลใจ ($r = .538^{**}$) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($r = .526^{**}$) ส่วนด้านที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($r = .463^{**}$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 ในภาพรวมมีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาความรู้ ความสามารถของตนเองอยู่เสมอ และปฏิบัติตนต่อผู้ตามอย่างเป็นกัลยาณมิตร เพื่อเป็นการสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้ตาม เป็นผลทำให้ผู้ตามเกิดการยอมรับนับถือ และให้ความเคารพด้วยความเต็มใจ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ตามได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น โดยแสดงให้ผู้ตามเห็นและตระหนักถึงการยึดผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2561 : 53) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องสามารถโน้มน้าวหรือจูงใจบุคคลในองค์กรให้ทำงานด้วยความเต็มใจ เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรร่วมกัน โดยการพัฒนาตนเองให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ ผู้บริหารจะต้องบริหารจัดการภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และทำให้ครูผู้สอนประทับใจ ยอมรับนับถือ ศรัทธา ให้ความเคารพต่อผู้บริหาร รวมทั้งจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงาน และคอยช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งนภา ปราบแก้ว (2559 : 117-121) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีระดับในการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านสร้างแรงบันดาลใจ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติในระดับรองลงมาคือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ส่วนด้านที่มีระดับในการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธูมากร เจตย์คำ (2559 : 78) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้ดังนี้ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1

ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในภาพรวมมีระดับประสิทธิผลอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ควบคุมดูแลการใช้งบประมาณภายในสถานศึกษาให้ถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ และมีการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรในสถานศึกษาด้วยความยุติธรรมโปร่งใส จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีการศึกษาเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบอย่างสม่ำเสมอ ทำให้รู้จุดเด่น จุดด้อยของสถานศึกษาและสามารถนำมาปรับปรุงแก้ไขได้จนทำให้การดำเนินงานบรรลุตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 14) ได้ให้ความหมายของ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา หมายถึง สภาพความสำเร็จที่ปรากฏจริงในโรงเรียน ซึ่งเป็นผลมาจากการบริหารงานของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน ทำงานร่วมกันจนสามารถทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่าน เขียน รู้จักการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งด้านการบริหารและการเรียนการสอน จนสามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ตลอดจนการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขอบข่ายงานทั้ง 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิสา ภูเงิน (2561 : 144 -147) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ในด้านของประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพนศักดิ์ สิทธิ (2561 : 203-204) ที่ได้ทำการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ผลวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อระดับประสิทธิภาพของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า หากผู้นำมี

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก จะส่งผลให้เกิดประสิทธิผลกับสถานศึกษามากตามไปด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะของการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งประกอบด้วยการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล รวมทั้งผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารงานให้เหมาะสมกับบุคคล และสถานการณ์ภายใต้การบริหารงานของผู้บริหาร ทำให้บุคลากรภายในสถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้เต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ สมุทฺร ชำนาญ (2559 : 156) ที่ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงว่ามีคุณลักษณะที่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญขึ้น ผู้นำแบบนี้มีความสามารถในการนำการเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์ขององค์กรไปพร้อมกับการส่งเสริมการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเทคโนโลยีใหม่ๆ อีกด้วย ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะไม่ใช้แรงจูงใจทางวัตถุให้มีอิทธิพลเหนือผู้ตาม แต่เป็นการแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะที่เป็นนามธรรม ไม่ว่าจะเป็นวิสัยทัศน์ ค่านิยมร่วม และการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน การร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ การสร้างความเข้าใจ และความรู้สึกร่วมของผู้ตาม ตลอดจนกระบวนการเปลี่ยนแปลงความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงขึ้นอยู่กับคุณลักษณะเฉพาะตัวของผู้นำ เช่น ค่านิยม ความเชื่อ และคุณลักษณะอื่นของผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรืองยศ เรืองจันทร์ (2560 : 77-80) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรพล ธรรมมา (2561 : 86-89) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า โดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรเรียนรู้ และเสนอแนะวิธีการใหม่ ๆ ในการทำงาน และการแก้ปัญหาให้กับผู้ตามกระตุ้นให้ผู้ตามตระหนักถึงผลกระทบของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน เพื่อให้ผู้ตามเกิดความตื่นตัวในการคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้ตามใช้ความคิดอย่างเป็นระบบและมีเหตุผลในการแก้ปัญหามากขึ้น

2. จากการศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงการวางแผนอัตรากำลังของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของสถานศึกษา โดยมีส่วนร่วมในการดำเนินการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้าเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือการรับสมัครคัดเลือกครูอัตราจ้างที่มีความสามารถเข้ามาร่วมงาน อีกทั้งต้องมีการยกย่องเชิดชูเกียรติครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีผลงานดีเด่นเป็นที่ประจักษ์อยู่เสมอ เพื่อเป็นการสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากร

3. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลกับการบริหารงานบุคคล ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานที่ดี ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งยกย่องเชิดชูเกียรติ สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานแก่ผู้ตามอย่างสม่ำเสมอ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และมีเทคนิคในการมอบหมายภาระงานที่ดีเหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนา

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในด้านของการบริหารงานบุคคล

3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สยามสปอร์ตซินดิเคท.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). เอกสารประกอบหลักสูตรพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. นครปฐม: สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชัยเสกสรรค์ พรหมศรี. (2561). ภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารองค์การ : แนวคิด ทฤษฎีและกรณีศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ปัญญาชน.
- ธุมกร เจตย์คำ. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พชรพล ธรรมมา. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). ภาวะผู้นำ: ทฤษฎี การวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งนภา ปราบแก้ว. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา ครุศาสตร์อุตสาหกรรม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เรืองยศ เรืองจันทร์. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมุทร ชำนาญ. (2559). ภาวะผู้นำทางการศึกษา : ทฤษฎีและปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). ระยอง: พี.อาร์.

- สุนิสา ภูเงิน. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา บริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1. (2561). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 - 2564.
- อรรถศักดิ์ สิทธิ. (2561). องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Bass B.M., & Avolio, B. J. (1994) . *Improving organizational effectiveness through transformational leadership*. Newbury Park. CA : Sage.
- Krejcie R.V. and Morgan D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Education and psychological Measurement*. 30 : 607 – 610.

การศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

**A Study of States of Education Management in Sufficiency Economy at
Sufficiency Based Schools under Phichit Primary Education
Service Area Office 1**

รชานนท์ เพ็งแดง และ จิตมา วรณศรี

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Rachanon Phengtaeng and Jitima Wannasri

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author, E-Mail: Email: rachanonph63@nu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เป็นการวิจัยแบบเชิงบรรยาย เกี่ยวกับสภาพในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาพอเพียง กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ของสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 50 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 50 คน ครู ของสถานศึกษาพอเพียง จำนวน 100 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 150 คน สุ่มโดยแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัยคือ แบบสอบถามสภาพการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เก็บข้อมูลโดยโรงเรียนที่เป็นสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่าการศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.38$) รองลงมาได้แก่ ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.25$) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.31$) ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรม

* วันที่รับบทความ: 29 มกราคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 23 กุมภาพันธ์ 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 25 กุมภาพันธ์ 2565

Received: January 29, 2022; Revised: February 23, 2022; Accepted: February 25, 2022

การเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27$) และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.26$)

คำสำคัญ: การบริหารจัดการศึกษา; หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง; สถานศึกษาพอเพียง

Abstracts

The objectives of this research were to study of states of education management in sufficiency economy at sufficiency-based schools under Phichit Primary Education Service Area Office 1. The type of research is descriptive research about states of education management in sufficiency economy at sufficiency-based schools under Phichit Primary Education Service Area Office 1 The sample in this study comprised the directors and teachers of sufficiency- based schools under Phichit Primary Education Service Area Office 1 The total of sufficiency- based schools are 50 schools. There are 50 directors, 100 teachers. The total is 150 people at sufficiency- based schools under Phichit Primary Education Service Area Office 1 by purposive sampling. The tools used to collect data were the questionnaire on a study of states of education management in sufficiency economy at sufficiency-based schools under Phichit Primary Education Service Area Office 1, which applied by mean and standard deviation.

The results of the study revealed that ; the level of a study of states of education management in sufficiency economy at sufficiency-based schools under Phichit Primary Education Service Area Office. On the whole, at the high level. When considering each single aspect, the development of skilled personnel in the school is the highest average score ($\bar{x} = 4.38$) following by the result / success is the highest average score ($\bar{x} = 4.25$) the result of learner development activities is the highest average score ($\bar{x} = 4.31$). the curriculum and the active learning management is the highest average score ($\bar{x} = 4.27$) and then the lowest average score is the school management is the highest average score ($\bar{x} = 4.26$).

Keywords: Educational Management; Sufficiency Economy; Sufficiency Based Schools.

บทนำ

ในสภาพปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีไปอย่างรวดเร็วมีความเจริญก้าวหน้าในปัจจุบันต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาและเตรียมความพร้อมเพื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ ดังนั้นประเทศและประชากรจึงต้องปรับตัวและมุ่งหน้ากับการพัฒนาสู่ ประเทศไทย 4.0 เพื่อการขับเคลื่อนสู่ความก้าวหน้า ที่จะสร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ในการพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554 : 1) ทำให้หลายฝ่ายได้หา

แนวทางแก้ไขปัญห และแนวทางที่ทุกฝ่ายเห็นตรงกันว่าเหมาะสมก็คือ การน้อมนำพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประกอบการดำเนินชีวิต ซึ่งปัจจุบันนี้การ ขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติได้ ขยายวงกว้างสู่องค์กรหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและ เอกชน โดยมีการกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้ถือปฏิบัติ ดังปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย มาตรา 78 และมาตรา 83 ที่กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนว ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการนั้น เขต พื้นที่การศึกษาทุกเขตทั่วประเทศ การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกระดับได้อย่างมี ประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง ตามที่ กระทรวงศึกษาธิการมุ่งพัฒนาสถานศึกษาในการนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตาม แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จากรายงาน สรุปผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผลการประเมินทั้ง 4 วิชา คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ พบว่า ความรู้ความสามารถของผู้เรียนยังต่ำกว่าผลการประเมิน ระดับประเทศ ทั้งนี้สาเหตุเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ของครูที่จะสอดคล้องกับการปฏิรูป การศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และขาดความต่อเนื่องในการจัดการเรียนรู้ จึงทำให้ผู้เรียนขาดองค์ความรู้ อีกทั้งไม่ได้นำผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกไปใช้ประโยชน์ (แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561 – 2564 ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2563 – 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1)

จากความสำคัญและข้อมูลจากเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า การดำเนินงาน ขับเคลื่อนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังดำเนินงานไปได้ไม่ดีเท่าที่ควร เพราะ ขาดงบประมาณใน การขับเคลื่อนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 และ จำนวนสถานศึกษาในเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวนทั้งหมด 133 โรงเรียน มีเข้าร่วมเพียงแค่ 50 โรงเรียน ตั้งแต่ ปีพุทธศักราช 2552 จนถึง 2564 จึงทำให้สถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มี สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างไรและสอดคล้องกับการบริหาร สถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน 5 ด้าน คือ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้านเงื่อนไขความรู้และด้านเงื่อนไขคุณธรรมหรือไม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะ

ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เพื่อสะท้อนให้ทราบถึงสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 นำไปเป็นข้อมูลในพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาพอเพียง สู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

จากที่กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เพื่อเป็นข้อมูลในการนำข้อมูลไปพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาพอเพียง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาที่จะนำไปใช้และสถานศึกษาที่นำไปใช้แล้วเพื่อต่อยอดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ของสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 50 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 50 คน ครู ของสถานศึกษาพอเพียง จำนวน 642 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 692 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบโครงการดำเนินงานของสถานศึกษาพอเพียง ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 50 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการดำเนินงานของสถานศึกษาพอเพียง จำนวน 100 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 150 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกเก็บข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม

สภาพการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านบริหารจัดการศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา 5) ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ ประกอบด้วย

1) ด้านการบริหารจัดการศึกษา	จำนวน 14 ข้อ
2) ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	จำนวน 10 ข้อ
3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	จำนวน 11 ข้อ
4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	จำนวน 7 ข้อ
5) ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ	จำนวน 8 ข้อ

มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการเลือกตอบในส่วนของการดำเนินงานตามองค์ประกอบของสถานศึกษาพอเพียง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามสภาพการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

3.2 ติดต่อขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เพื่อขออนุญาตเพื่อทำการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโครงการดำเนินงาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

3.3 ส่งแบบสอบถามพร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล ไปยังสถานศึกษา ที่เป็นสถานศึกษาพอเพียง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 และประสานขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโครงการดำเนินงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ในการตอบแบบสอบถาม

3.4 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 150 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 150 ฉบับ ตรวจสอบความสมบูรณ์คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

4.2 ข้อมูลและสภาพการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษาพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย (และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง สภาพการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมากที่สุด

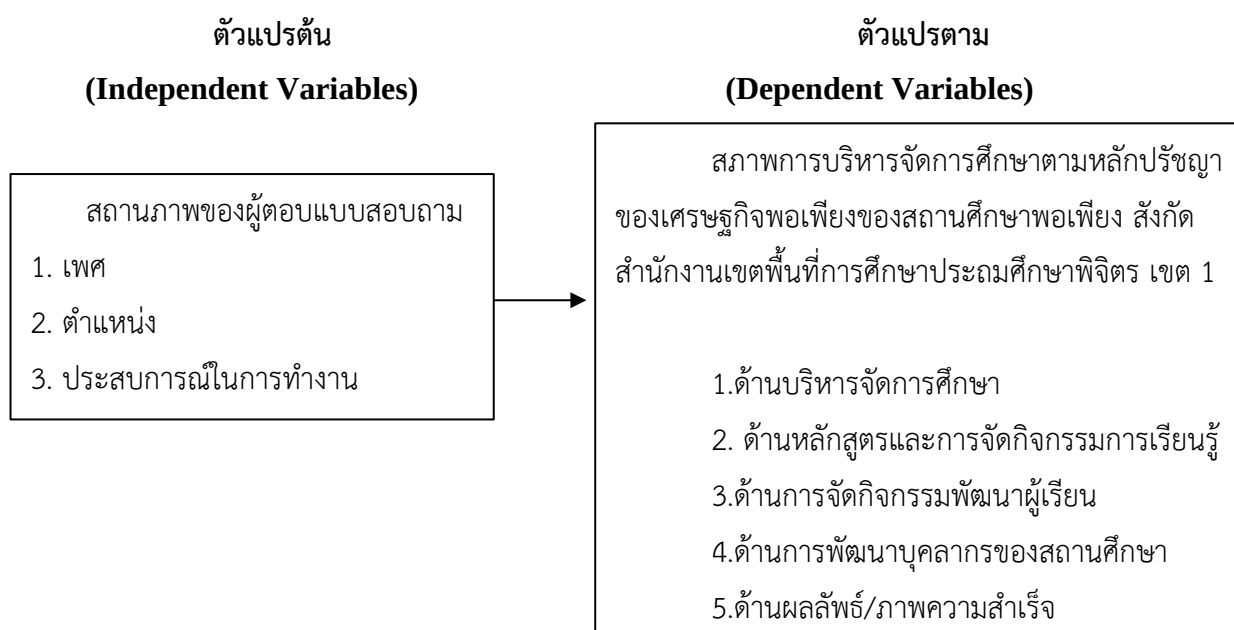
3.51-4.50 หมายถึง สภาพการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง สภาพการบริหารจัดการ อยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง สภาพการบริหารจัดการ อยู่ในระดับน้อย

1.00- 1.50 หมายถึง สภาพการบริหารจัดการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง และ ประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ค่าร้อยละ

ตาราง 1 แสดงจำนวนร้อยละจำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

ที่	รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.	เพศ		
1.1	ชาย	66	44.00
1.2	หญิง	84	56.00
	รวม	150	100.00
2.	ตำแหน่ง		
2.1	ผู้บริหารสถานศึกษา	50	33.30
2.2	ครูผู้รับผิดชอบโครงการดำเนินงาน	100	66.70
	รวม	150	100.00
3.	ประสบการณ์ในการทำงาน		
3.1	น้อยกว่า 5 ปี	23	15.30
3.2	5 – 10 ปี	59	39.30
3.3	11 ปี ขึ้นไป	68	45.30
	รวม	150	100.00

จากตาราง 1 แสดงจำนวนร้อยละจำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 150 คน เมื่อจำแนกตามเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.00 จำแนกตามตำแหน่งเป็นตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา และตำแหน่งครูผู้รับผิดชอบโครงการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 66.70 และจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 11 ปี ขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 45.30

2. ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ในภาพรวม

ข้อ	สภาพการบริหารจัดการศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1.	ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	4.26	0.29	มาก
2.	ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.27	0.30	มาก
3.	ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.31	0.31	มาก
4.	ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	4.38	0.67	มาก
5.	ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ	4.25	0.35	มาก
รวม		4.29	0.27	มาก

จากตาราง 2 พบว่า สภาพการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.38$) รองลงมา ได้แก่ ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$) และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.26$)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ซึ่งทุกสถานศึกษาต้องดำเนินการพัฒนาจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดย ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี โดยกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมสถานศึกษาให้ครอบคลุมเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา ให้สอดคล้องตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และสถานศึกษามีการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการและกิจกรรมอย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่องและเป็น

ปัจจุบันของ ครูและบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการเรียนการสอน ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอน ตามแนวปฏิรูปเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีการยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรม โดยที่ผู้บริหารอาจมีการจัดฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีองค์ความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอนโดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน และนอกจากนั้นมีการจัดประชุมทางวิชาการทุกเดือนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีชา ศรีลับขวา (2551 : 7) ที่ศึกษาสภาพการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านการบริหารจัดการศึกษาและด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนตามลำดับ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ด้านระบบบริหารจัดการงบประมาณ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักษณะารีย์ บุญโสภิต (2556 : 98) ที่ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในด้านสภาพแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ตามลำดับ ด้านหลักสูตร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ ตั้งใจ (2563 : 75) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอภิปรายผลดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก พบว่า ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ซึ่งเป็นสถานศึกษาพอเพียง มีการดำเนินงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 8) โดยมีการเริ่มมาจากการกำหนดนโยบายการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา และบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในแผนปฏิบัติงานประจำปี มีกิจกรรมครอบคลุมทุกกลุ่มงาน อย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา และที่สำคัญมีการนำผลการประเมิน ติดตามมาพัฒนาและปรับปรุงนโยบาย แผนงาน และโครงการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ รัชดา ทองสุข (2552 : 14) ได้ศึกษาการรับรู้การบริหารจัดการสถานศึกษา อยู่ในระดับ มาก โดยจัดการศึกษาด้วยความมีเหตุมีผลและด้านความพอประมาณ ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวอีกด้วย

1.2 ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ซึ่งเป็นสถานศึกษาพอเพียง อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารมีการนำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพิจารณา ปรับปรุงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในหลักสูตรของสถานศึกษา มีการบูรณาการการจัดการเรียนรู้สอดแทรกเนื้อหาทุกรายวิชา เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการปรับปรุง มาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย บริบท และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลัก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการปรับปรุง สารการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น บุรณาการกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับ สุวรรณา ตั้งใจ (2563 : 75) ได้ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ด้านหลักสูตรอยู่ในระดับ มาก

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับ มาก ชี้ให้เห็นว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ที่เป็นสถานศึกษาพอเพียง มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้การปลูกฝังเสริมสร้างหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ผู้เรียน ทั้งในด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมไปถึงการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนรู้ในการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ ให้มีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีการจัดตั้ง ชุมนุม ชมรมในสถานศึกษาพอเพียงเพื่อพัฒนาผู้เรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่สำคัญมีการนำผลการติดตามมาปรับปรุง พัฒนา กิจกรรมนักเรียนตรงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับ อร่าม นุชพิทักษ์ (2552 : 5) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติสถานศึกษา ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับ มาก

1.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา อยู่ในระดับ มาก แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ที่เป็นสถานศึกษาพอเพียง มีแผนงาน โครงการ พัฒนาครูและบุคลากรของสถานศึกษาครอบคลุมทุกกลุ่มงาน เพื่อสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจและตระหนัก ในคุณค่าของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงานตามแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงาน ที่สำคัญมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงานตามภารกิจหน้าที่ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับธนิดา ลอยโพยม (2552 : 88) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จากการศึกษาพบว่าสภาพการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการพัฒนาทางการศึกษา อยู่ในระดับ มาก

1.5 ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ อยู่ในระดับ มาก แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ที่เป็นสถานศึกษาพอเพียง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรของสถานศึกษา ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อมีการนำไปใช้ในการจัดการทรัพยากรด้านต่างๆ เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลโดยสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีรากฐานทางวัฒนธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกระดับสายชั้น โดยมีความสามารถในการ

ปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุล พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้าน เกวลี ยิ้มประเสริฐ (2563 : 83) ได้ทำการศึกษาสภาพสถานศึกษา สู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาศึกษา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมสภาพการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาพอเพียงอยู่ในระดับ มาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยใช้

จากผลการศึกษาพบว่า ควรมีการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาพอเพียง รายด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ควรมีการจัดทำแผน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การนำเสนอแผนตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีการวัดและประเมินผลตามสภาพความเป็นจริง เพื่อให้ตรงตามแผนจัดการของสถานศึกษา
2. ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีการวิเคราะห์หลักสูตรใหม่เพื่อให้ตรงตามแผนตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้การจัดทำหลักสูตรตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้อิงกับหลักสูตรสถานศึกษา และมีการวัดประเมินผล กำกับ ติดตามมาพัฒนาปรับปรุง นโยบาย แผนงาน และโครงการ ให้ตรงตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ต้องมีความสัมพันธ์กับหลักสูตร และดูว่าอันไหนควรมีการปรับปรุงพัฒนา ให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน โดย ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ร่วมมือกันในการจัดทำ SWOT และมีการจัดทำ PLC เพื่อจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อที่จะมีการสอดแทรกเนื้อหาไปในรายวิชาต่างๆ ให้ถูกต้องตามเกณฑ์การจัดการเรียนการสอนของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา จะต้องมีการจัดประชุม อบรม พัฒนาครูโดยมีการศึกษาดูงานตามแหล่งเรียนรู้ ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำองค์ความรู้ที่มีมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

5. ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ควรมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี จะทำให้มีการพัฒนาที่ดีขององค์กรและตัวบุคคลเอง และให้ทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาพอเพียง ตามบริบทในชุมชนรอบข้างของสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาของ ครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียน เพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา

2. ควรมีขับเคลื่อนการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาพอเพียง ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาภายในสถานศึกษา ผู้เรียน ชุมชน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาพอเพียง*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- เกวลี ยิ้มประเสริฐ. (2563). *สภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษา สู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.*
- ธนิศา ลอยโพยม. (2552). *การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- ปรีชา ศรีลัขวา. (2551). *สภาพการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอฟาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.*
- รัชดา ทองสุข. (2552). *การรับรู้การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.*

- ลักษณารีย์ บุญโสภณ. (2556). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพิจิตร. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุวรรณา ตั้งใจ. (2563). สภาพและแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 .การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อร่าม นุชพิทักษ์. (2552). ปัจจัยการบริหารจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในเขตภาคเหนือ. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยการจัดการเรียนรู้
แบบห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
**The Development of Learning Achievement on English Vocabulary By
Flipped Classroom Approach for Mutthayomsuksa 3**

เมธาวี ปัญญาจันทร์สว่าง และ สุรัตนา อติพัฒน์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Maytawee Panyajunsawang and Surattana Adipat

Ramkhamhaeng University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: 6312590006@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ก่อนเรียนและหลังเรียน และศึกษาความพึงพอใจของการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 32 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลากโดยให้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ (1) ห้องเรียนออนไลน์ เรื่อง คำศัพท์ภาษาอังกฤษ วิชาภาษาอังกฤษ 5 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ วิชาภาษาอังกฤษ 5 สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (3) แบบฝึกหัดระหว่างเรียน เรื่อง คำศัพท์ภาษาอังกฤษ วิชาภาษาอังกฤษ 5 สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ (4) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent Samples

ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน อยู่ในระดับมาก ($M = 4.45$, $S.D. = 0.41$)

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; คำศัพท์ภาษาอังกฤษ; ห้องเรียนกลับด้าน

Abstracts

This research is experimental research. The purposes of the study were 1) to compare the learning achievement on English vocabulary before and after using flipped classroom, 2) to study the satisfaction of students after learning English vocabulary with flipped classroom. The research samples in this study were 32 secondary students in The Demonstration School. The sample group selected by simple random sampling. The research instruments were 1) online classroom titled English classroom, English 5 for grade 9 students, 2) lesson plans of flipped classroom teaching, 3) achievement test on English vocabulary, English 5 for grade 9 students, 4) exercises on English vocabulary, 5) questionnaire on student's satisfaction on flipped classroom teaching. The statistics used in this study were mean, standard deviation and dependent samples t-test.

The results of this research were as follow: 1) the learning achievement of students after using flipped classroom was significantly higher than before using at the 0.05 level, 2) the student's satisfaction for flipped classroom teaching g overall were at a very good level (average scores = 4.45).

Keyword: Learning Achievement; English Vocabulary; Flipped Classroom

บทนำ

การศึกษา คือ กระบวนการเรียนรู้เพื่อก่อให้เกิดความเจริญงอกงามขึ้นในบุคคลและในสังคม โดยผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้ การฝึกฝน การฝึกอบรม การถ่ายทอดสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างความก้าวหน้าในด้านวิชาการ การเสริมสร้างความรู้โดยเกิดจากการจัดการสภาพแวดล้อม ทางสังคม รวมถึงการเรียนรู้และปัจจัยที่ส่งเสริมให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542 : 1-23) ปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้เพื่อเป็นกรอบและเป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของแต่ละสถานศึกษาและใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนที่อยู่ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดคุณภาพทั้งด้านความรู้ และด้านทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคม

ภาษาอังกฤษในปัจจุบันมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงการสื่อสารของผู้คนในโลกให้เป็นหนึ่งเดียว ในประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก (English as a native language) ภาษาอังกฤษจะมีสถานะเป็นภาษาที่สอง (English as second language) หรือมีสถานะเป็นภาษาต่างประเทศ (English as a foreign language) การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศจึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ภาษาต่างประเทศถูกจัดเป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนต้องเรียนตลอดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ภาษาอังกฤษ โดยมีสาระสำคัญประการหนึ่ง คือ การใช้ภาษาต่างประเทศสำหรับการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และได้มีการกำหนดคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ ผู้เรียนเกิดทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศ ซึ่ง

เน้นไปที่ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารตามหัวข้อเรื่องที่กำหนด ภายในวงคำศัพท์ประมาณ 2,100-2,250 คำ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 34)

การเรียนรู้ภาษาไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ในระดับชั้นใด หรือในภาษาใดก็ตาม นักเรียนจำเป็นต้องมีการเรียนรู้เกี่ยวกับตัวภาษาทั้งในด้านเสียง คำศัพท์ และโครงสร้างภาษา ซึ่งในทุกภาษาจะมีองค์ประกอบสำคัญที่เหมือนกัน คือ เสียง คำศัพท์ และโครงสร้างภาษา การที่จะทำให้ความเข้าใจในภาษาได้ดียิ่งขึ้น คือ ความเข้าใจในโครงสร้างของภาษา และการรู้ความหมายของคำศัพท์ (Long, Michael H, and Richards, Jack C, 1987 : 305) ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษของผู้วิจัยในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) ในปีการศึกษา 2563 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษด้านคำศัพท์ค่อนข้างต่ำ ไม่สามารถนำคำศัพท์มาใช้ในชีวิตประจำวัน และพบปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ไม่กล้าพูดภาษาอังกฤษ ขาดความมั่นใจในตนเอง นักเรียนส่วนมากจำคำศัพท์ไม่ได้ สะกดคำศัพท์ไม่ถูก อีกทั้งปัญหาด้านสภาพแวดล้อม นักเรียนมีโอกาสนำภาษาอังกฤษในคาบเรียนน้อย และในช่วงสถานการณ์โควิด-19 เป็นการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ โรงเรียนลดเวลาเรียนลงเหลือเพียง 1 ชั่วโมง เพื่อลดความเครียดของนักเรียน ทำให้โอกาสในการใช้ภาษาอังกฤษในคาบเรียนน้อยลงจากเดิม ดังนั้นโอกาสที่นักเรียนจะได้ใช้ภาษาอังกฤษ และโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันย่อมมีน้อยลง

การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped classroom) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเป็นวิธีการที่ครอบคลุมการใช้งานและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต โดยนำช่องทางการเรียนรู้ของเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์เป็นเครื่องมือให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากที่บ้าน สามารถเรียนรู้ได้นอกเวลาเรียน ครูผู้สอนบันทึกวิดีโอการสอนไว้ล่วงหน้าแล้วให้ผู้เรียนนำกลับไปเรียนที่บ้านเพื่อทำความเข้าใจ และเป็นการยกระดับการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนต่าง ๆ เพื่อให้สามารถใช้เวลาในห้องเรียนได้มากขึ้นในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนแทนการบรรยายหน้าชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว เน้นกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างเพื่อนร่วมชั้นเรียน และระหว่างนักเรียนกับครูในห้องเรียน หรือมีนิยามสั้น ๆ ว่า “เรียนที่บ้าน-ทำการบ้านที่โรงเรียน” เป็นการเรียนรู้โดยการลงมือทำ (Bergmann, Jonathan and Aaron, Sams, 2012 : 3-5)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ระลอกแรกในประเทศไทยเมื่อปีพุทธศักราช 2563 ทำให้การเปิดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ล่าช้ากว่ากำหนดการเดิม โดยโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) เปิดทำการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 โดยอยู่ในรูปแบบการสลับกันมาเรียน นักเรียนจำนวนครึ่งหนึ่งของ

ห้องเรียนมาเรียนที่โรงเรียน และนักเรียนจำนวนครึ่งหนึ่งของห้องเรียนเรียนอยู่ที่บ้าน และการระบาดระลอกใหม่ในประเทศไทย ในปีพุทธศักราช 2564 การเพิ่มจำนวน และขยายในวงกว้างกว่าการระบาดในครั้งแรกทำให้เกิดผลกระทบในทางตรงและทางอ้อมกับการศึกษาไทย และประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง สั่งปิดสถานที่เป็นการชั่วคราว (ฉบับที่ 25) มีคำสั่งให้ปิดอาคารสถานที่ของโรงเรียน และสถาบันการศึกษาทุกประเภท ห้ามใช้เพื่อจัดการเรียน การสอน การสอบ การฝึกอบรม หรือกิจกรรมใด ๆ ที่มีผู้เข้าร่วมจำนวนมาก (กรุงเทพมหานคร, 2564 : 1) ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) ต้องจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์

จากปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อให้ นักเรียนได้มีโอกาสในการใช้ภาษาอังกฤษที่มากขึ้น โดยผ่านการศึกษาเนื้อหาด้วยตนเองจากที่บ้าน และมาทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษร่วมกับครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียน ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ และช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และความสามารถทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) เพื่อให้การดำเนินการวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 266 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 32 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ที่สอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน จำนวน 6 แผน
 2. ห้องเรียนออนไลน์ เรื่อง คำศัพท์ภาษาอังกฤษ วิชาภาษาอังกฤษ 5 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนเรียน หลังเรียน เป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันสลับข้อ จำนวน 1 ฉบับ จำนวน 40 ข้อ
 4. แบบฝึกหัดระหว่างเรียน เรื่อง คำศัพท์ภาษาอังกฤษ วิชาภาษาอังกฤษ 5 สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 5. แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert Scale) โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน จำนวนข้อคำถามทั้งหมด 18 ข้อ
- ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้
1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ และห้องเรียนกลับด้าน
 2. วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด เนื้อหา และนักเรียน
 3. ศึกษาและเลือกคำศัพท์ที่ใช้สอนจากหนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 Move it! 3 โดยพิจารณาความสอดคล้องกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ ได้ทำการวิจัยและรวบรวม และพิจารณาความยากง่ายของคำศัพท์ ให้มีความเหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 4. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบ แบบวัดความพึงพอใจ และเครื่องมือที่จะนำมาพัฒนาห้องเรียนออนไลน์ และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
 5. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม จำนวน 32 คน

6. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ จำนวน 40 ข้อ ระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ 1 ชั่วโมง และนำแบบทดสอบที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำมาตรวจให้คะแนน บันทึกผลการทดสอบไว้เป็นคะแนนก่อนเรียน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

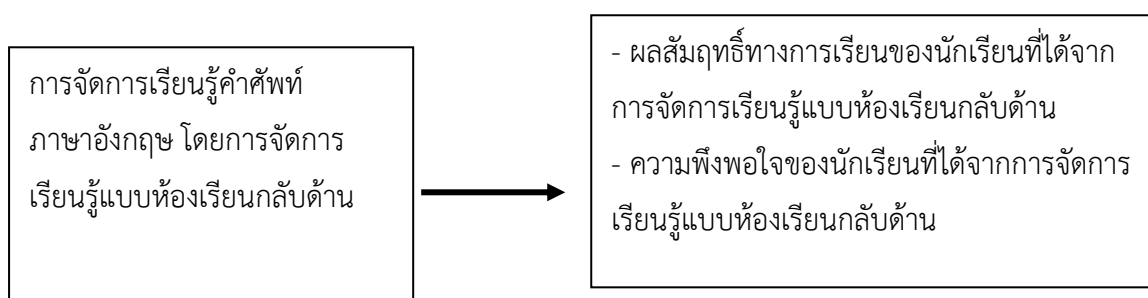
7. ดำเนินการสอนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เวลาทดลองจำนวน 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ รวม 10 คาบ คาบละ 30 นาที

8. ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ฉบับเดียวกับที่ทดสอบก่อนเรียน จำนวน 40 ข้อ และให้นักเรียนทำแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อสอบถามความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน

9. ตรวจผลการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง บันทึกผลการทดสอบไว้เป็นคะแนนหลังเรียน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

10. นำผลคะแนนจากการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน และผลการตอบแบบสอบถามของนักเรียนไปวิเคราะห์โดยใช้วิธีทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานและนำมาสรุปผลการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า

1. ประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด เทคโนโลยีการจัดการข้อมูล สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม)

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

คะแนนสอบ	n	M	SD	t	p-value
ก่อนเรียน (pre-test)	32	12.84	4.10	14.556*	.000
หลังเรียน (post-test)	32	28.94	6.81		

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .451$, $t = 14.556$, $p = .000$) โดยที่ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 12.84 คะแนน และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 4.10 หลังเรียนเท่ากับ 28.94 คะแนน และมีค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน เท่ากับ 6.81

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบขนาดอิทธิพลของการทดลอง (effect size) พบว่าค่าขนาดอิทธิพล ของการทดลองที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน เท่ากับ 2.573 (Cohen's $d = 2.573$) แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ ห้องเรียนกลับด้านสูงกว่าก่อนเรียนอยู่ในระดับมาก (Large effect size)

2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบ ห้องเรียนกลับด้าน

ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละของนักเรียนจำแนกตามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	16	50.00
1.2 หญิง	16	50.00
รวม	32	100.00
2. การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่ใช้เป็นหลัก		

2.1 อินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์มือถือ	0	0
2.2 อินเทอร์เน็ตบ้าน	32	100.00
2.3 อินเทอร์เน็ตสาธารณะ/ร้านอินเทอร์เน็ต	0	0
รวม	32	100.00

จากตารางที่ 2 ว่า จากจำนวนนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 32 คน นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และเป็นเพศหญิง จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 โดยนักเรียนทั้งหมด 32 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ใช้อินเทอร์เน็ตบ้านเป็นอินเทอร์เน็ตที่ใช้เป็นหลัก

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดของความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน

รายการประเมิน	<i>M</i>	<i>S.D.</i>	แปลความหมาย
ด้านที่ 1 บทบาทครูผู้สอน	4.53	0.48	มากที่สุด
ด้านที่ 2 บทบาทของนักเรียนในการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน	4.28	0.55	มาก
ด้านที่ 3 สื่อและกระบวนการจัดการเรียนการสอน	4.50	0.60	มาก
รวมทุกด้าน	4.45	0.41	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($M = 4.45$, $S.D. = 0.41$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่ 1 บทบาทครูผู้สอน นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.53$, $S.D. = 0.48$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ มีการชี้แจงกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนต้องปฏิบัติอย่างชัดเจน ($M = 4.66$, $S.D. = 0.55$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในชั้นเรียน ($M = 4.38$, $S.D. = 0.71$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ ด้านที่ 3 สื่อและกระบวนการจัดการเรียนการสอน นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับกลาง ($M = 4.50$, $S.D. = 0.60$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ สื่อวิดีโอที่อาจารย์ผู้สอนสร้างขึ้นมีความน่าสนใจ สื่อความหมายได้ชัดเจน ($M = 4.66$, $S.D. = 0.55$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สื่อวิดีโอที่อาจารย์ผู้สอนสร้างขึ้นให้ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาได้ เช่นเดียวกับการเรียนจากอาจารย์ผู้สอน ($M = 4.41$, $S.D. = 0.87$) และกิจกรรมการเรียนการสอนมีความน่าสนใจ ($M = 4.41$, $S.D. = 0.95$) และด้านที่ 2 บทบาทของนักเรียนในการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับกลาง ($M = 4.28$, $S.D. = 0.55$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ห้องเรียน

กลับด้านทำให้มีโอกาใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของตนเอง ($M = 4.44$, $S.D. = 0.67$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในชั้นเรียน มีการอภิปรายผล แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ($M = 4.03$, $S.D. = 0.93$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านที่นักเรียนสามารถศึกษาเนื้อหาล่วงหน้าจากที่บ้าน ทำให้ผู้เรียนมีระยะเวลาในการเตรียมตัวก่อนเรียน มีเวลาทำกิจกรรมการเรียนรู้ในคาบเรียนมากขึ้น และมีการถามตอบข้อคำถามที่นักเรียนสงสัยกับผู้สอน และร่วมกันอภิปรายกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนในคาบเรียนได้อย่างเต็มที่ ถึงแม้ว่าจะเป็น การเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ซึ่งเป็นการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ และมีการลดเวลาในคาบเรียนลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรพรรณ เต็มประภัสร์ และมณีรัตน์ ช่วยชูวงศ์ (2559 : 215) ที่พบว่า “นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านมีทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบดั้งเดิม (Traditional Teaching Method) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองใน 4 ด้าน ได้แก่ (1) รักการเรียนรู้ (2) วางแผน จัดการ และรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ (3) ค้นหาและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ หลากหลายแหล่งเรียนรู้ และ (4) ติดตามการเรียนรู้ของตนเอง” นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของจันทิมา มะเกลี้ยง ประกอบ ใจมั่น และ กรวรรณ สืบสม (2562 : 119) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้วีดิทัศน์การของเมอร์ดีอัคร่วมกับเทคนิคห้องเรียนกลับทางสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยรูปแบบการสอนภาษาอังกฤษ โดยใช้วีดิทัศน์การของเมอร์ดีอัคร่วมกับห้องเรียนกลับทาง มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุบลรัตน์ ศิริสุขโกคา และสรเดช ครุฑจ้อน (2562 : 227) ที่พบว่า “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยโมบายแอปพลิเคชันเสริมทักษะการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนที่เรียนด้วยเทคนิคการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05”

2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.45 ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากสื่อวิดีโอที่อาจารย์ผู้สอนสร้างขึ้นมีความน่าสนใจ มีการออกแบบที่สวยงามน่าติดตาม การใช้ภาษาในการบรรยาย และข้อความที่แสดงในสื่อ

วิดีโอกระชับและสามารถเข้าใจง่าย และการนำเสนอโดยใช้รูปภาพ ภาพกราฟิก ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ ไม่เกิดความเบื่อหน่ายระหว่างศึกษาเนื้อหาจากสื่อวิดีโอ นอกจากนั้น สื่อวิดีโอยังสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา และการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในชั้นเรียน มีการอภิปราย แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ วรางคณา เวชกุล (2559 : 116) ที่พบว่า “ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เรื่อง คำสั่งควบคุมเงื่อนไข สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.71 ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด” และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จันทิมา มะเกลี้ยง และคณะ (2562 : 119) ที่พบว่า “นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้วีดิทัศน์การของเมอร์ดีอคร่วมกับเทคนิคห้องเรียนกลับทาง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้วีดิทัศน์การของเมอร์ดีอคร่วมกับห้องเรียนกลับทาง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก” นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Knezevic, Ljiljana, Zupanec, Vera, and Radulovic, Branka (2020 : 1) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้รูปแบบห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ทางด้านวิชาการ ในภาษาอังกฤษเพื่อเป้าหมายทางการศึกษา ซึ่งพบว่า นักศึกษาได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบห้องเรียนกลับด้านมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนมากกว่านักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ” และ Kirmizi, Ozkan, and Komec, Funda. (2019 : 437) ที่พบว่า “นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้รูปแบบห้องเรียนกลับด้านมีทัศนคติที่ดีต่อสภาพแวดล้อมในการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น”

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยดังนี้

1. ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรแจ้งผลคะแนนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนทราบ เพื่อที่นักเรียนจะได้เกิดแรงกระตุ้นในการเรียนให้ดีขึ้น
2. ผู้สอนควรชี้แจง และให้คำแนะนำขั้นตอนการเข้าชมคลิปวิดีโอให้นักเรียนเข้าใจอย่างละเอียด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ และตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน
2. ควรเพิ่มการนำเสนอสื่อมัลติมีเดียในรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มเติมนอกเหนือจากคลิปวิดีโอ เพื่อให้ นักเรียนเกิดความสนุกสนานและกระตุ้นการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความรับผิดชอบในการเรียน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จันทิมา มะเกลี้ยง, ประกอบ ใจมั่น, และ กรวรรณ สืบสม. (2562). รูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้วีดิทัศน์บูรณาการของเมอร์ดีอคร่วมกับเทคนิคห้องเรียนกลับด้านสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์*, 10 (1), 119-128.
- ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง สั่งปิดสถานที่เป็นการชั่วคราว (ฉบับที่ 25). (2564, 24 เมษายน). ประกาศกรุงเทพมหานคร.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 14 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 1-23.
- วรางคณา เวชกุล. (2559). *การพัฒนาทักษะปฏิบัติโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อรพรรณ เต็มประภัสร์ และ มณีนรัตน์ ช่วยชูวงศ์. (2559). Using Flipped Classroom Model to Develop English Competency and Independent Attributes of Mathayom Suksa 1 Students at Mengrai Maharajwittayakhom School. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*. 9 (2), 215-239.
- อุบลรัตน์ ศิริสุขโกคา และ สรเดช ครุฑจ้อน. (2562). การพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันเพื่อเสริมทักษะการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน. *วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม*. 10 (2), 227-236.

- Bergmann, Jonathan and Aaron, Sams. (2012). *Flip Your Classroom: Reach Every Student in Every Class Every Day*. International Society for Technology in Education.
- Kirmizi, Ozkan, and Komec, Funda. (2019). *The impact of the flipped classroom on receptive and productive vocabulary learning*. Journal of Language and Linguistic Studies, 15(2), 437-449.
- Knezevic, Ljiljana, Zupanec, Vera, and Radulovic, Branka. (2020). Flipping the Classroom to Enhance Academic Vocabulary Learning in an English for Academic Purposes (EAP) Course. *SAGE Open*, 10 (3), 1-15. <https://doi.org/10.1177/2158244020957052>
- Long, Michael H, and Richards, Jack C. (1987). *Methodology in TESOL*. Newbury House.

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยา
เขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง
**The Digital Leadership of School Administrator in Teachers' Opinion
under Secondary School Consortium of Chonburi 1 the Secondary
Educational Service Area Office Chonburi Rayong**

พนทิพย์ หาญชนะ และ คึกฤทธิ์ ศิลาฉาย

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Fontip Hanchana and Khukrit Silalaiy

Ramkhamheang University, Thailand

Corresponding Author, E-Mail: fonhanchana2535@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอน จำนวน 297 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของ Cohen, Manion and Morrison แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยผ่านขั้นตอนการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 มีความเชื่อมั่นที่ .970 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent) การวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว การทดสอบรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความ

คิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนที่มีขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำดิจิทัล; ผู้บริหารสถานศึกษา; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

Abstracts

The purposes of this research were to study and compare Digital Leadership of School Administrator of teachers' opinion under secondary school consortium of Chonburi 1 classified by education levels, work experiences and school sizes. The samples used in the research were 297 teachers by using the Cohen' random samples which were selected by stratified random sampling. The instrument used to collect the data was a 5-rating scale questionnaire. The discrimination was between 0.80 and 1.00, and the reliability was .970. The statistics used in the data analysis were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way analysis of variance (One-way ANOVA) and Scheffe's comparison test.

The research findings were as follows;

1. The overall teachers' opinion about Digital Leadership of School Administrator based on teachers' perceptive under secondary school consortium of Chonburi 1 were at a high level, as a whole aspect.

2. Generally, opinion about Digital Leadership of School Administrator among teachers from different education under secondary school consortium of Chonburi 1 was found to be different at a significant level of .05, both in each dimension and the overall opinion. The opinion about Digital Leadership of School Administrator among teachers with different work experiences under secondary school consortium of Chonburi 1 was found to be different at a significant level of .05, both in each dimension and the overall opinion. The opinion about Digital Leadership of School Administrator among teachers with different school sizes under secondary school consortium of Chonburi 1 was found to be different at a significant level of .05, both in each dimension and the overall opinion.

Keywords: The Digital Leadership; School Administrators; The Secondary Educational Service Area Office Chonburi Rayong

บทนำ

โลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีช่วงระยะเวลาระหว่าง ค.ศ.2001 – ค.ศ.2100 หรือ พ.ศ.2544 - พ.ศ.2643 ซึ่งเป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่มีการเปลี่ยนแปลง และเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม รวมถึงด้าน การศึกษาการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงไม่ใช่กระบวนการถ่ายทอดความรู้ แต่คือการ ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้เรียน การปรับตัวของผู้เรียนเพื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 จึงเป็นเรื่องที่ สำคัญและได้มีการศึกษาอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทาง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการศึกษา เป็นประเทศชั้นนำของโลก ได้ตระหนักถึงความสำคัญของทักษะแห่ง อนาคต จึงได้สร้างภาคีความร่วมมือเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (เครือข่ายP21) (Partnership for 21st Century Skills) ประกอบด้วย ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะ สารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเป็นกรอบและรูปแบบสำหรับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน (เหิยน ธิฐฮา, 2561 : 15)

การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาศึกษาอย่าง มาก โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ และการสื่อสาร มีการนำมาใช้ในการจัดการศึกษาโดยช่วย พัฒนาการเรียนการสอนให้มีความทันสมัยมากขึ้น จึงจำเป็นต้องปรับปรุงโครงสร้างระบบ พัฒนาองค์ความรู้ ใหม่ จากองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ให้อยู่รอด และมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าว โดยเฉพาะองค์กร พัฒนาการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ซึ่งถือได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญ และมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารและ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา นักวิชาการหลายท่านมีความเห็นตรงกันว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวทาง การศึกษานั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารส่วนหนึ่ง ผู้บริหารจึงเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ ทางการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัย เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (บรรจง ลาวะลี, 2560 : 207)

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะ ทักษะ ประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัย เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง ในยุคดิจิทัล (สุภวัช เชาวันเกษม, 2563 : 88) การบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนรู้ในโลกยุคดิจิทัล สหรัฐอเมริกาได้กำหนดมาตรฐานชาติด้านการใช้เทคโนโลยีสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา (National Educational Technology Standards for Administrators) ว่าประกอบด้วย 5 ด้าน (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561 : 120-121) ดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ (Visionary leadership) 2) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบ

โลกยุคดิจิทัล (Digital age learn culture) 3) การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ (Excellence in professional planul) 4) การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ (Systematic improvement) และการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (Digital citizenship)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับกระบวนการทัศน์ใหม่ของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งผู้ที่มีความสนใจจะสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ด้านการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของตนเอง การประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล การวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ซึ่งจะส่งผลเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาคุณภาพและการพัฒนาทักษะแห่งอนาคตของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ชลบุรี ระยอง จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนโรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำนวน 12 โรงเรียน ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,315 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนโรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำนวน 12 โรงเรียน ปีการศึกษา 2564 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การเปิดตารางสำเร็จรูปของ Cohen, Manion and Morrison (2011 : 147) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 297 คน แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้น (Strata)

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย แบ่งได้เป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพส่วนบุคคลมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามในประเด็นเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำนวน 4 ด้าน รวมเป็น 38 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดตามแบบวัดโดยวิธีของ Likert

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวและขออนุญาตแจกแบบสอบถามจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มอบให้กับผู้อำนวยการโรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำนวน 12 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดจำนวน 297 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับมา ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จัดระบบข้อมูล ลงรหัสข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษาโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage)

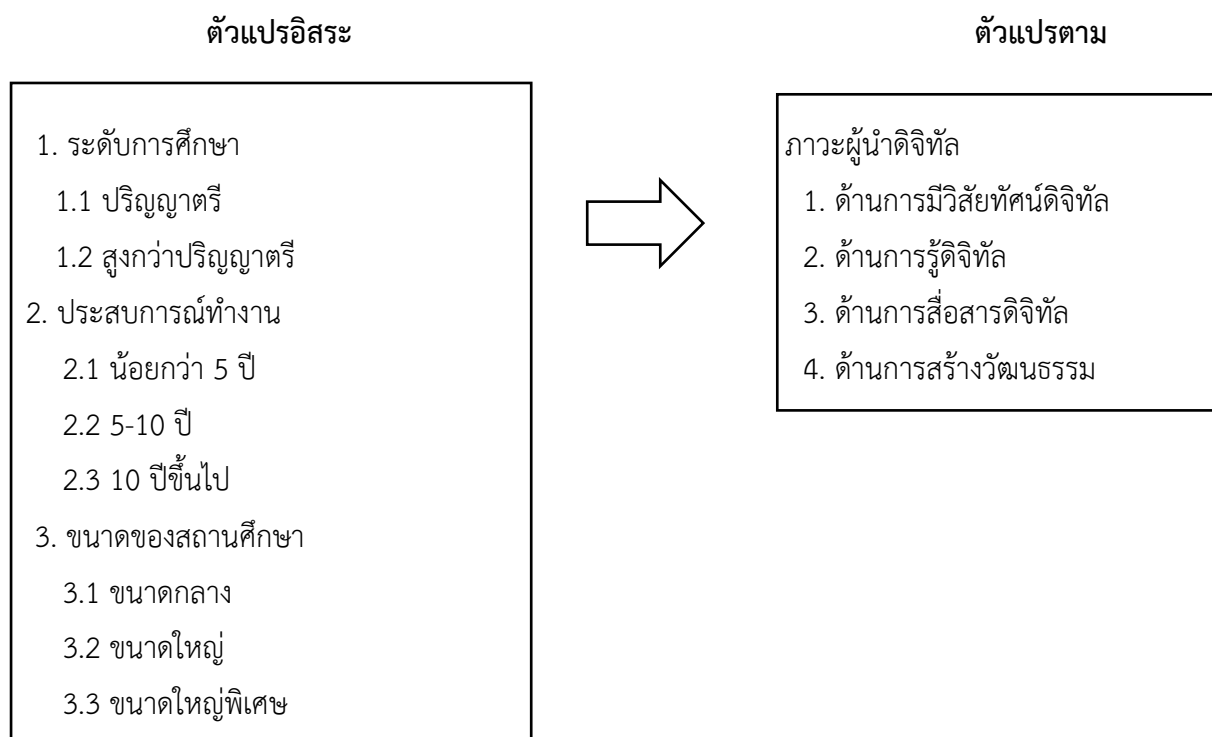
2. ศึกษาระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ชลบุรี ระยอง วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Independent

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษาต่างกันต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง วิเคราะห์โดยใช้ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of

Variance) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	(n = 297)		
	ความคิดเห็นของครู		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.33	0.62	มาก
2. ด้านการรู้ดิจิทัล	4.34	0.66	มาก
3. ด้านการสื่อสารดิจิทัล	4.40	0.67	มาก
4. ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล	4.31	0.67	มาก
รวม	4.35	0.60	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการสื่อสารดิจิทัล ($\bar{X} = 4.40$) ด้านการรู้ดิจิทัล ($\bar{X} = 4.34$) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ($\bar{X} = 4.33$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล ($\bar{X} = 4.31$)

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ชลบุรี ระยอง จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตาราง 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามระดับการศึกษา

* p ≤ .05						
ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษา	ระดับการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.37	0.60	4.15	0.69	2.272*	0.024
2. ด้านการรู้ดิจิทัล	4.39	0.62	4.11	0.76	2.404*	0.019
3. ด้านการสื่อสารดิจิทัล	4.44	0.63	4.20	0.81	1.976	0.053
4. ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล	4.38	0.63	3.98	0.78	3.357*	0.001
รวม	4.40	0.58	4.12	0.70	2.536*	0.014

จากตาราง 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

* $p \leq .05$

ภาวะผู้นำดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์การทำงาน						F	p
	น้อยกว่า 5 ปี		5 - 10 ปี		10 ปีขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.38	0.57	4.32	0.63	4.20	0.77	1.631	.198
2. ด้านการรู้ดิจิทัล	4.43	0.57	4.27	0.68	4.08	0.87	5.989*	.003
3. ด้านการสื่อสารดิจิทัล	4.47	0.55	4.32	0.72	4.18	0.93	4.438*	.013
4. ด้านการสร้างวัฒนธรรม	4.41	0.56	4.24	0.74	3.98	0.87	8.735*	.000
รวม	4.42	0.52	4.29	0.63	4.13	0.81	5.215*	.006

จากตาราง 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

* $p \leq .05$

ภาวะผู้นำดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ขนาดของสถานศึกษา						F	p
					ขนาดใหญ่			
			ขนาดใหญ่		พิเศษ			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.10	0.67	4.16	0.67	4.42	0.58	7.240*	.001
2. ด้านรู้ดิจิทัล	4.12	0.71	4.03	0.74	4.44	0.60	9.656*	.000
3. ด้านการสื่อสารดิจิทัล	4.17	0.79	4.12	0.73	4.50	0.60	9.042*	.000

4. ด้านการสร้างวัฒนธรรม ดิจิทัล	4.05	0.77	4.12	0.86	4.40	0.59	7.538*	.001
รวม	4.12	0.66	4.10	0.68	4.44	0.55	9.835*	.000

จากตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านการรู้ดิจิทัล ด้านการสื่อสารดิจิทัล ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจ มีพฤติกรรม มีความสามารถในการใช้และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ภายในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เกิดการเรียนรู้และสามารถนำมาใช้บริหารงานภายในสถานศึกษาได้จริง สอดคล้องกับสภาพบริบทและความต้องการของผู้เรียน ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ส่งเสริมให้ผู้เรียน ครู ให้ความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีความรอบรู้ และรู้เท่าทัน โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมในการใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม จึงทำให้ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุรรัตน์ รอดพัน, 2563 : 36-45) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ณัฐธินิชา พรปทุมชัยกิจ, 2564 : 50) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถอภิปรายภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล อยู่ในระดับมาก แสดงว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นผู้นำเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างชัดเจน สามารถสร้างกลยุทธ์และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรสามารถเรียนรู้ ปรับตัว พัฒนานตนเอง เพื่อเป็นการพัฒนาสถานศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมรวมทั้งบริบทของสถานศึกษา จึงทำให้ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุหต หมดอะดัม, 2562 : 1911) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา ด้านความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุขญา โกมลวานิช, 2563 : 104) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการรู้ดิจิทัล พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ด้านการรู้ดิจิทัล อยู่ในระดับมาก แสดงว่าผู้บริหารสถานศึกษาแสดงถึงความสามารถในการนำสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีความรู้ในเรื่องของดิจิทัล มีทักษะด้านการใช้ดิจิทัล มีการปรับโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีดิจิทัล โดยใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล สร้างนวัตกรรม และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จึงทำให้ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ด้านการรู้ดิจิทัล อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุรรัตน์ รอดพัน, 2563 : 36-45) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ด้านการรู้ดิจิทัล อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุขญา โกมลวานิช, 2563 : 104) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะ

ผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ด้านการรู้ดิจิทัล อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการสื่อสารดิจิทัล พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ด้านการสื่อสารดิจิทัล อยู่ในระดับมาก แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการติดต่อสื่อสาร มีการประชาสัมพันธ์ การสร้างเครือข่ายระหว่างกัน เป็นการปรับเปลี่ยนสถานศึกษาให้มีความสะดวกรวดเร็ว สามารถเลือกใช้บริการได้อย่างเหมาะสม คุ่มค่าและเพียงพอต่อการใช้งาน ในด้านการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จึงทำให้ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ด้านการสื่อสารดิจิทัล อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุชนา โกมลวนิช, 2563 : 104) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ด้านการสื่อสารดิจิทัล อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุรรัตน์ รอดพัน, 2563 : 36-45) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ด้านการสื่อสารดิจิทัล อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล อยู่ในระดับมาก แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างและส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัล การทำงานและบรรยากาศในสถานศึกษาให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างแพร่หลาย ครูใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจนเป็นปกติในการจัดการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานอื่น การสร้างระบบการปฏิบัติงานที่มีความกระชับ คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ ระบบการติดต่อสื่อสารและการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ การสำรวจความต้องการของผู้เรียน ครู และบุคลากร เพื่ออำนวยความสะดวกจัดหาอุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีภายใต้งบประมาณที่มีอยู่ ผู้บริหารควรวิเคราะห์หลักสูตรร่วมกับครูและบุคลากรเพื่อสร้างแพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัล เพื่อเพิ่มศักยภาพและโอกาสการเรียนรู้ผ่านการใช้เทคโนโลยีของครูและผู้เรียน จึงทำให้ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (เจษฎา ชวนะไพศาล, 2563 : 98) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ด้านการสร้างวัฒนธรรม ดิจิทัล อยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ณัฐธินา พรพทุมชัยกิจ, 2564 : 60) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ชลบุรี ระยอง จำแนกตามระดับ การศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา พบว่า

2.1 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็น เพราะครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูรุ่นใหม่ที่เพิ่งจบการศึกษา จึงมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถสร้าง และเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล นำมาจัดการเรียนการสอนและปฏิบัติงานอื่นได้อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ มากกว่าครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระราชวุธ ปัญญาวิชโร, 2562 : 139) ได้ ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนก สามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ณัฐธินา พรพทุมชัยกิจ, 2564 : 61) ได้ ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐาน ที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานอื่นได้ดีกว่าครูที่มี ประสบการณ์ทำงานสูงกว่า รวมทั้งเห็นถึงคุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ที่มีผลต่อ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ (พระราชวุฒาจารย์, 2562 : 139) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ภาควิชา งามงาม, 2556 : 90) การศึกษาคูณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลาง โรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลาง โรงเรียนในฝันจังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ครูที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีภาวะผู้นำทางดิจิทัลโดยรวมมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลาง ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งได้รับการจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาจากรัฐบาลโดยคิดเฉลี่ยเป็นรายหัวนักเรียน รวมทั้งเงินรายได้ของสถานศึกษาที่มาจากแหล่งต่างๆ ส่งผลให้โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวนมาก ขณะเดียวกันสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กกว่าและมีจำนวนนักเรียนน้อยกว่าจะได้รับงบประมาณน้อยกว่า ส่งผลให้ขาดแคลนอุปกรณ์ เทคโนโลยีทางดิจิทัลเพื่อการบริหารงานและการเรียนการสอน ด้วยเหตุผลนี้เองทำให้ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษนั้นมีโอกาสที่จะเข้าถึงเทคโนโลยีทางดิจิทัลมากกว่าสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่และขนาดกลาง ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ขาดความเชี่ยวชาญในเทคโนโลยีทางดิจิทัล สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุรรัตน์ รอดพัน, 2563 : 36-45) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ณัฐธิดา พรหมชัยกิจ, 2564 : 61) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ นักเรียน ครู และผู้มีส่วนได้เสีย ร่วมแสดงความคิดเห็นและกำหนดวิสัยทัศน์ดิจิทัล เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
2. ด้านการรู้ดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการวิจัยไปพัฒนารูปแบบการทำงานเพื่อพัฒนาทักษะ การรู้ดิจิทัล และต้องสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานด้วยระบบดิจิทัล มีความสามารถในการค้นหา ประเมิน และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์
3. ด้านการสื่อสารดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงออกถึงการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ที่ขยาย ความคิด ความเชื่อ ให้กับสถานศึกษาอื่น ตลอดจนหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเข้าใจ เป็นที่ยอมรับของทุกองค์กรนำไปสู่การปฏิบัติ ด้วยรูปภาพ การเขียน การใช้สัญลักษณ์ ผ่านช่องทางการสื่อสารสังคม ออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพ
4. ด้านการสร้างวัฒนธรรม ผู้บริหารสถานศึกษา ควรพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำทางเทคโนโลยี มีความ รอบรู้ ทักษะและสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม ศึกษา ค้นคว้า พร้อมทั้งจัดหา ระบบเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เหมาะสมเข้ามาใช้กับการบริหารสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขต ชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ หรือ ปรับเปลี่ยนตัวแปรอื่น ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีประสิทธิภาพ หรือการวิจัย เชิงคุณภาพในด้านภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน
4. ควรศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาของประชากรกลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัด การศึกษา เพื่อจะได้ทราบสภาพที่แท้จริง เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เจษฎา ชวนะไพศาล. (2563). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี. ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐธัญญา พรปทุมชัยกิจ. (2564). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร. สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. 15 (2), 60-62.
- ภาคภูมิ งอกงาม. (2556). การศึกษาคูณลักษณะภาวะผู้นำเชิงอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริหารระดับกลางโรงเรียนในฝัน จังหวัดอ่างทอง. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บรรจง ลาวะลี. (2560). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไร้พรมแดน (School Administrators' Role in the Age of Globalization). วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. 6 (2), 207.
- พระราชวุฒา ปณฺญาวชิโร. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักสัปปริสธรรม 7 โรงเรียนพระปริยัติ ธรรมแผนกสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์. 6 (2), 137-140.
- สุชนา โกมลวนิช. (2563). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาวิช เขาวนเกษม. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. วารสารการบริหารและนวัตกรรมการศึกษา. 3 (3), 92-96.
- สุหฤท หมดอดัม. (2562). ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติศาสตร์ ครั้งที่ 20 วันที่ 15 มีนาคม 2562. ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สุรรัตน์ รอดพัน. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชวังสภากษัตริย์พื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร*. 9 (35), 36-45.
- เทียน ธิทุฮา. (2561). การศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัด
กาบังประเทศเวียดนาม. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา) สาขา
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 6 (2), 10-15.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research methods in education* (7th Ed.).
New York: Routledge.

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจกับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

**The Relationship Between Power and Decision Making of School
Administrators Under Kanchanaburi Primary Educational
Service Area Office 2**

สุพัตรา กสิวัฒนาวุฒิ,

นิพนธ์ วรรณเวช และ สาโรจน์ เผ่าวงศากุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Supattra Kasiwattawut,

Nipon Wannawed and Saroch Pauwongsakul

Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Kob_kasiwat@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจกับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 302 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามพื้นที่จัดการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ด้านอำนาจเชี่ยวชาญ ด้านอำนาจการให้รางวัล ด้านอำนาจการบังคับ ด้านอำนาจอ้างอิง และด้านอำนาจตามกฎหมาย
2. การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่อง ด้านการศึกษาหาทางเลือก ด้านการปฏิบัติตามทางเลือกที่ได้เลือกไว้ ด้านการเลือกทางเลือกที่จะนำไปแก้ปัญหา และด้านการนิยามปัญหา

* วันที่รับบทความ: 31 มกราคม 2565; วันแก้ไขบทความ 16 กุมภาพันธ์ 2565; วันตอบรับบทความ: 19 กุมภาพันธ์ 2565

Received: January 31, 2022; Revised: February 16, 2022; Accepted: February 19, 2022

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจกับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา; การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา; ความสัมพันธ์

Abstracts

The purposes of this research were to study the power of school administrators, the decision making of school administrators, and the relationship between the power and decision making of school administrators under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2. The samples consisted of 302 teachers and school administrators under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2, obtained by stratified random sampling. The research instrument was a five-level- rating scale questionnaire with the reliability at 0.98. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The results of the study were as follows:

1. The power of school administrators under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2 was overall and in each individual aspect at a high level, ranking in the order as follows: expert power, reward power, coercive power, referent power and legitimate power.

2. The decision making of school administrators under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2 was overall and in each individual aspect at a high level, ranking in the order as follows: determining performance effectiveness, studying a solution strategy from alternatives, implementing the solution strategy, choosing a solution strategy from alternatives and Identifying the nature of the problem.

3. The relationship between the power and decision making of school administrators under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2 was found high positive and moderate at a significant.

Keywords: The Power of School Administrator; The Decision Making of School Administration; The Relationship

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 โดยยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง

ศักยภาพมนุษย์มีเป้าหมายในการพัฒนาที่สำคัญ คือเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยมีประเด็นที่สำคัญในการพัฒนา 7 ประเด็น ได้แก่ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงใน ศตวรรษที่ 21 การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ครอบคลุมทั้งกาย ใจ สติปัญญา และสังคม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ และการเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561 : 8)

แนวคิดการจัดการศึกษา (conceptual design) ตามแผนการศึกษาชาติ ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (education for all) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (inclusive education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (sufficiency economy) หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (all for education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development goals: sdgs 2030) โดยในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีเป้าหมายที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาศักยภาพตามมาตรฐาน มีตัวชี้วัดที่สำคัญคือ ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา ได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และระดับความพึงพอใจของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาเพิ่มขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : จ-ฎ)

สถานศึกษาเป็นองค์กรทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการเป็นผู้บริหาร โดยมีบุคคลที่ปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหาร เรียกว่า ผู้ร่วมงานหรือผู้ปฏิบัติการสอน ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารที่มีคุณภาพนับได้ว่าเป็นผู้นำในรูปของบุคคลที่มีอำนาจอยู่โดยธรรมชาติ และโดยอำนาจหน้าที่ ก่อให้เกิดประโยชน์กับการปฏิบัติงาน ตลอดจนจูงใจให้มวลสมาชิกเกิดความร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน จึงเปรียบเสมือนดวงประทีป เป็นสัญลักษณ์หรือจุดรวมพลังของทุกคนในองค์กร และเป็นหลักที่สำคัญยิ่งต่อสถานศึกษา ต่อครู อาจารย์ ต่อหน่วยงานเป็นส่วนรวม นับได้ว่าผู้บริหารเป็นผลสะท้อนของประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งเป็นอย่างมาก การบริหารงานสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดังกล่าว ผู้บริหารต้องอาศัยอำนาจคอยค้ำจุนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน ซึ่งอำนาจนี้เป็นที่ยอมรับกันว่ามีอยู่ในทุกสังคม ในบางกรณีสามารถมองเห็นได้ง่าย แต่ในบางกรณีก็เป็นเรื่องที่สลับซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้บริหารองค์กรไม่สามารถหลีกเลี่ยงประเด็นเกี่ยวกับอำนาจได้ เพราะอำนาจเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการควบคุมและผลักดันการดำเนินการต่าง ๆ ภายในองค์กร ให้เป็นไปตามนโยบายและจุดประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและองค์กร นอกจากนี้อำนาจยังสามารถชักจูงบุคคลหรือกลุ่มคนให้ร่วมมือกันทำงานด้วยความเต็มใจ อันเป็นเหตุให้ผลงานนั้นมีประสิทธิภาพและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อำนาจ

จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความมั่นใจในการใช้อำนาจในการบริหารงานมากขึ้น (บริมาส ศิริตรานนท์, 2558 : 1)

ผู้บริหารในองค์กรหรือสถานศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์สำคัญ คือ การวิเคราะห์และสามารถตัดสินใจอย่างรวดเร็ว ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ผู้บริหารจะต้องเรียนรู้ สร้างความเข้าใจ และฝึกฝนเทคนิควิธีด้านการตัดสินใจอย่างถูกต้องและเหมาะสมอีกด้วย เพื่อจะทำให้องค์กรสามารถปรับตัวในสภาวะแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้ สำหรับการตัดสินใจมักถูกมองว่าเป็นการแก้ไขปัญหาที่สะสมมาตั้งแต่อดีต และมีแนวโน้มของความรุนแรงมากขึ้นในอนาคตที่สามารถแก้ไขให้หมดไป และยังมีปัญหาใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นตามมาอีกด้วย โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนความคิดในการพิจารณาปัญหาในอนาคต กล่าวคือ การป้องกันปัญหาจะเกิดขึ้น นอกจากนี้ปัญหาด้านการพัฒนาองค์กรก็ยังเป็นปัญหาอีกด้านหนึ่งที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ โดยการใช้วิสัยทัศน์หรือการพิจารณาเป้าหมายที่สำคัญขององค์กร ในการพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคต พร้อมทั้งมีการกำหนดทางเลือก เพื่อการแก้ไขปัญหาในแต่ละด้านนั้นด้วย จากการพิจารณาถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารพบว่า หน้าที่ทางการตัดสินใจเป็นบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นผู้บริหารจึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงบทบาทด้านการตัดสินใจ (decision-making) ในหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่าง ๆ ไปได้ (สมคิด บางโม, 2548 : 107)

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทและเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษา ผู้บริหารที่ให้ความสำคัญกับงานวิชาการและมีเวลาอยู่ดูแลสถานศึกษาจะเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาได้ดีและงานวิจัยนี้ยังสะท้อนปัญหาหลายประการที่เกิดขึ้นในความพยายามปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษา การบริหารและจัดการศึกษาจะบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของการศึกษา ย่อมต้องอาศัยความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมาก กล่าวคือ จะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม จริยธรรม เป็นที่ยอมรับยอมรับทั้งความฉลาดทั้งทางสติ ปัญญาทางอารมณ์ การใช้อำนาจหน้าที่ และความฉลาดทางคุณธรรม เท่าที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวนไม่น้อยยังขาดลักษณะดังกล่าวอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อมวลชนมากมาย อาทิ เป็นผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้อำนาจในทางมิชอบ เอาแต่ใจทำงานที่โรงเรียนน้อย เน้นประโยชน์ต่อตนเองเป็นหลัก เป็นต้น ซึ่งถ้ามีผู้บริหารโรงเรียนตามลักษณะดังกล่าว ย่อมกระทบต่อการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมาก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : ฉ)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ประกอบด้วย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ซึ่งให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมขององค์กร คณะบุคคล ทั้งใน

ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาร่วมพัฒนาการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพตามอำนาจและหน้าที่ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทและภาระหน้าที่ที่สำคัญมากในการบริหารงาน

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีหน้าที่จัดการศึกษาภาคบังคับในจังหวัดกาญจนบุรี ในพื้นที่อำเภอท่ามะกา อำเภอพนมทวน และอำเภอห้วยกระเจา ให้นักเรียนเป็นบุคคลที่สำเร็จการศึกษาภาคบังคับ บรรลุดัตถุประสงค์และเป้าหมายของหลักสูตรและเป็นที่ยอมรับของสังคม ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจหลักของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการประสบผลสำเร็จ จำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้บริหารระดับต้นต้องเลือกใช้อำนาจและการตัดสินใจที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีในการดำเนินงานของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2562 ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขต 2 มีผลการดำเนินงานในโครงการต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามข้อเสนอแนะ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2, 2563 : 2)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจกับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำข้อมูลสารสนเทศจากงานวิจัยนี้ไปปรับปรุงหรือวางแผนนโยบายการปฏิบัติงานเพื่อให้การบริหารงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
2. เพื่อศึกษาการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจกับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 1,400 คน จากสถานศึกษา จำนวน 101 สถานศึกษา

2) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 302 คน ซึ่งกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ คือ เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานและพื้นที่จัดการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ เกี่ยวกับเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ซึ่งมี 5 ด้าน ดังนี้

ด้านอำนาจการให้รางวัล	จำนวน 5 ข้อ
ด้านอำนาจการบังคับ	จำนวน 5 ข้อ
ด้านอำนาจตามกฎหมาย	จำนวน 5 ข้อ
ด้านอำนาจอ้างอิง	จำนวน 5 ข้อ
ด้านอำนาจเชี่ยวชาญ	จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ เกี่ยวกับเกี่ยวกับการตัดสินใจผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ซึ่งมี 5 ด้าน ดังนี้

ด้านการนิยามปัญหา	จำนวน 5 ข้อ
ด้านการศึกษาหาทางเลือก	จำนวน 5 ข้อ
ด้านการเลือกทางเลือกที่จะนำไปแก้ปัญหา	จำนวน 5 ข้อ
ด้านการปฏิบัติตามทางเลือกที่ได้เลือกไว้	จำนวน 5 ข้อ
ด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง	จำนวน 5 ข้อ

2) คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ทุกข้อ กระทั่งคำถามได้ผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยวิเคราะห์ ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 จำนวน 50 ข้อ นำไปทดลองใช้และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 302 ฉบับ และเก็บรวบรวม แบบสอบถามด้วยตนเอง สามารถเก็บแบบสอบถามคืนได้ 302 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถาม ทั้งหมด โดยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

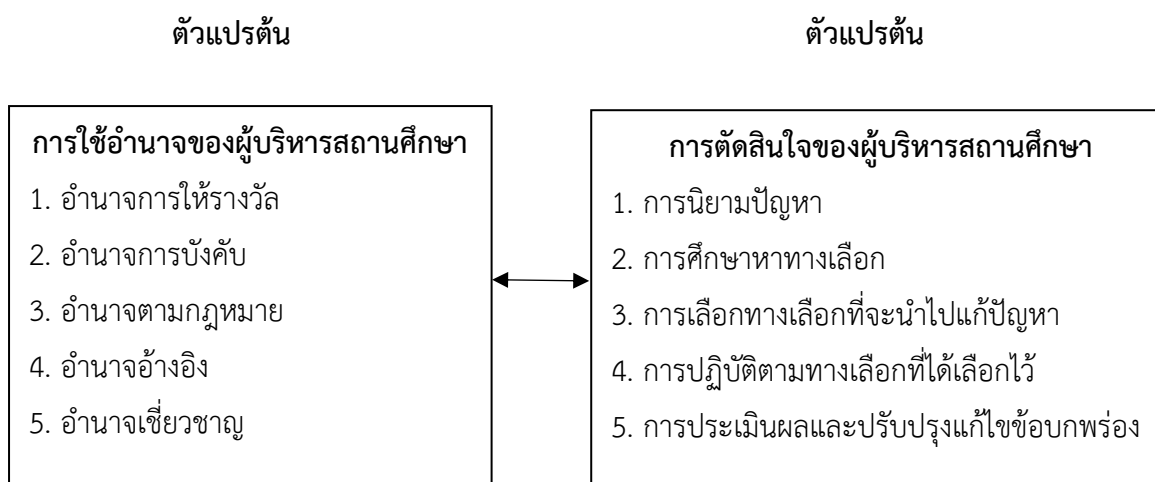
1. นำแบบสอบถามที่ได้รับตอบคืนจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มาตรวจสอบความถูกต้อง และมีความสมบูรณ์ในการตอบ
2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูล ลงรหัส และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows
3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)
4. การวิเคราะห์การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาและการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (mean หรือ $\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของเบสต์ (Best, 1981, p. 195) ดังนี้

5. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาและการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ด้วยการวิเคราะห์ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) โดยกำหนด เกณฑ์การแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2552 : 314)

- สูงกว่า 0.90 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก
- 0.71-0.90 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
- 0.30-0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
- ต่ำกว่า 0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
- 0.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจกับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี ฐานอำนาจของเฟรนช์และราเวน (French & Raven, 1968 : 259-270) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านอำนาจการให้รางวัล ด้านอำนาจการบังคับ ด้านอำนาจตามกฎหมาย ด้านอำนาจอ้างอิง และด้านอำนาจเชี่ยวชาญ และ กรอบแนวคิดการตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของคอฟแมน (Kaufman, 1974 : 35-43) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการนิยามปัญหา ด้านการศึกษาหาทางเลือก ด้านการเลือกทางเลือกที่จะนำไปแก้ปัญหา ด้านการปฏิบัติตามทางเลือกที่ได้เลือกไว้ และด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ในภาพรวม รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ในภาพรวม

การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านอำนาจการให้รางวัล	4.33	0.27	มาก
2. ด้านอำนาจการบังคับ	4.33	0.28	มาก

3. ด้านอำนาจตามกฎหมาย	4.25	0.25	มาก
4. ด้านอำนาจอ้างอิง	4.32	0.27	มาก
5. ด้านอำนาจเชี่ยวชาญ	4.33	0.25	มาก
รวมเฉลี่ย	4.31	0.18	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านอำนาจเชี่ยวชาญ ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.25) รองลงมาคือ ด้านอำนาจการให้รางวัล ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.27) ด้านอำนาจการบังคับ ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.28) ด้านอำนาจอ้างอิง ($\bar{X}=4.32$) และด้านอำนาจตามกฎหมาย ($\bar{X}=4.25$) ตามลำดับ

2. การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ในภาพรวม รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ในภาพรวม

การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านการนิยามปัญหา	4.24	0.26	มาก
2. ด้านการศึกษาหาทางเลือก	4.31	0.26	มาก
3. ด้านการเลือกทางเลือกที่จะนำไปแก้ปัญหา	4.26	0.29	มาก
4. ด้านการปฏิบัติตามทางเลือกที่ได้เลือกไว้	4.31	0.27	มาก
5. ด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง	4.33	0.28	มาก
รวมเฉลี่ย	4.29	0.18	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ($\bar{X}=4.33$) รองลงมาคือ ด้านการศึกษาหาทางเลือก ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.26)

ด้านการปฏิบัติตามทางเลือกที่ได้เลือกไว้ ($\bar{X}=4.31$, S.D=0.27) ด้านการเลือกทางเลือกที่จะนำไปแก้ปัญหา ($\bar{X}=4.26$) และด้านการนิยามปัญหา ($\bar{X}=4.24$) ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจกับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจกับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

การใช้อำนาจ	การตัดสินใจ					
	ด้านการนิยามปัญหา	ด้านการศึกษาหาทางเลือก	ด้านการเลือกทางเลือกที่จะนำไปแก้ปัญหา	ด้านการปฏิบัติตามทางเลือกที่ได้เลือกไว้	ด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง	รวมเฉลี่ย
ด้านอำนาจการให้รางวัล	0.20**	0.23**	0.26**	0.95**	0.22**	0.57**
ด้านอำนาจการบังคับ	0.37**	0.22**	0.32**	0.23**	0.98**	0.66**
ด้านอำนาจตามกฎหมาย	0.51**	0.35**	0.36**	0.30**	0.33**	0.57**
ด้านอำนาจอ้างอิง	0.40**	0.24**	0.27**	0.25**	0.37**	0.47**
ด้านอำนาจเชี่ยวชาญ	0.29**	0.53**	0.40**	0.32**	0.35**	0.59**
รวมเฉลี่ย	0.52**	0.45**	0.47**	0.61**	0.67**	0.84**

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจกับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r=0.84$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของการใช้อำนาจกับการ

ตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เรียงลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย คือ ด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ($r=0.67$) ด้านการปฏิบัติตามทางเลือกที่ได้เลือกไว้ ($r=0.61$) ด้านการนิยามปัญหา ($r=0.52$) และด้านการเลือกทางเลือกที่จะนำไปแก้ปัญห ($r=0.47$) และด้านการศึกษาหาทางเลือก ($r=0.45$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านอำนาจเชี่ยวชาญ รองลงมาคือ ด้านอำนาจการให้รางวัลด้านอำนาจการบังคับ ด้านอำนาจอ้างอิง และด้านอำนาจตามกฎหมาย ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ต้องผ่านกระบวนการคัดเลือก สอบคัดเลือกและอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและที่สำคัญนั้น ผู้บริหารจะต้องอาศัยอำนาจเป็นส่วนช่วยในการดำเนินการปฏิบัติงาน เพราะอำนาจเป็นเครื่องมือสำหรับการควบคุมและผลักดันการดำเนินงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายของสถานศึกษา ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้อำนาจด้านต่าง ๆ ในการบริหารสถานศึกษา ดังที่ วิเชียร วิทย์อุดม (2550 : 165) กล่าวว่า อำนาจหน้าที่เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในองค์การที่จะขาดเสียซึ่งอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานไม่ได้ ในการปฏิบัติงานหรือการบริหารงานใด ๆ ถ้าขาดอำนาจหน้าที่แล้ว ก็จะทำให้การทำงานนั้นเกิดความสับสนล่าช้า และขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล อำนาจหน้าที่ดังกล่าวจึงเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา ซึ่งจะได้นำซึ่งตำแหน่งที่เป็นทางการ ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ย่อมเป็นผู้ตัดสินใจในขอบเขตของงานในหน้าที่นั้น ๆ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อผู้ใต้บังคับบัญชาของเขาได้ และอำนาจหน้าที่นั้นจะต้องใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การนั้น อำนาจหน้าที่จึงเปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือการบริหารชนิดหนึ่งและมีความสำคัญต่อองค์การเป็นอย่างมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จึงใช้อำนาจการบริหารสถานศึกษาอย่างเหมาะสมตามบริบท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี คาคการณ์ไกล และประเสริฐ อินทร์รักษ์ (2557 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหาร ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูมินทร์ คำเขียว และรุ่งชัชดาพร เวระชาติ (2561 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง รองลงมาคือ ด้านการศึกษาหาทางเลือก ด้านการปฏิบัติตามทางเลือกที่ได้เลือกไว้ ด้านการเลือกทางเลือกที่จะนำไปแก้ปัญหา และด้านการนิยามปัญหา ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ได้เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะในการเป็นผู้บริหารที่มีคุณภาพ และสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากการพัฒนาตนเองมาปรับใช้ในการบริหารงานได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งผู้บริหารมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในด้านการบริหาร ส่งผลให้เคยพบเจอปัญหาที่หลากหลาย จึงสามารถใช้ความรู้ ทักษะและประสบการณ์มาใช้ในการบวนการตัดสินใจได้อย่างมีคุณภาพ เหมาะสมกับบริบทของสถานการณ์ เพราะการตัดสินใจของผู้บริหารนั้นเป็นสิ่งสำคัญมากต่อผู้บริหารทุกระดับ สำหรับการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งการบริหารองค์การโดยรวมแล้วจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้บริหารที่มีการวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนดีแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา ปานเปีย (2557 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ ตันเส็ง (2563 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู โรงเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจกับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้และศิลป์ในการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะการใช้อำนาจของผู้บริหาร และการตัดสินใจของผู้บริหาร เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังที่ยุกัล (Yukl, 2006 : 148) ได้กล่าวไว้ว่า อำนาจ หมายถึง การที่บุคคลมีความสามารถในการมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น หรือกลุ่มบุคคลอื่น ให้มีพฤติกรรมตลอดจนทัศนคติไปในทิศทางต้องการเพื่อให้งานได้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์นภัส กลั้วเครือ และอนงค์ สระบัว (2564 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจ

กับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายคู่ของที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก และรายคู่ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับ
- 1.2 ผู้บริหารควรมีการสั่งงานและมอบหมายงานเป็นขั้นตอนตามลำดับของสายงาน
- 1.3 ผู้บริหารควรใช้เทคโนโลยี สารสนเทศช่วยในการพิจารณาการบริหารสถานศึกษา
- 1.4 ผู้บริหารควรกำหนดวิธีการแก้ปัญหาโดยอาศัยข้อมูลต่าง ๆ และสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป

ประกอบ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
- 2.2 ควรมีการศึกษาเรื่อง การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กานต์นภัส กลั้วเครือ และอนงค์ สระบัว. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8
จังหวัดราชบุรี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 4 (1), 16.
- จินตนา ปานเปีย. (2557). พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2552). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์ โพรเกรส
ซีฟ.
- บริมาส ศิริตรานนท์. (2558). การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบางละมุง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ปราณี คาคการณ์ไกล และประเสริฐ อินทร์รักษ์. (2557). การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 5 (1), 67-79.
- ภูมินทร์ คำเขียว และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2561, มีนาคม). การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12. *การประชุมวิชาการระดับชาติ*. กรุงเทพมหานคร.
- วราภรณ์ ต้นเส้ง. (2563). *พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู โรงเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา*. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิเชียร วิทย์อุดม.. (2550). *ภาวะผู้นำฉบับก้าวหน้ายุค* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ธีระฟิล์มและโซเท็กซ์.
- สมคิด บางโม. (2548). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพมหานคร: วิทย์พัฒน์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. (2563). *รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ 2563*. กาญจนบุรี: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 (ฉบับย่อ)*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Best, J. W. (1981). *Research in education* (4th ed.). Englewood cliff: Prentice Hall.
- French, R. P., & Ravan, B. H. (1968). *The bases of social power*. New York: Harper & Row.
- Kaufman, R. A. (1974). *The principal and the system approach in the principalship: Foundations and functions*. New York: Harper & Row.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.
- Yukl, R. D. (2006). *Leadership in organizations*. (6th ed). New Jersey: Pearson Prentice Hall.

การศึกษบทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1

**A Study of Administrators' Role on Enhancing Learning Management for
Developing Learners' Skills in 21st Century among Schools under
Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1**

สกุรัตน์ พรหมกลิ่ง และ นงลักษณ์ ใจฉลาด

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Sakunrat promkling and Nongluck Jaichalad

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: sakunrat.plomkling@gmail.com

บทคัดย่อ.

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษบทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 จำนวน 97 แห่ง โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 97 คน และ ครูผู้สอนจำนวน 97 คน รวมจำนวน 194 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ได้แก่ แบบสอบถามที่มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การศึกษบทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการนิเทศติดตาม

คำสำคัญ : บทบาทการส่งเสริม; การจัดการเรียนรู้; ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

Abstracts

This study aimed to study of administrators' role on enhancing learning management for developing learners' skills in 21st century among schools under Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1. Ninety-seven schools under Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1 were attended in this study and 97 school administrators and 97 teacher (194 in total) were participated as key informants. Five-point Likert Scale was used to collect relevant data. Following statistic tools were used for analyzing data: Mean and Standard Deviation.

Results showed that, overall, the administrators' role on enhancing learning management for developing learners' skills in 21st century among schools under Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1 was at high level. By considering in each aspect, it found that the aspect of environmental management had the highest mean, whereas the aspect of supervision/follow up had lowest mean.

Keywords : Administrators' Role; Learning Management; Developing Learners' Skills in 21st Century

บทนำ

การศึกษาจำเป็นต้องอาศัยผู้นำทางด้านการศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเปรียบเสมือนหลักของการบริหารจัดการต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ผู้บริหารศึกษาจึงเป็นผู้นำสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อการศึกษาที่เจริญก้าวหน้าในการเป็นผู้นำนั้นจะต้องมีความรู้ในงานที่สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีม มีแนวคิดในการบริหารที่ถูกต้องสร้างภาพพจน์ที่ดี เพราะสถานศึกษาที่จะประสบความสำเร็จมักจะมีผู้บริหารที่มีความสามารถในการนำบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาคือผู้อำนวยการความสะอาด ผู้นำผู้สนับสนุนและเป็นผู้นำนวัตกรรมเข้ามายังสถานศึกษาและเป็นผู้ผลักดันการปฏิรูปการศึกษาให้ก้าวหน้าโดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนนั้น (วีรยุทธ์ ชาตะกาญจน์, 2551 : 59)

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ การทำให้นักเรียนมีขีดความสามารถทางวิชาความรู้พร้อมที่จะแข่งขันได้ในสถานการณ์ระดับโลก เป็นการทำให้เกิดพลเมืองที่อยู่ร่วมกันในชุมชน พลเมืองทุกคนเป็นคนมีประสิทธิภาพ ทำงานได้ ผลดีในสถานที่ทำงาน หมายความว่า การศึกษาจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ทำให้นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ทางวิชาการ นักเรียนสร้างนวัตกรรมและริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ (สมเกียรติ อ่อนวิมล, 2557 : ออนไลน์) ด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องมีบทบาทส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อจะบริหารจัดการการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ที่จะช่วยส่งผลการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เติบโตอย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องมองถึงความสำคัญ พร้อมทั้งให้การสนับสนุน สร้างพลังความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันสภาพการศึกษาและคุณภาพการศึกษาของไทยมีมาตรฐานค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับหลายประเทศที่อยู่ในระดับเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test : O-net) เปรียบเทียบย้อนหลัง 3 ปีการศึกษา (2561 – 2563) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 ทั้ง 3 ปีการศึกษา โดยส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงครึ่งร้อยละ 50 ได้แก่ วิชาภาษาอังกฤษ คะแนนเฉลี่ย 40.94 คะแนน วิชาคณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ย 30.20 คะแนน วิชาวิทยาศาสตร์ คะแนนเฉลี่ย 38.90 คะแนน จากข้อมูลดังกล่าวกลุ่มงานวัดและประเมินผลการศึกษา กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา จึงสำรวจปัญหาในการจัดการศึกษา พบว่าปัญหามาจากบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ตระหนักถึงบทบาททางวิชาการ ขาดความเฝ้าหาความรู้ ในด้านงาน 4 ฝ่ายนั้นจะให้ความสำคัญกับงานวิชาการเป็นลำดับสุดท้าย ดำเนินการไม่ตรงเป้าหมายของงบประมาณ ไม่มุ่งพัฒนาผู้เรียน เน้นความสำคัญของชุมชน สิ่งก่อสร้าง กีฬาเป็นหลัก ขาดการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียน และส่วนความดีของคุณภาพของครูนั้น ประกอบด้วยครูไม่เตรียมความพร้อมในการสอน การจัดการเรียนการสอนแบบเดิมตามหนังสือ เน้นความสะดวกสบายของตนเป็นหลัก เนื้อหาและตัวชี้วัดไม่ตรงตามมาตรฐาน ไม่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สื่อการสอนจะมีเพียงขึ้นเล็ก ๆ ขึ้นเดียว ไม่ปรับเปลี่ยนวิธีการที่ใช้สื่อทางอินเทอร์เน็ต ส่วนทางด้านการเรียนการสอน DLTV ครูปล่อยให้ นักเรียนเรียนอย่างเดียว ครูไม่ศึกษาเตรียมการสอน ไม่อธิบายและทบทวนเพิ่มเติมเพื่อสรุปองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน และครูมีการวัดการประเมินผลที่ขาดความหลากหลาย การใช้ข้อสอบปรนัยซ้ำ ๆ ที่ไม่มีความพร้อมไม่ตรงต่อหลักสูตร ตัวชี้วัด ไม่ตรงต่อความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เน้นการตรวจง่าย ซึ่งครูยึดเพียงระบบภายในมองแต่ผลสัมฤทธิ์ รวมทั้งการทำงานของระบบกลุ่ม กระทรวง กรมวิชาการ สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายและการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกัน ทำให้การเรียนการสอนเน้นทฤษฎีเป็นหลัก ต้องการความรู้เพื่อนำไปสอบเท่านั้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาบทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เพื่อจะนำข้อมูลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มาเป็นแนวทางส่งเสริมการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาทักษะผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารการศึกษาและวิธีการสอน การปฏิบัติงานของครูผู้สอน ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาบทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ซึ่งมีวิธีการวิจัยโดยใช้ตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1986 : 345 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 43) และสุ่มโดยวิธีการแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกตามอำเภอ 4 อำเภอ ที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เป็นฐานเทียบสัดส่วนประมาณกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทำการสุ่มอย่างง่าย และกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละ 1 คน จำนวน 97 คน และครูผู้สอนแต่ละ 1 คน จำนวน 97 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 รวมทั้งสิ้น 194 คน โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้ มีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาบทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหาที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหาร ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดสภาพแวดล้อม 2) การพัฒนาครู 3) การสร้างการมีส่วนร่วม 4) การนิเทศติดตาม 5) การวิจัยในชั้นเรียน

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 129 แห่ง

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 จำนวน 97 แห่ง โดยใช้ตารางการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1986 : 345 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 43) และสุ่มโดยวิธีการแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกตามอำเภอ 4 อำเภอ ทำการสุ่มอย่างง่าย และกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละ 1 คน จำนวน 97 คน และครูผู้สอนแต่ละ 1 คน จำนวน 97 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 รวมจำนวนทั้งสิ้น 194

คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ บทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ประกอบด้วย ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121) และให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

5 หมายถึง บทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง บทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง บทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง บทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง บทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดแนวทางการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 97 แห่ง

2. ส่งแบบสอบถามสำหรับกลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารและครูกลุ่มตัวอย่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 97 แห่ง

3. การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองหรือเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้รูปแบบออนไลน์ (Google Form) โดยส่งแบบสอบถามจำนวน 194 ฉบับ และมีการตอบกลับของแบบสอบถามจำนวน 194 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อเตรียมใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง บทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง บทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง บทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง บทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง บทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาบทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพ 1

ตัวแปรที่ศึกษา

บทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา

- 1.1 การจัดสภาพแวดล้อม
- 1.2 การพัฒนาครู
- 1.3 การสร้างการมีส่วนร่วม
- 1.4 การนิเทศติดตาม
- 1.5 การวิจัยในชั้นเรียน

2. การจัดการเรียนรู้

3. ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

การศึกษามหาวิทยาลัยการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ระบุไว้ในผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 1

ตารางที่ 1 บทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 ในภาพรวม

ด้าน	บทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21	$\bar{x}$	S.D.	ระดับสภาพ	ลำดับ
1	การจัดสภาพแวดล้อม	4.56	0.48	มากที่สุด	1
2	การพัฒนาครู	4.52	0.49	มากที่สุด	2
3	การสร้างการมีส่วนร่วม	3.82	0.41	มาก	4
4	การนิเทศติดตาม	3.58	0.43	มาก	5
5	การวิจัยในชั้นเรียน	4.09	0.47	มาก	3
	รวม	4.11	0.40	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า บทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.56$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศติดตาม ($\bar{x} = 3.58$)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาบทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมการกำหนดมาตรการเพื่อรักษาความสะอาด ความปลอดภัยในสถานศึกษา มีการสำรวจความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูมีความขยัน หมั่นเพียรในการพัฒนาความก้าวหน้าทางตามมาตรฐานวิชาชีพ มีทักษะการสอนเป็นอย่างดี กำหนดข้อปฏิบัติการทำงานร่วมกันและแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีความร่วมมือกับชุมชน รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จากการจัดการเรียนรู้ ให้ความช่วยเหลือครูในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ กระตุ้นให้ครูตระหนักถึงประโยชน์ของการวิจัยในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปวางแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 45) ได้กำหนดลักษณะผู้บริหารต้นแบบว่ามีบทบาทในการบริหารและการจัดการศึกษาดังนี้ 1) การเป็นผู้นำทางวิชาการ โดยให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหมวด 4 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมีการวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน และสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติ ให้คำปรึกษาแนะนำ และสร้างพลังความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา 2) การบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยเน้นการมีส่วนร่วมทั้งครูและบุคลากรภายในโรงเรียน บุคคลและหน่วยงานภายนอกโรงเรียน ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เช่น ครู บุคลากร พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ 3) การเป็นผู้อำนวยความสะดวก ทั้งทางด้านวิชาการ เช่น การจัดสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือ ตำรา เทคโนโลยีช่วยการเรียนการสอน และอุปกรณ์ส่งเสริม การเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดจนการ ให้บริการและจัดสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ เช่น แหล่งเรียนรู้และศูนย์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และจัดบรรยากาศของโรงเรียนให้อบอุ่น เพื่อให้ผู้เรียนมีความรักที่จะเรียนรู้และรู้จักแสวงหาความรู้ 4) การประสานความสัมพันธ์กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อสร้างเครือข่ายผู้สนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ได้แก่ ทรัพยากรงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล เช่นผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีความรู้และประสบการณ์พิเศษที่โรงเรียนต้องการมาช่วยพัฒนา ทรัพยากรด้านการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์การเรียนการสอน อุปกรณ์กีฬา สื่อ และเทคโนโลยี 5) การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยส่งเสริมให้เข้ารับการฝึกอบรม เข้าร่วมประชุมสัมมนาและไปทัศนศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของโลกเพื่อสามารถนำมาประยุกต์และปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น 6) การสร้างแรงจูงใจโดยเป็นผู้มีทัศนคติในเชิงบวกกับผู้ร่วมงาน มีความยืดหยุ่นในการทำงาน สร้างความเชื่อมั่นและเข้าใจในความต้องการของฝ่ายต่าง ๆ ให้ความสำคัญในความพยายามของทีมและสร้างแรงจูงใจในการทำงานด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การแสดงความขอบคุณ การเผยแพร่ผลงานของทีมและการยกย่องให้รางวัล 7) การประเมินผล โดยส่งเสริมการประเมินผลภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ เพื่อรองรับการประเมินผลภายนอก มีการนำผลประเมินผู้เรียนมาใช้กำหนดนโยบายของสถานศึกษา เพื่อให้เป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและครบวงจร 8) การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ ในโรงเรียนของครูและนักเรียน รวมทั้งผู้บริหารอาจเข้ามามีส่วนร่วมในการทำวิจัยด้วย 9) การเผยแพร่

ประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียนให้ชุมชนและสาธารณชนทราบ โดยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น 10) การส่งเสริมเทคโนโลยี เพื่อให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทั้งในและต่างประเทศ ให้สอดคล้องกับยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ และสอดคล้องกับแนวคิดของรัชชิตา ประกิจ (2561 : 35) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับ ทักษะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นการเตรียมนักเรียนให้พร้อมกับชีวิตในศตวรรษนี้ เพราะเป็นเรื่องสำคัญของกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นซึ่งส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคม อย่างทั่วถึง โดยทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 คือ 3Rs x 7Cs ซึ่ง 3Rs หมายถึง ทักษะการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย 3R คือ Reading (อ่านออก), (W)riting (เขียนได้), และ (A)rithmetics (คิดเลขเป็น) คือ การนำทักษะเหล่านี้มาเพิ่มความสำเร็จให้กับนักเรียน และ 7Cs ประกอบด้วย Critical Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา), Creativity and Innovation (ทักษะด้านการ สร้างสรรค์ และนวัตกรรม), Cross-cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจ ความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์), Collaboration, Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ), Communications, Information, and Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ), Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร) และ Career and Learning Skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชยพล พานิชเลิศ และเพียงแข ภูผายาง (2563 : 45) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษา 1) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 6 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียน เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามประสบการณ์การบริหารโรงเรียน 3) เพื่อศึกษา ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อให้ ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จากการศึกษางานวิจัยเรื่องการศึกษาบทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ได้พบองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในหลายประเด็นดังนี้

องค์ความรู้เกี่ยวกับด้านการจัดสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย การสนับสนุนให้มีความสำคัญให้ความช่วยเหลือการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของครู โดยการจัดหาอุปกรณ์ จัดแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน ปรับปรุงอาคารเรียน สถานที่ ให้บรรยากาศน่าอยู่ กำหนดมาตรการรักษาความสะอาด ความปลอดภัย และแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ

องค์ความรู้เกี่ยวกับด้านการพัฒนาครู ประกอบด้วย การสนับสนุนให้ครูให้ความสำคัญให้ความช่วยเหลือให้ครูมีการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพ ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลง ได้รับโอกาสศึกษาต่อ อบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในการสร้างสรรค์ผลิตสื่อนวัตกรรมใหม่ๆ ปฏิบัติกิจกรรม ทำผลงานเพื่อเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้น

องค์ความรู้เกี่ยวกับด้านการสร้างการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การสนับสนุนให้ครูให้ความสำคัญให้ความช่วยเหลือการกำหนดแนวทางในการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน การทำงานร่วมกัน การยอมรับฟังความคิดเห็น โดยเปิดโอกาสให้ทำงานร่วมกัน ช่วยกันระดมความคิด ช่วยกันแก้ปัญหา

องค์ความรู้เกี่ยวกับด้านการนิเทศติดตาม ประกอบด้วย การสนับสนุนให้ครูให้ความสำคัญให้ความช่วยเหลือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ สังเกตการณ์สอนเพื่อให้คำแนะนำให้นำผลจากการนิเทศติดตามมาใช้ในการแก้ไข ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้เกี่ยวกับด้านการวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย การสนับสนุนให้ครูให้ความสำคัญให้ความช่วยเหลือโดยสร้างองค์ความรู้กระบวนการวิจัย จัดทำข้อมูลสารสนเทศ ออกแบบเครื่องมือในการวิจัย สรุปผลรายงานผลเพื่อนำผลในการวิจัยชั้นเรียนมาวางแผนแผนการจัดการเรียนรู้และแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการศึกษาบทบาทการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในภาพรวมพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศติดตาม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมโดยการสังเกตการสอนของครู ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ยอมรับฟังปัญหา แนวทางแก้ปัญหาของครูในการจัดการเรียนรู้ ให้ครูวิเคราะห์ปัญหาและหาสาเหตุในการจัดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า

1. ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

2. ควรศึกษารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- ชยพล พานิชเลิศ และเพ็ญแข ภูผายาง. (2563). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 8 (1), 45-56).
- ณัฐชลิตา ประกิจ. (2561). สภาพปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- วีรยุทธ์ ชატะกาญจน์. (2551). เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเกียรติ อ่อนวิมล. (2557). คุณสมบัติผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 12 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: <http://www.dailynews.co.th/Content/Article/202642>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดี.

หลักสูตรการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาการประถมศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้
ศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดอุดรดิตถ์

**Participation Curriculum of Elementary Students in Faculty of Education
in the 21st Century Learning Development for the Elderly
in Uttaradit Province**

สุภัทรา สาขา, อิศระ ทับสีสด,
คทาวุธ ชาศักดิ์ยุทธ์ และ อุษณีย์ เชนยทิพย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

**Supattra Sakha, Aitsara Tabsisod,
Katawut Chartsakyut and Utsanee Kanaeytip**
Uttaradit Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: sakhasu@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาการประถมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาการประถมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาการประถมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ผู้สูงอายุวิทยาลัยนรินทร 32 คน บุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง 14 คน และนักศึกษาสาขาวิชาประถมศึกษาปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ 15 คน รวมทั้งหมด จำนวน 61 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์อัลฟา มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.87 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล 5 ระดับรายบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาการประถมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุมีค่า ($\bar{x}=4.38$, S.D. = 0.48) ความพึงพอใจของบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาการประถมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุมีค่า ($\bar{x}=4.36$, S.D. = 0.44) และความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาการประถมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุมีค่า ($\bar{x}=3.95$, S.D. =

0.49) ความพึงพอใจโดยรวมของผู้สูงอายุ บุคลากรที่เกี่ยวข้องและนักศึกษาโดยรวมในระดับมากทุกข้อของแบบสอบถามมีค่า ($\bar{x}=4.37$, S.D. = 0.46)

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ; ความพึงพอใจ; การมีส่วนร่วมในศตวรรษที่ 21 ของผู้สูงอายุ

Abstract

This research aimed to 1) Study the satisfaction of the elderly to the curriculum development of participation of elementary school students in the curriculum development elderly. 2) Study the satisfaction of personnel and related persons of participation with the elementary school students in the curriculum development elderly 3) Study the satisfaction of elementary school students to the participation of the curriculum development elderly. The total people were 61. The research tools were 5 levels estimation scale questionnaire by using the Alpha coefficient confidence. The reliability value was between 0.86-1.00 and the whole reliability was 0.87. The statistics used in the data analysis were Mean, Standard Deviation and 5 levels of the individual questionnaire.

The results of the research found that the satisfaction of the elderly to the curriculum development of participation of elementary school students in the curriculum development elderly was ($\bar{x}=4.38$, S.D. = 0.45), the satisfaction of personnel and related persons of participation with the elementary school students in the curriculum development elderly was ($\bar{x}=4.36$, SD = 0.44), the satisfaction of elementary school students to the participation of the curriculum development elderly was ($\bar{x}=3.95$, S.D. = 0.49) and the overall satisfaction was ($\bar{x}=4.37$, S.D. = 0.46).

Keywords: Elderly; Satisfaction; Elderly 21st century Participation

บทนำ

ผู้สูงอายุในประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 คิดเป็นร้อยละ 16.5 และมีแนวโน้มว่าประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มสูงขึ้นในปี พ.ศ.2564 คาดการณ์ว่าในปี พ.ศ.2576 ประเทศไทยจะก้าวสู่สังคมสูงอายุในระดับสูงสุด คือ มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด หรือผู้สูงอายุที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 และในด้านการใช้เทคโนโลยี พบว่าผู้สูงอายุร้อยละ 83.6 ไม่ได้ใช้เทคโนโลยีจ่ายเงินแทนการใช้เงินสดในช่วงโควิดเพื่อลดการสัมผัสเชื้อโรค ซึ่งมีสัดส่วนการไม่ใช้สูงที่สุดเมื่อเทียบกับประชากรกลุ่มวัยอื่น และผู้สูงอายุ 2ใน3 หรือร้อยละ 69.1 ไม่ได้ใช้งานแอปพลิเคชันไทยชนะ ในการลงทะเบียนเข้าออกสถานที่ ซึ่งมีสัดส่วนการไม่ใช้สูงที่สุด เมื่อเทียบกับประชากรกลุ่มวัยอื่น (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย) รัฐบาลจึงได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่ให้ความสำคัญการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ มาร่วมกันขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนเพื่อส่วนรวม กระจายอำนาจในระดับท้องถิ่นเป็นการ

เตรียมความพร้อมทั้งในด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อมให้มีคุณภาพและสามารถพึ่งตนเองได้ โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงการบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง ดังนั้น การยกระดับคุณภาพชีวิตจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ภาครัฐต้องมีการวางแผนในการวางระบบโครงสร้าง การจัดสรรรายได้ การจัดสวัสดิการ โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานสำคัญและมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต การดูแล การสงเคราะห์ผู้สูงอายุในการจัดบริการสาธารณะ และในปี 2564 มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย ได้รายงานสถานะผู้สูงอายุในปี 2564 และจะเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ จึงเป็นความท้าทายของประเทศที่จะต้องเตรียมพร้อมรับมือ ทั้งการพัฒนาระบบเพื่อรองรับสังคมสูงวัยในด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ รวมถึงการมีส่วนร่วมของทุกคนในสังคมเพื่อรองรับสังคมสูงวัย และในด้านการใช้เทคโนโลยี พบว่าผู้สูงอายุร้อยละ 83.6 ไม่ได้ใช้เทคโนโลยี เมื่อเทียบกับประชากรกลุ่มวัยอื่น ซึ่งในสังคมศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมสมัยใหม่ หรือโลกดิจิทัล ตำบลป่าเช่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เห็นความสำคัญของผู้สูงอายุเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมศตวรรษที่ 21 อย่างมีคุณค่าต่อทั้งตนเอง สังคม จึงมีแนวคิดที่จะเสริมสร้างการพัฒนาตนเองและเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุเพื่อให้สามารถสร้างเสริมตัวเองทั้งด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ และปรับตัวเข้าสู่สังคมยุค 5.0 แนวคิดดังกล่าวจึงมีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุขั้นที่หมู่ที่ 3 ของตำบลป่าเช่า ชื่อโรงเรียนผู้สูงวัยนิรชรา ภายใต้คำขวัญ “วิทยาลัยนิรชรา สูงวัยอย่างมีคุณค่า ชราอย่างมีคุณภาพ” ซึ่งปัจจุบันมีผู้เรียนจำนวน 32 คน และเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมศตวรรษที่ 21 อย่างมีคุณค่าทั้งตนเอง จึงสนับสนุนสาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ให้ศึกษาความพึงพอใจต่อการร่วมมือแบบมีส่วนร่วม ผู้สูงอายุในชุมชน ตำบลป่าเช่า กับการพัฒนาการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการพัฒนาคุณภาพด้านการศึกษาผู้สูงอายุ

ดังนั้นโดยที่มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีมีบทบาทสำคัญในการร่วมพัฒนาท้องถิ่นและพัฒนาความเป็นอยู่ในสังคมหลายด้านแก่ผู้สูงอายุ ที่เป็นไปตามบริบทดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงศึกษาความต้องการในการเรียนรู้ให้ทันต่อสังคมปัจจุบันและจัดทำหลักสูตรสำหรับผู้สูงอายุในในศตวรรษที่ 21 โดยมีนักศึกษาวิชาสาขาศึกษาการประถมศึกษาเป็นผู้มีส่วนร่วม และใช้พื้นที่ตำบลป่าเช่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีเป็นพื้นที่ต้นแบบ ผลการวิจัยนอกจากนักศึกษาวิชาสาขาศึกษาการประถมศึกษา จะเกิดการเรียนรู้การสร้างหลักสูตรเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ผู้สูงอายุ ยังจะเป็นต้นแบบของแนวทางสร้างหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในศตวรรษที่ 21 ของแต่ละสังคมผู้สูงอายุที่มีบริบทเฉพาะของตนเอง และจัดทำอย่างต่อเนื่อง ในการใช้หลักสูตรผู้สูงอายุในวิทยาลัยนิรชรา จึงนำมาซึ่งการศึกษาความพึงพอใจในด้านกิจกรรมการเรียนรู้กับผู้สูงอายุ วิทยาลัยนิรชรา ตำบลป่าเช่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี และความพึงพอใจของผู้สูงอายุ เพื่อต่อยอดสอดคล้องกับการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ ในการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน

ตามที่นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ของรัฐบาล พ.ศ.2557 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560) ให้คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้แถลงต่อสภานิติบัญญัติ แห่งชาติ พ.ศ. 2557 เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 ซึ่งมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ได้แก่ ข้อ 3 ลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ ข้อ 3.4 เตรียมความพร้อมของสังคมผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต และการมีงานทำหรือกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อสร้างสรรค์และไม่ก่อภาระต่อสังคมในอนาคต โดยเตรียมระบบดูแลภายในบ้าน สถานพักฟื้น และโรงพยาบาลที่เป็นความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนและครอบครัวรวมทั้งพัฒนาระบบการเงินการคลังสำหรับการดูแลผู้สูงอายุการนำนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ในส่วนรับผิดชอบหลักของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีแนวทางการขับเคลื่อนโดยมีนโยบายที่มุ่งเน้นการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุให้มีความมั่นคงในชีวิต รวมทั้ง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครัวเรือน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีการพัฒนาต่างๆ ในการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้ผู้สูงอายุโดยเฉพาะการร่วมส่งเสริมระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว และนโยบายตามพันธกิจด้านผู้สูงอายุ

เช่นเดียวกันที่ กรมกิจการผู้สูงอายุ (2561 : ออนไลน์) กล่าวว่า การเพิ่มโอกาสให้กับผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดีได้ตามแนวคิดขององค์การอนามัยโลก ซึ่งเป็นกระบวนการในการสร้างโอกาสให้แก่ผู้สูงอายุเข้าถึงระบบการสาธารณสุข การมีส่วนร่วม การได้รับความปลอดภัยเพื่อให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น โดยมีปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ สุขภาพที่ดี ความมั่นคงในชีวิตและการมีส่วนร่วมเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาวในหลาย ๆ ด้าน เมื่อผู้สูงวัยได้รับการดูแลในส่วนนี้แล้วต้องควรมีการให้ความรู้ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนา สนับสนุนศักยภาพและคุณค่าของผู้สูงอายุ ให้อยู่ได้ในสังคมแห่งศตวรรษที่ 21 ประเด็นปัญหาคือวิทยาลัยนिरชรา ยังมีความไม่ชัดเจนในหลักสูตรที่นำไปใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องมีความต่อเนื่องในการศึกษางานวิจัยด้านผู้สูงอายุ พบงานวิจัยของจินตนา อาจสันเทียะและรัชณีย์ ป้อมทอง (2561 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า แนวโน้มการดูแลผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความเข้าใจสภาพความสูงอายุ สิ่งแวดล้อม และแบบแผนการดำเนินชีวิตตามความเป็นจริง ที่มีความก้าวหน้าโดดเด่นเป็นการดูแลสุขภาพยุคไทยแลนด์ 4.0 มาเป็นประโยชน์ในการดูแลสุขภาพให้พึ่งตนเองได้มากที่สุด ใช้การดูแลด้วยการสร้างสรรค์ประโยชน์ต่างๆ การคิดบวก มีจิตกุศล การทำจิตใจให้สะอาด งดเว้นจากอกุศลกรรมเป็นแนวทางให้ผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21 ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวิจิตรธรรมโชติ, สมบูรณ์ บุญฤทธิ์ และพิระพล สงสาป.(2562 : 1339-1462). ศึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุ: การจัดการระบบสุขภาวะและสวัสดิการผู้สูงอายุ ในโรงเรียนผู้สูงอายุในภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการดำเนินการของโรงเรียนผู้สูงอายุในภาคใต้ โรงเรียนผู้สูงอายุในภาคใต้ มีลักษณะการจัดตั้งและการดำเนินการที่เหมือนกัน และแตกต่างกัน ในด้านการดูแลรับผิดชอบ มีการดูแลรับผิดชอบโดยองค์กร/ชุมชนในท้องถิ่นที่

แตกต่างกัน ส่วนกระบวนการได้มาของผู้เรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุ จะมีการรับสมัครผู้เข้าเรียนตามระยะเวลา และเรียน ตามหลักสูตรที่กำหนด ในด้านหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน มีลักษณะการจัดหลักสูตรที่ คล้ายกัน คือ ให้ความรู้ทั่วไปที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ การดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ และความรู้ด้าน โภชนาการ สำหรับผู้สูงอายุ 2. แนวทางการจัดการสุขภาวะและสวัสดิการของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุใน ภาคใต้ พบแนวทาง การจัดการสุขภาวะผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุด้านกาย โดยให้มีจิตอาสาในชุมชนดูแล ผู้สูงอายุ ด้านจิต ให้ความสำคัญต่อผู้สูงอายุในการให้ผู้สูงอายุได้แสดงออกถึงศักยภาพที่มีอยู่ ด้านปัญญา อารมณ์ ให้ผู้สูงอายุ ได้เรียนรู้ถึงการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างรู้เท่าทัน และการทำกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้สูงอายุ ส่วนในด้านสังคม/สิ่งแวดล้อม ให้ผู้สูงอายุได้ใช้ความรู้และ ประสบการณ์ชีวิตที่มี ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม และให้ผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นฐานในการ พัฒนาที่อยู่อาศัยและ สิ่งแวดล้อมให้น่าอยู่น่าอาศัย ส่วนแนวทางในการพัฒนาการจัดระบบสวัสดิการผู้สูงอายุ ในโรงเรียน พบแนวทางในการพัฒนา ด้านร่างกายโดยจัดกิจกรรมด้านอาหารและโภชนาการ การดูแลสุขภาพ ของผู้สูงอายุอย่างบูรณาการกับ สวัสดิการด้านอื่น ๆ ด้านจิตใจ เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้าไปมีส่วนร่วม กับ ชุมชนในการให้ 3. การเสริมสร้างบทบาทของเครือข่ายในการจัดการสุขภาวะสวัสดิการผู้สูงอายุในโรงเรียน ผู้สูงอายุใน ภาคใต้ พบว่า ควรมีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุในแต่ละชุมชนเป็นโรงเรียนผู้สูงอายุระดับตำบล เพราะสามารถพัฒนาผู้สูงอายุได้อย่างเป็นระบบ ส่วนการแสวงหาเครือข่ายร่วมดำเนินงานนั้น สามารถใช้ องค์กรของรัฐและเอกชนในท้องถิ่นมาร่วมเป็นเครือข่ายดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุตามบทบาทหน้าที่ของ องค์กรเหล่านั้น ทั้งนี้ในการดำเนินการของโรงเรียนผู้สูงอายุและเครือข่ายต้องเป็นไปในลักษณะการบูรณาการ

ผลการวิจัยของ กิตติธเนศ สว่างวรรณ ชมสุภักดิ์ ครุฑทะกะ(บทคัดย่อ, 2562 : 27) พบว่า (1) ผู้สูงอายุ มี ระดับความจำเป็นเกี่ยวกับทักษะทางปัญญาที่จำเป็น ในภาพรวม และทุกด้าน อยู่ใน ระดับมาก(2)การพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรมทักษะทางปัญญาของผู้สูงอายุพบว่าโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วยหน่วยการ เรียนรู้ 4 หน่วย ได้แก่ (1) ผู้สูงอายุกับการเปลี่ยนแปลงภาวะสุขภาพ (2) การสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ (3) การคิดแก้ปัญหา ของผู้สูงอายุและ(4) การปรับตัวของผู้สูงอายุผลตรวจสอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากถึงมากที่สุดและมีความสอดคล้องกัน ทุกองค์ประกอบ และ (3) ผู้สูงอายุมีทักษะทางปัญญาในภาพรวม และทุกด้านหลังใช้สูตรฝึกอบรมสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05และ ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาทักษะทางปัญญาโดยภาพรวม และทุกด้านอยู่ใน ระดับมากที่สุด แสดงว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมในการนำไปใช้พัฒนาทักษะทางปัญญาของผู้สูงอายุจาก การศึกษา

ภัทรารณณ์ ดังเรือง (2563 : 122-134) ผลการวิจัย พบข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1. ควรศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เช่น การจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่เพียงลำพัง การส่งเสริมทางด้านการศึกษา การส่งเสริมอาชีพหลังวัยเกษียณที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญต่อสังคมสูงวัย 2. ควรมีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยในพื้นที่ดังกล่าว เพื่อได้ทราบถึงความต้องการและนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ

ศศิธร สุขจิตต์ จงรัก ดวงทอง และ วรวิทย์ ฐะคำ (บทคัดย่อ, 2563 : 62) อธิบายว่าการเสริมพลังอำนาจและสร้างการมีส่วนร่วม ทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้และการดูแลอย่างเป็นระบบ มีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และสามารถให้ผู้ดูแลนำไปใช้ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุได้

สำนักข่าว ITU Committed to connecting the world โดย แอนเดร โปปา กล่าวถึงผู้สูงอายุว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลกับผู้สูงอายุนั้นเพื่อมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างความมั่นใจว่า ทักษะด้านดิจิทัลมีความสำคัญเป็นความท้าทายสำหรับผู้สูงอายุมากกว่าคนรุ่นใหม่ ด้วยโรคโควิด 19 ในการระบาดครั้งใหญ่นี้ ควรเน้นย้ำถึงความสำคัญอย่างยิ่งของผู้สูงอายุให้มีทักษะดิจิทัล ที่จำเป็นทางไปสู่การใช้ออนไลน์ ที่ง่ายต่อการติดต่อในการนัดหมายเพื่อฉีกวัคซีนป้องกันโควิด-19 ดังนั้น ITU จึงร่วมกับผู้สนับสนุนเพื่อจัดการฝึกอบรมออนไลน์ที่สำคัญ

จะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนจากหลายฝ่ายให้เรียนรู้ด้านเทคโนโลยีเพิ่มขึ้นสามารถประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีอื่น ๆ ได้ ในชีวิตประจำวันในรูปแบบอื่น ๆ ได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาการประถมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาการประถมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาการประถมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุ

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย คือ ผู้สูงอายุที่เรียนที่วิทยาลัยนिरชรา ตำบลป่าเช่า อำเภอมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 32 คน บุคลากรตำบลป่าเช่าและสาธารณสุขจังหวัด 14 คน นักศึกษา 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.แบบสอบถามความพึงพอใจ (Questionnaires) ซึ่งคณะผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดในการจัดกิจกรรม จำนวน 10 ข้อ ที่ถามความพึงพอใจด้านการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรการเรียนรู้ที่จัดเพื่อผู้สูงอายุ

2.นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วให้ที่ปรึกษานักวิจัยตรวจสอบเนื้อหาของคำถามเพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วปรับปรุงให้ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องตรงของเนื้อหา และความถูกต้องทางภาษา

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงไปใช้กับผู้สูงวัย จำนวน 32 คน บุคลากรตำบลป่าเช่าและสาธารณสุขจังหวัด 14 คน และนักศึกษา 15 คน หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยใช้ โปรแกรมวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเกณฑ์การแปลผล 5 ระดับ จากเครื่องมือวิจัย ของปรกรณ์ ประจัญบาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยดำเนินการศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุโดยเก็บข้อมูลรวบรวม การตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ ดังนี้

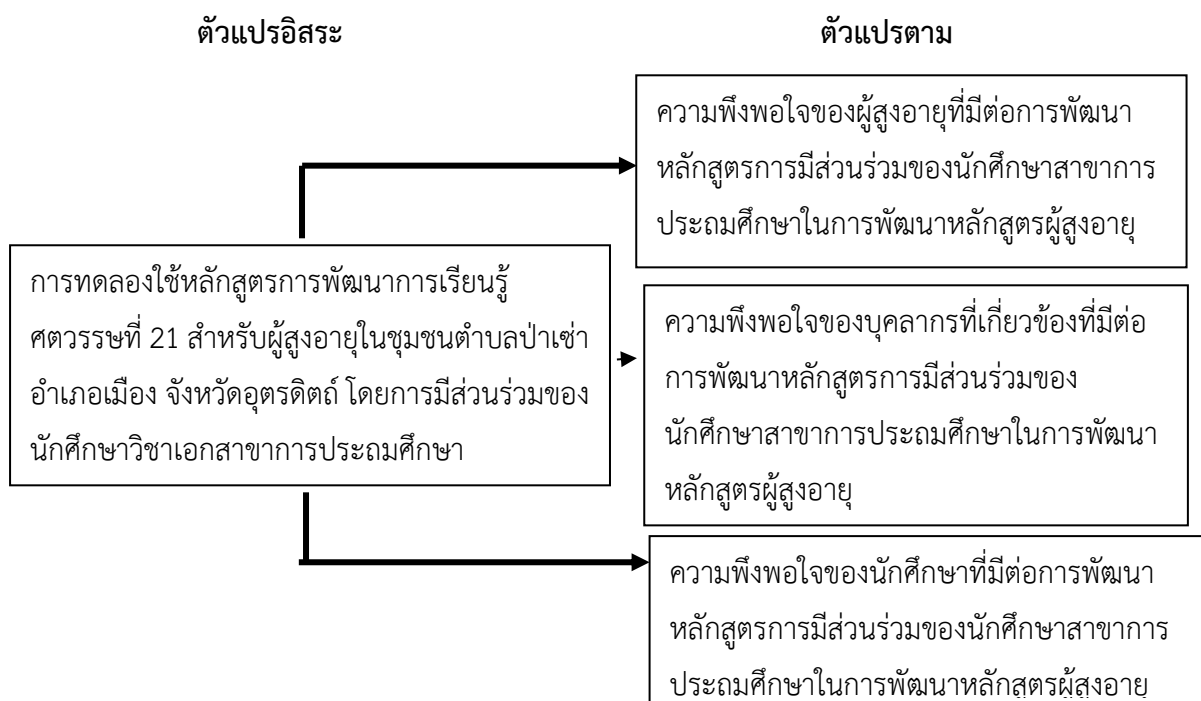
1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ ผู้สูงอายุที่ร่วมกิจกรรมพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุ จำนวน 32 คน บุคลากรตำบลป่าเช่าและสาธารณสุขจังหวัด 14 คน และนักศึกษา 15 คน โดยใช้โปรแกรมกูเกิ้ลชีท

2. นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้สูงอายุ บุคลากรตำบลป่าเช่า และนักศึกษา รายบุคคล มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเกณฑ์การแปลผล 5 ระดับ จากเครื่องมือวิจัย ของปรกรณ์ ประจัญบาน ดังนี้

เกณฑ์การแปลผล 5 ระดับ

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง	น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง	มากที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาการประถมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุ มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร จากแบบสอบถามความพึงพอใจ 10 ข้อ ดังนี้ 1) ท่านคิดว่าการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมครั้งนี้เป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันมากน้อยเพียงใด 2) ท่านพึงพอใจกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด 3) ท่านเข้าใช้แอปพลิเคชันไลน์ เฟสบุ๊ก เพจ มากน้อยเพียงใด 4) ท่านมีความสามารถในการเข้าใช้ไลน์ 5) ท่านพอใจในการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับนักศึกษา 6) เวลาในการจัดกิจกรรมให้ความรู้ 7) ให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุตลอดไป 8) การเรียนร่วมแบบมีส่วนร่วมทำให้ผู้สูงอายุมีความสุข 9) ท่านสามารถเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีและรู้ทันข่าวสาร ในศตวรรษที่ 21 10) ท่านคิดว่าการเรียนรู้ของผู้สูงอายุเป็นการเรียนรู้ที่ไม่สิ้นสุด เรียนรู้ได้ทุกวัยในยุคศตวรรษที่ 21

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาการประถมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุ

ผลการวิเคราะห์	ภาพรวม
คะแนนรวม	1403
ค่าเฉลี่ย	4.38
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.48
C.V.(%)	11.05

จากตารางที่ 1 พบว่า ความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อกิจกรรมมีค่าในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.38$, S.D. = 0.48)

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของบุคลากรผู้เกี่ยวข้อง ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาการประถมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุ

ผลการวิเคราะห์	ภาพรวม
คะแนนรวม	610
ค่าเฉลี่ย	4.36
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.44
C.V.(%)	10.09

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของบุคลากรผู้เกี่ยวข้องต่อกิจกรรมมีค่าในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.36$, S.D. = 0.44)

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาการประถมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุ

ผลการวิเคราะห์	ภาพรวม
คะแนนรวม	592
ค่าเฉลี่ย	3.95
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.49
C.V.(%)	12.33

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อกิจกรรมมีค่าในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.28$, S.D. = 0.49)

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจโดยรวมของผู้สูงอายุ ผู้เกี่ยวข้องและนักศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาการประถมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุ

ผลการวิเคราะห์	ภาพรวม
คะแนนรวม	2666
ค่าเฉลี่ย	4.37
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.46
C.V.(%)	10.60

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจโดยรวมของผู้สูงอายุ ผู้เกี่ยวข้องและนักศึกษามีค่าในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.37$, S.D. = 0.46)

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัย ความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการพัฒนาหลักสูตรการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาการประถมศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้อัตนวิสัยที่ 21 สำหรับผู้สูงอายุใน วิทยาลัยนिरชรา ตำบลป่าเขา จังหวัดอุดรดิตถ์ ผู้วิจัยอภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญดังต่อไปนี้ จากแบบสอบถาม 10 ข้อ จากผลการวิเคราะห์ ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมมีค่าในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.38$, S.D. = 0.48) มีค่าระดับมากที่สุด 13 คน บุคลากรผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมมีค่าในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.36$, S.D. = 0.44) มีค่าระดับมากที่สุด 6 คน นักศึกษามีความพึงพอใจต่อกิจกรรมมีค่าในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=3.95$, S.D. = 0.49) ความพึงพอใจโดยรวมของผู้สูงอายุ ผู้เกี่ยวข้อง และนักศึกษา มีค่าในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.37$, S.D. = 0.46)

ซึ่งจากการศึกษาผู้สูงอายุด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผลการวิจัยของ มนัส จันทร์พวง (2560 : 87-101) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้ง 6 รายวิชา มีประสิทธิภาพจากการตรวจสอบหลังการเรียนรู้แต่ละรายวิชา ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมสัปดาห์ละ 1 วัน ตั้งเดือน พฤษภาคม ถึง กันยายน 2559 หลังการอบรมผู้สูงอายุมีสมรรถภาพร่างกายดีขึ้น มีความดันโลหิตอยู่ในค่าที่ดีขึ้นรอบเอวลดลง ความเครียดลดลงความจำดีขึ้นเล็กน้อย ความรู้สึกต่อตนเองคงที่ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจในการเข้ารับการอบรมระดับมากถึงมากที่สุด และเช่นเดียวกัน จินตนา อาจสันเทียะและรัชณีย์ ป้อมทอง (2561 : บทคัดย่อ) กล่าวว่าแนวโน้มการดูแลผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความเข้าใจสภาพความสูงอายุ สิ่งแวดล้อม และแบบแผนการดำเนินชีวิตตามความเป็นจริง ที่มีความก้าวหน้าโดดเด่นเป็นการดูแลสุขภาพยุคไทยแลนด์ 4.0 มาเป็นประโยชน์ในการดูแลสุขภาพให้พึ่งตนเองได้มากที่สุด ใช้การดูแลด้วยการสร้างสรรค์ประโยชน์ต่างๆ การคิดบวก มีจิตกุศล การทำจิตใจให้สะอาด งดเว้นจากอกุศลกรรมเป็นแนวทางให้ผู้สูงอายุ สำหรับงานวิจัยของ กิตติ ธนศ สว่างวรรณา ชมสุกัศ ครุฑกะ(บทคัดย่อ, 2562 : 63) พบว่า (1) ผู้สูงอายุ มีระดับความจำเป็นเกี่ยวกับทักษะทางปัญญาที่จำเป็น ในภาพรวม และทุกด้าน อยู่ใน ระดับมาก (2) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะทางปัญญาของผู้สูงอายุพบว่าโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วย ได้แก่ (1) ผู้สูงอายุกับการเปลี่ยนแปลงภาวะสุขภาพ (2) การสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ (3) การคิดแก้ปัญหา ของผู้สูงอายุและ(4) การปรับตัวของผู้สูงอายุผลตรวจสอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดและมีความสอดคล้องกัน ทุกองค์ประกอบ และ (3) ผู้สูงอายุมีทักษะทางปัญญาในภาพรวมและทุกด้านหลังใช้สูตรฝึกอบรมสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05และผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาทักษะทางปัญญาโดยภาพรวม และทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมในการนำไปใช้พัฒนาทักษะทางปัญญาของผู้สูงอายุจากการศึกษา เช่นเดียวกันอ้างถึงหนังสือขบวนการสร้างเสริมสุขภาพตามกลุ่มประชากร ตำบลป่าเป้า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิษฐ์ นิรชรา เพื่อชุมชน (2562 : 7) กล่าวถึง 5 ก ดังนี้ ก.1 การป้องกันและลดอุบัติเหตุ การบริการปรับสภาพแวดล้อมภายในบ้านและนอกบ้านเพื่อให้ผู้สูงอายุดำเนินชีวิตได้อย่างสะดวกและปลอดภัยรวมถึงการเฝ้าระวังภาวะฉุกเฉิน ก.2 การตั้งและพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุสร้างกลไกในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้สูงอายุในการดูแลสุขภาพ การส่งเสริมอาชีพ การอนุรักษ์วัฒนธรรมและสืบทอดภูมิปัญญาชุมชนท้องถิ่น การทำกิจกรรมสร้างสรรค์ให้กับชุมชน การส่งเสริมการออมการอาสาช่วยเหลือสังคม รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆในรูปแบบของสถานศึกษาหรือศูนย์เรียนรู้ตามอัธยาศัย ก.3 การพัฒนาชมรมผู้สูงอายุการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในการทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งงานอดิเรก ออกกำลังกาย สร้างอาชีพ หรือการช่วยเหลือกันยามเจ็บป่วย ก.4 การดูแลต่อเนื่องการจัดบริการสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุที่ติดบ้าน ติดเตียงรวมถึงจัดหาสวัสดิการเพื่อการดูแลรักษาให้ครอบคลุมทั่วถึง และต่อเนื่อง ก.5 การบริการกายอุปกรณ์การให้บริการอุปกรณ์หรือเครื่องออก

กำลังกายต่างๆรวมถึงการฝึกทักษะการใช้กายอุปกรณ์อย่างถูกต้องเพื่อสุขภาวะทางกายที่แข็งแรงของผู้สูงอายุ และ ภัทราภรณ์ ดั่งเรื่อง (2563 : 122-134) ผลการวิจัย พบข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1. ควรศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เช่น การจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่เพียงลำพัง การส่งเสริมทางการศึกษา การส่งเสริมอาชีพหลังวัยเกษียณที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญต่อสังคมสูงวัย 2. ควรมีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยในพื้นที่ดังกล่าว เพื่อได้ทราบถึงความต้องการและนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ สุภัตรา สาขาและคณะ (2564 : บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ ในการพัฒนาหลักสูตรสำหรับผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21 วิทยาลัยนรินทร โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ พบว่าการพัฒนาหลักสูตรสำหรับผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21 ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนทั้งผู้สูงอายุ และหน่วยงานที่ดูแลผู้สูงอายุ ด้านนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษาพบว่าจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ 2 ครั้ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากในครั้งที่ 1 ($\bar{x}=4.12$, S.D. = 0.50) และในระดับมากที่สุดครั้งที่ 2 ($\bar{x}=4.55$, S.D. = 0.55)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยความพึงพอใจของความพร้อมของผู้สูงอายุต่อการพัฒนาหลักสูตรการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้สูงอายุใน วิทยาลัยนรินทร ตำบลป่าเขา จังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อการต่อยอดและเป็นหลักสูตรต้นแบบของการเรียนรู้ผู้สูงอายุ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ด้านความพร้อมของผู้สูงอายุที่มีต่อกิจกรรมที่จัดตามหลักสูตรสำหรับผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก ผู้สูงอายุมีความใฝ่เรียนรู้ เพื่อให้ทันกับสมัยปัจจุบันและสร้างสรรค์ผลงานได้ตามความคิดต่อยอดกิจกรรมมีรายได้เพิ่มขึ้น ด้วยผู้สูงอายุมีหลากหลายอาชีพที่สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และปรับตัวเองทำให้ตนเองมีคุณค่าและพูดคุยกับคนอื่น ๆ ได้อย่างรู้เท่าทัน ไม่เหงามเหมือนตนเองถูกทอดทิ้ง และความรู้ไม่มีวันจบสิ้นเรียนรู้ได้ทุกวัยในยุคศตวรรษที่ 21

1.2 ด้านความพร้อมของบุคลากรผู้เกี่ยวข้องต่อกิจกรรมที่จัดตามหลักสูตรสำหรับผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก ชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ เห็นความสำคัญและเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุสามารถดำรงตนได้อย่างดีในสังคมมีความทันสมัย สามารถเรียนรู้และปรับตัวเองได้ในการเรียนรู้ร่วมกันกับผู้อื่นได้กับทุกวัยและเป็นผู้เรียนรู้ที่ต่อยอดความคิดให้ข้อเสนอแนะกับผู้เรียนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านความพึงพอใจของนักศึกษาต่อกิจกรรมที่จัดตามหลักสูตรสำหรับผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก นักศึกษาสามารถเรียนรู้ร่วมกันกับผู้สูงอายุ แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างมีความสุข มีกิจกรรมการใช้หลักสูตรให้ผู้สูงอายุได้ใช้อย่างเหมาะสมตามวัยผู้สูงอายุและประยุกต์ใช้ได้ในปัจจุบันและนำไปพัฒนาใช้ได้จริงเมื่อจบการศึกษา ต่อยอดการดูแลผู้สูงอายุตามเหตุการณ์และสมัยต่อไปในชุมชนและสังคม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 มหาวิทยาลัยอื่นๆ และโรงเรียนผู้สูงอายุที่จัดตั้งในทุกระดับองค์กรและระดับภาคควรได้นำวิจัยนี้ไปใช้เพื่อการพัฒนาหลักสูตรผู้สูงอายุอย่างมีส่วนร่วมในระดับชาติต่อไป

2.2 มหาวิทยาลัยอื่นๆ ควรได้มีหลักสูตรการเรียนการสอนการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ ให้กับนักศึกษาได้เรียนรู้และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องต่อไปในอนาคต

2.3 ทุกภาคส่วนควรให้การสนับสนุน การตั้งงบการดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้ความรู้กับผู้สูงอายุชุมชน โดยใช้หลักสูตรสำหรับผู้สูงอายุใน วิทยาลัยนिरชรา ตำบลป่าเขา จังหวัดอุดรธานี เป็นต้นแบบการพัฒนา โรงเรียนผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม เห็นคุณค่าทำให้ผู้สูงอายุมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างมีความสุขในทุกด้านตาม ใช้ความรู้ต่อยอดกิจกรรมต่อลูกหลาน และจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2561). รายงานประจำปี. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. ออนไลน์. สืบค้น เมื่อ 15 กันยายน 2563. แหล่งที่มา: <https://www.dop.th/th/implementation/2/1/1159>.
- กิตติธเนศ สว่างวรรณถน ขมสุกัฒ ครุฑกะ. (2562). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะทางปัญญาของผู้สูงอายุ. วารสารพยาบาลทหารบก. 20 (1), 207-215.
- เทศบาลตำบลป่าเขา. (2562). หนังสือขบวนการสร้างเสริมสุขภาพตามกลุ่มประชากรตำบลป่าเขา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. สำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. บริษัท ภาพพิมพ์ จำกัด.
- มนัส จันทรพวง และคณะ. (2560). การพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยวิทยาเขตแพร่. 3 (1), 87-101.
- ภัทราภรณ์ ด้วงเรือง. (2563). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลนครนทบุรี จังหวัดนทบุรี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ. 6 (1), 122-134.
- จินตนา อาจสันเทียะ และรัชณีย์ ป้อมทอง. (2561). แนวโน้มการดูแลผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21: ความท้าทายในการพยาบาล. วารสารพยาบาลทหารบก. 19 (1), 39.

- พระครูวิริทธิ์ตรมโหิต, สมบูรณ์ บุญฤทธิ์ และพีระพล สงสาป.(2562). โรงเรียนผู้สูงอายุ: การจัดการระบบสุขภาวะและสวัสดิการผู้สูงอายุ ในโรงเรียนผู้สูงอายุในภาคใต้. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. 6 (3), 1339-1462.
- ศศิธร สุขจิตต์, จงรัก ดวงทอง และ วรุณี ฐะคำ. (2563). รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายชุมชน ตำบลป่าเช่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. *วารสารสภาการสาธารณสุขชุมชน*. 3 (2), 109.
- สุภัตรา สาขา, อิสระ ทับสีสด อุษณีย์ เขนยทิพย์ และศทาวุธ ชาศักดิ์ดียุทธ. (2564). การพัฒนาหลักสูตรสำหรับผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21 วิทยาลัยนรินทร โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานระดับชาติ Engagement Thailand*. ครั้งที่ 7 วันที่ 2-3 กันยายน 2564. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 262-267.

Participation in Waste Management of Undergraduate at Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Korntouch Kosidphokin

Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Thailand

E-mail : Korntouch_k@rmutt.ac.th

Abstracts

The purposes of this research were: (1) to study participation of waste management in undergraduate students of Rajamangala University of Technology Thanyaburi, (2) to examine knowledge, attitude, and practice of waste management in undergraduate students of Rajamangala University of Technology Thanyaburi (3) to compare knowledge, attitude, and skills of waste management classified by year levels and gender of undergraduate students of Rajamangala University of Technology Thanyaburi.

The findings indicated that the overview of undergraduate students of Rajamangala University of Technology Thanyaburi participated in waste management at a moderate level ($\bar{x}$) = 2.83). For waste management knowledge, the percentage of the score was 87.03, and the knowledge about the type of waste was the most students answered correctly. The mean score for waste management skills was at a moderate level ($\bar{x}$) = 3.23). According to the comparison, students at all levels had different knowledge, attitudes, and skills about waste management at the statistical level of .05. However, the comparison by gender found that male students had higher attitudes about waste management than female students.

Keywords: Participation; Waste management; Knowledge; Attitude; Practice

Introduction

Nowadays the community is growing due to the local people migration to work in big cities, the population is increasing and many problems such as the dependence on foreign capital and technology. This results in enormous use of natural resources till the destruction of natural resources and the environment destroying local culture and wisdom, especially the amount of solid waste that is increasing as a shadow, according to the Food Waste Index Report 2021 or the Food Waste Index Report 2021. It was told that people produced 931 million tons of food waste in 2019, or percentage. 17 percent of all food produced for consumers household is the most discarded food waste at 11 percent (79 kg/year) (Natetida Bunnag, 2021 : online), according to the Waste Generation and Recycling Indices 2019 report by Verisk Maplecroft. Environment Dataset presented that the situation of global waste is worrisome as more than 2.1 billion tons of municipal solid waste are generated each year, but only 16 percent or about 323 million tons that are brought into the recycling process. (Narongkorn Manochanphen, 2019 : online)

it was found that more than 60 million Thais were able to generate up to 14 million tons of waste per year, but the capacity to dispose, store or separate waste is less than 70 percent of the waste generated in Thailand; including improper waste management Resulting in the amount of residual waste in various places, including communities, hospitals, educational institutions especially during the year 2019 that the epidemic of infection The COVID-19 virus has been forced the Thai government to take strict measures to control travelling and gathering people in public spaces. Both announcement Emergency decree the exclusion period (curfew) as well as the closure of many establishments, especially pubs, bars, and restaurants under the 'Stay at home, stop germs for the nation' measures, has resulted in the use of food delivery businesses, more service and brings to an increasing amount of plastic waste since food delivery businesses prefer to use packaging that can be carried and shipped easily. single use-plastics by the Thailand Development Research Institute or TDRI has estimated that one order only will see an average of seven more plastic waste items, including food boxes, sauce bags, plastic spoons, plastic forks, cutlery bags, soup bags and plastic food handle bags. In addition, Thai Environment Institute also estimated that the COVID-19 crisis would increase plastic waste by 15%, from an average of 5,500 tons/day to 6,300 tons/day, excluding the waste generated by used masks. It is expected that the rate of disposable masks is about 1.5 - 2 million pieces / day (Office of the Health Promotion Fund, 2021 : 65-66).

Research objectives

1. To study the participation in waste management of undergraduates at Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
2. To study the knowledge, attitude, and participative waste management practices of undergraduates at Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
3. To study and compare the knowledge, attitude, and practical skills in waste management classified by year level and gender of undergraduates at Rajamangala University of Technology Thanyaburi.

Research Methodology

This research was survey research. It was conducted to study participation in waste management and to compare knowledge, attitudes, and practical skills in waste management classified by research scope, year level, and gender of undergraduate students at Rajamangala University of Technology Thanyaburi

1. Population and sample

The population consisted of 1,280 undergraduate students enrolled in general education courses in social sciences at Rajamangala University of Technology Thanyaburi in the second semester of the academic year 2013.

The sample group was 300 undergraduate students enrolled in general education courses in the social sciences at Rajamangala University of Technology Thanyaburi in the second semester of the academic year 2013. A simple random sampling was performed to determine the sample size from Taro Yamane's table at a 95% confidence level.

2. Scope of variables

Independent variable

personal information

1. Year level

2. Gender

Dependent variable

1. Participation in waste management

2. Knowledge of waste management

3. Attitudes toward waste management

4. Waste management practices of undergraduate students at Rajamangala University of Technology Thanyaburi

3. Research tools

1. Questionnaire for participation in waste management, 10 items

2. Quiz on waste management, 10 items

3. Questionnaire on attitude in waste management, 10 items

4. Questionnaire on waste management practice skills, 10 items

4. Data Collection

The researcher collected the information as detailed below.

1. The researcher used the questionnaire on the desirable characteristics of students to collect data from the sample group.

2. After that, the questionnaire was returned to be examined and scored according to the specified criteria and the collected data was calculated for further research results.

5. Data analysis

1. Basic statistical values such as mean, percentage, and standard deviation of basic data were analyzed.

2. The mean scores of knowledge, attitudes, and waste management practices were compared with the participation of students by using a t-test (Dependent).

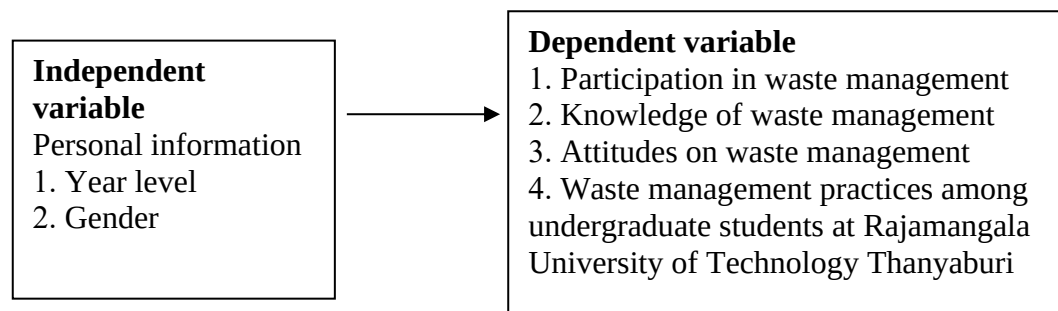
3. Analysis of variance was performed using a statistical F-test (One-way ANOVA).

6. Statistics for data analysis

1. Percentage, mean ($\bar{x}$), and standard deviation (S.D.)

2. T-test (independent) and One-Way Analysis of Variance (ANOVA)

Research Conceptual framework

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

Results

The researcher analyzed the data and summarized the results of the solid waste collection of undergraduate students at Rajamangala University of Technology Thanyaburi into 4 parts as follows.

1. Participation of undergraduate students at Rajamangala University of Technology Thanyaburi

The results showed that the participation in waste management among undergraduate students at Rajamangala University of Thanyaburi was at a moderate level, the mean participation was 2.83 and the standard deviation was 0.90. If considering each item, it was found that the student's participation in waste management methods had the highest mean of 3.00, the standard deviation of 0.90, followed by the perception of the university's waste management system with a mean of 2.98, a standard deviation of 0.92. The collaborative thinking for the cause of waste in the university was at the lowest level of 2.60, the standard deviation was 0.76. This is in line with the research by Salima Kerdhomkrom (2019, : 137-138) who studied the guidelines for people's participation in community solid waste management: Nakhon Si Thammarat Municipality found that the level of people's participation in community waste management Community solid waste management was at a moderate level. The people's participation in receiving benefits is at a high level. The participation in decision-making and participation in the assessment was low. and research by Anucha Kwansakul and his team (2018 : 219), who studied the level of people's participation in waste management of Pae-Ra Subdistrict Administrative Organization, Tha Phae District, Satun Province. People in overall waste management were at a moderate level ($\bar{x} = 3.26$). Operations Benefit and the evaluation aspect It was at a moderate level in all aspects.

2. Quiz on waste management among students at Rajamangala University of Technology Thanyaburi

The results showed that the knowledge score of students at Rajamangala University of Technology Thanyaburi was 87.03%. Regarding various types of waste at Rajamangala University of Technology Thanyaburi, it was the students who had the knowledge and answered the most correct questions. They got 292 correct answers out of 300, or 97.33%. Next was the knowledge of waste classification, the 3Rs principle for waste reduction, and the knowledge of the usefulness of bins. They got 283 correct answers out of 300, or 94.33 percent on all three questions. On the other hand, on the benefit of waste sorting, they answered only 172 of the 300 respondents, or 57.33 percent, which was considered the least knowledgeable of the questions. This is consistent with the research of Nimastura Wae and colleagues (2014 : 43) who studied. Waste management behavior of nursing students Boromarajonani College of Nursing, Yala found that most of them had a moderate level of knowledge and understanding about overall waste management. The overall opinion is at a good level. and have good overall waste management behavior.

3. Attitude in waste management among students at Rajamangala University of Technology Thanyaburi

The results showed that the overall attitude toward waste management among undergraduate students at Rajamangala University of Technology Thanyaburi was at a good level. The mean was 3.75 and the standard deviation was 0.91. If considered on a case-by-case basis, it was found that the students' trash collection was at a good level. The mean was 4.07

and the standard deviation was 0.84. The willingness to help reduce the amount of waste in the university was at a good level. The mean was 4.07 and the standard deviation was 0.88. Next was the love of the institution and the desire to be a green university using waste management activities. The mean was 3.97 and the standard deviation was 0.82. Attitudes toward waste management as a function of the university were the least average. The mean was 3.21 and the standard deviation was 0.96. This is consistent with the research of Paniphan Thepsorn (2017 : 51-52, who studied the implementation of the waste management policy of educational institutions in Chonburi province. It was found that the implementation of waste management policies of educational institutions in Chonburi province Overall, it's at a good level. When considering each aspect, it was found that In terms of raising awareness of waste reduction, the average was high first, followed by cultivating awareness of waste classification. Lastly, correct waste disposal awareness cultivating averages. and research by Thaksika Chachawat and colleagues (2018 : 168) who studied perceptions and behaviors about waste management among students of Boromarajonani College of Nursing, Phayao. Garbage was moderate at 82.7% and overall perception of waste management was moderate at 82.7% and research by who studied Factors related to solid waste separation of students in Maha Sarakham Rajabhat University It was found that the attitude about solid waste separation was high. The mean score was 2.59 (S.D.=0.49).

4. Waste management practice skills among students at Rajamangala University of Technology Thanyaburi

The results showed that waste management practices among undergraduate students at Rajamangala University of Technology Thanyaburi were at a moderate level. The overall mean was 3.23 and the standard deviation was 0.86. If considered on a case-by-case basis, it was found that every trash litter had the highest average. The mean was 3.98 and the standard deviation was 0.36. Collecting and sorting waste before disposing of it after completing various activities on a regular basis was at a moderate level. The mean was 3.33 and the standard deviation was 0.37. Attitudes toward shopping without plastic bags were at a moderate level. The mean was 2.91 and the standard deviation was 0.38. This is in line with the research of Chompoonut Songklang (2014 : 532) who studied the behavior of students in solid waste management. Ban Na Dee - Sang Bong School, Phasuk Subdistrict, Kumphawapi District Udon Thani Province found that students had behaviors in every practice related to solid waste management. The largest number is 40 students (55.56 percent) of the students dumped solid waste into the trash every time. The target group's solid waste management behavior was at a very desirable level ($\bar{x} = 3.63$). The item with the most desirable behavior was Students throw garbage into the trash every time ($\bar{x} = 4.38$), and this is consistent with the research of Ployrada Phumi and his team (2016, p. 389) who studied solid waste management behavior of Udon Thani Rajabhat University students. found that solid waste management behavior Overall, it was at a fair level ($\bar{x} = 1.60$).

5. Comparison of knowledge, attitude, and practical skills in waste management classified by year level and gender of students at Rajamangala University of Technology Thanyaburi.

The results showed that undergraduate students in years 1, 2, 3, and 4 or in different years had a statistically significant difference in knowledge, attitude, and practical skills in waste management at the 0.05 level. When classified by gender of students of Rajamangala

University of Technology Thanyaburi, it was found that the male students' attitudes towards waste management at the mean scores were significantly different than the female students at the 0.05 level. In terms of knowledge and practical skills in waste management, male and female students had the same knowledge and practical skills in waste management. This is inconsistent with the research of Anucha Kwansakul and colleagues (2018 : 219) who studied the level of people's participation in waste management of Pae-Ra Sub-District Administrative Organization, Tha Phae District, Satun Province, and Paphao's research. who studies public participation in solid waste management. of Khlong Yai Subdistrict Municipality Klong Yai District, Trat Province found that different sexes had the same level of participation in waste management. But in accordance with the research of Ratchachanan Srisupak and colleagues (2561 : 69) who studied Factors related to solid waste separation of students in Maha Sarakham Rajabhat University found that gender, age, faculty, year, knowledge factor attitude factor perception factor There was a statistically significant correlation to waste separation at the 0.05 level in the knowledge section. and practical skills in waste management Male and female students had no difference in knowledge and practical skills in waste management.

Discussion

Discussion on participation results of undergraduate students at Rajamangala University of Technology Thanyaburi

The results showed that undergraduate students at Rajamangala University of Technology Thanyaburi participated in waste management at a moderate level. The mean was 2.83 and the standard deviation was 0.90. Consistent with the study of Supoj Supphadung (2004) who studied the behavior of people's participation in solid waste disposal in Ban Chang Sub-district, Ban Chang District, Rayong Province found that the participation of local people in the waste management was moderate. Consistent with the study of Preecha Kullavanich (2005) who studied the relationship between knowledge of participation in solid waste disposal: a case study of Saen Phu Dat Subdistrict Administrative Organization, Ban Pho District, Chachoengsao Province found that local people's knowledge of solid waste disposal was moderate and their participation in solid waste disposal was comparatively low. It was also found that the relationship between knowledge and people's participation in solid waste disposal was statistically significant at the 0.05 level. The correlation coefficient (r) was 0.45, which was positive and moderately correlated. Consistent with the study of Somsamarn Asarat (2005) who studied the people's participation in solid waste management: a case study of That Thong Subdistrict Administrative Organization, Bo Thong District, Chonburi Province found that people with different occupations participated in solid waste disposal differently, and people with greater awareness of solid waste were more involved in solid waste disposal. Consistent with the study of Chatchai Nuanphen (2006) who studied the people's participation in waste separation in Roi Et municipality found that people of different sexes, ages, and educational backgrounds had a statistically significant difference in waste separation at the 0.05 level. Inconsistent with the study of Pawanpat Boonyachaichana (2009) who studied people's participation in waste management in Chiang Mai Municipality found that people were not involved in waste management. Inconsistent with the study of Kabkaew Panyathai (2011) who studied people's participation in solid waste management of Ko Kha Municipality, Lampang Province found that local people had a high level of knowledge and understanding and

awareness of waste management. Consistent with the study of Weerawan Boonchu (2010) who studied people's participation in waste management in Muang Nga Municipality, Muang District, Lamphun Province found that people's participation in municipal waste management was at a moderate level. The role of participation in waste management in communities and households was at a moderate level.

Discussion on the knowledge of waste management among students at Rajamangala University of Technology Thanyaburi

The results showed that the knowledge score among students at Rajamangala University of Technology Thanyaburi was 87.03%. Consistent with the study of Preecha Kullavanich (2005) who studied the relationship between knowledge of participation in solid waste disposal: a case study of Saen Phu Dat Subdistrict Administrative Organization, Ban Pho District, Chachoengsao Province found that local people's knowledge of solid waste disposal was moderate and their participation in solid waste disposal was comparatively low. It was also found that the relationship between knowledge and people's participation in solid waste disposal was statistically significant at the 0.05 level. The correlation coefficient (r) was 0.45. Consistent with the study of Kabkaew Panyathai (2011) who studied people's participation in solid waste management of Ko Kha Municipality, Lampang Province found that local people had a high level of knowledge and understanding and awareness of waste management.

Discussion on the attitude of waste management among students of Rajamangala University of Technology Thanyaburi

The results showed that the overall attitude toward waste management among undergraduate students at Rajamangala University of Technology Thanyaburi was at a good level. The mean attitude level was 3.75 and the standard deviation was 0.91. Consistent with the study of Kabkaew Panyathai (2011) who studied people's participation in solid waste management of Ko Kha Municipality, Lampang Province found that local people had a high level of awareness of waste management. Consistent with the study of Kabkaew Panyathai (2011) who studied the people's participation in solid waste management of Ko Kha Sub-District Municipality, Lampang Province, found that the main reason for community participation in waste management activities was cleanliness, beautiful scenery, and reducing environmental problems in the community as well as increased family income.

Discussion on the study of practical skills in waste management among students at Rajamangala University of Technology Thanyaburi

The results showed that waste management practices among undergraduate students at Rajamangala University of Technology Thanyaburi were at a moderate level. The overall mean was 3.23 and the standard deviation was 0.86. Consistent with the study of Kabkaew Panyathai (2011) who studied people's participation in solid waste management of Ko Kha Municipality, Lampang Province found that the community was able to separate and recycle it at a high level, including the proper disposal of household waste. The main reason for community participation in waste management activities is cleanliness, beautiful scenery, and reducing environmental problems in the community as well as increased family income.

Discussion on a comparative study of knowledge, attitude, and practical skills in waste management classified by year level of students of Rajamangala University of Technology Thanyaburi.

The results showed that undergraduate students in years 1, 2, 3, and 4 or in different years had a statistically significant difference in knowledge, attitude, and practical skills in waste management. Consistent with the study of Supoj Supphadung (2004) who studied the

behavior of people's participation in solid waste disposal in Ban Chang Sub-district, Ban Chang District, Rayong Province found that people with different levels of education, length of stay, sources of information, and frequency of information exposure had different participation behaviors in solid waste disposal. On the other hand, people of different gender, ages, statuses, occupation, and monthly incomes had the same behavior in participating in solid waste disposal. Consistent with the study of Chatchai Nuanphen (2006) who studied the people's participation in waste separation in Roi Et municipality found that people of different sexes, ages, and educational backgrounds had a statistically significant difference in waste separation at the 0.05 level. Consistent with the study of Kabkaew Panyathai (2011) who studied people's participation in solid waste management of Ko Kha Municipality, Lampang Province found that community cognition was statistically correlated with participation in waste management.

Recommendations

General recommendations

- 1) This research data should be used as decision-making data in student training to promote correct attitudes and skills in waste management at Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
- 2) Training and participation activities should be organized for students so that they have a positive attitude and collectively qualify for good operational skills, including collaborative opinions, and spaces for the expression of knowledge and creativity, leading to further growth as a quality adult.
- 3) There should be regular support and promotion of waste disposal campaign activities in the university for good behavioral change and public mind that is useful to society in the future. It should also emphasize the correct disposal of waste based on the 3R principles in order to continue campaigning and conserving the environment in a balanced way for people's livelihood as a whole.

Recommendations for further research

- 1) Further research should be undertaken to find a suitable model to promote attitudes and practical skills among undergraduate students for appropriate and effective waste management and environmental conservation.
- 2) New strategies should be researched to encourage students to participate in sustainable waste management in the university.
- 3) There should be a study on how to promote multi-sector participation in implementing waste management and environmental conservation activities with the university.
- 4) The university should conduct a research study of the operational criteria for waste management or environmental management or conservation with the community or appropriate local organizations to operate in accordance with the needs of the community and the locality with the university as the host of operations.

References

- Anucha, K., Lattaphon, C. and Kornipa, S. (2018). *Level of people's participation in waste management of Pae Ra Subdistrict Administrative*
- Chompoonut, S. (2014). *Solid waste management behavior of students. Ban Na Dee - Sang Bong School, Phasuk Subdistrict, Kumphawapi District Udon Thani Province. at an academic conference 4th Sustainable Rural Development 2014 (532-539)*. Udon Thani: Udon Thani Rajabhat University.
- Natetida, B. (2021). *SDG News: Food Waste Index Report 2021*.Online .Retrieved March 19, 2021, from <https://www.sdgmove.com/2021/03/17/food-waste-index-report-2021/>
- Narongkorn, M. (2019). *THE STANDARD: The situation of the world's waste and the country that produces the most waste in the world right now*. Online. Retrieved March 5, 2022, from <https://thestandard.co/garbage-situation/>.
- Nimastura, W., Samsu, S. and Premruedee, D. (2014). Research Article: Waste Management Behavior of Nursing Students. Boromarajonani College of Nursing, Yala. *Al-Hikmah Journal, Patani University*, 4 (8), 43-50.
- Office of the Health Promotion Fund. (2021). *ThaiHealth WATCH Thailand health trends 2021 : When plastic waste is coming back*. Online. Retrieved March 5, 2022, from Organization, Tha Phae District, Satun Province, at the 1 st National Conference on Humanities and Social Sciences (p. 219 - 230). Songkhla: Songkhla Rajabhat University.
- Paniphan, T. (2017). *Implementation of the waste management policy of educational institutions in Chonburi Province*. (Master's Thesis). Chonburi: Burapha University.
- Ratchachanan, S., Ratiyaphon, S., Papawee, R. and Prapakorn, S. (2021). Factors Relating to Garbage Sorting of Students in Maha Sarakham Rajabhat University. *Public Health Research Journal Khon Kaen University*, 14 (2), 69-79.
- Salimar, K. (2019). *Guidelines for people's participation in community solid waste management : Nakhon Si Thammarat Municipality* (Master's Thesis). Bangkok: National Sarakham Rajabhat University. *Public Health Research Journal Khon Kaen University*, 14 (2), 69-79.
- Thaksika, C., Chanya, K. and Wannipa, W. (2018). Perceptions and behaviors related to waste management among students of Boromarajonani College of Nursing, Phayao. *Journal of Nursing, Public Health and Education, Boromarajonani College of Nursing. Ratchachonni Phayao*, 19 (2), 168-179.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจ วิชาภาษาอังกฤษ
เรื่อง **At the Weekend** ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดมาบโพธิ์

**A Study of Learning Achievement and the Satisfaction in English on “At
The Weekend” by Learning from Electronic Books of
Prathomsuksa 5 in Watmabpho School**

เกษณีย์ กลุ้มศิลป์ และ อรนุช ลิมตศิริ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Kessanee Klumsin and Oranuch Limtasiri

Ramkhamhaeng University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : kessanee0973159708@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด **At the Weekend** ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 (2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด **At the Weekend** ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด **At the Weekend** ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดมาบโพธิ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 11 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ (1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด **At the Weekend** (2) แผนการจัดการเรียนรู้ วิชาภาษาอังกฤษ (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน-หลังเรียน (4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด **At the Weekend** สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าประสิทธิภาพ E1/E2 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test ประเภทไม่อิสระ dependent sample t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด **At the weekend** ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 80.20/80.38 สูงตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด **At the weekend** ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 13.82 คะแนน คะแนน

* วันที่รับบทความ: 29 มกราคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 25 กุมภาพันธ์ 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 1 มีนาคม 2565

Received: January 29, 2022; Revised: February 25, 2022; Accepted: March 1, 2022

หลังเรียนเท่ากับ 22.64 คะแนน 3) นักเรียนกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด At the weekend ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.67$, S.D.=0.47)

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; การจัดการเรียนรู้; หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

Abstracts

The purposes of this study were: 1) to create and find out the efficiency of electronics book “At the Weekend” for Prathomsuksa 5 to attain standard criteria at 80/80, 2) to compare the learning achievement of English Language 5 before and after using electronics books “At the Weekend” 3) to study the satisfaction of the student towards learning with electronics books “At the Weekend” in English language for Prathomsuksa 5. The samples in this study were 11 students of Prathomsuksa 5 at Watmabpho School, Amphoe Phachi, Pranakornsri Ayuttaya Province by Purposive sampling. The instruments of this study were 1) Electronics books “At the Weekend” 2) English lesson plan for Prathomsuksa 5 3) The achievement test 4) The satisfaction questionnaire of the students. The data were analyzed statistically using the E1/E2 efficiency index, mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.) and t-test Dependent.

The results of this study revealed as the following;

1) The efficiency of electronics books “At the Weekend” for Prathomsuksa 5 was 81.06 / 82.84 that corresponded to 80/80 set criteria.

2) Post-test learning achievement of students who learnt via electronic books “At the Weekend” for Prathomsuksa 5 was higher than pre-test with statistically significant level at .05

3) The students' satisfaction towards learning with electronics books “At the Weekend” for Prathomsuksa 5 was at the highest level in general ($\bar{x}=4.69$, S.D.=0.47)

Keywords: Learning Achievement; Learning; Electronics Books

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลใช้สื่อสารกันทั่วโลก ทั้งในฐานะที่เป็นเครื่องมือที่จะเข้าถึงแหล่งวิทยาการต่าง ๆ และค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งปัจจุบันมีคนทั่วโลกใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักในการสื่อสาร 1 ใน 3 ของประชากรโลก สังคมในปัจจุบันยังเป็นสังคมของข้อมูลข่าวสารที่ไร้พรมแดน สามารถรับรู้ความก้าวหน้าความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมรอบตัวได้อย่างรวดเร็ว และเป็นยุคที่มีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงมีการพัฒนาด้านการติดต่อสื่อสารและการคมนาคม ทำให้ข้อมูลข่าวสารแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว จึงไม่สามารถปฏิเสธได้ถึงความสำคัญของการมีทักษะทางภาษาอังกฤษในปัจจุบัน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ., 2555 : ออนไลน์)

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ภาษา เพื่อสามารถใช้ในการสื่อสารได้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้ภาษาอังกฤษอยู่ในกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ มีจุดประสงค์ที่จะให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษเพื่อเป็นเครื่องมือในการนำไปใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้ และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา ต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดย มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 10) โดยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นจะมุ่งฝึกให้ผู้เรียนมีความสามารถทั้ง 4 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน เมื่อพิจารณาถึงการใช้ความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษในทั้ง 4 ทักษะแล้ว ทักษะการอ่านถือว่าเป็นทักษะที่สำคัญอย่างมากในการเรียนรู้ทั้งที่เป็นการเรียนรู้ทางวิชาการ การรับรู้ข่าวสาร ข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งของการจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพของประชากร จึงกล่าวได้ว่า การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเรียนรู้ทั้งในหมู่ผู้เรียนและคนทั่วไป ปัจจุบันการอ่านเปรียบเสมือนกุญแจทองที่ผู้อ่านใช้ไขไปสู่ความรู้ทั้งปวง และการอ่านภาษาอังกฤษก็เป็นทักษะที่มีความสำคัญมากในยุคของข้อมูลข่าวสาร ผู้ที่มีความสามารถในด้าน การอ่านภาษาอังกฤษย่อมมีโอกาสในการรับรู้ข่าวสารข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 25)

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อการเรียนที่เหมาะสมในศตวรรษนี้ ดังที่ ศุภณีย์ เรียบเลิศศิริ (ม.ป.ป. , ออนไลน์) กล่าวว่าในยุคสมัยแห่งเทคโนโลยี บทบาทของหนังสือที่เป็นกระดาษเปลี่ยนไปเป็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและเรื่องราวที่ตนเองสนใจ ผ่านอินเทอร์เน็ตโดยการอ่านบนหน้าจอโทรศัพท์มือถือ (smart phone) หรือคอมพิวเตอร์แทนการอ่านหนังสือที่พิมพ์เป็นเล่ม หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นสื่อการสอนในรูปแบบ มัลติมีเดีย ที่มีองค์ประกอบหลากหลาย ได้แก่ ตัวอักษรภาพนิ่ง และเสียง เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังเป็นสื่อกลางที่ช่วยถ่ายทอดความรู้แทนครูผู้สอน

จากความสำคัญและประเด็นที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัย ในฐานะครูผู้สอนภาษาอังกฤษมีความสนใจ ในการสร้างและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ ชุด At the Weekend ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง และยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ใหม่ ตลอดเวลา ตลอดจนเพื่อเป็นแนวทางแก่ครูผู้สอนภาษาอังกฤษในการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษไป

ใช้และพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ตามบริบทของนักเรียนและสถานศึกษาเพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1 เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด At the Weekend ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
- 2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด At the Weekend ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
- 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด At the Weekend ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ใช้การทดลองแบบ one group pre – test and post – test design

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดมาบโพธิ์ และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดเจริญธรรม เหนือศรีสุราษฎร์ธานี

กลุ่มตัวอย่าง

1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดเจริญธรรม เหนือศรีสุราษฎร์ธานี โดยนำผลการเรียน ปีการศึกษา 2563 มาเรียงลำดับจากสูงไปต่ำ จากนั้นแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ เก่ง ปานกลาง ต่ำ

รายบุคคล สุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลากกลุ่ม ปานกลางและอ่อน 5 คน

รายกลุ่มย่อย สุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลากกลุ่ม เก่ง ปานกลาง อ่อน รวม 9 คน

ภาคสนาม สุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลากกลุ่ม เก่ง ปานกลาง อ่อน รวม 28 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ที่เรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดมาบโพธิ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 11 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย

1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด **At the Weekend** ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 เล่ม
ได้แก่

เรื่องที่ 1 Go to the beach

เรื่องที่ 2 Trip to the Zoo

เรื่องที่ 3 At the Playground

เรื่องที่ 4 My Hometown

2 แผนการจัดการเรียนการสอนจำนวน 4 เรื่อง

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1 แบบฝึกหัดเสริมทักษะภาษาอังกฤษ จำนวน 4 เล่ม ได้แก่

แบบฝึกหัดภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง Go to the beach จำนวน

2 แบบฝึกหัด

แบบฝึกหัดภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง Trip to the Zoo จำนวน

2 แบบฝึกหัด

แบบฝึกหัดภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง At the Playground

จำนวน 2แบบฝึกหัด

แบบฝึกหัดภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง Visit My Hometown

จำนวน 2 แบบฝึกหัด

รวมแบบฝึกหัดภาษาอังกฤษทั้งหมดจำนวน 8 แบบฝึกหัด

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) มีลักษณะเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ สร้างขึ้นเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ ชุด **At the Weekend** ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

4. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1 เตรียมเอกสารหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด *At the Weekend* ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และสื่อการเรียนรู้ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมทดลอง ชี้แจงและแนะนำนักเรียนกลุ่มตัวอย่างถึงวิธีการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด *At the Weekend* ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากนั้นให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pre-test)

2 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศึกษาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด *At the Weekend* ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้ง 4 เล่ม โดยให้นักเรียนศึกษาเนื้อหา/คำศัพท์ในแต่ละตอน พร้อมทำแบบฝึกหัดในแต่ละกิจกรรมตามลำดับ และเมื่อนักเรียนปฏิบัติครบทุกกิจกรรมของหนังสือแต่ละเล่มเสร็จแล้ว ให้ทำแบบทดสอบท้ายเล่มในแต่ละเล่ม

3 เมื่อนักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้ฝึกทักษะในแต่ละกิจกรรมพร้อมทำแบบฝึกหัดตามลำดับในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ครบทั้ง 4 เล่มเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Post-test) ครุบันทึกลงคะแนน

4 นำคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pre-test) และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Post-test) ไปคำนวณหาค่า t-test

5 ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ ชุด *At the Weekend* ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1 วิเคราะห์หาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์และความพึงพอใจโดยใช้สูตร ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน

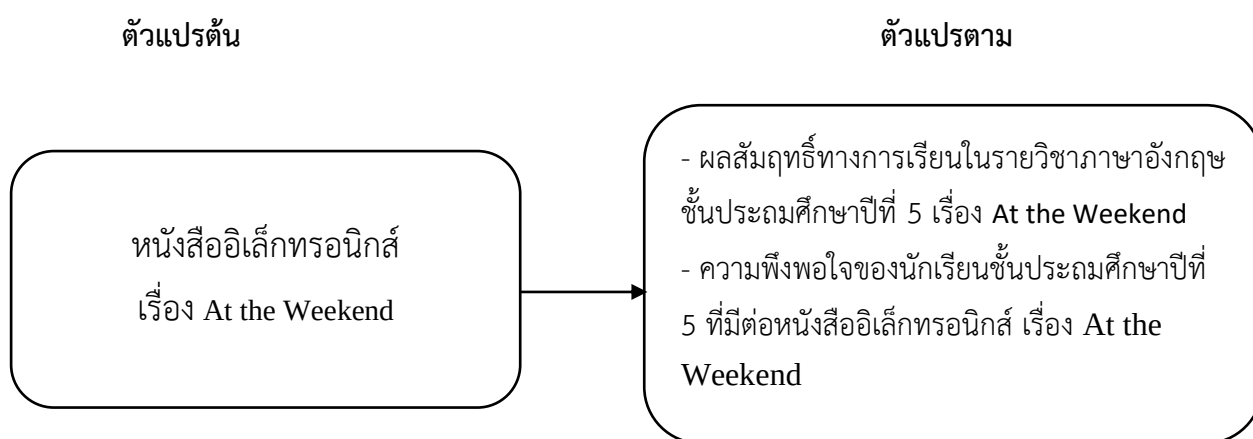
2 การหาประสิทธิภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด *At the Weekend* ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้นำคะแนนระหว่างเรียนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดในหนังสือแต่ละเล่ม (รวม 8 แบบฝึกหัด) และคะแนนแบบทดสอบท้ายเล่มทั้ง 4 เล่ม มาคำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละเพื่อหาประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E1) และหาประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E2)

3 การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Sample

4 การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ ชุด *At the Weekend* ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายระดับความพึงพอใจที่กำหนด (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2550 : 24)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผู้วิจัยทดลองโดยใช้แผนการ ทดลองแบบ One Group Pretest-Posttest Design ตามแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด At the weekend ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 80.18/80.36 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด At the weekend ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด At the weekend ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด **At the weekend** ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้รายงานสร้างขึ้น พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.18/80.36 หมายถึง นักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละจากการทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบท้ายเล่มของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แต่ละเล่ม โดยมีจำนวน 4 เล่ม (รวมทั้งหมด 8 แบบฝึกหัด และ 4 แบบทดสอบ) ซึ่งมีคะแนนเต็ม 80 คะแนน ทำได้เฉลี่ย 64.23 คะแนน ซึ่งเป็นค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละของประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E1) คิดเป็นร้อยละ 80.20 และนักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ซึ่งเป็นค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละของประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E2) คิดเป็นร้อยละ 80.38 แสดงว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด **At the weekend** ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้รายงานสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชีราภรณ์ โสมิยะ(2560 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ชุด **English is around** กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า 1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ชุด **English is around** กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.72/84.22 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนท่านผู้หญิงพรสม กุณฑลจินดา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ชุด **English is around** กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด **At the weekend** ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้รายงานสร้างขึ้น พบว่า คะแนนทดสอบโดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Post-test) สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการศึกษาข้อที่ 2 ที่ผู้รายงานตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด **At the weekend** ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มสูงขึ้น สอดคล้องกับ เมวิกา บุญเชย (2564 : 88) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง **Adjectives** สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสระหลวงพิทยาคม ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า 1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์รายวิชาไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเบื้องต้น ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ 80.44/70.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 70/70 2) ผลการทดลองใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์พบว่าการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05; 3) ผลการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ในภาพรวมพบว่านักเรียนพึงพอใจใน "ระดับมาก" โดยส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่ามีรูปแบบที่สวยงามสะดวกต่อการใช้งาน สรุปได้ว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด *At the weekend* มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แตกต่างกัน โดยมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้รายงานพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด *At the weekend* ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ ภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนมีความสนุกสนานในการเรียน และในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แต่ละเล่มมีทั้งภาพนิ่ง เสียง วิดีโอและมีสีสันที่สวยงาม อีกทั้งมีคำศัพท์และแบบฝึกหัดที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะและความชำนาญในการใช้ภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น นักเรียนได้วัดความเข้าใจหลังจากการเรียน มีการเฉลยคำตอบให้ทราบหลังจากทำแบบฝึกหัดสำเร็จ ซึ่งเป็นการให้ผลย้อนกลับทันที และส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และทราบข้อบกพร่องของตนเองทันที เป็นการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน จึงสามารถชี้ชัดได้ว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด *At the weekend* ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้รายงานสร้างขึ้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าระดับความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 สอดคล้องกับ ลลิตา เกตุเฒ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาภาษาอังกฤษเรื่อง *Food and Drinks* ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนวัดนาขวาง อำเภอมืองจังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ผลการประเมินความคิดเห็นโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เรื่อง *Food and Drinks* โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับดีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x}=3.70$, $S.D.=0.21$) แยกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.06$, $S.D.=0.18$) ด้านสื่ออยู่ในระดับดี ($\bar{x}=4.35$, $S.D.=0.24$) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง *Food and Drinks* สูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับยาโดยคะแนนค่าหลังเรียน ($\mu = 20.90$, $\sigma=3.27$) สูงกว่าคะแนนค่าเฉลี่ยก่อนเรียน ($\mu = 8.97$, $\sigma=2.81$) ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง *Food and Drinks* พบว่าในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\mu = 4.44$, $\sigma=0.57$) ดังนั้น จากผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด *At the weekend* ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้รายงานสร้างขึ้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นผลมาจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด *At the weekend* ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีเนื้อหาที่เหมาะสมตามวัย ในบริบทที่ใกล้ตัวผู้เรียน ได้แก่ *Go to the beach*, *Trip to the Zoo*, *At the Playground* และ *Visit my Hometown* กิจกรรมต่าง ๆ ในหนังสือแต่ละเล่มประกอบด้วยแบบฝึกหัดที่

หลากหลาย รูปภาพ เสียง องค์ประกอบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ดึงดูดใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ สร้างความเพลิดเพลินสนุกสนานในการร่วมกิจกรรม ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ในวิชาภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด *At the weekend* ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปใช้สอนกับนักเรียนห้องเรียนอื่นนอกกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการอ่านยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งระบบ

1.2 ผลงานนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด *At the weekend* ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ควรให้นักเรียนเก็บเป็นแฟ้มพัฒนางานของนักเรียนต่อไป ซึ่งนักเรียนสามารถนำมาฝึกทบทวนด้วยตนเองภายหลังได้

2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาค้นคว้าบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นต้น

2.2 ควรมีการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด *At the weekend* ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพิ่มวิดีโอและภาพเคลื่อนไหว เพื่อเพิ่มความน่าสนใจมากขึ้น

2.3 ควรศึกษาการเปรียบเทียบระหว่างการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด *At the weekend* ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กับสื่อการเรียนรู้อื่นในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- ธีราภรณ์ โสมิญะ. (2560). *การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียน คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ชุด English is around*. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2550). *การวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 10-12*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส.พี.เอ็น การพิมพ์จำกัด.

- เมวิกา บุญเชย .(2564). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง *Adjectives*. สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสระหลวงพิทยาคม.
- ลลิตา เกตุเอม. (2556). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาภาษาอังกฤษเรื่อง *Food and Drinks* ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนวัดนาขวาง อำเภอมะเมือง จังหวัดสมุทรสาคร. รายงานผลการวิจัย สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศุภณี เรียบเลิศศิริ (ม.ป.ป. , ออนไลน์) เมื่อสังคมออนไลน์มาแทนที่สังคมกระดาษ เราจะอ่านหนังสือกันแบบไหน ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2564. แหล่งที่มา: https://thethaiprinter.com/thai/lifestyle_detail.asp?id=695 วันที่ 20-06-2021
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ. (2555). ความเป็นมาของกลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนภาษา. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2564. แหล่งที่มา: <http://english.obec.go.th/english/2013/index.php/th/2012-08-08-06-24-42/2012-08-08-06-25-22> วันที่ 20-06-2021

การศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูตามสถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา
(Covid-19) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1
**A Study of the Teacher Competence Development based on Situation of
Corona Virus Outbreak (Covid-19) among Administrators from
Schools under Sukhothai Primary Educational
Service Area Office 1**

ศิริกุล แสงศรี และ นงลักษณ์ ใจฉลาด

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Sirikul Sangsree and Nongluck Jaichalad

Pibulsongkram Rajabhat University , Thailand

Corresponding Author, E-mail: Nuyz.smile@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูตามสถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 จำนวน 97 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 97 คน และ ครูผู้สอน จำนวน 97 คน รวมจำนวน 194 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามที่มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับสถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูตามสถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการเรียนรู้และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน

คำสำคัญ : การพัฒนาสมรรถนะครู; สถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19)

Abstracts

This research aimed to study of the teacher competence development based on situation of Corona Virus outbreak (Covid-19) among administrators from schools under Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1. Ninety-seven schools under Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1 were participated in this study and 97 school administrators and 97 teacher (194 in total) were involved as main informants. Five-point Likert Scale was used to collect information. Statistic tools used for analyzing data were Mean and Standard Deviation.

Results revealed that, in overall, the teacher competence development based on situation of Corona Virus outbreak (Covid-19) among administrators from schools under Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1 was at high level. Learning management aspect had highest mean, while classroom management aspect had lowest mean based on considering on each aspect.

Keywords : The teacher competence development; Situation of Corona Virus outbreak (Covid-19)

บทนำ

ในช่วงปลายปี 2562 จนถึงช่วงปี 2563 ในทั่วโลกไม่ว่าจะเป็นประเทศโซนยุโรป อเมริกา แอฟริกา เอเชีย ซึ่งหนึ่งในนั้นคือประเทศไทยที่กำลังเผชิญอยู่กับเชื้อไวรัสชนิดหนึ่งที่กำลังแพร่ระบาดอย่างหนักในปัจจุบัน ซึ่งเป็นไวรัสที่ยังไม่มีการรับมือ ไม่มีวัคซีนในการป้องกันหรือแม้แต่ยาที่ใช้รักษา ยับยั้งการแพร่ระบาดนี้ลงได้ จึงทำให้มีผู้ติดเชื้อ จำนวนมากขึ้นทุกวันในช่วงที่มีการแพร่ระบาดอย่างหนักในแต่ละประเทศ และมีผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นทุกวัน และมีจำนวนที่มากขึ้นในทุกประเทศทั่วโลกไม่เว้นแม้แต่ในประเทศไทย ที่เริ่มมีการแพร่ระบาดอย่างหนักช่วงเดือนกุมภาพันธ์เป็นต้นมา โดยเชื้อไวรัสนี้เริ่มแพร่ระบาดมาจากเมืองอู่ฮั่น ในสาธารณรัฐประชาชนจีน ทำให้ชื่อของไวรัสนี้ที่เราเรียกกันติดปากและคุ้นชินนั้นคือ “ไวรัสอู่ฮั่น” โดยมาจากเมืองที่เป็นต้นกำเนิดของไวรัสนี้ และในภายหลังองค์การอนามัยโลก (WHO) ประกาศชื่อที่เป็นทางการสำหรับใช้เรียกโรคทางเดินหายใจที่เกิดจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ว่า “โควิด-ไนน์ทีน” (โควิด - 19) โดยชื่อนี้มาจากคำย่อในภาษาอังกฤษของคำว่าโคโรนา ไวรัส และดีซีส (Disease) ที่แปลว่าโรคภัยไข้เจ็บ รวมทั้งเลข 19 ซึ่งแสดงถึงปีที่มีรายงานการแพร่ระบาดครั้งแรก

วิกฤติโควิด-19ส่งผลกระทบรุนแรงในอุตสาหกรรมต่างๆรวมถึงอุตสาหกรรมการศึกษาซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของโลกมนุษย์เราในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ในระหว่างการระบาดของโลก สถานศึกษา เช่น โรงเรียน และมหาวิทยาลัย เป็นต้น ได้ถูกสั่งปิดเนื่องจากเป็นสถานที่รวมกันของนักเรียน นิสิตนักศึกษาที่เป็นเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญต่อไปของชาติ ได้รับการดูแลให้ปลอดภัยซึ่งเป็นความห่วงใยในระดับต้น ๆ ของผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษาและภาครัฐ มีการคาดการณ์ว่าทั่วโลกจะมีนักเรียน นักศึกษากว่า 1,200 ล้านคนต้องหยุดเรียนอยู่บ้านและหากต้องอยู่บ้านเป็นเวลานาน ผู้เกี่ยวข้องก็เริ่มเป็นห่วง

กับการหามาตรการให้การเรียนการสอนในยุค Social / Physical Distancing ที่ยังคงอยู่ การปรับตัวแบบ Online Learning ถูกเร่งให้นำมาใช้เป็นอย่างมาก ซึ่งก็มีทั้งข้อดีและข้อเสียที่ต้องพิจารณากันต่อไป

โรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีความเสี่ยงสูงมากในการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด - 19) ประกอบด้วยผู้คนจำนวนมาก ได้แก่ นักเรียน ครูหรือผู้ดูแลนักเรียนและผู้ปกครองอยู่รวมกัน จึงมีความเสี่ยงต่อการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสได้ง่ายถ้าหากจัดการไม่ดี จึงทำให้ห้องเรียนส่วนใหญ่ต้องถูกปิดแม้จะเปลี่ยนมาทำการเรียนการสอนแบบออนไลน์แต่ก็ไม่มีประสิทธิภาพเท่ากับการเรียนในห้องเรียนได้ ทำให้เด็กมีปัญหาทั้งการเรียนที่ต้องหยุดชะงัก ไปจนถึงความไม่พร้อมของครู ผู้ปกครอง การขาดแคลนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต การใช้เวลาหน้าจอมากเกินไป ขาดปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน สุดท้ายทำให้เกิดความเครียดทั้งเด็กและครู

การพัฒนาสมรรถนะครูหรือการพัฒนาบุคลากรเป็นเรื่องที่สำคัญต่อสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด - 19) การพัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะการพัฒนาสมรรถนะครูนั้นถือว่าเป็นเรื่องจำเป็นและเร่งด่วน ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินการพัฒนาบุคลากรและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรอย่างจริงจังจึงจะสามารถเปลี่ยนนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ตลอดจนเป็นการพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากการศึกษาความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูตามสถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เพื่อทราบการพัฒนาสมรรถนะครูตามสถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูและปรับปรุงทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ด้านอื่นในอนาคตซึ่งเป็นส่วนที่ทำให้การบริหารงานในสถานศึกษาประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูตามสถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

วิจัยในครั้งนี้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูตามสถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

วิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูตามสถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากการสังเคราะห์ของนักวิชาการจำนวน 1 ส่วน คือ สมรรถนะครู

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 1 จำนวน 129 แห่ง

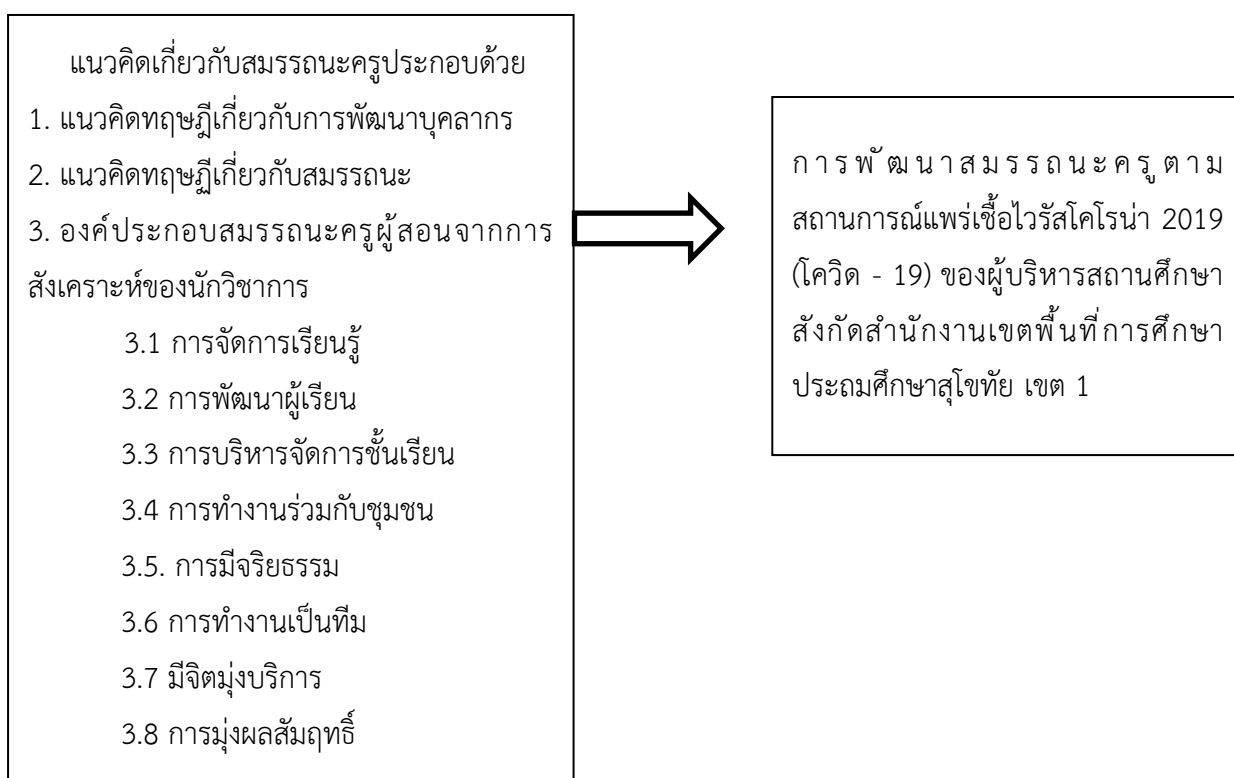
2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัยเขต 1 จำนวน 97 แห่ง โดยใช้ตารางการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มโดยวิธีการแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกตามอำเภอ 4 อำเภอ ทำการสุ่มอย่างง่าย และกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละ 1 คน จำนวน 97 คน และครูผู้สอนแต่ละ 1 คน จำนวน 97 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 รวมจำนวนทั้งสิ้น 194 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

การวิจัยในครั้งนี้ตัวแปรที่จะศึกษาได้แก่ การพัฒนาสมรรถนะครูตามสถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาดำรง บทความ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ตามสถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ซึ่งได้ทำกรอบแนวคิดนำมาเป็นกรอบในการจัดทำเครื่องมือ ดังภาพ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การพัฒนาสมรรถนะครูตามสถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในภาพรวมตารางที่ 1

การพัฒนาสมรรถนะครูตามสถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในภาพรวม

ด้าน	การพัฒนาสมรรถนะครูตามสถานการณ์แพร่เชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ สภาพ	ลำดับ
1	ด้านการจัดการเรียนรู้	4.35	0.47	มาก	1
2	ด้านการพัฒนาผู้เรียน	4.33	0.47	มาก	3
3	ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน	4.21	0.52	มาก	8
4	ด้านการทำงานร่วมกับชุมชน	4.25	0.49	มาก	7
5	ด้านการมีจริยธรรม	4.32	0.49	มาก	4
6	ด้านการทำงานเป็นทีม	4.31	0.52	มาก	5
7	ด้านมีจิตมุ่งบริการ	4.34	0.47	มาก	2
8	ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.29	0.49	มาก	6
รวม		4.30	0.41	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า การพัฒนาสมรรถนะครูตามสถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูตามสถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูตามสถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาครูให้มีความรู้และทักษะในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ On Hand ในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) มีการกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนใฝ่เรียนรู้อยู่เสมอ จัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและนอกห้องเรียนให้ไม่แออัด อากาศถ่ายเทเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบ On site ครูมีการร่วมคิดร่วมตัดสินใจกับผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามการสอนสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 สื่อสตัยไม่ปกปิดข้อมูลการเดินทางในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 มีความรู้และร่วมกันแสดงความคิดเห็นหาแนวทางการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 รวมไปถึงเปลี่ยนแปลงการบริการให้รวดเร็วยิ่งขึ้นในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองในด้านการจัดการเรียนการสอนตามสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญ์วรา ผลเจริญ (2559 : 65) ได้ศึกษาศึกษาและเปรียบเทียบสมรรถนะหลักของครูโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า สมรรถนะหลักของครูโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายผลในแต่ละด้านโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูตามสถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาครูให้มีความรู้และทักษะในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ On Hand ในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) มีเจตคติที่ดี ในการสอนแบบ On line เพื่อให้การสอนสอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์สามารถจัดกลุ่มนักเรียนตามความเหมาะสมกับขนาดของห้องเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของอริสา นพคุณ ,บรรจบ บุญจันทร์และสุวิมล ตั้งประเสริฐ (2561 : 43) ได้ศึกษาพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของธนสมพร มะโนรัตน์ (2560 : 224) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติของโรงเรียนบ้านหนองวารี (นิพัทธ์ธรรมาภรณ์อุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่า การ

พัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. การศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูตามสถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาครูให้จัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและนอกห้องเรียนให้ไม่แออัดอากาศถ่ายเทเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบ On site จัดสิ่งอำนวยความสะดวกของห้องเรียนให้มีความปลอดภัยสำหรับการสอนแบบ On site และอบรมความมีระเบียบวินัยกับนักเรียนปฏิบัติตามมาตรการการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์ศักดิ์ ดั่งทา (2557 : 81) ได้ศึกษา การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูโรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า การบริหารจัดการชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก

4. การศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูตามสถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการทำงานร่วมกับชุมชน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาครูให้มีการร่วมคิดร่วมตัดสินใจกับผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 เพิ่มช่องทางการติดต่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครองและชุมชน ดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครองในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฉันทนา บุญมาก (2555 : 54 - 55) ได้ศึกษาสมรรถนะครูของครูโรงเรียนอนุบาลชลบุรีตามความรับรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา พบว่าการสร้างความสัมพันธ์และการร่วมมือกับชุมชนอยู่ในระดับมาก

5. การศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูตามสถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการมีจริยธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาครูให้ซื่อสัตย์ไม่ปกปิดข้อมูลการเดินทางในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 มีวินัยในตนเองและฝึกทักษะความมีวินัยให้กับนักเรียนรวมถึงให้ช่วยเหลือผู้อื่นและอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนสำหรับการเรียนทุกรูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพย์ บุญผะ (2555 : 71) ได้ศึกษา การพัฒนาสมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 พบว่า การพัฒนาสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 อยู่ในระดับมาก

7. การศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูตามสถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านมีจิตมุ่งบริการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาครูให้เปลี่ยนแปลงการบริการให้รวดเร็ว

ยิ่งขึ้นในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 ให้ความช่วยเหลือผู้มาขอรับบริการในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 อย่างเต็มที่ พยายามให้บริการความรู้ สร้างความเข้าใจกับนักเรียนในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฉันทนา บุญมาก (2555 : 54 - 55) ได้ศึกษาสมรรถนะครูของครูโรงเรียนอนุบาลชลบุรีตามความรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา พบว่า ด้านบริการที่ดี โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

8. การศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูตามสถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาครูให้แสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง ในด้านการจัดการเรียนการสอนตามสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 ให้มีความรู้และทักษะเทคนิคการสอนออนไลน์อย่างเต็มตามศักยภาพ เข้ารับการอบรมเทคนิคจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) และสอดคล้องกับงานวิจัยของอิสหาก นุ้ยโสภา (2556 : 119 - 120) ได้ศึกษา สมรรถนะครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล พบว่า สมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับพวงรัตน์ จินพล (2564 : 50) ได้ศึกษา การจัดการเรียนออนไลน์ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในยุคของการเปลี่ยนแปลงโลกท่ามกลางวิกฤตโควิด-19 : กรณีศึกษา โรงเรียนต้นติวัว อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การจัดการเรียนออนไลน์ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในยุคของการเปลี่ยนแปลงโลกท่ามกลางวิกฤตโควิด-19 อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

จากผลการศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูตามสถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับคือ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการทำงานร่วมกับชุมชน และด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ผู้บริหารควรสร้างสภาพห้องเรียนในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ให้สะอาด ไม่แออัด อากาศถ่ายเทและปลอดภัย จัดการเรียนการสอนที่รักษาระเบียบวินัย ควบคุมชั้นเรียน สร้างกฎระเบียบและดำเนินการจัดหาสื่อที่ทำให้บทเรียนมีความน่าสนใจ ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผน ดำเนินการพัฒนา ร่วมคิดร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) สร้างความสัมพันธ์และสร้าง

เครือข่ายความร่วมมือรวมไปถึงการเพิ่มช่องทางติดต่อประสานงาน และให้ครูผู้สอนพัฒนาตนเองด้านความรู้ และทักษะ เทคนิคการสอนออนไลน์ การใช้เทคโนโลยี เทคนิคจัดการเรียนการสอน การกระตุ้นนักเรียนให้ใฝ่ เรียนใฝ่รู้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) พร้อมทั้งจะ ปฏิบัติตามประกาศของหน่วยงานต้นสังกัด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูตามสถานการณ์แพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กัญญ์วรา ผลเจริญ (2559). การศึกษาสมรรถนะหลักของครูโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัยสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. วิทยานิพนธ์. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา
- ฉันทนา บุญมาก. (2555). การศึกษาสมรรถนะครูของครูโรงเรียนอนุบาลชลบุรีตามความรู้ของผู้มีส่วน เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา. วิทยานิพนธ์ (กศ.ม.) บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธนสมพร มะโนรัตน์ (2560). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ ของ โรงเรียนบ้านหนองวารี (นิพัทธ์ธรรมมาภรณ์อุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 2. โรงเรียนบ้านหนองวารี (นิพัทธ์ธรรมมาภรณ์อุปถัมภ์) ตำบลตาโกน อำเภอเมืองจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ.
- พงษ์ศักดิ์ ด้วงทา (2557). การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูโรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิษณุโลก เขต 1. วิทยานิพนธ์. ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษาวิทยาลัยบัณฑิตศึกษา ด้านการจัดการ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- พวงรัตน์ จินพล (2564). การจัดการเรียนออนไลน์ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในยุคของการเปลี่ยนแปลงโลกท่ามกลาง วิฤตโควิด-19 : กรณีศึกษา โรงเรียนต้นต้วต้ว อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์สุขภาพและเทคโนโลยี. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยเทคโนโลยี ภาควิชาได้.

- พรทิพย์ บุญณสะ (2555). การพัฒนาสมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- อริสา นพคุณ,บรรจบ บุญจันทร์ และสุวิมล ตั้งประเสริฐ. (2561). การพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา. วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 12 (3), 232-244.
- อิสหาก นุ้ยโสภา (2556). สมรรถนะครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการศึกษาอิสลาม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

การศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ใน
สถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

**The Study of the Essential Competencies of the School Administrators in
21st Century in a situation of the disruptive society of schools under
the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2**

นิธิวดี แพร้วพัฒนสุข และ สุภาวดี ลาภเจริญ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Nithivadee Prawattanasuk and Supawadee Lapcharoen
Ramkhamhaeng University, Thailand
Corresponding Author, E-Mail: nithivadee@outlook.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ขนาดของสถานศึกษา และวิทยฐานะครูผู้สอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูปฏิบัติหน้าที่การสอนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 357 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของ Cohen, Manion and Morrison จากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ โดยผ่านขั้นตอนการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นที่ .985 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบค่าที (t –test for Independent Samples) และการวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ครูปฏิบัติหน้าที่การสอนที่มีประสบการณ์การทำงาน ขนาดสถานศึกษา และวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

* วันที่รับบทความ: 29 มกราคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 25 กุมภาพันธ์ 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 1 มีนาคม 2565

Received: January 29, 2022; Revised: February 25, 2022; Accepted: March 1, 2022

คำสำคัญ: สังคมพลิกผัน (Disruptive); สมรรถนะ; ศตวรรษที่ 21

Abstracts

The purposes of this research study are to study and compare the required abilities of the school administrators in the 21st century in the disruptive situations according to the opinions of the teachers in the Secondary Educational Service Area Office, Area 2, grouped according to working experiences, school sizes and academic standings. The samples were 357 teachers in the schools in the area in the academic year of 2021. The sampling size was set by using Cohen, Manion and Morrison's table. The stratified sampling method was used by using the schools as stratum. The instruments for collecting data were questionnaires with five scales. The analysis of the content validity had the index of congruence of 0.60 - 1.00. The reliability was .985. The statistics used for analyzing the data were frequency, percentage, mean, standard deviation, independent t-test and one-way analysis of variance.

The findings are as follows. Firstly, the required abilities were at the high levels in the overall and specific terms. Secondly, the teachers with the different working experiences, school sizes and academic standings had the indifferent opinions towards the required abilities in the overall and specific terms.

Keywords: Disruptive Situations; Abilities; 21st Century

บทนำ

โลกในศตวรรษที่ 21 หรือคริสต์ศตวรรษที่ 21 เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2001 และสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม ค.ศ. 2100 ถือเป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง นำมาซึ่งโอกาส ภัยคุกคาม เงื่อนไขและข้อจำกัดใหม่ ๆ เป็นผลมาจากการขับเคลื่อนของ 5 กระแสที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีการใช้ชีวิตของผู้คน อันได้แก่ (1) Globalization การหลอมรวมของสังคมโลก ทำให้เกิดการไหลของทุน สินค้า บริการ และผู้คนอย่างเสรี (2) Digitization การปรับเปลี่ยนข้อมูลไปสู่รูปแบบดิจิทัล การสื่อสารที่เกิดขึ้นแค่กับบางคน บางที่ บางเวลา เปลี่ยนเป็นทุกคน ทุกที่ ทุกเวลา (3) Urbanization การเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทสู่สังคมเมือง ทำให้สัดส่วนของประชากรเมืองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (4) Individualization กระแสของความเป็นปัจเจกบุคคล ความเป็นตัวของตัวเองที่เพิ่มมากขึ้น ต้องการแสดงออกมากขึ้น และ (5) Commonization กระแสในการเผชิญสถานการณ์ร่วมกัน (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2560 : ออนไลน์) สอดคล้องกับ ธานินทร์ เอื้ออภิศร (2017 : ออนไลน์) ที่กล่าวไว้ว่า ศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลมาจากการขับเคลื่อนของ 3 กระแสหลักอันได้แก่ (1) กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) เกิดการหลอมรวมสังคมโลกให้เป็นสังคมเดียว การสื่อสารสามารถเกิดขึ้นได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว (2) กระแสการพัฒนาเทคโนโลยี (Big Bang Of Technology) มีการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด เกิดนวัตกรรมทางเทคโนโลยีขึ้นมากมาย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมากยิ่งขึ้น และ (3) กระแสความเป็นใหญ่ของเงินทุน (Financialization) การหลอมรวมของสังคมโลก และนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นทำให้เงินทุน

เข้ามามีบทบาท และเป็นตัวขับเคลื่อนในหลาย ๆ ด้าน และอยู่ในรูปแบบของดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพลิกผันในสังคมอย่างรวดเร็วมีความผันผวน ความไม่แน่นอน ความซับซ้อน และไม่ชัดเจน การเปลี่ยนแปลงลักษณะนี้เรียกโดยรวมว่า เป็นการเกิดขึ้นของ **Disruption** ซึ่งถือเป็นสภาวะปกติแบบใหม่ของโลกที่ทุกคนต้องหาเทคนิควิธีการ หรือเครื่องมือ เพื่อปรับตัวให้ทันหรือนำต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ (วัฒนาพร ระบุทุกข์, 2563 : 8)

กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา (2560 : ออนไลน์) ระบุว่า กระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมของการเรียนรู้ในโลกศตวรรษที่ 21 ไม่มีการผูกขาดความรู้ ไม่มีการผูกขาดข้อมูล และมีการรวมตัวแตกตัวของเทคโนโลยีและนวัตกรรมเดิมเกิดเป็นเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่อยู่ตลอดเวลา ตลอดจนความนิยมการเรียนรู้จากระบบมีมากขึ้น มีความต้องการรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น สามารถตอบโจทย์และรองรับการใช้งานอย่างเหมาะสม ตลอดจนพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป รูปแบบการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงจากอดีตนี้ เรียกว่า **Disruption Education** (สุมัทนา หาญสุริย์, 2563 : 9) ศาสตร์การสอน (pedagogy) จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง ต้องสะท้อนถึงวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน สะท้อนถึงโลกในอนาคตที่ผู้เรียนต้องดำรงอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยรูปแบบและวิธีการสอนต้องคำนึงถึงการใช้สื่อ สารสนเทศ และเทคโนโลยี บริบทที่เป็นจริง ความเป็นสหวิทยาการ เน้นความร่วมมือ ใช้การแก้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิด และทำการประเมินอย่างโปร่งใส

โดยสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งนับว่าเป็นหน่วยปฏิบัติ เป็นสถานที่พื้นฐานในการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ เสริมสร้างบุคลิกภาพ และทักษะในการใช้ชีวิตของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งนับเป็นผู้ขับเคลื่อนหลัก และกำหนดทิศทางของการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น ไม่สามารถนิ่งเฉยต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นได้ สอดคล้องกับ พงุทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ (2561: ออนไลน์) ที่กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง จำเป็นต้องมีการปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา อีกทั้งต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ คุณลักษณะ ทักษะ และเจตคติ ที่ก่อให้เกิดสมรรถนะที่เหมาะสมต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และปรับบริบทการบริหารสถานศึกษาได้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ตลอดจนต้องฝึกฝน อบรม เสริมสร้างให้ตนเองเกิดสมรรถนะที่พึงประสงค์ และหลากหลาย เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปด้วยความราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการมีสมรรถนะที่ดีจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพได้ (ศิรินาถ ทับทิมใส, 2564 : 30) สอดคล้องกับ นางลักขณ์ ใจฉลาด (2558 : 3) ที่กล่าวว่า มีการชี้ให้เห็นจากนักวิชาการหลายท่านว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีสมรรถนะในการบริหาร มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะ ที่ช่วยส่งผลให้มีการปฏิบัติงานที่ดี ช่วยนำพาให้องค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ คู่มือการกำหนดสมรรถนะในราชการพลเรือน (2553 : ออนไลน์) ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู

และบุคลากรทางการศึกษา ที่ระบุว่า สมรรถนะเป็นเครื่องมือและมาตรฐานที่สำคัญ ที่จะทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบัน ตลอดจนสถานการณ์คาดการณ์สำหรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งผู้ที่มีความสนใจสามารถนำผลการศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นไปใช้ประโยชน์ ปรับประยุกต์เพื่อนำพาสถานศึกษาบรรลุสู่วิสัยทัศน์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ท่ามกลางสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผันตลอดจนนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนา สมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงานผู้บริหาร ที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ขนาดของสถานศึกษา และวิทยฐานะของครูผู้สอน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 52 โรงเรียน ปีการศึกษา 2564 จำนวน 6,229 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 52 โรงเรียน ปีการศึกษา 2564 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การเปิดตารางสำเร็จรูปของ Cohen, Manion and Morrison (2011 : 147) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 357 คน จากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย แบ่งได้เป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพส่วนบุคคลมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ ประสบการณ์ทำงาน ขนาดสถานศึกษา และวิทยฐานะของครูผู้สอน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามในประเด็นเรื่องสมรรถนะที่จำเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 6 ด้าน รวมเป็น 60 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายความว่า มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายความว่า มีระดับความพึงพอใจมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายความว่า มีระดับความพึงพอใจปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายความว่า มีระดับความพึงพอใจน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายความว่า มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวและขออนุญาตแจกแบบสอบถามจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 และผู้อำนวยการโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 52 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดจำนวน 320 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.64 รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จัดระบบข้อมูล ลงรหัสข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประสบการณ์ทำงาน ขนาดสถานศึกษา และวิทยฐานะของครูผู้สอนโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage)

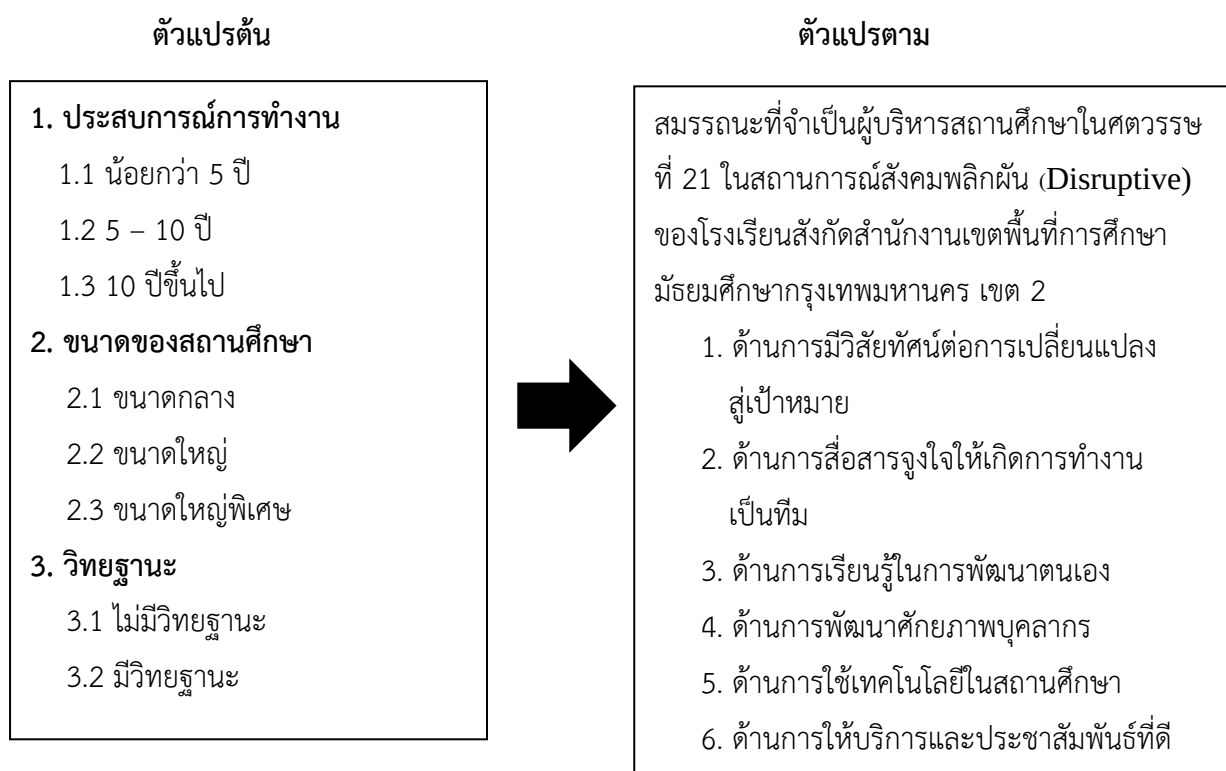
2. ศึกษาระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะที่จำเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน ต่อสมรรถนะที่จำเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t –test for Independent Samples)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษาที่ต่างกันต่อสมรรถนะที่จำเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 วิเคราะห์โดยใช้ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษา ศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นทบทวนการ จำนวน 13 ท่าน นำมากำหนดเป็นตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ต่อการเปลี่ยนแปลงสู่เป้าหมาย 2) ด้านการสื่อสารจูงใจให้เกิดการทำงานเป็นทีม 3) ด้านการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง 4) ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษา 6) ด้านการให้บริการและประชาสัมพันธ์ที่ดี

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะที่จำเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสมรรถนะที่จำเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

(n = 320)			
สมรรถนะที่จำเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ใน สถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive)	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ต่อการเปลี่ยนแปลงสู่เป้าหมาย	4.08	0.79	มาก
2. ด้านการสื่อสารจูงใจให้เกิดการทำงานเป็นทีม	4.03	0.84	มาก
3. ด้านการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง	4.11	0.78	มาก
4. ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร	4.15	0.71	มาก
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษา	4.17	0.72	มาก
6. ด้านการให้บริการและประชาสัมพันธ์ที่ดี	4.19	0.75	มาก
รวม	4.12	0.72	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สมรรถนะที่จำเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน(Disruptive) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.72) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการให้บริการและประชาสัมพันธ์ที่ดี ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.75) ด้านการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.72) ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.71) ด้านการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.78) ด้านการมีวิสัยทัศน์ต่อการเปลี่ยนแปลงสู่เป้าหมาย ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.79) และด้านการสื่อสารจูงใจให้เกิดการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.84)

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวิทยฐานะ โดยภาพรวมและรายด้าน

(n = 320)

สมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive)	วิทยฐานะของครูผู้สอน				t	Sig.
	ไม่มีวิทยฐานะ		มีวิทยฐานะ			
	(n = 188)		(n = 132)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ต่อการเปลี่ยนแปลงสู่เป้าหมาย	4.08	0.75	4.09	0.83	-0.146	0.884
2. ด้านการสื่อสารจูงใจให้เกิดการทำงานเป็นทีม	4.03	0.80	4.01	0.91	0.121	0.904
3. ด้านการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง	4.13	0.76	4.07	0.80	0.620	0.536
4. ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร	4.15	0.67	4.15	0.76	0.010	0.992
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษา	4.14	0.71	4.21	0.74	-0.804	0.422
6. ด้านการให้บริการและประชาสัมพันธ์ที่ดี	4.17	0.73	4.21	0.78	-0.456	0.649
รวม	4.12	0.70	4.12	0.76	-0.045	0.964

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ครูที่มีวิทยฐานะต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

(n = 320)

สมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ใน สถานการณ์สังคม พลิกผัน (Disruptive)	ขนาดของสถานศึกษา						F	Sig.
	ขนาดกลาง (n = 7)		ขนาดใหญ่ (n = 46)		ขนาดใหญ่ พิเศษ			
					(n = 267)			
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ต่อการ เปลี่ยนแปลงสู่เป้าหมาย	4.30	0.56	4.14	0.69	4.07	0.81	0.433	0.649
2. ด้านการสื่อสารจูงใจให้เกิดการ ทำงานเป็นทีม	4.27	0.56	4.13	0.70	4.00	0.87	0.763	0.467
3. ด้านการเรียนรู้ในการพัฒนา ตนเอง	4.43	0.50	4.20	0.64	4.08	0.81	1.067	0.345
4. ด้านการพัฒนาศักยภาพ บุคลากร	4.56	0.50	4.17	0.64	4.14	0.72	1.227	0.294
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีใน สถานศึกษา	4.60	0.56	4.19	0.57	4.15	0.75	1.353	0.260
6. ด้านการให้บริการและ ประชาสัมพันธ์ที่ดี	4.50	0.48	4.20	0.61	4.18	0.77	0.644	0.526
รวม	4.44	0.45	4.17	0.60	4.10	0.75	0.884	0.414

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ครูปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

(n = 320)

สมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ใน สถานการณ์สังคม พลิกผัน (Disruptive)	ประสบการณ์การทำงาน						F	Sig.
	น้อยกว่า 5 ปี		5 – 10 ปี		10 ปีขึ้นไป			
	(n = 110)		(n = 135)		(n = 75)			
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ต่อการ เปลี่ยนแปลงสู่เป้าหมาย	4.04	0.76	4.06	0.82	4.18	0.77	0.778	0.460
2. ด้านการสื่อสารจูงใจให้เกิดการ ทำงานเป็นทีม	4.02	0.82	3.98	0.89	4.11	0.77	0.695	0.500
3. ด้านการเรียนรู้ในการพัฒนา ตนเอง	4.13	0.77	4.09	0.81	4.11	0.74	0.068	0.934
4. ด้านการพัฒนาศักยภาพ บุคลากร	4.16	0.65	4.12	0.73	4.19	0.75	0.224	0.800
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีใน สถานศึกษา	4.13	0.69	4.17	0.76	4.23	0.71	0.453	0.636
6. ด้านการให้บริการและ ประชาสัมพันธ์ที่ดี	4.13	0.71	4.18	0.79	4.27	0.73	0.711	0.492
รวม	4.10	0.69	4.10	0.76	4.18	0.70	0.331	0.718

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การแสดงความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่สายการสอนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่มีต่อสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการที่ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ ทักษะ คุณลักษณะ และเจตคติที่ก่อให้เกิดเป็นสมรรถนะที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ตามความเป่าประสงค์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริฉัตร ช่อชิด (2559 : 3-6) ที่ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีรีศา มีศรี และโอฬาร กาญจนากาศ (2562 : 138 – 144) ที่ศึกษาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับ สุทธิเทพ ช่อปทุมศิริกุล (2559 : 87) ที่ศึกษาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน และเมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นในด้านการให้บริการและประชาสัมพันธ์ที่ดี มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ด้านการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง ด้านการมีวิสัยทัศน์ต่อการเปลี่ยนแปลงสู่เป้าหมาย และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการสื่อสารจูงใจให้เกิดการทำงานเป็นทีม ซึ่งอภิปรายรายในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ต่อการเปลี่ยนแปลงสู่เป้าหมาย โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เนื่องจาก พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ของสถานศึกษาได้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน และเป็นไปตามความต้องการในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามวิสัยทัศน์มีทัศนคติที่ดี สามารถสร้างโอกาสจากวิกฤตที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงพลิกผันในสังคม และสามารถถ่ายทอดนโยบายให้บุคลากรในสถานศึกษาสามารถรับรู้อย่างถูกต้อง และนำไปสู่การปฏิบัติได้ อีกทั้งยังสามารถแสดงให้เห็นถึงการมีความคิดริเริ่มจัดหาวิธีการ แนวทางการปฏิบัตินำมาแทนที่การปฏิบัติงานในรูปแบบเดิม หรือการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ทำให้การปฏิบัติงานในสถานศึกษาทั้งปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการประจำปีและการดำเนินกิจกรรมตามนโยบายเร่งด่วนดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผันภายในสังคม (Disruptive) สามารถวิเคราะห์คาดการณ์ผลที่จะเกิดในอนาคต จากผลกระทบของการ

ปฏิบัติงานในปัจจุบัน และนำปัญหาและอุปสรรคที่เคยเกิดขึ้นมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผันในอนาคต โดยเปิดรับมุมมอง และยอมรับวิธีการทำงานที่แตกต่าง โดยไม่ยึดติดกับแนวทางการปฏิบัติในรูปแบบเดิม ๆ ทำให้สามารถตัดสินใจสั่งการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการได้อย่างชัดเจน รวดเร็ว และชาญฉลาดจากการประเมินสถานการณ์ที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน สอดคล้องกับ สอดคล้องกับ วันอาฮิซะฮ์ ฮายีเต๊ะ (2555 : 56-59) ที่ศึกษาสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส ในด้านการมีวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เนื่องจาก พบว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษายังต้องมีความสามารถในการคาดการณ์ บูรณาการความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยม เพื่อใช้ในการวางแผนแนวทางการปฏิบัติงานในอนาคตอย่างเหมาะสม เพื่อการบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาในสถานศึกษา เกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนและสถานศึกษาในอนาคตได้

ด้านที่ 2 ด้านการสื่อสารจูงใจให้เกิดการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เนื่องจาก บุคลากรในสถานศึกษารับรู้ได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีอริยาสัยที่ดี สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา และสื่อสารคำสั่งที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดให้บุคลากรในสถานศึกษาเข้าใจได้อย่างชัดเจนได้ มีความสามารถในการให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แนะให้บุคลากรปฏิบัติงานเป็นทีมร่วมกัน เป็นผู้นำของผู้นำทีม เพื่อให้การปฏิบัติงานในสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ได้ในสถานการณ์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน (Disruptive) สามารถสร้างแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงาน สร้างค่านิยมร่วมให้บุคลากรมีทัศนคติความรู้สึกรักและผูกพันกับสถานศึกษา มีทักษะในการสื่อสารให้เกิดความรู้สึกร่วมกันสามารถโน้มน้าวให้บุคลากรปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเต็มใจ และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เสนอแนวทางการปฏิบัติร่วมกันภายในสถานศึกษา สร้างทีมงาน และจัดการบริหารทีมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน และมีความกดดันได้ สอดคล้องกับ วันอาฮิซะฮ์ ฮายีเต๊ะ (2555 : 56-59) ที่ศึกษาสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส ในด้านการทำงานเป็นทีม ละด้านการสื่อสารและการจูงใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เนื่องจาก ผู้บริหารสามารถเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามได้อย่างเหมาะสม ปฏิบัติตนเป็นส่วนหนึ่งของทีม สร้างบรรยากาศความไว้วางใจซึ่งกันและกันในการทำงาน มอบหมายการปฏิบัติหน้าที่ด้วยการสื่อสารที่ชัดเจน และมีการใช้รางวัลแก่ทีม โดยการให้กำลังใจ ยกย่อง ชมเชยตามสมควรและจริงใจ

ด้านที่ 3 ด้านการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญ ในด้านการบริหารทั่วไปเพื่อจัดเตรียมอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม งานอนามัยภายในสถานศึกษา ตลอดจนการติดต่อประสานงานกับชุมชน และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความสนับสนุนให้การปฏิบัติงานในสถานศึกษาตอบสนองต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างพลิกผัน (Disruptive) ได้ และมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ เทคนิควิธีการ และนวัตกรรมการบริหารที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานในศตวรรษที่ 21 อยู่เสมอ พัฒนาทักษะทางด้านเทคโนโลยีของตนเองให้สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนา ปรับปรุง ตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญ เท้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน (Disruptive) ในด้านของหลักสูตร และการบริหารวิชาการ งบประมาณ และการบริหารงานบุคคล มีความยืดหยุ่น พัฒนาความคิดในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ ปาริฉัตร ช่อชิต (2559 : 3-6) ที่ศึกษาสมรรถนะผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า สมรรถนะผู้บริหารด้านการพัฒนาตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ในศตวรรษที่ 21 ท่ามกลางสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ไม่ได้มีเพียงการเรียนการสอนเท่านั้นที่เปลี่ยนแปลงและถูกแทนที่ด้วยรูปแบบวิธีการสอนใหม่ ๆ ยังมีการพัฒนาศักยภาพ ความก้าวหน้าของบุคลากรครูที่มีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความตระหนักถึงความสำคัญในการผลักดัน และส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาอบรมและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา ทั้งในด้านการพัฒนาเทคนิค วิธีการจัดการเรียนการสอน ความรู้ประจำกลุ่มวิชา การวัดและการประเมินผลให้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการส่งเสริมการพัฒนาทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียนในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีวิทยฐานะที่สูงขึ้น และมีการนิเทศติดตามการอบรมพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ สามารถให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรในสถานศึกษาได้ สอดคล้องกับ ปาริฉัตร ช่อชิต (2559 : 3-6) ที่ศึกษาสมรรถนะผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า สมรรถนะผู้บริหารด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน เนื่องจากผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในทิศทางที่ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้บุคลากรใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างเต็มที่ อีกทั้งยังสอดคล้องกับ วันอาอีซะฮ์ ฮายีเต๊ะ (2555 : 56-59) ที่ศึกษาสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส ในด้านพัฒนาศักยภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน ซึ่งพบว่าผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริม สนับสนุนให้

บุคลากรครูในสถานศึกษาเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ศึกษาต่อ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ พัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

ด้านที่ 5 ด้านการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเห็นถึงความสำคัญของการสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอน และเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน นิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องทั้งในสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างพลิกผัน (Disruptive) และยังคงสามารถใช้เทคโนโลยีนั้นเพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพอย่างสูงสุดในสถานการณ์ปกติของสถานศึกษาได้อย่างยั่งยืน โดยผู้บริหารให้การสนับสนุน ส่งเสริม จัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้ออำนวยต่อการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษาอย่าง เพียงพอ และทั่วถึง สามารถ แทนที่การปฏิบัติงานในรูปแบบเดิมได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน (Disruptive) และจัดหาเทคโนโลยีที่นำมาใช้ได้อย่างคุ้มค่าเหมาะสมกับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร พัฒนา สถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) สร้างนวัตกรรมการบริหารแบบใหม่จาก การใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด

ด้านที่ 6 ด้านการให้บริการและประชาสัมพันธ์ที่ดี โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ในสถานการณ์ที่สถานศึกษาต้องเผชิญต่อภาวะวิกฤตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างพลิกผัน (Disruptive) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่เป็นผลดีต่อ สามารถสร้างความรู้สึก เชิงบวกที่หน่วยงานภายนอก ชุมชน และท้องถิ่นที่มีต่อสถานศึกษา จัดให้มีช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่ จำเป็น สารสนเทศที่มีคุณภาพ สื่อสารได้ชัดเจน ทันสมัย และดึงดูดความสนใจการประชาสัมพันธ์ให้บริการ ด้านข้อมูลรูปแบบการจัดการเรียนการสอน แนวปฏิบัติสำหรับบุคลากรในสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน หรือถูกแทนที่ด้วยรูปแบบการสอนอื่น แก่ ผู้ปกครอง และนักเรียนผ่านช่องทางประชาสัมพันธ์สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) อย่างหลากหลาย และ ทั่วถึง ศึกษาวางแผนในการจัดทำสารสนเทศ เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ ตลอดจนจัดให้มี การบริการด้านข้อมูลในรูปแบบการตอบกลับ รับฟังข้อเสนอแนะความคิดเห็น จากนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่นอย่างรอบด้าน สอดคล้องกับ ปาริฉัตร ช่อชิต (2559 : 3-6) ที่ศึกษาสมรรถนะผู้บริหารกับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า สมรรถนะผู้บริหาร ด้านการบริการที่ดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน เนื่องจากผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการ ดำเนินการเพื่อประโยชน์ของผู้รับบริการทั้งบุคลากรในสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น ให้ ความสำคัญกับงานบริการ สนับสนุนงานทั้งในด้านงานประชาสัมพันธ์ และงานบริการวิชาการเป็นต้น

2. จากผลการเปรียบเทียบสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์ สังคมพลิกผัน (Disruptive) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่สายการสอนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตาม ขนาดของสถานศึกษาพบว่าโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเพราะว่า ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างพลิกผัน (Disruptive) การถูกแทนที่รูปแบบการสอนแบบเดิมที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เป็นการสอนในรูปแบบ Online On Demand หรือ On Hand การปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นในการวัดและการประเมินผลให้เป็นไปเพื่อการพัฒนา และเน้นการประเมินตามสภาพจริงนั้น เป็นนโยบาย แนวทางปฏิบัติที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกขนาดทั้งขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ต้องนำมาเป็นกรอบปฏิบัติให้การดำเนินการ การแก้ปัญหาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สมรรถนะที่ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) จึงไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ส่งผลให้การรับรู้ของข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่สายการสอนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่มีต่อสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ วันอาฮิสะฮ์ ฮายีเต๊ะ (2555 : 56-59) ที่มีผลการเปรียบเทียบระดับสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามทักษะของครูสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. จากผลการเปรียบเทียบสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่สายการสอนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน พบว่าโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันเช่นกัน ทั้งนี้อาจเพราะว่าในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทั้งในด้านวิสัยทัศน์ต่อการเปลี่ยนแปลงสู่เป้าหมาย สื่อสารจูงใจ การพัฒนาตนเอง พัฒนาบุคลากร การใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษา ตลอดจนการให้บริการและประชาสัมพันธ์ที่ดี มีการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรง รวดเร็ว ทำให้รับรู้ได้ถึง การถ่ายทอดนโยบาย การกำหนดพันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ได้อย่างชัดเจน บุคลากรจำเป็นต้องติดตามการสื่อสาร เปลี่ยนแปลง จากผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านนโยบายการจัดการเรียนการสอน การอบรมพัฒนาศักยภาพตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การประเมินวิทยฐานะที่มีการปรับเปลี่ยนบ่อยครั้ง ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผันที่เกิดขึ้นส่งผลให้การเปลี่ยนแปลงของทุกภาคส่วนต้องดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน และขับเคลื่อนไปพร้อมกัน ส่งผลให้บุคลากรครูและผู้บริหารสถานศึกษารับรู้ได้ถึงสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาร่วมกันได้อย่างชัดเจน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับ สุทธิเทพ ช่อปทุมศิริกุล (2559 : 87) ที่ศึกษาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสภา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ที่มี

ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่าโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ วันอาทิตย์ ฮายีเต๊ะ (2555 : 56-59) ที่มีผลการเปรียบเทียบระดับสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของคุรุสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

4. จากผลการเปรียบเทียบสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่สายการสอนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตาม วิทยฐานะ พบว่าโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันเช่นกัน ทั้งนี้อาจเพราะว่า ข้าราชการครูที่วิทยฐานะที่สูงขึ้นนับว่าเป็นบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ โดยเกณฑ์การประเมิน วิทยฐานะยังประกอบไปด้วยผลการปฏิบัติงาน ซึ่งแบ่งออกเป็น ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ทำให้การรับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา และพิจารณาถึงสมรรถนะที่จำเป็นต่อการบริหารสถานศึกษา 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ไปในทิศทางเดียวกัน ส่งผลให้ความคิดเห็นไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับ นลพรรณ ศรีสุข (2558 : 65) ที่ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี จำแนกตามวิทยฐานะ พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ต่อการเปลี่ยนแปลงสู่เป้าหมาย ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าครูต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษานำนโยบายมาปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และปรับเปลี่ยนให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์ที่ดีต่อการเข้าสู่เป้าหมาย และมีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกล คิดอย่างรอบด้าน เพื่อการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการสื่อสารจูงใจให้เกิดการทำงานเป็นทีม ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าครูต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้การสื่อสารเพื่อจูงใจ กระตุ้น สร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน และควรหลีกเลี่ยงการสื่อสารที่กล่าวถึงผลประโยชน์ส่วนตัว และควรเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็น ตลอดจนรับฟังความ

คิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานศึกษาอย่างรอบด้าน เพื่อก่อให้เกิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมสร้างสัมพันธ์อันดีร่วมกัน

1.3 ด้านการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าครูต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผันในปัจจุบัน และในอนาคต สามารถเป็นผู้นำได้อย่างแท้จริงทั้งในด้านความรู้ และการปฏิบัติ

1.4 ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าครูต้องการให้ผู้บริหารสามารถเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวก และสนับสนุนให้บุคลากรภายในสถานศึกษาได้มีการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

1.5 ด้านการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษา ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าครูต้องการให้ผู้บริหารมีทักษะทางด้านเทคโนโลยี สามารถจัดหาสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ และสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

1.6 ด้านการให้บริการและประชาสัมพันธ์ที่ดี ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าครูต้องการให้ผู้บริหารสามารถสร้างความรู้สึกรักเชิงบวกผ่านการให้บริการและประชาสัมพันธ์ข้อมูลรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน หรือถูกแทนที่ได้อย่างรวดเร็ว และชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามตำแหน่งงานที่สามารถแสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติงานที่มีระดับความใกล้ชิดกับผู้บริหารที่แตกต่างกัน

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ระหว่างสถานศึกษาที่มีสถานที่ตั้งแตกต่างกันตามภูมิภาค

เอกสารอ้างอิง

- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. (2560). Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา https://www.saerhung.go.th/datacenter/doc_download/a_310717_125838.pdf
- ธานินทร์ เอื้ออภิศร. (2017). มนุษย์จะสร้างทักษะ-การเรียนรู้ใหม่ เพื่อรับมือ ‘ความเปลี่ยนแปลง’ ในอนาคตอย่างไร?. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 13 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา <https://thestandard.co/learning-for-change/>
- นงลักษณ์ ใจฉลาด. (2558). การศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารครูพิบูล. 2 (1), 1 – 15.

- นลพรรณ ศรีสุข. (2558). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดของผู้บริหารสถานศึกษาและครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ปวีศา มีศรี, โอฟาร กาญจนากาศ. (2562). สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1. วารสาร
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. 8 (1), 138 – 144.
- ปาริฉัตร ช่อจิต. (2559). สมรรถนะผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. (2561). กระบวนทัศน์ใหม่ของการบริหารการศึกษา. . ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 25
กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.sammajivasil.net/news11.htm>.
- วันอาทิตย์ ฮายีเต๊ะ. (2555). สมรรถนะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2563). สมรรถนะเด็กไทยในยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) Thai Learners' Key
Competencies in a VUCA World. วารสารครูสภาวิทยจารย์. 1 (1), 8 – 18.
- ศิรินาถ ทับทิมใส, พร้อมพิไล บัวสุวรรณ และวรรณวิศา สืบบุญธรรม คล้ายจำแลง. (2564). การพัฒนาแบบ
ประเมินสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน. เอกสารประกอบการประชุม
วิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา. 27 มีนาคม 2564. วิทยาลัยนครราชสีมา จังหวัด
นครราชสีมา. นครราชสีมา : สำนักงานวิจัยและพัฒนา.
- สมัทนา หาญสุริย์. (2563). การศึกษาบนโลกดิจิทัล (Digital Education). วารสารการบริหารการศึกษาและ
ภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 8 (31), 9 – 21.
- สุทธิเทพ ช่อปทุมศิริกุล. (2559). สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสภาในโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏบุรีรัมย์.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2553). คู่มือการกำหนดสมรรถนะในราชการพลเรือน : คู่มือสมรรถนะทางการบริหาร. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 13 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.ocsc.go.th/download/2553/คู่มือการกำหนดสมรรถนะในราชการพลเรือน-คู่มือสมรรถนะหลัก-เผยแพร่-2553>

Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research methods in education* . (7th Ed.). New York: Routledge.

Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill Book.

แนวทางการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

**A Guideline for Educational Institutions in Epidemic Prevention of the
Covid-19 of School in Remote Area Under the Primary Educational
Service Area Office Kanjanaburi 1**

ศิริกัญญา ศิริเลิศ,

สธิรพร เชาวนชัย และ วิทยา จันทร์ศิลา

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Sirikanya Sirilers,

Sathiraporn Chaowachai and Vithaya Jansila

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author, Email: sirikanyas63@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 พบว่า แนวทางการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อ 2) ด้านการเรียนรู้ 3) ด้านการครอบคลุมถึงเด็กด้อยโอกาส 4) ด้านสวัสดิภาพและการคุ้มครอง 5) ด้านนโยบาย 6) ด้านการบริหารการเงิน จำนวน 24 แนวทาง

คำสำคัญ: แนวทาง: การปฏิบัติ; การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19; โรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร

Abstracts

The Qualitative Research of this were to guidelines of educational institutions in epidemic prevention of the covid-19 of school in remote area under the primary educational service area office Kanjanaburi 1. The informants were 5 experts by purposive sampling. The instrument of data collection was guidelines interview. Content analysis was used to analyze the data. According to the study, it found as follows: guidelines for educational institutions in epidemic prevention of the covid-19 of school in remote area under the primary educational service area office Kanjanaburi 1. The results of the study revealed the following: consisted of 6 aspects: 1) safety from reducing the spread of infection 2) learning 3) cover disadvantaged children 4) protection and welfare 5) policy 6) financial administration. Found that there were 24 guidelines.

Keywords: Guideline; Practical; COVID -19; Remote Area;

บทนำ

ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งเกิดจากเชื้อไวรัสที่มีการถ่ายทอดจากคนไปสู่คน โดยมีการพบเชื้อครั้งแรกในเมืองอู่ฮั่น สาธารณรัฐประชาชนจีน และยังมีการแพร่ระบาดกระจายเชื้อไปยังประเทศต่างๆอย่างรวดเร็วรวมถึงประเทศไทย (สรินญา มารศรีและประยูร แสงใส, 2020 : 768) ซึ่งส่งผลกระทบต่อวงกว้างในหลายมิติทั่วโลก รวมทั้งผลกระทบต่อแวดวงการศึกษาในหลายแง่มุม (ไทยพับลิก้า, 2021 : ออนไลน์) ด้วยเหตุนี้โรงเรียนจึงเป็นสถานที่อันดับแรกๆที่ถูกให้ปิด หลังจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้นักเรียนและครูหลายล้านคนต้องปรับตัวกับวิธีการสอนในรูปแบบใหม่ (วินิจ ฝาเจริญและคณะ, 2021 : 3) รวมถึงการปรับแนวทางปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 อย่างต่อเนื่อง ซึ่งกรมอนามัย (2563 : 7-15) ได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ขึ้น โดยสามารถแบ่งได้เป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อ 2) ด้านการเรียนรู้ 3) ด้านการครอบคลุมถึงเด็กด้อยโอกาส 4) ด้านสวัสดิภาพและการคุ้มครอง 5) ด้านนโยบาย 6) ด้านการบริหารการเงิน นอกจากนี้งานวิจัยของ สกิตพร เขาวนชัยและอมรรัตน์ สารเถื่อนแก้ว (2563 : 93-105) ในเรื่องความพร้อมในการนํานโยบายการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือตอนล่าง พบว่าโรงเรียนมีความพร้อมในการนํานโยบายการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ให้จัดทำแผนในการบริหารจัดการนโยบาย จึงทำให้เห็นว่าในปัจจุบันโรงเรียนจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยสภาพบริบทของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ตั้งอยู่บนภูเขาสูงหรือในพื้นที่ถิ่นทุรกันดารตามประกาศของกระทรวงการคลัง (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี, 2564 : ออนไลน์) เป็นโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล มีความยากลำบากทั้งในด้านการคมนาคม การขนส่ง สาธารณสุข การศึกษา ระบบสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ที่ไม่มีคุณภาพ อีกทั้งบางพื้นที่เป็นพื้นที่เสี่ยงภัยเขตชายแดน ไม่มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของผู้เรียนมีความแตกต่างกัน ทั้งยังได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อันเนื่องมาจากประกาศคำสั่งการปิดสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้การเรียนการสอนหยุดชะงัก ต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด แต่เนื่องด้วยการสื่อสารที่ไม่มีความเสถียร ประกอบกับผู้ปกครองมีฐานะยากจนจึงไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพได้สอดคล้องกับศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 กระทรวงศึกษาธิการ (2564 : ออนไลน์) ที่พบว่า ปัญหาอุปสรรคการจัดการเรียนการสอนและการดำเนินการตามมาตรการด้านสาธารณสุข คือ ผู้เรียนที่มีฐานะยากจน ไม่สามารถเข้าถึงระบบการเรียนออนไลน์ด้วยข้อจำกัดด้านอุปกรณ์ สัญญาณอินเทอร์เน็ต และสภาพแวดล้อมทางบ้านไม่มีความพร้อม คิดเป็นร้อยละ 81.87

จากสถานการณ์ดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจในการศึกษาแนวทางการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 เพื่อจะได้เป็นแนวทางการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 และสอดคล้องกับการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น และนำไปสู่การพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 นี้ ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียด ประกอบด้วยนำประเด็นที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา

กาญจนบุรี เขต 1 (ศิริกัญญา ศิริเลิศและคณะ, 2564 : 808-820) โดยผู้วิจัยนำผลที่ได้จากงานวิจัยเฉพาะผลการวิจัยในภาพรวมการศึกษาปัญหาการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 รายด้านทุกด้านของข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ 1) ด้านความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อ 2) ด้านการเรียนรู้ 3) ด้านการครอบคลุมถึงเด็กด้อยโอกาส 4) ด้านสวัสดิภาพและการคุ้มครอง 5) ด้านนโยบาย 6) ด้านการบริหารการเงิน มาเป็นกรอบในการศึกษาแนวทางการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีผลงานด้านการบริหารการศึกษา มีประสบการณ์การทำงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 4 คน 2) นายแพทย์สาธารณสุขอำเภอที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโรคโควิด-19 จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือการดำเนินการวิจัย

ลักษณะที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่แบบสัมภาษณ์แนวทางการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แนวทางการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์แนวทางการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ผู้วิจัยนำประเด็นที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยเลือกเฉพาะประเด็นในภาพรวมรายด้านทุกด้านของข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มาสร้างประเด็นในการสัมภาษณ์

2) นำประเด็นที่ได้จากการวิจัยในข้อที่ 1 มากำหนดกรอบคำถาม

3) ร่างข้อคำถามแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษาและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

4) ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

5) จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1) ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวรถึงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

2) ผู้วิจัยติดต่อกับผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล นัดวัน เวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์

3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเองเป็นรายบุคคล

4) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มาจัดกระทำข้อมูลและ สรุปข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ซึ่งแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดแสดงดังภาพต่อไปนี้

ปัญหาการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ

- 1) ด้านความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อ
- 2) ด้านการเรียนรู้
- 3) ด้านการครอบคลุมถึงเด็กด้อยโอกาส
- 4) ด้านสวัสดิภาพและการคุ้มครอง
- 5) ด้านนโยบาย
- 6) ด้านการบริหารการเงิน

แนวทางการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาแนวทางการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 สรุปได้ดังนี้

1. ด้านความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อ พบว่า แนวทางการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ได้แก่ 1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุมชี้แจงกับคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อกำหนดมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียน 2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดให้สวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลาในขณะที่มาติดต่อราชการ โดยยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด 3. สถานศึกษาควรประชาสัมพันธ์การสวมหน้ากากอนามัยผ่านทางระบบเครือข่ายออนไลน์เพื่อแจ้งให้นักเรียน ครู และผู้มาติดต่อทุกคนต้องสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา

2. ด้านการเรียนรู้ พบว่า แนวทางการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ได้แก่ 1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการจัดทำสื่อหรือเนื้อหาในรูปแบบคลิปวิดีโอการณรงค์ส่งเสริมด้านสุขภาพโดยผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ 2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูจัดตั้งเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพและรายงานสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 เพื่อประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ปกครองและนักเรียนรับทราบ 3. สถานศึกษาที่สัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่สามารถเข้าถึงได้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดประชาสัมพันธ์โดยใช้การประกาศเสียงตามสายหรือจัดทำป้ายโปสเตอร์ติดไว้ที่บอร์ดประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้าน 4. สถานศึกษาที่สัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่สามารถเข้าถึงได้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูจัดเดินรณรงค์ให้ความรู้แก่นักเรียนและผู้ปกครองในแต่ละหมู่บ้าน

3. ด้านการครอบคลุมถึงเด็กด้อยโอกาส พบว่า แนวทางการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ได้แก่ 1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเฉพาะกิจอย่างใกล้ชิด 2. สถานศึกษาควรมีการประสานงานระหว่างครอบครัวและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อขอรับความช่วยเหลือในด้านการศึกษาของนักเรียน 3. สถานศึกษาที่สัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่สามารถเข้าถึงได้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้รับผิดชอบเข้าดูแลนักเรียนตามแต่ละบ้าน เพื่อช่วยเพิ่มโอกาสทางการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนมีความต้องการพิเศษ

4. ด้านสวัสดิภาพและการคุ้มครอง พบว่า แนวทางการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ได้แก่ 1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีการวางแผนจัดเตรียม

แผนการเรียนรู้ของนักเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอน 5 รูปแบบ ที่รองรับกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 2. สถานศึกษาที่สัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่สามารถเข้าถึงได้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ On-Hand เท่านั้น คือการจัดทำใบความรู้และมอบให้แก่นักเรียนไปฝึกทำที่บ้าน 3. สถานศึกษาที่สัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่สามารถเข้าถึงได้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ของแต่ละหมู่บ้าน และส่งเสริมให้ครูสับเปลี่ยนกันเข้าไปสอนและให้คำแนะนำกับนักเรียน

5. ด้านนโยบาย พบว่า แนวทางการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ได้แก่ 1. สถานศึกษาควรมีการเชิญผู้ประกอบการมาประชุมชี้แจงมาตรการและแนวทางการดำเนินการเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง 2. สถานศึกษาต้องกำหนดให้คนขับรถโดยสารทุกคนต้องได้รับการฉีดวัคซีนครบโดส 3. สถานศึกษาควรมีการตรวจหาเชื้อโควิดทั้งของคนขับรถและนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ 4. สถานศึกษาควรมีมาตรการกำหนดให้สวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลาขณะอยู่บนรถโดยสาร 5. สถานศึกษาควรมีมาตรการเว้นระยะห่างที่นั่งของรถโดยสารระหว่างกัน 6. คนขับรถและผู้ดูแลควรมีการคัดกรองวัดไข้และบริการล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ให้กับนักเรียนทุกครั้งก่อนขึ้นรถ 7. สถานศึกษาควรกำหนดให้คนขับรถมีการทำความสะอาดรถโดยสารโดยใช้น้ำยาฆ่าเชื้อ ทั้งก่อน-หลังการรับส่งนักเรียน 8. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนิเทศ กำกับและติดตามการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด

6. ด้านการบริหารการเงิน พบว่า แนวทางการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ได้แก่ 1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการตั้งแผนการใช้จ่ายงบประมาณ โดยผ่านการเห็นจากคณะกรรมการสถานศึกษาด้วย 2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแผนการใช้จ่ายงบประมาณโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคโควิด-19 3. ในการใช้จ่ายงบประมาณ สถานศึกษาควรดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัดและถูกต้อง 4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนิเทศ กำกับติดตามอย่างใกล้ชิดและพร้อมให้คำแนะนำที่ถูกต้องแก่เจ้าหน้าที่

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาแนวทางการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ประกอบด้วย 6 ด้าน สามารถอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

1. ด้านความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุมชี้แจงแก่ คณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในกำหนดให้สวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลาในขณะที่มาติดต่อราชการ โดยยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ตลอดจนประชาสัมพันธ์บนเครือข่ายออนไลน์ ทั้งนี้

เนื่องจากการสวมใส่หน้ากากอนามัยจะเพิ่มความปลอดภัยและลดการแพร่เชื้อโควิด-19 ในสถานศึกษาถือว่าเป็นการควบคุมการแพร่เชื้อโควิด-19 ไม่ให้กระจายสู่บุคคลอื่น สอดคล้องกับองค์การอนามัยโลก (ประเทศไทย) (2019 : ออนไลน์) ที่ได้กล่าวว่า การใช้หน้ากากเป็นหนึ่งในชุดมาตรการป้องกันและควบคุมที่จะสามารถควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้อยู่ในวงจำกัด การใช้หน้ากากมีประโยชน์เพื่อปกป้องคนสุขภาพดีคือการสวมหน้ากากเพื่อป้องกันตนเองเมื่อสัมผัสใกล้ชิดผู้ติดเชื้อ หรือควบคุมแหล่งแพร่เชื้อคือการที่ผู้ติดเชื้อสวมหน้ากากเพื่อป้องกันการแพร่เชื้อไม่ให้กระจายออกไปสู่บุคคลอื่น และสอดคล้องกับวรรณกรรม คำแสน (2564 : 33) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของประชาชนในเขตอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า พฤติกรรมในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของกลุ่มตัวอย่างมีการสวมหน้ากากอนามัยเมื่อออกจากบ้านทุกครั้ง เป็นเพราะพฤติกรรมในการป้องกันตนเองออกจากเชื้อโควิด-19 หลังจากได้รับข่าวสารความรู้จากการประชาสัมพันธ์ของทั่วโลก

2. ด้านการเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการจัดทำสื่อหรือเนื้อหาในรูปแบบคลิปวิดีโอบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ การส่งเสริมให้ครูจัดทำสื่อหรือเนื้อหาในรูปแบบคลิปวิดีโอบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ หากสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่สามารถเข้าถึงให้มีการประชาสัมพันธ์โดยใช้การประกาศเสียงตามสายและให้ครูจัดเดินรณรงค์ให้ความรู้ถึงบ้าน เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ปกครองและนักเรียนรับทราบถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันนักเรียนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ที่หลากหลายผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ การเรียนรู้ผ่านคลิปวิดีโอทางสื่อออนไลน์ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาที่ต้องการสื่อสารออกมาได้มากขึ้น โดยการออกแบบในจัดทำสื่อหรือเนื้อหาออกมานั้นจะต้องให้น่าสนใจ มีความทันสมัยและเข้าใจง่าย สอดคล้องกับวิทยา วาโย และคณะ (2563 : 289) ได้ทำการศึกษาการเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน พบว่า การออกแบบสื่อการเรียนการสอน ที่มีความทันสมัยหลากหลายและเข้าใจง่าย เพื่อกระตุ้นความสนใจ ควรมีการเชื่อมโยงกับเนื้อหาเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น โดยเฉพาะอาจเลือกใช้สื่อที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียนได้ และสอดคล้องกับ เจริญ ภูวิจิตร (2021 : ออนไลน์) ได้ทำการศึกษา การจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล พบว่า การนำเสนอข่าวสารสถานการณ์เด่นในเครือข่ายสังคมออนไลน์ มาร่วมกับเทคนิคการถ่ายทอดผ่านสื่ออย่างเหมาะสม จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและกระตุ้นการเรียนรู้ โดยควรออกแบบการสอนที่น่าสนใจ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนขณะเรียนออนไลน์ เพื่อพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีของผู้เรียน

3. ด้านการครอบคลุมถึงเด็กด้อยโอกาส พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประสานงานระหว่างครอบครัวและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ควรมอบหมายให้มีครูผู้ดูแลนักเรียนโดยตรงและหากสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่สามารถเข้าถึงได้ให้ครูเข้าไปดูแลถึงบ้าน เพื่อที่จะดูแลและตอบสนองความต้องการของเด็กด้อยโอกาสอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค

โควิด-19 มีสาเหตุมาจากนักเรียนขาดความพร้อมในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ สัญญาณอินเทอร์เน็ตในการเรียนออนไลน์ การสร้างเครือข่ายประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือดูแลนักเรียน สนับสนุนอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้สำหรับเรียนออนไลน์ จะสามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และตอบสนองความต้องการของเด็กด้วยโอกาสในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์อย่างทั่วถึง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา จักรแก้ว และคณะ (2561 : 1676) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การเพิ่มโอกาสและการเข้าถึง การศึกษาระดับอุดมศึกษาของเด็กด้วยโอกาส ภาคเหนือตอนบน พบว่า ควรมีการสร้างเครือข่ายโดยประสานความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางที่เป็นบริบทของแต่ละสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนา และส่งเสริมการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนที่ด้วยโอกาสทางการศึกษาให้มีโอกาสและการเข้าถึง การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และสอดคล้องกับสิทธิพร เซวณชัย และอมรรัตน์ สารเถื่อนแก้ว (2563 : 101) ที่ได้ ศึกษาความพร้อมในการนำนโยบายการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์ การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ ตอนล่างพบว่า การเรียนทางออนไลน์เหมาะสำหรับนักเรียนที่มีความพร้อม มุ่งมั่น ตั้งใจและไม่ต้องควบคุม และมีความพร้อมในด้านวัสดุอุปกรณ์เช่น ทีวี สมาร์ทโฟนและสัญญาณอินเทอร์เน็ต

4. ด้านสวัสดิภาพและการคุ้มครอง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีการวางแผน จัดเตรียมแผนการเรียนรู้ของนักเรียนให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมี 5 รูปแบบ และในกรณีที่สัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่สามารถ เข้าถึงได้ให้จัดการเรียนรู้ในรูปแบบ On-Hand และการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ของแต่ละหมู่บ้าน ทั้งนี้ เนื่องจากการวางแผนจัดเตรียมแผนการเรียนรู้ของครูจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นอย่างมากเพราะจะช่วยให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง อีกทั้งจะช่วยให้ครูเกิดการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอจนเกิดเป็น ทางเลือกสำหรับครูในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริญา มารศรี และประยูร แสงใส (2020 : 774) ได้ศึกษาวิธีการสอนทางเลือกของครูสังคมศึกษาในยุคสถานการณ์โควิด19 พบว่า การเลือกรูปแบบการเรียนจะทำให้ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมและส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคลได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร ปานดำ (2020 : 9) เรื่อง พลิกวิกฤตสู่โอกาสของอาชีวศึกษาไทยบน ความปกติใหม่ พบว่า ครูจะต้องมีความพร้อมก่อนสอนแบบ New Normal คือการออกแบบการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะหลังการระบาดของโควิดสิ้นสุดลง ทำให้แผนการเรียนรู้มีความยืดหยุ่น ตามสถานการณ์ เกิดการเชื่อมโยงตลอดภาคการศึกษา รวมทั้งจะต้องมีการนำสื่อต่างๆเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาอีกด้วย

5. ด้านนโยบาย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการเชิญผู้ประกอบการเข้าประชุมเพื่อชี้แจง มาตรการและแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการในการจัดการรับ-ส่งนักเรียนอย่าง เข้มงวด โดยมีการตรวจหาเชื้อโควิด-19 ของคนขับอย่างสม่ำเสมอ และการกำหนดให้มีการทำความสะอาด

รถโดยสารโดยใช้น้ำยาฆ่าเชื้อ ทั้งนี้เนื่องจากเชื้อไวรัสสามารถแพร่จากการสัมผัสอย่างใกล้ชิด โดยอาจติดต่อจากการสัมผัสโดยตรงหรือการใช้สิ่งของร่วมกัน และเชื้อไวรัสสามารถติดอยู่ที่พื้นผิวสิ่งของได้เป็นเวลานาน การใช้น้ำยาฆ่าเชื้อประเภทแอลกอฮอล์ที่มีคุณภาพมาใช้ทำความสะอาดรถรับส่งนักเรียนหรือรถโดยสารจะสามารถช่วยยับยั้งการระบาดของโรคได้ สอดคล้องกับดวงดาว ฉันทศาสตร์ และจตุรงค์ ประเทืองเดชกุล (2563: ออนไลน์) เรื่อง ผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์ทางเลือกเพื่อสุขอนามัยสำหรับคุณ กล่าวว่า การใช้แอลกอฮอล์เจลหรือแอลกอฮอล์สเปรย์ทำความสะอาดมือ เป็นทางเลือกในกรณีที่ไม่สามารถล้างมือได้เพื่อลดความเสี่ยงของการติดเชื้อโรคจากการหยิบจับและสัมผัสได้

6. ด้านการบริหารการเงิน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุมชี้แจงและมีแผนการใช้งบประมาณโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคโควิด-19 โดยเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับตลอดจนมีกำกับดูแลอย่างต่อเนื่อง เพื่อการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและสามารถรองรับการจัดการศึกษาในช่วงสถานการณ์โควิด-19 จะสามารถช่วยให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและเป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านการเรียนให้กับผู้ปกครอง ทั้งนี้ เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 ส่งผลกระทบต่อการเรียนของผู้เรียน ส่วนหนึ่งมาจากฐานะของครอบครัวของเด็กบางคนไม่พร้อมต่อการเรียน และนักเรียนยังขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภรณ์ อ่อนชาผิว และสุชาดา นันทะไชย (2021 : 49) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและความต้องการของการจัดการเรียนรู้ในช่วงสถานการณ์โควิด 19 ในโรงเรียนวัดด่านสำโรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากงบประมาณที่ให้สถานศึกษายังไม่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในช่วงสถานการณ์โควิด 19 อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการจัดทำสื่อหรือเนื้อหาเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ในรูปแบบคลิปวิดีโอบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ การประชุมชี้แจงมาตรการและแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการการป้องกันให้แก่ผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจตรงกัน และส่งเสริมให้ครูมีการวางแผนจัดเตรียมแผนการเรียนรู้ของนักเรียนให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรประสานงานระหว่างครอบครัวของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแผนสำรองการใช้งบประมาณโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคโควิด-19 เพื่อให้การจัดการศึกษาสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1
2. ควรศึกษาและเปรียบเทียบการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนภาครัฐและเอกชน

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย. (2563). คู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19. นนทบุรี: คิว แอดเวอร์ไทซิง.
- จิราภรณ์ อ่อนชาผิว และสุชาดา นันทะไชย. (2564). ปัญหาและความต้องการของการจัดการเรียนรู้ในช่วงสถานการณ์โควิด 19 โรงเรียนวัดด่านสำโรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ 1. *Journal of Modern Learning Development*. 6 (4), 50-66.
- เจริญ ภูวจิตร. (2021). การจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2564. แหล่งที่มา <http://www.nidtep.go.th/2017/publish/doc/20210827.pdf>.
- ณัฐวรรณ คำแสน. ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของประชาชนในเขตอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี*, 4 (1), 33-48.
- ดวงดาว นันทศาสตร์ และจตุรงค์ ประเทืองเดชกุล. ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019กับแอลกอฮอล์ฆ่าเชื้อโรค. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2564. แหล่งที่มา <https://pharmacy.mahidol.ac.th/th/knowledge/article/482/> ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่2019-แอลกอฮอล์ฆ่าเชื้อ.
- ไทยพับลิก้า. (2021). สำรวจผลกระทบหลังโควิด-19จุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของการศึกษาโลก. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2564. แหล่งที่มา : <https://thaipublica.org/2021/01/exploring-the-effects-of-covid-19-the-turning-point-of-world-education>.
- วาสนา จักรแก้ว และคณะ. (2561). การเพิ่มโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาของเด็กด้อยโอกาสภาคเหนือตอนบน. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 11 (3), 1767-1785.
- วิทยา วาโย และคณะ. (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน. *วารสารศูนย์อนามัย*, 14 (34), 285-298.

- วินิจ ผาเจริญ และคณะ. (2021). ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของพลเมืองไทยวัยเรียนกับสถานการณ์การเรียนออนไลน์ในยุคไวรัสโควิด-19. *วารสารปัญญาปณิธาน*, 6 (1), 1-14.
- ศิริกัญญา ศิริเลิศ, วิทยา จันทร์ศิลา และสถิรพร เขาวนชัย. (2564). การศึกษาปัญหาการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของโรงเรียนบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. *การประชุมวิชาการสหวิทยาการพุทธรัฐศาสตร์ ครั้งที่ 1: เรื่อง พุทธรัฐศาสตร์สู่การพัฒนาสังคมโลกยุคใหม่หลังโควิด-19*. ขอนแก่น: เอมีก๊อปปี้ เซนเตอร์.
- ศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). ติดตามนโยบายการจัดการเรียนการสอน (COVID-19). ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2565. แหล่งที่มา : <http://www.covid.moe.go.th/app/report/report.php>.
- สถิรพร เขาวนชัย และอมรรัตน์ สารเลื่อนแก้ว. (2563). ความพร้อมในการนํานโยบายการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขตภาคเหนือตอนล่าง. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*. 6 (6), 93-105.
- สมพร ปานดำ. (2020). พลิกวิกฤตสู่โอกาสของอาชีวศึกษาไทยบนความปกติใหม่. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5 (7), 1-13.
- สริญญา มารศรี และประยูร แสงใส. (2020). วิธีสอนทางเลือกของครูสังคมศึกษาในยุคสถานการณ์โควิด 19. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 5 (2), 765-778.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี. (2564). รายงานการประชุม คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี ครั้งที่ 8/2564. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2564. แหล่งที่มา : https://www.kanpeo.go.th/wp-content/uploads/2021/09/รายงานการประชุม-กศจ.ครั้งที่8_21-กรกฎาคม-2564.pdf.
- องค์การอนามัยโลก(ประเทศไทย). (2019). คำแนะนำการใช้หน้ากากอนามัยในบริบทของโรคโควิด 19. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2564. แหล่งที่มา : https://www.who.int/docs/default-source/searo/thailand/who-2019-ncov-ipc-masks-2020_th.pdf?sfvrsn=61f46597_2.

การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วน
ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

**Role-Based Performance of Village Committees in Nong Bua Sub-District
Administrative Organization Area, Mueang District,
Nong Bua Lamphu Province**

ศุภวัฒน์ พรหมแสง และ ชานยุต หาญชนะ

วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

Suphawatt Promsang and Chanyut Hanchana

Pitchayabundit College, Thailand

Corresponding Author, E-Mail: nuspong.ggg@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว และเพื่อศึกษา 2) ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือประชาชนที่มีบ้านเรือนอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ตำบลหนองบัว จำนวน 343 คน โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1973 : 125) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติพรรณนาได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมานได้แก่ T-test และ F-test สำหรับการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D.= 0.42) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ($\bar{X} = 3.97$, S.D.= 0.59) รองลงมาคือด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.85$, S.D.= 0.67) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านอำนวยการ ($\bar{X} = 3.41$, S.D.= 0.60) 2) ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนก

* วันที่รับบทความ: 4 กุมภาพันธ์ 2565; วันที่แก้ไขบทความ 16 กุมภาพันธ์ 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 23 กุมภาพันธ์ 2565

Received: February 4, 2022; Revised: February 16, 2022; Accepted: February 23, 2022

ตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า โดยภาพรวมประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ไม่แตกต่างกัน และ 3) ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านควรตรงต่อเวลา

คำสำคัญ : การปฏิบัติหน้าที่; คณะกรรมการหมู่บ้าน; องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstracts

The objectives of this research were to study 1) the performance of duties according to the roles of village committees in Nong Bua Subdistrict Administrative Organization. and to study 2) recommendations and guidelines for the development of the roles of village committees in Nong Bua Subdistrict Administrative Organization The sample group used in this research was 343 residents living in the village of Nong Bua Sub-district, using the formula of Taro Yamane (Ymane. 1973 : 125). It is a questionnaire consisting of 3 parts: statistics used in data analysis. are descriptive statistics, i.e. number, percentage, mean, and standard deviation for the general data of the sample. Inferential statistics were T-test and F-test for comparing the level of duty according to the role of the village committee in Nong Bua Subdistrict Administrative Organization, Muang District, Nong Bua Lamphu Province. classified by gender, age, educational level and occupation

The results of the research were as follows: 1) The performance of duties according to the roles of the Village Committee in Nong Bua Subdistrict Administrative Organization, Muang District, Nong Bua Lamphu Province. Overall, it was at a high level ($\bar{X} = 3.74$, $SD = 0.42$) and when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest mean was administration and peacekeeping ($\bar{X} = 3.97$, $SD = 0.59$), followed by economic promotion ($= 3.85$, $SD = 0.67$) and the aspect with the least mean was administrative ($\bar{X} = 3.41$, $SD = 0.60$) 2) the comparison of the performance of duties according to the role of the village committee in the sub-district administrative organization Nong Bua, Muang District, Nong Bua Lamphu Province Classified by sex, age, education level and occupation, it was found that, overall, people with different gender, age, education level and occupation had different opinions on the performance of duties according to the role of the village committee in Nong Bua Subdistrict Administrative Organization, Amphoe Nong Bua. City, Nong Bua Lamphu Province and 3) recommendations and guidelines for the development of the village committee's roles in Nong Bua Sub-District Administrative Organization, Muang District, Nong Bua Lamphu Province, namely, the performance of duties in accordance with the roles of the village committees should be punctual.

Keywords: Performance of Duties; Village Committee; Sub-District Administrative Organization

บทนำ

การปกครอง คือการใช้อำนาจอธิปไตยตามกฎหมายในการบริหาร วางระเบียบกฎเกณฑ์สำหรับสังคม เพื่อสร้างความเสมอภาค เป็นธรรมแก่สังคม เพื่อให้สังคมมีความสุข หรือเพื่อให้เกิดการบำบัดทุกข์บำรุงสุข ซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมในปัจจุบันขาดไม่ได้ การปกครองมีหลายรูปแบบ เช่น การปกครองแบบประชาธิปไตย การปกครองแบบเผด็จการ และยังแบ่งการปกครองเป็นหลายระดับ เช่น การปกครองส่วนกลาง การปกครองส่วนภูมิภาค และการปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเทศไทยเริ่มใช้การปกครองระบอบประชาธิปไตยเมื่อปี พ.ศ. 2475 ตั้งแต่นั้นจึงเริ่มมีแนวคิดการกระจายอำนาจสู่ชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วม อีกทั้งยังเป็นการฝึกฝนอบรมผู้นำชุมชนและประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจในประชาธิปไตยมากขึ้น จึงได้มีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมาในปี พ.ศ. 2495 เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และองค์กรประชาชนในระดับหมู่บ้านต่างๆ และรัฐบาลยังส่งเสริม สนับสนุนการทำงานขององค์กรท้องถิ่นเรื่อยมา เพื่อให้สามารถเป็นองค์กรหลักในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนได้

จากการที่หน่วยงานภาครัฐ ได้ส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านที่กล่าวมานั้น แสดงให้เห็นถึงทิศทางการพัฒนาประสิทธิภาพของคณะกรรมการหมู่บ้าน ให้สามารถเป็นองค์กรหลักในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ แต่ในความเป็นจริงนโยบาย โครงการ กิจกรรมต่างๆ เหล่านั้นฟังจะเริ่มเป็นรูปเป็นร่างภายหลังจากการออกกระเป๋ยบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้านการปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2551 บางนโยบายก็ไม่สามารถทำได้ การประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ยังไม่ทั่วถึง การพัฒนาประสิทธิภาพของคณะกรรมการหมู่บ้าน ที่ผ่านมาได้ดำเนินการไปหลากหลายวิธี อาทิ การฝึกอบรมให้ความรู้ การศึกษาดูงาน การให้เงินรางวัลเพื่อเป็นแรงจูงใจ การตั้งชุดปฏิบัติการประจำตำบลประกอบด้วยข้าราชการจากหน่วยงานต่างๆ เป็นพี่เลี้ยงในการทำงาน หรือ การปฏิบัติตามหน้าที่อย่างเป็นธรรมปราศจากการครอบงำจากนักการเมือง เป็นต้น (Lumtal, 2014 : 36) ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า การพัฒนาโดยใช้แนวทางดังกล่าวอาจจะยังไม่สามารถพัฒนาประสิทธิภาพของคณะกรรมการหมู่บ้านได้อย่างเพียงพอ หรืออาจไม่ยั่งยืน กล่าวคือ ไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ การพัฒนาประสิทธิภาพของคณะกรรมการหมู่บ้านจึงถือเป็นงานสำคัญที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันพัฒนา เพื่อให้คณะกรรมการชุดนี้ทำงานได้เต็มความสามารถและเป็นพลังขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาหมู่บ้าน อันเป็นกลไกหลักในการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากโลกในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัต ต้องมีบทบาทการนำอย่างมีประสิทธิภาพ การเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่น และบทบาทอื่นตามสถานการณ์ (Pannasil, 2015 : 146-161)

คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นองค์กรท้องถิ่นที่เล็กที่สุด ใกล้ชิดกับประชาชนที่สุด และมีความสำคัญที่สุด ถ้าหากเราสามารถทำให้หมู่บ้านกว่า 75,000 หมู่บ้าน เข้มแข็ง ยืนหยัดด้วยตนเองได้แล้ว ก็จะเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนา และแก้ไขปัญหาของประเทศ ด้วยเหตุนี้กรมการปกครองจึงได้ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 มาตรา 28 ตรี เกี่ยวกับโครงสร้าง และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ให้มีโครงสร้างที่ประกอบด้วยตัวแทนจากทุกภาคส่วนในหมู่บ้าน และกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน โดยมีเป้าหมายให้คณะกรรมการหมู่บ้านทำหน้าที่เป็นองค์กรหลักรับผิดชอบบูรณาการขับเคลื่อนงาน โครงการ กิจกรรมของทุกภาคส่วนในหมู่บ้าน ทั้งนี้ เพื่อให้การบริหารจัดการของหมู่บ้านมีเอกภาพ ลดความซ้ำซ้อน ซึ่งจะส่งผลให้ประหยัดทั้งเวลาและทรัพยากร แต่ในความเป็นจริงนโยบาย กิจกรรม โครงการต่างๆ ไม่ได้ราบรื่นอย่างที่คิด บางนโยบายก็ไม่สามารถทำได้ การประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านยังไม่ทั่วถึง คณะกรรมการหมู่บ้านยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และประชาชนไม่ให้ความร่วมมือต่อคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าปัญหาดังกล่าวเป็นเรื่องที่ต้องรีบแก้ไข เพื่อให้คณะกรรมการหมู่บ้านได้เป็นพลังขับเคลื่อนในการพัฒนาและช่วยเหลือหมู่บ้าน อันเป็นรากฐานที่สำคัญของชาติต่อไป

ตำบลหนองบัวซึ่งอยู่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู มีหมู่บ้านทั้งหมดจำนวน 8 หมู่บ้าน บางส่วนของตำบลหนองบัว อยู่ในเขตเทศบาล โดยผู้ที่ เป็นคณะกรรมการหมู่บ้านนั้น บางส่วนยังไม่เข้าใจบทบาทอำนาจหน้าที่ของตน ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ไม่ได้รับการอบรม ขาดแรงจูงใจ ขาดการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน มีหน่วยงานซ้ำซ้อนทำให้คณะกรรมการหมู่บ้านไม่ได้รับความสำคัญเท่าที่ควร ทำให้การปฏิบัติงานไม่ราบรื่น ไม่บรรลุเป้าหมายตามนโยบายของรัฐบาล

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านตำบลหนองบัวซึ่งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยในหมู่บ้าน และนำไปสู่การปรับปรุง แก้ไข การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน ทั้งในเชิงนโยบายและการถือปฏิบัติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือประชาชนที่มีบ้านเรือนอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ตำบลหนองบัว เขต องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 2,376 ครัวเรือน และนำมาคำนวณโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973 : 727) จากการแทนค่าในสูตรจะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 343 คน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหัวหน้าครอบครัวหรือตัวแทนของครัวเรือน จากนั้นนำไปสุ่มตัวอย่างโดยคิดเป็นสัดส่วนตามหมู่บ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นจากการศึกษาทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเป็นข้อคำถาม ซึ่งมีโครงสร้างแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ลักษณะเป็นแบบให้ตรวจสอบรายการ (Check – List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ใช้การวัดตามเกณฑ์ Likert scale มีลักษณะการวัดแบบมาตราวัดส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 30 ข้อ ซึ่งจำแนกออกเป็น 6 ด้าน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับ ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อสอบถามปัญหา ความต้องการและข้อเสนอแนะเพื่อให้ได้แนวทางส่งเสริมการ การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 6 ด้าน

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกรอบแนวคิดในการวิจัย 6 ด้าน

2. กำหนดเนื้อหาของคำถามในแบบสอบถาม และนิยามตัวแปรที่ต้องการวัด นำร่างแบบสอบถามไปปรึกษา ดร.ชาญยุทธ หาญชนะ อาจารย์ที่ปรึกษา ขอคำแนะนำ เพื่อให้ครอบคลุมในเรื่องที่ศึกษา และมีลักษณะซึ่งทุกคนสามารถตอบข้อเท็จจริงได้

3. นำแบบสอบถามฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย ผศ.ดร. โกศล สอดส่อง

ดร. สุบัน สมสาร และ ผศ.ดร. พิชัยรัฐ หมั่นด้วง เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาดัชนีความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวัด (Index of item objective congruence : IOC) เกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.60 ขึ้นไป

4. นำแบบสอบถามไปตรวจสอบแก้ไข เพื่อความถูกต้องของเนื้อหาและความชัดเจนของภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try – out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน กับประชาชนในหมู่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อหาอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม Item – total correlation) เกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.20 ขึ้นไป

6. นำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกที่ใช้ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด 2553 : 72 – 103) ได้ค่าเท่ากับ 0.845

7. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือถึงผู้ใหญ่บ้านของเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวนทั้งหมด 8 หมู่บ้าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ประชาสัมพันธ์ตอบแบบสอบถาม การวิจัยตามวันและเวลาที่นัดหมาย

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามซึ่งได้จัดเตรียมไว้แล้วนำไปส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองตามที่ได้นัดหมายไว้แล้ว เพื่อแนะนำตัวพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย ขออนุญาตเก็บข้อมูล แจกแบบสอบถามการวิจัยและขอรับกลับในวันเดียวกันด้วยตนเอง

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และลงรหัสเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยและสถิติที่ใช้ในการเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูล ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าและทดสอบสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

1. สถิติพรรณนา ได้แก่ 1.1 จำนวน (n) 1.2 ค่าร้อยละ (Percentage) 1.3 ค่าเฉลี่ย 1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ของประชากรกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านตำบลหนองบัวในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และแสดงสรุปจำนวน เป็นประเด็นสำคัญสำหรับข้อเสนอแนะ

เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

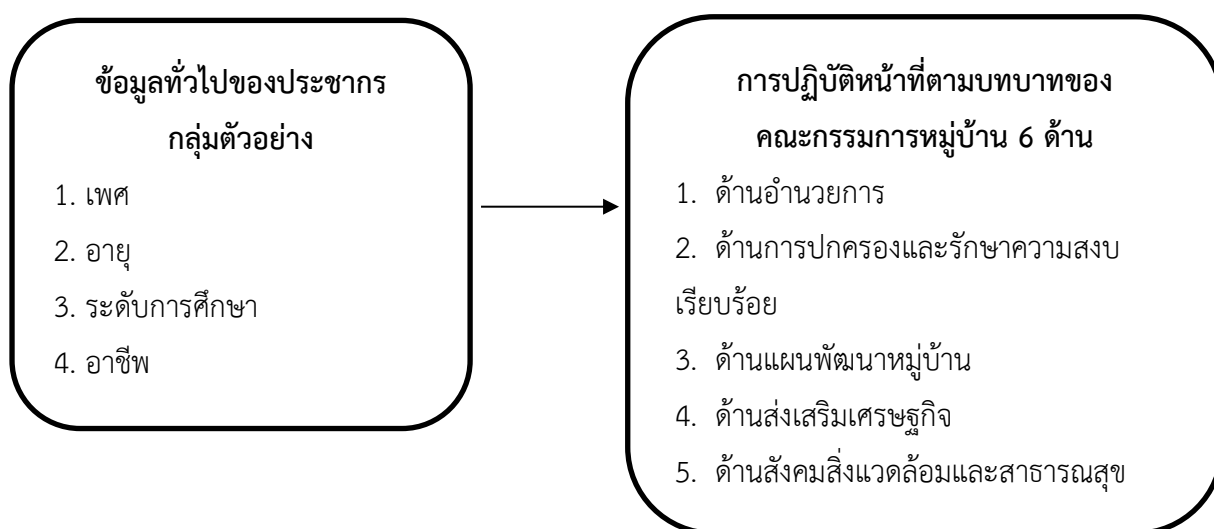
2. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่

2.1 สถิติ t-test ใช้ทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปร 2 ตัวแปร สำหรับเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามเพศ

2.2 สถิติ F-test โดยการทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป และหากพบว่ามีความแตกต่างรายคู่เกิดขึ้น ผู้ศึกษาต้องทำการทดสอบต่อไปว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน และแตกต่างกันอย่างไร ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) สำหรับเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะท้องที่ลักษณะปกครองท้องที่ 2457 มาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย เรื่องการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู สามารถสรุปออกเป็น 4 ส่วน ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 59.48 และเป็นเพศหญิง จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 40.52 อายุอยู่ระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 29.45 และช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 61 ปี ขึ้นไป จำนวน 38 คิดเป็นร้อยละ 11.08 ระดับการศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 44.31 และน้อยที่สุดคือสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.04 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 39.36 รองลงมาคือรับจ้างทั่วไป จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 23.62 และน้อยที่สุดคืออาชีพข้าราชการ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.66

ตารางที่ 1 การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวม

การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านใน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านอำนวยการ	3.41	0.60	ปานกลาง
2. ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย	3.97	0.59	มาก
3. ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน	3.80	0.63	มาก
4. ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ	3.85	0.67	มาก
5. ด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและด้านสาธารณสุข	3.59	0.68	มาก
6. ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	3.62	0.78	มาก
รวม	3.74	0.42	มาก

2. การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D.= 0.42) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ($\bar{X} = 3.97$, S.D.= 0.59) รองลงมาคือด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.85$, S.D.= 0.67) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านอำนวยการ ($\bar{X} = 3.41$, S.D.= 0.60) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านอำนวยการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$, S.D.= 0.60) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 5. มีการประสานงานและติดตามการทำงานของคณะทำงานอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.87) รองลงมาคือ ข้อ 1. มีการทำงานธุรการ เช่น การเก็บเอกสารต่างๆ ของหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.56$, S.D.= 1.00) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 3. มีการจัดประชุมอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.36$, S.D.= 0.97)

2.2 ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D.= 0.59) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 7. ส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับของหมู่บ้าน ($\bar{X} = 4.10$, S.D.= 0.88) รองลงมาคือ ข้อ 8. สร้างความเป็นธรรมและประนีประนอมข้อพิพาท ($\bar{X} = 4.02$, S.D.= 0.80) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 10. ดูแลคุ้มครองสาธารณะสมบัติของหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.82$, S.D.= 0.84)

2.3 ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D.= 0.63) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 12. มีการประสานการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านกับหน่วยงานอื่นๆ ($\bar{X} = 3.82$, S.D.= 0.84) รองลงมาคือ ข้อ 11. มีการปรับปรุงแผนพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.80$, S.D.= 0.82) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 15. มีการเสนอปัญหาพร้อมแนวทางแก้ไขปัญหาต่อที่ประชุม กม. ($\bar{X} = 3.78$, S.D.= 0.94)

2.4 ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D.= 0.67) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 18. มีการส่งเสริมการตั้งกลุ่มเพื่อช่วยเหลือ ผู้พิการ ผู้ยากไร้ ให้มีรายได้ ($\bar{X} = 3.97$, S.D.= 0.87) รองลงมาคือ ข้อ 17. มีการพัฒนาและส่งเสริมการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้คนในหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.85$, S.D.= 0.86) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 16. มีการส่งเสริมการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.78$, S.D.= 0.97)

2.5 ด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและด้านสาธารณสุข โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D.= 0.68) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 21. มีการส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ($\bar{X} = 3.86$, S.D.= 0.87) รองลงมาคือ ข้อ 24. มีการส่งเสริมด้านสาธารณสุข ($\bar{X} = 3.57$, S.D.= 0.99) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 23. มีการส่งเสริมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.50$, S.D.= 1.11)

2.6 ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D.= 0.78) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 29. มีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.89$, S.D.= 1.01) รองลงมาคือ ข้อ 30. มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินกิจกรรมด้านการศึกษา ศาสนา

วัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.84$, S.D.= 0.93) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 28. มีการบำรุงรักษา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีต ประเพณีของหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.44$, S.D.= 1.10)

3. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า โดยภาพรวมประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการ ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่

1. การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านควรตรงต่อเวลา
2. คณะกรรมการหมู่บ้านควรมีการตรวจความปลอดภัยในหมู่บ้านเวลากลางคืนอย่าง เคร่งครัด และสม่ำเสมอ
3. ควรมีการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาหมู่บ้าน และควรมีการร่วมบูรณาการ ในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน
4. ควรส่งเสริมด้านเศรษฐกิจของชุมชนให้มากขึ้น เพื่อที่จะสามารถจัดอุปสรรคด้านสภาพ เศรษฐกิจที่ตกต่ำ เพื่อที่ชุมชนจะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้วยตนเองได้มากขึ้น
5. ควรมีการแนะนำการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลการให้เหมาะสมรองรับการลดการ เมาขยะที่ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ
6. ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้คนในหมู่บ้านรักษาจารีตประเพณี และควรมีการ ส่งเสริมและสนับสนุนบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมในหมู่บ้าน

อภิปรายผลการวิจัย

การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D.= 0.42) และเมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ($\bar{X} = 3.97$, S.D.= 0.59) รองลงมาคือด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.85$, S.D.= 0.67) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้าน อำนาจการ ($\bar{X} = 3.41$, S.D.= 0.60) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของรัฐดิพร ศิริศรี และสัญญา เคนาภูมิ (2560 : 42-50) วิจัยเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขต อำเภอเมืองหนองคาย พบว่าการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขต อำเภอเมือง

หนองคาย จังหวัดหนองคาย พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย บทบาทอยู่ในระดับ มาก 1 ด้าน คือ ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุกิจ ปิลวาสน์ (2560 : 32) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการพัฒนาชุมชน ตำบลโคกหาร อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ พบว่าคณะกรรมการหมู่บ้านตำบลโคกหาร อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาเป็นมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ส่วนการมีส่วนร่วมในการวางแผนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุกิจ ปิลวาสน์ (2560 : 32) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการพัฒนาชุมชน ตำบลโคกหาร อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ พบว่าคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีเพศ อายุ และสถานภาพการสมรส ต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของรัฐศิริ ศิริศรี และสัญญา เคนาภูมิ (2560 : 42-50) ที่พบว่าคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีเพศ แตกต่างกันมีบทบาทไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ตรงกับสมมุติฐานทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การปฏิบัติหน้าที่ใช้มาตรฐานเดียวกัน คือ ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2551 ซึ่งบทบาทไม่ได้เน้นหรือเจาะจงเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย คณะกรรมการหมู่บ้าน ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีบทบาทไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ตรงกับสมมุติฐานทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การปฏิบัติหน้าที่ใช้มาตรฐานเดียวกันถึงแม้ว่าระดับการศึกษาจะแตกต่างกันแต่ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2551

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

1.1 ควรเพิ่ม ค่าตอบแทนให้มากขึ้นกว่าเดิม มีค่าเบี้ยเลี้ยง เบี้ยประชุม ในการปฏิบัติงาน ให้มีสวัสดิการ เหมือนข้าราชการ เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

1.2 ควรจัดสรรงบประมาณให้กับคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อที่จะสามารถดำเนินโครงการในหมู่บ้านได้อย่างรวดเร็ว มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการต่าง ๆ มีการประสานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการต่าง ๆ

1.3 ควรมีการตรวจความปลอดภัยในหมู่บ้านเวลากลางคืนอย่างเคร่งครัด สม่ำเสมอ

1.4 หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนในเรื่องของการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับชุมชนเจ้าหน้าที่ภาครัฐควรปฏิบัติงานเชิงรุก ขยายรูปแบบวิธีการสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อกระตุ้นส่งเสริมให้คณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้หลากหลายมากขึ้น

1.5 ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประกอบอาชีพในหมู่บ้าน และควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนรวมกลุ่มสินค้าโอท็อปในหมู่บ้าน

1.6 ในการเกิดขยะจากผู้สัญจรในพื้นที่ชุมชน ควรจัดถังขยะให้เพียงพอตามจุดสำคัญของหมู่บ้านหรือแหล่งชุมชนที่สำคัญและควรมีการแยกประเภทของขยะให้ถูกต้องตามหลักสากล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาสภาพปัญหาในแต่ละด้านของการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

2.2 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

เอกสารอ้างอิง

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น*. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.

รัฐติพรศิริศรีและ สัญญา เคนาภูมิ. (2560). การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขต อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร* . 5 (6), 42-50.

สุกิจ ปิลาวสน์. (2560). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการพัฒนาชุมชนตำบลโคกหาร อำเภอเขาวงกต จังหวัดกระบี่*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช.

Pitnitha Pannasil. (2015). The Role Of Local Executive In The 21st Century. *Journal of MCUPeace Studies*, 3 (2), 146-161.

Yamane. (1967). *Taro Statistic : An Introductory Analysis*. New York: Harper & row.

การพัฒนาแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาไทยสำหรับ

นักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

**The Development of Learning Road Map to Encourage Thai Language
Skill For Grade 7 to 12 of Demonstration School of
Suan Sunandha Rajabhat University**

บัวลักษณ์ เพชรงาม

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Bualak Petchngam

Demonstration school of Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.

E-mail : beaurak.na@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาไทยสำหรับนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 2) เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยของนักเรียนตามแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น และ 3) เพื่อหาค่าประสิทธิภาพของแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทยตามเกณฑ์มาตรฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (cluster sampling) จำนวนทั้งสิ้น 189 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบทดสอบวัดทักษะภาษาไทยและแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อแผนที่เส้นทางเพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาไทย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ (t-test dependent)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาแผนที่เส้นทางเพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาไทย ประกอบด้วย ขั้นตอน องค์ประกอบ และกิจกรรมเพื่อการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน มีกระบวนการพัฒนา 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) การศึกษาความต้องการนักเรียน เนื้อหาวิชา ปรัชญาและจิตวิทยาทางการศึกษา รวมทั้งเกณฑ์ ข้อปฏิบัติระเบียบต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางการพัฒนาแผนที่เส้นทางเพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาไทย 2) กำหนดหลักการ เป้าหมาย จุดประสงค์ของหลักสูตร การจัดเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน 3) การนำแผนที่เส้นทางที่สร้างขึ้นไปใช้ และ 4) การวัดผลและประเมินผล

* วันที่รับบทความ: 14 ธันวาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ 27 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 28 ธันวาคม 2565

2. ผลการพัฒนาทักษะภาษาไทยของนักเรียนตามแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 189 คน จากการดำเนินการวิจัยมีข้อค้นพบคือ ทักษะภาษาไทยของนักเรียนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้แผนที่เส้นทางเพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาไทย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนความสามารถในทักษะภาษาไทยของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ผลค่าประสิทธิภาพของแผนที่เส้นทางเพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการทดลองใช้แผนที่เส้นทางและหลังการทดลองใช้แผนที่เส้นทางมีค่าประสิทธิภาพ $E1=83.33$ ประสิทธิภาพ $E2=81.85$ ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนด ประสิทธิภาพของแผนที่เส้นทางเพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

คำสำคัญ : การพัฒนา; แผนที่เส้นทางในการเรียนรู้; นักเรียนโรงเรียนสาธิต

Abstracts

The objectives of this research were 1) to develop a learning road map to encourage Thai language skill for students in grade 7-12 of Demonstration School of Suan Sunandha Rajabhat University. 2) to develop Thai language skill of students according to the developed learning road map, and 3) to determine the efficiency of the developed learning road map to encourage Thai language skill according to the standard. The sample of this study was obtained from a cluster sampling, totaling 189 students in semester 2, academic year 2020. The research instruments were the learning management plan, the Thai language skill test, and the questionnaire on students' opinions on the road map to enhance Thai language skills. Data were analyzed with mean, standard deviation, and t-test dependent.

The research results found that:

1. The result of the development of a road map to enhance Thai language skills consisted of steps, elements, and activities for creating a learning management plan to meet the needs of learners. The development process has four main steps: 1) A study of student needs, subject content, philosophy, and educational psychology, including criteria, rules, and regulations to be used as information in determining guidelines for the development of road maps to enhance Thai language skills. 2) Determine the principles, goals, objectives of the curriculum, content management, teaching activities, and teaching materials. 3) Using the generated line map. 4) Measurement and evaluation.

2. The results of the route map experiment. The researcher conducted an experiment with a sample of 189 grade 7 to 12 students. From the research conducted, the findings were that Thai language skill of grade 7 to 12 before and after using a learning road map to encourage Thai language skill had a statistically significant difference at the .01 level. The students' Thai language proficiency scores after studying were higher than before.

3. The results of the effectiveness of learning road map to encourage Thai language skill for grades 7 to 12 during and after the trial has an efficiency value $E1=83.33$ and efficiency $E2=81.85$, which accepted the research hypothesis that the performance of learning road map to encourage Thai language skill for grade 7 to 12 met the set criteria.

Keywords: The development; learning Road Map; Grade 7 to 12 of Demonstration school of Suan Sunandha Rajabhat University

บทนำ

ทักษะภาษาไทยเป็นรากฐานสำคัญในการเรียนรู้ศาสตร์ศิลป์สาขาวิชาต่าง ๆ ในส่วนของทักษะการอ่าน และการฟัง เป็นทักษะที่ผสมผสานสอดคล้องกันดังคำกล่าวที่ว่า ผู้อ่านมาก ฟังมาก ย่อมจะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ดี โดยใช้ทักษะการอ่านส่งเสริมความฉลาดรอบรู้ ในส่วนของทักษะการพูดยิ่งย้าความสำคัญที่เป็นพื้นฐานของการใช้ทักษะภาษาไทยในการดำเนินชีวิต เพราะทักษะการพูด คือ ทักษะของการสื่อสาร การแสดงความคิดเห็น การชี้แจงข้อมูล การนำเสนองานวิชาการ และการพูดโน้มน้าวใจ ตลอดจนมีส่วนช่วยเสริมสร้างความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างหมู่ การพูดที่ดีจะช่วยให้การสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างชัดเจน เมื่อฝึกฝนทักษะการพูดให้เกิดความชำนาญและแตกฉาน จะทำให้ประสบความสำเร็จในการสื่อสารของชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับ อัจฉราวดี สวัสดิ์สุข (2542 : 86) ที่กล่าวว่า การพูด หมายถึง พฤติกรรมการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลด้วยการใช้ถ้อยคำน้ำเสียง ภาษา อากัปกิริยา ท่าทาง สีหน้า แววตา เพื่อถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ความต้องการของผู้พูดไปสู่ผู้ฟัง ทำให้เกิดความเข้าใจและตอบสนอง และในส่วนของทักษะการเขียน ซึ่งถือได้ว่าเป็นทักษะยากที่สุด เพราะเป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก รวมถึงความต้องการถ่ายทอดจากความคิดออกมาเป็นตัวหนังสือ ดังที่ สนิท ตั้งทวี (2545 : 153) กล่าวว่า ทักษะการเขียนเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากกว่าทักษะอื่น ๆ เพราะการเขียนเป็นการสื่อสารที่มีขั้นตอนหลายอย่าง อีกทั้งทักษะการเขียนยังช่วยส่งเสริมในการนำความรู้มาใช้ในการพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงกล่าวได้ว่า ทักษะภาษาไทยเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับวิถีชีวิต จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาไปร่วมกันและสอดคล้องกัน ดังที่ พจน์ พจนพานิชย์กุล (2556 : ออนไลน์) ที่กล่าวว่า การปฏิบัติงานนั้นจำเป็นที่จะต้องใช้ทักษะในการสื่อสารทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน รวมไปถึงการแสดงด้วยท่าทาง โดยมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้ผู้ปฏิบัติงานควรมีการฝึกเพื่อเพิ่มทักษะในการสื่อสารให้เหมาะสมกับกาลเทศะ สามารถเลือกใช้ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษาในการสื่อความหมายให้ชัดเจน เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

จากผลการศึกษาข้างต้น พบว่า ทักษะภาษาไทย ทั้งทางด้าน การฟัง การอ่าน การพูด และการเขียน เป็นทักษะที่มีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรเร่งให้การพัฒนา ผู้ที่สามารถใช้ทักษะภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง ย่อมมีโอกาสประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิต การ

จัดการเรียนการสอนเป็นหลักสำคัญอันจะช่วยส่งเสริมศักยภาพด้านทักษะทางภาษาไทยของผู้เรียนทุกคนได้ ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะด้านการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร จึงต้องการที่จะพัฒนาแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาไทยสำหรับนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแผนการพัฒนาทักษะภาษาไทยที่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของนักเรียนและเป็นการบูรณาการทักษะการฟังเข้ากับการเรียนรู้ของทักษะภาษาไทยด้านอื่น ๆ อย่างสอดคล้องเหมาะสม เริ่มต้นจากการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างรู้คุณค่าสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, การพัฒนาทักษะการพูดเป็นเน้นวิชาการสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, การพัฒนาทักษะการเขียนสร้างสรรค์ป็นความคิดสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์เจาะวิชาการสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, การพัฒนาทักษะการพูดถกเถียงด้านโน้มน้าวใจสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และการพัฒนาทักษะการเขียนวิเคราะห์สื่อสารอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อจะเป็นประโยชน์สำหรับนักเรียนได้ความรู้ และนำความเข้าใจจากการเรียนรู้ไปพัฒนาตนเองและมีความสุขในการเรียนรู้ รวมถึงครูผู้สอนได้นำแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้ไปใช้เสริมสร้างและการพัฒนาทักษะภาษาไทยให้กับผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาของชาติให้มีคุณภาพและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยของนักเรียนตามแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น
3. เพื่อหาค่าประสิทธิภาพของแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทยตามเกณฑ์มาตรฐาน

ระเบียบวิธีวิจัย

ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ Pretest-Posttest Control Group Design และแบบ Static Group Comparison Design โดยทดลองกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 189 คน ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 การวิจัยนี้มีกระบวนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

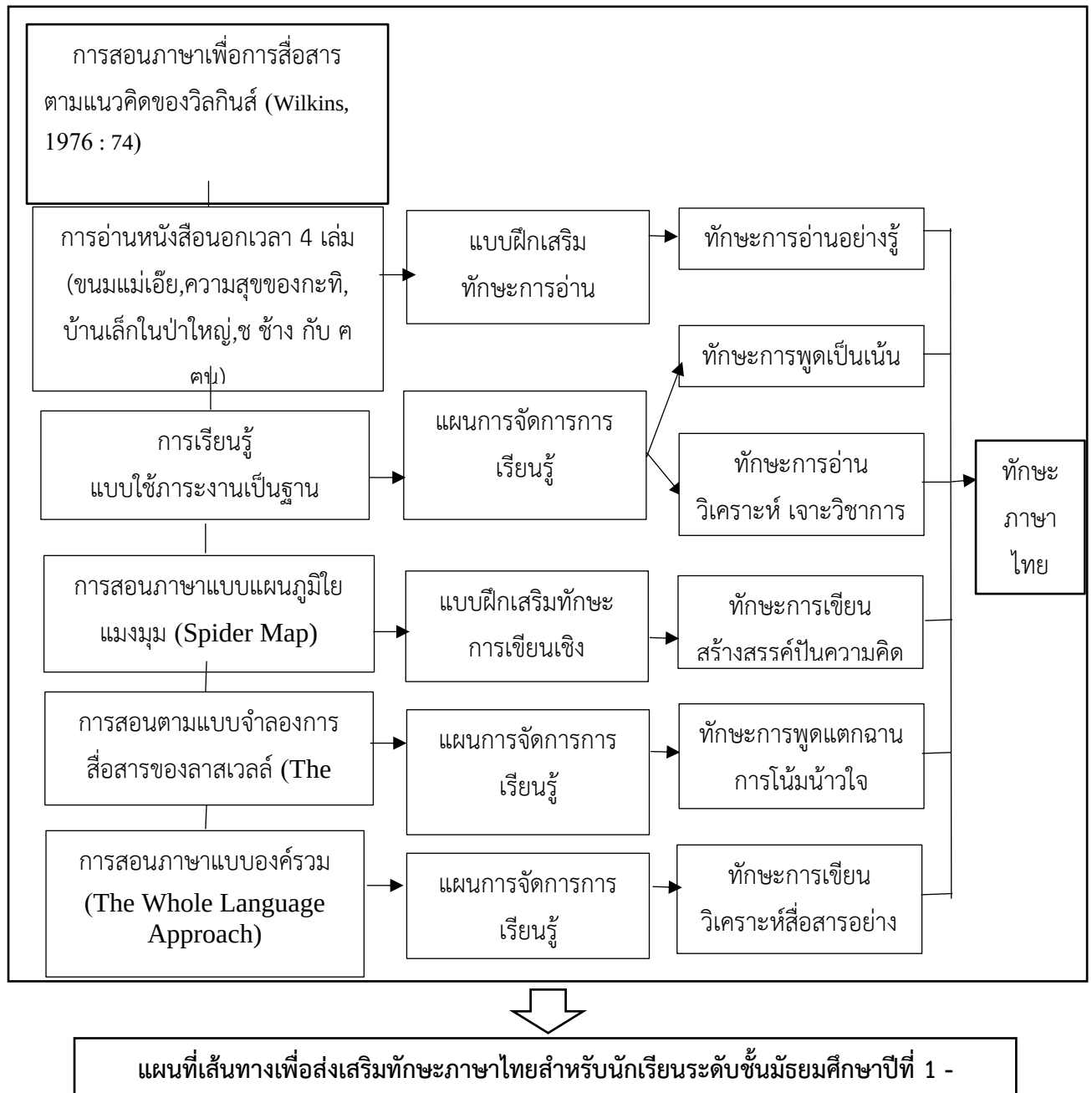
1. การทดสอบก่อนเรียนของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 189 คน ในภาคเรียนที่ 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้
3. การสรุปผลการเรียนรู้และทดสอบหลังเรียน

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติเบื้องต้น ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตรวจสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Homogeneity of variance) ของคะแนนทักษะทางภาษาของกลุ่มตัวอย่าง แล้วทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้ค่าสถิติ t (t-test independent) ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พร้อมหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบอันดับที่ของสเปียร์แมน (Spearman's rank correlation coefficient)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิดและทฤษฎีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย ได้แก่แนวคิดของวิลกินส์ (Wilkins, 1976 : 87) เรื่องการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative language teaching) แนวคิดของ คูเนย์ Cooney (1975 : 56) ได้ให้ความหมายของการสอนอ่านแบบปฏิบัติการสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการสอนอ่านหนังสือนอกเวลา จำนวน 4 เล่ม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาแบบใช้ภาระงานเป็นฐาน (task-based learning) การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดโดยการสอนภาษาแบบแผนภูมิใยแมงมุม (Spider Map) การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดแบบจำลองการสื่อสารของลาสเวลล์ (The Lasswell model) และการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบองค์รวม (The Whole Language Approach)

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดนี้จึงเป็นการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถด้านทักษะภาษาไทย ดังนี้

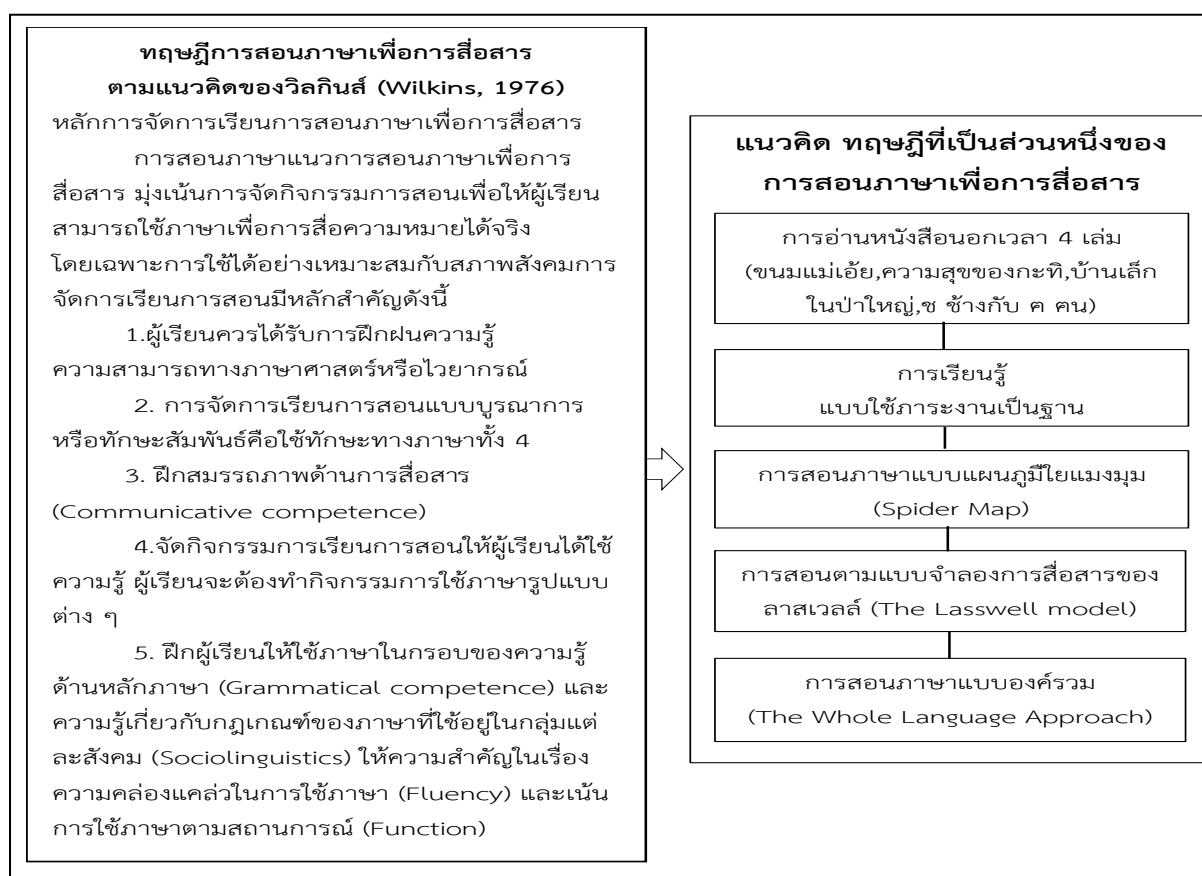

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมุ่งเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นหลัก โดยผลการวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการพัฒนาพัฒนาแผนที่เส้นทางการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผลการวิจัยข้อนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนาแผนที่เส้นทางการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยได้ศึกษาและนำข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะภาษาไทยมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ โดยยึดหลักการของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารตามแนวคิดของ วิลกินส์ (Wilkins, 1976 : 85) อันประกอบด้วย การอ่านหนังสือนอกเวลา 4 เล่ม (ขนมแม่เอ๊ย, ความสุขของกะทิ, บ้านเล็กในป่าใหญ่, ช้าง กับ ค คน) การเรียนรู้แบบใช้ภาระงานเป็นฐาน การสอนภาษาแบบแผนภูมิใยแมงมุม (Spider Map) การสอนตามแบบจำลองการสื่อสารของลาสเวลล์ (The Lasswell model) และการสอนภาษาแบบองค์รวม (The Whole Language Approach) ซึ่งมีความสัมพันธ์กันดังรูปที่ 1

แผนภาพที่ 2 การพัฒนาแผนที่เส้นทางการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทย

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความเหมาะสมของร่างแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน แล้วนำผลการพิจารณาปรับปรุงแก้ไข ผลการตรวจสอบด้วยวิธีการประเมินความเหมาะสมของร่างแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	X	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. หลักการของแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทยมีความเหมาะสมกับทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน	5.00	0.00	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทยเหมาะสมกับทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน	5.00	0.00	มากที่สุด
3. วัตถุประสงค์ของแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทยมีความชัดเจน สามารถแสดงถึงสิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดกับผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
4. สารการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน	5.00	0.00	มากที่สุด
5. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสมกับวัตถุประสงค์และการนำไปใช้จัดการเรียนการสอน	4.80	0.45	มากที่สุด
6. กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมทักษะภาษาไทย	5.00	0.00	มากที่สุด
7. สื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับสารการเรียนรู้	4.70	0.22	มากที่สุด
8. การวัดและประเมินผลเหมาะสมสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีและวัตถุประสงค์	4.80	0.45	มากที่สุด
9. การวัดผลและประเมินผลเหมาะสมสอดคล้องกับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.60	0.55	มากที่สุด

10. แผนที่เส้นทางในการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทยสามารถนำไปใช้ได้จริง	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.89	0.03	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า แผนที่เส้นทางในการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้สอนได้จริง

2. ผลการพัฒนาทักษะภาษาไทยของนักเรียนตามแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอนตามกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ในแผนที่เส้นทางเพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาไทย ซึ่งก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ทดสอบความสามารถในทักษะภาษาไทยก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบความสามารถในทักษะภาษาไทยก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	X	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	189	60	27.62	1.89	-37.656**	.000
หลังเรียน	189	60	49.11	1.41		

**มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ทักษะภาษาไทยของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยการใช้แผนที่เส้นทางในการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผู้วิจัยประเมินความสามารถในทักษะภาษาไทยในระหว่างเรียน ตามขั้นตอนการเรียนรู้ตามแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทย จากแบบประเมินและให้คะแนนตามระดับคุณภาพ 3 ระดับ เป็นคะแนนในระหว่างเรียน (E1) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสามารถในการทักษะภาษาไทย ระหว่างเรียนรู้ด้วยแผนที่เส้นทางการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

การเรียนรู้การสอน ความสามารถ ในทักษะภาษาไทย	ภาระงาน		ชิ้นงาน		ผลงาน		รวม		การ แปลผล
	ความรู้		การนำเสนอ และ ประเมินตนเอง		การปฏิบัติ กิจกรรมการ สื่อสารและ นำเสนอ				
	X	S.D.	X	S.D	X	S.D	X	S.D	ระดับ
1.การฟังและการดู	2.55	0.70	2.53	0.70	2.56	0.70	2.55	0.70	ระดับดี
2.การอ่าน	2.53	0.70	2.54	0.71	2.52	0.71	2.53	0.71	ระดับดี
3.การเขียน	2.35	0.71	2.34	0.71	2.33	0.71	2.34	0.71	ระดับดี
4.การพูด	2.57	0.72	2.56		2.55	0.71	2.56	0.72	ระดับดี
รวมจำนวน 189 คน	ได้ค่าระดับ 1 = 5 คน ได้ค่าระดับ 2 = 60 คน ได้ค่าระดับ 3 = 124 คน								
ค่าเฉลี่ย	2.5	0.75							
คะแนนเต็ม	3								
คะแนนประสิทธิภาพ	83.33								

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนความสามารถในทักษะภาษาไทย ระหว่างเรียนรู้ด้วยแผนที่เส้นทางการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนจำนวน 189 คน มีคะแนนความสามารถในทักษะภาษาไทยระดับ 1 = 5 คน ได้ค่าระดับ 2 = 60 คน ได้ค่าระดับ 3 = 124 คน ตามลำดับ ได้คะแนนเฉลี่ยรวม 2.5 คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 0.75 สรุปคะแนนประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) = 83.33

3. ผลการหาค่าประสิทธิภาพของแผนที่เส้นทางการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทยตามเกณฑ์มาตรฐาน ผู้วิจัยได้ประเมินประสิทธิภาพของแผนที่เส้นทางการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทยโดยเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในทักษะภาษาไทย เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนที่เส้นทางการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทยตามเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการจัดการเรียนรู้กับความรู้หลังการจัดการเรียนรู้ E1/E2 โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ไม่ต่ำกว่า 80/80 โดยใช้สูตร E1/E2

ตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ประสิทธิภาพของแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทยของนักเรียน
สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

การทดสอบ/เกณฑ์	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	แปลความหมาย
E1/80	30	25.00	83.33	เป็นไปตามเกณฑ์
E2/80	60	49.11	81.85	เป็นไปตามเกณฑ์

จากตารางที่ 4 พบว่า ประสิทธิภาพของแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการทดลองใช้และหลังการทดลองใช้ ประสิทธิภาพ E1=83.33 ประสิทธิภาพ E2=81.85 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดว่า ประสิทธิภาพของแผนที่เส้นทางในการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างทักษะภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้วนั้น ผลการวิจัยยังมีความสอดคล้องสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยหลักการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นสากลในลักษณะการบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยควบคู่กับแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative language teaching) ของ Wilkins (1976 : 86) พร้อมกับผนวกการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายเข้าร่วม อาทิ การสอนอ่านแบบปฏิบัติการของ Cooney (1975 : 56) กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาแบบใช้ภาระงานเป็นฐาน (task-based learning) การสอนภาษาแบบแผนภูมิใยแมงมุม (Spider Map) การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดแบบจำลองการสื่อสาร (The Lasswell model) ของ Lasswell (1948 : 37-40) และการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบองค์รวม (The Whole Language Approach) ทำให้นักเรียนได้ปฏิบัติและแสดงออกถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้อย่างหลากหลายวิธีการ เช่น การอ่าน การพูด การเขียน หรือแผนผัง ตลอดจนได้มีส่วนร่วมอย่างหลากหลายในการเรียนทั้งการเรียนแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม ทำให้นักเรียนมีความสุข สนุกกับการเรียนรู้ สอดคล้องกับ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์ทรัพย์ (2539 : 97) กล่าวถึงความจำเป็นที่ต้องจัดการเรียนรู้สัมพันธ์ทักษะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทักษะภาษาไทยไว้ว่าจะต้องจัดสอนให้ทักษะทั้ง 4 คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด ในบทเรียนแต่ละบทจะต้องให้นักเรียนมีโอกาสฝึกฝน

ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนไปพร้อม ๆ กัน อีกทั้งการสอนภาษาใดก็ตามต้องประกอบด้วยการใช้ภาษาหลักภาษา วรรณคดีและสอดแทรกวัฒนธรรมของภาษานั้น ๆ สำหรับการใช้ภาษานั้นประกอบไปด้วยทักษะทั้ง 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน ในแง่ของการสื่อสารนั้นประกอบไปด้วยทักษะที่ใช้ในการรับสาร (Receptive Skill) ซึ่งได้แก่ทักษะการฟัง การอ่าน ทักษะการส่งสาร (Expressive Skill) ซึ่งประกอบไปด้วยทักษะการพูดและการเขียน โดยทั่ว ๆ ไปนั้นการสอนภาษาไทยจะสอนเพียงทักษะใดทักษะหนึ่งไม่ได้จะต้องมีการสอนทักษะอื่นๆ สอดแทรกลงไปด้วย

จากผลการศึกษาการทดลองใช้แผนที่เส้นทางเพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาไทยกับกลุ่มตัวอย่างยังชี้ให้เห็นว่าทักษะภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้แผนที่เส้นทางเพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาไทยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนความสามารถในทักษะภาษาไทยของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะภาษาไทยมากขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้เนื่องมาจากกิจกรรมรูปแบบการสอนแบบบูรณาการที่มีความยืดหยุ่น แต่ชัดเจนในการจัดการเรียนการสอนซึ่งมีวิธีการเรียนและกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย รวมถึงได้แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนในชั้นเรียนทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ สอดคล้องกับศิริทิพย์ รักษาสัตย์ (2557: 57-67) กล่าวว่า การบูรณาการ หมายถึง การนำเอาศาสตร์สาขาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานเชื่อมโยงเข้าด้วยกันเพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ ซึ่งการบูรณาการในงานวิจัยนี้หมายถึง การจัดการเรียนรู้ให้สัมพันธ์ทักษะโดยฝึกทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนให้สัมพันธ์กัน

รวมถึงผลประสิทธิภาพของแผนที่เส้นทางเพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาไทย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการทดลองใช้ ประสิทธิภาพ $E1 = 83.33$ ประสิทธิภาพ $E2 = 81.85$ ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัย ที่กำหนดว่าประสิทธิภาพของแผนที่เส้นทางเพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาไทย ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 สอดคล้องกับ พิจิตรา ที่สุกะ (2556 : 65) ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานวิชาการพัฒนาหลักสูตรสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งผลการประเมินหลักสูตรโดยค่าประสิทธิภาพของกระบวนการได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ ($E1$) 80.00 และประสิทธิภาพของผลผลิตได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ ($E2$) 83.56 ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน พบว่า ความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังทดลองรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐานนักศึกษาวิชาชีพครูมีความรู้หลังสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของนักศึกษาโดยรวมอยู่ระดับสูงมาก

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้และการศึกษาดังต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของแผนที่เส้นทางเพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีการแบ่งกลุ่มย่อย จับคู่ และเป็นรายบุคคลนั้นเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษา แสดงความคิดเห็นร่วมกัน พร้อมทั้งได้ปฏิบัติงาน สรุปผล และนำเสนอผลงานซึ่งกันและกัน โดยต้องอาศัยระยะเวลาในการทำกิจกรรมดังกล่าว ดังนั้นควรกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมให้เพียงพอ และพอเหมาะกับกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมได้เต็มศักยภาพและทำกิจกรรมอย่างครบถ้วน

2. ควรมีการพัฒนาแผนที่เส้นทางเพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นต่าง ๆ เช่น ระดับชั้นประถมศึกษา ระดับอุดมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา และการศึกษานอกระบบ เป็นต้น

3. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาในเชิงเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่มีความสามารถกลุ่มเก่ง ปานกลาง และอ่อน โดยผ่านการสอนตามแผนที่เส้นทางเพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาไทยนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้ได้ข้อมูลความก้าวหน้าในการพัฒนาทักษะภาษาไทยของนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่า แผนที่เส้นทางเพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาไทยเหมาะกับนักเรียนกลุ่มใดมากที่สุด อันจะส่งประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- พจน์ พจนพานิชย์กุล. (2556). การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคล. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2562. แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/potarticle/>
- พิจิตรา ทีสุกะ. (2556). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นฐานวิชาการพัฒนาหลักสูตรสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิรินทิพย์ รักษาสัตย์. (2557). รูปแบบการเรียนการสอนการคิดไตร่ตรองของนักศึกษาครู. วารสารธรรมสาร. 12 (1), 57-67.
- สนิท ตั้งทวี. (2545). การพัฒนากระบวนการสอน “สร้างอนาคตร่วมกัน” สอนภาษาไทยโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร: ชารอักษร.
- สุจริต เพียรชอบ, และสายใจ อินทร์มพรรย์. (2539). วิธีการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัจฉราวดี สวัสดิ์สุข. (2542). *กิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 6).

กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Cooney,T.J, E.J Davis and and K.B Henderson. (1975). *Dynamics of Secondary and Mathematics*. Boston: Houghton Mifflin Co.

Lasswell, H.D. (1948). *The Structure and function of communication in society*. In L. Bryson(Ed.), *The communication of ideas* (pp.37-40). New York : Harper.

Wilkins, D.A. (1976). *Notional Syllabus*. Hong Kong: Oxford University Press.

องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์
โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย
**Academic Administration Factors to Science and Mathematics Enrichment
Classroom of Secondary Schools in Sukhothai Province**

อนูรัตน์ ขำจันทร์ และ สติรพร ชาวน้ำชัย

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Anurat Khamjun and Sathiraporn Chaowacha
Naresun University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: anuratk63@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบและยืนยันองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย เป็นการวิจัยเอกสารดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์จำนวน 5 แหล่ง โดยเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ร้อยละ 50 เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ 2) ยืนยันองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์โรงเรียนมัธยมในจังหวัดสุโขทัย มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การคัดเลือกนักเรียนห้องเรียนพิเศษ 2) การจัดหลักสูตรที่เป็นความสามารถพิเศษ 3) การสรรหาครูห้องเรียนพิเศษ 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน 6) การใช้สื่อและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 7) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารงานห้องเรียนพิเศษ

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ; ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์

Abstracts

The purpose of this research is to synthesize and confirm components of academic administration for Science and Mathematics Enrichment Classroom of secondary school in Sukhothai. This document was conducted in 2 steps: 1) the study related documents and research about the academic administration in Science and Mathematics enrichment classroom for 5 sources by selecting the components with a frequency of 50 % to synthesize the components of academic administration for Science and Mathematics Enrichment Classroom, 2) Confirmation components of academic administration for Science and Mathematics Enrichment Classroom of secondary school in Sukhothai by 5 experts and use a checklist assessment form to assess the suitability of the components. The results of the study revealed that academic administration for Science and Mathematics Enrichment Classroom of secondary school in Sukhothai consisted of 7 components (1) selection to enrichment classroom students', (2) managing curriculums of the talents, (3) Recruitment of teachers for special classrooms (4) Organizing learning activities and students' encouragement activities (5) Measurement and evaluation students' learning (6) Using media and creating a learning atmosphere (7) Creating a system of cooperation in the management of special classrooms

Keywords: Academic Administration, Science and Mathematics Enrichment Classroom

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ มาตรา ๑๐ กำหนดให้มีการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบ ที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น มาตรา ๒๒ กำหนดว่า การจัดการศึกษา โดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559 : 65)

การบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์และการศึกษาการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ผู้วิจัยได้ทำวิจัยเพื่อจะได้พัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ (พ.ศ. 2548 - 2549)ขึ้นเพื่อเป็นทิศทางให้หน่วยงานการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปกำหนดแนวทางการดำเนินงานในการจัดการศึกษาและกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเป็นระบบและครบวงจรเกิดความเสมอภาคทั่วถึงและเป็นธรรมแก่เด็ก

การจัดการศึกษากับเด็กที่มีความสามารถพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ โรงเรียนที่จัดการศึกษาต้องมีความเฉพาะและความโดดเด่น จากการสำรวจและจัดกิจกรรมการส่งเสริมนั้น มีองค์ประกอบที่หลากหลายซึ่งมีน้ำหนักใกล้เคียงกันกับนักเรียนห้องปกติ ปัญหาสำคัญของการบริหารงานวิชาการพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ มีการจัดเรียงปัญหาจากมากไปหาน้อย คือ ปัญหาขาดบุคลากรที่มี ความรู้นโยบายของส่วนกลางไม่ชัดเจน ขาดทรัพยากรอาคารสถานที่สื่อวัสดุอุปกรณ์ การศึกษา อ่อนทางด้านการบริหารจัดการหลักสูตรปกติที่ไม่ยืดหยุ่น การมีส่วนร่วม ของพ่อแม่ผู้ปกครองน้อยไม่มีเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือก

เด็กและการวัดประเมินผลที่ดี และไม่มีกฎหมายและระเบียบที่เอื้อให้มีการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนสิ่งที่โรงเรียนต้องการมากที่สุด คือ การสนับสนุนทางด้านหลักสูตรจากส่วนกลาง การอบรมวิชาการ ให้ค่าใช้จ่ายรายหัว และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ,2559 : 56)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์โรงเรียนมัธยมในจังหวัดสุโขทัย ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษาให้สำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ยังส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษา ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์โรงเรียนมัธยมในจังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อยืนยันองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์โรงเรียนมัธยมในจังหวัดสุโขทัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเอกสาร (Document Research) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์โรงเรียนมัธยมในจังหวัดสุโขทัยโดยมีขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร (Document Study) เพื่อการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนจากแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 แหล่ง ตามแนวคิดและงานวิจัยของนักวิชาการและนักวิจัย ดังนี้

- 1) การศึกษาการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์จากแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ อดิศักดิ์ มุ่งชู (2555 : 65), เกวลิน ไชยสวัสดิ์ (2557 : 33), กฤษณา ศิลาจันทร์ (2558 : 53), อนุสรณ์ คำชะอม (2560 : 89), ทิพวรรณ พวงมาลัย (2560 : 39)

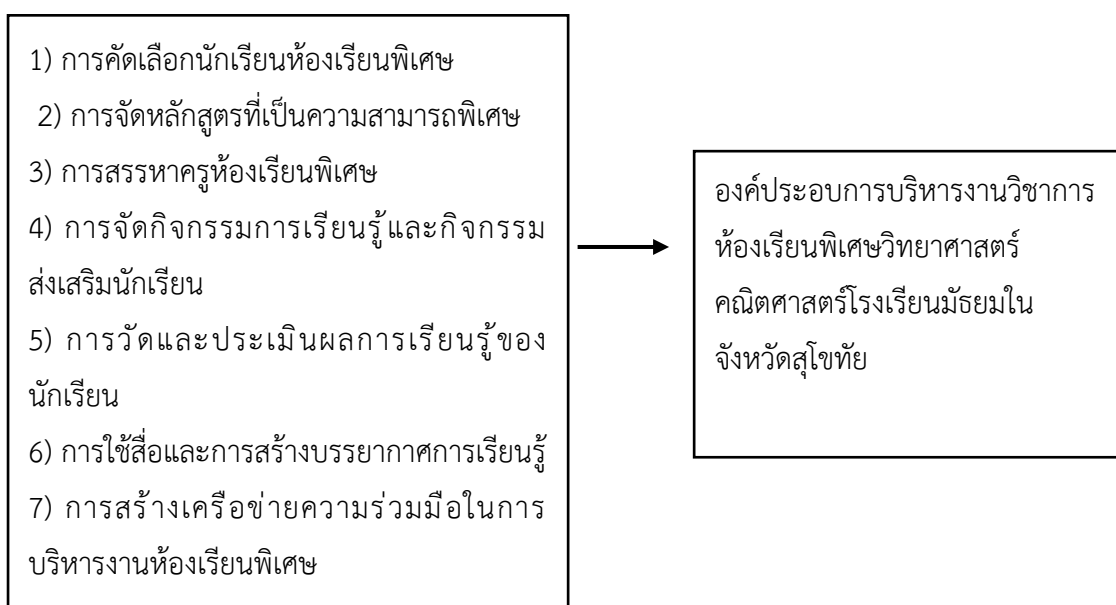
2) การสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์โดยเลือกสังเคราะห์ขอบข่ายงานที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป ซึ่งประกอบด้วย การคัดเลือกนักเรียนห้องเรียนพิเศษ การจัดหลักสูตรที่เป็นความสามารถพิเศษ การสรรหาครูห้องเรียนพิเศษการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน การใช้สื่อและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายความ

ร่วมมือในการบริหารงานห้องเรียนพิเศษ ซึ่งผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์ขั้นตอนที่ 1 ไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อยืนยันองค์ประกอบในขั้นที่ 2 ต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การยืนยันองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ มีประสบการณ์การทำงาน การบริหารการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ และมีผลงานวิจัยทางการศึกษาที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ เพื่อยืนยันองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ที่ได้จากสังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการที่ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการการสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์

ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ซึ่งได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ เนื้อหาจากเอกสารสู่ตารางการสังเคราะห์องค์ประกอบโดยแสดงในรูปความถี่ และเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป มาเป็นองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์พบว่าการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์มี 7 องค์ประกอบ 1) การคัดเลือกนักเรียนห้องเรียนพิเศษ 2) การจัดหลักสูตรที่เป็นความสามารถพิเศษ 3) การสรรหาครูห้องเรียนพิเศษ 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน 6) การใช้สื่อและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 7) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารงานห้องเรียนพิเศษ ดังแสดงใน

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์ความถี่ขององค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์

ลำดับ	องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์	อดิศักดิ์ มุ่งชู (2555:65)	เกวลิณ ไชยสวัสดิ์ (2557:33)	กฤษฎา ศิลาจันทร์ (2558:53)	ณัฐกร คำพะอม (2560:89)	ทิพวรรณ พวงมาลัย (2560:39)	ความถี่	ด้าน
1	คัดเลือกนักเรียนเข้าห้องเรียนพิเศษ	✓	✓		✓		3	การคัดเลือกนักเรียนห้องเรียนพิเศษ
2	การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร	✓		✓	✓	✓	4	การจัดหลักสูตรที่เป็นความสามารถพิเศษ
3	การพัฒนาความสามารถเฉพาะทางของครู		✓	✓	✓	✓	4	การสรรหาครูผู้สอนห้องเรียนพิเศษ
4	การพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นครู			✓	✓	✓	3	

5	การคัดเลือกครูห้องเรียนพิเศษ		✓	✓	✓		3	
6	การปกครองนักเรียน				✓		1	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน
7	การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	5	
8	การกำหนดวิธีวัดและประเมินผล	✓	✓		✓	✓	4	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน
9	การสร้างบรรยากาศในห้องเรียน				✓	✓	2	การใช้สื่อและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้
10	การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ		✓	✓	✓	✓	4	
11	การใช้สื่อในห้องเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	5	
12	การสร้างเครือข่ายสนับสนุนการเรียนรู้	✓		✓	✓	✓	4	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารงานห้องเรียนพิเศษ
13	การให้นักเรียนมีส่วนร่วม		✓		✓	✓	3	

ผลการสังเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์พบว่า

มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การคัดเลือกนักเรียนห้องเรียนพิเศษ 2) การจัดหลักสูตรที่เป็นความสามารถพิเศษ 3) การสรรหาครูผู้สอนห้องเรียนพิเศษ 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน 6) การใช้สื่อและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 7) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารงานห้องเรียนพิเศษ

ตารางที่ 2 องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์

องค์ประกอบ	นิยามศัพท์เฉพาะ
1.การคัดเลือกนักเรียนห้องเรียนพิเศษ	สถานศึกษากำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ด้วยเกณฑ์ผลทางการเรียนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ที่ผ่านมาสูงกว่า 3.00 จัดสอบคัดเลือกจากความสามารถพิเศษของนักเรียนด้านวิทยาศาสตร์ด้านคณิตศาสตร์ด้วยหลากหลายวิธี และกำหนดนักเรียนต่อห้องอย่างเหมาะสม
2.การจัดหลักสูตรที่เป็นความสามารถพิเศษ	ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบห้องเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551ในการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้การจัดหลักสูตรห้องเรียนพิเศษส่งเสริมความถนัดทางด้านคณิตศาสตร์ คณิตศาสตร์เทียบเคียงกับหลักสูตรมาตรฐานสากล จัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรห้องเรียนพิเศษประเมินผลการใช้หลักสูตร
3.การสรรหาครูผู้สอนห้องเรียนพิเศษ	สถานศึกษากำหนดคุณสมบัติของครูผู้สอนการจัดการเรียนการสอนครูต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญตรงสาขา มีวิทยฐานะที่เหมาะสม มีความสามารถในการทำวิจัยและโครงการ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร และตำราแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนให้มีความคิดขั้นสูงนอกจากนี้ยังได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้
4.การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน	ครูผู้สอนสามารถจัดการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนที่มีความถนัดทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณและ ความคิดสร้างสรรค์ในระดับสูง โดยเน้นการปฏิบัติจริงจากประสบการณ์ทั้งนอกและในห้องเรียน จัดทำโครงการและวิจัยทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารผ่านการวัดระดับทางภาษามีการแลกเปลี่ยนทางวิชาการระดับนานาชาติ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้มีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์
5.การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน	ครูผู้สอนสามารถมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่โรงเรียนจัดทำขึ้นด้วยเครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียน และวิเคราะห์ความสามารถของนักเรียนใช้

	เครื่องมือประเมินและวิธีการที่หลากหลายเน้นการปฏิบัติจริงสอดคล้องเหมาะสมกับ การพัฒนานักเรียน
6.การใช้สื่อและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน มีห้องเรียน มีห้องปฏิบัติแต่ละสาขา อุปกรณ์ที่ทันสมัยต่อเพียงต่อผู้เรียน มีสื่อ ตำรา เอกสารการเรียนรู้ที่เป็นสากลและอินเทอร์เน็ตเข้าถึงได้ง่าย เหมาะสมกับเนื้อหาของผู้เรียนเอื้อต่อการเรียนรู้
7.การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารงานห้องเรียนพิเศษ	สถานศึกษาสามารถสร้างความร่วมมือจากผู้ปกครองและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติ ในการดำเนินงานโครงการห้องเรียนพิเศษ เชิญวิทยากรท้องถิ่นที่มีความสามารถและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ให้ร่วมมือกันในการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้และโรงเรียนจัดให้มีระบบเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ องค์กรที่เกี่ยวข้องมีการทำวิจัยกับ โครงการห้องเรียนพิเศษ

การยืนยันองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์

ผลการยืนยันองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์เพื่อให้มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ซึ่งสรุปผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิยืนยันว่าองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ทั้ง 7 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การคัดเลือกนักเรียนห้องเรียนพิเศษ 2) การจัดหลักสูตรที่เป็นความสามารถพิเศษ 3) การสรรหาครูห้องเรียนพิเศษ 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน 6) การใช้สื่อและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 7) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารงานห้องเรียนพิเศษ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ดังแสดงในภาพที่ 1

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์โรงเรียนมัธยมในจังหวัดสุโขทัย ในครั้งนี้ ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์โรงเรียนมัธยมในจังหวัดสุโขทัย พบว่าการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์โรงเรียนมัธยมในจังหวัดสุโขทัย มีจำนวน 7 ได้แก่ 1) การคัดเลือกนักเรียนห้องเรียนพิเศษ 2) การจัดหลักสูตรที่เป็นความสามารถพิเศษ 3) การสรรหาครูห้องเรียนพิเศษ 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน 6) การใช้สื่อและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 7) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารงานห้องเรียนพิเศษ ผู้วิจัยทำการศึกษาทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์อย่างหลากหลายและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารอีกครั้ง ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้การยืนยันตามที่สังเคราะห์มาและ มีการเพิ่มเติมรายละเอียดในประเด็นตัวชี้วัดบางตัวเพื่อให้มีความชัดเจนมากขึ้น และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย มากขึ้น ดังนั้นผลการวิจัยจึงทำให้ ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์เป็นไปตามที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น สอดคล้องกับ พรพรรณ ธรรมธาดา (2559 : 6) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดการเสริมสร้างคุณภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนผลการวิจัยพบว่า ได้กรอบแนวคิดในการวิจัย 3 ด้านประกอบด้วย 1) การบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนการวัดและประเมินผล 2) คุณภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ได้แก่ การคิดขั้นสูงและการแก้ปัญหาการเป็นผู้นำและการปรับตัวการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร 3) การพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ ผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านสังคมผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านการคิดเชิง

ผลการศึกษาองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์โรงเรียนมัธยมในจังหวัดสุโขทัย ในครั้งนี้ ได้ จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ องค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์โรงเรียนมัธยมในจังหวัดสุโขทัย พบว่า การบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์โรงเรียนมัธยมในจังหวัดสุโขทัย มีจำนวน 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การคัดเลือกนักเรียนห้องเรียนพิเศษสถานศึกษากำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ด้วยเกณฑ์ จัดสอบคัดเลือกจากความสามารถพิเศษของนักเรียนด้านวิทยาศาสตร์ด้านคณิตศาสตร์ด้วยหลากหลาย 2) การจัดหลักสูตรที่เป็นความสามารถพิเศษ สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรห้องเรียนพิเศษส่งเสริมความถนัดทางด้านถนัดด้านวิทยาศาสตร์

คณิตศาสตร์เทียบเคียงกับหลักสูตรมาตรฐานสากล จัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรห้องเรียนพิเศษประเมินผลการใช้หลักสูตร 3) การสรรหาครูผู้สอนห้องเรียนพิเศษ สถานศึกษากำหนดคุณสมบัติของครูผู้สอนการจัดการเรียนการสอนครูต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญตรงสาขา มีวิทยฐานะที่เหมาะสม 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน ครูผู้สอนสามารถมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าด้านความรู้ ทักษะและ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยใช้เครื่องมือประเมินและวิธีการที่หลากหลายเน้นการปฏิบัติจริงสอดคล้องเหมาะสมกับ การพัฒนานักเรียน 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนครูผู้สอนสามารถมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าด้านความรู้ ทักษะและ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่โรงเรียนจัดทำขึ้นด้วยเครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียน 6) การใช้สื่อและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้เหมาะสมกับเนื้อหาของผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้ 7) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารงานห้องเรียนพิเศษ สถานศึกษาสามารถสร้างความร่วมมือจากผู้ปกครองและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ให้ร่วมมือกันในการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ ให้มีระบบเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา ศิลาจันทร์. (2558). รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เกวลิน ไชยสวัสดิ์. (2557). การศึกษาการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาห้องเรียนพิเศษโครงการพัฒนาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ SME. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ณฐกรณ คำชะอม. (2560). การบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิพวรรณ พวงมาลัย. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการบริหารโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรพรรณ ธรรมธาดา. (2559). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดการเสริมสร้างคุณภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2559). แนวทางการเปิดห้องเรียนพิเศษในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2559. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

อดิศักดิ์ มุ่งชู. (2555). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานการพัฒนานักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา
ยุคดิจิทัลในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา นครสวรรค์

**A Study of the State and Guidelines of Information Technology
Administration at Schools of Tunghintoen Academic Group in
Digital Era under the Secondary Educational Service
Area Office Nakhonsawan**

ปรีวัตร ศรสุนทร,

ณิรดา เวชญาลักษณ์ และ จารุวรรณ นาทัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Pariwatra Sonsurintara,

Nirada Wechayaluck and Jaruwan Natun

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: pariwatra111@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัล 2) ศึกษาแนวทางการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัล ในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน ประชากร คือ ผู้บริหาร และครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครสวรรค์ รวมทั้งหมด 321 คน กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 7 คน เลือกแบบเจาะจง และครู จำนวน 174 คน โดยใช้ตารางเครซี่และมอร์แกน รวมทั้งหมด 181 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัลในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. แนวทางในการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัล ในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน พบว่าผู้บริหารควรดำเนินการดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ควรจัดทำแผนพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ครอบคลุมทั้งทางด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์และพัฒนาทักษะผู้บริหาร ครูและบุคลากรของสถานศึกษา 2) ด้านบุคลากร ควรคัดเลือกบุคลากร โดยใช้คนให้ถูกกับงาน 3) ด้านโครงสร้าง

* วันที่รับบทความ: 21 มกราคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 9 กุมภาพันธ์ 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 10 กุมภาพันธ์ 2565

Received: January 21, 2022; Revised: February 9, 2022; Accepted: February 10, 2022

พื้นฐาน ควรสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นที่ชัดเจน 4) ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรจัดทำหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการทักษะดิจิทัลแบบผสมออนไลน์ ออนไลน์ ออนแอร์ และออนดีมานด์ และ 5) ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ ควรพัฒนาระบบการติดต่อสื่อสารและการประชาสัมพันธ์อย่างหลากหลายช่องทาง

คำสำคัญ : การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ; สถานศึกษายุคดิจิทัล

Abstracts

The purposes of this research were: 1) to examine the states of communication technology management of secondary schools in the digital era, and 2) to investigate administrative guidelines of communication technology of secondary schools in Tunghintoen academic group. The population of the study consisted of three hundred and twenty-one administrators and teachers from secondary schools in Tunghintoen academic group under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office Nakhonsawan. The purposive sampling was used to select seven administrators as the participants of the study. Then, a hundred and seventy-four teachers were selected by using Krejcie and Morgan's tables. The data were obtained by a 5-level rating scale questionnaire and analyzed by content analysis techniques. The statistics used were percentage, mean, standard deviation and interview interpretation.

The results of research were as follows:

1. The current state of communication technology management of secondary schools in the digital era in Tunghintoen academic group was at the high level.
2. According the administrative guidelines of communication technology of secondary schools in the digital era in Tunghintoen academic group, the results indicated that the administrators should manage as follows: 1) the aspect of management administration within organizations, the administrative section should make the plan for information technology development that covers both hardware and software and enhance technology skills of teachers and teachers in schools. 2) Regarding personnel, the administrative section should select skilled employees by the concept "Put the right man on the right job". 3) In the term of infrastructure, the condition of problems and needs should be explored exactly. 4) Regarding classroom management, the administrative section should improve a curriculum and teaching plan integrated with digital skills blended with online, on-site, on-air, and on-demand learning and 5) In the terms of communication and public relations, the school administrators should develop channels of a multi-channel communication and public relations variously.

Keywords : Information Technology Administration; Digital Era

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารและการคมนาคม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์จากยุคอนาล็อกไปสู่ยุคดิจิทัล เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมอย่างรวดเร็ว ในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นยุคแห่งสังคมโลกและเศรษฐกิจสากล ที่ทุกประเทศต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและมีภูมิคุ้มกันอย่างมั่นคง อีกทั้งยุคดิจิทัล 4.0 เป็นยุคของเศรษฐกิจฐานความรู้ มนุษย์ต้องดำเนินอยู่ท่ามกลางข้อมูลข่าวสารสารสนเทศต่างๆ มากมาย การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทำได้ง่ายและรวดเร็ว ถึงแม้แหล่งข้อมูลความรู้จะอยู่ไกลคนละซีกโลกก็ตาม การรับรู้เรื่องราวต่างๆ จึงเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ดังนั้นการพัฒนาคนในด้านการศึกษารับรู้จึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษานับการสร้างคนเพื่อให้เกิดความเจริญให้กับประเทศ (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2562 : 9)

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) โดยจัดทำขึ้นภายใต้กรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยในยุทธศาสตร์ที่ 5 ได้ส่งเสริมและพัฒนาาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา ที่มุ่งหวังให้คนไทยได้รับโอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านการเข้าถึงการให้บริการ ด้านความเท่าเทียมและด้านประสิทธิภาพและสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2574 และเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559 : 55) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง ได้กำหนดรูปแบบในการบริหารจัดการโดยนำ ICT มาใช้ในการสื่อสารผ่านระบบ Internet เชื่อมโยงระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาทั้งระบบการบริหารจัดการและระบบการเรียนการสอน โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษา ซึ่งการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาจะต้องศึกษาและพัฒนากลยุทธ์การบริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา พัฒนาความพร้อมในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้แก่สถานศึกษาและหน่วยงานการศึกษาในสังกัด เพื่อการเรียนรู้และการบริหารจัดการสอดคล้องกับกลยุทธ์ตัวชี้วัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีปัจจุบันและที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมากเมื่อเปรียบเทียบกับ การเปลี่ยนแปลงในอดีตที่ผ่านมาซึ่งมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนทัศนคติและแนวคิดการบริหารของตนเองให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษามีความทันสมัยสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพในทุกๆ ด้าน ยุคดิจิทัล (Digital Era) คือ ยุคของอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่มีความรวดเร็วในการสื่อสารการส่งผ่านข้อมูลความรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคมไม่ว่าจะเป็นข่าวสาร ภาพ

หรือวิดีโอที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วทุกที่และทุกเวลา พัฒนาการจากยุคอุตสาหกรรมมาสู่ยุคดิจิทัลจะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจนโดยเฉพาะในปัจจุบันนี้นับได้ว่าเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร และอินเทอร์เน็ต ซึ่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีนี้เองที่ทำให้ครู อาจารย์และนักเรียนของสถานศึกษาสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ได้โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาหรือแม้แต่สถานที่ คุณลักษณะยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อันได้แก่ความรวดเร็วในการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นการจัดเก็บ หรือการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร ที่ไม่มีขอบเขตหรือข้อจำกัดในเรื่องเวลาหรือสถานที่ ทำให้สามารถเข้าถึง รับรู้ และ เรียนรู้ได้ทุกที่ และทุกเวลา บุคลากรเชื่อมโยงเครือข่ายต่างๆให้ทุกคนสามารถจัดเก็บ เข้าถึง ใช้พัฒนาความรู้ เผยแพร่และแบ่งปันความรู้ได้อย่างทั่วถึง ซึ่งมีผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของระบบสารสนเทศ (Information System) เพื่อการบริหารและการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ของสถานศึกษาซึ่งมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา ทิศนคติต่อเทคโนโลยีและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบันของผู้บริหารสถานศึกษาที่ถูกต้องย่อมมีผลทำให้การลงทุนและการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ของสถานศึกษาเป็นไปอย่างเหมาะสมเกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2559 : ออนไลน์)

อย่างไรก็ตามสถานศึกษาหลายแห่งยังขาดรูปแบบระบบสารสนเทศ ผู้บริหารให้ความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษายังไม่มีข้อมูลสารสนเทศที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนจึงทำให้ครูไม่มีความรู้ในด้านนี้อย่างชัดเจน ผู้บริหารต้องได้รับการพัฒนาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อให้เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่จะนำมาบริหารจัดการทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ทิพย์วัลย์ นนทเกท (2557 : 92) ที่พบว่า ยังมีปัญหาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร ผู้บริหารควรจัดหาสื่ออุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในสถานศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศและโปรแกรมประยุกต์ที่ใช้งานได้สะดวก ทันสมัย จัดอบรมพัฒนาบุคลากรด้านการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง รวมถึงวางแผนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยติดตั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง จัดหาอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการใช้งาน และสอดคล้องกับ กวินตรา ช้วนลิ้ม (2560 : 184) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมพัฒนาการให้นำเทคโนโลยีต่างๆที่ทันสมัยมาไว้ในห้องเรียนแต่ละห้องเพื่อการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรสนับสนุนให้มีการนำเอาคอมพิวเตอร์มาใช้งานให้มากที่สุด และควรพัฒนาการใช้ให้แก่ครูและบุคลากรให้มากที่สุด เพื่อจะได้ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน ควรมีการจัด E-learning ในรายวิชาทฤษฎีพื้นฐานในบางรายวิชา และนำข้อมูลสารสนเทศมาเป็นข้อมูลในการวางแผน พัฒนาในทุกๆ ด้าน ทั้งนี้ควรมีการเพิ่มงบประมาณในการปรับปรุงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้หน่วยงานในสังกัด จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทางการศึกษาตามบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ แผนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการศึกษาชาติ ระยะ 20 ปี กรอบพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) นโยบายรัฐบาลปัจจุบัน นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและทิศทางการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ ได้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เพื่อให้สถานศึกษา และกลุ่มงานในสังกัด ใช้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติ การดำเนินงานบริหารงบประมาณ และพัฒนาการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบาย กลยุทธ์ จุดเน้น ของหน่วยเหนือ ที่มุ่งให้เป็น “การศึกษาขั้นพื้นฐาน วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ” โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายการให้บริการ ตัวชี้วัด กลยุทธ์ ผลผลิต โครงการ และกิจกรรม ซึ่งกำหนด นโยบายในการขับเคลื่อนเป็น 4 นโยบายหลัก คือ นักเรียนดี (Smart Student) ครูเด่น (Smart Teacher) โรงเรียนดัง (Smart School) สำนักงานเลิศ (Smart Area) ภายใต้โมเดล SAWAN MODEL มีเป้าหมายที่คุณภาพผู้เรียน คุณภาพบุคลากร คุณภาพบริหารจัดการ คุณภาพปัจจัยและทรัพยากรทางการศึกษาคุณภาพเทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการและการเรียนรู้ และมีผลลัพธ์สุดท้าย คือ องค์การแห่งความสุข (Happiness Organization) “โรงเรียนน่าอยู่ น่าดู น่าเรียน” “สำนักงานน่าอยู่ น่าทำงาน บริการประทับใจ” โดยมีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 37 โรงเรียน แบ่งเป็น 5 สหวิทยาเขตดังนี้ 1) สหวิทยาเขต วัฒนาลัย 2) สหวิทยาเขตอัคราลัย 3) สหวิทยาเขต ร่มเกล้า – นวมินทร์ 4) สหวิทยาเขต หุ่นหินเทียนและ 5) สหวิทยาเขต ตากฟ้า-ตาลลี

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัล ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศยุคดิจิทัลของสถานศึกษา ในสหวิทยาเขต หุ่นหินเทียนประกอบด้วย 7 โรงเรียน ดังนี้ 1) โรงเรียนแม่วงก์พิทยาคม 2) โรงเรียนวังเมืองชนประสิทธิ์วิทยาคม 3) โรงเรียนลาดยาววิทยาคม 4) โรงเรียนบรรพตพิสัย-พิทยาคม 5) โรงเรียนเทพศาลาประชาสรรค์ 6) โรงเรียนห้วยน้ำหอมวิทยาคม และ 7) โรงเรียนรัฐราษฎร์อนุสรณ์ เพื่อให้ได้แนวทางการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตหุ่นหินเทียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ ที่มีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาในสหวิทยาเขตหุ่นหินเทียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ก่อให้เกิดประโยชน์ในการบริหารราบรื่นและประสบความสำเร็จ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาฯ คดี จี ทัต ในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาฯ คดี จี ทัต ในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาฯ คดี จี ทัต ในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาฯ คดี จี ทัต ในสหวิทยาเขตทุ่งหิน-เทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยแบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน และครูจำนวน 314 คน รวมจำนวนทั้งหมด 321 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู โรงเรียนในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำนวนทั้งสิ้น 181 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และครูจำนวน 174 คน ได้จากการกำหนดจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608) และใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) เพื่อหากลุ่มตัวอย่างแต่ละสถานศึกษาโดยใช้โปรแกรม Wheel of name วงล้อสุ่มชื่อจากเว็บไซต์ <https://wheelofnames.com> เพื่อหากลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษานั้นๆ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นจากการประมวลผลแนวคิด และผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการสอบถามความคิดเห็นตามวัตถุประสงค์ ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้อตอบ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัลในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ประกอบไปด้วย 5 ด้าน และมีคำถามจำนวน 44 ข้อ

ทั้งนี้ได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.984

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูลประกอบการวิจัยจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
2. ผู้วิจัยส่งและรับแบบสอบถามทาง ทาง google form,ระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์(E-Office) และด้วยตนเอง จำนวน 181 ฉบับ พบว่า ผู้วิจัยสามารถเก็บแบบสอบถาม ที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความสมบูรณ์ 181 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วนำข้อมูลเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อหาค่าสถิติ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทำการวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์สภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัลในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัลในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ และได้รับรางวัลระดับประเทศ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 10 ปีขึ้นไป มีคุณวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโททางการศึกษา โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมทั้งสิ้น 7 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัลในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ผู้วิจัยนำประเด็นที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 โดยเลือกประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในภาพรวมที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย และประเด็นรายชื่อในแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย มาสร้างประเด็นในการสัมภาษณ์

2.2 นำประเด็นในการสัมภาษณ์ มากำหนดเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัลในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยัง คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เสนอผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัลในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์

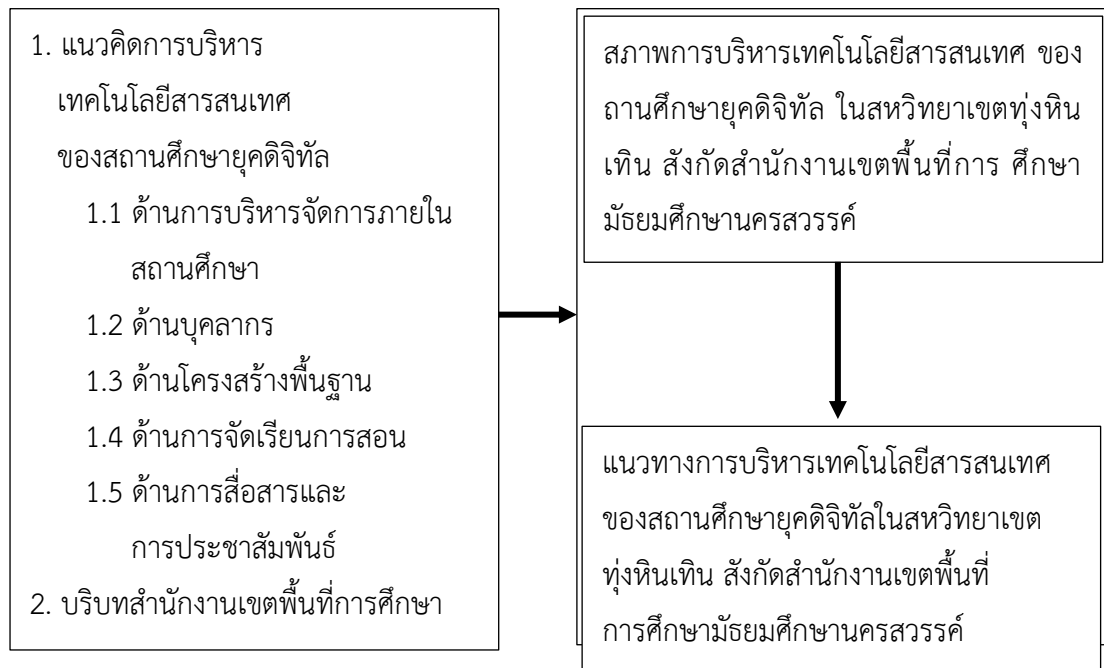
3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยการสัมภาษณ์จากผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ที่มีประสบการณ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้วยตนเองตามวัน เวลา และสถานที่ที่นัดหมาย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามประเด็นในแต่ละด้าน มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนักวิชาการ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา ยุคดิจิทัลในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ดังภาพ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัลในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์มาแสดงดังนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน		ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม
	กลุ่มตัวอย่าง	ผู้ตอบแบบสอบถาม	
ผู้บริหารสถานศึกษา	7	7	3.9
ครู	174	174	96.1

รวม	181	181	100

จากตาราง 1 พบว่า มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 181 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน และครู จำนวน 174 คน มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน และครู จำนวน 174 คน

ตาราง 2 สภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัลในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์

ด้าน	สภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	ด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา	4.08	0.67	มาก	4
2	ด้านบุคลากร	4.38	0.61	มาก	1
3	ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	3.94	0.80	มาก	5
4	ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.17	0.73	มาก	3
5	ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์	4.18	0.75	มาก	2
	รวม	4.15	0.64	มาก	

จากตาราง 2 พบว่า สภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัลในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.15$, S.D.= 0.64) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก คือด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.38$, S.D.= 0.61) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.18$, S.D.= 0.75) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับ 3 คือด้านการจัดการเรียนการสอน โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.17$, S.D.= 0.73) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับ 4 คือด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.08$, S.D.= 0.67) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.94$, S.D.= 0.80)

แนวทางการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัลในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ พบว่าผู้บริหารควรดำเนินการดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ควรจัดทำแผนพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ครอบคลุมทั้งทางด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์และพัฒนาทักษะผู้บริหาร ครูและบุคลากรของสถานศึกษา 2) ด้านบุคลากร ควรคัดเลือกบุคลากร โดยใช้คนให้ถูกกับงาน 3) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ควรสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นที่ชัดเจน 4) ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรจัดทำหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการทักษะดิจิทัล

แบบผสมออนไลน์ ออนไลน์ ออนแอร์ และออนดีมานด์ และ 5) ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์
ควรพัฒนาระบบการติดต่อสื่อสารและการประชาสัมพันธ์อย่างหลากหลายช่องทาง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัลในสห
วิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นสำคัญ
นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

สภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัลในสหวิทยาเขต ทุ่งหินเทิน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.15$,
S.D.= 0.64) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบาย และแนวทางในการบริหาร
เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัลสู่การปฏิบัติงานตามแนวนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการที่
กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) โดยจัดทำขึ้น
ภายใต้กรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยในยุทธศาสตร์ที่ 5 ในการส่งเสริมและ
พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา ที่มุ่งหวังให้คนไทยได้รับโอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอด
ชีวิตโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านการเข้าถึงการให้บริการ ด้านความเท่าเทียม
และด้านประสิทธิภาพและสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2574 และเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์
ชาติระยะ 20 ปี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559 : 55) และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน ได้กำหนดรูปแบบในการบริหารจัดการโดยนำ ICT มาใช้ในการสื่อสารผ่านระบบ Internet เชื่อมโยง
ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาทั้งระบบ
การบริหารจัดการและระบบการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนตรี สังข์โต (2554 : 75) ได้วิจัย
เรื่อง สภาพปัญหาการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารงานในโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ชินกรณ์ แก้วรักษา (2554
: 77) ได้ศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาภาคเหนือ เขต 2 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

โดยการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัลด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็น
อันดับแรก คือด้านบุคลากร ซึ่งมีผลค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยา บัวหอม
(2563 : 44) ได้วิจัยเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของบุคลากรโรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา
และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 หมวด 9
มาตรา 65 ได้ระบุไว้ว่า ให้มีการพัฒนา บุคลากร ทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อมีให้
ความรู้ความสามารถ และทักษะในการ ผลิต รวมทั้ง การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

(ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการให้ความสำคัญและสนับสนุนการฝึกอบรมส่งเสริมบุคลากรพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง แก่ครูบุคลากรในสถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการใช้งานและมีการกำกับติดตามประเมินผล เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก คือ ข้อที่ 5 การกำหนดบุคลากรผู้ดูแลเว็บไซต์ของสถานศึกษาโดยคำนึงถึงศักยภาพและความสามารถซึ่งสอดคล้องกับ พนมฉัตร คงพุ่ม (2563 : 56) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจต่อเฟซบุ๊กมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่าการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์การกำหนดบุคลากรผู้ดูแลเว็บไซต์ที่มีคุณภาพ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ นงเยาว์ ชัดวิงษ์ (2562 : 55) การศึกษาช่องทางการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ ที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาต่อ ในระดับปริญญาตรี ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี การกำหนดบุคลากรผู้ดูแลเว็บไซต์ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ วราภรณ์ ปรีเจริญ (2557 : 67) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารงานประชาสัมพันธ์โรงเรียนบางบ่อวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า ในการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์การกำหนดบุคลากรที่มีคุณภาพในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก

และพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งมีผลค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ฐิติมา ธนะศรี (2554 : 120) ได้ทำวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการปฏิบัติตามมาตรฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษaprimaryศึกษาพบูรี โดยผลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับ อรุษา ปุณยบุรณะ (2558 : 241) ได้วิจัยเรื่องการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสาธิตและสอดคล้องกับ สุวดี เสนียวังค์ ณ อยู่ธยา (2560 : 135) ได้วิจัยแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษาต้นแบบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ทั้งนี้ผลของการศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่อยู่ในอันดับสุดท้ายอาจเนื่องจากอุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ยังไม่เพียงพอต่อการใช้งาน อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ของสถานศึกษารวมถึงระบบพลังงานสำรองใช้เมื่อยามฉุกเฉิน ซึ่งสาเหตุอาจจะขาดปัจจัยทางงบประมาณ ขาดผู้เชี่ยวชาญในการวางระบบเครือข่าย ข่ายอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ ซอฟแวร์ที่ทันสมัย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย คือ ข้อที่ 12 การส่งเสริมสนับสนุนระบบพลังงาน (เครื่องสำรองไฟ) ใช้เมื่อยามฉุกเฉิน สอดคล้องกับ สันติภาพ ก้าวพรหม (2562 : 96) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาเพื่อประหยัดค่าพลังงานไฟฟ้าของมหาวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง พบว่าการส่งเสริมสนับสนุนระบบพลังงานทดแทนและสำรองไฟใช้เมื่อยามฉุกเฉิน การส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่จะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของสถานศึกษา อีกทั้งการส่งเสริมผลิตระบบไฟฟ้า พลังงานแสงอาทิตย์และจัดเก็บพลังงานสำรองไว้ใช้เมื่อฉุกเฉินจะทำให้สถานศึกษาดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ผลสภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัลในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรกคือด้านบุคลากร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสนับสนุนบุคลากรภายในสถานศึกษาพัฒนาทักษะด้าน ICT และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่และการจัดการเรียนการสอน
2. ควรให้ผู้บริหารได้ทราบถึงสภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัลในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์และนำไปใช้เป็นสารสนเทศในการวางแผน ปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานและการบริหารจัดการเพื่อพัฒนางานและแนวทางในการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัลให้มีคุณภาพอันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษายุคดิจิทัลในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนของสถานศึกษายุคดิจิทัลในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

เอกสารอ้างอิง

- กวินตรา ช้วนลิ้ม. (2560). ศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 .วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 23 (3), 171-189
- ชัยยา บัวหอม (2563). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของบุคลากรโรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา. รายงานการวิจัยโรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.
- ชินกรณ แก้วรักษา. (2554). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.

- ฐิติมา ณะศรี. (2554). สภาพและปัญหาการปฏิบัติตามมาตรฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ทิพวัลย์ นนทเกท. (2557). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- นงเยาว์ ชัดวงษ์. (2562). การศึกษาช่องทางการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ ที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาต่อ ในระดับปริญญาตรี ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. รายงานการวิจัยกองประชาสัมพันธ์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พนมฉัตร คงพุ่ม. (2563). การศึกษาความพึงพอใจต่อเฟซบุ๊กมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. รายงานการวิจัยกองประชาสัมพันธ์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- มนตรี สังข์โต. (2554). สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานโรงเรียน .วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรภรณ์ ปรีเจริญ. (2557). การศึกษาการบริหารงานประชาสัมพันธ์โรงเรียนบางบ่อวิทยาคมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศึกษาธิการ,กระทรวง. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- ศึกษาธิการ,กระทรวง. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานคร.
- ศึกษาธิการ,กระทรวง. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิคจำกัด.
- สันติภาพ กั้วพรหม. (2562). การศึกษาเพื่อประหยัดค่าพลังงานไฟฟ้าของมหาวิทยาลัยหมู่บ้านจอมบึง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการงานวิศวกรรม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม.
- ศึกษาธิการ,กระทรวง. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุวดี เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา (2560). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษาต้นแบบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อรอุษา ปุณยบุรณะ (2558). การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสาธิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School Management in Digital Era). ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2564. แหล่งที่มา: <http://pracharathschool.go.th/skill/detail/52232>.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30 (3), 607-610.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

The Relationship between Academic Leadership of Teachers and the Quality of Teacher's Learning Management under The Office of Uttaradit Primary Educational Service Area Office 1

กัญญาภัทร ดำชม และ จิติมา วรณศรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

Kanyaphat Damchom and Jitima Wannasri

Uttaradit Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: kanyaphat_dam@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู (2) เพื่อศึกษาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู และ (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู เป็นวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 260 คน จาก 136 โรงเรียน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รองลงมา ได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ (2) คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านคุณภาพผู้เรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับความสัมพันธ์มากไปน้อย ดังนี้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านการพัฒนาความก้าวหน้า

* วันที่รับบทความ: 24 มกราคม 2565; วันแก้ไขบทความ 14 กุมภาพันธ์ 2565; วันตอบรับบทความ: 15 กุมภาพันธ์ 2565

Received: January 24, 2022; Revised: February 14, 2022; Accepted: February 15, 2022

ในวิชาชีพ ด้านความรู้ความสามารถทางงานวิชาการ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตามลำดับ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ; ครู; คุณภาพการจัดการเรียนการสอน

Abstracts

The purposes of this study were : 1) to investigate teacher's instructional Leadership, 2) to examine the quality of teacher's learning management and 3) to examine the relationship of teacher's instructional Leadership and the quality of teacher's learning management. This study was a survey research. A sample was selected from 260 teachers of 136 schools under Uttaradit Primary Educational Service Area Office 1 for academic year 2021. A sample was drawn from stratified sampling. The research tool was a questionnaire with Likert rating five scales. The collected data were analyzed using frequency, percentage, average, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient.

The results of the study were as follows : 1) teacher's instructional leadership was as a much level. Considering each aspect ordered from the highest to the least: the greatest level of satisfaction was the creative thinking. The secondly were human relations. Lastly was the profession development. 2) The quality of teacher's learning management was as a much level. Considering each aspect ordered from the highest to the least: the greatest level of satisfaction was the quality of students. Lastly was the administrative process and management. 3) The relationship of teacher's instructional Leadership and the quality of teacher's learning management was at high level. Considering each aspect found that teacher's instructional leadership related with the quality of teacher's learning management with statistical significance level of 0.1. Sort in descending order, there were morality, profession development, Academic ability, human relations and creative thinking.

Keywords: Instructional Leadership; Teacher; Quality of Learning Management

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้การจัดการเรียนการสอนจึงต้องพัฒนาการคิดวิเคราะห์ การทำงาน การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาสังคมอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ สถานศึกษาในฐานะหน่วยงานบริการทางการศึกษาจึงต้องรับผิดชอบจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะให้สถานศึกษากระจายอำนาจการบริหารงานออกเป็น 4 งาน ประกอบไปด้วยงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป เพื่อให้สถานศึกษาบริหารจัดการได้อย่างอิสระ คล่องตัว และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยการบริหาร งานทั้ง 4 งาน ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

เมื่อพิจารณาขอบข่ายของงาน พบว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหารงานของสถานศึกษา เนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง

ภาวะผู้นำ เป็นความสามารถของบุคคลหรือคุณลักษณะของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่น สามารถจูงใจให้บุคคลอื่นยอมรับและดำเนินการให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ และในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาจะต้องอาศัยบุคคลที่มีความรอบรู้มีความเป็นผู้นำที่จะพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย หรือที่เรียกว่า ผู้นำทางวิชาการ จิตมา วรณศรี (2557 : 143) ให้ความหมายของผู้นำทางวิชาการ คือคุณลักษณะของผู้บริหารที่สามารถมีอิทธิพลชี้นำและกระตุ้นให้ครูและบุคลากรดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีความรู้และสามารถคิดค้น ริเริ่ม พัฒนาสิ่งใหม่เพื่อพัฒนาผู้เรียนพัฒนาครูและพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิดการแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 3-4)

คุณภาพการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ ในหลักสูตรทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

คุณลักษณะสำคัญที่จะช่วยให้ครูสามารถจัดการกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู เพราะครูที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะสามารถจัดกิจกรรมด้านวิชาการและกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จ ทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อุดรดิตถ์ เขต 1 เพื่อให้เป็นสารสนเทศสำคัญสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา
ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ให้สามารถจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้สอดคล้องกับเจตนารมณ์
ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความคาดหวังของสังคม
และประเทศชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุดรดิตถ์เขต 1
2. เพื่อศึกษาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุดรดิตถ์เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของ
ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ครู จำนวน 1,004 คน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์เขต 1 ปีการศึกษา 2564

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ครู จำนวน 278 คน ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์เขต 1 ปีการศึกษา 2564 กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตาราง
เครจซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)
ตามสัดส่วนของครูผู้สอนแต่ละโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ
ทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดของแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ
รายการ (Checklist) ได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ประกอบด้วย ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านความรู้ความสามารถ

ขอบข่ายวิชาการ ด้านมนุษย์สัมพันธ์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ประกอบด้วย ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การสร้างและหาเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

2. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างตามนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. หาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถามและหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายนามผู้เชี่ยวชาญ 3 คน

6. นำผลที่ได้จากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญ ไปหาค่าดัชนี ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Item Objective Congruence: IOC) และเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ปรากฏว่าได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 30 คน นำผลการตอบแบบสอบถามมาคำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งชุด โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha – Coefficient)

8. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยทำการจัดส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง พร้อมทั้งนัดหมายวันเก็บแบบสอบถามกลับคืน และจัดส่ง แบบสอบถามทางไปรษณีย์
3. ผู้วิจัยทำการตรวจสอบจำนวนและความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับจัดส่งกลับคืนจำนวน 260 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.5 %

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถาม และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach) ปรากฏว่าได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 75)

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 75)

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ในสถานศึกษา โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

แปลความหมายของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้

0.80-1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด

0.60-0.79 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างมาก

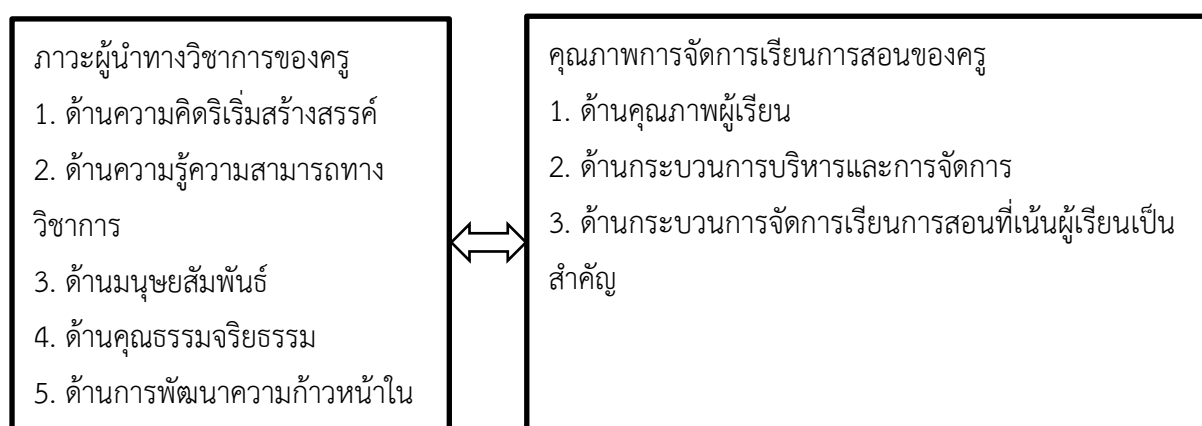
0.40-0.59 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันปานกลาง

0.20-0.39 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันน้อย

0.00-0.19 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็น เพศชายคิดเป็นร้อยละ 46.2 ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษา ปริญญาตรี 153 คน คิดเป็นร้อยละ 58.8 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปีคิดเป็นร้อยละ 31.9

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ด้านมนุษย

สัมพันธ์อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ในภาพรวม

ที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	(n=260)		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.49	0.53	มาก
2	ด้านความรู้ความสามารถทางงานวิชาการ	4.35	0.61	มาก
3	ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.41	0.54	มาก
4	ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.35	0.63	มาก
5	ด้านการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ	4.33	0.68	มาก
รวมเฉลี่ย		4.38	0.54	มาก

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านคุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ อยู่ในระดับมาก

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ในภาพรวม

ข้อ	คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู	(n=260)		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านคุณภาพผู้เรียน	4.43	0.63	มาก
2	ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ	4.26	0.62	มาก
3	ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.28	0.56	มาก
รวมเฉลี่ย		4.32	0.58	มาก

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = 0.940$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของครูทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ

ตาราง 4 ค่าสหสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1

ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของครู	คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู			รวม (y)
	ด้านคุณภาพผู้เรียน (y) ₁	ด้านกระบวนการบริหารและการ จัดการ (y) ₂	ด้านกระบวนการจัดการเรียนการ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (y) ₃	
ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์(x) ₁	.766**	.707**	.778**	.773**
ด้านความรู้ความสามารถทางงานวิชาการ (x) ₂	.776**	.789**	.870**	.835**
ด้านมนุษยสัมพันธ์ (x) ₃	.846**	.770**	.792**	.828**
ด้านคุณธรรมจริยธรรม (x) ₄	.891**	.853**	.916**	.913**
ด้านการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ(x) ₅	.884**	.870**	.855**	.897**
รวม (x)	.921**	.885**	.932**	.940**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาความระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์เขต 1 มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุดรดิตถ์เขต 1 ในภาพรวมพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้าน พบว่า ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูมีความสามารถ
เรียนรู้วิธีการสอนใหม่ๆ เข้าใจเทคนิค วิธีการจัดการเรียนการสอนที่ทันต่อเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงในสังคม
ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่ครูต้องมี เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมาย
ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร กันหาจันทร์ (2561 :76) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทาง
วิชาการของครูกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2. ผลการศึกษาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 1 ในภาพรวมพบว่า คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านคุณภาพผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูสามารถสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของหลักสูตรแกนกลาง ครูสามารถพัฒนาการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณในการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นและครูส่งเสริมสุขภาพทางร่างกายและจิตสังคมที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร กันหาจันทร์ (2561 : 76) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพผู้เรียน โดยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสุขภาพกายและจิตใจที่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัคพร บุญเคล้า (2555 : 78) ที่กล่าวว่า “คุณภาพผู้เรียน” คือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการตอบสนองความต้องการและความจำเป็นสำหรับผู้เรียนและสังคมปัจจุบัน คุณภาพการศึกษาหรือคุณภาพผู้เรียน เป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษาที่มุ่งหวังในผลลัพธ์ คือนักเรียนมีความรู้ความสามารถในเนื้อหาตามจุดประสงค์ของหลักสูตร สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม เป็นพลเมืองที่ดีในสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม

3. ผลการศึกษาคุณภาพความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องมาจากภาวะผู้นำทางวิชาการของครูเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่ทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เมื่อครูมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่สูงขึ้น คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูก็ย่อมสูงขึ้นเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารมณ นาก่อนทอง (2560 : 98) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 3 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความกระตือรือร้นในการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ด้านกลวิธีการสอน และด้านความชัดเจนในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร กันหาจันทร์ (2561 : 76) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง กับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ควรส่งเสริม สนับสนุน จัดอบรม ให้ครูมีการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพและการเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้น อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำความรู้มาพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพต่อไป
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ควรส่งเสริม สนับสนุน จัดอบรม ให้ความรู้แก่บุคลากรในด้านกระบวนการบริหารและการจัดการงานอย่างเป็นระบบ รวมทั้งปรับกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้คิดได้ทำด้วยตนเองตามหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสม
3. ครูควรใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการในทุกด้านในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการของครูเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา
2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูที่จะนำพาผู้เรียนไปสู่ความเป็นเลิศทางด้านวิชาการที่สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- จิตติมา วรณศรี. (2557). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์ 3.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วิเชียร กันหาจันทร์.(2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2* วิทยานิพนธ์ กษ.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

- ภาคพร บุญเคล้า.(2555). ยุทธวิธีการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้ปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพ
ภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา (แก้ไขเพิ่มเติม
พฤศจิกายน 2554). สมุทรปราการ: ออฟเซ็ท พลัส จำกัด.
- อารมณ ก้อนทอง. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับ
ประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3
หลักสูตรคุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ร้อยเอ็ด

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการใช้เทคโนโลยี
ในการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาอำเภองาว เขต 2

**The relationship between digital leadership of school administrators and
the use of Technology in learning management in schools under
Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 2**

วรวรรณ อินทร์ชู และ จิตติมา วรณศรี

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Worrawan Inchoo and Jittima Wannasee

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: worrawani63@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา (2) เพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ และ (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภองาว เขต 2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภองาว เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จาก 182 โรงเรียน จำนวน 306 คน โดยการเลือกจากการเทียบตารางของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า ตามความคิดเห็นของครู (1) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภองาว เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี รองลงมาคือ ด้านทักษะทางเทคโนโลยี และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร (2) การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภองาว เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเตรียมการสอน รองลงมาคือ ด้านการพัฒนา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินผล (3) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร

* วันที่รับบทความ: 26 มกราคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 9 กุมภาพันธ์ 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 14 กุมภาพันธ์ 2565

Received: January 26, 2022; Revised: February 9, 2022; Accepted: February 14, 2022

สถานศึกษากับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 มีค่า Sig (2-tailed) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า .05 กล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม มีความสัมพันธ์กับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation (r.) เท่ากับ 0.668* มีค่าความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำดิจิทัล; ผู้บริหารสถานศึกษา; การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้

Abstracts

This study aimed to study the relationship between digital leadership of school administrators and the use of technology in learning management in schools under Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 2. The sample included 306 teachers in schools under Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 2 in the academic year 2021. The sample was selected from Krejcie & Morgan's table and randomized by stratified random sampling. The instrument for data collection included a questionnaire. Mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient were used in data analysis.

The results revealed that based on teachers' opinions, administrators' digital leadership under Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 2 was overall at a high level. When considering each aspect, it was found that good role model was the highest mean, followed by technological skills while corporate culture was the lowest mean. The use of technology in learning management under Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 2 was overall at a high level. When considering each aspect, it was found that teaching preparation was the highest mean, followed by development while the assessment was the lowest mean. The results revealed that based on teachers' opinions, administrators' digital leadership under Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 2 was overall at a high level. When considering each aspect, it was found that good role model was the highest mean, followed by technological skills while corporate culture was the lowest mean. The use of technology in learning management under Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 2 was overall at a high level. When considering each aspect, it was found that teaching preparation was the highest mean, followed by development while the assessment was the lowest mean. Additionally, the analysis results of the relationship between digital leadership of school administrators and the use of technology in learning management in schools under Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 2 had overall Sig (2-tailed), equal to 0.000, which was less than .05. In other words, the relationship between digital leaders of the administrators overall was related to the use of technology in learning management under Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 2 with a statistical significance of .05 and Pearson Correlation (r.) of 0.668*. There was a moderate relation in the same direction.

Keywords: Digital Leadership; School Administrators; The Use of Technology in Learning Management

บทนำ

ในปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและไม่หยุดนิ่ง เนื่องจากความก้าวหน้าและการพัฒนาด้านเทคโนโลยี รวมทั้งด้านวิทยาศาสตร์ที่เกิดจากความรู้ความสามารถของมนุษย์ ซึ่งทุก ๆ องค์การจะต้องเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งภายใต้สถานการณ์หรือบริบทการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยต้องเผชิญกับสภาวะวิกฤติเศรษฐกิจอย่างรุนแรงและยังมีผลกระทบต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557 : 78) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดประสิทธิผลขององค์กรรวมทั้งสมรรถนะและศักยภาพของบุคลากร ซึ่งเป็นปัจจัยที่เป็นการยอมรับว่ามีอิทธิพลมากคือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำ เป็นคุณลักษณะและคุณสมบัติของผู้นำ เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารจะให้อิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้อื่น โดยเฉพาะการใช้ศิลปะในการโน้มน้าวใจผู้อื่น การสร้างแรงจูงใจให้ผู้ตามมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานด้วยความพอใจและเต็มใจ ซึ่งภาวะผู้นำจะเป็นการแสดงให้เห็นถึงการกระทำของผู้นำมากกว่าลักษณะของบุคคล เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร หลักคิดพัฒนาการกระบวนการทัศน์ เป็นการนำแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสมมาบูรณาการให้เข้ากับศาสตร์องค์ความรู้ใหม่ที่ก้าวหน้ากับการเปลี่ยนแปลงของโลก (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2557 : 1-2) ซึ่งภาวะผู้นำที่จำเป็นในการบริหารสถานศึกษาในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี นั่นคือภาวะผู้นำด้านดิจิทัล

ภาวะผู้นำด้านดิจิทัล เป็นพฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกและมีอิทธิพลต่อบุคลากรภายในองค์กร ในการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลหรือนวัตกรรมดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กร เพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ การดำรงชีวิตในสังคมยุคใหม่มักจะใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ และครูต้องมีทักษะในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ โดยใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งผู้บริหารเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงให้โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่ดี และเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ ผู้ปกครอง และชุมชนให้การยอมรับ เชื่อถือ

เทคโนโลยีถือว่าเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีความสำคัญในกระบวนการเรียน เป็นสื่อกลางในการจัดการเรียนการสอนและเชื่อมโยงความรู้จากครูไปสู่นักเรียนอย่างถูกต้องและรวดเร็ว เป็นผลให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายการเรียนการสอน สื่อการสอนได้ถูกนำไปใช้ในการเรียนการสอนและยังได้รับการพัฒนาให้ไปตามการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งจากความก้าวหน้าที่ไม่หยุดยั้ง นักการศึกษาเรียกชื่อการสอนด้วยสื่อต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์การสอน สื่อทัศนูปกรณ์ เทคโนโลยีการศึกษา สื่อการเรียนการสอน สื่อการศึกษา เป็นต้น (กมล เวียสุวรรณ และ นิตยา เวียสุวรรณ, 2539 : 77) จากการเปลี่ยนแปลงข้างต้นที่กล่าวมา การพัฒนาประชากรให้สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมี

ความจำเป็นอย่างยิ่ง สิ่งที่จะช่วยพัฒนาให้บุคลากรมีศักยภาพสูงสุดคือ การศึกษาที่มีคุณภาพสูง แต่ในปัจจุบันระบบการศึกษาไทยนั้นมีปัญหาอย่างมากคือมีระดับการเรียนรู้ที่ต่ำกว่ามาตรฐานในการประชุมเวทีเศรษฐกิจโลก การจัดลำดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาของไทยอยู่ในลำดับที่ 8 ของสมาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของการศึกษาไทยเป็นอย่างมาก วงการการศึกษาไทยควรปรับกระบวนการเรียนรู้ให้มีความเป็นกลุ่ม มากยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีการลงทุนในด้านการศึกษาเป็นมูลค่าสูงจากงบประมาณด้าน การศึกษาสูงเป็นอันดับ 2 รองจากงบประมาณด้านการป้องกันประเทศ แต่ระดับคุณภาพการศึกษาไทยที่เทียบเคียงกับประเทศอื่น ๆ ในเวทีโลกยังคงอยู่ในระดับต่ำ เด็กวัยเรียนจำนวนมากไม่อยู่ในระบบการศึกษาภาคบังคับ เด็กวัยเรียนที่อยู่ในระบบโรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพโรงเรียนในพื้นที่ต่างก็มีคุณภาพไม่เท่าเทียมกัน เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำของโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่พิเศษ เกิดปัญหาเชิงความ ไม่เท่าเทียมกันทางสังคม ส่งผลถึงปัญหาสังคม มีเด็กออกนอกระบบโรงเรียนซึ่งแสดงให้เห็นถึงความ อ่อนแอด้านการบริหารจัดการของโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อ การสร้างคนที่มีคุณภาพ (สุภวัช เชาวน์เกษม, 2563 : 32)

จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ทำให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ โรงเรียนในพื้นที่ต่างก็มีคุณภาพไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ที่ได้สรุปผลการดำเนินงาน (สพป.กพ.2, 2562 : 40) ว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีครูสอนไม่ครบชั้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ครูไม่สามารถนำเทคโนโลยีมาช่วยร่วมกับการพัฒนาการเรียนการสอนที่หลากหลายให้กับนักเรียนได้ เนื่องจากต้องสอนหลายระดับชั้นในแต่ละวันและยังขาดความรู้ความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความอ่อนแอด้านการบริหารจัดการของโรงเรียน ในการจัดการศึกษายุคดิจิทัลจะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือ ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด และ การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ว่าเป็นอย่างไร ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดและ การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร และส่งเสริม สนับสนุนในการพัฒนาครูให้ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2
2. เพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กับ การใช้เทคโนโลยีใน การจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชรเขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,404 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ปีการศึกษา จำนวน 306 คน จากการเทียบตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (ศรีสุวรรณ เพชรมี, 2558 : 87)

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลกับ การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 ประกอบด้วย

1. ด้านวิสัยทัศน์	จำนวน	6 ข้อ
2. ด้านการสร้างวัฒนธรรมในองค์กร	จำนวน	4 ข้อ
3. ด้านการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ	จำนวน	7 ข้อ
4. ด้านทักษะทางเทคโนโลยี	จำนวน	5 ข้อ
5. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	จำนวน	7 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ประกอบด้วย

1. ด้านการเตรียมการสอน	จำนวน	6	ข้อ
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	จำนวน	8	ข้อ
3. ด้านการพัฒนา	จำนวน	7	ข้อ
4. ด้านการประเมินผล	จำนวน	6	ข้อ

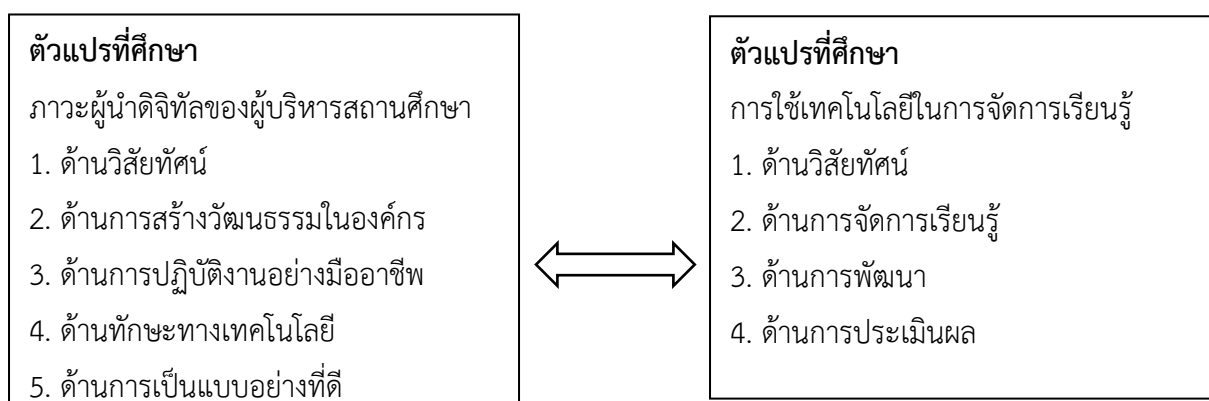
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและ Google Form จากแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลกับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย และทำการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentile) จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลกับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ในรายด้านและภาพรวม

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร	Mean	S.D.	แปลผล
1. ด้านวิสัยทัศน์	4.222	0.655	มาก
2. ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร	3.990	0.619	มาก
3. ด้านการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ	4.019	0.652	มาก
4. ด้านทักษะทางเทคโนโลยี	4.054	0.695	มาก
5. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	4.128	0.710	มาก
โดยภาพรวม	4.089	0.619	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.089$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{x}=4.128$) รองลงมาคือ ด้านทักษะทางเทคโนโลยี ($\bar{x}=4.054$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{x}=3.990$)

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ในรายด้านและโดยภาพรวม

การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้	Mean	S.D.	แปลผล
1. ด้านการเตรียมการสอน	4.288	0.549	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.149	0.551	มาก
3. ด้านการพัฒนา	4.195	0.547	มาก
4. ด้านการประเมินผล	4.088	0.644	มาก

โดยภาพรวม	4.178	0.516	มาก

จากตาราง 2 พบว่าการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.178$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเตรียมการสอน ($\bar{x}=4.228$) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนา ($\bar{x}=4.195$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการประเมินผล ($\bar{x}=4.088$)

ตาราง 3 แสดงผลการวิเคราะห์ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยภาพรวม

ผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้	ด้านการจัดการเรียนการสอน		
	ภาพรวม		
	Pearson Correlation	Sig (2-tailed)	ระดับความสัมพันธ์
ด้านวิสัยทัศน์	0.583*	0.000	ปานกลาง
ด้านการสร้างวัฒนธรรมในองค์กร	0.575*	0.000	ปานกลาง
ด้านการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ	0.633*	0.000	ปานกลาง
ด้านทักษะทางเทคโนโลยี	0.616*	0.000	ปานกลาง
ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	0.656*	0.000	ปานกลาง
โดยภาพรวม	0.668*	0.000	ปานกลาง

จากตาราง 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 มีค่า Sig (2-tailed) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า .05 กล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม มีความสัมพันธ์กับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation (r.)) เท่ากับ 0.668* มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า (1) ผลการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างวิสัยทัศน์และส่งเสริมให้ครูและบุคลากรร่วมกันกำหนดนโยบายที่มุ่งเน้นการใช้อุปกรณ์ดิจิทัล สร้างวัฒนธรรมในการทำงานในองค์กรโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ มีทักษะการทางเทคโนโลยีที่ค่อนข้างสูง และเป็นแบบอย่างการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ดีต่อบุคลากรในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พันธุยุทธ ทศระเปียบ, 2560 : 76) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่ามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัด นครศรีธรรมราชได้ตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอน เพราะการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนเป็นการนำเอาเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์ หรือเครือข่ายที่เชื่อมต่อกันในการรับส่งข้อมูล หรือดาวเทียม หรือระบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ฯลฯ จะช่วยให้ระบบการบริหารงาน และวิธีการ หรือความรู้ต่าง ๆ ที่รวบรวมได้นำไปสู่การปฏิบัติได้ และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้และสามารถพัฒนาตนเองได้ (3) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 มีค่า Sig (2-tailed) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า .05 กล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม มีความสัมพันธ์กับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation (r.) เท่ากับ 0.668* มีค่าความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุภวัช เชาวันเกษม, 2563 : 32) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และการเรียนรู้นั้นมีระดับความคิดเห็นใน ระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจ เพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะคิด และทักษะในศตวรรษ ที่ 21 ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนที่เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงของผู้เรียน เชื่อมโยงกับการนำเทคโนโลยีที่หลากหลายมาใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู พบว่า (1) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับสร้างสรรค์พลวัตในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลให้เป็นปกติในองค์กร การสร้างวัฒนธรรมในการทำงานโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นหลัก สร้างชุมชนเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อนำมาสู่การพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ และก้าวเข้าสู่สถานศึกษายุคดิจิทัล (2) การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเตรียมการสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ในการประเมินผลการจัดการเรียนรู้จากเนื้อหา บทเรียน สื่อการเรียนการสอน วิธีการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และการใช้เทคโนโลยีของผู้เรียน เพื่อนำมาสู่พัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและก้าวเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลและ (3) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 มีค่า Sig (2-tailed) เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า .05 กล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม มีความสัมพันธ์กับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation (r.) เท่ากับ 0.668* มีค่าความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่าในด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับสร้างสรรค์พลวัตในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลให้เป็น

ปกติในองค์กร การสร้างวัฒนธรรมในการทำงานโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นหลัก สร้างชุมชนเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อนำมาสู่การพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ และก้าวเข้าสู่สถานศึกษายุคดิจิทัล

2. การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ในด้านการประเมินผล พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ในการประเมินผลการจัดการเรียนรู้จากเนื้อหา บทเรียน สื่อการเรียนการสอน วิธีการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และการใช้เทคโนโลยีของผู้เรียน เพื่อนำมาสู่การพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและก้าวเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลหรือในศตวรรษที่ 21 ด้วย

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ควรส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำด้านดิจิทัล และครูผู้สอนให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ทันต่อยุคของจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนกลายเป็นพลเมืองยุคดิจิทัลที่มีคุณภาพนั้น และผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องรู้และเข้าใจบริบทของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นที่สัมพันธ์กับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ เช่น ประสิทธิภาพของการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ในการขับเคลื่อนสถานศึกษาต่อไป

2. ควรศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขนาดเล็ก

เอกสารอ้างอิง

กมล เวียสุวรรณ และ นิตยา เวียสุวรรณ, (2539). แนวคิดการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: ต้นอ่อน.

พันธยุทธ ทศระเปียบ. (2560). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
วิโรจน์ สารัตนะ. (2557). ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและนันทศาสตร์ร่วมสมัยปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ.
ศรสวรรค์ เพชรมี 2558, ปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จังหวัดตาก. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- สุภวัช เชาวน์เกษม. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่
ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

ภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

**The Path-Goal Leadership of School Administrators by Perception of
Teacher in the United Campus Benjasiri School Under the Secondary
Educational Service Area Office Bangkok 2**

พรทิพย์ อันสีเมือง และ สุภาวดี ลาภเจริญ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Porntip Anseemuang and Supawadee Lapcharoen
Ramkhamhaeng University, Thailand
Corresponding Author, E-Mail: tip6614@gmail.com

บทคัดย่อ

การพัฒนามนุษย์ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย และสติปัญญา เพื่อพัฒนาประเทศต้องอาศัยการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับวิถีทางเป้าหมายเพื่อนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 248 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรง (IOC) เท่ากับ 0.60 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้เท่ากับ 0.981 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t (t- test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) และการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe')

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

* วันที่รับบทความ: 26 มกราคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 25 กุมภาพันธ์ 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 28 กุมภาพันธ์ 2565

Received: January 26, 2022; Revised: February 25, 2022; Accepted: February 28, 2022

2. ข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะในการทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมาย; ผู้บริหารสถานศึกษา; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

Abstracts

Human Development to be ready for physical and intellectual people to develop the country which requires education. School administrators as leaders in educational management, they need the Path-Goal Leadership to lead their schools to the goals. The purposes of this research were to study and compare the Path-Goal Leadership of school administrators by perception of teacher in the united campus Benjasiri School under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2 to classified by teachers' educational level, work experience and academic rank. The sample of 248 teachers, since academic year 2021 in Benjasiri Cluster under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2. The tool using to collect data is questionnaire rating scale 5. The content precision was 0.60 – 1.00 and the confidence questionnaire was 0.981. The statistical index use for research are frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test statistic and one-way ANOVA. When the differences are found, use Scheffe's test.

The research results were found that;

1. The Path-Goal Leadership of school administrators by perception of teacher in the united campus Benjasiri School under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2 by overview and each side, is high.

2. The comparison result of the Path-Goal Leadership of school administrators by perception of teacher in the united campus Benjasiri School under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2, classifying by educational level, work experience and academic rank by overview, there is the difference at .05 level of significance.

Keywords: The Path-Goal Leadership; School Administrators; The Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในการนำประเทศเข้าสู่สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 และเป็นประเด็นหลักที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 การเตรียมความพร้อมกำลังคน ทั้งด้านความรู้ทักษะ สมรรถนะที่จำเป็นให้สามารถปรับตัว และรู้เท่าทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีการแข่งขันอย่างเสรีในโลกไร้พรมแดนจึงจำเป็นเร่งด่วนที่ประเทศต้องเร่งดำเนินการเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 54)

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ ถือเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพมีความพร้อมสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย และสติปัญญาเพียงพอเป็นกำลังสำคัญในการที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญงอกงามทัดเทียมนานาอารยประเทศ โดยเฉพาะภารกิจด้านการพัฒนาบุคลากรให้สมบูรณ์พร้อมทั้งด้านความรู้ สติปัญญา ร่างกาย สังคม และจิตใจเพียบพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรม จึงถือว่าเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ (สุรกิจ ลีอิน, 2556 : 4)

ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา ภาวะผู้นำจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา เพราะผู้นำเป็นบุคคลที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานสามารถช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาให้เดินไปตามวิถีทางเพื่อไปสู่เป้าหมาย โดยผู้นำเลือกใช้พฤติกรรมที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุดกับความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชา และสถานการณ์การทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งผู้นำจะเลือกใช้รูปแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสมที่สามารถเพิ่มความคาดหวังในความสำเร็จแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยดีบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมาย (Path-Goal Theory) ของเฮาส์ และมิตเชลล์ (House & Mitchell, 1974 ; 87) 4 รูปแบบ คือ 1) ภาวะผู้นำแบบสั่งการ 2) ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน 3) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม และ 4) ภาวะผู้นำแบบบรรลุผลสำเร็จ

การบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ค่อนข้างแตกต่างกัน ตามบริบทของสถานศึกษา ทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร จำนวนนักเรียน ตลอดจนความพร้อมของสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งครูผู้สอนเป็นบุคคลหลักที่ทำหน้าที่ในสถานศึกษา เห็นกระบวนการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สะท้อนผลการบริหาร ตลอดจนภาวะผู้นำของผู้บริหารออกมา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2, 2564 : ออนไลน์)

จากการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในปีการศึกษา 2562 พบว่า ผลการประเมินการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O – NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลการทดสอบเกือบทุกวิชาต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 ซึ่งผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2561 มีผลการประเมินเกือบทุกวิชา ต่ำกว่าร้อยละ 50 เช่นกัน ปัญหาส่วนใหญ่มาจากวิธีการสอน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และสมรรถนะของครูที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ส่งผลให้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานต่ำ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2, 2562 : ออนไลน์) ดังนั้น การพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องพัฒนาตนเอง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพด้วยวิธีการสอนต่างๆ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาครู

จากความเป็นมา และความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำ
วิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาผู้บริหารให้มีความเหมาะสม
เป็นที่พึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน นำไปสู่การปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ
ก่อให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพบรรลุเป้าหมายของงาน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
ที่กำหนดไว้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ข้าราชการครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 6 โรงเรียน ปีการศึกษา 2564 จำนวน 676 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูในกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 6 โรงเรียน ปีการศึกษา 2564 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การเปิดตารางสำเร็จรูปของ Cohen, Manion and Morrison (2011 : 147) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 248 คน แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย แบ่งได้เป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพส่วนบุคคลมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามในประเด็นเรื่องภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 4 ด้าน รวมเป็น 48 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดตามแบบวัดโดยวิธีของ Likert

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยประสานงานบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง นำสำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมลิงก์แบบสอบถามผ่าน Google Form ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม จำนวน 248 คน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจาก Google Form ได้ข้อมูลกลับคืนมา 248 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม นำข้อมูลมาประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาโดยมีรายละเอียดดังนี้

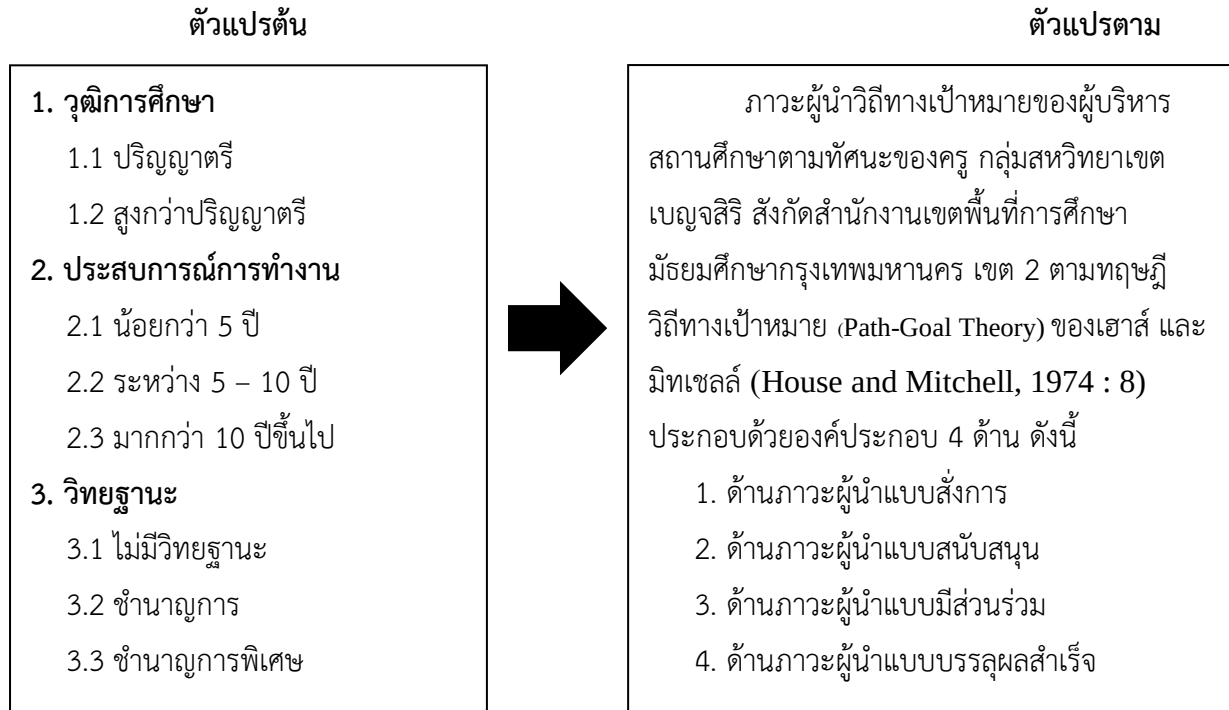
1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ด้วยการทดสอบ t-test แบบ Independent

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ วิเคราะห์โดยใช้ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ	4.34	0.65	มาก
2. ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน	4.26	0.66	มาก
3. ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	4.31	0.69	มาก

(n = 248)

4. ด้านภาวะผู้นำแบบบรรลุผลสำเร็จ	4.32	0.69	มาก
รวม	4.31	0.65	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ ($\bar{X} = 4.34$) ด้านภาวะผู้นำแบบบรรลุผลสำเร็จ ($\bar{X} = 4.32$) ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.33$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ($\bar{X} = 4.26$)

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

(n=248)						
ภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหาร สถานศึกษา	วุฒิการศึกษา				t	Sig.
	ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี			
	(n = 194)		(n = 54)			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ	4.40	0.60	4.10	0.78	2.565*	0.012
2. ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน	4.35	0.60	3.95	0.77	3.544*	0.001
3. ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	4.41	0.62	3.98	0.82	3.513*	0.001
4. ด้านภาวะผู้นำแบบบรรลุผลสำเร็จ	4.42	0.61	3.97	0.82	3.783*	0.000
รวม	4.39	0.59	4.00	0.77	3.484*	0.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า ภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

(n=248)

ภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหาร สถานศึกษา	ประสบการณ์การทำงาน			F	Sig.
	น้อยกว่า 5 ปี	ระหว่าง 5 - 10 ปี	มากกว่า 10 ปี		
	(n=141)	(n=54)	(n=53)		
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$		
1. ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ	4.28	4.24	4.58	4.778*	0.009
2. ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน	4.21	4.21	4.47	3.233*	0.041
3. ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	4.24	4.25	4.57	4.635*	0.011
4. ด้านภาวะผู้นำแบบบรรลุผลสำเร็จ	4.27	4.26	4.54	3.279*	0.039
รวม	4.25	4.24	4.54	4.200*	0.016

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า ค่า F มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน จึงทดสอบนัยสำคัญทางสถิติเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's post hoc comparisons method) ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตาม
ประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวม

(n=248)

ประสบการณ์การทำงาน	$\bar{X}$	น้อยกว่า 5 ปี	ระหว่าง 5 – 10 ปี	มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป
		4.25	4.24	4.54
1. น้อยกว่า 5 ปี	4.25			*
2. ระหว่าง 5 – 10 ปี	4.24			
3. มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	4.54			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า เปรียบเทียบเป็นรายคู่ภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร
เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานในภาพรวม พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี
ขึ้นไปมีทัศนะต่อภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงาน
น้อยกว่า 5 ปี

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตาม
วิทยฐานะ โดยภาพรวมและรายด้าน

(n=248)

ภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของ ผู้บริหารสถานศึกษา	วิทยฐานะ			F	Sig.
	ไม่มีวิทย ฐานะ	ชำนาญ การ	ชำนาญ การพิเศษ		
	(n=86)	(n=88)	(n=74)		
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$		
1. ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ	4.35	4.18	4.50	5.269*	0.006
2. ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน	4.29	4.12	4.39	3.463*	0.033
3. ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	4.35	4.16	4.45	3.675*	0.027
4. ด้านภาวะผู้นำแบบบรรลุผลสำเร็จ	4.36	4.20	4.44	2.638	0.074
รวม	4.34	4.17	4.44	3.928*	0.021

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 พบว่า ค่า F มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน และด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม จึงทดสอบนัยสำคัญทางสถิติเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's post hoc comparisons method) ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวิทยฐานะ ในภาพรวม (n=248)

วิทยฐานะ	ไม่มี วิทยฐานะ	ชำนาญการ	ชำนาญ การพิเศษ	
	$\bar{X}$	4.34	4.17	4.44
1. ไม่มีวิทยฐานะ	4.34			
2. ชำนาญการ	4.17			*
3. ชำนาญการพิเศษ	4.44			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 พบว่า เปรียบเทียบเป็นรายคู่ภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวิทยฐานะ ในภาพรวม พบว่า ครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษมีทัศนะต่อภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ผลการศึกษา พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ ด้านภาวะผู้นำแบบบรรลุผลสำเร็จ ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม และด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารงานในปัจจุบันซึ่งเป็นยุคของการปฏิรูปการศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านหลากหลายสถานการณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้ภาวะผู้นำให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ในบางโอกาสการใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาต้องพิจารณาถึงลักษณะของบุคลากร ความพร้อม ลักษณะงานที่จะต้องปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คำปรึกษาช่วยหาวิธีการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรช่วยขจัดปัญหาที่จะเกิดขึ้น สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เพื่อบุคลากรจะสามารถปฏิบัติงานและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ

บรรลุตามเป้าหมายได้ ซึ่งเป็นไปตามแนวทางของทฤษฎีวิถีทางเป้าหมาย House & Mitchell (1974 อ้างถึงในรัตติกรณ์ จงวิศาล 2556 : 76) เสนอว่า ผู้นำอาจแสดงพฤติกรรมทั้ง 4 แบบหรือแสดงแบบใดแบบหนึ่งกับผู้ตามที่แตกต่างกัน และในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ผู้นำควรปรับแบบภาวะผู้นำของตนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และความต้องการที่เป็นแรงจูงใจของผู้ตาม นอกจากนี้ผู้นำอาจต้องใช้แบบภาวะผู้นำที่ผสมผสานกันมากกว่าหนึ่งแบบในเวลาเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของวรจ วรตล (2563 : 3-8) ได้ทำงานวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุธา รัตน์ นารอยี (2564 : 958-975) ได้ทำงานวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำตามวิถีทางและเป้าหมายของผู้บริหารสตรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามวิถีทางและเป้าหมายของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถอภิปรายรายด้านได้ ดังนี้

1.1 ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษากำหนดกฎระเบียบข้อบังคับให้ครูปฏิบัติตาม ประเมินผลงานครูตามมาตรฐานของตนเอง เน้นการปฏิบัติตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด คอยดูแลและติดต่อประสานงานอย่างใกล้ชิด สอดคล้องกับงานวิจัยของวรจ วรตล (2563 : 3-8) ได้ทำงานวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 กล่าวว่า ภาวะแบบสั่งการ เป็นแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสมในการนำไปใช้กับที่ได้บังคับบัญชาที่มีลักษณะขาดประสบการณ์ ทฤษฎีวิถีทางเป้าหมาย เห็นว่าภาวะผู้นำแบบสั่งการเหมาะสมที่สุด โดยอธิบายว่า การใช้พฤติกรรมภาวะผู้นำแบบสั่งการภายใต้สถานการณ์ดังกล่าวจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความพึงพอใจ และใช้ความพยายามสูงขึ้น และสอดคล้องกับสุธิชา ทองนอก (2561 : 45) ได้ทำงานวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 จังหวัดสระแก้ว พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 จังหวัดสระแก้ว ด้านผู้นำแบบสั่งการ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศที่ดีในปฏิบัติงานร่วมกันกับครู ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการทำงานแก่ครู และแสดงความเป็นมิตรในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของวรจ วรตล (2563 : 3-8) ได้ทำงานวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 กล่าวว่า ภาวะผู้นำแบบ

สนับสนุนเป็นแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่งานมีโครงสร้างชัดเจน แต่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติงานรู้สึกมีความคับข้องใจ และรู้สึกไม่พอใจ เกิดขึ้นโดยทฤษฎีวิถีทางเป้าหมาย อธิบายว่าเมื่องานที่ทำมีลักษณะเครียด น่าเบื่อหน่าย ภาวะผู้นำแบบสนับสนุนต้องการให้ผู้ตามใช้ความพยายามเพิ่มขึ้น และเกิดความพึงพอใจก็ต้องใช้วิธีการเพิ่มความมั่นใจตนเองและลดความรู้สึกวิตกกังวลของผู้ตาม พร้อมทั้งช่วยจัดสถานะไม่น่าพึงปรารถนาทั้งหลายในงานให้เหลือน้อยที่สุด ภาวะผู้นำแบบสนับสนุนจะมีพฤติกรรมที่เป็นมิตรที่ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถเข้าถึงได้ง่าย เป็นผู้นำที่ใส่ใจในสวัสดิการความเป็นอยู่และความต้องการในฐานะความเป็นมนุษย์ของผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้นำจะแสดงพฤติกรรมให้การสนับสนุนในการสร้างบรรยากาศที่ดีของการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา รวมทั้งให้การปฏิบัติอย่างเสมอภาคและให้การนับถือต่อศักดิ์ศรีของผู้ใต้บังคับบัญชา สอดคล้องกับสุริย์พร ฟากพื้น (2561 : 27-40) ได้ทำงานวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านผู้นำแบบสนับสนุน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูพัฒนาความสามารถของตนเองอย่างสม่ำเสมอแสดงออกอย่างชัดเจนว่าทุกคนมีความสำคัญในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย และให้อิสระในการปฏิบัติงานของครู สอดคล้องกับงานวิจัยของวรจ วรตล (2563 : 3-8) ได้ทำงานวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 กล่าวว่า ทฤษฎีวิถีทางเป้าหมาย อธิบายว่า ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมจะเหมาะสมที่สุดในสถานการณ์ที่งานมีความคลุมเครือขาดความชัดเจน ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมจะทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความชัดเจนในแนวทางปฏิบัติ (วิถีทาง) ที่เหมาะสมที่จะใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายแน่นอนขึ้นเป็นวิธีการสอนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเรียนรู้งานว่าต้องทำอะไรก่อนหลังได้ร่วมคิดร่วมทำให้เกิดการพัฒนาความเป็นผู้นำเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจมาภรณ์ สอนวัฒนา (2561 : 154-167) ได้ทำงานวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านภาวะผู้นำแบบบรรลุผลสำเร็จ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาพยายามพัฒนาการปฏิบัติงานอยู่เสมอ กระตุ้นการปฏิบัติงานของครูเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และให้โอกาสครูร่วมกันแก้ปัญหาต่างๆที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรจ วรตล (2563 : 3-8) ได้ทำงานวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 กล่าวว่า ทฤษฎีวิถีทางเป้าหมาย อธิบายว่า ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของ

งานจะให้ประสิทธิผลสูงสุดในสถานการณ์ที่ผู้ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติงานที่ยังมีลักษณะคลุมเครือขาดความชัดเจน หรือสถานการณ์ที่ผู้นำสร้างความท้าทายและกำหนดมาตรฐานของงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำค่อนข้างสูงโดยผู้นำช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเพิ่มมากขึ้นจนเชื่อว่าตนมีความสามารถสูงพอที่จะทำงานดังกล่าวได้สำเร็จ ด้วยความท้าทายของงานและความมั่นใจในความสามารถตนเองผู้ใต้บังคับบัญชาที่เพิ่มขึ้น จะช่วยเพิ่มแรงจูงใจให้เกิดการใช้ความพยายามมากขึ้น ส่งผลให้งานนั้นแม้จะมีเป้าหมายสูงก็สามารถสำเร็จลงได้ สอดคล้องกับศิริธัญญา ชูศรีทอง (2561 : 8) ได้ทำงานวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ด้านภาวะผู้นำแบบบรรลุผลสำเร็จ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของภูมิภัทร สุวรรณศรี (2560 : 43) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิธียุทธศาสตร์ของผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิธียุทธศาสตร์ของผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา ด้านภาวะผู้นำแบบบรรลุผลสำเร็จ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. จากผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำวิธียุทธศาสตร์ของผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่า กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบาย การพัฒนาศักยภาพของข้าราชการครูในสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ เพื่อพัฒนาตนเองให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และในปัจจุบันนี้ครูได้มีการพัฒนาตนเอง โดยเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท และปริญญาเอกเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ครูที่ศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีย่อมนำความรู้ใหม่ ๆ มาใช้โดยบูรณาการกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ ผู้บริหารจึงให้ความสำคัญและมอบหมายงานให้เป็นพิเศษ ทำให้ครูที่มีระดับการศึกษาที่สูงมีทัศนคติต่อผู้บริหาร สอดคล้องกับ พวงเพ็ญ เขียวเสน (2561 : 75) ได้ทำงานวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ธัญชนก บุญทอง (2562 : 76) ได้ทำงานวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. จากผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ในภาพรวม พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไปมีทัศนคติต่อภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี อาจเป็นเพราะว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน คือ ประสบการณ์ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานสูง จะรู้จักปรับปรุงแก้ไขวิธีการปฏิบัติงานของตนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ร่วมงานได้เป็นอย่างดี มีความมุ่งมั่นกล้าคิด กล้าแสดงออก และมีความมั่นคงในการทำงาน มีเป้าหมายและทัศนคติเกี่ยวกับการทำงานได้เป็นอย่างดี สามารถจัดการและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่อเหตุการณ์ต่างๆ ได้ และเป็นช่วงที่มีการแสวงหาความรู้สร้างความมั่นคงให้กับตัวเอง มีการพัฒนาตนเองโดยมาจากการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลในอาชีพเดียวกัน เพื่อนำไปสู่การวางแผนการพัฒนาอย่างรอบด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2563) ได้ทำงานวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุดารัตน์ นารอยี (2564 : 958-975) ได้ทำงานวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำตามวิถีทางและเป้าหมายของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามวิถีทางและเป้าหมายของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. จากผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวิทยฐานะ โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ในภาพรวม พบว่า ครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษมีทัศนคติต่อภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการ อาจเป็นเพราะว่า ครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ มีความเห็นว่า ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวและเป็นสิ่งที่แสดงถึงคุณภาพของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรัฐ โพธิ์สุสกุลเกตุ (2560 : 99) ได้ทำงานวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญชนก บุญทอง (2562 : 76) ได้ทำ

งานวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ที่มีตำแหน่งต่างกัน โดยรวม และรายด้านมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูกลุ่มสหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1.1 ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุนอยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมพัฒนาครูให้ปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมาย และส่งเสริมสนับสนุนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

1.2 ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกันให้มีประสิทธิภาพ และพิจารณาถึงความต้องการของครูในการปฏิบัติงาน

1.3 ด้านภาวะผู้นำแบบเน้นความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเชื่อมั่นในตัวครู และสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้ครูจนส่งผลสำเร็จตามเป้าหมาย

1.4 ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงาน แจ้งขั้นตอนในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน กำหนดเวลาและวันสำเร็จของผลงาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสามารถรายด้านของภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษา เช่น การศึกษาภาวะผู้นำแบบสั่งการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเพื่อให้ทราบถึงจุดเด่น จุดด้อยของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- จิรัฏฐ์ ไพลีสกุลเกตุ. (2560). *ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. การศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยสันตพล.*
- เบญจมาภรณ์ สอนวัฒนา. (2562). *ภาวะผู้นำที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. วารสารบัณฑิตศึกษา. 16 (74), 154-167.*
- พวงเพ็ญ เขียวเสน. (2561). *ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.*
- ธัญชนก บุญทอง. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.*
- ภูมิภัทร สุวรรณศรี. (2560). *ภาวะผู้นำเชิงวิธืเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.*
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). *ภาวะผู้นำ ทฤษฎี การวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- วรจ วรดล. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิธืทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- ศิริัญญา ชูศรีทอง. (2560). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยปทุมธานี.*
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. (2564). *ข้อมูลสารสนเทศปีการศึกษา 2564. กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานฯ.*
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. (2562). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-Net) ปีการศึกษา 2562.*

- สุดารัตน์ นารอยี. (2564). ภาวะผู้นำตามวิถีทางและเป้าหมายของผู้บริหารสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล. *การประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติและนานาชาติ* 12, 958-975.
- สุธิชา ทองนอก. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 จังหวัดสระแก้ว*. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- สุรกิจ ลีอิน. (2556). *การศึกษาภาวะผู้นำ ผู้บริหารสตรีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- สุรีย์พร ฟากพิน. (2561). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 1 (3), 27-40.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research methods in education* (7th Ed.). New York: Routledge.
- House, R. J., & Desslar, G. (1974). The path-goal theory of leadership: some post hoc and APRIORI tests. In J. G. Hunt & L. L. Larson (Ed.), *contingency approaches to leadership*, Carbondale: Southern Illionis University Press.

คุณภาพการให้บริการตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรม

อำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร

The Service Quality by the Role and Duty of the Damrongtham Center in Phon Na Kaeo District of Sakon Nakhon Province

ศักชัย บัวทองจันทร์ และ ชาญยุทธ หาญชนะ

วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

Sakchai Buathongjan and Chanyut Hanchana

Pitchayabundit College, Thailand

Corresponding Author, E-Mail: Saimokdansayam@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ โพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือประชาชนในพื้นที่อำเภอโพธาราม โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1973 : 125) ได้จำนวน 376 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ T-test และ F-test สำหรับการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการให้บริการตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.21) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ($\bar{X} = 4.22$, S.D.= 0.31) รองลงมาคือด้านการตอบสนองของผู้มาร้องเรียน/ร้องทุกข์/หรืออื่นๆ ($\bar{X} = 4.17$, S.D.= 0.39) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการรู้จักและการเข้าใจผู้มาใช้บริการ ($\bar{X} = 4.07$, S.D.= 0.35) ผลการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยภาพรวมพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร ไม่แตกต่างกัน

* วันที่รับบทความ: 21 มกราคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 2 กุมภาพันธ์ 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 3 กุมภาพันธ์ 2565

Received: January 21, 2022; Revised: February 2, 2022; Accepted: February 3, 2022

ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพนนาแก้ว จังหวัดสกลนคร ได้แก่ ควรมีการจัดอบรมเรื่องกฎหมายต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์ ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น กฎหมายที่ดิน กฎหมายหนี้สิน เป็นต้น

คำสำคัญ : คุณภาพการให้บริการ; บทบาทหน้าที่; ศูนย์ดำรงธรรม

Abstracts

The purpose of this research was to study service quality according to roles and duties of Damrongtham Center, Phon Na Kaeo District, Sakon Nakhon Province To compare service quality according to roles and duties of Damrongtham Center, Phon Na Kaeo District Sakon Nakhon Province classified by gender, age, education level, occupation and monthly income and to study the problems and obstacles in the complaints and complaints of the Damrongtham Center, Phon Na Kaeo District, Sakon Nakhon Province. The samples used in this research were people in Phon Na Kaeo District. Using the formula of Taro Yamane (Ymane. 1973 : 125), a total of 376 people were obtained. It is a questionnaire consisting of 3 parts: statistics used in data analysis. are descriptive statistics, i.e. number, percentage, mean, and standard deviation for the general data of the sample. Inferential statistics were T-test and F-test for comparing service quality according to roles and duties of Damrongtham Center, Phon Na Kaeo District. Sakon Nakhon Province classified by gender, age, education level, occupation and monthly income.

The results showed that Quality of Service according to Roles and Duties of Damrongtham Center, Phon Na Kaeo District Sakon Nakhon Province Overall, it was at a high level ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.21) and when considering each aspect, it was found that the concreteness of the service ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.31) was followed by the response of the complainants/ complaints/or others ($\bar{X} = 4.17$, S.D.= 0.39) and the aspect with the least mean was knowing and understanding users ($\bar{X} = 4.07$, S.D.= 0.35). of Damrongtham Center, Phon Na Kaeo District Sakon Nakhon Province classified by gender, age, education level, occupation and monthly income Overall, it was found that People with gender, age, education level, occupation and monthly income Different opinions on the service quality of the Damrongtham Center, Phon Na Kaeo District. Sakon Nakhon Province No different. Recommendations Guidelines for improving service quality according to the roles and duties of Damrongtham Center, Phon Na Kaeo District Sakon Nakhon Province, for example, there should be training on various legal matters related to secondary education/grievance matters. to the operating officers such as land law, debt law, etc

Keywords : Service Quality; Roles and Duties; Damrongtham Center

บทนำ

ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร เป็นหน่วยงานราชการหน่วยงานหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ เพราะเป็นศูนย์กลางในการรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ให้ปรึกษาและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ อำเภอโพธาราม ตามนโยบายของรัฐบาลในปัจจุบัน ประกอบกับคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีประกาศฉบับที่ 96/2557 ประกาศ ณ วันที่ 18 กรกฎาคม 2557 เรื่อง การจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรม เพื่อทำหน้าที่ในการรับคำปรึกษาเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ ให้บริการข้อมูลข่าวสาร ให้คำปรึกษา รับเรื่องปัญหาความต้องการและข้อเสนอแนะของประชาชน และทำหน้าที่ เป็นศูนย์บริการร่วม ตามมาตรา 32 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบ มาตรา 6 มาตรา 8 และมาตรา 32 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้ปรับปรุง เพิ่มเติมโครงสร้างจากศูนย์ดำรงธรรมเดิมที่เป็นนโยบายของกระทรวงมหาดไทยมาแต่เดิม ให้มีอำนาจในการดำเนินการบูรณาการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โดยให้ส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานในกำกับของรัฐที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอโพธาราม ให้การสนับสนุนการทำงานของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม ให้สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้สำเร็จลุล่วง (ประกาศรี พิชณพวงค วิชา และคณะ, 2558 : 57)

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะมีคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีประกาศฉบับที่ 96/2557 ประกาศ ณ วันที่ 18 กรกฎาคม 2557 เรื่อง การจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดขึ้น แต่ก็ได้มีรายละเอียดที่ชัดเจนในคำสั่งดังกล่าว(ประกาศรี พิชณพวงค วิชา และคณะ, 2558 : 57)ประกอบกับจากอดีตถึงปัจจุบัน ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร ได้มีการปรับเปลี่ยนสภาพองค์กร วิธีการเนินการ บุคลากรในองค์กร ตลอดจนงบประมาณที่ใช้ดำเนินการอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ศูนย์ดำรงธรรมเป็นที่ยอมรับ สามารถเป็นหน่วยงานหลักที่แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้สำเร็จเป็นที่พอใจของประชาชนรับบริการ ดังนั้นเมื่อศูนย์ดำรงธรรมเป็นหน่วยงานที่รัฐบาลมุ่งหมายให้เป็นศูนย์กลางรับเรื่องร้องทุกข์และแก้ไขปัญหของประชาชนเป็นหลัก ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาคุณภาพการให้บริการตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร พร้อมทั้งศึกษาว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคใดหรือไม่ที่ทำให้การแก้ไขเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์เป็นไปด้วยความยากลำบากหรือไม่สามารถดำเนินการได้เพื่อนำไปเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร สามารถเป็นหน่วยงานหลักที่เป็นที่ยอมรับและสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่อำเภอโพธาราม ได้เป็นอย่างดี

ศูนย์ดำรงธรรมกระทรวงมหาดไทย มีการดำเนินงานของศูนย์ดำรงธรรมกระทรวงมหาดไทย มีการจัดตั้งครอบคลุมทั่วประเทศเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค สำหรับศูนย์ดำรงธรรมส่วนกลางแบ่งเป็น 2 ระดับหลัก คือ ศูนย์ดำรงธรรมกระทรวงมหาดไทย มีที่ตั้งบริเวณชั้น 1 อาคารศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทยและศูนย์ดำรงธรรมหรือศูนย์ให้บริการประชาชน ในลักษณะเดียวกับศูนย์ดำรงธรรมกระทรวงของหน่วยงานระดับกรมและรัฐวิสาหกิจมีที่ตั้งอยู่ในกรมและหน่วยงานรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่ง สำหรับส่วนภูมิภาค แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ณ ศาลากลางจังหวัดทุกจังหวัด และศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ณ ที่ว่าการอำเภอทุกแห่ง การทำงานของศูนย์ดำรงธรรมจะเน้นรูปแบบการสื่อสารทางโทรศัพท์ ไม่เน้นเอกสาร เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างภาคราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน มูลนิธิ ชมรม สมาคม สถาบัน อาสาสมัครและองค์กรภาคเอกชนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นแกนหลักในการประสานความร่วมมือของทุกองค์กร(ประกาศรี พิษณุพงศ์วิเศษ และคณะ, 2558 : 57)

ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร นั้นแต่เดิมมีสภาพเป็นส่วนงานหนึ่งของสำนักงานอำเภอโพธาราม มีหน้าที่ประสานงาน ติดตาม เฝ้าระวัง ดำเนินงานแก้ไขเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ของประชาชนในพื้นที่ จนคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีประกาศฉบับที่ 96/2557 ประกาศ ณ วันที่ 18 กรกฎาคม 2557 เรื่อง การจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรมขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ให้ศูนย์ดำรงธรรมทำหน้าที่ในการรับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ ให้บริการข้อมูลข่าวสาร ให้คำปรึกษา รับเรื่องปัญหาความต้องการและข้อเสนอแนะของประชาชน และทำหน้าที่ เป็นศูนย์บริการร่วม (OneStop Service) ตามมาตรา 32 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และให้ส่วนราชการทุกส่วนราชการที่มีสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร สนับสนุนกำลังคนผู้ปฏิบัติงานวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนการประสานงานแก้ไขเรื่องร้องทุกข์ของประชาชนให้สำเร็จลุล่วงมากขึ้นกว่าเดิมรวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ได้ทราบถึงการจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรมในรูปแบบใหม่และถือว่าศูนย์ดำรงธรรมในระดับอำเภอเป็นนโยบายหลักที่สำคัญนโยบายหนึ่งของรัฐบาลในปัจจุบัน (ประกาศรี พิษณุพงศ์วิเศษ และคณะ, 2558 : 57)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ โพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่อำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 6,689 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ที่เข้ามาใช้บริการในศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร ปีงบประมาณ 2563 จำนวน 376 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยด้วยการใช้สูตรของยามาเน (Yamane, 1967:125) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95%

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ กฎหมาย ระเบียบ เอกสารงานทางวิชาการ เพื่อนำมาเป็นการวิเคราะห์ และข้อมูลปฐมภูมิ โดยเป็นแบบสอบถาม เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร และเพื่อสอบถามข้อเสนอแนะแนวทางการการแก้ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร โดยมีเครื่องมือดังนี้

1. แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 ระดับคุณภาพการให้บริการตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความเชื่อถือและไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองของผู้มาร้องเรียน/ร้องทุกข์/หรืออื่น ๆ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้มารับบริการ ด้านการรู้จักและการเข้าใจผู้มาใช้บริการ ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความเชื่อถือและไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองของผู้มาร้องเรียน/ร้องทุกข์/หรืออื่น ๆ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้มารับบริการ ด้านการรู้จักและการเข้าใจผู้มาใช้บริการ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ผลงานวิจัย และสัมภาษณ์หัวหน้าส่วนราชการในพื้นที่ ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เพื่อกำหนดกรอบเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถาม

2. จัดทำแบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามที่ต้องการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ให้ครบถ้วนและครอบคลุมเนื้อหา

3. ผู้ศึกษาทำการตรวจสอบเครื่องมืออีกครั้งหนึ่งในขั้นตอนนี้ตรวจสอบความ ครอบคลุมของเนื้อหา ความเข้าใจของภาษา ความเข้าใจตรงกันของคำถาม

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน 3 ท่าน และนำเครื่องมือที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Content Validity) โดยคำนวณหาค่า IOC โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 เป็นต้นไป เป็นข้อที่นำไปใช้ได้

6. นำแบบสอบถามที่ได้จากการปรับปรุงแก้ไขของผู้เชี่ยวชาญเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำนวน 30 คน

7. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งจากการวิเคราะห์ได้ค่าเท่ากับ 0.747

8. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปเก็บรวบรวมกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาทำการศึกษาร่วมกับคุณภาพการให้บริการตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรม อำเภอโพนนาแก้ว จังหวัดสกลนคร

2. ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งได้ทำการแจกแบบสอบถามจำนวน 376 ฉบับ

3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ และเก็บรวบรวมเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

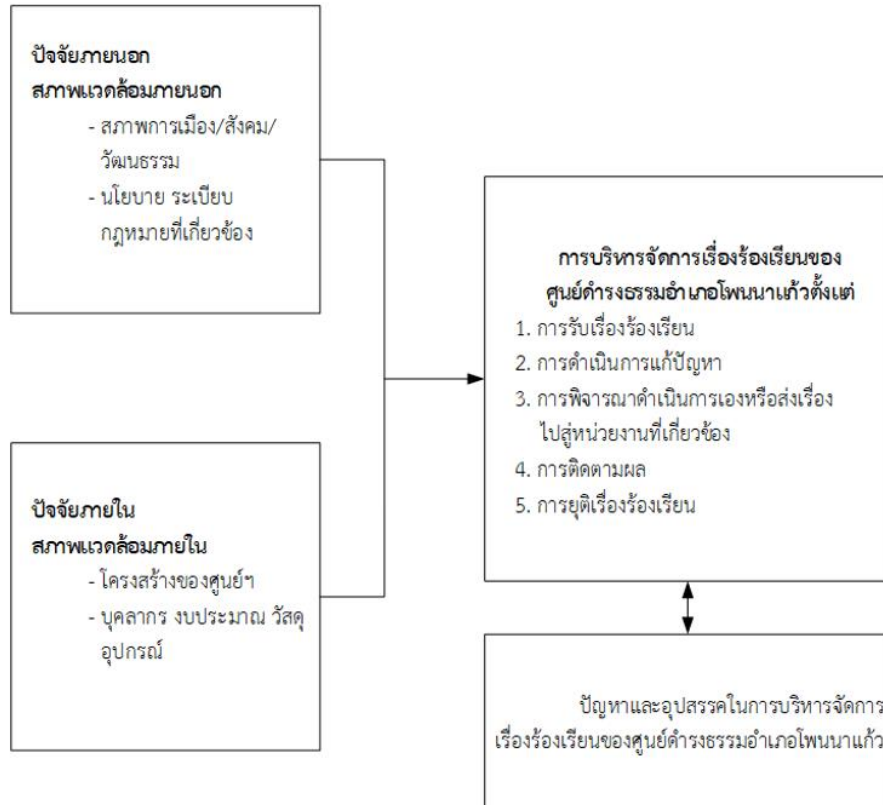
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยและสถิติที่ใช้ในการเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) หรือค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ร้อยละ (Percentage) 1.2 ค่าเฉลี่ย และ 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ได้แก่ 2.1 t-test (Independent Sample) และ 2.2 F-test (หรือ One Way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Sheffe's Method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย เรื่องคุณภาพการให้บริการตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสกลนคร สามารถสรุปออกเป็น 4 ส่วน ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 55.05 และเป็นเพศหญิง จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 44.95 อายุอยู่ระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 22.61 และช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.13 มีระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 146 และน้อยที่สุดคือสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.52 ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 53.99 และน้อยที่สุดคือนักศึกษา จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 5.05 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 54.26 รองลงมาคือ 10,001 - 20,000 บาท จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 28.72 และน้อยที่สุดคือ 30,001 บาทขึ้นไป จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 6.12

2. คุณภาพการให้บริการตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.21) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ($\bar{X} = 4.22$, S.D.= 0.31) รองลงมาคือด้านการตอบสนองของผู้มาร้องเรียน/ร้องทุกข์/หรืออื่นๆ ($\bar{X} = 4.17$, S.D.= 0.39) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการรู้จักและการเข้าใจผู้มาใช้บริการ ($\bar{X} = 4.07$, S.D.= 0.35) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$, S.D.= 0.31) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 1. ศูนย์ดำรงธรรม จัดเจ้าหน้าที่ให้บริการประชาชนในปริมาณที่เพียงพอกับผู้ใช้บริการ ($\bar{X} = 4.48$, S.D.= 0.60) รองลงมาคือ ข้อ 3. มีป้ายประชาสัมพันธ์ขั้นตอนการบริการ หรือป้ายจุดต่างๆ อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.31$, S.D.= 0.75) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 7. มีชุดปฏิบัติการเคลื่อนที่เร็วประจำศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง ($\bar{X} = 4.06$, S.D.= 0.63)

2.2 ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D.= 0.32) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 11. เจ้าหน้าที่ศูนย์ดำรงธรรมมีความชำนาญในการไกล่เกลี่ยทางแพ่งและทางอาญา ตลอดจนการให้คำปรึกษาด้านกฎหมายต่างๆ ($\bar{X} = 4.23$, S.D.= 0.67) รองลงมาคือ ข้อ 10. เจ้าหน้าที่ศูนย์ดำรงธรรม ให้บริการโดยยึดถือ ระเบียบกฎหมาย ข้อบังคับ เป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.20$, S.D.= 0.68) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 14. มีการทำงานที่ทันสมัย ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ ($\bar{X} = 4.08$, S.D.= 0.82)

2.3 ด้านการตอบสนองของผู้มาร้องเรียน/ร้องทุกข์/หรืออื่นๆ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D.= 0.39) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 15. ผู้มาร้องเรียน ร้องทุกข์ ได้รับความพอใจตามวัตถุประสงค์ของการมาใช้บริการต่างๆ ($\bar{X} = 4.32$, S.D.= 0.64) รองลงมาคือ ข้อ 17. ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ จัดให้มีรูปภาพแสดงตัวอย่างขั้นตอนการเข้ามาใช้บริการ จากศูนย์ดำรงธรรมฯ ชัดเจนและเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.75) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 19. มีการแจ้งระยะเวลาในการให้บริการ หรือกำหนดเวลาในแต่ละขั้นตอน ($\bar{X} = 4.09$, S.D.= 0.68)

2.4 ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้มารับบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D.= 0.45) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 21. แจ้งข้อมูลที่จำเป็นแก่ประชาชนที่มาติดต่อ เช่น อำนาจหน้าที่ ระเบียบ ข้อกฎหมายต่างๆ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.16$, S.D.= 0.76) รองลงมาคือ ข้อ 23. มีมาตรฐานในการทำงานและเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไป ($\bar{X} = 4.13$, S.D.= 0.70) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 22. จัดให้มีสื่อประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร เช่น ป้าย หรือช่องทางออนไลน์ต่างๆ หอกระจายข่าวหมู่บ้าน ($\bar{X} = 4.02$, S.D.= 0.86)

2.5 ด้านการรู้จักและการเข้าใจผู้มาใช้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D.= 0.35) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 28. ให้ความสำคัญต่อคำร้องเรียน/ร้องทุกข์ ของประชาชนทุกเรื่อง ($\bar{X} = 4.16$, S.D.= 0.67) รองลงมาคือ ข้อ 24. เจ้าหน้าที่ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อประชาชนที่เข้ามาใช้บริการหรือร้องเรียน ร้องทุกข์ ($\bar{X} = 4.13$, S.D.= 0.75) และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ 30. ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม มีการติดตามและประเมินผล เพื่อให้ผู้มาใช้บริการเกิดความพึงพอใจสูงสุด ($\bar{X} = 4.01$, S.D.= 0.72)

3. ผลการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสกลนคร ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยภาพรวมพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสกลนคร ไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสกลนคร ได้แก่

1. ควรมีการจัดอบรมเรื่องกฎหมายต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์ ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น กฎหมายที่ดิน กฎหมายหนี้สิน เป็นต้น
2. ควรมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินการแก้ไขเรื่องร้องเรียนแต่ละประเภท ให้ชัดเจนทั้งของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและของประชาชนผู้ใช้บริการ
3. ควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ ๆ เข้ามาช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อความรวดเร็วในการทำงาน
4. ควรเพิ่มโต๊ะ เก้าอี้ และน้ำดื่ม เพียงพอต่อประชาชนเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน
5. ควรมีการจัดให้มีสื่อประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร เช่น ป้าย หรือช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ หอกระจายข่าวหมู่บ้าน

อภิปรายผลการวิจัย

คุณภาพการให้บริการตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.21) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ($\bar{X} = 4.22$, S.D.= 0.31) รองลงมาคือด้านการตอบสนองของผู้มาร้องเรียน/ร้องทุกข์/หรืออื่นๆ ($\bar{X} = 4.17$, S.D.= 0.39) และด้านที่มีค่าน้อยที่สุดคือด้านการรู้จักและการเข้าใจผู้มาใช้บริการ ($\bar{X} = 4.07$, S.D.= 0.35) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของกนกขวัญ สังข์เพ็ญ และณัฐวิณ บุนนาค (2559 : 45) ที่ได้วิจัยเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดลพบุรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน พบว่า ด้านการให้บริการประชาชนผู้มาใช้บริการมีความความพึงพอใจต่อการ

ให้บริการศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดลพบุรีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) แต่เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การต้อนรับ และการให้บริการของเจ้าหน้าที่ รวมถึงการให้บริการด้วยความรวดเร็วและความตรงต่อเวลามีค่าเฉลี่ยน้อย เนื่องจาก การมาใช้บริการของประชาชนในแต่ละครั้งมีจำนวนค่อนข้างมาก บางครั้งเจ้าหน้าที่ให้บริการไม่ทัน ต่อความต้องการของประชาชน และแต่ละเรื่องในการดำเนินงานต้องใช้เวลาค่อนข้างมากจึงไม่มีสะดวกรวดเร็ว เท่าที่ควร ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ประชาชนผู้มาใช้บริการมีความพึงพอใจของประชาชนผู้ให้บริการศูนย์ ดำรงธรรมจังหวัดลพบุรีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) แต่เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าเจ้าหน้าที่บริการด้วยความ เต็มใจ ชี้แจงขั้นตอนการให้บริการ และมีจำนวนเพียงพอต่อผู้มารับบริการมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เนื่องจาก ในแต่ละครั้งเมื่อมีจำนวนประชาชนมาใช้บริการเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดการติดขัดและรื้อรอนในการบริการ และ เกินต่อการดูแลของเจ้าหน้าที่ และส่งผลทำให้เกิดความไม่สุภาพในการให้บริการได้ เช่น การพูดกับประชาชน การให้ข้อมูลในด้านต่าง ๆ รวมถึงการชี้แจงขั้นตอนและการบวนการในการให้บริการไม่ละเอียด ชัดเจน เท่าที่ควร และทำให้เจ้าหน้าที่บริการไม่ทั่วถึง โดยรวมพบว่า ป้ายประชาสัมพันธ์มีรายละเอียดการให้บริการ รวมถึงเอกสารประชาสัมพันธ์ เช่น แผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์ต่างๆ มีรายละเอียดที่ไม่ชัดเจน และไม่เพียงพอ ต่อประชาชน ซึ่งสามารถทำป้ายประชาสัมพันธ์ได้ในขนาดเล็กจึงทำให้ไม่สามารถใส่รายละเอียดลงในป้ายได้ ครบถ้วน ประกอบกับพื้นที่ในการติดป้ายประชาสัมพันธ์มีจำกัด รวมทั้งอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ต่างๆ เช่น เก้าอี้นั่งรอ โต๊ะรับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ น้ำดื่ม ยังมีไม่เพียงพอต่อประชาชน ซึ่งในบางครั้ง ประชาชนที่มารับบริการจำนวนหลายคนในเวลาเดียวกัน หรือเป็นกลุ่มมวลชน ทำให้ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ลพบุรีไม่สามารถรองรับประชาชนได้เพียงพอเนื่องจากห้องศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดลพบุรีมีขนาดเล็ก ไม่มีจุด บริการและจำนวนที่นั่งรอเพียงพอสำหรับประชาชน อีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญคือ พื้นที่การให้บริการไม่มีความ ปลอดภัยสำหรับการรับเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์ที่เป็นเรื่องลับ ซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของ เจ้าหน้าที่ และความไม่สะดวกของประชาชน และทำให้การบริการเกิดความล่าช้าได้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของประชาชนได้

ผลการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม แก้ว จังหวัดสุพรรณบุรี ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยภาพรวมพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการ ให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม แก้ว จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิติยา พรหมจันทร์ (2562 : 64) ที่พบว่าผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสังกัดฝ่ายงานกับ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสังกัดหน่วยงาน แตกต่างกันไปมีประสิทธิภาพใน การปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันส่วนด้านวุฒิการศึกษาและด้านระยะเวลาการทำงานแตกต่างกันมี ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน ในส่วนของผลการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติการ วิเคราะห์ความถดถอยพบว่า กลุ่มตัวแปรด้านการทำงาน กลุ่มตัวแปรด้านสังคมและกลุ่มตัวแปรด้านส่วนตัว

สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลองค์การได้ในขณะที่กลุ่มตัวแปรด้านเศรษฐกิจไม่สามารถพยากรณ์ตัวแปรประสิทธิผลขององค์การด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และหน่วยงานที่สังกัดพบว่าข้าราชการเพศชายกับเพศหญิงมีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p=0.05$) ข้าราชการเพศชายกับเพศหญิงมีประสิทธิผลการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p=0.05$) โดยข้าราชการหญิงมีประสิทธิผลการปฏิบัติงานดีกว่าข้าราชการชาย อายุงานของข้าราชการที่แตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตการทำงานและประสิทธิผลการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานเขตที่แตกต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานและประสิทธิผลการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test พบว่าค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานทั้ง 3 กลุ่มอายุงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p = .05$ สรุปได้ว่า ด้านอายุงานที่แตกต่างกันไม่ทำให้คุณภาพชีวิตการทำงานต่างกันเมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มพบว่า กลุ่มที่มีอายุการทำงานระหว่าง 1-9 ปีมีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลางขั้นสูง ($\bar{X} = 3.63$) อายุการทำงานระหว่าง 10-24 ปีมีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลางขั้นสูง ($\bar{X} = 3.71$) และอายุการทำงาน 25 ปีขึ้นไปมีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลางขั้นสูง ($\bar{X} = 3.60$) ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ข้าราชการที่มีอายุการทำงานแตกต่างกันแต่ก็ไม่ทำให้มีคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกันโดยมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลางขั้นสูงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมด้านเพศกับคุณภาพชีวิตการทำงานข้าราชการที่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 26.7) มีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลางขั้นสูง ($= 3.60$) ข้าราชการที่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 73.3) มีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลางขั้นสูง ($= 3.68$) ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพชีวิตชายและหญิงไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 สรุปได้ว่าไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงต่างไม่มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทศนีย์ชาติไทย (2559 : 54) ที่วิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตซึ่งจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่เพศอายุสถานภาพการสมรสระดับการศึกษาขั้นสูงสุดรายได้ต่อเดือนระยะเวลาในการปฏิบัติงานและสถานภาพการทำงานในปัจจุบันปัจจัยที่แตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

- 1.1 จัดให้มีกล่องแสดงความคิดเห็น ยอมรับคำติชมของประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธารามแก้ว เพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาการทำงานต่อไป
- 1.2 ให้ความสำคัญต่อคำร้องเรียน/ร้องทุกข์ ของประชาชนทุกเรื่อง และควรมีการติดตามและประเมินผล เพื่อให้ผู้มาใช้บริการเกิดความพึงพอใจสูงสุด

1.3 มีการประเมินผลการดำเนินการแก้ไขเรื่องร้องเรียนของศูนย์ดำรงธรรมโดยประชาชน ผู้ใช้บริการเพื่อนำไปเป็นข้อมูลที่สำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงภารกิจของศูนย์ดำรงธรรมให้สอดคล้องกับ ความคาดหวังของพี่น้องประชาชนที่มาใช้บริการศูนย์ดำรงธรรมต่อไป

1.4 จัดทำเป็นเอกสารแจกจ่ายแก่ผู้ให้บริการเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจของประชาชนในขั้นตอน การปฏิบัติงาน

1.5 จัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ที่นั่ง ที่จอดรถ ห้องน้ำ น้ำดื่ม ให้เพียงพอต่อ จำนวนประชาชนที่มาใช้บริการ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาถึงปัญหาขั้นตอนการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัด สกลนคร ว่ามีปัญหาในการทำงานด้านใดบ้าง เพื่อจะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาต่อไป

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอโพธาราม จังหวัดสกลนคร

เอกสารอ้างอิง

กนกขวัญ สังข์เพ็ญ และ ณัฐวิณ บุนนาค.(2559). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของศูนย์ดำรง ธรรมจังหวัดลพบุรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน. ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐ ประศาสนศาสตร์คณะสังคมศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นิตยา พรหมจันทร์ .(2562). แรงจูงใจและภาวะผู้นำที่มีผลสัมฤทธิ์ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในองค์กร ยุค 4.0 กรณีศึกษา บริษัท อาชีฟ จำกัด (มหาชน). คณะบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล.

ทัศนีย์ ขาดีไทย. (2559). คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ประภาศรี พิษณุพงศ์วิศา และคณะ.(2558). รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานของ ศูนย์ดำรงธรรมมิติใหม่. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. สถาบันดำรงราชานุ ภาพ

Yamane. (1967). *Taro Statistic : An Introductory Analysis*. New York: Harper & row.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูกับแรงจูงใจ
ในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นครศรีธรรมราช เขต 2

**Relationships Between Perceptions of Administrators' Leaderships and
Working Motivation of Teachers Under Nakhon Si Thammarat
Primary Educational Service Area Office 2**

ชนิภา สุวรรณพัฒน์ และ บุญเลิศ ธาณิรัตน์

วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

Chanipa Suwannapat and Boonlert Taneerat

Southern College of Technology, Thailand

Corresponding Author, E-mail: chanipa.suwan@gmail.com

บทคัดย่อ

ผู้บริหารโรงเรียนถือเป็นผู้รับผิดชอบสูงสุดในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งหากผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูงย่อมสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งต้องมีการสร้างแรงจูงใจแก่ครูและบุคลากร เพื่อพัฒนาการบริหารงานไปสู่คุณภาพตามเป้าหมายที่วางไว้ การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู 2) ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู 4) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 338 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .990 และ .985 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r=.874^{***}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ 4) ข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารควรยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมการแสดงความคิดเห็น ใช้กระบวนการ PDCA เป็นหลักในการทำงาน สร้างแรงจูงใจ ส่งเสริม

* วันที่รับบทความ: 22 มกราคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 4 กุมภาพันธ์ 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 7 กุมภาพันธ์ 2565

Received: January 22, 2022; Revised: February 4, 2022; Accepted: February 7, 2022

การมีส่วนร่วมและมอบหมายงานที่ท้าทายความสามารถ เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจเมื่อปฏิบัติงานสำเร็จ ผลการวิจัยสามารถนำไปวางแผนและใช้เป็นกรอบในการอบรม เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนต่อไป

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ; แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน; ผู้บริหารโรงเรียน; ครู

Abstracts

The school administrator is the highest responsible person for the school management. If they have high leadership, they will be able to manage effectively, including motivate the teachers and personnel for developing the work management to reach the quality according to the goals defined. The purposes of this research were to 1) investigate primary school teachers' perceptions of administrators' leadership, 2) examine the teachers' working motivation, 3) examine the relationships between the teachers' perceptions towards their administrators' leadership and their working motivation and 4) investigate the problems and suggest solutions for the school administrators' leadership and the teachers' working motivation. A sample of 338 primary school teachers under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2 were selected by using stratified random sampling. The sample size was determined based on Krejcie and Morgan's sampling method. A five-point rating scale questionnaire on leadership and teachers' working motivation with the reliability coefficients of .990 and .985 was employed as the research instrument. The statistics used were percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficients.

The results were as follows: 1) the overall teachers' perceptions of administrators' leadership and its individually considered aspects, were found to be at a high level, 2) the overall teachers' working motivation and its individually considered aspects were also found to be at a high level, 3) there were high levels of positive relationships between the administrators' leadership and the teachers' working motivation ($r = .874^{***}$) with a statistical difference at the .001 level, and 4) suggestions included school administrators should adhere to the moral and ethical. Encourage teachers to express their opinions and work with PDCA process as primarily to work. Encourage teachers to participate in community work. And assign challenging tasks to be proud of when completing tasks. The findings of this study can serve as a guideline for planning a training session on leadership development for school administrators.

Keywords: Leadership; Working Motivation; School Administrators; Teachers

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ เป็นบ่อเกิดแห่งปัญญา ความรู้ และคุณธรรมอันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจะช่วยให้ประชาชนมีความรู้ คุณธรรม และสามารถดำรงอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งโรงเรียนถือเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนจึงเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพในการพัฒนาประเทศชาติ (สิทธิ สิริพิเดช, 2545 : 2)

ผู้บริหารโรงเรียนถือเป็นผู้รับผิดชอบสูงสุดในการจัดการศึกษา ผู้บริหารต้องรับผิดชอบการจัดการเรียนรู้ของครูทุกคน ต้องดำเนินการช่วยเหลือ สนับสนุน อำนวยความสะดวก และขับเคลื่อนทุกกระบวนการของโรงเรียน โดยเฉพาะการพัฒนาบุคลากรของตน พยายามสร้างความพอใจ ความผูกพัน และความตระหนักในหน้าที่ ผลักดันให้ครูและบุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถและพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพอยู่เสมอ (ไพรินทร์ ขุนศรี, 2559 : 3) ซึ่งผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และสามารถพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะที่จำเป็นในการบริหารโรงเรียน โดยปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดของผู้บริหารในการนำพาโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าคือ ภาวะผู้นำ หากผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูงย่อมนำพาองค์กรสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมาย ทั้งนี้เพราะภาวะผู้นำคือกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและช่วยให้เกิดการปฏิบัติงานที่สามารถบรรลุตามเป้าหมายขององค์กร (วิโรจน์ สารรัตน์, 2555 : 91)

หลักการสำคัญอีกประการหนึ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนควรมีคือ การสร้างแรงจูงใจ (Motivation) ให้กับผู้ร่วมงานหรือสมาชิกองค์กร เพราะแรงจูงใจเป็นปัจจัยที่ใช้กำหนดระดับความทุ่มเทของบุคลากรในการทำงานให้และยังเป็นพื้นฐานของการกำหนดระยะเวลาที่บุคลากรใช้ในการทำงานให้สำเร็จ หัวใจของการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดจึงเป็นการจูงใจให้ร่วมมือในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหารโรงเรียนเข้าใจความต้องการของผู้ร่วมงาน สามารถใช้วิธีการจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเชื่อใจ เชื่อมั่น และอุทิศตนเพื่องาน (กฤติกา พิกุลทอง, 2556 : 2) โดยสิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องตระหนักก็คือ การทำผู้ร่วมงานให้เกิดขวัญกำลังใจและเสริมสร้างพลังสามัคคีในการปฏิบัติงาน เพื่อนำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

ทั้งนี้การบริหารและการจัดการของโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน ครู และโรงเรียน จึงขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนที่จะนำไปสู่คุณภาพตามเป้าหมายที่วางไว้ (อรพรรณ เทียนคันฉัตร, 2560 : 3) ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เป็นการมุ่งตอบคำถามที่ว่า ทำอย่างไรจึงจะทำให้คนมีความเต็มใจในการทำงาน ซึ่งแนวความคิดนี้เชื่อว่าหากคนมีความตั้งใจและเต็มใจในการทำงานแล้วผลงานจะออกมาดีและผู้ที่ทำงานจะมีความสุขเพราะได้ทำงานอย่างมีเป้าหมายหรือทำเพื่อสิ่งที่ตนต้องการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู
2. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการระบุนิสัยทัศน์ชัดเจน 2) ด้านการถือคุณการยอมรับเป้าหมายของกลุ่ม 3) ด้านการสนับสนุนผู้ตามรายบุคคล 4) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา 5) ด้านการเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม 6) ด้านความคาดหวังผลการปฏิบัติงานของผู้ตามในระดับสูง และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความทะเยอทะยาน 2) ด้านความกระตือรือร้น 3) ด้านความกล้าเสี่ยง 4) ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง 5) ด้านการวางแผน และ 6) ด้านความมีเอกลักษณ์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2,668 คน จาก 202 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา เขต 2 ปีการศึกษา 2564 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (พรณี ลีกิจวัฒน์, 2558 : 147) จากประชากร 2,668 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 338 คน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ภูมิ (Stratified Random Sampling) พร้อมทั้งหาสัดส่วนของแต่ละชั้นตามขนาดของโรงเรียน จากนั้น ดำเนินการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยการจับสลากให้ได้รายชื่อโรงเรียนจำนวน 30 % ของแต่ละขนาด เมื่อได้รายชื่อโรงเรียนในแต่ละขนาดครบถ้วนแล้ว จึงหาสัดส่วนของจำนวนครูที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่างในแต่ละขนาด จากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยการจับสลากรายชื่อครูแต่ละโรงเรียน เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู จำนวน 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (Check List) คือ มากอย่างยิ่ง มาก ปานกลาง น้อย และน้อยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (Check List) คือ มากอย่างยิ่ง มาก ปานกลาง น้อย และน้อยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

3.1 ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เพื่อเป็นกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย

3.2 ผู้วิจัยศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) เพื่อนำมาสร้างเป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษา

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน 6 ด้าน และ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู 6 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

3.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างตามกรอบแนวคิดการวิจัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ

3.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร การศึกษา ด้านการบริหารโรงเรียน และด้านการวัดผลประเมินผล จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิง เนื้อหาของข้อคำถาม (Content Validity) จากนั้นนำร่างแบบสอบถามไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of item Objective Congruence : IOC) ซึ่งค่าดัชนี IOC รายข้อ ต้องได้ ค่าความสอดคล้อง 0.5 ขึ้นไป จึงถือเป็นข้อคำถามที่ใช้ได้ ซึ่งแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีค่าดัชนี IOC เท่ากับ 0.98

3.6 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 30 คน นำผลที่ได้ไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

ของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 202-204) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เท่ากับ .876 และ .874 ตามลำดับ

3.7 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และนำไปจัดพิมพ์เพื่อรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

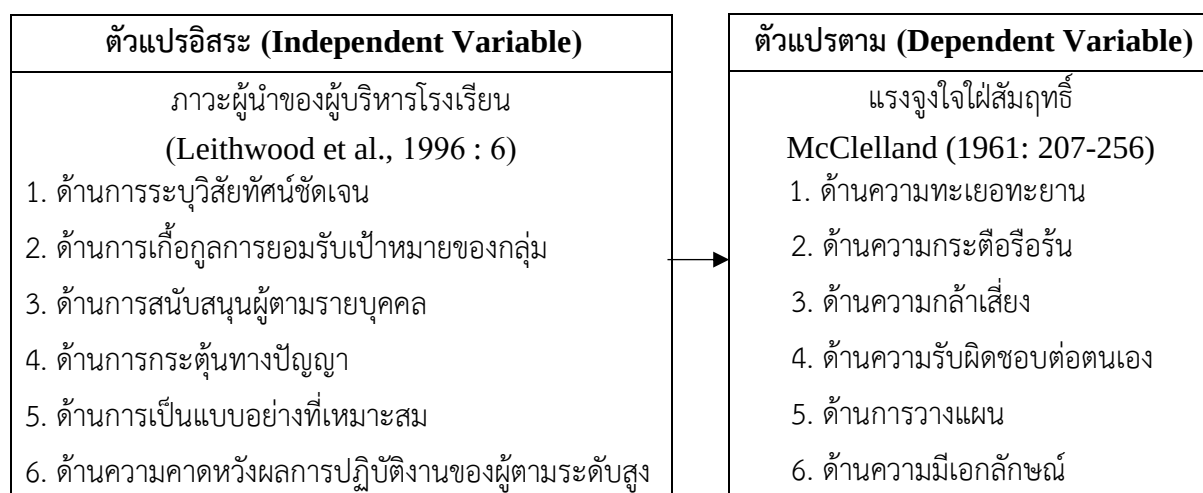
4.1 ผู้ศึกษาทำบันทึกข้อความขออนุญาตตอบแบบสอบถาม โดยแนบไปพร้อมหนังสือแนะนำตัวจากวิทยาลัย ส่งถึงผู้บริหารและครู เพื่อดำเนินการตอบแบบสอบถามผ่านระบบ E-office ของโรงเรียน ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอนทาง Google Form จำนวน 338 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง

4.2 ผู้ศึกษากำหนดวันเวลาในการตอบแบบสอบถามและส่งกลับคืนผู้วิจัยภายในวันที่กำหนด

4.3 ผู้ศึกษาตรวจสอบความสมบูรณ์ จัดระเบียบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยเลือกศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ตามแนวคิดของเลทวูดและคณะ (Leithwood et al., 1996 : 6) 6 ด้าน คือ ด้านการระบุนิสัยทัศน์ชัดเจน ด้านการก่อกลุการยอมรับเป้าหมายของกลุ่ม ด้านการสนับสนุนผู้ตามรายบุคคล ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม และด้านความคาดหวังผลการปฏิบัติงานของผู้ตามในระดับสูง และผู้วิจัยได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนตามทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ McClelland (1961 : 207-256) 6 ด้าน คือ ด้านความทะเยอทะยาน ด้านความกระตือรือร้น ด้านความกล้าเสี่ยง ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ด้านการวางแผน และด้านความมีเอกลักษณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 78.10 อายุ 21 – 30 ปี ร้อยละ 28.40 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 73.50 มีประสบการณ์ในการทำงานของครูมากกว่า 15 ปี ร้อยละ 34.60 และส่วนใหญ่สอนในโรงเรียนขนาดกลาง ร้อยละ 49.40

2. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีระดับสูงสุด คือ ด้านการถือฤทธการยอมรับเป้าหมายของกลุ่ม รองลงมาคือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม ด้านการสนับสนุนผู้ตามรายบุคคล ด้านการระบุวิสัยทัศน์ชัดเจน ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านความคาดหวังผลการปฏิบัติงานของผู้ตามในระดับสูงตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน

ที่	ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	ด้านการระบุวิสัยทัศน์ชัดเจน	4.09	0.59	มาก	4
2	ด้านการถือฤทธการยอมรับเป้าหมายของกลุ่ม	4.13	0.58	มาก	1
3	ด้านการสนับสนุนผู้ตามรายบุคคล	4.10	0.57	มาก	3
4	ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	4.07	0.59	มาก	5

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
5	ด้านการเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม	4.12	0.57	มาก	2
6	ด้านความคาดหวังผลการปฏิบัติงานของผู้ตามในระดับสูง	4.06	0.55	มาก	6
รวม		4.10	0.55	มาก	

n = 306

3. ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

ผลการวิเคราะห์พบว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีระดับสูงสุด คือ ด้านการวางแผน รองลงมาคือ ด้านความกล้าเสี่ยง ด้านความมีเอกลักษณ์ ด้านความรับผิดชอบต่อนตนเอง ด้านความกระตือรือร้น และด้านความทะเยอทะยาน ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

ที่	แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	ด้านความทะเยอทะยาน	4.14	0.54	มาก	6
2	ด้านความกระตือรือร้น	4.20	0.56	มาก	4
3	ด้านความกล้าเสี่ยง	4.21	0.53	มาก	2
4	ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง	4.20	0.57	มาก	4
5	ด้านการวางแผน	4.22	0.54	มาก	1
6	ด้านความมีเอกลักษณ์	4.21	0.51	มาก	2
รวม		4.20	0.51	มาก	

n = 306

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

ผลการวิเคราะห์พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .874*** ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู	แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู	
	r	ระดับ
1. ด้านการระบุวิสัยทัศน์ชัดเจน (X ₁)	.826***	สูง
2. ด้านการถือฤทธการยอมรับเป้าหมายของกลุ่ม (X ₂)	.808***	สูง
3. ด้านการสนับสนุนผู้ตามรายบุคคล (X ₃)	.818***	สูง
4. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา (X ₄)	.831***	สูง
5. ด้านการเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม (X ₅)	.809***	สูง
6. ด้านความคาดหวังผลการปฏิบัติงานของผู้ตามในระดับสูง (X ₆)	.858***	สูง
รวม	.874***	สูง

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อภิปรายผลการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการถือหลักการยอมรับเป้าหมายของกลุ่ม ด้านการเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม ด้านการให้การสนับสนุนผู้ตามรายบุคคล ด้านการระบุวิสัยทัศน์ชัดเจน ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านความคาดหวังผลการปฏิบัติงานของผู้ตามในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่คาดหวังในผลการปฏิบัติงานที่ดีเลิศ เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงานของครู สร้างความท้าทายในการทำงาน เป็นผลให้เกิดความพยายามในการปฏิบัติงานมากขึ้น รวมถึงผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดี ทำให้เกิดความเชื่อถือและศรัทธา ดังแนวคิดของ Leithwood and Jantzi (1996 : 51) ที่กล่าวว่า ผู้นำที่กระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อนำองค์การมุ่งไปสู่ความสำเร็จจะมีการแสดงออก คือ การระบุวิสัยทัศน์ชัดเจน เป็นแบบอย่างที่เหมาะสม ยอมรับเป้าหมายของกลุ่ม สนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างความท้าทายให้แก่บุคลากรในโรงเรียน ส่งเสริมให้เกิดการยอมรับในบทบาท และส่งเสริมคุณค่าของผลลัพธ์ เพื่อให้บุคลากรเกิดความพยายามในการปฏิบัติงานมากขึ้น

สำหรับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ที่พบจากการวิจัยในแต่ละด้าน อภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านการระบุวิสัยทัศน์ชัดเจน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าด้านที่มีระดับสูงสุด คือ การจัดทำแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์โรงเรียน รองลงมาคือ ความมุ่งมั่นและทุ่มเทในการปฏิบัติงานตามพันธกิจเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ อาจเพราะผู้บริหารตระหนักดีว่า วิสัยทัศน์เป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างเหมาะสม ช่วยสร้างเป้าหมาย และส่งผลให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีวิสัยทัศน์ตามไปด้วย ดังที่ Manasse (1986 :150 - 173) ได้ให้นิยามของวิสัยทัศน์ว่าเป็นพลังที่เกิดจากการหลอมความหมาย (Molds meaning) ของทุกคนในองค์กร ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ กระตุ้นให้ครูมองภาพวิสัยทัศน์ของโรงเรียนอย่างชัดเจน และให้ทุกคนร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Al-Munnir Abubakar (2017 : 88) ซึ่งได้ศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มีต่อแรงจูงใจของครูโรงเรียนมัธยมในประเทศไนจีเรีย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบความเป็นผู้นำเชิงพฤติกรรมและแรงจูงใจของครูเป็นปัจจัยสำคัญสองประการในการทำงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา รูปแบบความเป็นเชิงพฤติกรรมเป็นพฤติกรรมหลักในกระบวนการทำงานซึ่งมีอิทธิพลต่อการแสดงทั้งหมดของโรงเรียน

1.2 ด้านการถือหลักการยอมรับเป้าหมายของกลุ่ม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าด้านที่มีระดับสูงสุด คือ การประชุมปรึกษาหารือและเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็น รองลงมาคือ การกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน แต่อุทิศตนเพื่อกลุ่ม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารเป็นผู้ที่คอยรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ยึดตนเป็นที่ตั้ง มีมนุษยสัมพันธ์ ส่งเสริมการมี

ส่วนร่วมในการพัฒนาเป้าหมาย เพื่อไม่ให้เป็นการอุปสรรคต่อการทำงานร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของปราณีต จินดาคร และคณะ (2561 : 113) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในจังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในจังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการสนับสนุนผู้ตามรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านที่มีระดับสูงสุด คือ การส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับการอบรมพัฒนาความรู้และทักษะ รองลงมาคือ การให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนแต่ละแห่งมีจำนวนบุคลากรแตกต่างกัน ผู้บริหารจึงต้องทำความเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล มุ่งพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และช่วยอำนวยความสะดวก กำกับ และติดตามสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ House, Robert J. & Mitchell, R. (1977 : 81-97) ได้กล่าวว่า ผู้นำจะต้องให้การสนับสนุนและมีพฤติกรรมที่เป็นมิตร สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ให้ความเสมอภาค และเคารพในศักดิ์ศรีของผู้ใต้บังคับบัญชา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปกรณ์วิท กล้าหาญ (2559 : 318) ที่ได้ศึกษาแรงจูงใจของการปฏิบัติงานครูและภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.4 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านที่มีระดับสูงสุด คือ การกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสร้างมุมมองและพัฒนาวิธีการทำงานใหม่ รองลงมาคือ การสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสนใจแสดงออกได้เต็มความสามารถ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความสามารถ ทำให้ครูเกิดความพยายามในการหาแนวทางใหม่เพื่อนำมาจัดประสบการณ์ในการสอน สอดคล้องกับเบส (Bass, 1996 อ้างถึงใน โกเมธ พิมพ์บัวธรรม, 2547 : 31-32) ได้กล่าวถึงรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงว่าเป็นการกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual stimulation) โดยกระตุ้นผู้ตามให้เห็นวิธีการใหม่ในการแก้ปัญหา เข้าใจบทบาทในบทบาทและส่งเสริมคุณค่าของผลลัพธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งทิพย์ คำแก้ว (2563 : 89) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามทัศนคติของครู โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับดีทุกด้าน

1.5 การเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านที่มีระดับสูงสุด คือ การประพฤติตนเคร่งครัดให้อยู่ในระเบียบวินัยตามแนวปฏิบัติของราชการ รองลงมาคือ การควบคุมอารมณ์ตนเองให่สถานการณ์วิกฤติกับปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผู้บริหารพยายามเป็น

แบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในเรื่องของค่านิยมในการทำงาน ดังที่ Kouzes and Posner (2002:75) กล่าวว่า ผู้นำควรปฏิบัติตามค่านิยมที่มีร่วมกัน มีค่านิยมที่สร้างสรรค์และเป็นมาตรฐานของโรงเรียน สอดคล้องกับการวิจัยของ Yuan-Duen Le (2019 : 90) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมในประเทศไทยได้พบว่า ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและแรงจูงใจของครูมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ

1.6 ความคาดหวังผลการปฏิบัติงานของผู้ตามในระดับสูง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านที่มีระดับสูงสุด คือ การส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าใจและยอมรับในบทบาท รองลงมาคือ สร้างความเชื่อมั่นในการทำงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยยึดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนมีแนวทางในสร้างความสำเร็จของงานเป็นสำคัญ จึงพยายามโน้มน้าวกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาตระหนักถึงความสำเร็จของงาน สอดคล้องกับการวิจัยของ จิรนนท์ ปันระสี (2563 : 76) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารและแรงจูงใจในการทำงานของครูในโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวางแผน ด้านความกล้าเสี่ยง ด้านความมีเอกลักษณ์ ด้านความรับผิดชอบต่องาน ด้านความกระตือรือร้น และด้านความทะเยอทะยาน อาจเป็นเพราะครูได้รับการพัฒนาตนเองตามแนวทางการจัดการศึกษาของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ที่มีจุดเน้นให้บุคลากรทางการศึกษาได้มีการพัฒนาระบบแรงจูงใจ เพื่อส่งเสริมให้แสดงศักยภาพในการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับแมคเคลแลนด์ (McClelland, 1961 : 201 อ้างถึงใน พิริจิต บุญบันดาล, 2551 : 4-5) ซึ่งอธิบายถึงบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าจะต้องประกอบด้วย ความทะเยอทะยาน ความกระตือรือร้นที่บุคคลเต็มใจและตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย รับผิดชอบต่องาน รักษาสิทธิหน้าที่ของตนอย่างเคร่งครัด รู้จักวางแผนงานที่มีจุดประสงค์ที่เด่นชัด และการมีเอกลักษณ์ชัดเจน ซึ่งจะส่งผลให้แรงจูงใจของครูอยู่ในระดับมากทุกด้าน

สำหรับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ที่พบจากการวิจัยในแต่ละด้าน อภิปรายได้ดังนี้

2.1 ด้านความทะเยอทะยาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านที่มีระดับสูงสุด คือ การเลือกความสำเร็จระยะยาวที่ยั่งยืนมากกว่าความสำเร็จระยะสั้นแต่ไม่ยั่งยืน รองลงมาคือ การทำงานที่ได้รับมอบหมายมาเป็นเรื่องที่ท้าทายความสามารถและสติปัญญา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนกระตุ้นและผลักดันให้ครูพยายามหาหนทางและวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้การทำงานประสบผลสำเร็จด้วยมาตรฐานที่ดีเยี่ยม ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ซึ่งสอดคล้องกับบุญเลิศทองดีธรรมย์ (2559 : 113) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย

พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2.2 ด้านความกระตือรือร้น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่มีระดับสูงสุด คือ ความปรารถนาที่จะทำงานทุกอย่างให้สำเร็จ รองลงมาคือ การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาให้งานมีคุณภาพมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายงานที่ท้าทายปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานแบบใหม่ และตระหนักว่าต้องทำให้สำเร็จ สอดคล้องกับแมคเคลแลนด์ McClelland (1961, อ้างอิงใน พินิกาน ภัทเธษฐ, 2551 : 20 - 21) กล่าวว่า ผู้ที่มีความกระตือรือร้น (Energetic) คือ ผู้ที่มุ่งมั่นทำงานท้าทายความคิดและความสามารถ กระทำสิ่งใหม่ที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของพนิดา ผลบุญ (2564 : 82) เรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 พบว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโดยรวมอยู่ในระดับดี ด้านปัจจัยจูงใจและปัจจัยสุขอนามัยโดยรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับดีทุกด้าน

2.3 ด้านความกล้าเสี่ยง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่มีระดับสูงสุด คือ ความภาคภูมิใจเมื่อทำงานที่ยากให้ประสบผลสำเร็จ รองลงมาคือ ความมั่นใจในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของงานและให้ความไว้วางใจโดยการมอบอำนาจให้ปฏิบัติ และครูมีความเชื่อมั่นในตนเองว่าสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นจึงศึกษาข้อมูลให้แน่ชัดทุกครั้งก่อนการตัดสินใจ สอดคล้องกับ อัครเดช สังสมศักดิ์ (2561 : 90) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับแรงจูงใจในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 พบว่า แรงจูงใจในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านความรับผิดชอบต่อนตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านที่มีระดับสูงสุด คือ ความมุ่งมั่นที่จะปรับปรุงผลงานของตนเองให้ดีขึ้นอยู่เสมอ รองลงมาคือ ความรู้สึกพึงพอใจที่ได้ใช้ความสามารถเต็มที่ในการทำงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรศึกษาต่อหรือจัดให้มีการฝึกอบรมศึกษาดูงานในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเปิดรับวิทยาการใหม่ในการพัฒนาทักษะความสามารถ สอดคล้องกับแมคเคลแลนด์ (McClelland, 1961 : 402 อ้างอิงใน วรวิมล ทองเยี่ยม, 2558 : 25-26) ที่กล่าวถึงลักษณะของพฤติกรรมของผู้ที่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานสูงนั้นจะพยายามทำงานให้สำเร็จเพื่อความพึงพอใจของตนเอง มีหวังให้คนอื่นยกย่อง และต้องการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น และสอดคล้องกับอรรวรรณ ภัทรดำเนินสุข (2564 : 117) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก

2.5 ด้านการวางแผนงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่มีระดับสูงสุด คือ การมีเป้าหมายที่ชัดเจน รองลงมาคือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของงานอย่างชัดเจน ทั้งนี้อาจ

เป็นเพราะผู้บริหารมีการจัดการประชุมเพื่อปรึกษาวางแผนก่อนการปฏิบัติงานทุกครั้ง วิเคราะห์การทำงานแต่ละขั้นตอน ประเมินผลการปฏิบัติงาน และนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแมคเคลแลนด์ McClelland (1961, อ้างอิงใน พินิจาน ภัทเธษฐ, 2551 : 20 - 21) กล่าวว่า ผู้ที่รู้จักการวางแผนเป็นผู้ที่มีความสามารถในการคาดการณ์อย่างแม่นยำ เนื่องจากเป็นผู้ที่มองเห็นการณ์ไกลกว่า และสอดคล้องกับปรานิตจินดาสร และคณะ (2561 : 113) วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในจังหวัดสระแก้ว พบว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2.6 ด้านความมีเอกลักษณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านที่มีระดับสูงสุด คือ ความมั่นใจในความสามารถของตนเอง รองลงมาคือ ความพึงพอใจกับสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นความคิดริเริ่มทั้งของตนเองและผู้ร่วมงาน ทั้งนี้อาจเพราะผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีโอกาสแสดงศักยภาพให้อิสระทางความคิด กล่าวชื่นชมเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาใช้ความคิดสร้างสรรค์ สร้างผลงานให้ออกมาดีและมีความเป็นเอกลักษณ์ สอดคล้องกับสุทธิชา สมทวนิช (2563 : 169) วิจัยเรื่อง พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .874 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำในทางที่ส่งเสริมให้เกิดกำลังใจอันเป็นแรงกระตุ้นให้ครูผู้สอนมีกำลังใจและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ทำให้มีความสัมพันธ์เชิงบวก สอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจตามความต้องการของมาสโลว์ (Maslow) ที่กล่าวถึงความต้องการของพฤติกรรมมนุษย์ไว้ว่า มนุษย์มีความต้องการไม่มีที่สิ้นสุด หากความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอื่นก็จะเข้ามาแทนที่ และสอดคล้องกับ Afshan Jabeenv (2019 : 398) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของครูและรูปแบบความเป็นผู้นำ การศึกษาเชิงประจักษ์ของวิทยาลัยภาครัฐของรัฐปัญจาบ ประเทศปากีสถาน ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญในเชิงบวกระหว่างรูปแบบความเป็นผู้นำของผู้บริหารและแรงจูงใจของครู นอกจากนี้ยังพบว่ามีแรงจูงใจที่ดีสัมพันธ์กับลักษณะผู้นำเชิงพฤติกรรม ทั้งยังสอดคล้องกับ Shepherd-Jones, Anna R (2018 : 93) ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของครูกับรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับตัวแปรตามแบบผสมผสานกับแรงจูงใจของครู ความเกี่ยวข้อง ความสามารถ และการแยกทางสังคม

4. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขาดความเสมอภาค ขาดการตัดสินใจที่ชัดเจน ส่งผลให้การทำงานไม่ต่อเนื่องและเกิดความล่าช้า และขาดการวางแผนในการบริหารงาน ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมในการปกครองอย่างเสมอภาค ตัดสินใจอย่างรอบคอบ ใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ ส่งเสริมผู้ใต้บังคับบัญชาให้ร่วมแสดงความ

คิดเห็น มอบหมายงานตามความเหมาะสม ตลอดจนใช้กระบวนการ PDCA มาเป็นหลักในการแก้ปัญหา ประกอบด้วย การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การตรวจสอบผลที่ได้ปฏิบัติ และการหาแนวทางแก้ไขใหม่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณฤดี มณฑลจรัส และ อนุสรณ์ สุวรรณวงศ์ (2560 : 257) ซึ่งได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนประชารัฐ กรณีศึกษาจังหวัดพัทลุง พบว่า ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในรูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ ครบถ้วน และควรศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อจะได้ข้อมูลตามสภาพจริงมากำหนดกรอบการพัฒนาสถานศึกษาให้มีการเปลี่ยนแปลง

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสอดคล้องกับงานวิจัยของอดุล โตเขียว และ นิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ (2563 : 525) ซึ่งได้ศึกษารูปแบบผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายการบริหารงานอย่างมีวิสัยทัศน์ กระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติงานตามเป้าหมาย สำรวจความต้องการของผู้ร่วมงาน ยึดการบริหารแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมการใช้ความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งใช้กระบวนการ PDCA ในการวิเคราะห์และประเมินโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ครอบคลุมทุกด้าน

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการสอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณิการ์ ทองใบ และ ประเสริฐ อินทร์รักษ์ (2564 : 326-327) ซึ่งได้ศึกษาบทบาทผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ผู้บริหารควรยึดการบริหารแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการใช้ความคิดสร้างสรรค์ ทำให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น สร้างระบบปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อการสร้างความคุ้นเคย และความเป็นกัลยาณมิตร

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ ทองใบ และ ประเสริฐ อินทร์รักษ์. (2564). บทบาทผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 4 (1), 326-327.
- กฤติกา พิกุลทอง. (2556). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในองค์กร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- โกเมธ พิมพ์บำรุงธรรม. (2547). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

- จิรนนท์ ปันระสี. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับแรงจูงใจในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- บุญเลิศ ทองดีรัมย์. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- ปกรณ์วิท กล้าหาญ. (2559). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปรานิต จินดาสร และคณะ. (2561). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 7 ในจังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พนิดา ผลบุญ. (2564). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้.
- พรณิ ลีกิจวัฒน์. (2558). วิธีการวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี. บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- พินกาน ภัทเศรษฐ์. (2551). การแสดงหลักฐานความเกี่ยวข้องตามโครงสร้างและความเชื่อมั่นของมาตรวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มีรูปแบบต่างกัน สำหรับผู้เรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิรจิต บุญบันดาล. (2551). คุณลักษณะผู้นำยุคใหม่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับประสิทธิผลขององค์การ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ไพรินทร์ ขุนศรี. (2559). แรงจูงใจครูกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุ่งทิพย์ คำแก้ว. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2.

- วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้.
- วรรณฤดี มณฑลจรัส และ อนุสรณ์ สุวรรณวงศ์. (2560). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนประชารัฐ กรณีศึกษาจังหวัดพัทลุง, *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*. 10 (2), 257.
- วรวิมล ทองเยี่ยม. (2558). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูกลุ่มศรีเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). ทศนะการทำวิจัยเพื่อเสนอเป็นผลงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 6 (2), 3-15.
- สิทธิ สิริพิเดช. (2545). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษากับการประกันคุณภาพภายในสหวิทยาเขตเทพนคร. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุทธิชา สมทวนิช. (2563). พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- อดุล โตเขียว และ นิษฐ์วดี จิโรจน์ภิญโญ. (2563). รูปแบบผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21, *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*. 8 (2), 525.
- อรพรรณ เทียนคันฉัตร. (2560). ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อรรณณ ภัทรดำเนินสุข. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อัครเดช สังสมศักดิ์. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับแรงจูงใจในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- Afshan Jabeenv. (2019). Relationship between Teacher Motivation and Leadership Styles: An Empirical Study of Public Sector Colleges of Punjab, Pakistan. *Global Regional Review, Humanity Only*. 4 (4), 412-423.

- Al-Munnir Abubakar. (2017). Principal Leadership Style towards Teachers' Motivation on Secondary Schools in Nigeria. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research (ASSEHR)*. 1 (125), 87-89.
- Bass, B.M. (1996). *A new paradigm of leadership: an inquiry into transformational leadership*. Alexandria, VA: US Army Research Institute for the Behavioral and Social Sciences.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York : Harper Collins Publishers.
- House, Robert J. & Mitchell, R. (1977). Path-Goal Theory of Leadership. *Journal of Contemporary Business*. 16, 81-97.
- Kouzes, James M. & Posner, Barry Z. (2002). *The Leadership Challenge*. San Francisco : Jossey Bass Publishers.
- Leithwood, K. and Jantzi, D. (1996). Toward an Explanation of Variation in Teacher's Perceptions of Transformational School Leadership. *Educational Administration Quarterly*, 32 (4), 512 - 538.
- Manasse, A.L. (1986). Vision and Leadership : Paying Attention to Intention. *Peabody Journal of Education*. 69 (1), 150 – 173.
- McClelland, D. C. (1961). *The Achieving Society*. New York : D. Van Nostrand.
- Shepherd-Jones, Anna R. (2018). The Correlation between Teacher Motivation and Principal Leadership Styles. *Journal of Research in Education*. 2 (28), 93 -97.
- Yuan-Duen Lee. (2018) . Principals' Transformational Leadership and Teachers' Work Motivation: Evidence from Elementary Schools in Taiwan. *The International Journal of Organizational Innovation*, 3 (11), 90 – 105.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก
อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร

**The Participation of People on Performance of Kutbak
Sub-District Municipal Developing Plan of Kutbak
District in Saonnakhon Province**

สงบ สีเลา และ สุปัน สมสาร

วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

Sangob Seelao and Supan Somsa

Pitchayabundit College, Thailand

Corresponding Author, E-Mail: Ptung.kutbak@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลกุดบาก จำนวน 226 คน โดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1967:37-39) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ T-test และ F-test สำหรับการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลกุดบาก สกลนคร ที่จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D.= 0.47) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.12$, S.D.= 0.59) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.97$, S.D.= 0.56) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.90$, S.D.= 0.65) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ที่จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล โดยภาพรวมพบว่า เพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเนื่อง พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน

* วันที่รับบทความ: 21 มกราคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 14 กุมภาพันธ์ 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 15 กุมภาพันธ์ 2565

Received: January 21, 2022; Revised: February 14, 2022; Accepted: February 15, 2022

ในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ได้แก่ ควรสร้างกิจกรรมเพื่อประชาชนได้มีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม; การจัดทำแผนพัฒนา; เทศบาลตำบล

Abstracts

The main objective of this research was to study the people's participation in the preparation of the development plan of Kut Bak Subdistrict Municipality, Kut Bak District, Sakon Nakhon Province. The sample group used in this research was 226 household heads living in the municipality of Kut, using the Yamane formula (Ymane, 1967). The instrument was used to collect data. It was a questionnaire consisting of 3 parts content. The questionnaire's confidence value was 0.88, the statistics used in the data analysis. are descriptive statistics, i.e. number, percentage, mean, and standard deviation for the general data of the sample. Inferential statistics were T-test and F-test for comparing the participation of people in Kut Bak Subdistrict Municipality, Sakon Nakhon, classified by personal status.

The results showed that people's participation in the development plan of Kut Bak Subdistrict Municipality, Kut Bak District, Sakon Nakhon Province. Overall, it was at a high level ($\bar{X} = 3.98$, $SD = 0.47$) and when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest mean was participation in decision-making ($\bar{X} = 4.12$, $SD = 0.59$), followed by Participation in operations ($\bar{X} = 3.97$, $SD = 0.56$) and the least mean aspect was participation in the assessment ($\bar{X} = 3.90$, $SD = 0.65$). in preparing the development plan for the municipality of Kut Bak Subdistrict, Kut Bak District, Sakon Nakhon Province classified by personal status Overall, it was found that Sex was significantly different at the 0.05 level. In terms of age, education level, occupation and monthly income. It was found that there were no differences. Recommendations for the development of people's participation in the preparation of the development plan for the municipality of Kut Bak Subdistrict, Kut Bak District, Sakon Nakhon Province, namely, activities should be created for people to participate in the decision making of the development plan of the sub-district municipality. Kut Bak, Kut Bak District, Sakon Nakhon Province.

Keywords : Participation; Development Plans; Sub-District Municipalities

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้ให้ความสำคัญกับสิทธิ หน้าที่และการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงการกระจายอำนาจไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น การให้ความสำคัญเหล่านี้เห็นเด่นชัดจาก หมวด ๓ ว่าด้วย สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๔๑ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ (๑) ได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ (๒) เสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับแจ้งผลการ

พิจารณาโดยรวดเร็ว (๓) ฟ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ยังได้บัญญัติว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ใน หมวด ๖ ว่าด้วยนโยบายแห่งรัฐ ในมาตรา ๗๘ รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมตลอดทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดบรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน ในส่วนของการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดไว้ใน หมวด ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๒๔๙ บัญญัติไว้ว่า ภายใต้บังคับมาตรา ๑ ให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามวิธีการและรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติ

จากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับ 2560 ทำให้มองเห็นภาพกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิ มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ ด้วย การพัฒนาท้องถิ่นจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นขึ้นอยู่กับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นขึ้นอยู่กับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและความรู้ ความสามารถ ความรับผิดชอบของประชาชน เมื่อเกิดการพัฒนา ท้องถิ่นและประชาชนมีส่วนร่วมก็จะเกิดการบริหารงานแบบธรรมาภิบาล (Good Governance) ถ้าหากประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองสูง โครงการ กิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นก็จะตรงตามความต้องการของประชาชน ทำให้เกิดพลังและตามมาด้วยความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ การพัฒนาท้องถิ่นก็จะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของประชาชน นำความเจริญมาสู่ท้องถิ่นและประเทศชาติโดยรวม

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง คือ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดระบบการคมนาคมขนส่ง การจัดสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การส่งเสริมอาชีพและพาณิชยกรรม จัดการวิจัยส่งเสริมกีฬาและการท่องเที่ยว การสังคมสงเคราะห์ การจัดการที่อยู่อาศัยและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การรักษาศิลปวัฒนธรรม การส่งเสริมประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดระบบสาธารณสุขมูลฐาน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546 : 76)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าองค์การบริหาร ส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะ และต้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด การที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะดำเนินการพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับประชาชนมากที่สุด และ มีความยั่งยืนมากที่สุด จำเป็นอย่างยิ่งที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล การที่จะสร้างการมีส่วนร่วมที่เหมาะสม ต้องทราบก่อนว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารมากน้อยเพียงใดและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับใด

จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะที่เป็นคนปฏิบัติงานในพื้นที่และเคยเข้าร่วมประชุมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ต่อแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ต่อแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ที่จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร จำนวน 561 ครัวเรือน
2. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนในเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร จำนวน 226 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยด้วยการใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1967 : 37-39) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95% และได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แบบเป็นสัดส่วน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่มจาก 3 ชุมชน ตามสัดส่วนของหัวหน้าครัวเรือนแต่ละชุมชน ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะต่างกัน จากนั้นคำนวณหาขนาดตัวอย่างจาก 3 ชุมชนตามสัดส่วนของประชากรให้ได้กลุ่มตัวอย่างครบตามเกณฑ์ที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ กฎหมาย ระเบียบ เอกสารงานทางวิชาการ เพื่อนำมาเป็นการวิเคราะห์ และข้อมูลปฐมภูมิ โดยเป็นแบบสอบถาม เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร และเพื่อสอบถามข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร โดยมีเครื่องมือดังนี้

1. แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเสนอปัญหา ด้านการวางแผนการดำเนินการ ด้านการปฏิบัติการ ด้านผลประโยชน์ และด้านการติดตามผลและประเมินผล ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ผลงานวิจัย และสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เพื่อกำหนดกรอบเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถาม

2. จัดทำแบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามที่ต้องการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ให้ครบถ้วนและครอบคลุมเนื้อหา

3. ผู้ศึกษาทำการตรวจสอบเครื่องมืออีกครั้งหนึ่งในขั้นตอนนี้ตรวจสอบความ ครอบคลุมของเนื้อหา ความเข้าใจของภาษา ความเข้าใจตรงกันของคำถาม

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ

5. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน 3 ท่าน และนำเครื่องมือที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Content Validity) โดยคำนวณหาค่า IOC โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 เป็นต้นไป เป็นข้อที่นำไปใช้ได้

6. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการปรับปรุงแก้ไขของผู้เชี่ยวชาญเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลเทศบาลตำบลกุดเสด อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร จำนวน 30 คน

7. วิเคราะห์แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งจากการวิเคราะห์ผลได้ค่าเท่ากับ 0.742

8. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปเก็บรวบรวมกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บและรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ ข้อ 2 ดังนี้

1.1 ผู้ศึกษาทำการศึกษาเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร

1.2 ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งได้ทำการแจกแบบสอบถามจำนวน 226 ฉบับ

1.3 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ และเก็บรวบรวมเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยและสถิติที่ใช้ในการเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) หรือค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่ประกอบไปด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

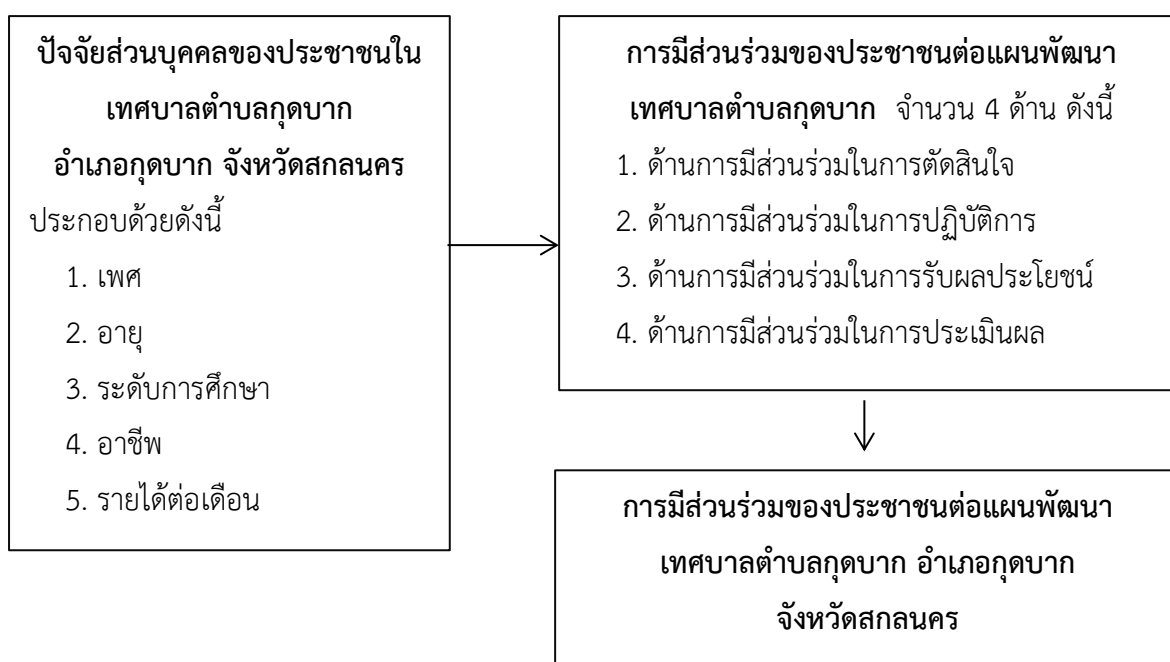
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ได้แก่

2.1 t-test (Independent Sample) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ต่อแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ที่จำแนกตามเพศ

2.2 F-test (หรือ One Way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Sheffe's Method) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ต่อแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ที่จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

3. ผู้วิจัยสรุป และวิเคราะห์เป็นประเด็นสำคัญสำหรับข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร สามารถสรุปออกเป็น 4 ส่วน ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 57.96 และเป็นหญิง จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 42.04 อายุอยู่ระหว่าง 26 - 35 ปี จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 36.73 ระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 42.48 ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 40.71 รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 38.05 รองลงมาคือ 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 31.86

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, $S.D. = 0.47$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.12$, $S.D. = 0.59$) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.97$, $S.D. = 0.56$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.90$, $S.D. = 0.65$) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, $S.D. = 0.59$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 1. ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา เทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ($\bar{X} = 4.37$, $S.D. = 0.85$) รองลงมาคือ ข้อ 3. ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร เพื่อจัดทำโครงการและกิจกรรม ($\bar{X} = 4.18$, $S.D. = 0.85$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 5. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำร่างเทศบัญญัติของเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร เกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ($\bar{X} = 3.91$, $S.D. = 0.74$)

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, $S.D. = 0.56$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 9. ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนทางด้านการเงินวัสดุอุปกรณ์ เพื่อนำไปพัฒนาหมู่บ้าน/ ชุมชน ตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ($\bar{X} = 4.04$, $S.D. = 0.77$) รองลงมาคือ ข้อ 10. ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติตามโครงการ/ กิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ($\bar{X} = 4.01$, $S.D. = 0.82$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 7. ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะทำงานปฏิบัติตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ($\bar{X} = 3.88$, $S.D. = 0.66$)

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, $S.D. = 0.58$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 15. ท่านได้รับผลผลิตหรือมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการดำเนินโครงการตามแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ($\bar{X} = 4.13$, $S.D. = 0.79$) รองลงมาคือ ข้อ 11. โครงการหรือกิจกรรมตามแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร สอดคล้องกับสภาพปัญหา สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอ ($\bar{X} = 4.03$, $S.D. = 0.76$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 14. ผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการหรือกิจกรรมตามแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร จัดทำขึ้นมีความคุ้มค่ากับงบประมาณในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.80$, $S.D. = 0.92$)

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, $S.D. = 0.65$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 17. ท่านได้ติดตาม ตรวจสอบโครงการต่าง ๆ ที่เทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ดำเนินการแล้วเสร็จ ว่ามีความเรียบร้อยหรือชำรุด

เสียหาย ($\bar{X} = 3.97$, $S.D. = 0.92$) รองลงมาคือ ข้อ 16. ท่านได้ติดตามหรือรับทราบข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมของเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนครผ่านทางสื่อต่าง ๆ เช่น วารสาร ป้ายประชาสัมพันธ์ หรือเสียงตามสาย เป็นต้น ($\bar{X} = 3.96$, $S.D. = 0.82$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 18. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมตามแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ($\bar{X} = 3.82$, $S.D. = 0.89$)

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ที่จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล โดยภาพรวมพบว่า เพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ได้แก่

1. ควรมีการดำเนินการสำรวจปัญหา ความเดือดร้อน และความต้องการของประชาชนเพื่อการพัฒนาแผนเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร
2. ควรสร้างกิจกรรมเพื่อประชาชนได้มีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร
3. ควรมีการลงมติเสียงส่วนมากในการเสนอโครงการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาแผนของทางเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร
4. ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร
5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดประชุมหรือเปิดเวทีให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร

อภิปรายผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, $S.D. = 0.47$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.12$, $S.D. = 0.59$) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.97$, $S.D. = 0.56$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.90$, $S.D. = 0.65$) อาจเนื่องจากประชาชนส่วนมากยังมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนตลักษณ์ ยกเทพ และยุภาพร ยุภาส (2560 : 182-191) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของธนศร ยืนยง (2561 : 119-135) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของประชาชนในจังหวัดนครนายก อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น เช่น โครงการสวนสมุนไพร โครงการประปาหมู่บ้าน หมายถึง กิจกรรมการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่นประชาชนนั้นได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการได้รับผลประโยชน์จากการจัดกิจกรรมนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็น โครงการสวนสมุนไพร โครงการประปาหมู่บ้าน ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

- 1.1 เทศบาลตำบลกุดบาก ควรสร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมให้ประชาชนร่วมดำเนินการตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบล ให้มากยิ่งขึ้น
- 1.2 จัดประชุมหรือเปิดเวทีให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร
- 1.3 ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบถึงผลประโยชน์จากการดำเนินการตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร
- 1.4 ให้ประชาชนร่วมประเมินผลและติดตามแผนของเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร
- 1.5 ควรจัดกิจกรรมพบปะกันประชาชนกลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มหรือชุมชนเล่าสู่กันฟังด้านต่าง ๆ ของแต่ละกลุ่มว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดในการดำเนินตามแผน
- 1.6 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในการดำเนินโครงการตามแผน และนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร เพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ไข ปรับปรุงและเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป
- 2.2 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนากับเทศบาลตำบลอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการมีส่วนร่วมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ธนิศร ยืนยง. (2561). การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของประชาชนในจังหวัดนครนายก. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*. 5 (2), 119-135.
- สุนติลักษณ์ ยกเทพ และยุภาพร ยุภาศ (2560) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*. 5 (ฉบับพิเศษ), 182-191.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). *แนวคิดคู่มือปฏิบัติงานสภาตำบล และ อบต.* กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- Yamane. (1967). *Taro Statistic : An Introductory Analysis*. New York: Harper & row.

การวิเคราะห์องค์ประกอบอุปสรรคของการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายนอก
ที่พักอาศัยของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร
**Factors Analysis of Constraints to Participate in Recreation activities
Outside Resident for Elderly in Bangkok**

วณัฐพงศ์ เบญจพงษ์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Wanatphong Benjaphong
Ramkhamhaeng University, Thailand
E-mail: wanatsuki@outlook.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเกี่ยวกับอุปสรรคการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนอกที่พักอาศัยของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร (2) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเกี่ยวกับอุปสรรคการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนอกที่พักอาศัยของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 -79 ปี ด้วยเทคนิคแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) และเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่าง 10 เท่าของตัวแปรตามตามกฎแห่งความชัดเจน (Rule of Thumb) (Hair, Black, Babin and Anderson, 2010 : 45) จำนวน 660 คน ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และจำนวน 530 สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามเรื่องอุปสรรคการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนอกที่พักอาศัยของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีค่าความเชื่อมั่นในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเท่ากับ 0.95 และ 0.94 สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ การวิเคราะห์ด้วยวิธี Maximum Likelihood (ML) ผลวิจัยพบว่า (1) อุปสรรคการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนอกที่พักอาศัยของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครมีจำนวน 10 องค์ประกอบได้แก่ การรับรู้ข้อมูลบริการนันทนาการ ความสามารถทางกาย การตระหนักรู้การใช้เวลาว่าง ทักษะคิดต่อการใช้เวลาว่างนอกที่พักอาศัย การเงิน ความเสี่ยงต่อสุขภาพและความปลอดภัย การตระหนักรู้ในตนเอง ประสบการณ์การใช้เวลาว่าง สิ่งอำนวยความสะดวก และข้อปฏิบัติในการเข้าร่วม รวมทั้งสิ้น 49 ตัวแปร (2) ความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit) และทำการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Assessment of Model Fit) พบว่า ค่าไคสแควร์เท่ากับ 4466.84 ค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.00 ($p = 0.00$) โครงสร้างสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าไคสแควร์/df เท่ากับ 4.40 และค่าดัชนี

* วันที่รับบทความ: 21 มกราคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 23 กุมภาพันธ์ 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 25 กุมภาพันธ์ 2565

Received: January 21, 2022; Revised: February 23, 2022; Accepted: February 25, 2022

SRMR เท่ากับ 0.099 มีค่าเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลักที่ว่าโมเดลสมการโครงสร้างสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ ค่า RMSEA เท่ากับ 0.800 มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์พอใช้ได้

คำสำคัญ : อุปสรรคการใช้เวลาว่าง; กิจกรรมนันทนาการนอกที่พักอาศัย; ผู้สูงอายุ; การวิเคราะห์องค์ประกอบ

Abstracts

The purposes of the research were (1) Analyzed exploratory factors about constraints to participate in recreation activities outside resident for elderly in Bangkok. (2) Analyzed confirm factors about constraints to participate in recreation activities outside resident for elderly in Bangkok. Sample size were selected by Stratified random sampling and Rule of Thumb. 660 respondents who were between 60 -79 years old were collected data for analyzed exploratory factors and 530 respondents who were collected data for analyzed confirm factors. The questionnaire about constraints to participate in recreation activities outside resident for elderly in Bangkok had reliability at 0.95 for exploratory factors analysis and 0.94 for confirm factors analysis. The data was analyzed by frequency, mean, standard deviation, factor loading and likelihood estimation technique. The results showed that (1) Constraints to participate in recreation activities outside resident for elderly in Bangkok had 10 latent variables as follows: Perception of recreation services information, Attitude of leisure outside their resident, Finance, Health and safety risk, Self-awareness, Leisure experiences, Facilities and Rule of participation in total 49 observed variable. (2) Model fit was assessed indicated that chi-square was at 4466.8 with probability – value a t0.000 ($p = 0.00$). The structure is consistent with the empirical data by chi-square/df was at 4.40 and the root mean square error of approximation (SRMRA) at 0.800 that mean the structure was moderate consistent with the empirical data.

Keywords: Leisure Constraints; Recreation Activities Outside Resident; Elderly; Factor Analysis

บทนำ

สังคมไทยในยุคศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในหลาย ๆ ด้านการเปลี่ยนแปลงสู่ความทันสมัยเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างทางสังคมตามมาด้วย เช่น อัตราประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุเมื่อพิจารณาถึงอัตราประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องจำแนกผู้สูงอายุออกเป็น 4 ช่วงได้แก่ ช่วงไม่ค่อยแก่(the young - old) ช่วงแก่ปานกลาง(the middle age - old) ช่วงแก่จริง (the old - old) และช่วงแก่จริงๆ (the very old - old) โดยแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันทางความสามารถ กล่าวคือยิ่งมีอายุที่เพิ่มมากขึ้นย่อมทำให้เกิดความเสื่อมที่เพิ่มขึ้น บางครั้งอาจมีความสามารถในการปรับตัวลดลงจึงจำเป็นต้องพึ่งพาบุคคลรอบข้างมากขึ้นตามไปด้วย (Craig, 1991 ; Hoffman et al, 1988 อ้างใน ศรีเรือน แก้วกังวาล 2549 : 5) อย่างไรก็ตามแม้ว่าบทบาท หน้าที่และ

ความรับผิดชอบของผู้สูงอายุจะลดลงจากเดิมอันเนื่องมาจากความสามารถทางกายที่เสื่อมถอยลงไป แต่พบว่าผู้สูงอายุกลับมีเวลาว่างเพิ่มขึ้นเข้ามาจากการเกษียณอายุงาน ซึ่งเวลาว่างที่มีเพิ่มมากขึ้นนี้เองที่มีส่วนช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวและยอมรับการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่เกิดขึ้นตนเองอีกครั้ง ก่อให้เกิดความสุขในช่วงบั้นปลายชีวิตของตนเอง ถือได้ว่าการใช้เวลาว่างเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยชะลอความเสื่อมและขจัดปัญหาทางสุขภาพในวัยสูงอายุที่จะเกิดได้เป็นอย่างดีผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งในเวลาว่างที่ตนเองสนใจหรือต้องการจะกระทำ เนื่องจากการใช้เวลาว่างมีความเกี่ยวข้องกับความสุขในชีวิตและเป็นตัวคาดคะเนความสุขในชีวิตโดยรวมได้ดีกว่าระดับเงินเดือนหรือสุขภาพ (Robert, 2006 : 52) ในทางกลับกัน หากผู้สูงอายุไม่สามารถจัดการกับเวลาว่างที่ตนเองมีเพิ่มขึ้นท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงและวิถีชีวิตใหม่ในวัยสูงอายุได้นั้น ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อตนเองได้ ดังที่ทฤษฎีการแยกตนเอง (Disengagement theory) อธิบายว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะเริ่มถอยห่างจากสังคมโดยการลดบทบาทตนเองในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น หรือใช้เวลาปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นน้อยลง ซึ่งเป็นการลดภาวะกดดันทางสังคมบางประการ และหนีความตึงเครียดด้วยการแยกตัวออกจากสังคม (McGuire, Boyd and Tedrick, 2004 : 55 ; อาชัญญา รัตนอุบล, 2559 : 54) ความล้มเหลวในการยอมรับและปรับตัวเข้ากับการดำเนินชีวิตในวัยสูงอายุได้นั้น อาจเป็นต้นตอที่นำไปสู่การเกิดความเครียด ภาวะซึมเศร้า และเกิดการฆ่าตัวตายได้ในที่สุด ทำให้การบริการกิจกรรมนันทนาการมีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อรองรับการตอบสนองความต้องการที่หลากหลายรูปแบบของคนในสังคมทั้งในรูปแบบกีฬา ศิลปะ ดนตรี เทศกาลและกิจกรรมทางสังคม รวมไปถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวตามแนวทางแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติฉบับที่ 3 ที่มีนโยบายส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทุกกลุ่มรวมทั้งบุคคลกลุ่มพิเศษและผู้ด้อยโอกาส ได้แก่ ผู้พิการ และผู้สูงอายุ มีโอกาสเข้าถึงกิจกรรมนันทนาการโดยเสมอภาคเป็นประจำจนเป็นวิถีชีวิต (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560 :ออนไลน์) อุปสรรคบางประการที่ขัดขวางเพื่อพัฒนาความสามารถ ความสุข และความพึงพอใจในชีวิตของตนเองจากการเข้าร่วมกิจกรรมในวัยสูงอายุ โดย Ediginton et al (1998 : 32) ได้อธิบายถึงอุปสรรคที่ขัดขวางการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการและการใช้เวลาว่างเพื่อสุขภาวะไว้ 10 ประการ ได้แก่ ทศนคติ การสื่อสาร การใช้เวลาว่างที่ไม่เหมาะสมกับตนเอง การเงิน สุขภาพส่วนบุคคล การตระหนักรู้การใช้เวลาว่าง ทรัพยากรวัฒนธรรมทางสังคม และคุณภาพหรือความพอเพียงของเวลาว่าง

ความไม่สามารถเข้าถึงบริการทางนันทนาการอาจจะเกิดจากปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุจนมีอิทธิพลขัดขวางอิสระในการตัดสินใจเข้าใช้บริการการนันทนาการที่ตั้งอยู่ภายนอกที่พักอาศัย จนกลายเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้เหมาะสมกับวัยสูงอายุ ส่งผลให้หน่วยงานผู้ให้บริการนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ได้รับผลกระทบในการดำเนินงานจริงไม่บรรลุตามกลยุทธ์ที่หน่วยงานวางแผนไว้ และไม่เป็นไปตามแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติของประเทศไทยได้กำหนดไว้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการทำกิจกรรมนันทนาการตามสถานบริการนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุช่วงไม่ค่อยแก่ (the young - old) และช่วงแก่ปานกลาง (the middle age - old) หรือเป็น

ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60 – 79 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มวัยที่ยังมีการพึ่งพาบุคคลอื่นในชีวิตประจำวันได้ดี และความสามารถในการปรับตัวได้ ทำให้สามารถพัฒนาความสามารถสร้างวิถีชีวิตที่เป็นสุขและป้องกันปัญหาทางสุขภาพที่เกิดขึ้นในอนาคตได้ด้วยตนเองอย่างทันท่วงทีดังแนวคิดผู้สูงอายุที่กล่าวในข้างต้น การศึกษาองค์ประกอบในครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจปัญหา และอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ อันเป็นสาเหตุของอุปสรรคต่อการใช้บริการกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ และเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการให้บริการกิจกรรมนันทนาการและการบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุผ่านการเข้าร่วมการใช้เวลาว่างและกิจกรรมนันทนาการต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเกี่ยวกับอุปสรรคการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนอกที่พักอาศัยของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเกี่ยวกับอุปสรรคการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนอกที่พักอาศัยของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบของอุปสรรคการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนอกที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครเป็นการสำรวจและยืนยันองค์ประกอบเพื่อให้ทราบว่ามียังมีองค์ประกอบใดบ้างที่เป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนอกที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1. ประชากร คือผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60 – 79 ปี ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 838,121 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560 : ออนไลน์)
 - 1.2. กลุ่มตัวอย่างถูกอายุระหว่าง 60-79 ปี โดยถูกจำแนกเป็นสองกลุ่มเพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบดังต่อไปนี้
 - 1.2.1. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Facto Analysis) ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการพิจารณาขนาดกลุ่มตัวอย่างร่วมกับกฎแห่งความชัดเจน (Rule of Thumb) ที่อธิบายการวิเคราะห์องค์ประกอบที่น่าเชื่อถือว่าควรกำหนดตัวอย่างประมาณ 10 -20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ (Hair, Black, Babin and Anderson,2010 : 45) ผู้วิจัยจึงเลือกขนาดกลุ่มตัวอย่าง 10 เท่าของตัวแปรทั้งหมด 66 ตัวแปรทำให้กลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจมีจำนวน 660 คน นอกจากนี้

ผู้วิจัยยังได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยเทคนิคแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) และกำหนดสัดส่วนตามความเป็นจริงของแต่ละกลุ่มตัวอย่างและสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งด้วยวิธีการจับฉลาก กลุ่มละ 3 เขต พื้นที่ เพื่อเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนผู้สูงอายุ อันได้แก่ 1) ชาย 60-69 ปี 2) หญิง 60-69 ปี 3) ชาย 70-79 ปี และ 4) หญิง 70-79 ปี

1.2.2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการพิจารณาขนาดกลุ่มตัวอย่างร่วมกับกฎแห่งความชัดเจน (Rule of Thumb) และสุ่มตัวอย่างด้วยเทคนิคแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) และกำหนดสัดส่วนตามความเป็นจริงของแต่ละกลุ่มตัวอย่างและสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งด้วยวิธีการจับฉลาก เช่นเดียวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยจึงเลือกขนาดกลุ่มตัวอย่าง 10 เท่าของตัวแปรทั้งหมด 49 ตัวแปร ทำให้กลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมีจำนวน 490 คน และเพื่อป้องกันความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเพิ่มเป็นจำนวนรวม 550 และคัดข้อมูลที่ไม่มีสมบูรณ์ออกจำนวน 20 ชุด เหลือข้อมูลที่สามารถวิเคราะห์ได้ทั้งหมด 530 ชุด

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1. ผู้วิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจด้วยแบบสอบถามเรื่องการศึกษาขององค์ประกอบของอุปสรรคการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เวลาว่างสำหรับผู้สูงอายุนอกที่พักอาศัย โดยผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบ และคำนวณความตรงของแบบสอบถามด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Object Congruence : IOC) และเลือกใช้ข้อคำถามที่มีค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 0.6 – 1 จำนวน 66 ข้อ จัดทำแบบสอบถามและนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.95 ของแบบสอบถามก่อนนำไปใช้จริง

2.2. ผู้วิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยแบบสอบถามเรื่องการศึกษาขององค์ประกอบของอุปสรรคการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เวลาว่างสำหรับผู้สูงอายุนอกที่พักอาศัยที่ถูกพัฒนามาจากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบ และคำนวณความตรงของแบบสอบถามด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Object Congruence : IOC) และเลือกใช้ข้อคำถามที่มีค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 0.6 – 1 จำนวน 49 ข้อ จัดทำแบบสอบถามและนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.94 ของแบบสอบถามก่อนนำไปใช้จริง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลและคัดเลือกแบบสอบถามที่ไม่มีสมบูรณ์ออก และรวบรวมแบบสอบถามที่ข้อมูลสมบูรณ์ทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปดังต่อไปนี้

3.1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) เพื่อจัดกลุ่มตัวแปรใหม่ โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป กล่าวคือ วิเคราะห์สัณฐานองค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax)

3.3. พิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ตัวแปรใด ๆ ที่มีค่าน้ำหนักน้อยกว่า 0.3 จะถูกตัดทิ้งในองค์ประกอบนั้น และในแต่ละองค์ประกอบต้องมีค่าไอแกน (Eigen value) มากกว่า 1

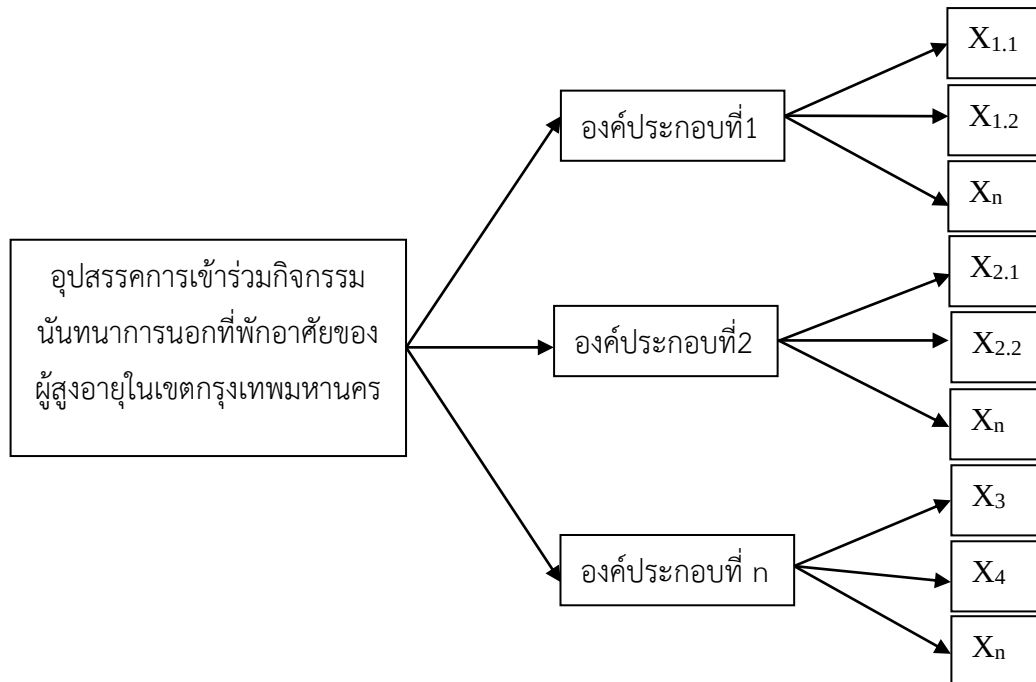
3.4. สรุปตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละองค์ประกอบ

3.5. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirm Factor Analysis) ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูล และคัดเลือกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก และรวบรวมแบบสอบถามที่ข้อมูลสมบูรณ์ทั้งหมดมาวิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.6. กำหนดโมเดลเชิงทฤษฎี (Model Conceptualization) จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ที่สัมพันธ์ของตัวแฝงและสังเกตและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ประเมินค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธี Maximum Likelihood (ML) และประเมินความสอดคล้องของโมเดล ด้วยไกเซอร์ เมเยอร์ โอลคิน (Kaiser – Meyer – Olkin of Measure of Sampling Adequacy : KOM) ค่า Bartlett's test of Sphericity ค่าดัชนีความกลมกลืน (Goodness of Fit Index : GIF) และค่าดัชนีความกลมกลืนที่มีการแก้ไขแล้ว (Adjust Goodness of Fit Index : AGIF) ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual : SRMR) และค่ารากของค่าเฉลี่ย กำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation : RMSEA)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบอุปสรรคของการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายนอกที่พักอาศัยของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุปสรรคการใช้เวลาว่าง แนวคิดผู้สูงอายุ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้นจึงนำแนวคิดดังกล่าวพัฒนาเป็นตัวบ่งชี้ และทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ เพื่อสร้างตัวแปรแฝง (Latent variable) และทำการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างของตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อกำหนดตัวแปรสังเกตได้ (Observable variable) ดังกรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจอุปสรรคการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนอกที่พักรักษาตัวของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าองค์ประกอบที่มีค่าไอแกนมากกว่าหรือเท่ากับ 1 สามารถจัดกลุ่มองค์ประกอบได้ทั้งหมด 10 องค์ประกอบ โดยมีค่าไอแกน อยู่ระหว่าง 1.477 – 16.695 มีค่าร้อยละของความแปรปรวนอยู่ระหว่าง 2.238 – 25.295 และมีค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมอยู่ระหว่าง 25.295 – 60.478 โดยมี 49 ตัวแปรจับกลุ่มกันเป็นองค์ประกอบ ซึ่งตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) 0.30 ขึ้นไป ซึ่งตัวแปรต่าง ๆ ที่จับกลุ่มกันเป็นองค์ประกอบทั้ง 10 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การรับรู้ข้อมูลบริการนันทนาการ มีตัวแปรทั้งหมด 5 ตัวแปร (2) ความสามารถทางกาย มีตัวแปรทั้งหมด 6 ตัวแปร (3) การตระหนักรู้การใช้เวลาว่าง มีตัวแปรทั้งหมด 6 ตัวแปร (4) ทักษะคิดต่อการใช้เวลาว่างนอกที่พักรักษาตัว มีตัวแปรทั้งหมด 5 ตัวแปร (5) การเงิน มีตัวแปรทั้งหมด 5 ตัวแปร (6) ความเสี่ยงต่อสุขภาพและความปลอดภัย มีตัวแปรทั้งหมด 4 ตัวแปร (7) การตระหนักรู้ในตนเอง มีตัวแปรทั้งหมด 3 ตัวแปร (8) ประสบการณ์การใช้เวลาว่าง มีตัวแปรทั้งหมด 5 ตัวแปร (9) สิ่งอำนวยความสะดวก มีตัวแปรทั้งหมด 3 ตัวแปร และ(10)ประสบการณ์การใช้เวลาว่าง มีตัวแปรทั้งหมด 4 ตัวแปร ดังตารางที่ 1

ตารางที่1 จำนวนองค์ประกอบ (Component) ค่าไอแกน (Eigen value) ร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance) และร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Cumulative percentage)

องค์ประกอบ	ชื่อองค์ประกอบ	ค่าไอแกน (Eigen value)	ร้อยละของ ความ แปรปรวน	ร้อยละของ ความแปรปรวน สะสม
1.	การรับรู้ข้อมูลบริการนันทนาการ	16.695	25.295	25.295
2.	ความสามารถทางกาย	4.985	7.554	32.849
3.	การตระหนักรู้การใช้เวลาว่าง	4.189	6.347	39.196
4.	ทัศนคติต่อการใช้เวลาว่างนอกที่พักอาศัย	2.985	4.523	43.719
5.	การเงิน	2.472	3.745	47.465
6.	ความเสี่ยงต่อสุขภาพและความปลอดภัย	1.934	2.930	50.395
7.	การตระหนักรู้ในตนเอง	1.859	2.816	53.211
8.	ประสบการณ์การใช้เวลาว่าง	1.695	2.559	55.780
9.	สิ่งอำนวยความสะดวก	1.624	2.460	58.240
10.	ข้อปฏิบัติในการเข้าร่วม	1.477	2.238	60.478

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอุปสรรคการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนอกที่พักอาศัยของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้พิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit) และทำการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Assessment of Model Fit) พบว่า ค่าไคสแควร์เท่ากับ 4466.84 มีค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.00 ($p = 0.00$) ซึ่งน้อยกว่า 0.05 หมายความว่าค่าไคสแควร์ แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติยอมรับสมมติฐานหลักที่ว่าโมเดล สมการโครงสร้างสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าไคสแควร์/df เท่ากับ 4.40 ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 2.00-5.00 แสดงให้เห็นว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์พอใช้ได้ และค่าดัชนี SRMR เท่ากับ 0.099 มีค่าเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลักที่ว่าโมเดลสม

การโครงสร้างสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ ค่า RMSEA เท่ากับ 0.800 มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์พอใช้ได้

ผลการวิเคราะห์โมเดลการรับรู้ข้อมูลบริการนันทนาการ พบว่ามีค่าความแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ โดยตัวชี้วัดที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ ไม่เข้าใจลักษณะกิจกรรมจากการประชาสัมพันธ์ เช่น ประเภทกิจกรรม รูปแบบการให้บริการ จึงตัดสินใจไม่เข้าร่วม ($\beta = 0.90$)

ผลการวิเคราะห์โมเดลความสามารถทางกายมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ โดยตัวชี้วัดที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ รู้สึกร่างกายไม่กระฉับกระเฉงจึงไม่ออกไปทำกิจกรรมนอกบ้าน ($\beta = 0.90$)

ผลการวิเคราะห์โมเดล การตระหนักรู้การใช้เวลาว่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ โดยตัวชี้วัดที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ คิดว่าตนเองไม่มีเวลาว่าง ($\beta = 0.88$)

ผลการวิเคราะห์โมเดลทัศนคติต่อการใช้เวลาว่างนอกที่พักอาศัย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ โดยตัวชี้วัดที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ เชื่อว่าเป็นผู้สูงอายุแล้วไม่จำเป็นต้องทำกิจกรรมนอกบ้านมากนัก ($\beta = 0.88$)

ผลการวิเคราะห์โมเดลการเงินมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่โดยตัวชี้วัดที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดจำนวน 2 ตัวชี้วัด คือ การออกจากบ้านเป็นเรื่องสิ้นเปลือง และบริการนันทนาการนอกบ้านที่ท่่านสนใจไม่คุ้มค่ากับรายจ่าย ($\beta = 0.92$)

ผลการวิเคราะห์โมเดลความเสี่ยงต่อสุขภาพและความปลอดภัยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ โดยตัวชี้วัดที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดจำนวน 2 ตัวชี้วัด คือ คิดว่าการออกจากบ้านเป็นการเพิ่มความเสี่ยงทางสุขภาพให้กับตนเอง และปัญหาเรื่องความจำเมื่อต้องออกจากบ้าน ($\beta = 0.95$)

ผลการวิเคราะห์โมเดลการตระหนักรู้ในตนเองมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 7 คู่ โดยตัวชี้วัดที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ ไม่ทราบว่าตนเองมีความสามารถที่เพียงพอต่อการทำกิจกรรมที่สนใจหรือไม่ ($\beta = 0.93$)

ผลการวิเคราะห์โมเดลการประสบการณ์การใช้เวลาว่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่โดยตัวชี้วัดที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ ทำกิจกรรมนั้น ๆ ไม่ได้เหมือนกับคนอื่นจึงไม่อยากจะเข้าร่วม ($\beta = 0.95$)

ผลการวิเคราะห์โมเดลสิ่งอำนวยความสะดวกมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ โดยตัวชี้วัดที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ สิ่งอำนวยความสะดวกในกิจกรรมที่ท่่านสนใจมีไม่เพียงพอ ($\beta = 0.89$)

ผลการวิเคราะห์โมเดลข้อปฏิบัติในการเข้าร่วมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ โดยตัวชี้วัดที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ กิจกรรมนันทนาการที่ท่่านสนใจไม่สามารถให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมได้ ($\beta = 0.88$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจอุปสรรคการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนอกที่พักอาศัยของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร มีองค์ประกอบทั้งหมด 10 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบบางส่วนปรากฏให้เห็นว่าปัจจัยภายในของผู้สูงอายุ เช่นการตระหนักรู้ ทักษะคิด ความสามารถ และความเสี่ยงต่างๆที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุในด้านลบ สามารถขัดขวางการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการได้ ซึ่งผลของการสกัดองค์ประกอบ พบว่าการตระหนักรู้ในตนเอง ทักษะคิดต่อการใช้เวลาว่างนอกที่พักอาศัย ข้อปฏิบัติการใช้การเข้าร่วม ความสามารถทางกาย และองค์ประกอบความเสี่ยงต่อสุขภาพและความปลอดภัย สอดคล้องกับการศึกษาของแวนดาว พิมพ์พันธ์ดี, วสุธร ต้นวัฒนกุล, กุหลาบ รัตนจักรธรรม และพัชรา ใจดี (2562 : 77-89) ที่ได้วิเคราะห์องค์ประกอบของความแข็งแกร่งในชีวิตของผู้สูงอายุในเขตระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก พบว่าความแข็งแกร่งในชีวิตของผู้สูงอายุประกอบไปด้วย 1) ความสามารถในการจัดการอารมณ์และการเห็นคุณค่าตนเอง 2)ความสามารถทางด้านสังคม 3)ความมั่นคงในการปฏิบัติทางจิตวิญญาณ 4)ความสามารถในการจัดการปัญหาชีวิตเชิงบวก 5) การรับรู้ความสามารถและจุดมุ่งหมายในชีวิต 6) การดูแลสุขภาพกาย ดังนั้นอุปสรรคประการแรกของการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนอกที่พักอาศัยนั้นอาจเกิดขึ้นจากข้อจำกัดของผู้สูงอายุเอง หากผู้สูงอายุตระหนักรู้ทั้งความสนใจและความสามารถทางกายของตนเอง มีทักษะคิดที่ดีต่อตนเองและการเข้าร่วมกิจกรรมนอกที่พักอาศัย ตลอดจนรู้จักวิธีการป้องกันความเสี่ยงทางสุขภาพ จะทำให้ผู้สูงอายุสามารถลดข้อจำกัดหรือจัดอุปสรรคต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนอกที่พักอาศัยได้

การรับรู้ข้อมูลบริการนันทนาการเป็นหนึ่งในผลของการสกัดองค์ประกอบซึ่งบ่งชี้ว่าการได้รับข้อมูลที่ไม่ชัดเจน หรือการสื่อสารที่เข้าใจยากย่อมมีผลต่อความสนใจและการตัดสินใจไม่เข้าร่วมกับกิจกรรมนั้น ๆ ได้ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Tsai (2006 : 56) ที่พบว่าอุปสรรคหนึ่งของการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในฮ่องกงเกิดจากการขาดการรับรู้ถึงสิทธิ ซึ่งขัดขวางการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการทำให้เกิดการระงับความสนใจการใช้เวลาว่างของผู้สูงอายุ ในทำนองเดียวกันกับผลของการสกัดองค์ประกอบเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกที่ชำรุด ไม่เพียงพอ หรือไม่ทันสมัยย่อมมีผลต่อการตัดสินใจไม่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการภายนอกบ้าน โดยผลการศึกษาของ Ji (2006 : 9) พบว่าอุปสรรคหนึ่งของการใช้เวลาว่างที่เกิดขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างคือ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่เหมาะสมและเป็นหนึ่งในสาเหตุที่เกิดความรู้สึกท้อแท้จากการทำกิจกรรมนั้นเกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมที่มีความทันสมัยเกินไป สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอแค่อุปกรณ์ที่ทำให้กิจกรรมประสบความสำเร็จเท่านั้นแต่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมหรือกลายอุปสรรคสำคัญของการไม่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนอกที่พักอาศัยได้เช่นกัน

นอกจากนี้ผลการสกัดองค์ประกอบยังพบองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนอกที่พักอาศัยนอกเหนือจากที่กล่าวข้างต้นอันได้แก่ การตระหนักรู้การใช้เวลาว่าง ประสิทธิภาพการใช้เวลาว่าง และเศรษฐกิจ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Ediginton et al

(1998 : 87) ที่อธิบายอุปสรรคสำคัญที่ขัดขวางบุคคลให้มีสุขภาพที่ดีในประเด็นดังต่อไปนี้ 1) อุปสรรคที่ขัดขวางการตระหนักรู้การใช้เวลาว่าง หมายถึงการขาดการตระหนักเห็นความสำคัญของเวลาว่าง ขาดความรู้เกี่ยวกับทักษะ และทรัพยากรการใช้เวลาว่างที่จำเป็น 2) อุปสรรคที่ขัดขวางประสบการณ์ที่อธิบายถึงการขาดประสบการณ์ที่มีมาก่อนนี้ เนื่องจากบุคคลมักเข้าร่วมกิจกรรมที่คุ้นเคยมากกว่ากิจกรรมที่แปลกใหม่ มักจะเพิกเฉยต่อสิ่งที่ไม่รู้จัก จึงทำให้ตัดสินใจไม่เข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ และ 3) อุปสรรคทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการขาดรายได้หรือการมีรายได้จำกัด ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้บ่งชี้ว่า หากผู้สูงอายุไม่เห็นความสำคัญของเวลาว่าง ขาดประสบการณ์หรือมีประสบการณ์ในแง่ลบต่อการทำกิจกรรมภายนอกที่พักอาศัย ตลอดจนการมีรายได้ที่จำกัดย่อมส่งผลให้ผู้สูงอายุตัดสินใจปฏิเสธการเข้าร่วมกิจกรรมนอกที่พักอาศัยได้ง่ายมากขึ้น ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจทั้ง 10 องค์ประกอบจึงแสดงให้เห็นถึงจุดบกพร่องในมิติต่าง ๆ ของการใช้ชีวิตในวัยสูงอายุ โดยอุปสรรคจากองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งด้านอาจมีผลกระทบต่อองค์ประกอบอื่น ๆ ต่อการตัดสินใจไม่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนอกที่พักอาศัยได้

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอุปสรรคการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนอกที่พักอาศัยของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้พิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit) และทำการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Assessment of Model Fit) พบว่า ค่าไคสแควร์เท่ากับ 4466.84 มีค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.00 ($p = 0.00$) ซึ่งน้อยกว่า 0.05 หมายความว่าค่าไคสแควร์ แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติยอมรับสมมติฐานหลักที่ว่าโมเดลสมการโครงสร้างสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าไคสแควร์/df เท่ากับ 4.40 ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 2.00-5.00 แสดงให้เห็นว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์พอใช้ได้ และค่าดัชนี SRMR เท่ากับ 0.099 มีค่าเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลักที่ว่าโมเดลสมการโครงสร้างสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ ค่า RMSEA เท่ากับ 0.800 มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์พอใช้ได้ อาจเป็นเพราะอุปสรรคการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนอกที่พักอาศัยของผู้สูงอายุมีหลากหลายและเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม โดยช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันนั้นอยู่ในการระบาดของไวรัสโควิด-19 รอบที่ 2 ทำให้อุปสรรคที่กลุ่มตัวอย่างได้ประสบมาอาจจะมีผลคลาดเคลื่อนจากการรวบรวมข้อมูลเชิงสำรวจก่อนหน้านี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า องค์ประกอบที่เป็นอุปสรรคการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนอกที่พักอาศัยของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบไปด้วย การรับรู้ข้อมูลบริการนันทนาการ ความสามารถทางกาย การตระหนักรู้การใช้เวลาว่าง ทักษะคิดต่อการใช้เวลาว่างนอกที่พักอาศัย การเงิน ความเสี่ยงต่อ

สุขภาพและความปลอดภัย การตระหนักรู้ในตนเอง ประสิทธิภาพการใช้เวลาว่าง สิ่งอำนวยความสะดวก และข้อปฏิบัติในการเข้าร่วม โดยผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางพัฒนารูปแบบแผนดำเนินการที่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงบริการทางนันทนาการตามแหล่งทรัพยากรการใช้เวลาว่างต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึงโดยปราศจากอุปสรรคหรือข้อจำกัดอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุให้น้อยที่สุดเพื่อสร้างวิถีชีวิตที่เป็นสุข พัฒนาคุณภาพชีวิต และป้องกันปัญหาทางสุขภาพที่เกิดขึ้นในอนาคตของผู้สูงอายุอย่างทัน่วงที

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาตัวบ่งชี้อุปสรรคการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนอกที่พักอาศัยของผู้สูงอายุ โดยการศึกษาจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุและงานวิจัยที่หลากหลายมากขึ้นมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมผู้สูงอายุในประเทศไทย

2.2 ควรพัฒนาตัวบ่งชี้อุปสรรคการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนอกที่พักอาศัยของผู้สูงอายุ ในพื้นที่อื่น ๆ เช่น สังคมผู้สูงอายุในเขตภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคใต้ เพื่อเปรียบเทียบอุปสรรคที่เกิดขึ้นในสังคมผู้สูงอายุที่มีบริบทต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). แผนนันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔). ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2562. แหล่งที่มา: <https://www.mots.go.th/download/PolicyStrategy/DraftNationalRecreationalDevelopmentPlan2560-2564.pdf>
- แววดาว พิมพ์พันธ์ดี และคณะ. (2562). วิเคราะห์องค์ประกอบของความแข็งแกร่งในชีวิตผู้สูงอายุในเขตระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก. *วารสารการพยาบาลและสุขภาพ*, 20 (1), 77-89.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2549). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). จำนวนประชากรแยกอายุ กรุงเทพมหานคร เดือนธันวาคม พ.ศ. 2560. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2562. แหล่งที่มา: http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2559). *การเรียนรู้ของผู้ใหญ่และผู้สูงอายุในสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Edginton, Christopher R., Hanson, Carole J., Edginton, Susan., Hudson, Susan H. (1998). *Leisure Programing A Service – Centered and Benefit Approach*. USA: The McGraw-Hill.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., Anderson, R.E. (2010). *Multivariate Data Analysis (7th ed.)*. NJ: Prentice Hall.
- Ji H. (2006). Leisure Constraints of the Married Korean Females. *9th World Leisure Congress Book of Abstracts*. 16 October 2006. Hangzhou.

- Mcguire, A. Francis, Boyd, K. Rosangela and Tedrick, E. Raymond. (2004). Leisure and Aging ulysean living in later life. IL. Sagamore publishing.
- Robert, Ken. (2006). *Leisure in Contemporary Society*. MA: CABI
- Tsai E.H. (2006). Constraints to Active Recreation Participation of Older People in Hong kong. *9th World Leisure Congress Book of Abstracts*. 16 October 2006. Hangzhou.

Development a Board Game : The Fruit-Veggie Wonderlands Game, Nutrition Education Tools For Elementary School Students

Sujarinee Sangwanna¹,

Weerasak Seelarat², and Teerapap Panklai³

Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage^{1,2}

Rajamangala University of Technology Thanyaburi³

Corresponding Author, E-mail: sujarinee@vru.ac.th

Abstracts

Promoting nutrition literacy through appropriate games for school-aged children is a key principle that helps revitalize learning at this age. The purpose of this research is to develop board games to be learning media on nutrition related to the value of fruits and vegetables. Game outcomes created by three experts were assessed, and game satisfaction was assessed using a satisfaction questionnaire among elementary school-aged children in grades 4-6 (n = 30).

The results of the study found that the game has an average expert rating of 16 out of 20. Satisfaction after playing the game among 18 male and 12 female students was 13.5 points (90%), with the highest scores being game enjoyment (100%), game aesthetics (97%), overall game preference (93%), game duration (87%), and game ease (73%), respectively. School-aged children are highly satisfied with the game. This fruit and vegetable wonderland board game can be used as an educational material suitable for children and may help increase the nutritional knowledge of fruits and vegetables in school-age children effectively.

Keywords: Boardgame; Nutritional knowledge; School-age children

Introduction

Socio-economic changes in each country around the world affect lifestyles, overconsumption of food, and decrease of physical activity leading to obesity. Non-communicable diseases (NCDs) in both children and adults have increased rapidly, in 1997 the World Health Organization (WHO) has announced that “Obesity is a non-communicable disease that is prevalent in many countries around the world”. More than 50 percent of adults are overweight and obese. Overweight in children is an urgent public health problem worldwide that needs to be improved, including in Thailand. The current trend of overweight in children is increasing, and the epidemic is rapidly spreading around the world. Overweight in children is more found in western countries but now is more found in other developing countries (World Health Organization, 2012 : online). The statistics of the United States in 2003-2004 showed that the number of children who were overweight increased from 10.5% to 17.4%.

Causes of obesity in children are mostly a result of the relationship between genetics and the environment. Especially the changing of socio-economic, which affects the consumption and physical activity. Currently, many genes have been discovered related to obesity, in addition, environments also cause obesity (obesogenic environment) such as parental overnutrition, changing of the nutritional status of infants after birth, not breastfeeding

* Received: February 8 , 2022; Revised: February 25, 2022; Accepted: March 4, 2022

and milk powder feeding after birth, parents' education, family socioeconomic status, a parenting approach that encourages children to have unrestrained, living near a convenience store, a more comfortable lifestyle, and lack of physical activity. Thai children spend time to one in a fifth of their free time watching television, resulting in low physical activity which is an imbalance between the energy intake and the energy expenditure in the body.

Games have been indicated as being a great tool to promote active learning (Baid & Lambert, 2010 : 548-552; Kirikkaya, ER, & Vurkaya, 2010 : 1-13). Game-based learning could be the best way to stimulate students' learning (Dickey, 2010 : 65 ; Huang, 2010 : 87). Therefore, if studies in school are able to apply games to teaching, students can not only have better learning goals but also learn happily via these games. From the Rango card study that was designed to help promote healthy food (Chagas, et al., 2018: 1-10), the characteristics of the game were a food type or meal card game. This research study among adolescents from private schools at the central government of Brazil. It was expected to help develop food knowledge and recognize their own ability to manage health behaviors that will help promote proper food intake in the future. This game was designed as a food and nutrition learning tool based on Brazilian dietary advice. Alvina, et al., (2017: 81–86), this study aimed to analyze the influence of educational games about “Nutrient Hero” on healthy food. After the game "Nutrients Hero" was produced, the evaluation of the application performed by the pre-and post-test was given to 100 people. The results show post-test scores were higher than pre-test. In conclusion, playing the game "Nutrient Hero" can increase users' knowledge about vitamins and minerals. The study of a Kaledo game development in a school in Naples provincial or Salerno Province (Campania, Italy) by Viggiano, et al., (2014 : 217-228). This study was divided into two groups, the experimental group played games and received advice each week for more than 20 weeks, while the control group did not receive anything. The results found that after 6 months, the experimental group can improve the food questionnaire (14.4, 10.9), nutritional knowledge (6.5, 4.6), dietary behavior (32.4, 27.6), and BMI (0.44, 0.58) was significant difference better than a control group, respectively ($p < 0.001$). Thus, it indicated that Kaledo can improve nutrition knowledge and it also helps to modify dietary habits and promote long-term weight loss. The study on the effect of games on nutritional learning (Yien, J.M, et al., (2011 : 1-10). A 4-week trial in grade 3 of elementary schools in southern Taiwan. The experimental group received nutrition education taught using computer games, while the control group was taught nutrition content with the multimedia program (PowerPoint19). The results showed that the learning achievement of the students in the experimental group (17.39) was significantly different ($p < 0.001$) better than the control group (14.64). It showed that computer game instruction contributed to increasing academic achievement and improvement in the food and beverage consumption behavior of the students. The study of Cullen, et al. (2005 : 148–151) used the multimedia game Squire's Quest! to examine changes in fruit and vegetable juice consumption. The participants who were students in grade 4 of 26 elementary schools were divided into experimental groups and control groups by randomized. Food consumption was assessed 4 days before and after experiments. The results showed the experimental group had a significant increase in serving fruit and vegetable juices at lunchtime when compared with a control group. Several studies have suggested learning about food and nutrition through digital games. It can help increase motivation to learn and teach in adolescents' groups. In addition, it can be applied to use as a food and nutrition guideline for changing dietary behavior.

From all of these problems, it is the source of cooperation with Tha Khong Municipality and schools in this area to solve problems about nutritional education and organize activities to improve nutritional status in school-aged children. Therefore, this study aims to create the board game “the fruit-veggie wonderlands game” as the teaching materials on nutrition.

Research Methodology

The development of a board game “The fruit-veggie wonderlands”

The fruit-veggie wonderlands game was developed as a guideline for promoting proper nutrition learning for school-aged children using games as a base for learning. The study was conducted according to Anderson and Krathwohl’s revision of Bloom’s educational objectives that indicated the knowledge can occur through games (Anderson, W. and Krathwohl, D., 2001:45). We designed a board game: fruit-veggie wonderlands for learning nutrition knowledge about energy, mineral, and vitamin in fruits and vegetables.

The fruit-veggie wonderlands game consists of:

- 1) The board has 22 fruit and vegetable compartments (fruits and vegetables are high in vitamins and minerals). Ten magic card slots with questions about the vitamins and minerals of each fruit and vegetable, and 4 special slots (Start point, Tractor maintenance point, Rest point, and Tractor point magic).
- 2) The magic card, on the front is a picture of fruits and vegetables, with the words "magic card" and on the back, with questions related to the benefits of fruits and vegetables in terms of vitamins and minerals with 4 choices and a small hidden answer.
- 3) The territory card has a name on it that belongs to a vegetable or fruit. There is a brief description of the benefits of that vegetable or fruit as well as the territory's trading price
- 4) Mak walking game is a different miniature doll to use as checkers for each player's game.

How to play the fruit-veggie wonderlands game? This board game can be 3–7 players. All players start at the beginning and get equal money each. Then take turns rolling 2 dice to walk through the different channels. According to the number of dice and when walking around the board, you will receive a salary increase every round. During the walk, the player may walk along with the various land plots. If there is no owner, it can be bought and possessed. In the event of a fall, someone else has to pay a fee. In the end, whoever has the most money wins.

Data collection and Statistical Analyses

Thirty obesity students (18 Males and 12 Females) in grades 4-6 in a government school, Pathumthani, Thailand. All elementary school students that were included in this study, teachers, and the student’s parents (or legal guardian) gave informed consent for participation before commencing the study. The evaluation of the fruit-veggie wonderlands game by experts and satisfaction scores on the fruit-veggie wonderlands game by school-age children were measured using the questionnaire after game development. Students played the games for a month, with the school providing children with nutrition learning through games once a week. Data were shown as numbers and percentages.

Results

The participant's data

Data was collected from a sample group of 30 students in grades 4-6, aged 9–11 years, using an interview and teacher. It was found that 60% of the students were male and 40% were female, respectively. Most of the students were in the age range of 9 years (46.7%), 10 years (30.0%), and 11 years (23.3%), respectively, and 46.7% of the students were in grade 4, 30.0% grade 5, and grade 6, 23.3%. The data was shown in **Table 1**.

Table 1 Demographics data (n=30)

Characteristics		n (%)
Sex	Male	18 (60)
	Female	12 (40)
Age (years)	9	14 (46.7)
	10	9 (30.0)
	11	7 (23.3)
Level	Grade 4	14 (46.7)
	Grade 5	9 (30.0)
	Grade 6	7 (23.3)

Evaluation of the fruit-veggie wonderlands game by experts

The evaluation of the fruit-veggie wonderlands game by 3 experts, which consists of fruit and vegetable wonderland board game, magic cards, the territory cards, banknotes, and cartoon characters for playing games. It was found that the average score of the fruit and vegetable wonderland game was 16 out of 20 scores (80%). When evaluating the fruit-veggie wonderlands game in 5 aspects, it was found that the language received the most points was 3.7 points (92.5%), illustrations were appropriate at 3.3 points (82.5%). Moreover, the content was correct, suitability for the participants, and an overview of the game indicated that the game has the same score of 3 points (75%). The results were shown in **Table 2**.

Table 2 Assessment of the fruit-veggie wonderlands game by experts (n=3)

	Expert Person 1	Expert Person 2	Expert Person 3	Average
The content is accurate	3	4	2	3
Suitability for the candidates	3	3	3	3
Illustrations are appropriate	4	3	3	3.3
Easy to understand language	4	3	4	3.7
Overview of the game set	3	3	3	3
Total	17	16	15	16

A total of 20 points, each topic has 4 points.

Satisfaction scores on the fruit-veggie wonderlands game by school-age children

The satisfaction scores of the fruit-veggie wonderlands game by school-age children (n = 30), it was found that the summary of satisfaction scores was 13.5 out of 15 points (90%). From the satisfaction assessment of 5 aspects, it was found that the aspect that received the highest score was the enjoyment of the game (100%), the beauty of the game (97%), overall liking of the game (93%), game duration (87%), and a game easy (73%), respectively as shown in **Table 3**.

Table 3 Satisfaction scores of the fruit-veggie wonderlands game by school-age children (n = 30)

	Satisfaction scores (3 points)	%
The beauty of the game	2.9	97
The game's ease of play	2.2	73
Game duration	2.6	87
The fun of the game	3.0	100
Overall liking for the game	2.8	93
Total	13.5	90

Discussion

The fruit-veggie wonderlands game was a board game for nutrition learning. This game has a language that is easy to understand and the content used is accurate. In addition, the images used for the illustration are suitable for school-age children. The results indicated that the children had fun playing the fruit-veggie wonderland game, liked the beauty of the game, and had an overall preference for the game of the fruit-veggie wonderlands game set. Children's obesity prevention programs require tools that can improve health and education while also being enjoyable (Zheng, W., et al, 2014 : 263-269). Games could be an appropriate choice that can help students increase their knowledge by enhancing enjoyment and improving long-term learning. (Bonati, M. and Campi, R., 2005 : 6). This is consistent with previous research by Srichan, C, (2018 : 13-16) developed nutritional materials for children is imperative to help engage children, and must use a media that is easy to understand. When providing nutrition counseling with media, children's understanding was 87.25% higher and children's attention was more attractive than when teaching without media. Chen, et al., (2012 : 236-240) developed an educational card game for six fourth-grade elementary school students. They indicated that traditional games such as board games and card games can increase social interactions among people through playing games face-to-face. Torkar, G., Pintarič, M., Koch, V., (2010 : 74-80) study on the efficacy of playing fruit and vegetable card games. In 109 children, after playing the game, school-age children had higher scores on cognition of nutrients in fruits and vegetables, such as vitamin A, vitamin C, and vitamin E, compared to their pre-game results ($p < 0.05$). Yien, J.M, et al., (2011 : 1-10) conducted a study on computer games for sixth-grade nutrition education. Most students had good attitudes towards learning about nutrition games. Moreover, the learning outcomes in the experimental group were better than those in the control group. They also found that there was no difference in knowledge by gender. Jones, B.A., Madden, G.J., & Wengreen, H.J., (2014 : 53) assess the FIT game to increase fruit and vegetable consumption in a sample school of elementary school students in Utah. It was found that after playing the FIT game, the students' fruit and vegetable consumption increased by 39% and 33% ($p < 0.01$, $p < 0.05$). Suchart Sanpitch, (2015 : 1413-1426) developed a Thai boxing card game to promote exercise. After playing the game, it was found that the mean score of the experimental group ($n=30$) using the Muay Thai card game for exercise had a statistically significant mean score of Muay Thai exercise scores that were 70% higher than the specified threshold ($p < 0.05$). The effectiveness of games in teaching healthy eating habits was studied in 3110 Italian children using Kaledo games (Viggiano, A., et al., 2014 : 217-228). Nutrition literacy scores were higher than those of the control group ($p < 0.001$). It was concluded that Kaledo games may be used as an effective tool to promote nutrition teaching and improve children's dietary habits. There is also evidence that gaming media can also help with better food intake. Folkvord, F., Anastasiadou, D.T., & Anschutz, D. et al. (2017 : 106-111) examined whether playing memory games with fruit affects fruit intake in children. A randomized design among 127 children was assessed by weighing the fruits before and after the children entered the game. The results concluded that playing memory games with fruits increased overall fruit consumption ($p < 0.016$). Rungthip Sornsing et al., (2017 : 76) conducted a comparative study of the problem-solving abilities of early childhood children before and after learning using educational games, to study the level of problem-solving ability of early childhood children who are educated using educational games. The sample consisted of 16 pre-primary children aged 3–4 years. According to the study's findings, after learning through educational games. Early childhood children have higher problem-

solving abilities than before learning. statistically significant at the 0.05 level. Children actively build knowledge through experiences when they play games.

Promoting nutrition knowledge through appropriate games for school-aged children is a key principle that helps restore learning at this age. The "fruit-veggie wonderland" game is a board game that is appropriate for children and may effectively increase the nutritional knowledge of fruits and vegetables in school-age children.

Our suggestion is that further nutrition knowledge testing should be continued after playing this board game, as well as positive changes in the body weight and dietary habits of the students.

References

- Anderson, W. and Krathwohl, D. (2001). *A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Blooms' Education Objectives*. New York, NY: Longman.
- Alvina, A. et al. (2017). The Influence of Game "Nutrients Hero" For Healthy Diet. *Procedia Computer Science*. 116, 81–86.
- Baid, H., & Lambert, N. (2010). Enjoyable learning: The role of humour, games, and fun activities in nursing and midwifery education. *Nurse Education Today*, 30 (6), 548-552.
- Bonati M and Campi R. (2005). What can we do to improve child health in southern Italy?. *PLoS Med*. 2, e250. doi:10.1371/journal.pmed.0020250
- Chagas, C. M. D. S., et al. (2018). Rango Cards, a digital game designed to promote a healthy diet: a randomized study protocol. *BMC Public Health*. 18 (1), 1-10.
- Chen, P. G., Liu, E. Z. F., Lin, C. H., Chang, W. L., Hsin, T. H. and Shih, R. C. (2012). Developing an Education Card Game for Science Learning in Primary Education. *IEEE Fourth International Conference on Digital Game and Intelligent Toy Enhanced Learning*, (236-240), DOI: 10.1109/DIGITEL.2012.63.
- Cullen, K.W, et al. (2005). Squire's Quest: intervention changes occurred at lunch and snack meals. *Appetite*. 45, 148–151.
- Dickey, M. D. (2010). Murder on Grimm Isle: The impact of game narrative design in an educational game-based learning environment. *British Journal of Educational Technology*. doi:10.1111/j.1467-8535.2009.01032.x
- Folkvord, F., Anastasiadou, D.T., & Anschutz, D. et al. (2017). Memorizing fruit: The effect of a fruit memory-game on children's fruit intake. *Preventive Medicine*, 5, 106-111.
- Huang, W. H. (2010). Evaluating learners' motivational and cognitive processing in an online game-based learning environment. *Computers in Human Behavior*. doi: 10.1016/j.chb.2010.07.021
- Jones, B.A., Madden, G.J., Wengreen, H.J. (2014). The FIT Game: preliminary evaluation of a gamification approach to increasing fruit and vegetable consumption in school. *Preventive Medicine*. <http://dx.doi.org/10.1016/j.ypmed.2014.04.015>.
- Kirikkaya, E. B., İŞERİ, Ş., & Vurkaya, G. (2010). A board game about space and solar system for primary school students. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 9 (2), 1-13.

- Rungthip Sornsingh, Pornchai Thongchuea, and Ponglak Jitkarun. (2017). *A comparative study of problem solving ability of preschool children before and after organizing learning experiences using educational games*. Curriculum and teaching disciplines Master of Education Program, Faculty of Education, Phibunsongkhram Rajabhat University, Faculty of Education, Phibunsongkhram Rajabhat University.
- Srichan, C. (2018). Development of nutrition education tools for pediatric patients. *TUH Journal*. 3 (1), 13-16. In thai.
- Suchart Sanpich. (2015). Developing a collaborative learning model using online games to develop scientific process skills. *Veridian E-Journal, Thai version, Humanities, Social Sciences and Arts*, 8 (2), 1413-1426. In thai.
- Torkar, G., Pintarič, M., Koch, V. (2010). Fruit and vegetable playing cards: utility of the game for nutrition education. *Nutrition & Food Science*, 40 (1), 74-80.
- World Health Organization. Overweight and Obesity. (2012). <https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/obesity-and-overweight>
- Yien, J. M. et al. (2011). A game-based learning approach to improving students' learning achievements in a nutrition course. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*. 10 (2),1-10.32.
- Viggiano, A. et al. (2014). Kaledo, a board game for nutrition education of children and adolescents at school: cluster randomized controlled trial of healthy lifestyle promotion. *European Journal of Pediatrics*. 15 (2), 217-228.
- Zheng W, Suzuki K, Sato M, Yokomichi H, Shinohara R, Yamagata Z. (2014). Adolescent growth in overweight and non-overweight children in Japan: a multilevel analysis. *Paediatr Perinat Epidemiol*. 28, 263–269. doi:10.1111/ppe.12116

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์
เพื่อพัฒนานักศึกษาคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
**The Development of instructional model of Active Learning Competencies
in an Online Environment to Develop Technological Pedagogical and
Content Knowledge (TPACK) of Computer Education Students
of Ramkhamhaeng University**

สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ,

กฤษ สินธนะกุล และ จิรพันธ์ ศรีสมพันธ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

Surawee Peanpedlerd,

Krich Sintanakul and Jiraphan Srisomphan

King Mongkut's University of Technology North Bangkok

Corresponding Author, E-mail: s6302041810021@email.kmutnb.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง 3) ประเมินสมรรถนะนักศึกษาคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์ และ 4) ศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาวิชาเอกคอมพิวเตอร์ศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา CCE4104 พฤติกรรมการสอนคอมพิวเตอร์ศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 14 คน เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แผนการสอน สื่อวีดิทัศน์โมชันกราฟิกส์ และ แบบสอบถามความพึงพอใจ มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด สำหรับแบบประเมินสมรรถนะ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และแบบทดสอบแบบปรนัย มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.33-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.897 การ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา การหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่แบบไม่เป็นอิสระ ผลการวิจัย พบว่า

1) รูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุก มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นกระตุ้นความสนใจ ขั้นให้ความรู้ ขั้นปฏิบัติและพยายาม ขั้นนำเสนอ และขั้นสะท้อนคิดการเรียนรู้ รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.69$, S.D.=0.30)

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 32.93 ($\bar{X}=32.93$, S.D.=4.45) สูงกว่าก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.14 ($\bar{X}=21.14$, S.D.=2.79) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) สมรรถนะนักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์ พบว่า สมรรถนะของนักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์มีคะแนนสมรรถนะแบบที่แพคทั้ง 3 ด้านผลทุกด้านสูงกว่าร้อยละ 70 ทุกสมรรถนะ เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลผลโดยภาพรวมสมรรถนะของนักศึกษาในการบูรณาการเทคโนโลยีกับการสอนและเนื้อหาอยู่ระดับสูง

4) ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$, S.D.=0.68)

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน; การเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุก; สภาพแวดล้อมออนไลน์; นักศึกษาครูแบบที่แพค

Abstracts

The objectives of this study were to 1) develop of instructional model of active learning competencies in an online environment to develop technological pedagogical and content knowledge (TPACK) of computer education students of Ramkhamhaeng University, 2) to compare learning outcomes by pretest and posttest of computer education students of instructional model of active learning competencies in an Online Environment, 3) develop the competency of computer education students of instructional model of Active Learning Competencies in an Online Environment, and 4) to investigate student satisfaction with the development of instructional model of active learning competencies in an online environment to develop technological pedagogical and content knowledge (TPACK) of computer education students of Ramkhamhaeng University. This study's sample group consisted of computer education students at Ramkhamhaeng University under the Undergraduate Program of the Faculty of Education in a total of 14 students who registered in the subject CCE4104 Teaching Computer Behavior for the second semester of the academic year 2021. The research instruments comprised the content analysis form, the lesson plans, motion graphic media, the questionnaire on students' opinions of the instructional model and competencies evaluated form are validity. Examination form is reliability equal to 0.897. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test for dependent and content analysis. The research findings revealed that

1) develop of instructional model of active learning competencies in an online environment to develop technological pedagogical and content knowledge (TPACK) of computer education students of Ramkhamhaeng University are activating, knowledge, practice and attempt, presentation and learning reflect. It was found it was found that, satisfaction of the instructional model was at high level. ($\bar{x}$ =4.69, S.D.=0.30)

2) Compare learning outcomes by pretest and posttest of computer education students of instructional model of active learning competencies in an Online Environment, It was found the students received an average score of 32.93 after taking the test, which was 21.14 higher than before, with a statistical significance at the .05 level,

3) develop the competency of computer education students of instructional model of Active Learning Competencies in an Online Environment it was overall had a mean score of 71.43 or 79.37 percent, indicating a high level of student competency in integrating technology with teaching, contend and pedagogy.

4) the overall satisfaction level with the instructional model of active learning competencies in an online environment to develop technological pedagogical and content knowledge (TPACK) of computer education students of Ramkhamhaeng University was at the highest level ($\bar{x}$ =4.50, S.D.=0.68).

Keywords: The Development of Instructional Model; Active Learning Instruction; Online Environment; TPACK Teacher Students.

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการศึกษาส่งผลต่อการขับเคลื่อนประเทศไทยในยุค 4.0 มุ่งหวังที่จะพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยตระหนักในประเด็นที่ว่า การพัฒนาคนควรเริ่มที่การพัฒนาการศึกษาซึ่งการให้ความรู้ทางการศึกษาโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้กับการศึกษาจึงเป็นสิ่งท้าทายครูผู้สอนในการที่จะเปลี่ยนแปลงเทคนิควิธีการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนด้วยการพัฒนาการเรียนการสอนแบบออนไลน์ การพัฒนาความรู้และทักษะหรือความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ในการจัดการศึกษาของครูโดยการมุ่งเน้นและให้ความสำคัญไปที่การบ่มเพาะ “นิสิตนักศึกษาครู” ให้กลายเป็นครูที่มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคใหม่ และพัฒนาตนเองให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง (อิฐภาภรณ์ นิยมวงศ์ และฐณพพงศ์ ศรีภาพสินธุ์, 2561 : 77-83) โดยนิสิตนักศึกษาครูควรมีความรู้และทักษะในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการสอนและเนื้อหาในการเรียนการสอน

ทั้งนี้ การนำแนวคิดทฤษฎีหลักความรู้ในการบูรณาการเทคโนโลยีกับวิธีสอนและเนื้อหาที่สอน (Technological Pedagogical Content Knowledge : TPACK) ตามที่ Mishra & Koehler, (2006 : 1017-1054) ได้กล่าวไว้ว่าแนวคิดแบบ “TPACK” เป็นการบูรณาการความรู้ 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ด้านเทคโนโลยี ความรู้ทางด้านวิธีสอน และความรู้ด้านเนื้อหาที่สอน เป็นการบูรณาการเทคโนโลยีกับวิธีสอนและเนื้อหาที่สอน ส่งผลให้ครูมีศักยภาพและสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการเทคโนโลยีไปประยุกต์จริงในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเอื้อให้ครูมีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเนื่องจากการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเน้นการปฏิบัติการทำได้หรือการลงมือทำของผู้เรียนซึ่งการเรียนรู้เชิงรุกจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างตื่นตัว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563 : 6) ทั้งนี้ การเรียนการสอนผ่านสภาพแวดล้อมออนไลน์มีส่วนช่วยในการเรียนรู้ของผู้เรียนในลักษณะเชิงรุกเพราะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียนกับผู้เรียน และมีผู้เรียนกับสื่อหรือเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น การพัฒนานิสิตนักศึกษาครูในฐานะที่จะก้าวไปสู่การเป็นครูยุคใหม่จะต้องเรียนรู้และฝึกฝนให้มีสมรรถนะเชิงรุกที่ส่งเสริมนิสิตนักศึกษาครูให้มีสมรรถนะครูที่แพค (TPACK)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มุ่งเน้นจัดการเรียนการสอนหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาคุรุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ และมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูของคุรุสภา ทั้งนี้ ข้อมูลฝ่ายทะเบียนของสำนักบริการทางวิชาการและทดสอบประเมินผล (สวป.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า ปีการศึกษา 2564 มีนักศึกษาลงทะเบียนเรียนจำนวนในกลุ่มวิชาชีพครูจำนวนมากที่ไม่ผ่านในรายวิชากลุ่มวิชาชีพครู และขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน สาเหตุที่สำคัญนักศึกษาไม่มีเวลาเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ นักศึกษาที่ต้องทำงานช่วงระหว่างวัน

หรือนักศึกษาที่ศึกษาหรือเรียนจากทางสถาบันไม่สะดวกในการเดินทางมาเรียน ทำให้องค์ความรู้ของนักศึกษาครูและทักษะด้านต่างๆในรายวิชากลุ่มวิชาชีพครูไม่เพียงพอ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งจะมีการพัฒนานักศึกษาครูทางด้านการบูรณาการเทคโนโลยีกับการสอนและเนื้อหา และนักศึกษาสามารถเตรียมตัวก่อนเรียนหรือการทบทวนบทเรียนด้วยตนเองเพราะผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาการเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา และเป็นการส่งเสริมสมรรถนะนักศึกษาครูแบบที่แพคให้กับนักศึกษาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
3. เพื่อประเมินสมรรถนะนักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ระเบียบวิธีวิจัย

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาวิชาเอกคอมพิวเตอร์ศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีสถานภาพเป็นนักศึกษาคงอยู่ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 68 คนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาวิชาเอกคอมพิวเตอร์ศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

รามคำแหง ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา CCE4104 พฤติกรรมการสอนคอมพิวเตอร์ศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 14 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

2.1 แบบวิเคราะห์เอกสาร

แบบวิเคราะห์เอกสารเป็นแบบการบันทึกข้อมูลแนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ และรูปแบบการสอน ผู้วิจัยศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและสร้างแบบวิเคราะห์เอกสารซึ่งประกอบด้วยทฤษฎี แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ และรูปแบบการสอน จากนั้นนำแบบวิเคราะห์เอกสารเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงแก้ไข

ปรัชญาการศึกษา ได้แก่ ปรัชญาสารัตถนิยม ปรัชญาการศึกษาเน้นตรนิยม ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม และปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม

ทฤษฎีการเรียนรู้ ได้แก่ ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของกาเย่ และทฤษฎีการเสริมต่อการเรียนรู้ของไวทสกี

รูปแบบการสอน ได้แก่ การเรียนการสอนของกาเย่ การเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะ (MIAP) และการเรียนการสอนแบบ Active Learning

2.2 แผนการสอนแผนการสอนรายวิชา CCE4104 พฤติกรรมการสอนคอมพิวเตอร์ศึกษา

จำนวนแผนการสอน 8 หน่วยการเรียนรู้

ผู้วิจัยศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้และคำอธิบายรายวิชา CCE4104 พฤติกรรมการสอนคอมพิวเตอร์ศึกษามาพัฒนาแผนการสอนจำนวน 8 หน่วยการเรียนรู้ และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไข จากนั้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของแผนการสอนผลการประเมินแผนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.78$, S.D.=0.19)

2.3 สื่อวีดิทัศน์โมชันกราฟิกส์ สื่อวีดิทัศน์โมชันกราฟิกส์ประกอบด้วยภาพกราฟิกส์แบบเคลื่อนไหว เสียงประกอบ และเสียงบรรยาย จำนวน 8 หน่วยการเรียนรู้

รูปที่ 1 ตัวอย่างสื่อวีดิทัศน์โมชันกราฟิกส์

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้และคำอธิบายรายวิชา CCE4104 พฤติกรรมการสอนคอมพิวเตอร์ศึกษา เพื่อกำหนดขอบเขตและจัดลำดับเนื้อหาทางโครงเรื่องบทเรียน (Story Board) จากนั้นผู้วิจัยพัฒนาสื่อโมชันกราฟิกส์จำนวน 8 หน่วยการเรียนรู้ และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงแก้ไข จากนั้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของสื่อโมชันกราฟิกส์จำนวน 8 หน่วยการเรียนรู้ ทั้งนี้ผลการประเมินสื่อโมชันกราฟิกส์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.58$, S.D.=0.49)

2.4 แบบทดสอบความรู้ด้านการสอนเป็นแบบทดสอบความรู้ด้านการสอนแบบปรนัย จำนวน 50 ข้อ โดยดำเนินการทดสอบผ่านกูเกิลฟอร์มบนสภาพแวดล้อมออนไลน์ผู้วิจัยศึกษาคำอธิบายรายวิชา และจุดประสงค์การเรียนรู้ รายวิชา CCE4104 พฤติกรรมการสอนคอมพิวเตอร์ศึกษา และจัดทำแบบทดสอบความรู้ด้านการสอนแบบปรนัย และนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำข้อสอบให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยตรวจสอบความสอดคล้องของข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.33-1.00 จากนั้นนำข้อสอบมาปรับปรุงแก้ไข และนำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักศึกษา (Tryout) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.897

2.5 แบบประเมินสมรรถนะเป็นแบบประเมินความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดแบบ TPACK เป็นการบูรณาการเทคโนโลยีกับวิธีสอนและเนื้อหาที่สอน โดยประเมินตามสภาพจริงตามเกณฑ์ประเมิน Rubric Score 3 ระดับ ได้แก่ สมรรถนะระดับดี สมรรถนะระดับพอใจ และสมรรถนะระดับควรปรับปรุงผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินสมรรถนะด้านการบูรณาการเทคโนโลยีกับวิธีสอนและเนื้อหาที่สอนตามแนวคิดแบบ TPACK ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินสมรรถนะและนำแบบประเมินสมรรถนะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้คำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำแบบประเมินสมรรถนะที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้อง (IOC) รายข้อของแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอน ผลการประเมินแบบประเมินสมรรถนะโดยภาพรวมมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

2.6 แบบสอบถามความพึงพอใจ แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการสร้างแบบสอบถามและสร้างแบบสอบถาม ประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนา นักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง จากนั้นนำแบบสอบถามพึงพอใจให้ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยในครั้งนี้เป็นการดำเนินการรวบรวมข้อมูลบนสภาพแวดล้อมออนไลน์กูเกิลคลาสรูมห้องเรียนสำหรับการเรียนการสอน โดยการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (The One -group Pretest –Posttest Design) โดยผู้วิจัยดำเนินการทดสอบก่อนเรียนในวันที่ 7 มีนาคม 2565 ทำการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนา นักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ระหว่างวันที่ 16 มีนาคม 2565 ถึง 5 เมษายน 2565 และดำเนินการทดสอบหลังเรียนวันที่ 7 เมษายน 2565

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอน แบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของ มหาวิทยาลัยรามคำแหง วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างด้วยค่าที (T-test Dependent)

4.3 ประเมินสมรรถนะนักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคด้วยรูปแบบการเรียนการสอน แบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าร้อยละ

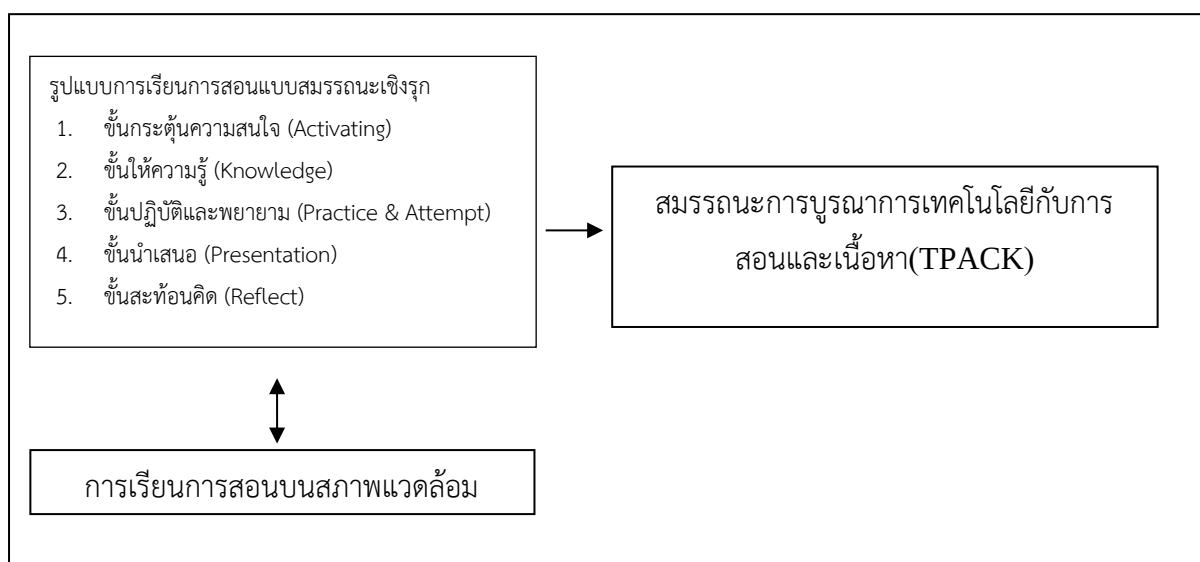
4.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อม ออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) ค่าร้อยละ (%) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างด้วยค่าที (T-test Dependent)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาคูแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง มีกรอบแนวคิดการวิจัยดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แนวคิดปรัชญาการศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ และแนวทางการเรียนการสอนต่างๆ ผลการวิเคราะห์แนวคิดสามารถสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนได้ดังนี้ 1) กระตุ้นความสนใจ (Activating) 2) ให้ความรู้ (Knowledge) 3) ปฏิบัติและพยายาม (Practice and Attempt) 4) นำเสนอ (Presentation) และ 5) สะท้อนคิดการเรียนรู้ (Reflect Learning) รูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวดำเนินการจัดการเรียนการสอนบนสภาพแวดล้อมออนไลน์ ได้แก่ ห้องเรียนกูเกิลคลาสรูม (Google Classroom) และแพลตฟอร์มการเรียนการสอนบนออนไลน์ (Google Meet) รวมทั้งการรับส่งงานและการสอบโดยใช้แบบฟอร์มออนไลน์ (Google Forms) ผ่านการติดต่อสื่อสารโปรแกรมไลน์ (Line) เพื่อพัฒนานักศึกษาคูคอมพิวเตอร์ศึกษาในการบูรณาการเทคโนโลยีกับการสอนและเนื้อหา (TPACK)

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนา นักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า จากการวิเคราะห์แนวคิด ปรัชญาการศึกษาสารัตถนิยม ปรัชญาการศึกษาเน้นตรนิยม ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม และปรัชญา การศึกษาปฏิรูปนิยม ทฤษฎีการเรียนรู้การสร้างความรูด้วยตนเอง ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของกาเย่ และทฤษฎีการเสริมต่อการเรียนรู้ของไวท็อตสกี การเรียนการสอน ของกาเย่ การเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะ (MIAP) และการเรียนการสอนแบบ Active Learning ผลการ วิเคราะห์แนวคิดดังกล่าวสามารถสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนา นักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

สมรรถนะเชิงรุก	รายละเอียด
1. ขั้นกระตุ้นความสนใจ (Activating)	การเตรียมความพร้อมของผู้เรียนให้มีความสนใจในเรื่องที่จะเรียนรู้ สำนวความรูและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน โดยการซักถาม ทดสอบ แสดงความคิดเห็น และใช้สื่อออนไลน์ประเภทต่างๆในการจัดการเรียน การสอนเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน
2. ขั้นให้ความรู้ (Knowledge)	การให้เนื้อหาสาระความรู้โดยการบรรยาย การถามตอบหรือการอภิปราย ระหว่างเรียนบนสภาพแวดล้อมออนไลน์ รวมทั้งเรียนรู้ผ่านบทเรียนสื่อวิดีโอ ทัศนโมชันกราฟิกและใบเนื้อหาออนไลน์ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้
3. ขั้นปฏิบัติและพยายาม (Practice and Attempt)	การนำองค์ความรู้ที่ได้เรียนรู้มาลงมือฝึกปฏิบัติทำกิจกรรมเพื่อให้เกิด ทักษะในด้านต่างๆ จากการวางแผน คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และฝึก ปฏิบัติด้วยความพากเพียรและตั้งใจเพื่อให้ภาระงานต่างๆ บรรลุ วัตถุประสงค์ถูกต้องครบถ้วน
4. ขั้นนำเสนอ (Presentation)	การนำเสนอข้อมูล ความคิดเห็น ความรู้สึก หรือผลงานจากภาระงานที่ได้ ปฏิบัติและพยายามมาแสดงหรือนำเสนอ โดยมีการอภิปรายเพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนและผู้สอนบนสภาพแวดล้อม ออนไลน์
5. ขั้นสะท้อนคิดการเรียนรู้ (Reflect Learning)	กระบวนการที่ผู้เรียนมีการทบทวนไตร่ตรองเกี่ยวกับความคิด ความเชื่อ ทัศนคติ และการกระทำของตนเองจากสถานการณ์หรือจากประสบการณ์ ของตนเองด้วยวิธีการเผชิญความเข้าใจและแก้ไขปัญหาจากการฝึกปฏิบัติ

	จากมุมมองที่หลากหลาย การหาเหตุผลมาสนับสนุน ก่อให้เกิดความเข้าใจรู้ตระหนักในความหมายการกระทำของตนเองและคุณค่าในประสบการณ์ที่เรียนรู้

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์แนวคิดดังกล่าวสามารถสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุก ดังนี้ 1) ขั้นกระตุ้นความสนใจ (Activating) 2) ขั้นให้ความรู้ (Knowledge) 3) ขั้นปฏิบัติและพยายาม (Practice and Attempt) 4) ขั้นนำเสนอ (Presentation) และ 5) ขั้นสะท้อนคิดการเรียนรู้ (Reflect Learning) รูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกทั้ง 5 ขั้นตอนดำเนินการจัดการเรียนการสอนบนสภาพแวดล้อมออนไลน์โดยผ่านห้องเรียนกูเกิลคลาสรูม (Google Classroom) และแพลตฟอร์มการเรียนการสอนบนออนไลน์ (Google Meet) รวมทั้งการรับส่งงานและการสอบโดยใช้แบบฟอร์มออนไลน์ (Google Forms) ผ่านการติดต่อสื่อสารโปรแกรมไลน์ (Line) โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุก ได้แก่ Online Participant Digital Media และ Digital Content เพื่อพัฒนานักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพร่ในการบูรณาการระหว่างความรู้ทางเทคโนโลยีกับการสอนและเนื้อหา

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพร่ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
ด้านหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุก			
1. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกมีความสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ และแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบการสอน	4.66	0.57	มากที่สุด
2. องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกส่งเสริมการพัฒนานักศึกษาครูแบบ TPACK	4.33	0.58	มาก
3. องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกมีความสัมพันธ์ต่อกันรายด้าน	5.00	0.00	มากที่สุด
	4.66	0.38	มากที่สุด
ด้านการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์			
4. กิจกรรมการเรียนการสอนขั้นกระตุ้นความสนใจ	5.00	0.00	มากที่สุด

5. กิจกรรมการเรียนการสอนขั้นให้ความรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
6. กิจกรรมการเรียนการสอนขั้นปฏิบัติและพยายาม	5.00	0.00	มากที่สุด
7. กิจกรรมการเรียนการสอนขั้นนำเสนอ	5.00	0.00	มากที่สุด
8. กิจกรรมการเรียนการสอนขั้นสะท้อนคิด	5.00	0.00	มากที่สุด
รายด้าน	5.00	0.00	มากที่สุด
การพัฒนานักศึกษาคูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพค			
9. ความรู้ด้านการสอน	5.00	0.00	มากที่สุด
10. ความรู้ด้านเนื้อหา	3.66	0.58	ปานกลาง
11. ความรู้เทคโนโลยี	4.33	0.58	มาก
12. การบูรณาการเทคโนโลยีกับการสอนและเนื้อหา	4.66	0.57	มากที่สุด
รายด้าน	4.41	0.54	มาก
โดยภาพรวม	4.69	0.30	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาคูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.69$, S.D.=0.30) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์ และด้านหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุก มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ($\bar{X}=5.00$, S.D.=0.00 และ $\bar{X}=4.66$, S.D.=0.38) ตามลำดับ สำหรับด้านการพัฒนานักศึกษาคูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคมีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X}=4.41$, S.D.=0.54)

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาคูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์

การทดลอง	จำนวน นักศึกษา	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	t	p
ก่อนเรียน	14	50	21.14	4.452	11.289	0.000
หลังเรียน	14	50	32.93	2.786		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เท่ากับ 32.93 ($\bar{x}=32.93$, S.D.=4.45) สูงวก่อนเรียนเท่ากับ 21.14 ($\bar{x}=21.14$, S.D.=2.79) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์

ตารางที่ 4 สมรรถนะนักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์

นักศึกษาคนที่	คะแนนรวม (คะแนนเต็ม 57 คะแนน)	ร้อยละ(%)	ระดับสมรรถนะ
1	39	68.42	ปานกลาง
2	41	71.92	ปานกลาง
3	50	87.72	สูง
4	52	91.22	สูง
5	53	92.98	สูง
6	50	87.72	สูง
7	45	78.95	ปานกลาง
8	50	87.72	สูง
9	50	87.72	สูง
10	42	73.68	ปานกลาง
11	38	66.67	ปานกลาง

12	47	82.46	สูง
13	48	84.21	สูง
14	49	85.96	สูง
ค่าเฉลี่ย	46.71	81.95	สูง

จากตารางที่ 4 ผลการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์ พบว่า สมรรถนะของนักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 46.71 คิดเป็นร้อยละ 81.95 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลผลพบว่า โดยภาพรวมสมรรถนะของนักศึกษาในการบูรณาการเทคโนโลยีกับการสอนและเนื้อหาอยู่ระดับสูง

ตารางที่ 5 ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. กิจกรรมการเรียนการสอนขั้นกระตุ้นความสนใจส่งเสริมให้นักศึกษาสนใจในเรื่องต่างๆที่อยากจะเรียนรู้	4.50	0.65	มากที่สุด
2. กิจกรรมการเรียนการสอนขั้นให้ความรู้ช่วยให้นักศึกษาได้เนื้อหาสาระความรู้และนำความรู้ที่ได้ศึกษามาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ	4.57	0.65	มากที่สุด
3. กิจกรรมการเรียนการสอนขั้นปฏิบัติและพยายามช่วยให้นักศึกษาพัฒนาด้านทักษะ	4.57	0.65	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนการสอนขั้นนำเสนอช่วยให้นักศึกษาได้นำเสนอผลงานและอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียน	4.50	0.65	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนการสอนขั้นสะท้อนคิดช่วยให้นักศึกษาได้สรุปในสิ่งที่ได้เรียนรู้	4.36	0.93	มาก
6. กิจกรรมการเรียนการสอนบนสภาพแวดล้อมออนไลน์ช่วยให้นักศึกษาระดือรื้อรันในการเรียนรู้	4.29	0.99	มาก

7. กิจกรรมการเรียนการสอนบนสภาพแวดล้อมออนไลน์ช่วยให้นักศึกษาสามารถ กลับไปทบทวนบทเรียนได้	4.71	0.61	มากที่สุด
8. กิจกรรมการเรียนการสอนบนสภาพแวดล้อมออนไลน์ส่งเสริมให้มี เวลาเรียน และสถานที่ที่มีความยืดหยุ่น	4.71	0.61	มากที่สุด
9. กิจกรรมการเรียนการสอนบนสภาพแวดล้อมออนไลน์ส่งเสริมให้ นักศึกษามี ปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและผู้เรียนในระบบจัดการสอน	4.29	0.82	มาก
10. กิจกรรมการเรียนการสอนบนสภาพแวดล้อมออนไลน์ส่งเสริมให้ นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อการเรียนมากเพิ่มขึ้น	4.57	0.65	มากที่สุด
11. กิจกรรมการเรียนการสอนบนสภาพแวดล้อมออนไลน์ส่งเสริมให้ นักศึกษา ประเมินผลการทำงานของตนเองในระบบการเรียนการสอน	4.36	0.75	มาก
12. กิจกรรมการเรียนการสอนบนสภาพแวดล้อมออนไลน์ส่งเสริมให้ นักศึกษามี ส่วนร่วมในการร่วมกิจกรรมกลุ่มเพิ่มขึ้น	4.36	0.84	มาก
13. การเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์ ช่วยให้ นักศึกษาได้รับการพัฒนาการใช้เทคโนโลยี	4.50	0.65	มากที่สุด
14. การเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์ ช่วยให้ นักศึกษาได้รับการพัฒนาการสอน	4.36	0.93	มาก
15. การเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์ ช่วยให้ นักศึกษาได้รับการพัฒนาความรู้เนื้อหาที่หลากหลาย	4.64	0.63	มากที่สุด
โดยรวมค่าเฉลี่ย	4.50	0.68	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า ความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหงโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.50$, S.D.=0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความพึงพอใจระดับมากที่สุด ได้แก่ กิจกรรมการเรียนการสอนบนสภาพแวดล้อมออนไลน์ช่วยให้นักศึกษาสามารถกลับไปทบทวนบทเรียนได้ ($\bar{x}=4.71$, S.D.=0.68) และ กิจกรรมการเรียนการสอนบนสภาพแวดล้อมออนไลน์ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีเวลาเรียน และสถานที่ที่มีความยืดหยุ่น ($\bar{x}=4.71$, S.D.=0.68)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้วิเคราะห์จากแนวคิดปรัชญาการศึกษาสารัตถนิยม ปรัชญาการศึกษาเน้นตรินิยม ปรัชญาการศึกษาพิพัฒนาการนิยม และปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม ทฤษฎีการเรียนรู้การสร้างความรูด้วยตนเอง ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของกาเย่ และทฤษฎีการเสริมต่อการเรียนรู้ของไวทอลล์ แนวทางการเรียนการสอนของกาเย่ การเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะ (MIAP) และแนวคิดการเรียนการสอนแบบ Active Learning มาเป็นกรอบความแนวคิดในการวิในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของไชยวัฒน์ ชุมนาเสีย และวานิช ประเสริฐพร (2562 : 441-444) ที่กล่าวว่า ผู้สอนควรยึดองค์ประกอบหลักปรัชญาการศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ และนวัตกรรมด้านการเรียนการสอนให้ครบทั้งสามองค์ประกอบจะช่วยให้ครูผู้สอนพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เชิงรุกของผู้เรียนได้อย่างหลากหลายวิธีการและเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียนได้เด่นชัด และช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกิดความกระจางรัดกุมและชัดเจนขึ้น สำหรับรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ได้แก่ ขั้นกระตุ้นความสนใจ ขั้นให้ความรู้ ขั้นปฏิบัติและพยายาม ขั้นนำเสนอ และขั้นสะท้อนคิดการเรียนรู้ ผลการประเมินรูปแบบโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์สูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภรณ์พร (2556 : 54) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนเชิงรุกออนไลน์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนเชิงรุกออนไลน์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการ

เรียนรู้ได้แก่ 1) ชั้นศึกษาค้นคว้า 2) ชั้นเชื่อมโยงปัญหา 3) ชั้นระดมสมอง 4) ชั้นสังเกตการณ์ และ 5) ชั้นสะท้อนคิดการเรียนรู้ สำหรับผลการทดลองใช้รูปแบบการสอนเชิงรุกออนไลน์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาบัณฑิต พบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างสูงขึ้นในแต่ละสัปดาห์ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Michel, Carter and Otmar (2009 : 86) ที่ได้ทำการศึกษเปรียบเทียบผลองค์ความรู้ของนักศึกษาจากรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกและรูปแบบดั้งเดิม โดยนักศึกษาที่เรียนรายวิชาธุรกิจเบื้องต้น พบว่าการเรียนรู้เชิงรุกสามารถนำไปสู่การปรับปรุงผลองค์ความรู้ในเนื้อหาในระดับที่เฉพาะเจาะจงตามสาระเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจหลักการ ทฤษฎี และวิธีการของกลุ่มสาระนั้นๆโดยเฉพาะ

3. ผลการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์ พบว่า สมรรถนะของนักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์โดยภาพรวมสมรรถนะของนักศึกษาในการบูรณาการเทคโนโลยีกับการสอนและเนื้อหาอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพงษ์ บางท่าไม้ (2561 : 76) ได้พัฒนาชุดฝึกอบรมตามแนวคิด TPACK Model เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสำหรับนิสิตครู พบว่า นิสิตครูที่เข้าฝึกอบรมมีสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาอยู่ในระดับดีมาก และการประเมินตนเองของนิสิตครูหลังใช้ชุดฝึกอบรมตามแนวคิด TPACK Model เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษามีสมรรถนะหลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับดีมาก

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า ความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาครูคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพคของมหาวิทยาลัยรามคำแหงโดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ ณัฐพงษ์ บางท่าไม้ (2561 : 76) ได้พัฒนาชุดฝึกอบรมตามแนวคิด TPACK Model เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสำหรับนิสิตครู ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกอบรมตามแนวคิด TPACK Model เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสำหรับนิสิตครูได้นำกระบวนการของแนวคิด TPACK Model มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมของชุดฝึกอบรมโดยองค์ประกอบของชุดฝึกอบรมประกอบด้วยด้านการออกแบบชุดฝึกอบรม ด้านการออกแบบกิจกรรม ด้านการออกแบบสื่อและด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งผลการประเมินคุณภาพของชุดฝึกอบรมอยู่ในระดับดี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวินัย เพ็งภิญโญ (2563 : 88) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแบบระบบจัดการเรียนรู้ตามแผนการสอนฐานสมรรถนะโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีส่วนเสริมด้วยกรณีศึกษากับนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา ผลการหาค่าความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแผนการสอนฐานสมรรถนะโดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1.1 การเขียนบันทึกสะท้อนคิดควรมีการให้ความรู้และแนวทางการเขียนบันทึกสะท้อนคิดให้กับนักศึกษาในช่วงเริ่มต้น (หน่วยการเรียนรู้ที่ 1) และให้นักศึกษาได้มีการนำเสนอบันทึกสะท้อนคิดเป็นรายบุคคลเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

1.2 ควรมีการทดสอบหลังเรียนเมื่อจบบทเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ก่อนที่จะทดสอบรวบยอดเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนทั้ง 8 หน่วยการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมออนไลน์เพื่อพัฒนานักศึกษาครูแบบที่แพคนำไปประยุกต์ใช้กับสาขาวิชาเอกอื่นๆของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2.2 ควรมีการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบสมรรถนะเชิงรุกบนสภาพแวดล้อมเชิงผสมผสานเพื่อพัฒนานักศึกษาครูเอกคอมพิวเตอร์ศึกษาแบบที่แพค มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เอกสารอ้างอิง

- จิรภา อรรถพร. (2556). การพัฒนารูปแบบการสอนเชิงรุกออนไลน์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชยวัฒน์ ชูมนาสี และวานิช ประเสริฐพร. (2562). การเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ผู้เรียน : บนฐานของปรัชญาการศึกษาและการเรียนรู้เชิงรุก. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 16 (2), 441-444.
- ณัฐพงษ์ บางท่าไม้. (2561). การพัฒนาชุดฝึกอบรมตามแนวคิด *TPCK Model* เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาสำหรับนิสิตครู. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วินัย เพ็งปัญญา. (2563). การพัฒนารูปแบบระบบจัดการเรียนรู้ตามแผนการสอนฐานสมรรถนะโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีส่วนเสริมด้วยกรณีศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

- อิษฏาภรณ์ นิยมวงศ์และฐะณูพงศ์ ศรีกาฬสินธุ์. (2561). นวัตกรรมการสอนของนิสิตครูกับเทคโนโลยีสารสนเทศ Thailand 4.0. *วารสารวิชาการนวัตกรรมการสื่อสารสังคม*. 6 (1), 77-83.
- Michel, N., Carter, J., and Otmar. (2009). Active Versus Passive Teaching Styles: An Empirical Study of Student of Student Learning Outcomes. *Human Resource Development Quarterly*, 20(4).
- Mishra, P. and Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge. *Teachers College Record*, 6 (6), 1017-1054.

เปรียบเทียบการแปลงเป็นนามวลีของภาษาไทยและภาษาจีน

Comparative Study on Normalizations of Thai and Chinese

ชญัญญัก ตามัย

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

Chanyapak Tamai

Eastern Asia University, Thailand.

E-mail : tamaichanyapak@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการแปลงเป็นนามวลีของภาษาไทยและภาษาจีน ภาษาไทยและภาษาจีนนั้นเป็นภาษาคำโดดที่ไม่มีรูปคำบอกชนิดของคำ ทว่าในภาษาไทยและภาษาจีนต่างมีปรากฏการณ์ทางภาษาที่เรียกว่า การแปลงเป็นนามวลี ซึ่งก็คือการเติมรูปคำข้างหน้าหรือหลัง คำกริยาและคำคุณศัพท์ เมื่อเติมแล้วคำเหล่านั้นจะกลายเป็นคำนาม จากการศึกษาเปรียบเทียบนามวลีแปลงในภาษาไทยและภาษาจีนพบว่า มีความเหมือนและแตกต่างกัน ด้านแรกการแบ่งชนิดของคำ ในภาษาไทยได้จัดให้นามวลีแปลงเป็นประเภทหนึ่งของคำนาม แต่ภาษาจีนไม่มีการแบ่งประเภทของนามวลีแปลงอย่างชัดเจน ด้านที่สองการเติมตัวบ่งชี้ ในภาษาไทยจะใช้วิธีการเติม การ- ความ- เป็นกระบวนการแปลงเป็นนามวลี ซึ่งในภาษาจีนนั้นมีความคล้ายคลึงกับภาษาไทย นั่นคือการเติม “的” หลังคำกริยาและคำคุณศัพท์ จะทำให้คำกริยาและคำคุณศัพท์มีคุณสมบัติของคำนาม ด้านที่สามนามวลีแปลงกับหน้าที่ของคำในประโยค ในภาษาไทยตำแหน่งประธานของประโยคจะเป็นคำนาม แต่ในภาษาจีนนั้นตำแหน่งประธานและกรรมในประโยคที่เป็นคำกริยาและคำคุณศัพท์จะไม่นับว่าเป็นคำนามหรือนามวลีแปลง บทความนี้จะทำให้เราเข้าใจถึงเรื่องการแบ่งชนิดของคำนามในภาษาไทยและภาษาจีน ลักษณะการเติมตัวบ่งชี้นามวลีแปลงในภาษาไทยและภาษาจีน รวมถึงความแตกต่างของนามวลีแปลงกับหน้าที่ของคำในประโยคในภาษาไทยและภาษาจีน ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อนักศึกษาไทยที่เรียนภาษาจีน และนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยต่อไป

คำสำคัญ: นามวลีแปลง; ภาษาไทย; ภาษาจีน; ศึกษาเปรียบเทียบ

Abstracts

This academic article aims to study the comparative analysis of the conversion of Thai and Chinese nominalizations. Thai and Chinese words are single words that do not have a word form. But in Thai and Chinese, there is a linguistic term known as nominalization, which refers to a process of creation of nouns from verbs and adjectives, Those words will become nouns. This study of translated found that Thai and Chinese nominalizations have similarities, and at the same time with some differences. The first difference is the classification of words. In Thai language, nominalization can be considered as a noun, while in Chinese language it does not have a clear classification. The second difference is the way the nominalization is created. In Thai, the morphemes “kaan” and “khwaam” to convert verbs or adjectives into nouns, while in Chinese “的” is used after verbs and adjectives. The third difference is the function of nominalization in a sentence. In Thai, the nominalization serves as a subject of a sentence, however, in Chinese the subject and object in a sentence cannot be represented by a nominalization. This article will help us understand the classification of nominalization in Thai and Chinese languages, characteristics of them, including the difference in creation and word function in Thai and Chinese sentences. Hopefully, this study will be useful for Thai students in studying Chinese and for Chinese students who are to learn Thai.

Keywords: Noun Phrase Converter; Thai Language; Chinese; Comparative Study

บทนำ

การแปลงเป็นนามวลี (nominalizations) คือ การแปลคำอื่นเป็นคำนามหรือการแปลงประโยคหรือส่วนของประโยคให้กลายเป็นนามวลี ภาษาไทยและภาษาจีนจัดเป็นภาษาคำโดด (Isolating Language) ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๕๔ ได้นิยามความหมายไว้ว่า “ภาษาคำโดดหมายถึง ภาษาแบบที่ใช้คำที่มีลักษณะโดด ๆ คือ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปไปตามหน้าที่หรือตามความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์เกี่ยวเนื่องกับคำอื่น คำในภาษาคำโดดมักจะมีพยางค์เดียวเป็นส่วนมาก แต่ก็มีคำสองพยางค์และหลายพยางค์ด้วย” ถึงแม้ว่าคำในภาษาไทยและภาษาจีนจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปไปตามหน้าที่ หากทั้งสองภาษาต่างมีปรากฏการณ์ที่คำคุณศัพท์และคำกริยาถูกเปลี่ยนให้เป็นคำนาม ซึ่งในทางภาษาศาสตร์ เรียกว่า กระบวนการแปลงเป็นนามวลี (nominalization) หมายถึง การเปลี่ยนหน่วยใดๆ ในภาษาให้เป็นนามวลี (กิมพลีชัย เตชะราชันย์, 2558 : 7) และแม้ว่าภาษาไทยและภาษาจีนจะเป็นภาษาคำโดดเหมือนกัน ทว่าสองภาษาต่างมีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง และมีการแปลงเป็นนามวลีที่มีทั้งเหมือนและแตกต่างกัน บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการแปลงเป็นนามวลีของภาษาไทยกับภาษาจีน และปัญหาการแบ่งชนิดของคำที่เกี่ยวข้องกับนามวลีในภาษาจีน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจนามวลีแปลงในภาษาไทยและภาษาจีนมากยิ่งขึ้น

การแปลงเป็นนามวลีของภาษาไทย

ในภาษาไทยกระบวนการกลายเป็นนามวลีนั้นจะใช้ การ- และ ความ- เป็นตัวบ่งชี้นามวลีแปลง (nominalizer) กล่าวคือเมื่อเราเติม การ- หรือ ความ- หน้าคำนาม คำคุณศัพท์ หรือคำกริยาแล้ว คำเหล่านั้นจะกลายเป็นคำนาม ทั้งยังมีหน้าที่เช่นเดียวกับคำนาม เช่น ความดี การเดิน ฯลฯ ซึ่งนักภาษาศาสตร์ไทยมองว่านามวลีแปลงจัดเป็นคำประสาน คำประสาน คือ คำที่มีหน่วยคำไม่อิสระอย่างน้อย 1 หน่วยคำเป็นส่วนประกอบ โดยเราสามารถคาดเดาได้ว่าหน่วยคำใดรวมกับหน่วยคำใดแล้วมีความหมายอย่างไร (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, กิตติมา อินทร์มพพรัญ และนัฐวุฒิ ไชยเจริญ, 2554 : 76) ซึ่งคำเหล่านี้ล้วนมีหน้าที่เป็นคำนามโดยสมบูรณ์ คำนามหมายถึง คำบอกชื่อ คน สัตว์ สิ่งของ เป็นคำที่ใช้เรียกคำพวกหนึ่งที่บอกชื่อของสิ่งที่มีรูป เช่น คน สัตว์ บ้านเมือง เป็นต้น หรือสิ่งที่ไม่มียูบ เช่น เวลา อายุ อำนาจ เป็นต้น โดยภาษาไทยมีการแบ่งประเภทของคำนามไว้ 5 ชนิดได้แก่

1. สามานยนาม หมายถึง คำนามทั่วไป เช่น คน สัตว์ สิ่งของ
2. วิสามานยนาม หมายถึง คำนามที่เป็นชื่อเฉพาะ เช่น จังหวัดชลบุรี ประเทศลาว มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย เป็นต้น
3. สมุหนาม หมายถึง คำนามที่บอกลักษณะของคน สัตว์ และสิ่งของที่อยู่รวมกันเป็นหมู่ เช่น คณะกรรมการ ฝูงนก หมู่บ้าน เป็นต้น
4. ลักษณะนาม หมายถึง คำนามที่บอกลักษณะของบุคคล สัตว์ สิ่งของ เช่น ปากกา1ด้าม กระเป๋า1ใบ คน1คน เป็นต้น
5. อาการนาม หมายถึง คำนามที่เกิดจากการเติมคำ การ- ความ- หน้าคำกริยา การจะนำหน้าคำกริยาที่เป็นรูปธรรม เช่น การกิน การเดิน ส่วนความจะใช้นำหน้าคำกริยาที่เป็นนามธรรม เช่น ความดี ความงาม เป็นต้น

จะเห็นว่าในภาษาไทยได้มีการจัดหมวดหมู่นามวลีแปลงไว้เป็นประเภทหนึ่งของคำนาม นามวลีแปลงถูกจัดอยู่ในประเภทของอาการนาม โดยคำนามที่มาจากการกลายเป็นนามวลีนั้นถือว่าเป็นคำนามโดยสมบูรณ์ ซึ่งในโครงสร้างประโยคจะมีหน้าที่เช่นเดียวกับคำนาม นั่นคือมีหน้าที่เป็นประธานและกรรมของประโยค

ความเป็นมาและปัญหาของการแปลงเป็นนามวลีของภาษาจีน

กระบวนการแปลงเป็นนามวลีภาษาจีนเรียกว่า หมิงอู๋ว่า (名物化) ซึ่งปรากฏการณ์คำนามที่สร้างจากคำชนิดอื่นของจีนนั้น ทำให้เกิดปัญหาการแบ่งชนิดของคำในภาษาจีน ซึ่งยังคงเป็นที่ถกเถียงของนักภาษาศาสตร์ชาวจีน และเป็นปัญหาที่นักภาษาศาสตร์ชาวจีนต่างยังคงหาข้อสรุปไม่ได้จวบจนปัจจุบัน

ปรากฏการณ์ทางภาษาที่ชื่อว่าหมิงอู๋ว่านี้เริ่มต้นจาก Zhang Zhigong ได้เขียนในหนังสือไวยากรณ์และการเรียนการสอนไวยากรณ์แนะนำ “ระบบการเรียนการสอนไวยากรณ์ภาษาจีนฉบับชั่วคราว”(พ.ศ. 2499) (语法和语法教学——介绍“暂拟汉语教学语法系统”) (1956) ไว้ว่า

การใช้คำกริยาและคำคุณศัพท์ในกรณีพิเศษคือ

- (1) **分析是必要的。** (แปลตรงตัวว่า วิเคราะห์คือจำเป็น)

我们重视分析。 (แปลตรงตัวว่า พวกเราให้ความสำคัญวิเคราะห์)

诚实才好。 (แปลตรงตัวว่า จริงใจถึงจะดี)

他喜欢清静。 (แปลตรงตัวว่า เขาชอบสงบเงียบ)

- (2) **他的来使大家很高兴。** (แปลตรงตัวว่า มาของเขาทำให้ทุกคนดีใจ)

狐狸的狡猾是很出名的。 (แปลตรงตัวว่า เจ้าเล่ห์ของสุนัขจิ้งจอกเป็นที่เลื่องลือ)

- (3) **作品分析是文学教学的重要内容。** (แปลตรงตัวว่า วิเคราะห์ผลงานคือเนื้อหาที่สำคัญของการเรียนการสอนวรรณกรรม)

Zhang Zhigong ให้เหตุผลสองข้อที่ทำให้คำกริยาและคำคุณศัพท์ตามตัวอย่างด้านบนเป็นการแบบกรณีพิเศษว่า ข้อแรกในด้านความหมายคำเหล่านี้ไม่มีสภาพเป็นคำกริยาหรือเป็นคำคุณศัพท์ แต่คำเหล่านี้ได้กลายเป็นคำนามไปแล้ว เหตุผลที่สองคือคำเหล่านี้เป็นประธานและกรรมของประโยค ซึ่งหน้าที่ประธานและกรรมของประโยคเป็นหน้าที่ของคำนาม

Zhang Zhigong ได้อธิบายตัวอย่างทั้งสามว่า ตัวอย่างที่1,2,3 มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ตัวอย่างที่1 **分析**(วิเคราะห์) เป็นคำกริยาซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค ยังคงไว้ซึ่งสภาพความเป็นคำกริยาตามหลักไวยากรณ์จีน กล่าวคือสามารถซ้ำคำได้ (**分析分析是必须的，诚诚实实才好**)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า Zhang Zhigong ต้องการจะสื่อว่าคำที่อยู่ในตำแหน่งประธานและกรรมของประโยคที่เป็นคำคุณศัพท์และคำกริยาได้สูญเสียคุณสมบัติบางส่วนหรือทั้งหมดของตนเองไปแล้ว แต่ Zhang Zhigong ไม่ได้สรุปความคิดเห็นที่แน่นอนว่า ปรากฏการณ์นี้ทำให้คำที่อยู่ในตำแหน่งประธานและกรรมในประโยคกลายเป็นคำนามหรือไม่ เพียงแต่ใช้คำว่า “การใช้คำกริยาและคำคุณศัพท์ในกรณีพิเศษ” ด้วยเหตุนี้เองการยกตัวอย่างไวยากรณ์ของเขาจึงเป็นที่ถกเถียงกันในวงการภาษาศาสตร์ของจีน ดังนั้นนักภาษาศาสตร์จีนจึงแตกเสียงออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งสนับสนุนความคิดที่ว่าคำคุณศัพท์และคำกริยาได้กลายเป็นคุณสมบัติเป็นคำนามไปแล้ว และอีกกลุ่มที่ปฏิเสธความคิดนี้อย่างสิ้นเชิง ดังนั้นจึงมีการแสดงทฤษฎีและความคิดเห็นของตนเองโต้แย้งความคิดของอีกฝ่ายเกิดขึ้น ซึ่งผู้ที่ปฏิเสธแนวคิดนี้เช่น

Zhu Dexi Lu Jiawen และ Ma Zhen หนึ่งในเป็นกลุ่มนักภาษาศาสตร์ที่ไม่เห็นด้วยที่ในภาษาจีน คำกริยาและคำคุณศัพท์จะกลายเป็นนามวลีแปลง พวกเขาแสดงความคิดเห็นในบทความ “ปัญหาเกี่ยวกับ “นามวลีแปลง” ของคำกริยาและคำคุณศัพท์” (พ.ศ.2504) (关于动词形容词“名物化”的问题)(1961) ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. Zhu Dexi Lu Jiawen และ Ma Zhen ได้แย้งแนวคิดที่ว่าคำคุณศัพท์และคำกริยาที่อยู่ในตำแหน่งประธานและกรรมของประโยคจะกลายเป็นคำนาม

2. ได้แย้งแนวคิดที่ว่า คำคุณศัพท์และคำกริยาที่อยู่ในตำแหน่งประธานและกรรมของประโยคมีลักษณะทางไวยากรณ์ของคำนาม

3. ปฏิเสธว่าคำคุณศัพท์และคำกริยาที่อยู่ในตำแหน่งประธานและกรรมของประโยคสูญเสียคุณสมบัติบางส่วนหรือคุณสมบัติทั้งหมดของตนเอง

กลุ่มนักภาษาศาสตร์ที่สนับสนุนแนวคิดนามวลีแปลงได้ให้เหตุผลไว้ว่า การแบ่งชนิดของคำนั้น คำนามไม่ได้บ่งบอกถึงสรรพสิ่งเสมอไป คำกริยาไม่ได้บ่งบอกถึงการกระทำเสมอไป และคำคุณศัพท์ไม่ได้บ่งบอกถึงลักษณะเสมอไป แต่การแบ่งประเภทของคำจะต้องพิจารณา 2 ส่วนคือความหมายทางไวยากรณ์ และความหมายทางไวยากรณ์ของคำเมื่อคำอยู่ในสภาพแวดล้อมทางไวยากรณ์ที่ต่างกันควบคู่กันไปด้วย เช่น การที่เราบอกว่า 木头 (ไม้) และ 电灯 (หลอดไฟ) เป็นคำนาม เราไม่สามารถดูเพียงแค่ความหมายทางไวยากรณ์ของคำเท่านั้น แต่เราจะพิจารณาจากความหมายทางไวยากรณ์ของคำเมื่อไปวางในสภาพแวดล้อมทางไวยากรณ์อื่นๆควบคู่ด้วย ตัวอย่างเช่น 一根木头 (ไม้หนึ่งท่อน) 木头房子 (บ้านไม้) ไม่ว่าจะวาง 木头 (ไม้) ไว้ตำแหน่งไหนก็ยังคงความหมายทางไวยากรณ์เช่นเดิม แต่ Zhu Dexi ได้แย้งว่า 一根木头 (ไม้หนึ่งท่อน) และ 木头房子 (บ้านไม้) มีความหมายทางไวยากรณ์ที่ต่างกัน ตัวอย่างแรกคำว่าไม้เป็นคำนาม มีความหมายเป็นวัตถุคือตัวมันเอง แต่ตัวอย่างที่สองคำว่าไม้เป็นคำคุณศัพท์ใช้ขยายคำว่าบ้าน เขาจึงเห็นว่าไม่ควรที่จะแบ่งประเภทของคำจากการวางคำในสภาพแวดล้อมทางไวยากรณ์อื่นๆ

Zhu Dexi ยกตัวอย่างประกอบด้วยการใช้ “什么(อะไร)” และ “怎么(อย่างไร)” ในการเปรียบเทียบว่าคำที่วางตำแหน่งประธานและกรรมของประโยคไม่ใช่คำนามเสมอไป “什么(อะไร)” มีคุณสมบัติพื้นฐานเหมือนกับคำนาม โดยปกติจะแทนที่ด้วยคำนามหรือนามวลี และ “怎么(อย่างไร)” มีคุณสมบัติพื้นฐานเหมือนภาคแสดง โดยปกติจะแทนที่ด้วยภาคแสดง เช่น

看什么？看电影 (ดูอะไร? ดูภาพยนตร์)

看是么？看下棋 (ดูอะไร? ดูวางหมากรุก)

怕什么？怕鲨鱼 (กลัวอะไร? กลัวฉลาม)

怕什么？怕冷 (กลัวอะไร? กลัวหนาว)

จากตัวอย่างประโยค Zhu Dexi ได้สรุปไว้ว่า “怎么(อย่างไร)” มีคุณสมบัติพื้นฐานเหมือนภาคแสดง โดยปกติจะแทนที่ด้วยภาคแสดง ทว่า “什么(อะไร)” มีคุณสมบัติพื้นฐานเหมือนกับคำนาม แต่ไม่ได้แทนที่ด้วยคำนามเสมอไป ดังนั้นตำแหน่งประธานและกรรมของประโยคก็ไม่ใช่คำนามเสมอไปนั่นเอง แต่กลุ่มที่สนับสนุนแนวคิดนามวลีแปลงก็ได้โต้แย้งว่า Zhu Dexi ปฏิเสธการใช้การวางตำแหน่งในการแบ่งประเภทของคำ แต่กลับใช้การวางตำแหน่งของคำมาโต้แย้งแนวคิด ซึ่งเป็นการย้อนแย้งและไม่สมเหตุสมผล

จะเห็นได้ว่า ภาษาจีนยังไม่มีข้อสรุปของปรากฏการณ์การแปลงเป็นนามวลี และมีกลุ่มนักภาษาศาสตร์ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับแนวคิดนามวลีแปลง รวมถึงยังมีบางกลุ่มก็เห็นด้วยบางส่วนและไม่เห็นด้วยบางส่วน เช่น Yu Shu และ Fan Xiao ที่ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าคำที่อยู่ในตำแหน่งประธานและกรรมของประโยคจะถูกจัดอยู่ในประเภทคำนาม แต่เห็นด้วยที่ว่าภาษาจีนนั้นมีปรากฏการณ์การแปลงเป็นนามวลี จนถึงปัจจุบันก็ยังเป็นที่ถกเถียงกันในวงการภาษาศาสตร์ของจีนว่าแปลงมีอยู่ในภาษาจีนหรือไม่

เปรียบเทียบการแปลงเป็นนามวลีของภาษาไทยและภาษาจีน

การแปลงเป็นนามวลีของภาษาไทยและภาษาจีนมีความเหมือนและแตกต่างกัน โดยผู้เขียนจะสรุปเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

ประเด็นแรกที่จะกล่าวถึงนั้นคือการแบ่งชนิดของคำนาม จากข้างต้นจะเห็นได้ว่าในภาษาไทยมีการแบ่งประเภทของนามวลีแปลงไว้อย่างชัดเจนคืออาการนาม ซึ่งเป็นประเภทหนึ่งของคำนาม ดังนั้นจึงมีหน้าที่เหมือนคำนามทุกประการ ในด้านของนักภาษาศาสตร์ชาวไทยได้อธิบายว่านามวลีแปลงในภาษาไทยนั้นมีความหมายเป็นเชิงนามธรรม “การใช้ การ และ การที่ เปลี่ยนฐานะประโยคเป็นนามวลี และทำหน้าที่อย่างนามวลีในประโยค เช่น เป็นประธานหรือกรรมเป็น “ลักษณะใหม่” ในภาษาไทย เพราะก่อนที่ประโยคจะถูกเปลี่ยนฐานะเป็นนามวลี ประโยคสื่อความว่า “ใครทำอะไร” ซึ่งกล่าวถึง “บุคคล” และ “กริยาที่บุคคลกระทำ” แต่เมื่อถูกเปลี่ยนเป็นนามวลี ความหมายทั้งสองประการนี้จะลดลงไป กลายเป็นการเน้นที่ “การกระทำ” ซึ่งมีความหมายเชิงนามธรรมมากกว่า ลักษณะนี้เองที่ “พาไปสู่ปรากฏการณ์ใหม่ในการสื่อ

ความหมายในภาษาไทย” โดยนามวลีที่เป็นประธานหรือกรรมที่มีความหมายเป็นนามธรรมมากกว่าเดิมนี้อาจไม่ได้อ้างอิงถึงสิ่งที่มีอยู่แล้วบนโลก แต่เป็น “ความหมายที่เกิดจากการใช้กฎไวยากรณ์”

แต่ในภาษาจีนนั้นได้ให้นิยามของคำนามไว้ว่า คำนาม หมายถึง คำที่ใช้เรียกชื่อคน สิ่งของ หรือ สถานที่ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะคือ คำที่ถูกขยายได้ด้วยคำจำนวนนับและลักษณนาม เช่น 一只狗 (สุนัข 1 ตัว) มีหน้าที่เป็นประธาน บทขยายนาม (定语) และกรรมของประโยค ไม่สามารถเป็นบทขยายกริยา (状语) ได้ ไม่สามารถใช้กับคำวิเศษณ์ “ไม่ (不)” กับคำนามได้ และไม่สามารถซ้ำคำได้ (重叠) คำนามแบ่งออกเป็น 5 ชนิด ได้แก่

1. คำนามชี้เฉพาะ เช่น ประเทศจีน (中国) มาเก๊า (澳门) ฯลฯ
2. คำนามทั่วไป เช่น เพื่อน (朋友) วัว (牛) แกะ (羊) สุนัข (狗) ฯลฯ
3. คำนามบอกทิศทาง เช่น ซ้าย (左) ขวา (右)
4. คำนามบอกเวลา เช่น เช้าตรู่ (早晨) ปีหน้า (明年) ตอนนี้ (现在)
5. คำนามบอกสถานที่ เช่น รอบๆ (周围) ริมแม่น้ำ (河岸) ฯลฯ

ซึ่งการแบ่งประเภทคำนามในภาษาจีนมีความแตกต่างจากภาษาไทย โดยไม่มีอาการนาม ดังนั้นจึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่เกิดการถกเถียงจนถึงปัจจุบันว่าคำกริยาและคำคุณศัพท์ที่อยู่ในตำแหน่งประธานและกรรมในประโยคนั้นเป็นคำนามหรือไม่

ประเด็นถัดมาคือลักษณะการเติมตัวบ่งชี้นามวลีแปลง ตามที่กล่าวข้างต้นการกระบวนการแปลงเป็นนามวลีของไทยคือการเติม การ- ความ- หน้าคำกริยา อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, กิตติมา อินทรมพรรย์ และนัฐวุฒิ ไชยเจริญ (2554 : 76) ได้สรุปไว้ว่า หน่วยคำเติมหน้า การ- และ ความ- เป็นอุปสรรค (prefix) และหน่วยคำเติมท้ายซึ่งเรียกว่าปัจจัย (suffix) หน่วยคำไม่อิสระ การ- มักใช้เติมหน้าคำกริยาบอกการกระทำ และหน่วยคำเติมหน้า ความ- มักใช้เติมหน้าคำกริยาบอกสภาพ อาการ หรือความรู้สึก เช่น

อุปสรรค	ปัจจัย
การ-	ทำงาน = การทำงาน
การ-	แปล = การแปล
ความ-	หวัง = ความหวัง
ความ-	หวาน = ความหวาน

ส่วนในภาษาจีนนั้นเมื่อเติม “的” หลังคำคุณศัพท์และคำกริยาคำเหล่านั้นจะมีคุณสมบัติเป็นคำนาม Hu Yushu, Fan Xiao (2537 : 81-85) ได้สรุปไว้ว่านามวลีแปลงหมายถึงคำกริยาและคำคุณศัพท์ที่ได้เปลี่ยนคุณสมบัติเป็นคำนามไปแล้ว สามารถเป็นประธานและกรรมของประโยคและไม่สามารถเป็นกริยาของประโยคได้ เช่น

คำกริยา/คำคุณศัพท์	+	的	=	คำที่มีคุณสมบัติเป็นคำนาม
吃 (กิน)	+	的	=	吃的
来 (มา)	+	的	=	来的
红 (แดง)	+	的	=	红的
老 (แก่)	+	的	=	老的

Yushu และ Fan Xiao ไม่สนับสนุนแนวคิดที่ว่าตำแหน่งประธานและกรรมของประโยคเป็นคำนาม แต่เขายอมรับว่าการเติม “的” จะทำให้กริยาและคำคุณศัพท์มีคุณสมบัติของคำนาม ผู้เขียนเห็นด้วยกับแนวคิดของ Yushu และ Fan Xiao ที่ว่าเมื่อเติม “的” หลังคำคุณศัพท์และคำกริยาคำเหล่านั้นจะมีคุณสมบัติเป็นคำนาม แต่แน่นอนว่านักภาษาศาสตร์จีนบางส่วนที่ปฏิเสธแนวคิดนามวลีแปลง และยังคงยืนยันว่าคำคุณศัพท์และคำกริยาที่เติมท้ายด้วย“的” นั้นยังคงสภาพเป็นคำคุณศัพท์และคำกริยาอยู่โดยไม่เปลี่ยนเป็นคำนามแต่อย่างใด

ประเด็นสุดท้ายนามวลีแปลงกับหน้าที่ของคำในประโยค ภาษาไทยได้มีการแบ่งชนิดของคำตามแนวไวยากรณ์โครงสร้าง เนื่องจากภาษาไทยไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปเพื่อบอกชนิดหรือหน้าที่ของคำ ดังนั้น ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ภาณุพงศ์ นักไวยากรณ์โครงสร้างภาษาไทยมีแนวคิดในการแบ่งชนิดของคำโดยใช้ทฤษฎีโครงสร้าง โดยจะใช้ตำแหน่งของคำและบริบทแวดล้อมในประโยคเป็นเกณฑ์แบ่งโครงสร้าง และได้นิยามคำนามไว้ว่า คำนาม หมายถึง คำที่สามารถปรากฏในตำแหน่งที่มีเครื่องหมาย x ได้

- 1) x กำลัง กิน เช่น *นก กำลังกิน*
- 2) x คือ การให้ เช่น *ความรัก คือการให้*

คำว่า *นก* และ *ความรัก* ในข้อ 1 และ ข้อ 2 เป็นคำนาม ซึ่งคำนามในภาษาไทยจะปรากฏคำที่มีลักษณะดังนี้ คำมูล คำประสม คำประสาน คำซ้อน คำซ้ำ ซึ่งนามวลีแปลงจัดเป็นคำประสาน ดังนั้นตัวอย่างนี้เป็นการพิสูจน์ให้เห็นว่า ภาษาไทยมีความสอดคล้องกันระหว่างการแบ่งชนิดของคำ และหน้าที่ของคำในประโยค นามวลีแปลงเป็นคำนาม และมีหน้าที่ประธานในประโยคเช่นเดียวกับคำนาม

ปรากฏการณ์การแปลงเป็นนามวลีกับหน้าที่ของคำในประโยคของภาษาจีนนั้นแตกต่างกับของไทยอย่างเห็นได้ชัด เช่น

- 1) 骂是爱。(แปลตรงตัวว่า ต้าคือรัก)
- 2) 打是疼。(แปลตรงตัวว่า ตีคือเจ็บ)
- 3) 红的像火。(แปลตรงตัวว่า แดงเหมือนไฟ)

ตัวอย่างประโยคข้างต้นแม้ว่า 骂(ด่า) ในข้อ 1 และ 打(ตี) ในข้อ 2 จะเป็นประธานของประโยค 爱(รัก) ในข้อ 1 และ 疼(เจ็บ) ในข้อ 2 จะเป็นกรรมแต่คำเหล่านี้ไม่นับว่าเป็นคำนามหรือนามวลีแปลง และ 红的ในข้อ 3 แม้จะเป็นนามวลีแปลง แต่คำว่า 红的 ก็ไม่ได้นับเป็นชนิดหนึ่งของคำนาม

ในภาษาไทยอาการนามจัดอยู่ในประเภทหนึ่งของคำนามเป็นคำนามโดยสมบูรณ์ ดังนั้นจึงมีหน้าที่ในประโยคได้เหมือนกับคำนามทุกประการ แต่ในภาษาจีนยังไม่มีข้อยุติเรื่องนามวลีแปลง นักภาษาศาสตร์ชาวจีนส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าคำคุณศัพท์และคำกริยาที่อยู่ในตำแหน่งประธานและกรรมของประโยคนั้นไม่ได้กลายเป็นคำนาม แม้ว่าโดยปกติแล้วจะเป็นตำแหน่งของประธานและกรรมของประโยคในภาษาจีนนั้นจะต้องเป็นคำนามก็ตาม เพราะถ้านับคำเหล่านั้นเป็นคำนามก็จะมีผลกระทบต่อการแบ่งประเภทของคำในภาษาจีน ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าถ้าในภาษาจีนมีการแบ่งนามวลีแปลงให้เป็นคำนามชนิดพิเศษ ก็จะสามารถแก้ไขปัญหา นามวลีแปลงในภาษาจีนได้

สรุป

จากการศึกษาเปรียบเทียบนามวลีแปลงในภาษาไทยและภาษาจีนพบว่ามีความเหมือนและแตกต่างกัน แม้ว่าภาษาไทยและภาษาจีนจะเป็นภาษาคำโดดเหมือนกันก็ตาม แต่ทั้งสองภาษาก็มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเองไม่ว่าจะเป็นการแบ่งชนิดของคำที่ภาษาไทยนั้นได้จัดนามวลีแปลงเป็นประเภทหนึ่งของคำนาม แต่ภาษาจีนไม่มีการแบ่งประเภทอย่างชัดเจน การเติมตัวบ่งชี้ในไทยจะใช้วิธีการเติม การ- ความ- เป็น กระบวนการแปลงเป็นนามวลี ซึ่งในภาษาจีนนั้นก็มีความคล้ายคลึงกับภาษาไทย นั่นคือการเติม “的” หลัง คำกริยาและคำคุณศัพท์ จะทำให้คำกริยาและคำคุณศัพท์มีคุณสมบัติของคำนาม ในส่วนของหน้าที่ของคำในประโยคของภาษาไทยและภาษาจีนมีความแตกต่างกัน ในภาษาไทยมีแนวคิดในการแบ่งชนิดของคำโดยใช้ ทฤษฎีโครงสร้าง โดยจะใช้ตำแหน่งของคำและบริบทแวดล้อมในประโยคเป็นเกณฑ์แบ่งโครงสร้าง ดังนั้น ตำแหน่งประธานของประโยคจะเป็นคำนาม แต่ในภาษาจีนนั้นแม้ว่าโดยปกติ ตำแหน่งของประธานและกรรม ในประโยคจะเป็นหน้าที่ของคำนามก็ตาม ทว่าตำแหน่งประธานและกรรมในประโยคที่เป็นคำกริยาและ คำคุณศัพท์จะไม่นับว่าเป็นคำนาม ดังนั้นการเรียนภาษาต่างประเทศ เราจะต้องเข้าใจความแตกต่าง กฎเกณฑ์ และรูปแบบเฉพาะของภาษานั้นๆ ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาเปรียบเทียบนามวลีแปลงของ ภาษาไทยและภาษาจีนจะเป็นประโยชน์ต่อวงการภาษาศาสตร์ทั้งในประเทศไทยและในประเทศจีน ทำให้เรา ได้เข้าใจถึงการแบ่งชนิดของคำนามในภาษาไทยและภาษาจีน ลักษณะการเติมตัวบ่งชี้นามวลีแปลงใน ภาษาไทยและภาษาจีน รวมถึงความแตกต่างของนามวลีแปลงกับหน้าที่ของคำในประโยคในภาษาไทยและ ภาษาจีน ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อนักศึกษาไทยที่เรียนภาษาจีน และนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิมพลีชัย เตชะราชันย์.(2558).กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของตัวบ่งชี้นามวลีแปลง การ และ ความ ใน ภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สุนันท์ อัญชลีกุล. (2563). ระบบคำไทย. (พิมพ์ครั้งที่6). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, กิตติมา อินทร์ทรัพย์ และนัฐวุฒิ ไชยเจริญ. (2554). โครงการไวยากรณ์ไทยฉบับ ครอบคลุมภาษาย่อย เล่มที่ 1 เรื่อง ไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน (รายงานผลการวิจัยฉบับ สมบูรณ์). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- Hu Yushu, Fan Xiao. (1994). Nominalization and Nominalization of Verbs and Adjectives. *Journal of Chinese language*, 1994 (02), 81-85. (In Chinese)

การพัฒนาภาพลักษณ์ทัวร์ช้างไทยเพื่อความบันเทิงในการท่องเที่ยว

The Development for the Image of Thai Elephant Tour on Tourism For Entertainment

ปัญญาดา นาดิ และ ณัฐพร เซิบรมย์

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

Panyada Nadee and Natthaporn Serbram

Eastern Asia University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Panyada@eau.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาหาสถานการณ์และภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวช้างไทย เนื่องจากช้างเป็นสัตว์ที่เข้ามามีบทบาทสำคัญกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างมาก แต่ในปัจจุบันพบว่าปางช้างบางแห่ง ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการปฏิบัติที่ดี ในเรื่องของการเลี้ยงช้างที่ถูกต้องและเหมาะสม เนื่องจากไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพชีวิตของสัตว์ จึงส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยวช้างในประเทศไทย ว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ เมื่อทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงปัญหา จึงเริ่มมีการแก้ไข เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เร่งดำเนินการ (ร่าง) มาตรฐานสินค้าเกษตร จนแล้วเสร็จซึ่งมีการบังคับใช้อันประกอบไปด้วย 1. องค์ประกอบปางช้าง 2. การจัดการปางช้าง 3. บุคลากร 4. สุขภาพช้าง 5. สวัสดิภาพสัตว์ 6. สิ่งแวดล้อม 7. การจัดการด้านความปลอดภัย 8. การบันทึกสำหรับมาตรฐานนี้ถือว่าการพัฒนายกระดับกิจกรรมของปางช้าง และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักท่องเที่ยวอีกครั้ง รวมถึงสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับประเทศไทย เพื่รองรับเทรนด์การท่องเที่ยวหลังจากที่วิกฤติโควิด-19 (Covid-19) คลี่คลายลง โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากยุโรปและอเมริกาที่ให้ความสำคัญกับเรื่องสวัสดิภาพสัตว์อย่างมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาภาพลักษณ์; การท่องเที่ยว; ช้างไทย

Abstracts

This academic article aims to study the situation and image of Thai elephant tourism since elephants are animals that play an important role in the tourism industry, which can generate substantial income for the country. However, at present, it is found that some elephant camps still lack knowledge and understanding of proper elephant raising because they do not consider about the quality of animal's life. Therefore, causing problems to the image of elephant tourism in Thailand as animal abuse. When the relevant agencies were aware of the problem, they began to solve the problem, for example, the Ministry of Agriculture and Cooperatives has expedited the implementation (draft) of agricultural standards, which are enforced, including 1. Elephant camp components 2. Elephant camp management 3. Personnel 4. Elephant health 5. Animal welfare 6. Environment 7. Safety management 8. Recording. For this standard, it is considered as improving of the elephant camp's activities and build confidence in tourists again, as well as create a good image for Thailand to support tourism trends after the Covid-19 crisis get better especially for tourists from Europe and America whose country attach great importance to animal welfare.

Keywords: Image development; Tourism; Thai elephant

บทนำ

ช้าง (Elephas) เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมและนับว่าเป็นสัตว์บกที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ช้างจะมีทั้งหมด 3 สายพันธุ์ ได้แก่ ช้างแอฟริกาสะวันนา (Loxodonta Africana) ช้างแอฟริกาป่า (African Elephant) และช้างป่าเอเชีย (Elephas maximus) หรือช้างอินเดีย (ทักษิณา ช่ายแก้ว, 2018 : ออนไลน์) โดยช้างทุกสายพันธุ์ มีลักษณะการดำรงชีวิตที่คล้ายคลึงกัน อาทิ ชอบอยู่เป็นฝูง กินพืชเป็นอาหาร นิยมนอนมีถิ่นอาศัยอยู่ตามป่าทั้งทวีปแอฟริกาและเอเชีย ในปี พ.ศ.2563 ช้างป่าเอเชียมีการกระจายตัวอาศัยอยู่ร่วมกันทั้งหมด 13 ประเทศ ได้แก่ ประเทศอินเดีย ประเทศศรีลังกา ประเทศไทย เป็นต้น ซึ่งมีจำนวนประชากรช้างป่า ประมาณอยู่ที่ 45,826-53,306 ตัว สำหรับประเทศที่มีจำนวนช้างป่าเอเชียมากที่สุด คือ ประเทศอินเดีย ประเทศศรีลังกา และประเทศไทย โดยประเทศเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับช้างป่ามาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะประเทศไทยที่เคยนำช้างมาใช้ ในเรื่องของเศรษฐกิจและการเกษตร ใช้ในอุตสาหกรรมป่าไม้อย่างแพร่หลาย จนกระทั่งรัฐบาลมีกำหนดยกเลิกสัมปทานทำไม้ในป่าธรรมชาติ ความดูแลช้างไร่งาน (มาริชคักร์ กัลล์ประวิทย์, 2550 : ออนไลน์) จึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสร้างรายได้ แต่เมื่อเวลาผ่านไปเมื่อประเทศไทยได้เข้าสู่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงเป็นความหวังเดียวสำหรับกลุ่มคนเลี้ยงช้าง

ในปัจจุบันช้างได้เข้ามาสู่ธุรกิจการท่องเที่ยว จึงมีการฝึกฝนให้เชื่องเพื่อทำกิจกรรมในการบันเทิง เช่น การนั่งบนหลังช้าง อาบน้ำช้าง การแสดงโชว์ช้าง เป็นต้น ซึ่งมีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจกับกิจกรรมของทัวร์ช้างในประเทศไทยเป็นอย่างมาก แต่กิจกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาสร้างความทุกข์ใจ ให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวอีกจำนวนไม่น้อย ที่ไม่เห็นด้วยกับการนำช้างมาสร้างความบันเทิงให้กับคนดู เนื่องจากในสื่อสังคม (Social Media) ออนไลน์มีการเผยแพร่คลิปวิดีโอ (video clip) ความทุกข์ทรมานของช้างด้วยภาพที่ชัดเจน ช้างป่วยที่ถูกนำมาให้นักท่องเที่ยว นั่งหลังช้าง (องค์กรพิทักษ์สัตว์แห่งโลก, 2020 : ออนไลน์) จึงมีสมาชิกบนโลกออนไลน์ (online) เข้ามาแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง และมองว่ากิจกรรมทัวร์ช้างเป็นการทารุณกรรมสัตว์ เป็นกิจกรรมที่อันตรายต่อชีวิต รวมถึงสร้างความทุกข์ทรมานแก่สัตว์ จึงทำให้บริษัททัวร์ของต่างประเทศ นำกิจกรรมทัวร์ช้างในประเทศไทยออกจากโปรแกรมทัวร์ (เพ็ญรุ่งโรจน์, 2563 : ออนไลน์) จากเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ ทำให้เกิดการสูญเสียจำนวนนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบทัวร์ช้างจำนวนลดลง รวมถึงความเสียหายของภาพลักษณ์การท่องเที่ยวทัวร์ช้างไทยเป็นอย่างมาก พร้อมทั้งแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งในไทยจำนวน 250 แห่ง สูญเสียรายได้ ทำให้สถานการณ์การท่องเที่ยวช้างต้องปรับเปลี่ยน การท่องเที่ยวทัวร์ช้างในรูปแบบใหม่เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีของการท่องเที่ยว และคุณภาพชีวิตของช้างที่ดีขึ้น

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษา สถานการณ์ของทัวร์ช้างและปัญหาเรื่องของการนำช้างมาใช้บริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวช้างในประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางเสริมในการพัฒนาภาพลักษณ์ที่ดีของทัวร์ช้างในประเทศไทย

ข้อมูลทั่วไปของช้าง

ปัจจุบันช้าง เป็นสัตว์บกที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก และเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม โดยมีทั้งหมด 3 สายพันธุ์ ได้แก่ 1.ช้างแอฟริกา 2.ช้างแอฟริกาสะวันนา 3.ช้างเอเชีย หรือช้างอินเดีย ช้างสายพันธุ์แอฟริกามีถิ่นอาศัยอยู่ในทวีปแอฟริกา ในพื้นที่ที่เป็นป่าโปร่งสลับทุ่งหญ้า ส่วนลักษณะรูปร่างมีความสูงอยู่ที่ประมาณ 3-4 เมตร หนักประมาณ 4,000-7,000 กิโลกรัม มีใบหูขนาดใหญ่ มีงาทั้งตัวผู้และตัวเมีย และกินอาหารประมาณวันละ 75-150 กิโลกรัม อาหารที่กินส่วนใหญ่จะเป็นผลไม้ เปลือกไม้ ใบไม้สด หญ้า เป็นต้น สำหรับช้างแอฟริกาจะมีนิสัยที่ค่อนข้างดุ ยากที่จะนำมาฝึกให้เชื่องสำหรับใช้งาน ช้างเอเชียมีรูปร่างลักษณะ มีความสูงประมาณ 2-3.5 เมตร เพศผู้มีงา เรียกว่า ช้างพลาย หากไม่มีงาเรียกว่า ช้างสือด ส่วนเพศเมียจะไม่มีงาเรียกว่า ช้างพัง แต่บางตัวอาจมีงาสั้น ๆ เรียกว่า "ขุนาย" ช้างเอเชียมีนิสัยฉลาด สุภาพ ชอบอยู่อาศัยเป็นฝูง มักมีจำนวน 5-10 เชือก ภายในฝูงจะมีหัวหน้าฝูงที่คอยดูแลและป้องกันอันตราย พร้อมทั้งนำพาไปหาอาหารในแหล่งที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีอาหารจำพวก หญ้า ไม้พุ่ม ยอดอ่อน แม้กระทั่งเปลือกไม้ รากไม้ เนื่องจากช้างกินพืชเป็นอาหารหลักในการดำรงชีวิต อีกทั้งแหล่งที่มัน้ำให้ดื่มและอาบเพื่อคลายร้อน เป็นต้น (ณัฐดา ภูกิจ, 2556 : ออนไลน์) ส่วนที่อยู่อาศัยของช้างป่าเอเชียและจำนวนประชากรโดยมีการกระจายตัวอาศัยอยู่ตามประเทศต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรข้างป่าเอเชีย ปี พ.ศ. 2563

ประชากรข้างป่าเอเชีย ปี พ.ศ. 2563	
ประเทศ	จำนวน
1. อินเดีย	29,964 ตัว
2. ศรีลังกา	5,879 ตัว
3. ไทย	3,233 ตัว
4. เมียนมาร์	3,000 ตัว
5. บังกลาเทศ	3,000 ตัว
6. มาเลเซีย	2,040 ตัว
7. อินโดนีเซีย	1,794 ตัว
8. ภูฏาน	683 ตัว
9. ลาว	550 ตัว
10. กัมพูชา	500 ตัว
11. จีน	300 ตัว
12. เนปาล	127 ตัว
13. เวียดนาม	118 ตัว

หมายเหตุ. จาก ประชากรข้างป่าเอเชีย, (2020 : ออนไลน์)

ช้างในประเทศไทย

ปัจจุบันช้างป่ามีการกระจายตัวอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของป่าอนุรักษ์ นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีช้างเลี้ยงที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น ปางช้าง สวนสัตว์ หมู่บ้าน สำหรับช้างเลี้ยงที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านนั้นมีเรื่องราวจากในอดีต ของกลุ่มชาติพันธุ์กวยหรือกวยซึ่งเป็นกลุ่มวัฒนธรรมเขมร ที่ย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในจังหวัดสุรินทร์ ที่มีความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงช้างและชำนาญในเรื่องการจับช้างป่าด้วยวิธีการคล้องช้าง ที่ชาวกวยออกไปจับคือบริเวณป่าชายแดนกัมพูชา เนื่องจากมีช้างอยู่เป็นจำนวนมาก จึงจับมาเพื่อไว้ใช้งานที่หมู่บ้านของตน (สายสุณีย์ สิงห์ทัศน์, ม.ป.ป., น: 25) รวมถึงถูกเลี้ยงไว้เพื่อทำศึกสงคราม โดยในเรื่องราวประวัติศาสตร์ไทยที่กล่าวไว้ว่า ช้างเป็นสัตว์ที่มีส่วนร่วมในการปกป้องเอกราชมาหลายยุคสมัย โดยเฉพาะในสมัยพระบาทสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ที่ทำศึกสงครามยุทธหัตถีได้รับชัยชนะ จึงทำให้ช้างไทยถูกยกให้เป็นสัตว์มีเกียรติยศและเป็นสัตว์คู่บ้านคู่เมืองของคนไทย

แต่เมื่อเวลาได้เปลี่ยนแปลงไปช้างป่าที่ถูกเลี้ยงไว้ในสงคราม ได้เข้าสู่อุตสาหกรรมทำไม้ในป่าสัมปทาน ชักลากขนส่งสินค้า และเป็นพาหนะในการเดินทางเข้าในป่า จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2532 รัฐบาลไทยได้ประกาศกำหนดยกเลิกการทำไม้ ในพื้นที่ป่าเขตหวงห้าม ทำให้ควาญและช้างตกงาน (มูลนิธิ Save Elephant, 2020 : online) แต่เมื่อเวลาผ่านไปไม่นาน ภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้เข้ามามีบทบาทในประเทศไทย จึงเริ่มมีการผสมพันธุ์ช้างเพื่อขยายประชากรให้มีจำนวนมากขึ้น จากนั้นเริ่มมีการจัดตั้งปางช้างขึ้นเพื่อเป็นการจัดระบบการดูแลช้าง อีกทั้งเป็นแหล่งไว้สำหรับฝึกฝนช้างเพื่อนำไปทำกิจกรรม แสดงช้างโชว์ความสามารถ สำหรับกิจกรรมเหล่านี้สามารถ สร้างรายได้จากความชื่นชอบของกลุ่มนักท่องเที่ยว จึงทำให้ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวทัวร์ช้างหลากหลายแห่ง โดยสามารถแบ่งได้ตามลักษณะของสถานที่ตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แหล่งท่องเที่ยวทัวร์ช้างในไทย จำนวน 250 ปาง ใน 22 จังหวัดทั่วประเทศ แบ่งตามลักษณะ

ที่อยู่อาศัย

สถานที่	จำนวน
1.แคมป์ช้าง	จำนวน 111 แห่ง
2.ละครสัตว์	จำนวน 2 แห่ง
3.โรงพยาบาล	จำนวน 8 แห่ง
4.สถานที่เอกชน	จำนวน 64 แห่ง
5.เขต/ศูนย์อนุรักษ์สัตว์	จำนวน 16 แห่ง
6.สถานที่วัด	จำนวน 9 แห่ง

7.หมู่บ้าน	จำนวน 6 แห่ง
8.อุทยานแห่งชาติ	จำนวน 10 แห่ง
9.สวนสัตว์	จำนวน 19 แห่ง
10.สถานที่ตัวแทนจำหน่าย	จำนวน 4 แห่ง

หมายเหตุ. จาก (ช้างสารานุกรม, 2021)

แหล่งท่องเที่ยวทั่วทั้งจำนวนทั้งหมด 250 ปาง พบว่ามี 1 แห่ง ที่ไม่ทราบถึงแหล่งข้อมูลของหน่วยงานดังกล่าว และสำหรับสถานที่ทั้งหมดนี้มีจำนวนช้างประมาณ 3,500 เชือก (เพ็ญรุ่ง ไยสามเสน, 2563 : ออนไลน์) ที่คอยสร้างความสุขให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมนั่งช้างชมธรรมชาติ ช้างป้อนกล้วย ช้างวาดภาพ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถพบเห็นกิจกรรมของช้างได้ตาม รีสอร์ท ร้านอาหาร ที่นำช้างมาต้อนรับนักท่องเที่ยวพร้อมทั้งให้สวมกอดและถ่ายภาพ กิจกรรมเหล่านี้เป็นที่ชื่นชอบแก่นักท่องเที่ยวและนิยมอย่างมากเมื่อเดินทางมาประเทศไทย

สถานการณ์ของการท่องเที่ยวช้าง

เดิมทีผ่านมากิจกรรมการท่องเที่ยวช้างเป็นที่ชื่นชอบของกลุ่มนักท่องเที่ยว แต่สถานการณ์ในปัจจุบันการท่องเที่ยวช้างถูกต่อต้านมาโดยตลอดระยะเวลานานกว่า 20 ปี เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์มีการเผยแพร่ภาพและคลิปวิดีโอ เรื่องราวของช้างที่อยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ถูกควาญช้างทำร้ายอย่างหนักในขณะที่ฝึกช้างที่ถูกล่ามโซ่เพื่อจำกัดบริเวณ รวมถึงการให้บริการนั่งหลังช้างแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งมีสมาชิกบนโลกออนไลน์เข้ามาแสดงความคิดเห็นกันอย่างหลากหลาย ประเทศไทยจึงถูกจัดอันดับเป็นประเทศที่มีการใช้งานช้างอย่างหนักในสถานที่ท่องเที่ยว ติดเป็นอันดับ 1 ของเอเชีย (เอกพล บรรลือ, 2560 : ออนไลน์) จากสถานการณ์ดังกล่าวนี้ สร้างความกังวลใจแก่นักท่องเที่ยวที่ได้พบเห็นเป็นอย่างมาก และทำให้บริษัททัวร์ต่างประเทศประกาศนำกิจกรรมทัวร์ช้างออกจากโปรแกรมทัวร์ เพราะเป็นห่วงเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ซึ่งถือว่าส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างมากรวมถึงทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดน้อยลง โดยเฉพาะส่วนใหญ่นั้นเป็นนักท่องเที่ยวชาวยุโรป เนื่องจากนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับเรื่องสวัสดิภาพของสัตว์เป็นอันดับต้น ๆ จึงมองว่าการนั่งช้าง การแสดงช้าง เป็นการทารุณกรรมสัตว์ รวมถึงการที่ช้างใกล้ชิดกับนักท่องเที่ยวมากเกินไป อาจทำให้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตได้ (MGR Online, 2560 : Online)

สำหรับช่วงสถานการณ์ของท่องเที่ยวช้างไทยก่อนที่จะเกิดโรคโควิด-19 ระบาด เริ่มมีบริษัทท่องเที่ยวหลายแห่ง ได้หยุดขายทัวร์เกี่ยวกับการนั่งบนหลังช้างและชมการแสดงช้าง ส่วนปางช้างที่เลี้ยงช้างรูปแบบเดิมก็เริ่มมีการปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น แต่เมื่อทั่วโลกเกิดวิกฤตโรคระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ต่อเนื่องมาอย่างยาวนาน อุตสาหกรรมท่องเที่ยวต้องหยุดชะงักลง ทำให้ปางช้างบางแห่งต้องปิดตัวลง แต่บางพื้นที่ก็

ถือว่าเป็นโอกาสที่จะได้พัฒนาสถานที่และคุณภาพของปางช้างให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับช้าง โดยจะไม่มีการนั่งบนหลังช้าง อาบน้ำช้างรวมถึงการแสดงโชว์ ช้างจะได้รับอิสระที่จะเดินตามอริยาศัย กินหญ้า และอาบน้ำในเวลาที่ต้องการ ส่วนช่วงที่สถานการณ์ท่องเที่ยวหยุดตัวลง นายปัญญาเดช สิงห์โทปี (2562 : ออนไลน์) กล่าวว่า ประเทศไทยมีกฎหมายเกี่ยวข้องกับช้างเลี้ยง คือ พ.ร.บ.สัตว์พาหนะ พ.ศ.2482 เป็นกฎหมายที่นานกว่า 80 ปี ไม่ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ให้ใช้ช่วงที่เกิด สถานการณ์ไวรัสโควิด-19 พลิกวิกฤติให้เป็นโอกาสในการแก้ไขปัญหามาตรฐานของช้าง เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ประกอบการปรับตัวรองรับเทรนด์การท่องเที่ยวของโลกอนาคตภายหลังกฎโควิด-19 คลี่คลาย โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากยุโรป และอเมริกาที่ให้ความสำคัญกับเรื่องสวัสดิภาพสัตว์อย่างมาก หากไม่ปรับเปลี่ยนอาจมีแนวโน้มที่นักท่องเที่ยวจะปฏิเสธการท่องเที่ยวช้างรูปแบบเดิม นอกจากนี้ปัญหาของการท่องเที่ยวช้างไม่ได้เกิดขึ้นเพียงแต่ประเทศไทยเท่านั้น ยังมีประเทศที่เลี้ยงช้างในทวีปเอเชียที่มีการใช้ช้างในการทำธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งสถานการณ์ในปัจจุบันนั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกับประเทศไทย

ภาพลักษณ์ท่องเที่ยวช้างในประเทศไทย

ปัจจุบันภาพลักษณ์ของธุรกิจที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับช้างในประเทศไทย ได้รับกระแสต่อต้านจากต่างชาติอย่างหนัก เนื่องจากในกรณีนี้ดังกล่าวนักท่องเที่ยว ในบางกลุ่มขาดความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องของวัฒนธรรมการเลี้ยงช้างของคนไทย รวมถึงได้พบเห็นสื่อบนโลกออนไลน์ที่มีการเผยแพร่ ในบางส่วนเป็นคลิปวิดีโอเก่า และปางช้างบางแห่งที่ขาดความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องการปฏิบัติที่ดี ในการจัดการเลี้ยงช้างที่ถูกต้องอย่างเหมาะสม ไม่ได้คำนึงถึงเรื่องสุขภาพช้าง หลักสวัสดิภาพสัตว์ จึงทำให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจผิดและมีความเชื่อว่าเป็นการทำทารุณกรรมช้าง ซึ่งถือว่าเป็นการทำลายภาพลักษณ์ของประเทศและการท่องเที่ยวไทยอย่างมาก แต่ประเทศไทยมิได้ละเลยแก้ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น เนื่องจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้มีการวางแผน ดำเนินโครงการกิจกรรมเพื่อสนับสนุนช่วยเหลือช้าง (7Greensท่องเที่ยวสดใสใส่ใจสิ่งแวดล้อม, 2563 : ออนไลน์) เพื่อให้ช้างดำรงชีวิตอยู่ได้ในช่วงสถานการณ์ที่ขาดนักท่องเที่ยว ในอนาคตภาพลักษณ์การท่องเที่ยวช้างของประเทศไทยจะเป็นแบบใด ในทิศทางที่ดีขึ้นได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของหน่วยงานทุกฝ่าย

กิจกรรมที่พัฒนาภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวช้างในประเทศไทย

โดยทางหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ปางช้าง และประชาชน ได้ดำเนินการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีช้างเกี่ยวข้อง มาดำเนินการพัฒนาระดับกิจกรรมเพื่อพัฒนาภาพลักษณ์ของช้างในประเทศไทย ให้เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมและเป็นการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ โดยให้ความสำคัญกับสวัสดิภาพสัตว์มากขึ้น ในส่วนของกิจกรรมที่ได้รับการพัฒนาแล้วในประเทศไทยได้แก่

1. กิจกรรมปางช้างที่เป็นมิตรต่อช้าง

ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้ช้างได้ใช้ชีวิตอิสระ มีโอกาสแสดงออกพฤติกรรมตามธรรมชาติ ไม่มีโซ่ช้าง ชีช้าง หรือกิจกรรมที่บังคับให้ช้างต้องปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว พัฒนาปรับปรุงมาตรฐานปางช้างสร้างสรรค์เป็นต้น

ผลของการจัดโครงการ/กิจกรรม ช้างทุกเชือก มีความเปลี่ยนแปลง คือช้างมีสุขภาพดี อ้วนท้วน เนื่องจากได้เดินหากินในป่า อารมณ์ดีไม่หงุดหงิดง่าย เป็นผลดีกับความทุกข์ช้างไม่ต้องคอยไปควบคุมช้างตลอดเวลา มีนักท่องเที่ยวชาวยุโรปให้ความสนใจอย่างมากและพร้อมสนับสนุน

ตารางที่ 3 รายชื่อปางช้างที่เป็นมิตรต่อช้างและกิจกรรมภายในปางช้าง

ปางช้าง	กิจกรรม
Chang Chill	ชมช้าง เดินตามช้างในป่า ไม่มีชีช้าง
Boon Lott's Elephant Sanctuary	ชมช้าง เดินตามช้างในป่า ไม่มีชีช้าง
Burm and Emily's Elephant Sanctuary	ชมช้าง เดินตามช้างในป่า ไม่มีชีช้าง
Elephant Nature Park:	ชมช้าง นักท่องเที่ยวให้อาหารช้างจากพื้นที่ที่ เตรียมให้ ไม่มีชีช้าง
Following Giants	ชมช้าง เดินตามช้างในป่า ไม่มีชีช้าง
Global Vision International	ชมช้าง เดินตามช้างในป่า นักท่องเที่ยวให้อาหารช้างสัปดาห์ละครั้ง ไม่มีชีช้าง
Kindred Spirit Elephant Sanctuary	ชมช้าง ช้างใช้ชีวิตอิสระในธรรมชาติ ไม่มีชีช้าง
Mahouts Elephant Foundation	ชมช้าง เดินตามช้างในป่า ไม่มีชีช้าง
Phuket Elephant Sanctuary	ชมช้าง เดินตามช้างในป่า
Somboon Legacy Foundation	ชมช้าง เดินตามช้างในป่า ไม่มีชีช้าง

Tree Tops Elephant Reserve Phuket	ชมช้าง เดินตามช้างในป่า นักท่องเที่ยวให้อาหารช้างแบบจำกัด ไม่มีขี่ช้าง

หมายเหตุ. จาก (World Animal Protection Thailand, 2019 : online)

2. กิจกรรม Elephant Healthcare base on Tourism

โดยกิจกรรมจะเน้นให้ความรู้กับนักท่องเที่ยว และจำกัดนักท่องเที่ยว ตัวอย่างกิจกรรมการดูแลช้างแบบเดียวกับควาญช้าง ให้อาหารช้าง ตรวจสอบสุขภาพช้าง โดยจะมีสัตวแพทย์และทีมผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ดูแล ช้างจะทำกิจกรรมไม่เกินกว่าธรรมชาติ ที่ควรจะเป็น (TNNONLINE , 2563 : online)
ผลของการจัดโครงการ/กิจกรรม มีช้างที่ป่วยจากการทำงานที่ไม่เคยได้รับการรักษา ได้มีโอกาสในการรับการรักษาและตรวจสอบสุขภาพโดยสัตวแพทย์

3. จัดการสัมมนาระดมความเห็นต่อร่างมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติที่ดีสำหรับปางช้าง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีการจัดทำ (ร่าง) มาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติที่ดีสำหรับปางช้าง หรือมาตรฐานปางช้าง โดยสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ที่จะเป็นตัวกำหนดการจัดการช้างและปางช้างเพื่อการท่องเที่ยว และ (ร่าง) พ.ร.บ.ช้าง ในปี พ.ศ.2563 (มติชนออนไลน์, 2564 : ออนไลน์)

ผลของการจัดโครงการ/กิจกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงออกประกาศกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติที่ดีสำหรับปางช้าง มาตรฐานเลขที่ มกษ. 6413 -2564 ไว้เป็นมาตรฐานทั่วไป ซึ่งประกอบไปด้วย 1. องค์ประกอบปางช้าง 2. การจัดการปางช้าง 3. บุคลากร 4. สุขภาพช้าง 5. สวัสดิภาพสัตว์ 6. สิ่งแวดล้อม 7. การจัดการด้านความปลอดภัย 8. การบันทึก สำหรับการพัฒนาปางช้าง

4. โครงการฟร้งนี้ที่ติกว่าของช้าง (Build Back Better for Elephants)

วิกฤติโรคระบาดโควิด-19 ที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน ได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อปางช้าง ควาญช้าง ไปจนถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง แต่วิกฤติครั้งนี้ทุกฝ่ายสามารถพลิกฟื้น ปรับตัว และพัฒนาการท่องเที่ยวที่ดูแลช้างเลี้ยงที่มีอยู่ในปัจจุบันได้อย่างเหมาะสมและมีจริยธรรมมากขึ้น โดยองค์กรพิทักษ์สัตว์แห่งโลก ให้เงินทุนนี้เป็นการสนับสนุนปางช้างปรับปรุงการดำเนินงานตามแนวทางการเป็นมิตรต่อช้าง ทั้งหมดหรือบางส่วน เงินทุนนี้สามารถใช้ทั้งสำหรับการปรับปรุงสวัสดิภาพช้างและการเสริมสร้างศักยภาพให้ธุรกิจมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ในช่วงที่การท่องเที่ยวซบเซา จนกว่าสถานการณ์จะกลับมาดีขึ้นและสามารถต้อนรับนักท่องเที่ยวได้ปกติ (โรจนา สังข์ทอง, 2564 : ออนไลน์)

ผลของการจัดโครงการ/กิจกรรม คนไทยให้ความสำคัญด้านสวัสดิภาพของช้างเพิ่มมากขึ้น ประชาชนพร้อมสนับสนุนช่วยเหลือในเรื่องของเงินทุนค่าอาหาร ค่าปรับปรุงสถานที่

5.โครงการ Elephant Care Tourism การท่องเที่ยวดูแลช้าง

เป็นกิจกรรมการสร้างความเข้าใจรวมถึงปรับทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลช้างให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ และเป็นการช่วยเหลือสถานที่ปางช้างในเรื่องอาหารช้าง (ศรีสุตา วณภิญโญศักดิ์, 2563 : ออนไลน์)

ผลของการจัดโครงการ/กิจกรรม ในการเข้าร่วมกิจกรรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ช้างมีอาหารและสวัสดิภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และอยู่ในช่วงดำเนินกิจกรรมการอบรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีช้างเกี่ยวข้อง มาดำเนินการพัฒนาระดับกิจกรรมเพื่อพัฒนาภาพลักษณ์ของช้างในประเทศไทยทั้ง 5 กิจกรรม ให้เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมและเป็นการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ โดยให้ความสำคัญกับสวัสดิภาพสัตว์มากขึ้น ทำให้เราได้ทราบถึงการให้ความสำคัญกับช้างมากขึ้นที่หลายหน่วยงานจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนในการพัฒนาภาพลักษณ์ให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีขึ้น และตอบโจทย์ความต้องการของสังคม แต่ทั้งนี้การจัดกิจกรรมดังกล่าวก็ไม่ได้เป็นสิ่งที่การันตีความสำเร็จของการดำเนินกิจกรรม และเป็นเพียงส่วนน้อย ซึ่งต้องมีการทำอย่างต่อเนื่องและพัฒนาระดับต่อไป ผู้ศึกษาจึงมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้มีกิจกรรมหรือแนวทางในการพัฒนาภาพลักษณ์ที่หลากหลายมากขึ้น

แนวคิดและทฤษฎีเรื่องภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยว

ภาพลักษณ์ที่เกิดจากการรับรู้ (Perceptual/Cognitive Image) เป็นการรับรู้ที่เกิดจากการเห็น หรือการได้ยินจากสื่อต่างๆ รวมถึง การรับรู้ที่ตนเองได้เห็นหรือมีประสบการณ์การท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ซึ่งภาพลักษณ์ที่เกิด จากการรับรู้เป็นภาพลักษณ์ที่ก่อให้เกิดความเชื่อ (Beliefs) หรือความรู้ (Knowledge) เกี่ยวกับแหล่ง ท่องเที่ยวต่างๆ ได้แก่ ความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว ประเพณีและวัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่ เป็นต้น ซึ่งความเชื่อหรือความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับ มาจากแหล่งข้อมูลตามสื่อต่างๆ จะเป็น ปัจจัยหนึ่งในการจูงใจหรือการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดความอยากรู้ อยากเห็นและเกิดความสนใจที่ จะมาสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ นั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวใหม่ที่ยังไม่เคยมีประสบการณ์กับแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ มาก่อน

ภาพลักษณ์ที่เกิดจากความรู้สึกหรือทัศนคติ (Affective Image) เป็นภาพลักษณ์ที่เกิดจาก ความรู้สึกที่ถูกประเมินหลังจากนักท่องเที่ยวได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ หรือ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของประเทศต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเห็นหรือการได้ยิน ทำให้นักท่องเที่ยวมี ทัศนคติหรือมีความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีต่อสถานที่ต่าง ๆ นั้น

ภาพลักษณ์ที่มีต่อสถานที่โดยรวม (Overall/Global Image) เป็นภาพลักษณ์ที่เกิดจากการ รับรู้เกี่ยวกับสถานที่ต่างๆ (Cognitive Image) และภาพลักษณ์ที่เกี่ยวกับการประเมินความรู้สึกต่อ คุณลักษณะต่างๆ ของสถานที่นั้น (Affective Image) เกิดเป็นองค์รวมหรือภาพรวมสะท้อนถึง ความรู้สึกนึกคิดของ

นักท่องเที่ยวที่มีต่อภาพลักษณ์ใหญ่ของสถานที่นั้นๆ กล่าวคือ ภาพลักษณ์ตาม คุณลักษณะต่างๆ ของสถานที่ เช่น ทิวทัศน์ภูมิประเทศอากาศ สถาปัตยกรรม วัฒนธรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น และความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีต่อคุณลักษณะต่างๆ นั้น เป็นปัจจัยที่มีผลต่อภาพลักษณ์โดยรวมของจังหวัดหรือภาพลักษณ์ของประเทศหนึ่ง ๆ (จิรายุทธ์ สนดา, 2557 : ออนไลน์)

การสร้างภาพลักษณ์เพื่อการประชาสัมพันธ์

ภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ด้วยได้ด้วยการประชาสัมพันธ์ที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ แม้จะอาศัยระยะเวลาที่ยาวนานและต่อเนื่อง แต่ได้ผลคุ้มค่า ภาพลักษณ์จะปล่อยให้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติไม่ได้ เพราะจะไม่เป็นไปตามที่เราต้องการ หรือผิดพลาดจากความเป็นจริง ฉะนั้นเราต้องสร้างขึ้น กลวิธีการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีคือการประชาสัมพันธ์สร้างสรรค์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่มีสาระเป็นความจริง และพัฒนาอยู่เสมอ ภาพลักษณ์ที่สร้างสรรค์ประกอบด้วย การสร้าง การส่งเสริม การป้องกัน การรักษา และการแก้ไข (มนสิข สิริสมบูรณ์, 2563 : 152)

ข้อเสนอแนะในการเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวช้างในประเทศไทย

จากที่ได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลของสถานการณ์ และภาพลักษณ์การท่องเที่ยวช้างไทยในปัจจุบัน เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวช้างให้เกิดความเชื่อมั่น และรับรู้ถึงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอย่างถูกต้อง จึงมีการนำแนวคิดและทฤษฎีเรื่องภาพลักษณ์ ออกมาเป็นแนวทางของข้อเสนอแนะ ในการเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวช้างในประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้น ดังนี้

1. การสร้างภาพลักษณ์ โดยการวางแผนสำรวจภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวปางช้างว่า เดิมก่อนที่จะเกิดภาพลักษณ์ในเชิงลบขึ้นภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวช้างมีในลักษณะใด จากนั้นเริ่มหาจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวปางช้างในแต่ละสถานที่ เพื่อนำมากำหนดกิจกรรม ที่นักท่องเที่ยวหรือกลุ่มเป้าหมายชื่นชอบ เช่น นักท่องเที่ยวชาวยุโรปชื่นชอบการท่องเที่ยวปางช้างในลักษณะเชิงอนุรักษ์ ดังนั้นผู้ประกอบการควรเสริมสร้างกิจกรรมทัวร์ช้างในลักษณะเป็นเชิงอนุรักษ์ เช่น ชมช้างตามธรรมชาติ เรียนรู้วัฒนธรรมของควาญช้างไทย เป็นต้น จากนั้นใช้วิธีการประชาสัมพันธ์และทำการโฆษณาเรื่องของการกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว เพราะการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ถือได้ว่าเมื่อนำทั้งสองสิ่งมาดำเนินการร่วมกัน สามารถสร้างภาพลักษณ์สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้มากยิ่งขึ้น

2. การส่งเสริมป้องกันและรักษาภาพลักษณ์ให้คงทนถาวร เนื่องจากภาพลักษณ์สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น การท่องเที่ยวช้างในประเทศไทย เดิมเคยมีภาพลักษณ์ที่โดดเด่นในเรื่องของวัฒนธรรม แต่เมื่อมีเรื่องของสวัสดิภาพของสัตว์เข้ามา การขี่ช้างจึงถูกมองว่าเป็นการทารุณกรรมช้าง ประเทศไทยจึงมีภาพลักษณ์ในเชิงลบมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในปัจจุบัน มีการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีที่สามารถเผยแพร่ได้อย่างรวดเร็ว ฉะนั้นการส่งเสริมป้องกันและรักษาภาพลักษณ์สามารถดำเนินการด้วยวิธี การรับฟังความ

คิดเห็นของบุคคลที่ให้ข้อเสนอแนะอยู่เสมอ หรือทำแบบสอบถามเพื่อสำรวจข้อคิดเห็น นำมาวางแผนปรับปรุงแก้ไขดำเนินการรักษาภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวช้างให้ดียิ่งขึ้น

3. ในการสร้างภาพลักษณ์ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้สื่อเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ ช่วยส่งเสริมการขายและทำทางการตลาด ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความต้องการในการตัดสินใจซื้อ (บุญยงธรรมสอาด, ม.ป.ป., น:9) สำหรับแหล่งท่องเที่ยวปางช้างต่าง ๆ สามารถสร้างภาพลักษณ์โดยสื่อสารผ่านบุคคลที่มีชื่อเสียงและมีภาพลักษณ์ที่ดี เช่น เก๋ไก๋ ญัฐธิชา นามวงษ์ ผู้ที่มีความสามารถในการนำเสนอคอนเทนต์ต่างๆ ได้อย่างมีคุณภาพ มีเนื้อหาที่น่าสนใจ จนมีผู้ติดตามช่อง YouTube, FACEBOOK มากกว่า 15 ล้านคน (Sanook Campus , 2564 : online) เนื่องจาก SOCIAL MEDIA เช่น FACEBOOK มีคนไทยใช้ FACEBOOK กว่า 26 ล้านคน และ YouTube มีข้อมูลประชากรที่เติบโตเร็วที่สุด มีคนที่ใช้ภาษาต่างประเทศได้เป็นอย่างดีอยู่เป็นจำนวนมากและสามารถเชื่อมโยงกับประชาคมโลกได้ (ถาวร กนกวลีวงศ์, ม.ป.ป., น:9) ดังนั้น จะเป็นประโยชน์อย่างมากในการใช้สื่อออนไลน์เป็นการประชาสัมพันธ์ในการสร้างภาพลักษณ์ของประเทศไทย

สรุป

ประเทศไทยมีการใช้ช้างเลี้ยง เพื่อสร้างรายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยนำช้างมาฝึกทำกิจกรรมโชว์การแสดง การขี่ช้าง อาบน้ำช้าง เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้มักมีภาพและวิดีโอของช้างที่ถูกควาญทำร้ายหรือถูกนำมาขี่ใช้งานอย่างหนัก เผยแพร่บนโลกออนไลน์ จึงถูกมองว่าเป็นกิจกรรมการ การทารุณกรรมสัตว์ทำให้เกิดกระแสต่อต้านจากนักท่องเที่ยวชาวยุโรปและมีการยกเลิกโปรแกรมทัวร์ช้างออกจากการเดินทางสำหรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างหนัก ทำให้บริษัทท่องเที่ยวหลายแห่งได้หยุดขายทัวร์ที่มีช้าง แต่ปางช้างก็เริ่มมีการปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น แต่เมื่อเกิดวิกฤตโรคระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ต่อเนื่องมาอย่างยาวนาน ทำให้ปางช้างบางแห่งต้องปิดตัวลงควาญและช้างตกงาน แต่บางพื้นที่ก็ถือว่าเป็นโอกาสในการพัฒนาสถานที่และคุณภาพของปางช้าง เพื่อยกระดับให้เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมรวมถึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ โดยให้ความสำคัญกับสวัสดิภาพสัตว์มากขึ้น เป็นการปรับตัวและหันมาให้ความสำคัญกับช้างรวมถึงการสร้างควาญช้างให้แก่นักท่องเที่ยวให้ได้มากที่สุด เพื่อในอนาคตภาพลักษณ์การท่องเที่ยวช้างของประเทศไทยจะเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. การปรับเปลี่ยนรูปแบบของกิจกรรม สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวปางช้างที่มีกิจกรรม ขี่ช้าง อาบน้ำช้าง การโชว์แสดงช้าง ควรปรับเปลี่ยนกิจกรรม เป็นการให้ช้างได้อยู่อย่างใกล้ชิดธรรมชาติ มีอิสระ นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปสัมผัสหรือสังเกตพฤติกรรมของช้างได้ อีกทั้งเป็นการปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในช่วงที่สถานการณ์โรคโควิด-19 คลี่คลาย

2. กฎหมาย พ.ร.บ. เนื่องจากประเทศไทยมีช่องว่างในเรื่องของกฎหมาย ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับช้างเลี้ยง คือ พ.ร.บ. สัตว์พาหนะ พ.ศ.2482 เป็นกฎหมายอายุกว่า 80 ปี ไม่ทันต่อสถานการณ์ เพื่อการคุ้มครองช้างในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ให้เกิดการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับช้างเลี้ยงให้ดีขึ้น จึงต้องขอความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนร่วมช่วยสนับสนุน ผลักดัน พ.ร.บ. ช้างไทยฉบับใหม่ नियามการป้องกันการทารุณกรรมอย่างชัดเจน

3. การอบรมควาญและมีมาตรฐานข้อบังคับอย่างเข้มงวด สำหรับควาญช้างถือว่าเป็นผู้ใกล้ชิดกับช้างมากที่สุด ดังนั้นควรมีการอบรมมาตรฐานการเลี้ยงช้างแก่ควาญช้างได้ปฏิบัติ หากควาญช้างที่ไม่กระทำตามข้อบังคับต้องถูกลงโทษตามกฎหมายที่กำหนดไว้ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จิรายุทธ์ สندا. (2557). ภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยว และการรับรู้การประชาสัมพันธ์ทางการตลาด ที่ส่งผลต่อการกลับมา เที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวไทยในจังหวัดจันทบุรี. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: http://dSPACE.bu.ac.th/bitstream/123456789/1880/1/jirayut_sond.pdf
- ถาวร กนกวลีวงศ์. (ม.ป.ป.). ภาพลักษณ์ของประเทศนั้น. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561/PDF
- ณัฐดา ภูกิจ. (2018). ความแตกต่างระหว่างช้างเอเชียกับช้างแอฟริกา. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/africanelephantbehavior/-compare>
- ทักษิณา ช่างแก้ว. (2018). ไขความลับสายพันธุ์ช้าง. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <http://https://www.voathai.com/a/4293466.html>
- โรจนา สังข์ทอง. (2564, 24 มกราคม). โควิดระลอกใหม่ ช้างเดิมวิกฤติช้างบ้าน. Thai post. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.thaipost.net/main/detail/90872>
- ปัญจเดช สิงห์โท. (2564). วอนเร่งผลักดัน พ.ร.บ.ปกป้องช้างไทย. เชียงใหม่นิวส์. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: [ผลิตผล: การอ้างอิงไฮเปอร์ลิงก์ไม่ถูกต้อง](#)
- ประชากรช้างป่าเอเชีย. (2020). ความรู้ทั่วไปเรื่องช้างป่าเอเชีย. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <http://https://humanelephantvoices.org/about-asian-elephants/>
- เพ็ญรุ่ง ใยสามเสน. (2563). ททท. รุกทำ ELEPHANT CARE TOURISM ปี' 63. มติชนออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: https://www.matichon.co.th/publicize/news_1945162
- มาริษักร์ กัลลประวิทย์. (2550). ช้างไทยใกล้สูญพันธุ์ คนไทยต้องช่วยกันอนุรักษ์ (1000 เล่ม). *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <http://eduserv.ku.ac.th/km/doc/K8023.pdf>

- มติชนออนไลน์ . (2564). องค์การพิทักษ์สัตว์แห่งโลกตั้งร่างมาตรฐานปางช้าง มกอช.. มติชน. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: https://www.matichon.co.th/local/quality-life/news_2605067
- มนสิข สิทธิสมบูรณ์. (2563). มโนทัศน์การสร้างภาพลักษณ์องค์กร. . ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/Pitchayat/article/download/241635/164220/>
- มูลนิธิ Save Elephant . (2020). Save Elephant Foundation. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: http://https://www.facebook.com/DNP.Wildlife/?__tn__=kK*F
- ศรีสุตา วณภิญโญศักดิ์ . (2563). Exclusive Content. [ฉบับอิเล็กทรอนิกส์]. TNN ONLINE. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.tnnthailand.com/news/tnnexclusive/28049/>
- องค์การพิทักษ์สัตว์แห่งโลก . (2020). เปิดโปงวิถีโหดระบอบการฝึกช้างที่โหดร้ายทารุณ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <http://https://www.worldanimalprotection.or.th/cruel-elephant-training-process>
- เอกพล บรรลือ. (2560, 7 มิถุนายน). ช้างไทยครองแชมป์ถูกทรมานเพื่อการท่องเที่ยวมากที่สุดในเอเชีย. the standard. สืบค้น 22 สิงหาคม 2564, จาก <https://thestandard.co/news-thailand-elephants-used-in-tourism/>
- MGR Online. (2560). ฝรั่งประจานทัวร์ขี่ช้างไทย.MGR Online. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://m.mgronline.com/live/detail/9600000018128>
- 7Greensท่องเที่ยวสดใสใส่ใจสิ่งแวดล้อม. (2563). ช้างไทย คนไทย กับภัยโควิด-19. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <http://https://7greens.tourismthailand.org/green-story/article/help-thai-elephants/>
- Sanook Campus. (2564). ประวัติ \\. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <http://https://www.sanook.com/campus/1401191/>
- TNNONLINE. (2563, 4 กุมภาพันธ์). Exclusive Content: \"Elephant Care Tourism\"อนาคตท่องเที่ยวช้างไทย. TNNThailand. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.tnnthailand.com/news/tnnexclusive/28049/>
- World Animal Protection Thailand. (2019). ปางช้างที่เป็นมิตรกับช้างและคำแนะนำสำหรับนักท่องเที่ยว. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2564. แหล่งที่มา: <http://https://www.worldanimalprotection.or.th/elephant-friendly-guid>

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

1.1 บทความพิเศษ (Special Article) บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้ วิชาการอย่าง ชั่มชั้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็น นักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็น ประโยชน์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.3 บทความทางวิชาการ (Academic Articles) ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการมีความโดดเด่นเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ใหม่สู่สังคม

2. การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami ให้ผู้เขียนทำตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลด Template บทความวิจัย หรือ Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ Template บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ ซึ่งเป็นตัวอย่างของการเขียนบทความวารสาร โดย สามารถดาวน์โหลดได้ดังนี้

2.1.1 Template บทความวิจัย (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.1.2 Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.2 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลดหนังสือรับรองก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Acadami โดยสามารถดาวน์โหลดได้ที่ (.pdf) และให้กรอกรายละเอียดให้ครบถ้วน พร้อมทั้ง บทความที่เขียนส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสารเพื่อตรวจสอบเบื้องต้น

2.3 รอเจ้าหน้าที่ติดต่อกลับตามเอกสารที่แนบของผู้เขียนบทความที่ส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้า เว็บวารสาร เจ้าหน้าที่ส่งแบบ Google Form ให้ผู้เขียนดำเนินการตามแบบฟอร์มดังกล่าว

2.4 เจ้าหน้าที่แจ้งให้เข้าในระบบสมัครสมาชิกออนไลน์ของวารสารและ/หรือ (กรณีผู้สมัครแล้ว ต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่ 2.1 และ 2.2 เช่นเดียวกัน) ถึงให้เข้าระบบได้ตามลิงค์นี้ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/user/register> (สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ ระบบ Thaijo) เมื่อส่ง บทความเข้าระบบแล้ว เจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบและดำเนินการตามขั้นตอนในการจัดทำบทความให้ ผู้เขียนบทความทราบตามลำดับต่อไป

3. การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้เขียนควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

4. รูปแบบการจัดเตรียมบทความ

4.1 สำหรับภาษาไทย บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH SarabunPSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง ส่วนบทความภาษาอังกฤษให้ใช้แบบอักษร Times New Roman ขนาดอักษร 12 ในการจัดให้มีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สี่ขนาดเอ 4 (A4) ระยะขอบกระดาษบน 1.5 นิ้ว, ล่าง 1 นิ้ว, ซ้าย/ขวา 1 นิ้ว พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 20 หน้ากระดาษพิมพ์สี่ โดย นับรวมภาพประกอบและตาราง

4.2 ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

4.3 ชื่อผู้เขียน ตำแหน่งทางวิชาการ สาขา คณะ สังกัด/หน่วยงานของผู้ร่วมหรือที่ปรึกษาทุกคน โดยเรียงจากผู้เขียนบทความ 1 ผู้ร่วม 2,3,4 ตำแหน่งได้ชื่อเรื่อง เยื้องชิดฝั่งขวาของหน้ากระดาษ มี E – mail ที่ติดต่อในการส่งบทความได้

4.4 มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 500 คำต่อบทคัดย่อ

4.5 กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 3-5 คำ

4.6 การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษรและหัวข้อย่อยขนาดเดียวกันต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ควรเว้น ระยะพิมพ์ 0.5 ช่วงบรรทัด

4.7 การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ใช้เป็นตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Network Organization) เป็นต้น

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย
- 3) วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

4) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่ม ตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ ข้อมูล

5) กรอบแนวคิดในการวิจัย

6) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่าง ชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

7) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ของ ผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อๆ แต่ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของ ตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

8) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

9) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงบรรณเท่านั้น เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ บทความวิจารณ์หนังสือ ให้ เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract)

2) บทนำ (Introduction)

3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับและมีกรอบแนวคิด ผลสัมฤทธิ์ของบทความ

4) บทสรุป (Conclusion)

5) เอกสารอ้างอิง (References)

ตัวอย่างการจัดพิมพ์บทความ

←	1 นิ้ว	↑ ระบุหมายเลขไว้ด้านบนขวา (16 pt) 1. นิ้ว ชื่อบทความภาษาไทย (20 pt) Articles English (14 pt)	→ 1 นิ้ว
ชื่อ - นามสกุล ผู้เขียนบทความ (16 pt) หน่วยงานต้นสังกัด (16 pt) Name - Surname of Article author (12 pt) Agency (12 pt) E-mail (12 pt)			

บทคัดย่อ (18 pt)			
(16 pt ไม่เกิน 350 คำ)			
.....			
คำสำคัญ : 3-5 คำ (16 pt)			
Abstract (14 pt)			
(12 pt ไม่เกิน 350 คำ).....			
.....			
Keywords : 3-5 words (12 pt)			
บทนำ (18 pt)			
(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....			
.....			
เนื้อหาแต่ละประเด็น ตามแบบบทความวิชาการ/วิจัยและอื่นๆ (18 pt)			
(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....			
.....			
สรุป (18 pt)			
(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....			
.....			
เอกสารอ้างอิง (18 pt)			
(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....			
.....			
↓			
1 นิ้ว			

สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้นใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด และระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียน ปี พ.ศ. และเลขหน้า ของเอกสารที่นำมาอ้างอิงกำกับท้ายเนื้อความที่ได้ อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และผู้เขียน บทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด การอ้างอิงเป็นภาษาไทยหรือ ภาษาอังกฤษ โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

1. หากชื่อผู้แต่งอยู่หน้าข้อความที่อ้างถึงให้ใช้ชื่อผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545 : 15-16) หรือ Baruard, Chester L, (1938 : 50)

2. หากชื่อผู้แต่งอยู่ท้ายข้อความที่อ้างถึง ให้ใช้ (ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น

1) กรณีผู้แต่ง 1 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อผู้เขียน, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น (ขลิต ประภาวนนท์, 2545 : 19) หรือ (Chandler, Alfred D, 1962 : 42)

2) กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อที่ 1 และชื่อที่ 2, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (ทองใส นามดี และวิทยา แสงทอง, 2556 : 20) หรือ (Chandler,Ralph C. and Plano Jack C, 1982 : 3)

3) กรณีผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ครั้งแรกให้เขียนชื่อผู้เขียนทั้งหมด และครั้งต่อไปให้เขียนเป็น คณะ เช่น (ชื่อผู้เขียนคนที่ 1 และคณะ, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (สมศักดิ์ วานิชยาภรณ์ และคณะ, 2556 : 23) หรือ (Argyris et al.,1972 :9)

4) การอ้างอิงท้ายบทความ ให้ใช้รูปแบบ APA เวอร์ชัน 6 ดังตัวอย่างนี้ (<http://www.apastyle.org>)

1) หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. เช่น

1.1) ขาววิทย์ เกษตรศิริ. (2543). 2475 การปฏิวัติสยาม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

1.2) Simon,Herbert A. (1976). *Administrative Behavior*. (3rd ed.). New York: The Free Press.

2) บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), เลขหน้าที่ ปรากฏ บทความในวารสาร. เช่น

2.1) ฉลอง พัฒนา. (2556). การสร้างฐานความรู้ในการบริหารจัดการชุมชน. *วารสาร ปกครองท้องถิ่น*, 1(1), 52-67.

2.2) Jurkovich,R (1974). A Core Typology of Organization Environments. *Administrative Science Quarterly*, 19 (2), 380-394.

3) วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ระดับของงาน.หน่วยงานที่รับผิดชอบ : มหาวิทยาลัย

3.1สมพร เกษตรศิริ (2550). *การบริหารจัดการองค์กรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี*.

วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

3.2 Jaffee,D. (2001). *The Development on New Generation of Thai Farmers to Propel Thai Economy* . Research Report. College : Thepsatri Rajabhat University.

4) แหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี. แหล่งที่มา : Url
เช่น

พิรพล หาญพิชัยยุทธ. (2553). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย. *ออนไลน์*.สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2555. แหล่งที่มา <http://www.buddhismth.com/index.hp?y>.

BBC New. (2016). Etnical Alzheimers or Social Advocates solution. *Online*. Retrieved May 3, 2017. from : <http://www.bbc.com/2016/ WORLD>

5) รายงานการประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ชื่อเอกสารรวมเรื่องรายงานการประชุม. วัน เดือน ปี. สถานที่จัด. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น สมาน นิตดาทอง. (2550). การพัฒนาการเรียนรู้แห่งศาสตร์ทางการจัดการ. *เอกสารประกอบการประชุมการประชุมงานชุมชน*. 25 พฤศจิกายน 2550. โรงแรมณานิมิตร. กรุงเทพมหานคร: พิสดการพิมพ์.

Natthabhan, S. (2000). The Besuty of Wonmen in Theravada Philosophy. *Nebraska Symposium on Motivation : voll. 38. Perspectives on Motivation*. 18 July 2000. Lincoln. USA: University of Nebraska Prees.

6) พจนานุกรม

ชื่อหนังสือ. (ปีที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2525). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน.

Shoter Oxford English dictionary. (2002). New York: Oxford University Press.

6. ส่วนภาพประกอบ (Figure) และส่วนตาราง (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

7. ลิขสิทธิ์

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้เขียนทุกท่านต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสาร พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้เขียนทุกท่านต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะใน Journal of Roi Kaensarn Acadami เพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้เขียนอื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้เขียนต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการ ก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

8. การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสารพัฒนาระบบการจัดการ กรุณาติดต่อ “กองบรรณาธิการวารสาร” ศูนย์พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ บจก.พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index>

E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

9. กำหนดการออกวารสาร

- ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
- ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
- ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
- ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
- ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
- ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
- ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
- ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
- ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
- ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
- ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
- ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

10. อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 12 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 300 บาท (ไม่รวมค่าส่ง)

11. อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 500 บาท

ใบสมัครเป็นสมาชิก
Journal of Roi Kaensarn Acadami

ที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ข้าพเจ้า (ชื่อภาษาไทย).....

(ชื่อภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ (ที่สามารถติดต่อได้).....

.....

E-Mail : โทรศัพท์ โทรสาร.....

มีความประสงค์จะขอรับสมัครเป็นสมาชิก Journal of Roi Kaensarn Acadami

() สมาชิกประเภทรายปี 500 บาท

() เล่มละ 300 บาท

พร้อมนี้ ข้าพเจ้าได้ส่ง

() เงินสด

() อื่นๆ.....

โปรดนำส่ง Journal of Roi Kaensarn Acadami

สถานที่ติดต่อ ☐ ที่บ้าน ☐ ที่ทำงาน

เลขที่.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์ มือถือ.....

โทรสาร.....E-Mail :

ลงชื่อ.....

(.....)

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

ค่าบำรุงปี พ.ศ.....

เลขที่ใบเสร็จ.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงบัญชีแล้ว.....

หนังสือรับรอง

ก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ตามที่ ข้าพเจ้า.....
ได้ส่งบทความเรื่อง.....
.....
.....
.....

เพื่อตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมานี้ (ถ้ามี) นี้ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ หรือไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือแหล่งตีพิมพ์อื่นใด หรือได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิพิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่ ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่ หากมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และหรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม/ยินยอมรับผิดชอบแต่เพียงฝ่ายเดียว

หาก กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ตรวจพบว่าคำรับรองดังกล่าว ไม่เป็นความจริง กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami มีสิทธิยกเลิกบทความของผู้ที่พนธออก จาก Journal of Roi Kaensarn Acadami ได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้พนธทราบล่วงหน้า และผู้พนธทุกท่าน ขอรับรองและยินยอมปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว พร้อมทั้งลงนามรับรองไว้ที่ข้างท้ายของหนังสือรับรองฉบับนี้

ลงนามผู้เขียนหลัก (ชื่อที่ 1)

ลงนามผู้เขียนร่วม (ชื่อที่ 2)

.....
(.....)

.....
(.....)

ข้อมูลติดต่อ (เฉพาะผู้เขียนหลัก)

Facebook :

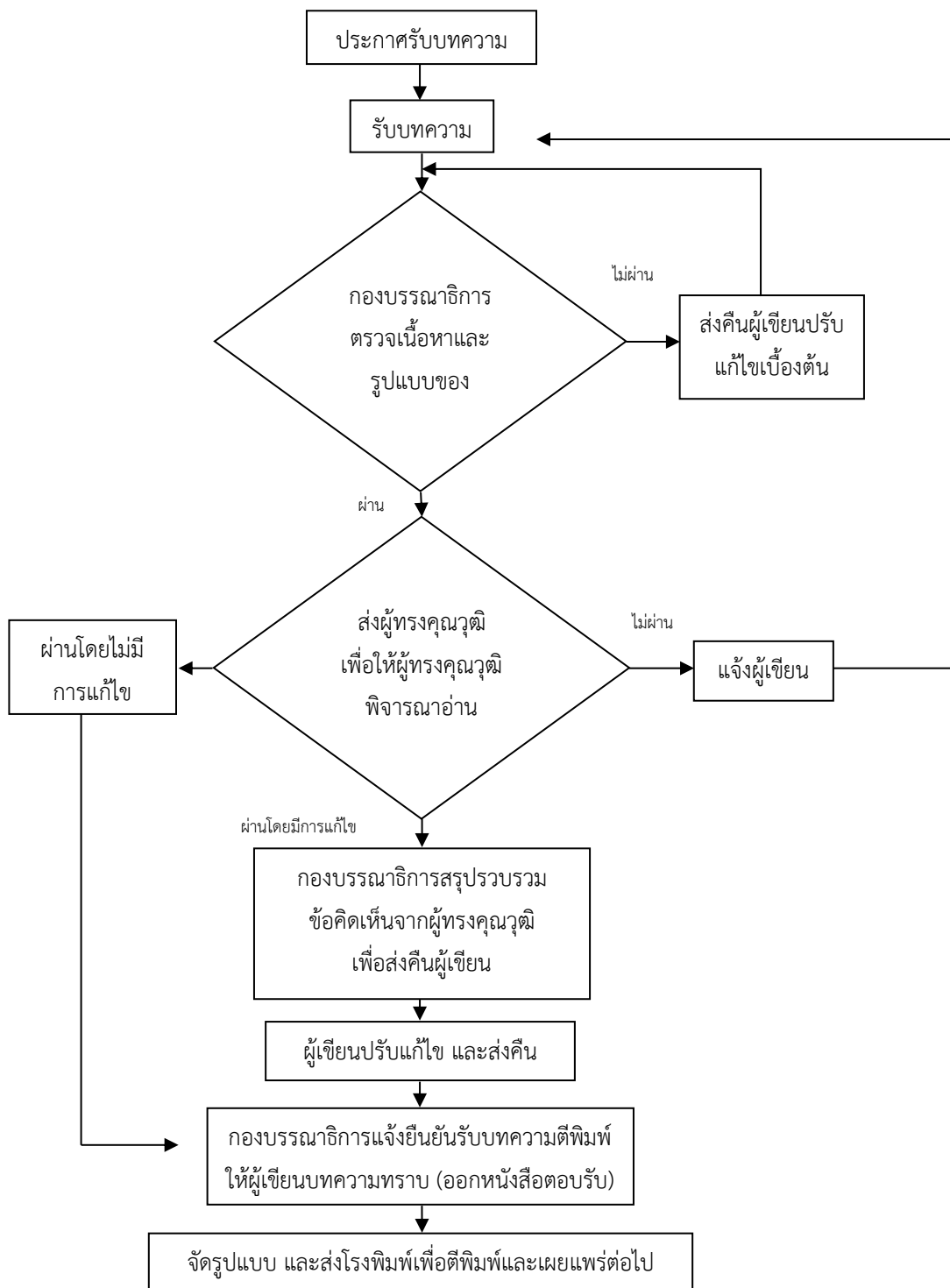
ID : Line

E : mail

เบอร์โทร

หมายเหตุ: ให้ผู้เขียนหลักและผู้เขียนร่วมลงนามให้ครบทุกท่าน หากมีผู้เขียนมากกว่า ท่าน สามารถเพิ่มเติมรายชื่อผู้ลงนาม 2
ข้างท้ายได้ตามจำนวนผู้เขียนบทความทั้งหมด

รูปแบบการตีพิมพ์ Journal of Roi Kaensarn Acadami

จริยธรรมการตีพิมพ์

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนักรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด (Conceptual Model) ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ อันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ
2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ
3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ
4. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน และผู้ประเมิน
5. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
6. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้ว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่
7. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องรับรองว่า บทความที่ส่งมาพิจารณาไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น
2. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย จะต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

3. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “คำแนะนำสำหรับผู้เขียน”
4. ผู้เขียนที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย
5. ผู้เขียนจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น)
6. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากเกินไป
7. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
8. ผู้เขียนจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)
9. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป
10. ผู้เขียนไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้นเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ใน เอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
2. หลังจากได้รับบทความจากกองบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ
3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้เข้าถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วยผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ

4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
5. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงาน
ชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

Publication Ethics

Duties of Editors

1. The editor will assess the paper quality for publication and select only those passing through the reviewing process, in which the clarity of and congruence with the journal policy must be prioritized. The selected paper must contain a body of knowledge that reflects valuable perception and a theoretical framework derived from experiences or textual/research synthesis. A grounded theory or a conceptual model contributing to further research must be preferably included.

2. No information regarding the paper's author(s) or reviewers shall be revealed to irrelevant parties during the paper reviewing process.

3. The paper published formerly elsewhere must not be accepted by the editor for publication. Plagiarism must be scrutinized seriously by using the credible detecting software. The paper detected as bearing plagiarism must be frozen for further evaluation, the author(s) will be contacted to ask for explanation to support the editor's decision to accept or reject the said paper.

4. The editor must not bear any conflict of interest with the author(s) or the reviewer(s).

5. The editor must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

6. The editor must consider for publication only the paper conducted with valid methodology and yielding accurate findings, and the quality of which serves as the main indicator for publication.

7. In case the editor detects plagiarism or false data in the submitted paper and hence deciding for revocation with which the author(s) refuse(s) to comply, the editor has thus full rights and responsibility to proceed with the revocation process without the author(s)'s prior consent.

Duties of Authors

1. The author has to assure that his/her paper has not been previously published in nor simultaneously submitted to other journals.

2. The author shall not commit any degree of plagiarism in his/her paper.

3. The author shall produce his/her manuscript format in accordance with the 'guideline to authors' stated in the journal.

4. The author whose name listed in the paper shall contribute to paper production or research-related procedure.

5. All pictures, figures, or tables appearing in the paper must be cited properly with their source(s) accurately identified. The author(s) shall be solely liable to any legal suit, if any.

6. The author shall verify the accuracy of content and format in both 'in-text' citations and references, no citation(s) shall be made for unread references, and the proper number of citations is preferable.

7. The author is required to correct or rework on their paper in due time as assessed and advised by reviewers and the editorial board.

8. The author shall identify the source(s) of research fund (if any) as well as any applicable conflict of interest.

9. Findings must be presented in accordance with the acquired data. No exploitation (false summary, or distortion or biased selection of data/finding) shall be committed.

10. No reference shall be made to any revoked article unless the cited statement refers to that in the revocation procedures. A statement must be additionally provided in the said reference as ‘the revoked article’.

Duties of Reviewers

1. The reviewer must keep confidential of the submitted paper and avoid revealing a partial or all of the information of the said paper to irrelevant parties during the paper reviewing process.

2. Perceiving as having a conflict of interest with the paper’s author(s) that may inhibit his/her freedom of expression, the reviewer should notify the editor at once and deny taking part in the reviewing process of the said paper.

3. The reviewer should evaluate the paper that fits with their area of his/her expertise, by assessing the paper’s contribution to the discipline, quality of analysis, and intensity of literature review related to the topic of study. Advices should also be provided regarding the literature failed to be included by the author(s), and personal judgment without supportive evidences should not be used as a criterion for paper evaluation.

4. The reviewer must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

5. In case of the plagiarism detecting, the reviewer must notify the editor at once.

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้อสมัยใหม่

บก.พัฒนาการเรียนรู้อสมัยใหม่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSa/index>

E-mail : journal1990jmsd@gmail.com

